

Muhammed ibn Ismail

El-Buhari

محمد بن إسماعيل البخاري

Knjiga o edebu

الأدب المفرد

autor:
محمد بن إسماعيل البخاري
Muhammed ibn Ismail El-Buhari

naslov originala:
الأدب المفرد
El-Edebu-l-mufred

s arapskog preveo: Armin Abaza

Izdavač:	<i>Islamski kulturni centar Mostar</i>
Za izdavača:	<i>Salih Čolaković</i>
Lektura:	<i>Aida Krzić Edis Kuko</i>
Recenzenti:	<i>Salih Čolaković Fuad Sedić</i>
Tehničko uređenje i dizajn:	<i>Samir Kamenjaš</i>

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-42

El-BOHARI, Muhammed ibn Ismail

Knjiga o edebu / Muhammed ibn Ismail El-Buhari
; s arapskog preveo Armin Abaze. - Mostar :
Islamski kulturni centar, 2009. - 542 str. ; 24 cm

Izv. stv. nasl. na arap. pismu. - Bibliografija i
bilješke uz tekst

ISBN 978-9958-804-39-7

COBISS.BH-ID 17592838

Muhammed ibn Ismail El-Buhari

Knjiga o edebu

s arapskog preveo:
Armin Abaza

ISLAMSKI KULTURNI CENTAR MOSTAR

2009.

Riječ izdavača

Dva su momenta na koja, objavljujući ovaj značajan rad mladog i uglednog hafiza i istraživača, profesora Karadozbebove medrese u Mostaru, Armina Abaze, želimo posebno ukazati.

Prvi momenat vezan je za jedan značajan jubilej a to je petnaestogodišnica rada i djelovanja Islamskog kulturnog centra u Mostaru – od septembra mjeseca 1994. godine. U ovoj godini, kroz svoju izdavačku djelatnost, željeli smo našim čitaocima predstaviti djela naših uglednih i dokazanih starih, ali i mladih i perspektivnih autora. Što se tiče starije generacije opredjelili smo se za našeg poznatog alima, historičara i istraživača, rahmetli profesora Hifziju Hasandedića. Zahvaljujući Arhivu Hercegovine, došli smo do prevedenih ali neobjavljenih djela profesora Hivzije Hasandedića – turskih deftera, koji nam pružaju dokumentovanu gradu i istinske refleksije života na ovim prostorima. Za sada smo objavili Sidžil Blagajskog kadije, a u pripremi je Sidžil Nevesinjskog kadije. Shodno našim mogućnostima, objavljuvat ćemo i preostala djela ovog autora koja su pohranjena u Arhivu Hercegovine. S druge strane, hafiz Armin Abaza, i kao profesor Karadozbebove medrese, ali i kao stručan i odgovoran prevodilac s arapskog jezika, na najbolji način, najavljuje novi val uleme i istraživača u Bosni i Hercegovini. Ovo djelo nije i njegov prvi prevod s arapskog jezika. Do sada je, pored značajnih i zapaženih osvrta i članaka, preveo s arapskog "Džennetski vrtovi" od Ibn Kajjima El-Dževzije. Na prevodu ove opsežne knjige imama Buharije, koje je njegovo najznačajnije djelo nakon "Sahiha", radio je dugo i odgovorno. Tematika ovog djela, u svakom vremenu, podjednako je aktuelna. Ipak, nećemo pogriješiti ako kažemo, da je u vremenu, u kojem se nauka i stručnost preferira u odnosu na edeb (odgoj) i ponašanje, odnosno moral, materija koju sadržava ova knjiga, za svakog, posebno za mladog čovjeka, najveća potreba. Na više od 500 stranica naznačeno je i obrađeno preko četiri stotine jako značajnih pitanja iz domena ljudskog života. Kada se ima u vidu da rješenja i upute u toj vječnoj problematici ljudskog življenja, dolaze direktno od najodabranijeg čovjeka i učitelja

čovječanstva, Allahovog poslanika Muhammeda s.a.v.s., suvišno je govoriti o potrebi ove knjige u našim kućama i našim životima.

Drugi značajan momenat vezan za objavljivanje ove knjige je u tome što se ona, po želji izdavača i autora, pojavljuje u mubarek mjesecu Ramazani šerifu, mjesecu pozitivnih promjena i dostignuća, kako u životu pojedinca tako i u životu islamskog Ummeta i svijeta u cjelini.

Mostar; 21. august 2009. god.

1. ramazan 1430. h. god.

mr. Salih Čolaković

Uvod

Vjerovjesnikovi drugovi su i učenjaci hadisa.

Ako se nisu družili s njim, onda jesu s njegovim uzdasima.

(El-Hasan b. Muhammed En-Nesevi)

Jedan od onih koji su čitav svoj život i intelekt posvetili Poslanikovim uzdasima – riječima i djelima, jeste, svakako, svima dobro poznati učenjak i enciklopedista, imam El-Buhari. Ovaj genijalni um briljirao je u svim islamskim disciplinama, a posebno u hadiskoj oblasti, te je iza sebe ostavio brojna značajna djela. Neka su sačuvana i štampana, a neka nisu. Njegovo najznačajnije sačuvano djelo jeste, svakako, *Sahih* – najvjerodostojnija knjiga poslije Kur'ana.

Djelo koje predstavljamo cijenjenim čitaocima još je jedno El-Buharijino značajno hadisko ostvarenje, nastalo iz prethodno spomenutog *Sahiha*. Naime, imajući u vidu svu težinu i značaj islamskog odgoja i ponašanja u cjelokupnom islamskom učenju, imam El-Buhari je iz svoga remek-djela izdvojio čitavo jedno poglavlje – poglavlje o edebu. To naglašava i sam naslov: *El-Edebu-l-mufred*, u doslovnom prijevodu, *Izdvojeni edeb*. Novo djelo autor je obogatio mnogim novim hadisima i izrekama ashaba i tabiina koji prilikom pisanja *Sahiha* nisu uspjeli proći visoko postavljene kriterije. S obzirom na to da većina islamskih učenjaka smatra dozvoljenim citirati i raditi po hadisima koji ne ispunjavaju uvjete vjerodostojnosti, odnosno slabim hadisima – uz poznate uvjete koje ovdje zbog prostora nismo u mogućnosti navesti – imam El-Buhari uvrstio je znatan broj slabih predaja. Međutim, od 219 predaja koje su ocijenjene kao slabe od poznatog velikana hadiske znanosti, šejha El-Albanija, većina ih spada u *esere*, odnosno izreke ashaba i tabiina. Ovo znači da su oko 3/4 predaja u djelu ili vjerodostojne (*sahih*) ili dobre (*hasen*).¹

Knjiga o edebu može se, bez imalo pretjerivanja, smatrati najznačajnijim djelom iz ove oblasti, ujedno i jednim od najznačajnijih El-Buharijinih ostvarenja. Međutim, činjenica da se kroz sva ta stoljeća od pisa-

¹ Nasiruddin El-Albani, *Sahihu-l-edebe-l-mufred li-l-imami-l-Buhari*, Mektebetu-d-delil, 1997., str. 7.

nja *Edeba* pojavio samo jedan komentar, i to u drugoj polovini prošlog stoljeća (1982.), dovoljno govori koliko je ovo djelo bilo marginalizirano od strane islamskih učenjaka. Konsultirajući mnoga djela tokom prevođenja, naišao sam na podatak da je jedino imam Es-Sujuti uradio siže ili sukus *Edeba*. Nažalost, taj rad nije sačuvan.

Prvi koji je naučno obradio i objavio ovo djelo jeste znameniti Egipćanin Muhammed Fuad Abdulbaki, 1958. godine. Četiri godine kasnije uvaženi profesor Muhibbuddin El-Hatib, također, objavljuje isto djelo s iscrpnim izvodom hadisa i s indeksima. No, i pored marljivog i temeljitog pristupa, nijedan rad nije lišen grešaka. Oslanjajući se na izdanje Muhammeda Fuada Abdulbakija, mnogi su islamski učenjaci obrađivali *Edeb*. Među najeminentnijim imenima jesu, svakako, indijski učenjak Fadlullah El-Džejlani, autor prvog komentara *Fadlullahissamed fi tevdihi-l-edebi-l-mufred* (*Milost Božija u pojašnjenju El-Edebu-l-mufreda*) i šejh Muhammed Nasiruddin El-Albani, koji je ocijenio hadise i objavio ih u zasebnim djelima: *Sahihu-l-edebi-l-mufred* (*Vjerodostojni hadisi El-Edeba*) i *Daifu-l-edebi-l-mufred* (*Slabi hadisi El-Edeba*).

Zahvaljujući višestoljetnoj nepažnji islamskih učenjaka naspram *Edeba*, greške u ionako rijetkim inuskriptima ostale su neispravljene. To je kasnije otežavalo posao svakom ko se bavio njime, pa tako i meni tokom prevođenja. Trudeći se da što odgovornije pristupim prevođenju ovog djela, konsultirao sam pet različitih izdanja - pored gore spomenutih još i izdanje El-Kalema s obradom Saliha Ahmeda Eš-Šamija, te izdanje od Es-Selama s obradom Ahmeda Abdurrezzaka El-Bekrija. Da bih verificirao pojedine riječi iz hadisâ i ispravio greške, nerijetko sam se morao vraćati i na druge temeljne hadiske zbirke kao što su *Kutubu-s-sitte*.

Imajući u vidu da je ovaj prijevod namijenjen dijelu čitalaca kojima hadis nije struka, izostavio sam sve *senede* (nizove prenosilaca) hadisa. Slijedom toga, izostavio sam i sve hadise koje je autor ponavljao u istim poglavljima iz tog razloga.² Time kvantitet djela, a posebice kvalitet, nije

² Izučavajući *Sahih*, a i druga El-Buharijina djela, islamski učenjaci došli su do zaključka da je imam El-Buhari ponavljao hadise isključivo zbog neke koristi vezane za sened ili tekst hadisa. Kad je posrijedi sened, imam El-Buhari ponavljao je hadis kako bi ukazao na jednu od sljedećih stvari:

- da hadis nije garib jer ga prenosi i drugi ashab,
- da je prenosilac izravno čuo hadis, iako ga prenosi u *muanan* formi,
- da jačim hadisom potvrdi slabiji hadis,
- da predaja prenesena u mevkuf ili mursel verziji postoji i u merfu' ili mevsul verziji, itd.

bitno narušen, jer razlika između broja hadisa arapskog originala i bosanskog prijevoda jeste tek u 10 hadisa.

Kako se moglo primijetiti iz prvih redova ovog uvoda, naslov prijevoda nije identičan originalu. Trudeći se da naslov knjige bude što primamljiviji i razumljiviji čitaocima, odlučio sam na koricama bosanskoga prijevoda zadržati naslov poglavlja iz *Sahiha*, na osnovu kojeg je i nastalo ovo djelo. Naime, u klasičnim hadiskim zbirkama hadisi su podijeljeni po *kitabima*, odnosno *knjigama*, što danas odgovara našim poglavljima. Poglavlje iz kojeg je nastalo ovo djelo zove se *Kitabu-l-edebe* ili *Knjiga o edebu*. Riječ *edeb* arapskog je porijekla i označava odgoj, lijepo ponašanje, učtivost, pristojnost i dr. Glagol *eddebe* ima značenja: odgojiti, popraviti, disciplinirati...³ Ova knjiga, dakle, tretira pitanja iz islamskog odgoja i bontona.

Prvobitna zamisao bila je da prijevod bude popraćen odgovarajućim komentarom pojedinih hadisa, prije svega onih koji ne bi bili jasni običnim čitaocima, ali i hadisa koji u sebi imaju neke zanimljive poruke i značenja. Međutim, zbog određenih okolnosti, bio sam prinuđen zadržati se, barem ovoga puta, na samom prijevodu, uz šture opaske na rijetkim mjestima. Iskreno se nadam da će mi Uzvišeni Allah podariti dovoljno i zdravlja i vremena i umijeća da svoj naum upotpunim u nekim sljedećim izdanjima.

I na kraju, molim Uzvišenog da ovaj skromni rad i trud na širenju lijepa Poslanikove riječi bude upisan među moja dobra djela, a čitaocima prilika da se još bolje upoznaju s riječju i djelom posljednjeg Allahovog poslanika, Muhammeda, neka je mir i blagoslov na njega.

Mostar, 17. 6. 2009. god.

Armin Abaza

³ Teufik Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, El-Kalem, Sarajevo, 1997.

*Gospodaru, ne kazni jezik koji o Tebi govori,
niti oko koje izučava nauk koji Tebi vodi,
niti stopalo koje zbog hizmeta Tebi hodi,
niti ruku koja piše Tvoga Poslanika riječi.
Tako ti Tvoje veličine, ne uvedi me u vatru,
jer oni koji su u njoj znaju da sam branio Tvoju vjeru.*

Dova Ibnu-l-Dževzija

Svakom čovjeku naredili smo da se lijepo ophodi prema svojim roditeljima¹

عن عبد الله بن مسعود قال: سألت النبي صلى الله عليه وسلم: أي العمل أحب إلى الله عز وجل؟ قال: الصَّلاةُ عَلَى وَفَّيْهَا. قلت: ثم أي؟ قال: ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ. قلت: ثم أي؟ قال: ثُمَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. قال: حدثني هـن ولو استزدته لزادني.

1. Abdullah b. Meš'ud upitao je Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega:

- Koje je djelo Allahu najdraže?
- Namaz koji se obavi na početku njegovog vremena.
- Poslije njega?
- Poslušnost roditeljima.
- Poslije njega?
- Borba na Allahovom putu.

Ovo mi je kazao Alejhisselam – dalje priča Abdullah – a da sam tražio više, nastavio bi nabrajati.”²

عن عبد الله بن عمر قال: رضا الرب في رضا الوالد وسخط الرب في سخط الوالد.

2. Abdullah b. Omer kaže: "Allahovo zadovoljstvo je u roditeljevom zadovoljstvu a Allahova srdžba je u roditeljevoj srdžbi."

Poslušnost prema majci

عن معاوية بن حيدة قلت: يا رسول الله من أبرُّ؟ قال: أمك. قلت: من أبر؟ قال: أمك.
قلت: من أبر؟ قال: أمك. قلت: من أبر؟ قال: أبأك ثم الأقرب فالأقرب.

3. Muavija b. Hajde je upitao Alejhisselama:

- Allahov Poslaniče, kome trebam biti poslušan?

¹ El-'Ankebut, 8.

² El-Buhari 504, Muslim 137, 138, 139 i 140, En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 1/239 i 1580 i Ahmed 1/409.

- Svojoj majci.
- Poslije nje?
- Opet njoj.
- Zatim?
- Opet njoj.
- Zatim?
- Svome ocu, a poslije njega daljoj rodbini.³

عن عطاء بن يسار عن ابن عباس أنه أتاه رجل فقال: إني خطبت امرأة فأبت أن تنكحني وخطبتها غيري فأجبت أن تنكحه. فغرت عليها فقتلتها. فهل لي من توبة؟ قال: أملك حياة؟ قال: لا. قال: تب إلى الله عز وجل وتقرب إليه ما استطعت. فذهبت فسألت ابن عباس: لم سألته عن حياة أمه؟ فقال: إني لا أعلم عملاً أقرب إلى الله عز وجل من بر الوالدة.

4. Ata b. Jesar prenosi da je neki čovjek pričao Ibn Abbasu:

— Prosio sam jednu ženu, ali se ona odbi udati za mene, već se htjede udati za drugog. Ljubomora koja je u meni tog časa buknula nagnala me je da je ubijem. Da li sad imam pravo na pokajanje?

— Da li ti je majka živa? — upita ga Ibn Abbas.

— Ne.

— Pokaj se, onda, Allahu i umiljavaj Mu se što više možeš.

Poslije toga sam prišao Ibn-Abbasu i upitao ga:

— Zašto si ga pitao da li mu je majka živa?

— Zato što ne znam da ima ijedno djelo koje je Allahu draže od poslušnosti prema majci.

Poslušnost prema ocu

عن أبي هريرة قال: قيل يا رسول الله من أبر؟ قال: أملك. قال: ثم من؟ قال: أملك. قال: ثم من؟ قال: أملك. قال: ثم من؟ قال: أباك.

³ Et-Tirmizi 1897, Ebu Davud 5139 i Ahmed 5/3.

5. Ebu Hurejre kazuje: "Upitan je Alejhisselam:

— Allahov Poslaniče, kome trebam biti poslušan?

— Svojoj majci.

— Poslije nje?

— Opet njoj.

— A poslije nje?

— Opet njoj.

— A poslije nje?

— Svome ocu."⁴

عن أبي هريرة قال: أتى رجل نبي الله صلى الله عليه وسلم فقال: ما تأمرني؟ قال: يرُّ أُمَّكَ. ثم عاد فقال: يرُّ أُمَّكَ. ثم عاد فقال: يرُّ أُمَّكَ. ثم عاد الرابعة فقال: يرُّ أُمَّكَ. ثم عاد الخامسة فقال: يرُّ أَبَاكَ.

6. Ebu Hurejre prenosi da je neki čovjek došao Allahovom Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i rekao mu:

— Šta mi naređuješ?

— Poslušnost prema majci. — Čovjek je ponavljao isto pitanje, a Alejhisselam mu je uvijek davao isti odgovor, a peti put Alejhisselam mu reče:

— Poslušnost prema ocu.⁵

Poslušnost roditeljima, čak i ako su nepravедni

عن ابن عباس قال: ما من مسلم له والدان مُسلمان يصبح إليهما محتسبا إلا فتح له الله بابين — يعني من الجنة — وإن كان واحدا فواحد، وإن أغضب أحدهما لم يرَضَ الله عنه حتى يرضى عنه. قيل: وإن ظلماه؟ قال: وإن ظلماه.

7. Kaže Ibn Abbas: "Nema tog muslimana koji je bio poslušan svojim roditeljima radi Allahovog zadovoljstva a da mu Allah neće otvoriti oba džennetska vrata, ili samo jedna ako je imao samo jednog roditelja.

⁴ El-Buhari 5971 i Muslim 2548.

⁵ Ahmed 2/402.

A ako rasrdi jednog od njih, Allah neće biti njime zadovoljan sve dok taj roditelj opet ne bude njime zadovoljan.

— Čak i ako su oni nepravedni prema njemu? — neko upita.

— Čak i tada — potvrdi Ibn Abbas.”

Blaga riječ roditelju

عن طَيْسَلَةَ بْنِ مَيَّاسٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ النُّجَدَاتِ فَأَصَبْتُ ذَنْبًا لَا أَرَاهَا إِلَّا مِنَ الْكِبَائِرِ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِابْنِ عَمْرٍو قَالَ: مَا هِيَ؟ قُلْتُ: كَذَا وَكَذَا. قَالَ: لَيْسَتْ هَذِهِ مِنَ الْكِبَائِرِ، هُنَّ تَسْعُ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَقَتْلُ نَسَمَةٍ، وَالْفِرَارُ مِنَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحَصَّنَةِ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَإِلْحَادٌ فِي الْمَسْجِدِ، وَالَّذِي يَسْتَسْخِرُ، وَبُكَاءُ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الْعُقُوقِ. قَالَ لِي ابْنُ عَمْرٍو: أَتَفْرُقُ مِنَ النَّارِ وَتَحِبُّ أَنْ تَدْخُلَ الْجَنَّةَ؟ قُلْتُ: إِي وَاللَّهِ! قَالَ: أَحْيِ وَالِدَكَ؟ قُلْتُ: عِنْدِي أُمِّي. قَالَ: فَوَاللَّهِ لَوْ أَلَنْتُ لَهَا الْكَلَامَ وَأَطْعَمْتُهَا الطَّعَامَ لَتَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ مَا اجْتَنَبْتَ الْكِبَائِرَ.

8. Tajsele b. Mejjas priča: “Bio sam sa sljedbenicima Nedžda⁶ i uradio sam s njima, po mome mišljenju, velike grijeha. To sam sve ispričao Ibn Omeru, pa mi on reče:

— Nisu to veliki grijesi, njih ima devet: pripisivanje Bogu druga, ubistvo, dezterstvo, potvora nevinih, kamata, uzurpiranje jetimske imovine, bogohuljenje u Mesdžidu-l-haramu, izrugivanje ljudima i roditeljska suza zbog neposluha. Bojiš li se vatre i želiš li ući u Džennet?

— Da, tako mi Allaha!

— Jesu li ti roditelji živi?

— Samo majka.

— Tako mi Allaha, kad bi joj se blagim riječima obraćao i kad bi je izdržavao, sigurno bi ušao u Džennet, ukoliko bi se čuvao velikih grijeha.”

عن عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿وَأَحْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذِّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾ قَالَ: لَا تَمْتَنِعْ مِنْ شَيْءٍ أَحْبَاهُ.

⁶ Misli se na Nedžda b. Amira El-Hanefija, jednog od haridžijskih voda. Smatra se da je rođen 36. h.god.

9. Kaže Urve b. Ez-Zubejr da riječi: *Budi prema njima pažljiv i ponizan...*⁷ znače: ne preži ni od čega što oni vole.

Može li se dijete odužiti svom roditelju

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لا يَحْزِي وَلَدٌ وَالِدَهُ إِلَّا أَنْ يَجِدَهُ مَمْلُوكًا
فِيَسْتَرِيَهُ فَيُعْتِقَهُ.

10. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Dijete bi se odužilo svome roditelju tek kad bi ga kao roba otkupilo i oslobodilo.”⁸

عن سعيد بن أبي بردة قال: سمعت أبي يحدث أنه شهد ابن عمر رجلا يمانيا يطوف بالبيت
— حمل أمه وراء ظهره — يقول:

إني لها بعيرها المذلَّل
إن أذعرت ركايبها لم أذعر

ثم قال: يا ابن عمر، أتراني جزيتها؟ قال: لا، ولا بزفرة واحدة. ثم طاف ابن عمر فأتى
المقام فصلى ركعتين ثم قال: يا بن أبي موسى إن كل ركعتين تُكْفِّرَانِ ما أمامهما.

11. Seid b. Ebu Burde prenosi od svog oca da je Ibn Omer posmatrao jednog Jemenca kako, noseći majku na ledima, tavafi oko Kabe i govori:

“Ja sam njena poslušna deva koja ni pred čim ne posrće.”

— Misliš li, Ibn Omere, da sam joj se odužio?

— Ne, čak ni za jedan njen porodajni krik — reče Ibn Omer. Poslije toga Ibn Omer učini tavaf i, došavši do Mekama,⁹ klanja dva rekata, pa reče:

— Svaka dva rekata brišu grijehe koji još nisu učinjeni.

عن أبي مرة مولى عقيل أن أبا هريرة كان يستخلفه مروان وكان يكون بذي الخليفة فكانت
أمه في بيت وهو في آخر قال: فإذا أراد أن يخرج وقف على بابها فقال: السلام عليك يا

⁷ El-Isra, 24.

⁸ Muslim 1510, Ebu Davud 5137, En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 4896 i Ibn Madždže 3659.

⁹ Mekami-Ibrahim.

أمتاه ورحمة الله وبركاته. فتقول: وعليك يا بني ورحمة الله وبركاته. فيقول: رحمك الله كما ربيتني صغيرا. فتقول: رحمك الله كما بررتني كبيرا. ثم إذا أراد أن يدخل صنع مثله.

12. Ebu Murre, štićenik Akila, priča: "Mervan je često postavljao Ebu Hurejru kao svoju zamjenu. Ebu Hurejre je živio u mjestu zvanom Zul Hulejfe; u jednoj sobi boravio je on, a u drugoj njegova majka. Kada bi htio izići, stao bi na vrata majčine sobe i rekao bi joj:

— Es-selamu alejki ve rahmetullahi ve berekatuhu, majčice.

— We alejke selam ve rahmetullahi ve berekatuhu, sinčiću — odgovarala bi,

— Da ti se Allah smiľuje što si me, dok sam bio mali, odgajala.

— Da se i tebi Allah smiľuje što mi činiš hizmet kad si odrastao.

Ovo isto bi ponavljao prilikom ulaska u kuću."¹⁰

عن عبد الله بن عمرو قال: جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه وسلم يبأه على الهجرة وترك أبويه يكيان فقال: ارْجِعْ إِلَيْهِمَا وَأَضْحِكُهُمَا كَمَا أَبْكَيْتُهُمَا.

13. Abdullah b. Amr prenosi da je neki čovjek došao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, da mu dâ prisegu na hidžru, ostavivši iza sebe uplakane roditelje, pa mu Alejhisselam reče: "Vrati im se i kako si ih rasplakao, tako ih sada nasmij."

عن أبي مرة مولى أم هانئ بنت أبي طالب أنه ركب مع أبي هريرة إلى أرضه بالعقيق، فإذا دخل أرضه صاح بأعلى صوته: عليك السلام ورحمة الله وبركاته يا أمتاه. تقول: وعليك السلام ورحمة الله وبركاته. يقول: رحمك الله كما ربيتني صغيرا. فتقول: يا بني وأنت فجزاك الله خيرا ورضي عنك كما بررتني كبيرا. قال موسى: كان اسم أبي هريرة عبد الله بن عمرو.

14. Ebu Murre, štićenik Ummu Hani bint Ebu Talib, priča da je jahao s Ebu Hurejrom do njegovog posjeda u mjestu zvanom El-Akik. Stigavši do kuće, iz sveg glasa povika:

¹⁰ Dio hadisa bilježi Ahmed 4/409 i 429.

¹¹ Ibn Madže 2782, En-Nesai u djelu *Sunenu-l-Kubra* 7786, Ahmed 2/160 i Ibn Hibban 2/166.

- Es-selamu alejki ve rahmetullahi ve berekatuhu, majčice!
 - Ve alejke selam ve rahmetullahi ve berekatuhu!
 - Neka ti se Allah smiluje što si me dok sam bio dijete odgajala.
 - Da se i tebi Allah smiluje, dobrom te nagradi i da tobom bude zadovoljan što mi činiš hizmet kad si odrastao, sinčiću moj.
- Musa kaže da je pravo ime Ebu Hurejre bilo Abdullah b. Amr.¹²

Neposlušnost prema roditeljima

عن أبي بكرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أَلَا أُنبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَائِرِ؟ ثَلَاثًا. قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: الْإِشْرَافُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ - وَجَلَسَ وَكَانَ مَتَكِّمًا - أَلَا وَقَوْلُ الزُّوْرِ. مَا زَالَ يَكْررها حَتَّى قُلْتُ: لَيْتَهُ سَكَتَ.

15. Ebu Bekre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, tri puta upitao:

- Hoćete li da vam kažem koji su najveći grijesi?
- Hoćemo, Allahov Poslaniče.

— Pripisivanje Bogu druga, neposlušnost prema roditeljima — dok je ovo govorio, sjedio je naslonjen, pa se uspravio i dodao: — i laž. — Posljednje riječi nastavio je ponavljati toliko da sam poželio da ušuti.¹³

عن وَرَادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ: كَتَبَ مُعَاوِيَةُ إِلَى الْمُغِيرَةِ: اكْتُبْ إِلَيَّ مَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ وَرَادٌ: فَأَمْلَى عَلَيَّ وَكُتِبَتْ بِيَدِي: إِنِّي سَمِعْتُهُ يَنْهَى عَنْ كَثْرَةِ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةِ الْمَالِ وَعَنْ قِيلَ وَقَالَ.

16. Verrad, pisar El-Mugire b. Šu'be, kazuje: "Kad je pročitao Muavijino pismo u kojem traži da mu napiše nešto što je čuo od Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, El-Mugire mi stade diktirati,

¹² Postoji preko 30 različitih mišljenja o pravom imenu Ebu Hurejre, ali mišljenje većine jeste da je njegovo pravo ime Abrurrahman b. Sahr.

¹³ Iz samilosti prema Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega. Hadis bilježe El-Buhari 2511, Muslim 143, Et-Tirmizi 1901 i Ahmed 5/30.

a ja sam sve svojom rukom zapisivao: 'Čuo sam da zabranjuje pretjerano zapitkivanje, rasipanje imetka i prenošenje neprovjerenih riječi.'"¹⁴

Allahovo prokletstvo je na onoga ko proklinje svoje roditelje

عن أبي الطفيل قال: سئل علي: هل حصصكم النبي بشيء لم يخص به الناس كافة؟ قال: ما حصصنا رسول الله بشيء لم يخص به الناس إلا ما في قراب سيفي. ثم أخرج صحيفة فإذا فيها مكتوب: لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَرَقَ مَنَارَ الْأَرْضِ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ لَعَنَ وَالِدَيْهِ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ آوَى مُحَدِّثًا.

17. Ebu-t-Tufejl prenosi da je Alija upitan:

— Da li vam je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, dao nešto što ostalom svijetu nije?

— Nije nam Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, dao ništa mimo ostali svijet, osim ovog što se nalazi u koricama moje sablje — reče Alija i izvadi papir na kojem je pisalo: "Neka je Allahovo prokletstvo na onog ko zakolje u ime nekog drugog mimo Allaha, neka je Allahovo prokletstvo na onog ko krade mede, neka je Allahovo prokletstvo na onog ko proklinje svoje roditelje, neka je Allahovo prokletstvo na onog ko zaštititi prijestupnika."¹⁵

Biti poslušan roditeljima sve dok se ne čini grijeh

عن أبي الدرداء قال: أوصاني رسول الله صلى الله عليه وسلم بتسع: لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ شَيْئًا وَإِنْ قُطِعَتْ أَوْ حُرِّقَتْ، وَلَا تَتْرُكَنَّ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ مُتَعَمِّدًا وَمَنْ تَرَكَهَا مُتَعَمِّدًا بَرِئَتْ مِنْهُ الدِّمَةُ، وَلَا تُشْرِبَنَّ الْخَمْرَ فَإِنَّهَا مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ، وَأَطِيعِ وَالِدَيْكَ وَإِنْ أَمَرَكَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ دُنْيَاكَ فَأَخْرِجْ لَهُمَا، وَلَا تُنَازِعَنَّ وَلَاةَ الْأَمْرِ وَإِنْ رَأَيْتَ أَنَّكَ أَنْتَ، وَلَا تَفِرَّ مِنَ الرَّحْفِ

¹⁴ Ed-Darimi 1/401 i Ibn Hibban 12/367.

¹⁵ Muslim 1975, Ahmed 1/118 i El-Bejheki u djelu *Es-Sunen* 9/250.

وإن هلك وقر أصحابك، وأنفق من طَوْلِكَ عَلَى أَهْلِكَ وَلَا تَرْفَعِ عَصَاكَ عَلَى أُمْلِكَ
وَأَخْفِهِمْ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

18. Ebu-d-Derda je rekao: "Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, oporučio mi je devet stvari: Allahu druga ne pripisuj, makar bio sjeckan na komade ili pržen na vatri; nipošto namjerno ne ostavljaj obavezni namaz, jer ko ga namjerno ostavi Allah ga neće čuvati; nipošto ne pij vino, jer je ono ključ svakog zla, budi poslušan svojim roditeljima i kad bi tražili od tebe da napustiš svoj život, ti to učini zbog njih; nipošto se ne suprotstavljaj nadređenom, makar znao da si u pravu; ne bježi s bojnog polja, makar ti prijetila smrt i makar pobjegli svi tvoji suborci; izdržavaj svoju porodicu i ne podiži na njih svoj štap, već ih zastraši Allahovom kaznom."¹⁶

عن عبد الله بن عمرو قال: جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: جئت أبايعك على الحجرة وتركت أباي ييكنان. قال: ارجع إِلَيْهِمَا فَأُضَحِّكُهُمَا كَمَا أَبْكَيْتُهُمَا.

19. Abdullah b. Amr prenosi da je neki čovjek došao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i rekao mu:

— Došao sam ti dati prisegu na hidžru, ali ostavio sam iza sebe uplakanе roditelje.

— Vрати im se i kako si ih rasplakao, tako ih sada nasmij — reče Alejhisselam.¹⁷

عن عبد الله بن عمرو قال: جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه وسلم يريد الجهاد فقال: أحيي والدك. قال: نعم. فقال: ففِيهِمَا فَجَاهِدْ.

20. Abdullah b. Amr prenosi da je neki čovjek¹⁸ došao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, s namjerom da ide u džihad, pa ga Alejhisselam upita:

— Jesu li ti živi roditelji?

¹⁶ Ibn Madže 4034, Ahmed 5/238, El-Hakim 4/44, El-Bejheki u djelu *Es-Sunen* 7/250 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 20/82.

¹⁷ Vidi hadis br. 13.

¹⁸ Vjerovatno se radi o ashabu koji se zvao Džahime b. El-Abbas b. Mirdas.

— Da.

— Za njih se bori¹⁹ — reče Alejhisselam.²⁰

Ko doživi starost svojih roditelja, pa ne zaradi Džennet

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: رَغِمَ أَنْفُهُ رَغِمَ أَنْفُهُ رَغِمَ أَنْفُهُ. قالوا: يا رسول الله من؟ قال: من أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ عِنْدَهُ الْكِبَرُ أَوْ أَحَدَهُمَا فَدَخَلَ النَّارَ.

21. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Neka je na sramotu, neka je na sramotu, neka je na sramotu!

-- Kome, Allahov Poslaniče? — upitaše ashabi.

— Onome kod koga oba ili samo jedan roditelj doživi starost, pa uđe u vatru."²¹

Ko bude pazio roditelje Allah će mu produžiti život

عن معاذ بن أنس الجهني قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ طُوبَى لَهُ، زَادَ اللَّهُ عِزَّ وَجَلَّ فِي عُمْرِهِ.

22. Muaz b. Enes El-Džuheni prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Blago onom ko pazi svoje roditelje, Allah će mu produžiti život."²²

Ne može se tražiti oprost za oca višebošca

عن عكرمة عن ابن عباس في قوله عز وجل: ﴿إِنَّمَا يَتُوبُ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأُولَئِكَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾

¹⁹ Ovo samo u slučaju ako su roditelji vjernici.

²⁰ El-Buhari 2842, Muslim 2549, En-Nesai 6/10 i Ahmed 6/160.

²¹ Muslim 2551.

²² El-Hakim 4/170, Et-Taberani 20/198 i Ebu Ja'la 3/65.

فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ إِلَى قَوْلِهِ: ﴿كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾²³
 فنسختها الآية في براءة: ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا
 أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْحَجِيمِ﴾

23. Ikrime prenosi od Ibn Abbasa da je ajet: *Kada jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: "Uh"... sve do riječi: ...oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali*²³ derogiran ajetom iz sure Berae: *Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprost za mnogobošce, makar im bili i rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici u Džehennemu biti.*²⁴

Poslušnost roditelju višebošcu

عن سعد بن أبي وقاص قال: نزلت في أربع آيات من كتاب الله تعالى، كانت أمي حلفت أن لا تأكل ولا تشرب حتى أفارق محمدا صلى الله عليه وسلم، فأنزل الله عز وجل: ﴿وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا﴾²⁵
 والثانية: إني كنت أخذت سيفاً أعجبني فقلت: يا رسول الله هب لي هذا، فنزلت: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ﴾²⁶ والثالثة: إني مرضت فأتاني رسول الله صلى الله عليه وسلم، فقلت: يا رسول الله إني أريد أن أقسم مالي أفأوصي بالنصف؟ فقال: لا. فقلت: الثالث. فسكت فكان الثالث بعده جائزاً. والرابعة: إني شربت الخمر مع قوم من الأنصار، فضرب رجل منهم أنفي بلحبي جمل فأتيت النبي صلى الله عليه وسلم فأنزل عز وجل تحريم الخمر.

24. Sa'd b. Ebu Vekkas priča: "Zbog mene su objavljena četiri ajeta iz Allahove knjige:

— Moja majka se zaklela da neće ni jesti ni piti dok ne napustim Muhammeda, neka je mir i blagoslov na njega, pa Allah objavi: *A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se na ovome svijetu velikodušno ponašaj.*²⁵

²³ El-Isra, 23 i 24.

²⁴ Et-Tewbe, 113.

²⁵ Luqman, 15.

— Drugi ajet je objavljen kada sam zatražio od Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, da mi pokloni sablju koja mi se bila dopala. Tada je objavljen ajet: *Pitaju te o plijenu*.²⁶

— Treći ajet je objavljen kad sam se bio razbolio, pa mi dode Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, pa rekoh: ‘Allahov Poslaniče, želim podijeliti svoj imetak. Hoću li ostaviti u vasijjet pola?’ ‘Ne!’ reče Alejhisselam. ‘Onda trećinu?’, rekoh, a Alejhisselam ništa ne reče. Poslije toga je bilo dozvoljeno ostaviti trećinu imetka u vasijjet.

— I četvrti slučaj je kada sam na mjestu zvanom Lahjej džemel, zajedno s nekim ensarijama pio vino, pa me jedan udario po nosu. Zbog toga sam otišao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, pa je Allah objavio ajet u kojem se zabranjuje pijenje alkohola.”²⁷

عن أسماء بنت أبي بكر قالت: أتتني أمي رغبة في عهد النبي صلى الله عليه وسلم فسألت النبي صلى الله عليه وسلم: أفأصلها؟ قال: نعم.

قال ابن عيينة فأنزل الله عز وجل فيها: ﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ﴾

25. Esma bint Ebu Bekr kazuje: “Za vrijeme Vjerovjesnika,²⁸ neka je mir i blagoslov na njega, dođe mi majka nadajući se da ću se brinuti za nju.

— Hoću li se brinuti za nju? — upitala sam Vjerovjesnika.

— Da — reče on.

Ibn Ujejne kaže da je zbog nje Allah objavio ajet: *Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere*.²⁹

عن ابن عمر قال: رأى عمر رضي الله عنه حُلَّةَ سَيِّرَاءَ تَبَاعَ، فقال: يا رسول الله اتبع هذه فالبسها يوم الجمعة وإذا جاءك الوفود. قال: إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ. فأتى النبي

²⁶ El-Enfal, 1.

²⁷ Muslim 1748 i El-Bejheki u djelu Es-Sunen 6/269.

²⁸ Došla je u periodu kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, sklopio sporazum sa mušricima na Hudejbiji.

²⁹ El-Mumtahina, 8. A hadis bilježe El-Buhari 5633 i Muslim 1003.

صلى الله عليه وسلم منها بجلل فأرسل إلى عمر بـجـلـة، فقال: كيف ألبسها وقد قلت فيها ما قلت؟ قال: إِنِّي لَمْ أُعْطِكْهَا لِتَلْبَسَهَا وَلَكِنْ تَبِيعَهَا أَوْ تَكْسُوهَا. فأرسل بها عمر إلى أخ له من أهل مكة قبل أن يسلم.

26. Ibn Omer prenosi da je Omer vidio da se prodaje svilena kat haljina, pa reče:

— Kupi je, Allahov Poslaniče, pa je obuci petkom i kada ti budu dolazile delegacije.

— Ovo oblači samo onaj ko nema ništa na ahiretu — reče Alejhisselam.

Nakon izvjesnog vremena, Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, dobio nekoliko kat haljina, pa jedan posla Omeru.

— Kako da je obučen kad si o njoj rekao to što si rekao?

— Nisam ti je dao da je носиš — reče Alejhisselam — već da je prodáš ili nekome pokloniš.

Pa ju je Omer poslao svome bratu u Mekki prije negoli je primio islam.³⁰

Psovanje roditelja

عن عبد الله بن عمرو قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: مِنَ الْكَبَائِرِ أَنْ يَشْتِمَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ. فقالوا: كيف يشتم؟ قال: يَشْتِمُ الرَّجُلَ فَيَشْتِمُ أَبَاهُ وَأُمَّهُ.

27. Abdullah b. Amr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "U velike grijehе spada i psovanje vlastitih roditelja.

— Kako će neko psovati svoje roditelje? — upitaše ashabi.

— Da opsuje nekog, pa mu ovaj opsuje i oca i mater."³¹

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما قال: من الكبائر عند الله تعالى أن يستسب الرجل لوالده.

³⁰ El-Buhari 5633, Muslim 2068, Ebu Davud 1668 i Ahmed 6/344.

³¹ El-Buhari 5628, Muslim 146, Et-Tirmizi 1902 i Ahmed 2/164.

28. Abdullah b. Amr b. El-As je rekao: "U velike grijehe kod Allaha spada i to da neko bude razlogom da mu se psuje roditelj."

Kazna za neposlušnost prema roditeljima

عن أبي بكرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَا مِنْ ذَنْبٍ أَجْدَرُ أَنْ يُعَجَّلَ لِصَاحِبِهِ الْعُقُوبَةُ مَعَ مَا يُدْخِرُ لَهُ مِنَ الْبَغْيِ وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ.

29. Ebu Bekre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nijedan grijeh ne zaslužuje da se za nj ubrza kazna onome ko ga učini — pored onog što mu se sprema na ahiretu — kao što je to nepravda i kidanje rodbinskih veza."³²

عن عمران بن حصين قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَا تَقُولُونَ فِي الزَّنا وَشُرْبِ الْخَمْرِ وَالسَّرِقَةِ؟ قلنا: الله ورسوله أعلم. قال: هُنَّ الْفَوَاحِشُ وَفِيهِنَّ الْعُقُوبَةُ. أَلَا أَنْبِئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَائِرِ؟ الشُّرْكُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ - وَكَانَ مَتَكِنًا فَاحْتَفَزَ قَالَ - وَالزُّورُ.

30. Imran b. Husejn prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Šta mislite o bludu, pijenju vina i kradi?

— Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju — odgovoriše ashabi.

— To su sramna djela i za njih je određena kazna — reče Alejhisse-lam. — Hoćete li da vam kažem koji su najveći grijesi? Pripisivanje Alla-hu druga, neposluh roditeljima — pa se uspravi i reče — ...i laž.³³

Roditeljska suza

عن ابن عمر قال: بكاء الوالدين من العقوق والكبائر.

31. Ibn Omer je rekao: "U neposluh i velike grijehe ubraja se i rodi-teljska suza."

³² Ebu Davud 4602, Et-Tirmizi 2511, Ibn Madždže 4211, Ahmed 5/38 i El-Hakim 2/388.

³³ Et-Taberani u *El-Kebiru* 18/140.

Roditeljska dova

عن أبي هريرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لَهُنَّ لَا شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ وَدَعْوَةُ الْوَالِدَيْنِ عَلَى وَلَدَيْهِمَا.

32. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Tri dove će, bez ikakve sumnje, biti uslišane: dova obespravljenog, dova putnika i dova roditelja protiv svoga djeteta."³⁴

عن أبي هريرة قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: مَا تَكَلَّمَ مَوْلُودٌ مِنَ النَّاسِ فِي مَهْدٍ إِلَّا عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ صلى الله عليه وسلم، وَصَاحِبُ جُرَيْجٍ. قيل: يا نبي الله وما صاحب جريج؟ قال: فَإِنَّ جُرَيْجًا كَانَ رَجُلًا رَاهِبًا فِي صَوْمَعَةٍ لَهُ وَكَانَ رَاعِي بَقَرٍ يَأْوِي إِلَى أَسْفَلِ صَوْمَعَتِهِ وَكَانَتْ امْرَأَةٌ مِنْ أَهْلِ الْقَرْيَةِ تَخْتَلِفُ إِلَى الرَّاعِي، فَأَتَتْهُ يَوْمًا فَقَالَتْ: يَا جُرَيْجُ! وَهُوَ يَصْلِي، فَقَالَ فِي نَفْسِهِ وَهُوَ يَصْلِي: أُمِّي وَصَلَاتِي؟ فَرَأَى أَنْ يُوَثِّرَ صَلَاتَهُ. ثُمَّ صَرَخَتْ بِهِ الثَّانِيَةَ، فَقَالَ فِي نَفْسِهِ: أُمِّي وَصَلَاتِي؟ فَرَأَى أَنْ يُوَثِّرَ صَلَاتَهُ، ثُمَّ صَرَخَتْ بِهِ الثَّالِثَةَ فَقَالَ: أُمِّي وَصَلَاتِي؟ فَرَأَى أَنْ يُوَثِّرَ صَلَاتَهُ، فَلَمَّا لَمْ يُجِبْهَا قَالَتْ: لَا أَمَاتَكَ اللَّهُ يَا جُرَيْجُ حَتَّى تَنْظُرَ فِي وَجْهِ الْمُؤْمِسَاتِ. ثُمَّ انْصَرَفَتْ، فَأَتَى الْمَلِكُ بِتِلْكَ الْمَرْأَةِ وَلَدَتْ، فَقَالَ: مَنْ؟ قَالَتْ: مَنْ جُرَيْجٍ. قَالَ: أَصَاحِبُ الصَّوْمَعَةِ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: أَهْدِمُوا صَوْمَعَتَهُ وَأَتُونِي بِهِ! فَضَرَبُوا صَوْمَعَتَهُ بِالْفَتُوسِ حَتَّى وَقَعَتْ فَجَعَلُوا يَدَهُ إِلَى عُنُقِهِ بِحَبْلِ، ثُمَّ انْطَلَقَ بِهِ فَمَرَّ بِهِ عَلَى الْمُؤْمِسَاتِ، فَرَأَيْنَهُنَّ، فَتَبَسَّمْنَ وَهُنَّ يَنْظُرْنَ إِلَيْهِ فِي النَّاسِ، فَقَالَ الْمَلِكُ: مَا تَزْعُمُ هَذِهِ؟ قَالَ: مَا تَزْعُمُ؟ قَالَ: تَزْعُمُ أَنْ وَلَدَهَا مِنْكَ. قَالَ: أَنْتِ تَزْعُمِينَ؟ قَالَتْ: نَعَمْ. قَالَ: أَيْنَ هَذَا الصَّغِيرُ؟ قَالُوا: هُوَ ذَا فِي حِجْرِهَا. فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ، فَقَالَ: مَنْ أَبُوكَ؟ قَالَ: رَاعِي الْبَقَرِ. قَالَ الْمَلِكُ: أَجْعَلُ صَوْمَعَتَكَ مِنْ ذَهَبٍ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: مِنْ فِضَّةٍ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَمَا نُجْعَلُهَا؟ قَالَ: رُدُّوْهَا كَمَا كَانَتْ. قَالَ: فَمَا الَّذِي تَبَسَّمْتَ؟ قَالَ: أَمْرًا عَرَفْتُهُ، أَدْرَكْتَنِي دَعْوَةُ أُمِّي. ثُمَّ أَخْبَرَهُمْ.

33. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Samo su Isa, sin Merjemina, i dijete iz vremena

³⁴ Hadis bilježe Ebu Davud 1536, Et-Tirmizi 1905, Ahmed 2/258 i Ibn Hibban 6/416.

Džurejdža progovorili u bešici.” “A ko je bilo to dijete iz vremena Džurejdža, Allahov Vjerovjesniče?”, upitaše ashabi.

“Džurejdž je bio isposnik koji je živio u svome hramu, a podno njegovog hrama dolazio je čoban kojeg je oblazila jedna žena iz sela. Dok se jednog dana molio, dode Džurejdževa majka i stade ga dozivati, ali joj se on ne odazva i nastavi s molitvom. Ljutita što joj se nije odazvao, reče:

— Ne dao Allah da umreš prije negoli pogledaš u lica prostitutki.

Nakon izvjesnog vremena pred vladara dovedoše onu ženu s djetetom, pa je on upita:

— Čije je?

— Džurejdžovo — reče ona.

— Iz hrama?! — snebivajući se upita vladar.

— Da.

— Srušite mu hram i dovedite mi ga! — naredi vladar.

Sjekirama udariše po hramu sve dok ga ne srušiš, a njega, ruku svezanih za vrat, povedoše vladaru. Na putu do vladara prodoše pored prostitutki, koje su ga zajedno s ostalim svijetom gledale. Kad ih Džurejdž vidje, nasmija se.

— Šta ova priča?! — upita ga vladar.

— Šta priča?

— Priča da je dijete tvoje.

— Jesi li to rekla? — obrati se Džurejdž ženi.

— Da.

— A gdje je mališan?

— Eto ga u njenom naručju — rekoše. Džurejdž mu pride i upita ga:

— Ko ti je otac?

— Pastir — odgovori dijete.

— Hoćeš li da ti sagradimo novi hram od zlata? — upita vladar.

— Ne.

— Onda od srebra?

— Ne.

— Nego kakav?

— Onakav kakav je i prije bio.

— A zbog čega si se onda nasmijao?

— Zbog nečeg što sam poznao; sustigla me majčina kletva. — Potom im ispriča čitavu priču.”³⁵

Pozivanje majke kršćanke u islam

عن أبي هريرة قال: ما سمع بي أحدٌ يهودي ولا نصراني إلا أحبني. إن أُمِّي كُنْتُ أُرِيدُهَا عَلَى الْإِسْلَامِ فَتَأَبَّى، فَقُلْتُ لَهَا، فَأَبَتْ. فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: ادْعِ اللَّهَ لَهَا. فَدَعَا. فَأَتَيْتُهَا وَقَدْ أَحْبَبَتْ عَلَيْهَا الْبَابَ، فَقَالَتْ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ، إِنِّي أَسْلَمْتُ! فَأَنْحَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: ادْعِ اللَّهَ لِي وَلِأُمِّي. فَقَالَ: اللَّهُمَّ عَبْدُكَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَأُمُّهُ أَحَبُّهُمَا إِلَى النَّاسِ.

34. Ebu Hurejre priča: “Nijedan Židov ni kršćanin nije čuo za mene, a da me nije zavolio; želio sam da moja majka primi islam, ali je ona odbijala, pa sam otišao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i rekao mu:

— Moli Allaha za nju.

Alejhisselam uputi dovu, a kada sam došao kući, našao sam je zaključanu u sobi.

— Ebu Hurejre, primila sam islam! — reče.

O tome sam obavijestio Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, rekavši mu:

— Moli Allaha za mene i moju majku. — Pa on reče:

— Gospodaru, učini Tvog roba Ebu Hurejru i njegovu majku ljudima dragim.”³⁶

Dobročinstvo roditeljima i nakon smrti

عن أبي أسيد قال: كنا عند النبي صلى الله عليه وسلم فقال رجل: يا رسول الله هل بقي من بر أبوي شيء بعد موتهما أبرهما؟ قال: نعم، خِصَالُ أَرْبَعٍ: الدُّعَاءُ لَهُمَا، وَالِإِسْتِغْفَارُ لَهُمَا.

³⁵ El-Buhari 1206 i 3436 i Muslim 2550.

³⁶ Muslim 2491.

وَأِنْفَادُ عَهْدِهِمَا، وَإِكْرَامُ صَدِيقَيْهِمَا، وَصِلَةُ الرَّحِمِ الَّتِي لَا رَحِمَ لَكَ إِلَّا مِنْ قَبْلِهِمَا.

35. Ebu Usejd priča: “Bili smo s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, kad je jedan čovjek upitao:

— Allahov Poslaniče, da li roditeljima i nakon njihove smrti mogu činiti dobro?

— Da — reče Alejhisselam — četiri stvari: da moliš za njih, da za njih tražiš oprost, da sprovedeš njihov vasiijet, da paziš njihovog prijatelja i da održavaš dobre odnose s rodbinom s njihove strane.”³⁷

عن أبي هريرة قال: ترفع للميت بعد موته درجته فيقول: أي رب أي شيء هذه؟ فيقال: ولدك استغفر لك.

36. Ebu Hurejre kaže: “Kada se mejitu nakon smrti podigne stepen, upitat će:

— Gospodaru, šta je ovo?

— To je tvoje dijete tražilo oprost za tebe — reći će se.”³⁸

عن محمد بن سيرين قال: كنا عند أبي هريرة ليلة، فقال: اللهم اغفر لأبي هريرة ولأمي ولمن استغفر لهما. قال محمد: فنحن نستغفر لهما حتى ندخل في دعوة أبي هريرة.

37. Muhammed b. Sirin kazuje: “Bili smo kod Ebu Hurejre jedne večeri, pa on reče: ‘Gospodaru, oprosti Ebu Hurejri, mojoj majci i onome ko za njih bude tražio oprost.’ Od tada i mi za njih molimo oprost, ne bi li nas obuhvatila Ebu Hurejrina dova.”

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إذا مات العبد انقطع عنه عمله إلا من ثلاث: صدقة جارية، أو علم ينتفع به، أو ولد صالح يدعو له.

38. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “S čovjekovom smrću prekida se nagrada za svako djelo, osim za tri djela: trajnu sadaku, korisno znanje i dovu djeteta vjernika.”³⁹

³⁷ Et-Taberani u *El-Kebiru* 19/267.

³⁸ Ibn Madždže 3660.

³⁹ Muslim 1631.

عن ابن عباس أن رجلا قال: يا رسول الله إن أُمِّي تُوفيت ولم توصِ، أفينفعها أن أتصدق عنها؟ قال: نعم.

39. Ibn Abbas prenosi da je neko upitao:

— Allahov Poslaniče, moja majka je umrla, ali nije ništa oporučila. Da li će joj koristiti ako ja za nju udijelim sadaku?”

— Hoće — reče Alejhisselam.⁴⁰

Očuvanje dobrih odnosa s očevim prijateljima

عن ابن عمر قال: مرَّ أعرابي في سفر فكان أبو الأعرابي صديقا لعمر رضي الله عنه، فقال الأعرابي: ألسنت ابن فلان؟ قال: بلى. فأمر له ابن عمر بحمار كان يستعقب ونزع عمامته عن رأسه فأعطاه، فقال بعض من معه: أما يكفيه درهمان؟ فقال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: احْفَظْ وَدَّ أَيْبِكَ لَا تَقْطَعْهُ فَيُطْفِئَ اللهُ نُورَكَ.

40. Ibn Omer priča: “Na putovanju susretoh jednog beduina, čiji je otac bio Omerov prijatelj.

— Da nisi sin tog i tog? — upita beduin.

— Jesam — reče Ibn Omer i naredi da mu se dadne magarac kojeg je sa sobom vodio, skide s glave turban, te dade i njega.

— Da si mu dao dva dirhema, bilo bi dovoljno — reče neko od prisutnih.

— Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: ‘Pazi očeve prijatelje da ti Allah ne bi utrnulo svjetlo.’⁴¹

عن ابن عمر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إن أبا البرِّ أن يَصِلَ الرَّجُلُ أَهْلَ وَدِّ أَيْبِهِ.

41. Ibn Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov

⁴⁰ El-Buhari 2756, Ebu Davud 2882, Et-Tirmizi 669, En-Nesai 6482, El-Hakim 1/581 i Ibn Huzejme 4/125.

⁴¹ Et-Taberani u *El-Evsutu* 8/279.

na njega, rekao: "Najveće dobročinstvo je da čovjek čuva prijateljstvo s očevim prijateljima."⁴²

Ne prekidaj prijateljstvo s očevim prijateljima da ti se svjetlo ne utrne

عن سعد بن عبادَةَ الزُّرْقِيِّ أَن أَبَاهُ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا فِي مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ مَعَ عُمَرُو بْنِ عَثْمَانَ فَمَرَّ بِنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ مَتَكُنَّا عَلَى بْنِ أَخِيهِ فَنَفَذَ عَنِ الْمَجْلِسِ، ثُمَّ عَظَفَ عَلَيْهِ فَرَجَعَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ: مَا شِئْتُ عُمَرُو بْنُ عَثْمَانَ - مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا - فَوَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ إِنَّهُ لَفِي كِتَابِ اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ - مَرَّتَيْنِ -: لَا تَقْطَعُ مَنْ كَانَ يَصِلُ أَبَاكَ فَيُطْفَأُ بِذَلِكَ نُورُكَ.

42. Sa'd b. Ubade Ez-Zureki prenosi od svoga oca: "Sjedio sam u medinskom mesdžidu s Amrom b. Osmanom kad pored nas prode Abdullah b. Selam, naslonjen na svog bratića. Prošavši nas, sažali se na njega, pa se vrati i reče dva ili tri puta: 'Radi šta hoćeš, Amre b. Osmane, tako mi Onoga koji je poslao Muhammeda s istinom, u Allahovoj knjizi⁴³ stoji: Ne prekidaj odnose s očevim prijateljima da ti se svjetlo ne bi utrnulo."⁴⁴

Prijateljstvo se nasljeđuje

عن أَبِي بَكْرٍ بْنِ حَزْمٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كَفَيْتُكَ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ الْوَدَّ يُتَوَارَثُ.

43. Ebu Bekr b. Hazm prenosi od nekog ashaba da je rekao: "Dosta ti je to što je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: 'Prijateljstvo se nasljeđuje."⁴⁵

⁴² Muslim 2552 i Ibn Ebu Šejbe 5/307.

⁴³ U Tevratu.

⁴⁴ Abdullah b. Selam se našao uvrijeđen nehajnim i nonšalantnim ponašanjem Amra b. Osmana sa čijim je ocem Abdullah bio prijatelj. Zbog toga je reagirao ovako žustro.

⁴⁵ El-Hakim 4/198, Et-Taberani u *El-Kebiru* 17/189. A El-Hakimova verzija glasi ova-

Sin neće zvati oca po imenu, neće sjediti prije njega i ići ispred njega

عن عروة بن الزبير أن أبا هريرة أبصر رجلين فقال لأحدهما: ما هذا منك؟ فقال: أبي. فقال: لا تُسمِّه باسمه ولا تَمْشِ أمامه ولا تَجْلِسْ قَبْلَهُ.

44. Urve b. Ez-Zubejr prenosi da je Ebu Hurejre vidio dva čovjeka, pa jednog upita:

— Šta ti je ovaj?

— Otac — odgovori

— Nemoj ga zvati njegovim imenom, nemoj ići ispred njega i nemoj sjediti prije njega — reče Ebu Hurejre.

Da li će sin zvati oca po nadimku

عن شهر بن حوشب قال: خرجنا مع ابن عمر فقال له سالم: الصلاة، يا أبا عبد الرحمن.

45. Šehr b. Havšeb priča: "Izišli smo s Ibn Omerom, pa mu Salim reče: 'Namaz, Ebu Abdurrahmane.'"

عن عبد الله بن دينار عن ابن عمر قال: لكن أبو حفص عُمرُ قضى.

46. Abdullah b. Dinar prenosi da je Ibn Omer rekao: "Ali, Ebu Hafs, Omer je presudio..."⁴⁶

Čuvanje rodbinskih veza je obaveza

عن بكر بن الحارث الأعمري: يا رسول الله من أبر؟ قال: أُمُّكَ وَأَبَاكَ، وَأَخْتُكَ وَأَخْتَكَ وَمَوْلَاكَ الَّذِي يَلِي ذَاكَ، حَقٌّ وَاجِبٌ وَرَحِمٌ مَوْصُولٌ.

ko: "Prijateljstvo se nasljeđuje. Također i neprijateljstvo." Ovu predaju prenosi Abdurrahman b. Ebu Bekr od Ufejra.

• El-Bejhaki u djelu *Es-Sunen* 3/159.

47. Bekr b. El-Haris El-Enmari je upitao:

— Allahov Poslaniče, koga trebam najviše paziti?

— Svoju majku, zatim oca, pa onda sestru i brata, pa tek onda ostalu rodbinu — to ti je stroga dužnost i obaveza.⁴⁷

عن أبي هريرة قال: لما نزلت هذه الآية: ﴿وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾ قام النبي صلى الله عليه وسلم فنادى: يَا بَنِي كَعْبِ بْنِ لُؤَيٍّ أَنْقِذُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ النَّارِ! يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ أَنْقِذُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ النَّارِ! يَا بَنِي هَاشِمٍ أَنْقِذُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ النَّارِ! يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ أَنْقِذُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ النَّارِ! يَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ أَنْقِذِي نَفْسَكَ مِنَ النَّارِ! فَإِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا غَيْرَ أَنْ لَكُمْ رَحِمًا سَابَلَهَا بَيْلَهَا.

48. Ebu Hurejre priča: "Kad je objavljen ajet: *I opominji svoju bližu rodbinu...*, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, stade dozivati: 'O potomci Ka'ba b. Luejja, spasite se od vatre! O potomci Abdu Menafa, spasite se od vatre! O potomci Benu Hašima, spasite se od vatre! O potomci Abdul Muttaliba, spasite se od vatre! O Fatima, kći Muhammedova, spasi se od vatre! Ja ti kod Allaha ne mogu ništa pomoći, ali vi ste mi rodbina koju ću na dunjaluku brižno paziti."⁴⁸

Održavanje rodbinskih veza

عن أبي أيوب الأنصاري أن أعرابياً عَرَضَ للنبي صلى الله عليه وسلم في مَسِيرِهِ فَقَالَ: أَخْبِرْنِي مَا يَقْرِبُنِي مِنَ الْجَنَّةِ وَيُبَاعِدُنِي مِنَ النَّارِ؟ قَالَ: تَعْبُدُ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَتَصِلُ الرَّحِمَ.

49. Ebu Ejjub El-Ensari kazuje: "Jedan beduin se isprijeci ispred Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, i reče:

— Reci mi šta će me približiti Džennetu, a udaljiti od Vatre?

— Da obožavaš Allaha i da Mu nikog ne smatraš ravnim, da obavljaš namaz, udjeljuješ zekat i održavaš rodbinske veze — odgovori Alejhisselam."⁴⁹

⁴⁷ Ebu Davud 5131.

⁴⁸ El-Buhari 1332 i Muslim 348.

⁴⁹ El-Buhari 5983, Muslim 13, En-Nesai 6471, Et-Tirmizi 3184 i Ahmed 2/360.

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْخَلْقَ، فَلَمَّا فَرَّغَ مِنْهُ قَامَتِ الرَّحِمُ. فقال: مه! قالت: هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ الْقَطِيعَةِ. قال: أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ أَصِلَ مَنْ وَصَلَكَ وَأَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكَ؟ قالت: بلى يا رب! قال: فَذَلِكَ لَكَ. ثم قال أبو هريرة: اقرأوا إن شئتم: ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ﴾

50. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kad je Allah sve stvorio, ustadoše rodbinske veze, pa Allah reče:

— Stanite!

— Samo tražimo da nas zaštititiš od kidanja — rekoše.

— Biste li bile zadovoljne da Ja pazim onog ko na vas bude pazio, a zanemarim onog ko vas zanemari?

— Da, Gospodaru.

— E pa, tako će biti — reče Allah."

— Zatim Ebu Hurejre reče: "Učite, ako hoćete, ajet: *Zar i vi ne biste, kad biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali?*"⁵⁰

عن ابن عباس في قوله تعالى ﴿وَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ قال: بدأ فأمره بأوجب الحقوق ودله على أفضل الأعمال إذا كان عنده شيء فقال ﴿وَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ وعلمه إذا لم يكن عنده شيء كيف يقول فقال ﴿وَبِمَا تُعْرِضُنَّ عَنْهُمْ ابْتَغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيَّسُورًا﴾ عِدَّةٌ حَسَنَةٌ. كأنه قد كان ولعله أن يكون إن شاء الله ﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ﴾ لا تعطى شيئاً ولا تَبْسُطَ كُلَّ الْبَسْطِ﴾ تعطى ما عندك ﴿فَتَقْعُدَ مَلُومًا﴾ يلومك من يأتيك بعد ولا تجد عندك شيئاً ﴿مَحْسُورًا﴾ قال: قد حَسِرْتُ مَنْ فِدَا أُعْطِيَتْهُ.

51. Kaže Ibn Abbas citirajući Kur'an: *Daj bližnjem svome pravo njegovo, i siromahu, i putniku namjerniku...*⁵¹ Uzvišeni mu naređuje da se pridržava najvećih dužnosti i ukazuje mu na najvrednija djela ako je :ole imućan: *Daj bližnjem svome pravo njegovo, i siromahu, i putniku*

⁵⁰ Muhammed, 22. A hadis bilježe El-Buhari 4830, Muslim 2554, En-Nesai 5880, Ahmed 2/330 i Ibn Hibban 2/184.

⁵¹ El-Isra, 26.

*namjerniku..., zatim ga podučava šta će reći ako ne bude imao ništa: A ako moraš da od njih glavu okreneš, jer i sam od Gospodara svoga milost tražiš i njoj se nadaš, onda im bar koju lijepu riječ reci,*⁵² lijepo obećanje. Kao da je to već bilo, a vjerovatno da će se, ako Allah htjedne, i desiti; *Ne drži ruku svoju stisnutu, da ništa ne daš, a ni posve otvorenu, da daš sve što imaš, da ne bi prijekor zaslužio, od onih koji će ti poslije doći, pa ne nađu kod tebe ništa i bez ičega ostao, zbog onih kojima si dao.*

Vrijednost održavanja rodbinskih veza

عن أبي هريرة قال: أتى رجل النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله إن لي قرابة أصلهم ويقطعون، وأحسن إليهم ويسيئون إليّ، ويجهلون عليّ وأحلم عنهم. قال: لَعْنُ كَانَ كَمَا تَقُولُ كَأَنَّمَا تُسِفُّهُمُ الْمَلَأَ، وَلَا يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ.

52. Ebu Hurejre prenosi da se neki čovjek požalio Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega:

— Allahov Poslanice, imam rodbinu s kojom održavam odnose, ali ih oni kidaju, prema njima sam dobar, ali mi oni uzvraćaju lošim, vrijeđaju me, a ja sve to podnosim.

— Ako je tako kako kažeš, to je onda kao da u njih trpaš žeravice i sve dok se prema njima budeš tako odnosio, imat ćeš protiv njih poma-gaća izravno od Allaha.⁵³

عن عبد الرحمن بن عوف أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: قَالَ اللَّهُ عز وجل: أَنَا الرَّحْمَنُ وَأَنَا خَلَقْتُ الرَّحِمَ وَاشْتَقَقْتُ لَهَا مِنْ اسْمِي فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَتْهُ وَمَنْ قَطَعَهَا بَتَّئُهُ.

53. Abdurrahman b. Avf prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Uzvišeni Allah je rekao: 'Ja sam Milostivi i Ja sam stvorio rodbinske veze i ime im izveo iz Svoga imena';⁵⁴ zato ću Svojom milošću obasuti one koji ih budu čuvali, a uskratit ću je onima koji ih budu kidali."⁵⁵

⁵² El-Isra, 28.

⁵³ Muslim 2558 i Ahmed 2/300 i 412.

⁵⁴ Naime, pridjev *Milostivi* i sintagma *rodbinske veze* u arapskom jeziku građeni su od ista tri konsonanta, a to su ر, ح, م.

⁵⁵ Ebu Davud 1694, Et-Tirmizi 1907, El-Hakim 4/174, Ahmed 1/194 i El-Bejheki u

عن عبد الله بن عمرو قال: عطف لنا النبي صلى الله عليه وسلم إصبعه فقال: الرَّحِمُ شَجَنَةٌ مِنَ الرَّحْمَنِ، مَنْ يَصِلُهَا يَصِلْهُ وَمَنْ يَقْطَعُهَا يَقْطَعْهُ. هَذَا لِسَانٌ طَلِقٌ ذَلِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

54. Abdullah b. Amr kazuje: "Vjerovjesnik ispreplete prste i reče: 'Rodbinske veze su isprepletene žile Milostivog⁵⁶; Svoju milost će dati onom ko ih bude čuvao, a uskratit će je onom ko ih bude kidao. A na Sudnjem danu rodbinske veze imat će brz i britak jezik.'"⁵⁷

عن عائشة أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: الرَّحِمُ شَجَنَةٌ مِنَ اللَّهِ، مَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللَّهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعَهُ اللَّهُ.

55. Aiša prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Rodbinske veze su Allahove isprepletene žile; Allah će Svoju milost dati onom ko ih bude čuvao, a uskratit će je onome ko ih bude kidao."⁵⁸

Čuvanje rodbinskih veza produžava život

عن أنس بن مالك أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُسَيِّطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

56. Enes b. Malik prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko želi da mu se nafaka poveća i život produži neka čuva rodbinske veze."⁵⁹

عن أبي هريرة قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُسَيِّطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

djelu *Es-Sunen* 7/26.

⁵⁶ Kazati da su rodbinske veze dio Božijeg bića na temelju ovog hadisa bio bi, svakako, pogrešan zaključak. Smisao ovog hadisa pojašnjava prethodno navedeni hadis od Abdurrahmana b. Avfa; rodbinske veze su, ustvari, samo jedan trag Božije neizmjerne milosti – iz Svoga imena *Milostivi* izveo je i njihovo ime.

⁵⁷ El-Hakim 4/179.

⁵⁸ El-Buhari 5989 i Muslim 17.

⁵⁹ Ibn Hibban 2/181 i El-Bejheki u djelu *Es-Sunen* 7/27.

57. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Koga raduje to da mu se nafaka poveća i život produži neka čuva rodbinske veze."⁶⁰

Ko bude čuvao rodbinske veze zavoljet će ga njegova porodica

عن ابن عمر قال: من اتقى ربه ووصل رحمه نسيء في أجله وثرى ماله وأحبّه أهله.

58. Ibn Omer je rekao: "Ko se bude bojao svoga Gospodara i čuvao rodbinske veze odgodit će mu se smrt, povećati imetak i zavoljet će ga njegova porodica."⁶¹

Dobročinstvo prema rodbini

عن المقدام بن معدي كرب أنه سمع رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: إِنَّ اللَّهَ يُوصِيكُمْ بِأَمْهَاتِكُمْ ثُمَّ يُوصِيكُمْ بِأَبَائِكُمْ ثُمَّ يُوصِيكُمْ بِالْأَقْرَبِ فَأَلْقُرَبِ.

59. El-Mikdam b. Ma'dij Kerib prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah vas obavezuje lijepim ophodjenjem prema vašim majkama i opet vas obavezuje vašim majkama, zatim vas obavezuje vašim očevima, a zatim daljom rodbinom."⁶²

عن أبي أيوب سليمان - مولى عثمان بن عفان - قال: جئنا أبو هريرة عشية الخميس ليلة الجمعة، فقال: أُحْرِجْ عَلَى كُلِّ قَاطِعٍ رَحِمَ لِمَا قَامَ مِنْ عِنْدِنَا. فَلَمْ يَقُمْ أَحَدٌ حَتَّى قَالَ ثَلَاثًا: فَأَتَى فِتَى عَمَّةٍ لَهُ قَدْ صَرَمَهَا مِنْذُ سَتَيْنِ، فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَقَالَتْ لَهُ: يَا بَنَ أَخِي مَا جَاءَ بِكَ؟ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ كَذَا وَكَذَا. قَالَتْ: ارْجِعْ إِلَيْهِ فَسَلْهُ لَمْ قَالَ ذَاكَ؟ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ أَعْمَالَ بَنِي آدَمَ تُعْرَضُ عَلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَشِيَّةَ كُلِّ خَمِيسٍ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ فَلَا يُقْبَلُ عَمَلُ قَاطِعٍ رَحِمَ.

⁶⁰ El-Buhari 5985 i Ebu Davud 1693.

⁶¹ Ibn Ebu Šejme 5/217.

⁶² Ibn Madždže 3661, s tim što se kod njega majke spominju tri puta.

60. Ebu Ejjub Sulejman, štićenik Osmana b. Affana, priča: “U noći uoči petka dođe nam Ebu Hurejre i reče:

— Zamjeram svakom ko ne održava rodbinske veze, a nije otišao od nas.

Niko ne ustade. Ali kad to reče i treći put, jedan mladić ustade i ode kod svoje tetke, koju već dvije godine nije posjetio, a kada joj ude, ona ga upita:

— Šta te to nagnalo da dodeš?

— Ebu Hurejrine riječi — odgovori mladić.

— Otiđi i pitaj ga zašto je to rekao.

Kad ga je mladić upitao, Ebu Hurejre reče:

— Čuo sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: ‘Svake noći uoči petka čovjekova se djela predočavaju Allahu, ali On ne prima djela od onog koji ne održava rodbinske veze.’”⁶³

عن ابن عمر: ما أنفق الرجل على نفسه وأهله يحتسبها إلا أجره الله تعالى فيها. وأبدأ خبر
تقول فإن كان فضلاً فالأقرب الأقرب وإن كان فضلاً فتأول.

61. Ibn Omer je rekao: “Allah će nagraditi svakog ko radi Njegovog zadovoljstva izdržava sebe i svoju porodicu. Skrbi se za svoju porodicu, a ako si u stanju, onda i za dalju rodbinu, a ako si u stanju, onda za koga hoćeš.”⁶⁴

Allahova milost ne spušta se na grupu ako među njima ima neko ko ne održava rodbinske veze

عن عبد الله بن أبي أوفى قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنَّ الرِّحْمَةَ لَا تَنْزِلُ عَلَى قَوْمٍ
فِيهِمْ قَاطِعٌ رَحِمٍ.

62. Abdullah b. Ebu Evfa prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Milost se ne spušta na grupu ako među njima ima neko ko kida rodbinske veze.”

⁶³ Ovo potvrđuje hadis pod rednim brojem 403 u poglavlju o mržnji koji prenosi Ebu Hurejre i hadis koji prenosi Ebu Davud od Usame. Ovi hadisi nisu oprečni onom u kojem se govori da se djela učinjena noću uzdižu prije nastupanja dana i obratno, jer uzdizanje nije isto što i predočavanje.

⁶⁴ El-Hakim 2/57.

Rakva je kazna na ovome svijetu za onog ko kida rodbinske veze

عن أبي بكرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَا مِنْ ذَنْبٍ أَخْرَى أَنْ يُعَجَّلَ اللَّهُ لَصَاحِبِهِ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا - مع ما يُدْخِرُ لَهُ فِي الْآخِرَةِ - مِنْ قَطِيعَةِ الرَّحِمِ وَالْبَغْيِ.

66. Ebu Bekre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nijedan grijeh ne zaslužuje da Allah kazni onog ko ga učini još na ovome svijetu, pored onog što mu se priprema na ahiretu, od kidanja rodbinskih veza i nepravde."⁶⁷

Ko održava rodbinske veze

عن عبد الله بن عمرو عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِيءِ وَلَكِنَّ الْوَاصِلَ الَّذِي إِذَا قُطِعَتْ رَحِمُهُ وَصَلَّاهَا.

67. Abdullah b. Amr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nije održavanje rodbinskih veza to kad ih čuvaš s onima koji su dobri prema tebi. Pravo održavanje rodbinskih veza je kad ih čuvaš s onima koji ih kidaju s tobom."⁶⁸

Održavanje rodbinskih veza s nepravednom rodbinom

عن البراء قال: جاء أعرابي فقال: يا نبي الله عَلِّمْنِي عَمَلًا يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ؟ قَالَ: لَنْ كُنْتُ أَقْصَرْتَ الْخُطْبَةَ لَقَدْ أَعْرَضْتَ الْمَسْأَلَةَ. أَعْتَقَ النَّسَمَةَ وَفَكَ الرِّقَبَةَ. قَالَ: أَوْ لَيْسَتْ وَاحِدًا؟ قَالَ: لَا. عَتَقَ النَّسَمَةَ أَنْ تُعْتَقَ النَّسَمَةُ، وَفَكَ الرِّقَبَةَ أَنْ تُعَيَّنَ عَلَى الرِّقَبَةِ، وَالْمَنِيحَةُ الرَّغُوبُ وَالْفَيْءُ عَلَى ذِي الرَّحِمِ، فَإِنْ لَمْ تُطَقْ ذَلِكَ فَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ، فَإِنْ لَمْ تُطَقْ ذَلِكَ فَكُفَّ لِسَانَكَ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ.

68. El-Bera priča: "Dode jedan beduin i reče:

— Allahov Vjerovjesniče, poduči me djelu koje će me uvesti u Džennet.

⁶⁷ Ebu Davud 4902, Et-Tirmizi 2510, Ibn Madždže 4211, Ahmed 5/36 i Ibn Hibban 2/201.

⁶⁸ El-Buhari 5991, Ebu Davud 1697 i Et-Tirmizi 1908.

— S malo riječi pitao si puno. Oslobodi roba i pomози da se oslobodi od ropstva.

— Zar to nije isto?

— Nije, i da posudiš devu ili ovcu koja je bogata mlijekom i da paziš rodbinu. Ako to ne možeš, onda nareduj dobro i odvrćaj od zla, a ako ni to ne možeš, onda govori samo što je dobro.”⁶⁹

Da li će čovjek biti nagrađen za čuvanje rodbinskih veza prije primanja islama

عن حكيم بن حزام أنه قال للنبي صلى الله عليه وسلم: أَرَأَيْتَ أُمُورًا كُنْتُ أَتَحَنُّ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ صِلَةٍ وَعَتَاةٍ وَصَدَقَةٍ فَهَلْ لِي فِيهَا أَجْرٌ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَسَلَّمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ مِنْ خَيْرٍ.

69. Hakim b. Hizam prenosi da je upitao Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega:

— Da li ću biti nagrađen za dobra djela koja sam činio u džahilijetu, poput čuvanja rodbinskih veza, oslobađanja roba i sadake?

— Primio si islam, a nagrada za djela koja si prethodno učinio ostala je — odgovori Alejhisselam.⁷⁰

Održavanje rodbinskih veza s višebošcem i darivanje poklona

عن ابن عمر قال: رأى عمر حلة سيرة فقال: يا رسول الله، لو اشتريت هذه فلبستها يوم الجمعة وللوفود إذا أتوك. فقال: يا عمر، إنما يلبس هذه من لا خلاق له. ثم أهدى للنبي صلى الله عليه وسلم منها حلل فأهدى إلى عمر منها حلة فجاء عمر إلى رسول الله صلى الله عليه

⁶⁹ Ibn Hibban 2/98.

⁷⁰ El-Buhari 1369, Muslim 194 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 3/191. Nevjernikova dobra djela ne primaju se, ali ako primi islam, Allah će ga iz Svoje neizmjerne dobrote nagraditi čak i za ona dobra djela koja je učinio u tom periodu. Allah će, također, dati dvije nagrade *sljedbenicima Knjige* ako prime islam, kao što će loša djela zamijeniti dobrim nakon iskrenog pokajanja, bolesniku dati nagradu za djela koja zbog bolesti nije u stanju učiniti itd.

وسلم فقال: يا رسول الله بعثت إلي هذه وقد سمعتك قلت فيها ما قلت. قال: إني لم أهدد لك لتلبسها إنما أهديتها إليك لتبيعها أو لتكسوها. فأهداها عمر لأخ له من أمه، مشرك.

70. Ibn Omer prenosi da je Omer vidio svilenu kat haljinu, pa reče:

— Kada bi je kupio, Allahov Poslaniče, pa da je možeš obući petkom i kada ti budu dolazile delegacije.

— Ovo oblači samo onaj ko nema udjela na onome svijetu, Omere — reče Alejhisselam.

Nakon izvjesnog vremena, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, na poklon dobi nekoliko kat haljina, pa jednu pokloni Omeru.

— Poslao si mi je, a čuo sam te šta si o njoj kazao? — zbunjen upita Omer.

— Nisam ti je poklonio da je nosiš — reče Alejhisselam — već da je prodaš ili pokloniš.

Pa je Omer pokloni svome rođenom bratu, koji je bio mušrik.⁷¹

Izučavanje rodoslovlja radi poznavanja rodbine

عن جبير بن مطعم أنه سمع عمر بن الخطاب رضي الله عنه يقول على المنبر: تعلموا أنسابكم ثم صلوا أرحامكم، والله إنه ليكون بين الرجل وبين أخيه شيء ولو يعلم الذي بينه وبينه من داحلة الرحم لأوزعه ذلك عن انتهاكه.

71. Džubejr b. Mut'im kaže da je čuo Omera b. El-Hattaba kad je s minbera govorio: "Izučavajte rodoslovlje, zatim pazite na vašu rodbinu. Čovjek se zavadi sa svojim bratom, a da zna da mu je on u srodstvu, to se ne bi desilo."⁷²

عن ابن عباس رضي الله عنه أنه قال: احفظوا أنسابكم تصلوا أرحامكم فإنه لا بُدَّ بالرحم إذا قُرِبَتْ وإن كانت بَعِيدَةً ولا قُرْبَ بها إذا بُعِدَتْ وإن كانت قَرِيبَةً، وكلُّ رحم آتية يوم القيامة أمام صاحبها تشهد له بصلته، إن كان وصلها، وعليه بقطعية إن كان قطعها.

⁷¹ El-Buhari 2476, Muslim 2068, Ahmed 2/103 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 9/129.

⁷² El-Hakim 1/166.

72. Ibn Abbas je rekao: “Čuvajte vaše rodoslovlje kako biste mogli očuvati rodbinske veze, svaka rodbina je bliska, ako se održava, a svi ostali su daleko, ako se ne održava. Na Sudnjem će dani sva rodbina svjedočiti za čovjeka ako je bude pazio, ili protiv njega ako je ne bude pazio.”

Da li će rob kazati: “Ja sam od toga i toga”

عن عبد الرحمن بن حبيب قال: قال لي عبد الله بن عمر: ممن أنت؟ قلت: من تيم تميم. قال: من أنفسهم أو من مواليتهم؟ قلت: من مواليتهم. قال: فهلا قلت من مواليتهم إذاً.

73. Abdurrahman b. Habib priča da ga je Abdullah b. Omer upitao:

- Čiji si?
- Iz plemena Tejm Temima — rekoh.
- Od njih samih ili njihovih robova?
- Od njihovih robova.
- Zašto odmah nisi rekao da si od njihovih robova?

Robovi su od naroda u čijem su posjedu

عن رفاعه بن رافع أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لعمر رضي الله عنه: اجتمع لي قومك. فجمعهم. فلما حضروا باب النبي صلى الله عليه وسلم دخل عليه عمر فقال: قد جمعت لك قومي. فسمع ذلك الأنصار فقالوا: قد نزل في قريش الوحي فجاء المستمع والناظر ما يقال لهم. فخرج النبي صلى الله عليه وسلم فقام بين أظهرهم فقال: هل فيكم من غيركم؟ قالوا: نعم. فينا حليفنا وابن أختنا وموالينا. قال النبي صلى الله عليه وسلم: حليفنا منا وأبن أختنا منا وموالينا منا وأنتم تسمعون: إن أوليائي منكم المتقون فإن كنتم أوليك فذاك وإلا فانظروا. لا يأتي الناس بالأعمال يوم القيامة وتأتون بالأنفال فيعرض عنكم. ثم نادى فقال: يا أيها الناس - ورفع يده يضعهما على رؤوس قريش - أيها الناس إن قريشاً أهل أمانة من بغي بهم - فال زهير أظنه قال العواثر - كبه الله لمنخرته. يقول ذلك ثلاث مرات.

74. Rifa'ate b. Rafi' prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao Omeru:

— Okupi svoj narod! — Kada su se okupili ispred Vjerovjesnikovih vrata, ude Omer i reče:

— Okupio sam ti moj narod. — Čuvši za to, ensarije rekoše:

— Eno kod Kurejšija se spušta objava, te svi dodoše da čuju šta će im biti rečeno. Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, izide među njih i reče:

— Ima li među vama neko ko nije od vas?

— Da — rekoše. — Među nama ima naših saveznika, sestrića i robova.

— Naši saveznici, sestrići i robovi su od nas. Čujte: moji prijatelji su samo bogobojažni; ako ste takvi, dobro i jest, a ako niste, onda gledajte da na Sudnji dan ne dodete s grijesima, a drugi ljudi s dobrim djelima, pa da budete odbijeni. — Zatim povika: — O ljudi! — podigavši ruke i stavivši ih na glave Kurejšija. — O ljudi, Kurejšije su povjerljivi, pa ko bude prema njima nepravedan, Allah će ga na nos baciti. — To je ponovio tri puta.⁷³

Ko odgoji dvije ili jednu kćerku

عن عقبة بن عامر قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: مَنْ كَانَ لَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ وَصَبَرَ عَلَيْهِنَّ وَكَسَاهُنَّ مِنْ جِدَّتِهِ كُنَّ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ.

75. Ukbe b. Amir prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko imadne tri kćeri, pa bude strpljiv s njima i bude ih izdržavao svojim imetkom, bit će mu zaštita od vatre."⁷⁴

عن ابن عباس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَا مِنْ مُسْلِمٍ تُدْرِكُهُ ابْنَتَانِ فَيُحْسِرُ صُحْبَتَهُمَا إِلَّا أَدْخَلَتْهُ الْجَنَّةَ.

76. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nema muslimana koji imadne dvije kćeri, pa ih lijepo odgoji a da ga one neće uvesti u Džennet."⁷⁵

⁷³ El-Hakim 4/82 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 5/45.

⁷⁴ Ibn Madždže 3669.

⁷⁵ Ibn Madždže 3670, Ahmed 1/363, El-Hakim 4/196 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 10/337.

عن جابر بن عبد الله قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ كَانَ لَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ يُؤْوِيَهُنَّ وَيُكْفِيَهُنَّ وَيَرْحَمُهُنَّ فَقَدْ وَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ الْبَتَّةُ. فقال رجل من بعض القوم: وثنتين يا رسول الله؟ قال: وثنتين.

77. Džabir b. Abdullah prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Ko imadne tri kćeri, pa se bude o njima skrbio i bude prema njima brižan, zasigurno će zaslužiti Džennet.

— A dvije, Allahov Poslaniče? — upita neko.

— I dvije — otpovrnu Alejhisselam.⁷⁶

Ko odgoji tri sestre

عن أبي سعيد الخدري أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَكُونُ لِأَحَدٍ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ ثَلَاثُ أَخَوَاتٍ فَيُحْسِنُ إِلَيْهِنَّ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ.

78. Ebu Seid El-Hudri prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svako ko lijepo odgoji tri kćeri ili sestre ući će u Džennet."⁷⁷

Vrijednost onog ko se skrbi za vraćenu kćerku

عن علي بن رباح أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لسراقة بن جعشم: أَلَا أَدُلُّكَ عَلَىٰ أَعْظَمِ الصَّدَقَةِ أَوْ مِنْ أَعْظَمِ الصَّدَقَةِ؟ قال: بلى يا رسول الله. قال: ابْتِكِرْ مَرْدُودَةً إِلَيْكَ لَيْسَ لَهَا كَاسِبٌ غَيْرُكَ.

79. Ulejj b. Rebah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao Suraki b. Džušumu:

— Hoćeš li da ti kažem šta je najveća milostinja ili jedna od najvećih?

— Hoću, Allahov Poslaniče.

⁷⁶ Ahmed 3/303.

⁷⁷ Ebu Davud 5148, Et-Tirmizi 1912 i Ahmed 3/42.

— Vraćena ti kćer, o kojoj se pored tebe nema ko skrbiti.⁷⁸

عن المقدم بن معدى كَرِبَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَا أَطْعَمْتَ نَفْسَكَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ، وَمَا أَطْعَمْتَ وَلَدَكَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ، وَمَا أَطْعَمْتَ زَوْجَكَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ، وَمَا أَطْعَمْتَ خَادِمَكَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ.

80. El-Mikdam b. Ma'dij Kerib prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Sve ono čime nahraniš sebe, svoje dijete, ženu i slugu ubraja ti se kao sadaka."⁷⁹

Željati smrt vlastite kćeri

عن عثمان بن الحارث أبي الرواح عن ابن عمر أن رجلا كان عنده وله بنات فتمنى موتهن، فغضب ابن عمر، فقال: أنت ترزقهن؟

81. Usman b. El-Haris Ebur-Revva prenosi da je neki čovjek, koji je bio kod njega, poželio da mu kćeri pomru, pa se Ibn Omer naljuti i reče: "Ti ih hraniš?!"

Dijete čovjeka podstiče na škrtost i strah

عن عائشة قالت: قال أبو بكر رضي الله عنه يوما: والله ما على وجه الأرض رجل أحب إلي من عمر، فلما خرج رجع فقال: كيف حلفتُ أي بنية؟ فقلتُ له، فقال: أعزُّ علي، والولدُ ألوط.

82. Aiša prenosi da je Ebu Bekr jednog dana rekao: "Tako mi Allaha, nema mi niko draži na kugli zemaljskoj od Omera." Zatim iziđe, pa se domalo vrati i reče: "Kćeri, kako sam se ono bio zakleo?" Kada sam mu ponovila njegove riječi, reče: "Nikog više ne poštujem, a dijete je, ipak, srcu bliže."

⁷⁸ Ibn Ma'dždže 3667 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 7/129.

⁷⁹ En-Nesai u djelu *Sunenu-l-kubra* 9185, Ahmed 4/131 i El-Bejheki u djelu *Es-Sunen* 4/179.

عن ابن أبي نعم قال: كنت شاهدا ابن عمر إذ سأله رجل عن دم البعوضة، فقال: ممن أنت؟ فقال: من أهل العراق. فقال: انظروا إلى هذا! يسألني عن دم البعوضة، وقد قتلوا ابن النبي صلى الله عليه وسلم. سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: هُمَا رَيْحَانَتَايَ مِنَ الدُّنْيَا.

83. Ibn Ebu Nu'm priča: "Bio sam s Ibn Omerom kad ga je jedan čovjek upitao o krvi mušice, pa ga on upita:

— Odakle si ti?

— Iz Iraka.

— Pogledajte ovog, pita me za krv mušice, a ubili su Vjerovjesnikovog sina.⁸⁰ Čuo sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: 'Oni⁸¹ su moj ovodunjalučki bosiljak.'⁸²

Nošenje djeteta na vratu

عن البراء قال: رأيت النبي صلى الله عليه وسلم والحسن - صلوات الله عليه - على عاتقه وهو يقول: اللَّهُمَّ إِنِّي أَحِبُّهُ فَأَحِبَّهُ.

84. El-Bera prenosi da je vidio Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kako na vratu nosi Hasana, neka su Allahovi blagoslovi na njega, i govori: "Gospodaru, ja ga, uistinu, volim, pa ga i Ti zavoli."⁸³

Dijete je izvor radosti

عن جبير بن نفير قال: جلسنا إلى المقداد بن الأسود يوما فمر به رجل فقال: طوبى لهاتين العينين اللتين رأتا رسول الله صلى الله عليه وسلم، والله لوددنا أنا رأينا ما رأيت وشهدنا ما شهدت. فاستغضب فجعلت أعجب، ما قال إلا خيرا، ثم أقبل عليه فقال: ما يحمل الرجل على أن يتمنى محضرا غيبه الله عنه، لا يدري لو شهدته كيف يكون فيه؟ والله لقد

⁸⁰ Tj. njegovog unuka.

⁸¹ Hasan i Husejn.

⁸² El-Buhari 5648, En-Nesai u *Sunenu-l-kubra* 8530, Ahmed 2/93 i Ebu Ja'la 10/106.

⁸³ El-Buhari 3549, Muslim 2422, Et-Tirmizi 3783 i Ibn Hibban 15/316.

حضر رسول الله صلى الله عليه وسلم أفوام كُتِبَهم الله على مناخرهم في جهنم، لم يجيئوا ولم يصدقوه. أولوا تحمدون الله عز وجل إذ أخرجكم لا تعرفون إلا ربكم فتصدقون بما جاء به نبيكم صلى الله عليه وسلم، قد كُفِيتِ البلاء بغيركم. والله لقد بُعث النبي صلى الله عليه وسلم على أشد حال بُعث عليها نبي قط في فترة وجاهلية. ما يرون أن ديناً أفضل من عبادة الأوثان. فجاء بفرقان فرّق به بين الحق والباطل وفرّق به بين الوالد وولده حتى إن كان الرجل ليرى والده أو ولده أو أخاه كافراً وقد فتح الله قُفْل قلبه بالإيمان، ويعلم أنه إن هلك دخل النار فلا تقرر عينه وهو يعلم أن حبيبه في النار وأنها للتي قال الله عز وجل: ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ﴾

85. Džubejr b. Nufejr kazuje: "Sjeli smo jednog dana s El-Mikdadom b. El-Esvedom. Uto pored nas prode neki čovjek i reče:

— Blago tim očima koje su vidjele Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega. Tako mi Allaha, voljeli bismo da smo i mi vidjeli ono što i ti i da smo bili gdje i ti.

Njegove riječi rasrdiše El-Mikdada — na moje zaprepaštenje, jer čovjek nije ništa loše rekao — pa se okrenu prema njemu i reče:

— Šta čovjeka goni da priželjkuje nešto što je Allah dao da ga mi-moide? Jer ne zna kakav bi tada bio. Tako mi Allaha, mnogi su vidjeli Allahovog Poslanika, ali Allah ih je sve naglavačke u Džehennem bacio jer mu se nisu odazvali i nisu mu povjerovali. Zašto niste zahvalni Allahu kad je dao da od rođenja znate samo za vašeg Gospodara i vjerujete u ono s čim je došao vaš Vjerovjesnik? Drugi su mjesto vas proživjeli to iskušenje. Tako mi Allaha, Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, bio poslan u najgorem okruženju u kojem je bio poslan i jedan poslanik, u vremenu kad nije bilo drugih poslanika i kad je vladao opće neznanje, kad ljudi nisu znali da je vjera bolja od obožavanja kipova. U to vrijeme Alejhisselam je došao s Kur'anom da rastavi istinu od neistine i roditelja od svoga djeteta. Mnogi su gledali svoje roditelje, djecu i braću u nevjerstvu i znaju da će, ako umre, ući u vatru, dok je njihova srca Uzvišeni ispunio vjerom. Niko se nije veselio, jer je znao da će njegov najdraži biti u vatri. O tome Uzvišeni govori: *I oni koji govore: Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost.*^{84 85}

⁸⁴ Vjernikova najveća radost jeste da vidi svoju djecu pokornu Allahu.

⁸⁵ El-Furqan, 74. A hadis bilježe Ahmed 6/2 i Ibn Hibban 14/489.

Učiti za nekoga dovu da mu Allah poveća imetak i potomstvo

عن أنس قال: دخلت على النبي صلى الله عليه وسلم يوما وما هو إلا أنا وأمي وأم حرام خالتي إذ دخل علينا فقال لنا: أَلَا أُصَلِّي بِكُمْ؟ وذلك في غير وقت صلاة. فقال رجل من القوم: فأين جعل أنسا منه؟ فقال: جعله عن يمينه، ثم صلى بنا، ثم دعا لنا - أهل البيت - بكل خير من خير الدنيا والآخرة، فقالت أمي: يا رسول الله، تُحَوِّدُكُمْ، ادع الله له. فدعا لي بكل خير، كان في آخر دعائه أن قال: اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ.

86. Enes kazuje: "Jednog dana ušao sam kod Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega. Sa mnom je bila još moja majka i tetka Ummu Haram. Uto ude Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, i reče:

— Hoćete li da s vama klanjam?

Tada nije bilo namasko vrijeme. — 'Gdje je postavio Enesa?' — upita neko. 'S njegove desne strane — reče.' — Poslije namaza je molio za ukućane da im Allah podari svako dobro i na ovom i na onom svijetu. Uto reče moja mati:

— Allahov Poslaniče, moli Allaha za tvoje malo slušče. — Tada stade za mene moliti svako dobro, a na kraju reče: 'Gospodaru, povećaj mu imetak i potomstvo i podari mu Svoj blagoslov u njima.'⁸⁶

Majke su milostive

عن أنس بن مالك قال: جاءت امرأة إلى عائشة رضي الله عنها، فأعطتها عائشة ثلاث تمرات، فأعطت كل صبي لها ثمرة وأمسكت لنفسها ثمرة. فأكل الصبيان التمرتين ونظرا إلى أمهما، فعمدت إلى التمرة فشقتها فأعطت كل صبي نصف ثمرة، فجاء النبي صلى الله عليه وسلم، فأخبرته عائشة فقال: وَمَا يُعْجِبُكَ مِنْ ذَلِكَ لَقَدْ رَحِمَهَا اللَّهُ بِرَحْمَتِهَا صَبِيَّيْهَا.

87. Enes b. Malik prenosi da je neka žena došla kod Aiše, pa joj ona dade tri hurme. Ona svakom dječaku dade hurmu i za sebe zadrža jednu. Nakon što su ih pojeli, dječaci pogledaše u majku, a ona uze onu

⁸⁶ Muslim 660.

svoju hurmu i raspolovi je, te svakom dade pola hurme. Kad je došao Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, Aiša mu ispriča šta se desilo, pa on reče:

— Čemu se čudiš? Zbog njene milosti prema dječacima Allah se smilovao njoj.⁸⁷

Ljubljenje djece

عن عائشة قالت: جاء أعرابي إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: أُنْقِبُونُ صِيبَانَكُمْ؟ فمَنَعَهُمْ. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: أَوْ أَمْلِكُ لَكَ أَنْ نَزَعَ اللَّهُ مِنْ قَلْبِكَ الرَّحْمَةَ.

88. Aiša prenosi da je neki beduin upitao Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega:

— Zar ljubite vašu djecu?! Mi ne ljubimo svoju.

— Šta ti ja mogu kad ti je Allah iščupao milost iz srca.⁸⁸

عن أبي هريرة قال: قَبَّلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَعِنْدَهُ الْأَفْرَعُ بْنُ حَابِسٍ التَّمِيمِيُّ جَالِسٌ، فَقَالَ الْأَفْرَعُ: إِنَّ لِي عَشْرَةَ مِنَ الْوَلَدِ مَا قَبِلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا. فَنَضَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ قَالَ: مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ.

89. Ebu Hurejre priča: "Allahov Poslanik poljubi Hasan, sina Alijinog, a pored njega je sjedio El-Akre' b. Habis Et-Temimi.

— Ja imam desetero djece, a nikad ni jedno nisam poljubio.

Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, pogleda ga, pa reče:

— Ko ne bude milostiv prema drugima ni njemu se milost neće ukazati."⁸⁹

⁸⁷ El-Hakim 4/196.

⁸⁸ El-Buhari 5652, Muslim 2317 i Ibn Hibban 12/407.

⁸⁹ El-Buhari 5651, Muslim 2318, Ebu Davud 5218, Et-Tirmizi 1911 i Ahmed 2/241.

Kodeks ponašanja oca prema djetetu

عن غير بن أوس قال: كانوا يقولون: الصلاح من الله والأدب من الآباء.

90. Numejr b. Evs prenosi: "Prije su govorili: 'Vjera je od Allaha, a odgoj od očeva.'"

عن النعمان بن بشير أن أباه انطلق به إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم يحمله فقال: يا رسول الله، إني أشهدك أنني قد نخلت النعمان كذا وكذا. فقال: أَكُلَّ وَلَدِكَ نَحَلْتُ؟ قال: لا قال: فَأَشْهَدُ غَيْرِي. ثم قال: أَلَيْسَ يَسُرُّكَ أَنْ يَكُونُوا فِي الْبِرِّ سَوَاءً؟ قال: بلى. قال: فَلَا إِذَا.

91. En-Nu'man b. Bešir priča: "Otac me odnese Allahovom Poslani-ku, neka je mir i blagoslov na njega, i reče:

— Allahov Poslaniče, ti si svjedok da sam En-Nu'manu darovao to i to.⁹⁰

— Da li si svako dijete darovao? — upita ga Alejhisselam.

— Ne.

— Onda traži nekog drugog za svjedoka — reče Alejhisselam — Da li bi ti bilo drago da te svi jednako paze?

— Naravno.

— Onda to ne čini."⁹¹

Dobročinstvo oca prema svome djetetu

عن ابن عمر قال: إنما سماهم الله أبرارا لأهم يبرؤا الآباء والأبناء. كما أن لوالدك عليك حقًا كذلك لولدك عليك حقًا.

92. Ibn Omer je rekao: "Allah ih je nazvao čestitim, jer su podjedna-ko pazili očeve i djecu. Kako si dužan biti dobar prema svome ocu, tako si isto dužan biti dobrostiv prema svome djetetu."⁹²

⁹⁰ U nekim predajama stoji da je taj dar bio rob, a u drugim baščā.

⁹¹ El-Buhari 2650, Muslim 1623, Ahmed 4/269, Ed-Darekutni 3/42 i El-Bejheki 6/177.

⁹² Ebu Nu'ajm u djelu *Hiljetu-l-evlija* 7/81.

Samo milostivi zaslužuju Božiju milost

عن أبي سعيد عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يَرْحَمْ.

93. Ebu Seid prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ko ne bude milostiv, ni njemu se neće ukazati milost.”⁹³

عن جرير بن عبد الله قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ.

94. Džerir b. Abdullah prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Allah se neće smilovati onima koji nisu milostivi prema ljudima.”⁹⁴

عن عائشة قالت: أتى النبي صلى الله عليه وسلم ناس من الأعراب فقال له رجل منهم: يا رسول الله أتقبلون الصبيان؟ فوالله ما نقبلهم. فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أَوْ أَمْلِكُ أَنْ كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَزَعَّ مِنْ قَلْبِكَ الرَّحْمَةُ.

95. Aiša prenosi da su neki beduini došli Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, pa jedan od njih reče:

— Zar vi, Allahov Poslaniče, ljubite djecu?! Tako mi Allaha, mi ih ne ljubimo.

— Šta ja mogu kada ti je Allah iz srca iščupao milost — reče Alejhi-ssalam.⁹⁵

عن أبي عثمان أن عمر رضي الله عنه استعمل رجلا فقال العامل: إن لي كذا وكذا من الولد من قبلت واحدا منهم. فزعم عمر أو قال عمر: إن الله عز وجل لا يرحم من عباده إلا أبرَّهُ.

96. Ebu Osman prenosi da je Omer unajmio nekog čovjeka, pa mu ovaj reče:

— Imam toliko djece, a nikad nijedno nisam poljubio.

— Allah će se smilovati samo najdobrohotnijima — reče Omer.

⁹³ El-Buhari 5667, Muslim 66 i Ibn Hibban 2/211

⁹⁴ El-Buhari 6941, Muslim 66 i Ahmed 4/358.

⁹⁵ El-Buhari 5998, Muslim 2317, Ahmed 6/70, Ibn Hibban 23/407 i El-Bejheki 7/100.

Milosti ima stotinu vrsta

عن أبي هريرة قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: جَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ، فَأَمْسَكَ عَنْهُ تِسْعَةٌ وَتِسْعِينَ وَأَنْزَلَ فِي الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا، فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ يَتَرَأَّحُمُ الْخَلْقُ حَتَّى تَرْفَعَ الْفَرَسُ حَافِرَهَا عَنْ وَلَدِهَا خَشْيَةً أَنْ تُصِيبَهُ.

97. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah je podijelio milost na stotinu dijelova; kod Sebe je zadržao 99, a samo jedan je spustio na Zemlju. To je ona milost koju bića jedni prema drugima ispoljavaju; to je kada kobila podigne kopitu iz straha da ne bi povrijedila ždrijebe."⁹⁶

Vasijet o komšiji

عن عائشة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَا زَالَ جِبْرِيلُ - صلى الله عليه وسلم - يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورَثُهُ.

98. Aiša prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Toliko mi je Džibril govorio o komšiji da sam pomislio da će mu dati pravo da me naslijedi."⁹⁷

عن أبي شريح الخزاعي عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُحْسِنِ إِلَى جَارِهِ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.

99. Ebu Šurejh El-Huza'i prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka pazi svoga komšiju; ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka lijepo ugosti svoga gosta; ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori dobro ili neka šuti."⁹⁸

⁹⁶ El-Buhari 5654, Muslim 2752 i Ibn Hibban 14/16.

⁹⁷ El-Buhari 6014, Muslim 2624, Ebu Davud 1298, Et-Tirmizi 1942, En-Nesai 4/225 i Ahmed 1/191.

⁹⁸ El-Buhari 6017, Muslim 48, Ebu Davud 3748, Ibn Madždže 3672, Et-Tirmizi 1967 i Ahmed 2/174.

Pravo komšije

عن المقداد بن الأسود قال: سأل رسول الله صلى الله عليه وسلم أصحابه عن الزنا، قالوا: حرام حرمه الله ورسوله. فقال: لأن يزني الرجل بعشر نساء أيسر عليه من أن يزني بامرأة جاره. وسألهم عن السرقة، قالوا: حرام حرمها الله عز وجل ورسوله. فقال: لأن يسرق من عشرة أهل أبيات أيسر عليه من أن يسرق من بيت جاره.

100. El-Mikdad b. El-Esved priča: "Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, upita ashabe o bludu.

— Zabranjeno! To su Allah i Njegov Poslanik zabranili — rekoše.

— Manji je grijeh obljubiti deset žena nego zgriješiti s komšijinom ženom — reče Alejlisselam. Potom ih upita o krađi.

— Zabranjeno! To su Allah i Njegov Poslanik zabranili — rekoše.

— Manji je grijeh ukrasti iz deset kuća, nego ukrasti iz komšijine kuće — reče Alejhisselam.

Početi od komšije

عن ابن عمر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورُنِي.

101. Ibn Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Džibril mi je toliko pričao o komšiji da sam pomislio da će mu dati pravo da me naslijedi."⁹⁹

عن مجاهد عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما، أنه دُبِحَتْ لَهُ شَاةٌ، فَجَعَلَ يَقُولُ لَغُلَامِهِ أَهْدَيْتَ لَجَارِنَا الْيَهُودِيَّ؟ أَهْدَيْتَ لَجَارِنَا الْيَهُودِيَّ؟ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورُنِي.

102. Mudžahid prenosi da je Abdullāh b. Amr, kad mu je zaklana ovca, upitao svog slugu: "Da li si poklonio dio našem komšiji Židovu? Čuo sam Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je

⁹⁹ El-Buhari 5669 i Muslim 2625.

rekao: ‘Džibril mi je toliko govorio o komšiji, da sam pomislio da će mu dati pravo da me naslijedi.’¹⁰⁰

عن عائشة قالت: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: ما زال جبريل يوصيني بالجار حتى ظننت أنه ليورثه.

103. Aiša prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Džibril mi je toliko govorio o komšiji da sam pomislio da će mu sigurno dati pravo da me naslijedi.”¹⁰¹

Dati najbližem komšiji

عن عائشة قالت: قلت: يا رسول الله إن لي جارين فإلى أيهما أهدي؟ قال: إلى أقربيهما منك بآبَا.

104. Aiša priča: “Upitala sam:

- Allahov Poslaniče, imam dvojicu komšija, kome da dadnem?
- Onome ko ti je bliži — reče Alejhisselam.”¹⁰²

Ko se smatra komšijom

عن الوليد بن دينار عن الحسن أنه سُئل عن الجار؟ فقال: أربعين داراً أمامه وأربعين خلفه وأربعين عن يمينه وأربعين عن يساره.

105. El-Velid b. Dinar prenosi da je El-Hasan¹⁰³ upitan o tome ko se smatra komšijom rekao: “40 kuća ispred i 40 kuća iza tebe, 40 kuća s desne i 40 kuća s lijeve strane.”¹⁰⁴

¹⁰⁰ Et-Tirmizi 1943 i Ahmed 2/160.

¹⁰¹ El-Bejhaki u *Es-Sunenu* 6/275 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 8/111.

¹⁰² El-Buhari 5614 i 2140, Ahmed 6/175 i El-Bejhaki u *Es-Sunenu* 7/28.

¹⁰³ U klasičnoj literaturi, pa i u ovome djelu, kad god se spomene samo ime El-Hasan, misli se na znamenitog asketu i učenjaka El-Hasana El-Basrija.

¹⁰⁴ Ovo mišljenje se prenosi i od Aiše i Ibn Šihaba. Alija kaže da je komšija svako do koga

عن أبي هريرة قال: ولا يبدأ بجاره الأقصى قبل الأدنى ولكن يبدأ بالأدنى قبل الأقصى.

106. Ebu Hurejre je rekao: "Čovjek ne bi trebao početi od daljeg komšije prije bližeg, već od bližeg komšije prije daljeg."

Ko komšiji zatvori svoja vrata

عن ابن عمر قال: لقد أتى علينا زمان - أو قال حين - وما أحد أحق بديناره ودرهمه من أخيه المسلم، ثم الآن الدينار والدرهم أحب إلى أحدنا من أخيه المسلم. سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: كَمْ مِنْ جَارٍ مُتَعَلِّقٍ بِجَارِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ: يَا رَبِّ هَذَا أَغْلَقَ بَابَهُ دُونِي فَمَنْعَ مَعْرُوفَهُ.

107. Ibn Omer kazuje: "Nekada je svakom od nas bilo draže dati svoj dinar i dirhem bratu muslimanu, a sada je svakome i dinar i dirhem draži od brata muslimana. Čuo sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: 'Koliko će samo biti na Sudnjem danu onih koji će se objesiti o vrat svojih komšija govoreći: Gospodaru, ovaj je zatvorio svoja vrata preda mnom i nije me pazio.'"

Biti sit, a komšija gladan

عن ابن عباس قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: لَيْسَ الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَائِعٌ.

108. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nije vjernik onaj ko je sit, a zna da je njegov komšija gladan."¹⁰⁵

¹⁰⁵ dopire ezan, a neki kažu da je komšija onaj ko s tobom u džamiji klanja sabah-namaz.

¹⁰⁶ El-Bejhaki u *Es-Sunenu* 10/3, Ebu Ja'la u *Musnedu* 5/92 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 12/154.

Podijeliti hranu s komšijama

عن أبي ذر قال: أوصاني خليلي صلى الله عليه وسلم بثلاث: أَسْمَعُ وَأُطِيعُ وَلَوْ لَعَبْدٌ مُجَدِّعُ الْأَطْرَافِ، وَإِذَا صَنَعْتَ مَرَقَةً فَأَكْثِرْ مَاءَهَا ثُمَّ انْظُرْ أَهْلَ بَيْتٍ مِنْ جِيرانِكَ فَأَصْبِهِمْ مِنْهُ بِمَعْرُوفٍ، وَصَلِّ الصَّلَاةَ لَوْ قَفَّتْهَا فَإِنْ وَجَدْتَ الْإِمَامَ قَدْ صَلَّى فَقَدْ أَحْرَزْتَ صَلَاتَكَ وَإِلَّا فَهِيَ نَافِلَةٌ.

109. Ebu Zerr priča: "Moj miljenik, neka je mir i blagoslov na njega, oporučio mi je tri stvari: da slušam i da se pokoravam, makar i nakaznom robu, kada budeš pravio čorbu, naspi više vode kako bi je mogao podijeliti s komšijama i klanjaj namaz na vrijeme; u slučaju da je imam već klanjao, ti si sačuvao svoj namaz, a ako nije, onda ti se ubraja u nafilu."¹⁰⁶

عن أبي ذر قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: يَا أَبَا ذَرٍّ إِذَا طَبَخْتَ مَرَقَةً فَأَكْثِرْ مَاءَ الْمَرَقَةِ وَتَعَاهَدْ جِيرَانَكَ أَوْ اقْسِمْ فِي جِيرَانِكَ.

110. Ebu Zerr prenosi da mu je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "O Ebu Zerre, kad budeš pravio čorbu, dospi još vode, pa je onda podijeli s komšijama."¹⁰⁷

Najbolji komšija

عن عبد الله بن عمرو بن العاص عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: خَيْرُ الْأَصْحَابِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى خَيْرُهُمْ لِصَاحِبِهِ وَخَيْرُ الْجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِجَارِهِ.

111. Abdullah b. Amr b. El-As prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Najbolji drugovi kod Allaha su oni koji su dobri prema svome drugu, a najbolje komšije kod Allaha su oni koji su dobri prema svome komšiji."¹⁰⁸¹⁰⁹

¹⁰⁶ Muslim 2625, Ahmed 5/171 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 3/88.

¹⁰⁷ Muslim 2625 i Ahmed 5/149.

¹⁰⁸ Kod Allaha će imati najveću nagradu oni koji su dobri prema svojim prijateljima i komšijama.

¹⁰⁹ Et-Tirmizi 1944, Ahmed 2/167, Ed-Darimi 2/284, Ibn Hibban 2/276 i Ibn Huzejme 4/140.

Dobar komšija

عن نافع بن عبد الحارث عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ الْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ وَالْجَارُ الصَّالِحُ وَالْمَرْكَبُ الْمُنِيِّ.

112. Nafia b. Abdul Haris prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Sretan je musliman koji ima prostran dom, dobrog komšiju i ugodnu jahalicu."

Loš komšija

عن أبي هريرة قال: كَانَ مِنْ دَعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ جَارٍ السُّوءِ فِي دَارِ الْمَقَامِ فَإِنَّ جَارَ الدُّنْيَا يَتَحَوَّلُ.

113. Ebu Hurejre prenosi da je jedna od Vjerovjesnikovih dova bila ova: "Gospodaru, sačuvaj me lošeg komšije u vječnome domu, a komšija na ovom svijetu se mijenja."¹¹⁰

عن أبي موسى قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتُلَ الرَّجُلُ جَارَهُ وَأَخَاهُ وَأَبَاهُ.

114. Ebu Musa prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Sudnji dan neće nastupiti sve dok čovjek ne počne ubijati svoga komšiju, brata i oca."¹¹¹

Ne uznemiravati komšiju

عن أبي هريرة قال: قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ فَلَانَةَ تَقُومُ اللَّيْلُ وَتَصِيَهُ النَّهَارَ وَتَفْعَلُ وَتَصْدُقُ وَتُؤْذِي جِيرَانَهَا بِلِسَانِهَا؟ فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا

En-Nesai 8/274, El-Hakim 1/714, Ibn Hibban 3/307, Ibn Ebu Šejbe 6/49 i Ebu Ja'la 11/411.

Ibn Madždže 3959.

خَيْرَ فِيهَا هِيَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ. وَفَلَانَةُ تَصَلِّي الْمَكْنُوبَةَ وَتَصَدَّقُ بِأَثْوَارٍ وَلَا تُؤْذِي أَحَدًا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هِيَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

115. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesniku, ueka je mir i blagoslov na njega, rečeno:

— Allahov Poslaniče, jedna žena noću bdije, a danju posti, čini dobra djela i udjeljuje sadaku, ali svojim jezikom uznemirava komšije.

— U njoj nema dobra — reče Allahov Poslanik. — Ona će u vatru.

— Druga žena klanja propisane namaze, udjeljuje suhi sir i nikoga ne uznemirava.

— Ona će ući u Džennet — reče Alejhisselam.¹¹²

عن عمارة بن غراب أن أمة له حدثته أنها سألت عائشة أم المؤمنين رضي الله عنه فقالت: إن زوج إحدانا يُريدها فتمنعه نفسها إما أن تكون غضبي أو لم تكن نشيطة فهل علينا في ذلك من حرج؟ قالت: نعم إن من حقه عليك أن لو أراك وأنت على قَنَبٍ لم تمنعه، قالت: قلت لها: إحدانا تحيض وليس لها ولزوجها إلا غراش واحد أو لحاف واحد فكيف تصنع؟ قالت: لتشد عليها إزارها ثم تنام معه فله ما فوق ذلك، مع أني سوف أخبرك ما صنع النبي صلى الله عليه وسلم. إنه كانت ليلي منه فطحننت شيئا من شعير فجعلت له قرصا، فدخل فرد الباب ودخل إلى المسجد وكان إذا أراد أن ينام أغلق الباب وأوكأ القربة وأكفأ القدح وأطفأ المصباح. فانتظرت أن ينصرف فأطعمته القرص فلم ينصرف، حتى غلبني النوم وأوجعه البرد فأتاني فأقامني ثم قال: أَدْفِئِيْنِي أَدْفِئِيْنِي! فقلت له: إني حائض! فقال: وَإِنْ أَكْشِفِي عَنْ فَحْذَيْكَ. فكشفت له عن فَحْذِي فوضع حده ورأسه على فخذي حتى دَفِئ. فأقبلت شاة لجاننا داجنة، فدخلت ثم عمدت إلى القرص فأخذته ثم أدبرت به. قالت: وقلقتُ عنه. واستبظت النبي صلى الله عليه وسلم فبادرته إلى الباب فقال النبي صلى الله عليه وسلم: خُذِي مَا أَدْرَكْتَ مِنْ قُرْصِكَ وَلَا تُؤْذِي جَارَكَ فِي شَاتِهِ.

116. Ummare b. Gurab prenosi od svoje tetke da je upitala Aišu, majku pravovjernih:

¹¹² El-Hakim 4/184.

— Kada neka od nas odbije muža u postelji zbog toga što je ljuta ili nije voljna, da li je griješna?

— Jeste — reče Aiša. — Njegovo pravo je da mu se podaš kad god te htjedne, pa makar bila i na samaru.

— Šta ćemo raditi kada dobijemo mjesečnicu, a imamo samo jedan krevet ili samo jedan pokrivač?

— Čvrsto zaveži izar i leži s njim. Njegovo je iznad toga. Kazat ću ti šta je radio Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega: "Bila je moja noć pa sam samljela nešto ječma i napravila sam mu hleb. Doma-lo dode Alejhisselam i, zatvorivši vrata, uđe u mesdžid. A imao je običaj da prije spavanja zatvori vrata, zaveže mješinu, poklopi posudu i ugasi svijeću. Čekala sam ga da se vrati kako bih mu dala kolut ječma, ali sam me savlada. Promrzao od hladnoće, Alejhisselam dode i probudi me. 'Ugrij me, ugrij me', reče. 'Imam mjesečnicu', rekoh. 'Pa šta? Otkrij svoje stegno', pa položi glavu i lice na moje stegno, sve dok se nije zagrijao. U međuvremenu, dođe komšijina ovca i uze onaj kolut ječma, a ja pohitah za njom prema vratima i htjedoh joj ga otrgnuti, ali se probudi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, i reče: 'Uzmi što možeš od koluta ječma i nemoj uznemiravati komšiju zbog njegove ovce.'"¹¹³

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَائِقِهِ.

117. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "U Džennet neće ući onaj od čijeg zla nije siguran njegov komšija."¹¹⁴

Papak za poklon nije znak omalovažavanja

عن حواء بنت يزيد أنها قالت: قال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم: يَا نِسَاءَ الْمُؤْمِنَاتِ لَا تَحْقِرَنَّ امْرَأَةً مِنْكُنَّ لِجَارَتِهَا وَلَوْ كُرَاعَ شاةٍ مُحْرَقَةٍ.

¹¹³ Dio ovog hadisa bilježi Ebu Davud 270.

¹¹⁴ El-Buhari 6016 i Muslim 46.

118. Havva bint Jezid prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "O žene vjernice, ne smatrajte bezvrijednim poklon svojoj komšinici, makar se radilo o izgorjelom ovčijem papku."¹¹⁵

عن أبي هريرة قال: النبي صلى الله عليه وسلم: يا نساء المسلمين يا نساء المسلمين، لا تَحْقِرْنَ حَارَةً لِجَارَتِهَا وَلَوْ فَرَسَنَ شَاةٍ.

119. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "O žene muslimanke, o žene muslimanke, ne smatrajte bezvrijednim poklon svojoj komšinici, pa makar to bio ovčiji papak."¹¹⁶

Komšijina tužba

عن أبي هريرة قال: قال رجل: يا رسول الله إن لي جاراً يؤذيني. فقال: انْطَلِقْ فَأَخْرِجْ مَتَاعَكَ إِلَى الطَّرِيقِ. فانطلق فأخرج متاعه فاجتمع الناس عليه فقالوا: ما شأنك؟ قال: لي جار يؤذيني فذكرت للنبي صلى الله عليه وسلم فقال: انْطَلِقْ فَأَخْرِجْ مَتَاعَكَ إِلَى الطَّرِيقِ. ففعلوا يقولون: اللهم العنه، اللهم اخزه. فبلغه فأثاه فقال: ارجع الى مترلك فوالله لا أؤذيك.

120. Ebu Hurejre prenosi da se neki čovjek požalio:

- Allahov Poslaniče, moj komšija me uznemirava.
- Idi i iznesi svoje stvari na put — reče mu Alejhisselam. On tako i uradi, pa se stade okupljati narod.
- Zbog čega si to uradio? — upitaše ga.
- Zbog komšije koji me uznemirava. Kada sam to kazao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, on mi reče da iznesem svoje stvari na put.

Narod ga tada stade kleti: "Gospodaru, prokuni ga, Gospodaru, ponizi ga." Čuvši za to taj komšija mu dode i reče:

- Vrati se u svoju kuću. Tako mi Allaha, neću te više uznemiravati.¹¹⁷

¹¹⁵ Ahmed 4/64, Ed-Darimi 1/484 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 24/224.

¹¹⁶ El-Buhari 6017, Muslim 1030 i Ahmed 2/264.

¹¹⁷ Ebu Davud 5153 i El-Hakim 4/183.

ن أبي حنيفة قال: شكى رجل إلى النبي صلى الله عليه وسلم جاره فقال: احمل متاعك فضعه على الطريق فمَنْ مرَّ به يلعنه. فجعل كل من مر به يلعنه. فحجاء إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: ما لقيت من الناس. فقال: إِنَّ لَعْنَةَ اللَّهِ فَوْقَ لَعْنَتِهِمْ. ثم قال للذي شكى: كُفَيْتَ.

121. Ebu Džuhajfe prenosi: “Jedan čovjek se požali Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, na svog komšiju.

— Iznesi svoje stvari na put, pa će ga svako ko prode proklinjati – reče Alejhisselam.

I svako ko je prošao proklinjao ga je. Čuvši za to, on dode Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i reče mu:

— Šta mi ljudi govore?

— Allahovo prokletstvo je veće od njihovog – reče Alejhisselam, pa reče onome što se žalio: ‘Sad si bezbjedan.’”

عن جابر قال: جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه وسلم يستعديه على جاره. فبينما هو قاعد بين الركن والمقام، إذ أقبل النبي صلى الله عليه وسلم ورأه الرجل وهو مُقاوِمٌ رجلا عليه ثيابٌ بياض عند المقام حيث يُصلون على الجنائز، فأقبل النبي صلى الله عليه وسلم فقال: بأبي أنت وأمي يا رسول الله، من الرجل الذي رأيت معك مقاومك عليه ثياب بيض؟ قال: أَقْدَرَأَيْتَهُ؟ قال: نعم. قال: رَأَيْتَ خَيْرًا كَثِيرًا، ذَاكَ جِبْرِيلُ صلى الله عليه وسلم رَسُولُ رَبِّي. مَا زَالَ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ جَاعِلٌ لَهُ مِيرَاثًا.

122. Džabir kazuje: “Došao neki čovjek da se žali Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, na svog komšiju. Dok je sjedio na mjestu između rukna i mekama, pomoli se Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, i kod mekama, gdje se klanjaju dženez, stade sa čovjekom obućenim u bijelu odjeću.

— Ko zjenice oka moga si, Allahov Poslaniče. Ko je čovjek u bijeloj odjeći što je stajao s tobom? — upita.

— Zar si ga vidio?

— Jesam.

— Vidio si veliko dobro. To je bio Džibril, izaslanik moga Gospoda-

ra. Toliko mi je govorio o komšiji da sam pomislio da će mu dati pravo nasljeđivanja.”

Ko svojim uznemiravanjem natjera komšiju da napusti stan

كان ثوبان يقول: ما من رجلين يتصارمان فوق ثلاثة أيام فيهلك أحدهما فماتا وهما على ذلك من المصارمة إلا هلكا جميعا. وما من جار يظلم جارة ويقهره حتى يحمله ذلك على أن يخرج من منزله إلا هلك.

123. Sevban je rekao: “Ako dvojica ljudi budu izbjegavali jedan drugog više od tri dana, pa u takvom stanju umru, obojica će propasti. Ako čovjek bude uznemiravao svoga komšiju toliko da ga prisili da napusti svoj stan, stradat će.”¹¹⁸

Komšija Židov

عن مجاهد قال: كنت عند عبد الله بن عمرو وغلame يسلخ شاة فقال: يا غلام إذا فرغت فابدأ بجارنا اليهودي! فقال رجل من القوم: اليهودي أصلحك الله؟ قال: إني سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يوصي بالجار حتى تحشينا أو رؤينا أنه سيؤرثه.

124. Mudžahid priča: “Bio sam kod Abdullaha b. Amra kad je svom slugi, koji je derao ovcu, rekao:

— Kada završiš, prvo dadni našem komšiji Židovu.

— Zar Židovu, Allah ti dao dobro? — neko ga ukori.

— Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, toliko je govorio o komšiji da smo se uplašili — ili smo pomislili — da će mu dati pravo nasljedstva — otpovrnu Abdullah.”¹¹⁹

¹¹⁸ Et-Taberani u djelu *Musneduš-šamijin* 1/393.

¹¹⁹ Ebu Davud 5152 i Et-Tirmizi 1943.

Plemenitost

عن أبي هريرة قال: سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم: أي الناس أكرم؟ قال: أكرمهم عند الله أتقاهم. قالوا: ليس عن هذا نسألك. قال: فأكرم الناس يوسف نبي الله بن نبي أمه بن خليل الله. قالوا: ليس عن هذا نسألك. قال: فعن معادن العرب تسألوني؟ قالوا: نعم. قال: فخيركم في الجاهلية خيركم في الإسلام إذا فقهوا.

125. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, upitan:

- Ko je najplemenitiji?
- Kod Allaha su najplemenitiji oni koji Ga se najviše boje.
- Ne pitamo te o tome.
- Onda, najplemenitiji je Jusuf, sin Allahovog vjerovjesnika, sin Allahovog vjerovjesnika, sin Allahovog prijatelja.¹²⁰
- Ni o tome te ne pitamo.
- Pitate me, onda, o arapskim porijeklima?
- Da.
- Najbolji u islamu su oni koji su bili najbolji u džahilijetu, ako se obrazuju.¹²¹

Dobročinstvo prema dobrom i lošem

عن محمد بن علي بن الحنفية في قوله تعالى: ﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾ هي مسجلة للبر والفاجر.

126. Muhammed b. Ali b. El-Hanefije kaže da se ajet: *A zar za dobro djelo ima druga nagrada osim dobro*¹²² odnosi i na dobrog i lošeg.

¹²⁰ Jusuf je sin Jakubov, Jakub sin Ishakov, a Ishak sin Ibrahimov; svi su bili vjerovjesnici.

¹²¹ El-Buhari 3353, Muslim 2378, Ahmed 2/431, En-Nesai 11249 i Ed-Darimi 1/84.

¹²² Er-Rahman, 20.

Skrb o siročetu

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمَسَاكِينِ كَالْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَكَالَّذِي يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ.

127. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Onaj ko se skrbi za udovicu i siromahe je poput borca na Allahovom putu i onog koji danju posti a noću bdije."¹²³

Skrb za vlastito siroče

عن عائشة قالت: جاءتني امرأة معها ابنتان لها، فسألتني فلم تجد عندي إلا تمرة واحدة. فأعطيتها فقسمتها بين ابنتيها ثم قامت فخرجت، فدخل النبي صلى الله عليه وسلم فحدثته فقال: مَنْ يَلِي مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ شَيْئًا فَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ كُنْ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ.

128. Aiša priča: "Dode mi žena s dvije curice proseći, ali imaduh samo jednu hurmu. Dadoh joj je, a ona je podijeli svojim kćerkicama i izide. Kad je došao Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ispričah mu za nju, pa reče: 'Ko preuzme starateljstvo nad ovakvim curicama, ako bude dobar prema njima, one će mu biti štit od vatre.'¹²⁴

Skrb za siroče svojih roditelja

عن مُرَّةَ بْنِ عَمْرٍو الْفَهْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ أَوْ كَهَذِهِ مِنْ هَذِهِ. شَكَ سَفِيَانُ فِي الْوَسْطَى وَالَّتِي تَلِي الْإِبْهَامَ.

129. Murre b. Amr El-Fihri prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ja i skrbnik za jetima u Džennetu ćemo biti kao ova dva prsta" ili: "...kao ovaj u odnosu na ovaj prst." Sufjan nije siguran da li je pokazao srednji prst i kažiprst.¹²⁵

¹²³ El-Buhari 5353 i Muslim 2982.

¹²⁴ El-Buhari 1418, Muslim 2629, Et-Tirmizi 1915 i Ahmed 6/33.

¹²⁵ Et-Tirmizi 1918 i Ahmed 5/333.

عن الحسن أن يتيما كان يحضر طعام ابن عمر رضي الله عنهما، فدعا بطعام ذات يوم فطلب يتيمة فلم يجده، فجاء بعد ما فرغ ابن عمر. فدعا له ابن عمر بطعام، فلم يكن عندهم. فجاءه بسويق وعسل، فقال: دونك هذا فوالله ما عُيِّنْتُ. يقول الحسن: وابن عمر والله ما عُيِّنَ.

130. El-Hasan pripovijeda kako je neko siroče često objedovalo kod Ibn Omera. Jednog dana Ibn Omer zatraži da se postavi sofra i stade tražiti ono siroče, ali ga ne nade. Kad je završio s jelom, siroče dođe, ali mu Ibn Omer tada nije imao ništa drugo ponuditi osim nešto brašna i meda. "Uzmi ovo, tako mi Allaha, nisi prevaren", reče Ibn Omer. Kaže El-Hasan: "Tako mi Allaha, Ibn Omer nije prevario."

عن سهل بن سعد عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا. وقال بإصبعيه السبابة والوسطى.

131. Sehl b. Sa'd prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ja i skrbnik za siroče u Džennetu ćemo biti ovako" pokazavši kažiprst i srednji prst.¹²⁶

عن أبي بكر بن حفص أن عبد الله كان لا يأكل طعاما إلا وعلى خِوَانِهِ يَتِيمَ.

132. Ebu Bekr b. Hafs priča da Abdullah¹²⁷ ne bi jeo a da za njegovom sofrom ne bi bilo neko siroče.¹²⁸

Najbolja kuća je ona u kojoj se brine o siročetu

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحَسَّنُ إِلَيْهِ، وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ. أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي حَتِّ كَهَاتَيْنِ. يَشِيرُ بِإصبعيه.

→ El-Buhari 4998, Ahmed 3/156 i Ibn Hibban 2/207.

→ Ibn Omer.

→ Ebu Nu'ajm u djelu *Hiljetu-l-evlija* 1/299.

133. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Najbolja muslimanska kuća je ona u kojoj se na lijep način skrbi o siročetu, a najgora je ona u kojoj se ugnjetava siročće. Ja i skrbnik o siročetu u Džennetu ćemo biti kao ova dva prsta" pokazujući dva prsta.¹²⁹

Skrbi se o siročetu kao brižan otac

قال داود: كن لليتيم كالأب الرحيم، واعلم أنك كما تزرع كذلك تحصد. ما أقبح الفقر بعد الغنى! وأكثر من ذلك - أو أقبح من ذلك - الضلالة بعد الهدى. وإذا وعدت صاحبك فأنجز له ما وعدته، فإن لا تفعل يؤرث بينك وبينه عداوة. وتعوذ بالله من صاحب إن ذكرت لم يُعْنِك وإن نسيت لم يُذكرك.

134. Davud, a.s., je rekao: "Skrbi se o siročetu kao brižan otac i znaj da kako budeš sijao, tako ćeš i žnjeti. Ružno li je siromaštvo nakon bogatstva, a još je ružnija zabluda nakon upute. Ako drugu nešto obećaš, onda ispuni to obećanje, jer, u protivnom, može doći do neprijateljstva među vama. Moli Allaha da te zaštiti od prijatelja koji ti neće pomoći ako pomoć zatražiš i podsjetiti te ako zaboraviš."¹³⁰

قال الحسن: لقد عاهدت المسلمين وإن الرجل منهم يُصبح فيقول: يا أهلي يا أهلي يَتِمُّكُمْ يَتِمُّكُمْ! يا أهلي يا أهلي مسكينكم مسكينكم! يا أهلي يا أهلي جاركم جاركم! وأسرع بخياركم وأنتم كل يوم تزدلون. و قال: وإذا شئت رأيته فاسقاً يتعمق بثلاثين ألفاً إلى النار. ماله قاتله الله؟ باع خلاقه من الله بثمن عتري. وإن شئت رأيته مضيعاً مُرَبِّدًا في سبيل الشيطان، لا واعظ له من نفسه ولا من الناس.

135. El-Hasan je rekao: "Sjećam se vremena kada su ljudi govorili: 'Moja porodico, pazite jetima, pazite siromaha i pazite svoga komšiju. Najbolji među vama brzo odoše, a vi ste svakim danom sve gori.'" Još je rekao: "Da si htio, mogao si vidjeti grješna kako hiti vatri. Šta mu je, Bog ga ubio! Udio kod Allaha je prodao za male pare. I da si htio, mogao si

¹²⁹ Ibn Mađdže 267.

¹³⁰ Ebu Nu'ajm u djelu *Hiljetu-l-evlija* 3/71.

ga vidjeti izgubljena i zbunjena kako tumara šejtanovim putem ne savjetujući sam sebe, a ni drugi ga nisu opominjali.”

عن أسماء بن عُبيد قال: قلت لابن سيرين عندي يتيم؟ قال: اصنع به ما تصنع بولدك. اضربه ما تضرب ولدك.

136. Esma b. Ubejd reče Ibn Sirinu:

— Imam siroče.

Ponašaj se prema njemu kao prema svome djetetu — reče Ibn Sirin
— Udari ga zbog onoga zbog čega udaraš i svoje dijete.¹³¹

Nagrada za ženu koja se ne uda, već se posveti svome djetetu

عن عوف بن مالك عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَنَا وَامْرَأَةٌ سَفَعَاءُ الْخَلْدَيْنِ، امْرَأَةٌ آمَتْ مِنْ زَوْجِهَا فَصَبَّرَتْ عَلَى وَلَدِهَا كَهَاتَيْنِ فِي الْجَنَّةِ.

137. Avf b. Malik prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ja i žena pocrnjelih obraza, udovica, koja se strpljivo brine za svoje dijete, u Džennetu ćemo biti kao ova dva prsta.”¹³²

Odgoj siročeta

عن شميسة العتكية قالت: ذُكر أدب اليتيم عند عائشة رضي الله عنها فقالت: إني لأُضرب اليتيم حتى يَبْتَسِطَ.

138. Šumejsije El-Atekije priča da je neko spomenuo odgoj siročeta pred Aišom, pa ona reče: “Ja udarim jetima toliko snažno da se valja po zemlji.”¹³³

¹³¹ El-Bejheki u *Es-Sunenu* 6/285.

¹³² Ebu Davud 5149, Ahmed 6/29 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 8/207.

¹³³ El-Bejheki u *Es-Sunenu* 6/285 i Ibn Ebu Šejbe 5/340.

Nagrada onom kome umre dijete

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَمُوتُ لِأَحَدٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْوَلَدِ فَتَمَسَّهُ النَّارُ إِلَّا تَحِلَّةَ الْقَسَمِ.

139. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Vatra neće dotaći muslimana kojem umre troje djece, osim toliko da se ispuni zakletva.”^{134 135}

عن أبي هريرة أن امرأة أتت النبي صلى الله عليه وسلم بصبي فقالت: ادع له فقد دفنت ثلاثة فقال: احْتِظَرْتُ يَحْظَرُ شَدِيدٍ مِنَ النَّارِ.

140. Ebu Hurejre priča da je neka žena došla s djetetom Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i rekla: “Moli Allaha za njega, jer sam, evo, već troje sahranila.” “Odveć si se dobro zaštitila od vatre”, reče joj Alejhisselam.¹³⁶

عن خالد العبسي قال: مات بن لي فوجدت عليه وجدا شديدا فقلت: يا أبا هريرة ما سمعت من النبي صلى الله عليه وسلم شيئا تُسَخِّي به أنفسنا عن موتانا؟ قال: سمعت من النبي صلى الله عليه وسلم يقول: صَغَارُكُمْ دَعَامِيصُ الْجَنَّةِ.

141. Halid El-Absi priča: “Teško mi je pala smrt moga sina, pa sam rekao Ebu Hurejri:

— Jesi li čuo nešto od Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, što bi nas utješilo?

— Čuo sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: ‘Vaši dječaci su džennetski de’amisi.’^{137”138}

¹³⁴ Misli se na zakletvu Uzvišenog u ajetu: *A svi ćete vi u nju doći. Tvoj Gospodar se sigurno tako obavezao.* Merjem, 71.

¹³⁵ El-Buhari 1193, Muslim 2632, Et-Tirmizi 1060, Ibn Mađdže 1603 i Ahmed 2/239.

¹³⁶ Muslim 2636.

¹³⁷ Vrsta sitnih kukaca koja uvijek živi u ustajalim vodama. A ovom parabolom Alejhisselam je htio kazati da će i preminula maloljetna djeca vječno biti u Džennetu.

¹³⁸ Muslim 2635.

عن جابر بن عبد الله قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: مَنْ مَاتَ لَهُ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْوَلَدِ فَاحْتَسَبَهُمْ دَخَلَ الْجَنَّةَ. قلنا: يا رسول الله واثنان؟ قال: واثنان. قال محمود بن لبيد: قلت لجابر: والله أرى لو قُلتُم وواحد لقال. قال: وأنا أظنه والله.

142. Džabir b. Abdullah prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Ko radi Allahovog zadovoljstva strpljivo podnese smrt troje djece ući će u Džennet.

— A za dvoje? — upitasmu.

— I za dvoje — potvrdi Alejhisselam.

— Tako mi Allaha, da ste pitali za jedno, vjerujem da bi Alejhisselam potvrdio — rekoh Džabiru.

— Tako mi Allaha, i ja mislim — reče.¹³⁹

عن أبي هريرة جاءت امرأة إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالت: يا رسول الله إنا لا نقدر عليك في مجلسك فواعدنا يوماً نأتك فيه. فقال: مَوْعِدُكُمْ بَيْتُ فُلَانٍ. فجاءهن لذلك الوعد وكان فيما حدثهن: مَا مِنْكُمْ أَمْرَأَةٌ يَمُوتُ لَهَا ثَلَاثٌ مِنَ الْوَلَدِ فَتَحْتَسِبُهُمْ إِلَّا دَخَلَتْ الْجَنَّةَ. فقالت امرأة: واثنان؟ قال: واثنان.

143. Ebu Hurejre prenosi da je neka žena došla Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega, i rekla:

— Allahov Poslaniče, nedostupan si nam u tvojim halkama, zato nam zakaži jedan dan kada ćemo ti doći.

Alejhiselam im odredi kuću za okupljanje, a u zakazanom danu Alejhisselam im je između ostalog rekao:

— Svaka žena koja radi Allahovog zadovoljstva¹⁴⁰ strpljivo podnese smrt troje djece ući će u Džennet.

— A za dvoje? — upita jedna žena.

— I za dvoje — reče Alejhisselam.¹⁴¹

¹³⁹ Ahmed 3/306.

¹⁴⁰ Poznato je šerijatsko pravilo da لا ثواب إلا بالنية — *nema nagrade bez nijeta*, utemeljeno na poznatom Omerovom hadisu: "Djela se cijene prema namjerama." Da bi čovjek zaslužio Božije zadovoljstvo i nagradu, svaka njegova riječ ili djelo moraju biti isključivo u ime Allaha.

¹⁴¹ El-Buhari 102, Muslim 2634, En-Nesai u djelu *Es-Sunenu-l-kubra* 5897 i Ahmed 3/152.

عن أم سليم رضي الله عنها قالت: كنت عند النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يَا أُمَّ سُلَيْمٍ مَا مِنْ مُسْلِمَيْنِ يَمُوتُ لَهُمَا ثَلَاثَةُ أَوْلَادٍ إِلَّا أَدْخَلَهُمَا اللَّهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ إِيَّاهُمْ. قلت: واثْنَانِ؟ قال: وَاثْنَانِ.

144. Ummu Sulejm prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, jednog dana rekao:

— Svakog muslimana i muslimanku kojem umre troje djece Allah će, iz milosti prema njima, uvesti u Džennet.

— A za dvoje? — upitah.

— I za dvoje — reče Alejhisselam.¹⁴²

عن أبي ذر قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ لَهُ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْوَلَدِ لَمْ يَبْلُغُوا الْحِنْتَ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ إِيَّاهُمْ، وَمَا مِنْ رَجُلٍ أَعْتَقَ مُسْلِمًا إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ عَضْوٍ مِنْهُ فِكَاكَةً لِكُلِّ عَضْوٍ مِنْهُ.

145. Ebu Zerr prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svakog muslimana kojem umre troje maloljetne djece Allah će, iz milosti prema njima, uvesti u Džennet. A kada čovjek oslobodi nekog od ropstva, Allah će učiniti da svaki dio oslobođenog bude otkup od vatre za svaki dio osloboditelja."¹⁴³

عن أنس بن مالك عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ مَاتَ لَهُ ثَلَاثَةٌ لَمْ يَبْلُغُوا الْحِنْتَ أَدْخَلَهُ اللَّهُ وَإِيَّاهُمْ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ الْجَنَّةَ.

146. Enes b. Malik prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svakog muslimana kojem umre troje maloljetne djece Allah će zajedno s njima, iz svoje milosti uvesti u Džennet."¹⁴⁴

¹⁴² El-Buhari 1191, En-Nesai u djelu *Es-Sunenu-l-kubra* 2001 i Ahmed 3/152.

¹⁴³ En-Nesai 1873.

¹⁴⁴ El-Buhari 1248.

Kome umre nedonošče

عن سهل بن الحنظلية وكان لا يولد له، فقال: لأن يولد لي في الإسلام ولد يسقط فأحتسبه، أحب إلي من أن تكون لي الدنيا جميعا وما فيها. وكان بن الحنظلية ممن بايع تحت الشجرة.

147. Sehl b. El-Hanzaliye (nije mogao imati djece) rekao je: "Da mi se u islamu rodi mrtvo nedonošče, pa da na tome osaburim radi Allahovog zadovoljstva, draže mi je nego da čitav dunjaluk i sve što je na njemu bude moje."

Ibnul-Hanzaliye je bio u onoj grupi muslimana koji su dali prisegu ispod drveta.

عن عبد الله قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أَيُّكُمْ مَالٌ وَارِثُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ؟ قالوا: يا رسول الله ما منا أحد إلا ماله أحب إليه من مال وارثه. فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: اعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا مَالٌ وَارِثُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ. مَالُكَ مَا قَدَّمْتَ وَمَالُ وَارِثِكَ مَا أَخَّرْتَ.

148. Abdullah prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Kome je imetak svoga nasljednika draži od vlastitog imetka?

— Svima nam je, Allahov Poslaniče, naš imetak draži od imetka naših nasljednika.

— Znajte da je svakom od vas imetak njegovog nasljednika draži od vlastitog imetka. Tvoj imetak je ono što si uložio, a imetak tvog nasljednika je ono što si sačuval. ¹⁴⁵

وعنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَا تَعْدُونَ فِيكُمْ الرُّقُوبَ؟ قالوا: الرِّثْبُ — الذي لا يولد له. قال: لَا وَلَكِنَّ الرُّقُوبَ الَّذِي لَمْ يُقَدِّمْ مِنْ وَلَدِهِ شَيْئًا. مَا تَعْدُونَ فِيكَ الصَّرْعَةَ؟ قالوا: هو الذي لا تَصْرَعُهُ الرِّجَالُ. فقال: لَا وَلَكِنَّ الصَّرْعَةَ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ.

¹⁴⁵ En-Nesai 6/237, Ahmed 1/382 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 3/368.

149. Abdullah, takoder, prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, upitao ashabe:

— Za koga vi kažete da je besporodan?

— Za onog ko ne može imati djece — odgovoriše ashabi.

— Ne. Besporodan je onaj ko nije otpremio nijedno dijete — reče Alejhisselam.

— A za koga vi kažete da je snažan?¹⁴⁶

— Za onog koga niko ne može nadjačati.

— Ne. Snažan je onaj ko se obuzda u ljutnji.¹⁴⁷

Lijepo ophođenje prema robovima

علي بن أبي طالب أن النبي صلى الله عليه وسلم لما ثقل قال: يَا عَلِيُّ ائْتِنِي بِطَبِيقٍ أَكْتُبُ فِيهِ مَا لَا تَضِلُّ أُمَّتِي. فحشيت أن يسبقني، فقلت: إني لأحفظ من ذراعي الصحيفة. وكان رأسه بين ذراعي وعضدي يوصي بالصلاة والزكاة وما ملكت أيمانكم، وقال كذاك حتى فاضت نفسه. وأمره بشهادة أن لا إله إلا الله وأن محمدا عبده ورسوله من شهد بهما حرّم على النار.

150. Alija b. Ebu Talib prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, kada se bolest pogoršala, rekao: "Alija, donesi mi kost da na njoj napišem ono s čime neće zalutati moj ummet." Iz straha da ga smrt ne preduhitri, rekoh: "Zapamtit ću."¹⁴⁸ Glava mu je bila u mom naručju. Oporučio je da čuvamo nanaz i zekat i da se lijepo ophodimo

¹⁴⁶ U našem svakidašnjem žargonu riječi "besporodan" i "snažan" označavaju osobu koja nema poroda, tj. djece i osobu s izrazitom tjelesnom snagom. Međutim, posmatrano kroz prizmu vjere, to nije tako. Za osobu koja nikad u životu nije osjetila bol i žal za izgubljenim djetetom i to strpljivo podnijela, isključivo radi Allahovog zadovoljstva i nagrade i prihvatanja Njegove odredbe, Alejhisselam je kazao da je besporodan – kao da nikad i nije imao djece. Također, snaga se ne mjeri prema drugim osobama, tj. koliko smo ih nadjačali i oborili, već koliko smo u stanju savladati sami sebe.

¹⁴⁷ Muslim 2608.

¹⁴⁸ Sintagma koja je spomenuta u arapskom originalu jezički nema nikakvog značenja i vjerovatno se radi, kako smatra većina komentatora, o grešci koja se potkrala prepisivačima ovog djela. U predaji koju bilježi imam Ahmed stoji da je Alija tada rekao: "Iz straha da prije toga ne umre, rekoh: 'Zapamtit ću i razumjeti!'"

prema robovima. Nedugo nakon toga izdahnuo je. Aliji je još naredio da svjedoči da nema drugog boga pored Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik, jer ko to bude svjedočio bit će zaštićen od vatre.

عن عبد الله عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَحْيِيُوا الدَّاعِيَ وَلَا تَرُدُّوا الْهَدْيَةَ وَلَا تَضْرِبُوا الْمُسْلِمِينَ.

151. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ođazovite se onom koji vas pozove, ne odbijajte poklon i ne udarajte muslimane."¹⁴⁹

عن علي قال: كَانَ آخِرُ كَلَامِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الصَّلَاةُ الصَّلَاةُ! اتَّقُوا اللَّهَ فَبَدَأَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ.

152. Alija prenosi da su posljednje Vjerovjesnikove riječi, neka je mir i blagoslov na njega, bile: "Namaz, namaz, i bojte se Allaha kad su u pitanju vaši robovi."¹⁵⁰

Ugnjetavanje robova

عن أبي الدرداء أنه كان يقول للناس: نحن أعرف بكم من البَيَاطِرَةِ بالدَّوَابِّ. قد عرف خِيَارَكُمْ مِنْ شِرَارِكُمْ، أما خياركم فالذي يُرَجَى خَيْرُهُ وَيُؤْمَنُ شَرُّهُ، وأما شراركم فالذي لا يُرَجَى خَيْرُهُ ولا يُؤْمَنُ شَرُّهُ ولا يُعْتَقُ مُحَرَّرُهُ.

153. Ebud Derda je govorio ljudima: "Poznajemo vas bolje negoli veterinari životinje. Znamo ko je među vama dobar, a ko loš; dobri su oni od kojih se očekuje dobro, a ne zlo, a loši su oni od kojih se ne može očekivati dobro, niti se može biti siguran od njihovog zla i oni koji ne puštaju oslobođenog roba."

¹⁴⁹ Ahmed 1/404, Ibn Hibban 12/418, Et-Taberani u *El-Kebiru* 10/197 i Ebu Ja'la 9/284.

¹⁵⁰ Ebu Davud 5156, Ibn Madždže 2698, Ahmed 1/78, Ibn Hibban 14/571 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 8/11.

عن أبي أمامة قال: الكَنُودُ الَّذِي يَمْنَعُ رِقْدَهُ، وَيَنْزِلُ وَحْدَهُ وَيَضْرِبُ عَبْدَهُ.

154. Ebu Umame je rekao: "Na Božijim blagodatima nezahvalan je onaj ko drugom ne pomaže, ko jede sam i ko udara roba."¹⁵¹

عن الحسن أن رجلا أمر غلاما له أن يَسْنُوَ على بعير له فَنَامَ الْغُلَامُ، فَجَاءَ بِشُعْلَةٍ مِنْ نَارٍ فَأَلْقَاهَا فِي وَجْهِهِ فَتَرَدَّى الْغُلَامُ فِي بَيْتٍ، فَلَمَّا أَصْبَحَ أَتَى عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَرَأَى الَّذِي فِي وَجْهِهِ فَأَعْتَقَهُ.

155. El-Hasan kazuje da je neki čovjek naredio svom slugi da na devi donese vode iz bunara. Sluga je, međutim, zaspao. Našavši ga kako drijema, gazda mu na lice baci baklju, a sluga, izbezumljen, skoči iz sna i upade u bunar. Ujutro je otišao kod Omera b. El-Hattaba i kad Omer vidje ožiljak na njegovom licu, oslobodi ga.

Prodati slugu beduinima

عن عمرة أن عائشة رضي الله عنها دَبَّرَتْ أَمَةً لَهَا، فَاشْتَكَتْ عَائِشَةُ، فَسَأَلَ بَنُو أُخْيَهِا طَبِيبًا مِنَ الزُّطِّ فَقَالَ: إِنَّكُمْ تُخَيِّرُونِي عَنْ امْرَأَةٍ مَسْحُورَةٍ سَحَرَهَا أَمَةٌ لَهَا، فَأُخْبِرْتُ عَائِشَةَ قَالَتْ: سَحَرْتَنِي؟ فَقَالَتْ: نَعَمْ. فَقَالَتْ: وَلَمْ؟ لَا تَنْجِنِ أَبَدًا. ثُمَّ قَالَتْ: بَاعُوهَا مِنْ شَرِّ الْعَرَبِ مِلْكَةً.

156. Amre kazuje da je Aiša zavještala da će njena robinja biti slobodna poslije njene smrti. Domalo nakon toga, Aiša se razboli, a kada su njeni bratići upitali jednog zutskog liječnika za nju, on im reče:

— Pitate me za ženu koju je opsihirila njena robinja.

Saznavši za to, Aiša je upita:

— Opsihirila si me?

— Da — priznade.¹⁵²

¹⁵¹ Et-Taberani u *El-Kebiru* 8/245.

¹⁵² U predaji koju bilježi Ahmed (6/40) stoji da je rekla: "Htjela sam da umreš, pa da budem slobodna."

— A zašto? E sada se nećeš nikada spasiti — reče Aiša. — Prodajte je Arapima koji se najgore ophode prema robovima.¹⁵³

Oprostiti robu

عن أبي أمامة قال: أقبل النبي صلى الله عليه وسلم معه غلامان، فوهب أحدهما لعلي - صلوات الله عليه - وقال: لا تضربه، فَإِنِّي نُهَيْتُ عَنْ ضَرْبِ أَهْلِ الصَّلَاةِ وَإِنِّي رَأَيْتُهُ يُصَلِّي مُنْذُ أَقْبَلْنَا. وأعطى أبا ذر غلاما وقال: اسْتَوْصِ بِهِ مَعْرُوفًا. فأعتقه فقال: مَا فَعَلَ؟ قال: أمرتني أن اسنوصي به خيرا فأعتقته.

157. Ebu Uname kazuje: "Dođe Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, vodeći sa sobom dva roba. Jednog pokloni Aliji i reče mu: 'Nemoj ga udarati. Zabranjeno mi je udaranje onih koji klanjaju, a njega sam vidio kako klanja od kako nam je došao', a drugog pokloni Ebu Zerru i reče mu: 'Lijepo se s njim ophodi', pa ga Ebu Zerr oslobodi. 'Šta je uradio?', upita Alejhisselam. 'Naredio si mi da se lijepo s njim ophodim, pa sam ga oslobodio', reče Ebu Zerr."¹⁵⁴

عن أنس قال: قدم النبي صلى الله عليه وسلم المدينة وليس له خادم، فأخذ أبو طلحة يدي فأنطلق بي حتى أدخلني على النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يا نبي الله، إن أنسا غلام كَيْسَ لبيب فليخدمك، قال: فخدمته في السفر والحضر مَقْدَمَهُ المدينة حتى توفي صلى الله عليه وسلم. ما قال لي عن شيء لما صنعت هذا هكذا؟ ولا قال لي لشيء لَمْ أَصْنَعْهُ لَمْ أَصْنَعْتُ هذا هكذا؟

158. Enes priča: "Kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, došao u Medinu, nije imao slugu, pa me Ebu Talha uze za ruku i uvede kod Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, rekavši:

— Allahov Vjerovjesniče, Enes je pametan i razborit dječak, pa neka ti on hizmeti.

Hizmet sam mu činio sve do smrti; i na putovanjima i kod kuće.

¹⁵³ El-Hakim 4/244 i Ed-Darekutni 4/140.

¹⁵⁴ Ahmed 5/250 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 2/455.

Nikada mi za bilo šta što sam uradio ili što nisam nije rekao: Zašto si to učinio tako ili zašto to nisi učinio.”¹⁵⁵

Kad rob ukrade

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِذَا سَرَقَ الْمَمْلُوكُ بَعْثَهُ وَلَوْ بِنَشٍّ. قال أبو عبد الله: النش عشرون، والنواة: خمسة، والأوقية: أربعون.

159. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Kada rob ukrade, prodaj ga, pa makar i za jedan nešš.” Ebu Abdullah kaže da je jedan nešš dvadeset, nevat pet, a ukijje četrdeset dirhema.¹⁵⁶

Kada sluga pogriješi

عن لقيط بن صبرة قال: انتهيت إلى النبي صلى الله عليه وسلم ودفع الراعي في المراح سَخْلَةً، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: لا تحسبن - ولم يقل: لا تحسبن - إِنَّ لَنَا غَنَمًا مائة لا نريد أن تزيد. فإذا جاء الراعي بسَخْلَةٍ ذَبَحْنَا مَكَانَهَا شاةً. فكان فيما قال: لا تَضْرِبْ ظَعِينَتَكَ كَضْرِبِكَ أَمَتَكَ. وإذا استَشَقَّتْ فَبَالِغٍ إِلَّا أَنْ تَكُونَ صَائِمًا.

160. Lekit b. Sabire priča: “Sjedio sam s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, kad je pastir utjerao janje u tor. ‘Nemoj misliti (da koljemo ovcu zbog tebe),’¹⁵⁷ reče Alejhisselam, ‘ne želim da broj ovaca prelazi preko stotinu. Kada pastir donese janje, umjesto njega zakoljemo jednu ovcu.’ Tada je Alejhisselam rekao i ovo: ‘Ne udaraj ženu kao što udaraš robinju i dobro isperi nos kad se budeš abdestio, osim ako postiš.’”¹⁵⁸

¹⁵⁵ El-Buhari 2768, Muslim 2309 i Ahmed 3/101.

¹⁵⁶ Ebu Davud 4412, En-Nesai 4995 i Ibn Madždže 2589.

¹⁵⁷ Ovaj dio rečenice ne spominje se u verziji hadisa koju je izabrao autor, ali se spominje u verziji koju bilježi Ebu Davud, a bez nje bi smisao i značenje hadisa bili nejasni.

¹⁵⁸ Ebu Davud 142, Ahmed 4/33, Ibn Hibban 3/333 i El-Hakim 1/248.

Žigosanje sluga

عن أبي العالية قال: كُنَّا نُؤَمِّرُ أَنْ نَخْتِمَ عَلَى الْخَادِمِ وَنَعُدُّهَا كِرَاهِيَةً أَنْ يَتَعَوَّدُوا خُبْرَ سُوءٍ أَوْ يَظُنُّ أَحَدُنَا ظَنَّ سُوءٍ.

161. Ebu-l-Alije je rekao: "Naredivano nam je da žigošemo sluge, da vagamo i da prebrojavamo ono što donesu kako se ne bi pokvarili ili da neko od nas ne bi sumnjao."

Pravednost prema slugi

عن سلمان قال: إِنِّي لِأَعُدُّ الْعِرَاقَ عَلَى خَادِمِي مَخَافَةَ الظَّنِّ.

162. Selman je rekao: "Ja svom slugi izbrojim i oglodane kosti bojeći se sumnje."

Odgoj sluge

عن يزيد بن عبد الله بن قسيط قال: أُرْسِلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا غُلَامًا مَذْهَبًا أَوْ بَوْرَقًا فَصَرَفَهُ، فَأَنْظَرَ بِالصَّرْفِ فَرَجَعَ إِلَيْهِ، فَجَلَدَهُ جَلْدًا وَجِيعًا، وَقَالَ: اذْهَبْ فَخُذْ الَّذِي لِي وَلَا تَصْرِفْهُ.

163. Jezid b. Abdullah b. Kusajt priča: "Abdullah b. Omer je poslao svoga slugu da proda zlato ili srebro. Sluga je to učinio, ali na neodreden period. Saznavši za to, Ibn Omer ga žestoko išiba rekavši mu: 'Idi i uzmi ono što je moje i ne prodaji ga.'"

عن أبي مسعود قال: كُنْتُ أَضْرِبُ غُلَامًا لِي فَسَمِعْتُ مِنْ خَلْفِي صَوْتًا: اَعْلَمَ أَبَا مَسْعُودٍ، اللَّهُ أَقْدَرُ عَلَيْكَ مِنْكَ عَلَيْهِ. فَالْتَمَسْتُ فَإِذَا هُوَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَهُوَ حُرٌّ لَوْجَهَ اللَّهِ. فَقَالَ: أَمَّا إِنْ لَوْ لَمْ تَفْعَلْ لَمَسَّتْكَ النَّارُ - أَوْ - لَلْفَحَتْكَ النَّارُ.

164. Ebu Mes'ud kazuje: "Šibao sam svoga slugu, kad najednom začuh iza sebe glas:

- Ebu Meš'ude, znaj da je Allah jači od tebe, negoli ti od svoga sluge. Okrenuvši se, ugledah Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega.
- Allahov Poslaniče, oslobađam ga radi Allahovog zadovoljstva – rekoh.
- Da nisi to uradio, pržila bi te vatra — reče Alejhisselam.”¹⁵⁹

Ne kaži: “Allah mu unakazio lice!”

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا تَقُولُوا قَبَّحَ اللَّهُ وَجْهَهُ.

165. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ne govorite: ‘Allah mu unakazio lice!’”¹⁶⁰

عن أبي هريرة قال: لَا تَقُولَنَّ قَبَّحَ اللَّهُ وَجْهَكَ وَوَجْهَ مَنْ أَشْبَهَ وَجْهَكَ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ آدَمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى صُورَتِهِ.

166. Ebu Hurejre je rekao: “Ne govorite: ‘Allah unakazio tvoje lice i lice koje tvome sličī, jer Allah je stvorio Adema istog oblika.”¹⁶¹

Ne udarati u lice

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا ضَرَبْتَ أَحَدَكُمْ خَادِمَهُ فَلْيَتَجَنَّبِ الْوَجْهَ.

167. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Kad budete udarali slugu, izbjegavajte lice.”¹⁶²

¹⁵⁹ Muslim 1659.

¹⁶⁰ Ahmed 2/251.

¹⁶¹ Ahmed 2/434 i Ibn Hibban 13/18.

¹⁶² El-Buhari 2559 i Muslim 2612.

عن جابر قال: مر النبي صلى الله عليه وسلم بداية قد وسم يدخن منخراه، قال النبي صلى الله عليه وسلم: لَعَنَ اللَّهُ مَنْ فَعَلَ هَذَا، لَا يَسْمَنُ أَحَدُ الْوَجْهَ وَلَا يَضْرِبُهُ.

168. Džabir priča: “Prošavši pored netom žigosane životinje, iz čijih se nozdrva još dimilo, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče: ‘Prokleo Allah onog ko je ovo učinio! Ne stavlajte žig na lice i ne udarajte po njemu!’”¹⁶³

Ko ošamari roba neka ga bezuvjetno oslobodi

عن هلال بن يساف قال: كنا نبيع البز في دار سويد بن مقرن، فخرجت جارية فقات لرجل شيئا، فلطمها ذلك الرجل. فقال له سويد بن مقرن: ألطمت وجهها؟ لقد رأيتني سابع سبعة وما لنا إلا خادم، فلطمها بعضنا فأمره النبي صلى الله عليه وسلم أن يُعْتَقَهَا.

169. Hilal b. Jesaf priča: “Prodavali smo bez u kući Suvejda b. Mukarrina kad iziđe sluškinja i jednom čovjeku nešto reče, na što je ovaj ošamari.

— Jesi li je udario po licu?! — ljutito upita Suvejd b. Mukarrin. — Bilo nas je sedmero braće i jedan od nas ošamari našu sluškinju, jedinu koju smo imali. Kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, čuo za to, naredi mu da je oslobodi.”¹⁶⁴

عن ابن عمر قال: سمعت النبي صلى الله عليه يقول: مَنْ لَطَمَ عَبْدَهُ أَوْ ضَرَبَهُ حَدًّا لَمْ يَأْتِهِ فَكَفَّارَتُهُ عِتْقُهُ.

170. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ko ošamari ili bezrazložno kazni svoga roba otkup mu je da ga oslobodi.”¹⁶⁵

¹⁶³ Muslim 2116, Ahmed 3/323 i El-Bejheki 7/35.

¹⁶⁴ Muslim 1658.

¹⁶⁵ Muslim 1657.

عن معاوية بن سويد بن مقرن قال: لطمْتُ مولى لنا فقرَّ فدعاني أبي فقال: اقتصَّ. كُنَّا ولد مُقرِّن سبعة لنا خدام فلطمها أحدنا فذكر ذلك للنبي صلى الله عليه وسلم فقال: مُرَّهُمْ فَلْيُعْتَقُوْهَا. فقيل للنبي صلى الله عليه وسلم: ليس لهم خدام غيرها. قال: فَلْيَسْتَحْدِمُوْهَا فَإِذَا اسْتَغْنَوْا حَلَّوْا سَبِيلَهَا.

171. Muavija b. Suvejd b. Mukarrin kazuje: "Ošamario sam našeg slugu zbog čega je on pobjegao. Čuvši za to, otac me pozva i reče slugi: 'Vrati mu.' Nas sedmero sinova Mukarrina imali smo samo jednu sluškinju. Jedan od nas je ošamario, a kad je to doprlo do Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

- Naredi im da je oslobode.
- Oni nemaju drugog sluge pored nje — neko reče Alejhisselamu.
- Onda neka je koriste, a kad im više ne bude potrebna, neka je puste."¹⁶⁶

عن سويد بن مقرن المزني - ورأى رجلا لطم غلامه - فقال: أما علمت أن الصورة محرمة؟ رأيتني وإني سابع سبعة إخوة على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم ما لنا إلا خدام، فلطمه أحدنا فأمرنا النبي صلى الله عليه وسلم أن نُعْتَقَهُ.

172. Suvejd b. Mukarrin El-Muzeni vidio je čovjeka kad je ošamario svog slugu, pa mu reče: "Zar ne znaš da je zabranjeno udarati po licu? Za vrijeme Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, nas sedmero braće imali smo samo jednu sluškinju. Neko od nas je ošamario, pa je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, naredio da je oslobodimo."¹⁶⁷

عن زاذان أبي عمر قال: كُنَّا عند ابن عمر رضي الله عنهما فدعا بغلام له كان ضربه فكشف عن ظهره فقال: أَيُوجِعُكَ؟ قال: لا. فأعتقه ثم رَفَعَ عودا من الأرض فقال: مالي فيه من الأجر ما يَزُنُّ هذا العود. فقلت: يا أبا عبد الرحمن لم تقول هذا؟ قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: مَنْ ضَرَبَ مَمْلُوكَهُ حَدًّا لَمْ يَأْتِهِ أَوْ لَطَمَ وَجْهَهُ فَكَفَّارَتُهُ أَنْ يُعْتَقَهُ.

¹⁶⁶ Muslim 1658.

¹⁶⁷ Muslim 1658.

173. Zazan Ebu Omer priča: "Bili smo kod Ibn Omera kad je pozvao svoga slugu, kojeg je bio udario, pa mu, otkrivši leđa, reče:

— Boli li te?

— Ne — odgovori.

Ibn Omer ga oslobodi, a zatim, podigavši jednu grančicu sa zemlje, reče:

— Moja nagrada za njegovo oslobađanje nije teška ni koliko je ova grančica.

— Zašto to kažeš, Ebu Abdurrahmane? — rekoh.

— Jer sam čuo Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: 'Ko bezrazložno kazni ili ošamari svoga roba, otkup mu se da ga oslobodi.'¹⁶⁸

Robovo pravo na osvetu

عن عمار بن باسر قال: لا يضرب أحدٌ عبداً له وهو ظالمٌ له إلا أُقيدَ منه يوم القيامة.

174. Ammar b. Jasir je rekao: "Ko bespravno udari roba, na Sudnjem danu rob će mu vratiti istom mjerom."

عن أبي ليلى قال: خرج سلمان فإذا علفٌ دابته بتساقط من الآري، فقال لخدمه: لولا لي أخافُ القصاصَ لأوجعتُكَ.

175. Ebu Lejla priča: "Vidjevši kako sijeno ispada iz jasala, Selman reče svom slugi: 'Da se ne bojim osvete, izdegenećio bih te.'"

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَتَوَدََّنَّ الْخُفُوقُ إِلَى أَهْلِهَا حَتَّى يُقَادَ نَسْءُ الْجَمَاءِ مِنَ الشَّاةِ الْقَرْنَاءِ.

176. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svakome će biti dato njegovo pravo, čak će i šukasta ovca imati pravo na osvetu rogatoj ovci."¹⁶⁹

¹⁶⁸ Muslim 1657.

¹⁶⁹ Muslim 2582.

عن أم سلمة أن النبي صلى الله عليه وسلم كان في بيتها فدعا وصيفة له - أولها - فأبطأت فاستبان الغضب في وجهه. فقامت أم سلمة إلى الحجاب فوجدت الوصفة تلعب، ومعه سواك فقال: لولا خشية القود يوم القيامة لأوجعتك بهذا السواك.

زاد محمد بن الهيثم: تلعب بيهمة. قال: فلما أتيت بها النبي صلى الله عليه وسلم قلت: يا رسول الله إنها لتحلف ما سمعتك. قالت: وفي يده سواك.

177. Ummu Seleme kazuje da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, bio u njenoj kući, pa pozva svoju ili njenu služavku, međutim, niko se ne odazva. Na Alejhisselamovom licu ukazaše se znakovi srdžbe, pa Ummu Seleme ustade i ode do zastora. Tamo je našla služavku kako se igra. Držeći misvak u ruci, Alejhisselam reče: "Da me nije strah osвете na Sudnjem danu, izdegečio bih te ovim misvakom."

Muhammed b. Hejsem kaže da se služavka igrala s janjetom, a kad ju je Ummu Seleme dovela pred Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, reče: "Allahov Poslaniče, ona se kune da te nije čula." Alejhisselam je tada u ruci držao misvak.¹⁷⁰

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ ضَرَبَ ضَرْبًا اقْتَصَّ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

178. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Na Sudnjem danu čovjeku će biti uzvraćen svaki udarac."

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ ضَرَبَ ضَرْبًا ظُلْمًا اقْتَصَّ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

179. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Na Sudnjem danu čovjeku će biti uzvraceno za svaki bespravni udarac."

¹⁷⁰ Ebu Ja'la 12/373.

Odjenite ih istom odjećom koju i vi nosite

عن عبادة بن الوليد بن عبادة بن الصامت قال: خرجت أنا وأبي نطلب العلم في هذا الحي من الأنصار قبل أن يَهْلِكُوا، فكان أول من لقينا أبا اليسر صاحب النبي صلى الله عليه وسلم ومعه غلام له، وعلى أبي اليسر بُردة ومعافري وعلى غلامه بُردة ومعافري، فقلت له: - عمي لو أخذت بردة غلامك وأعطيته معافريك أو أخذت معافريه وأعطيته بردتك كانت عليك حُلة وعليه حُلة، فمسح رأسه وقال: اللهم بارك فيه. يا بن أخي، بصر عيناي هات - وسمع أذناي هاتان ووعاه قلبي - وأشار إلى نياط قلبه - النبي صلى الله عليه وسلم يقول: أَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ وَأَلْبِسُوهُمْ مِمَّا تَلْبَسُونَ. وكان أن أُعْطِيَ من متاع الدنيا أهونُ عني مِن أن يأخذ من حسناي يوم القيامة.

180. Ubade b. El-Velid b. Ubade b. Es-Samit priča: "Pošao sam s ocem da tražimo znanje u mjestu gdje su živjele ensarije, prije nego što svi pomru. Prva osoba koju smo sreli bio je Ebu-l-Jeser, Vjerovjesnikov drug. S njim je bio i njegov sluga i obojica su na sebi nosili suknjeni ogrtač i me'afirij¹⁷¹.

— Uzmi s njega ogrtač, a dadni mu svoj me'afirij ili obratno, tako da obojica dobijete kat haljinu — rekoh.

— Gospodaru, blagoslovi ga — reče, pomilovavši ga rukom po glavi. — Sine, ove moje oči su vidjele i ove moje uši su čule i ovo moje srce je zapamtilo — pokazavši rukom na srce — kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: 'Hranite ih hranom koju i vi jedete i odjenite ih odjećom koju i vi nosite.' Lakše mi je dati mu nešto od ovodunjalućih stvari, nego da na Sudnjem danu uzme moja dobra djela."¹⁷²

عن جابر بن عبد الله قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يوصي بالمملوكين خيرا ويتبرأ أطعموهم مِمَّا تَأْكُلُونَ وَأَلْبِسُوهُمْ مِنْ لِبَاسِكُمْ وَلَا تَعْدُبُوا خَلْقَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

181. Džabir b. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, oporučivao da se lijepo ophodi prema robovima, govoreći: "Hranite ih istom hranom koju i vi jedete i odjenite ih istom odjećom koju i vi nosite i ne mučite Allahova stvorenja."

¹⁷¹ Vrsta jemenske nošnje, a ime je dobila po jemenskom plemenu Me'afir.

¹⁷² Muslim 3006 i 3007.

Vrijeđanje robova

عن المعرور بن سويد قال: رأيت أبا ذر عليه حلة و على غلامه حلة. فسألناه عن ذلك فقال: إني سأيت رجلا فشكاني إلى النبي صلى الله عليه وسلم، فقال لي النبي صلى الله عليه وسلم: أَعَيَّرْتَهُ بِأَمِّهِ؟ قلت: نعم. ثم قال: إِنَّ إِخْوَانَكُمْ خَوْلُكُمْ، جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدَيْهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيَلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا تَكْلَفُوهُمْ مَا يُغْلِبُهُمْ فَإِنْ كَلَفْتُمُوهُمْ مَا يُغْلِبُهُمْ فَأَعَيْنُوهُمْ.

182. El-Ma'rur b. Suvejd priča: "Ugledao sam Ebu Zerra, a na njemu i njegovom slugi bješe jednaka odjeća. Upitah ga o tome, pa on reče: "Jednom sam uvrijedio nekog čovjeka,¹⁷³ pa me on tužio Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega.

— Zar ga vrijeđaš zbog njegove majke? — upita me Alejhisselam.

— Da — odgovorih.

— Vaša braća su i vaše sluge, samo što je Allah dao da budu u vašem vlasništvu. Zato ih hranite istom hranom koju i vi jedete i odjenite ih istom odjećom koju i vi nosite i nemojte ih opterećivati teškim poslovima. Ako to budete tražili od njih, onda im pomozite."¹⁷⁴

Pomaganje slugi

عن رجل من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم قال النبي صلى الله عليه وسلم: أَرْقَاؤُكُمْ إِخْوَانُكُمْ فَأَحْسِنُوا إِلَيْهِمْ، اسْتَعِينُوهُمْ عَلَى مَا غَلَبَكُمْ وَأَعِينُوهُمْ عَلَى مَا غَلَبُوا.

183. Jedan ashab prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Vaši robovi su vaša braća, zato budite dobri prema njima. Pomozite se njima u poslovima koje sami ne možete izvršiti, ali i vi njih pomozite u poslovima koje oni ne mogu izvršiti."¹⁷⁵

¹⁷³ Osoba koju je uvrijedio vjerovatno je bio Bilal b. Rebbah, a uvrijedio ga je riječima: "Sine crnkinje!"

¹⁷⁴ El-Buhari 30 i Muslim 1661.

¹⁷⁵ Ahmed 5/58.

عن أبي هريرة أنه قال: أعبئوا العاملَ من عمله فإنَّ عاملَ الله لا يَحِيبُ.

184. Ebu Hurejre je rekao: "Pomozite radniku u poslu, jer Allahov radnik nikad ne biva iznevjeren."¹⁷⁶

Od roba se neće tražiti da radi ono što ne može

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لِلْمَمْلُوكِ طَعَامُهُ وَكِسْوَتُهُ وَلَا يُكَلَّفُ مِنَ الْعَمَلِ مَا لَا يُطِيقُ.

185. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Rob ima pravo na hranu i odjeću i neće se od njega tražiti da radi ono što ne može."¹⁷⁷

عن معمر: مررنا بأبي ذر، وعليه ثوب وعلي غلامه حلة، فقلنا: لو أخذت هذا، وأعصيت هذا غيره كانت حلة. قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنْ حَوَّانَكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيَلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا يُكَلِّفْهُ مَا يَغْنَى فَإِنْ كَلَّفَهُ مَا يَغْلِبُهُ فَلْيُعِنِّهِ عَلَيْهِ.

186. Ma'rur priča: "Prošli smo pokraj Ebu Zerra i bio je obučen u običnu haljinu, dok je njegov sluga na sebi imao kat haljinu.

— Kad bi uzeo ovo od njega, a njemu dao nešto drugo, dobio bi kat — rekosmo.

— Vjerovjesnik je rekao: 'Oni su vaša braća, koje je Allah učinio u vašem vlasništvu, zato ih hranite istom hranom koju i vi jedete i oblačite istu odjeću koju i vi nosite i neka ga ne opterećuje preteškim poslovima, a ako ga, pak, zaduži nečim teškim, neka mu onda pomogne."¹⁷⁸

¹⁷⁶ Ahmed 2/350.

¹⁷⁷ Muslim 1662.

¹⁷⁸ Ibn Madždže 3690, Ebu Davud 5158, Et-Tirmizi 1945 i Ahmed 5/158.

Izdržavanje roba i sluge je sadaka

عن المقدم أنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول: ما أَطْعَمْتَ نَفْسَكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ وَمَا أَطْعَمْتَ وَلَدَكَ وَزَوْجَتَكَ وَخَادِمَكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ.

187. El-Mikdam prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ono čime nahraniš sebe, svoje dijete, ženu i slugu je sadaka.”¹⁷⁹

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: خَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا بَقِيَ غِنًى، وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى، وَأَبْدَأُ بِمَنْ تَعُول. تَقُولُ امْرَأَتُكَ: أَنْفَقَ عَلَيَّ أَوْ طَلَفَنِي، وَيَقُولُ مَمْلُوكُكَ: أَنْفَقَ عَلَيَّ أَوْ بَعْنِي، وَيَقُولُ وَلَدُكَ: إِلَى مَنْ تَكِلُنَا.

188. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Najbolja sadaka je ona koju čovjek udijeli iz imetka koji prelazi njegove potrebe. Gornja ruka je bolja od donje. Počni od onog koga izdržavaš. Žena kaže: ‘Tli me izdržavaj ili me pusti.’ Rob kaže: ‘Tli me izdržavaj ili me prodaj.’ A dijete kaže: ‘Kome me prepuštaš?’”¹⁸⁰

عن أبي هريرة قال: أمر النبي صلى الله عليه وسلم بصدقة، فقال رجل: عندي دينار! قال: أَنْفَقْهُ عَلَى نَفْسِكَ. قال: عندي آخر! قال: أَنْفَقْهُ عَلَى زَوْجَتِكَ. قال: عندي آخر! قال: أَنْفَقْهُ عَلَى خَادِمِكَ، ثُمَّ أَنْتَ أَبْصَرُ.

189. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, naredio da se udjeljuje sadaka, pa jedan čovjek reče:

— Ja imam jedan dinar!

— Potroši ga na sebe.

— Imam još jedan.

— Potroši ga na svoju ženu.

— Imam još jedan.

— Potroši ga na svog slugu, a poslije ti bolje znaš kome trebaš dati – reče Alejhisselam.¹⁸¹

¹⁷⁹ Ahmed 4/31, En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 9185 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 4/179.

¹⁸⁰ El-Buhari 5355 i Et-Taberani u *El-Evsutu* 9/103.

¹⁸¹ En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 9181, Ibn Hibban 10/46 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 7/466.

Ko mrzi jesti sa svojim slugom

عن أبي الزبير أنه سَمِعَ — رجلاً — يسأل جابراً عن خادم الرجل، إذا كفاه المشقة والحر، أمر النبي صلى الله عليه وسلم أن يدعوه؟ قال: نعم، فإن كره أحدكم أن يطعم مَعَهُ فَلْيُضَعِّمْ أُكْلَةً فِي يَدِهِ.

190. Ebu-z-Zubejr kaže da je neki čovjek upitao Džabira da li je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, naredio da čovjek pozove svoga slugu za sofru, ako mu pomogne u spremanju hrane.

— Da — odgovori Ebu-z-Zubejr. — Ako mrzi jesti s njim, neka mu onda dadne.

Hraniti roba istom hranom koju i sam jede

عن جابر بن عبد الله قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يُوصِي بِالْمَمْلُوكِينَ خَيْرًا وَيَقُولُ أَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ وَالْيَسُوهُمْ مِنْ لِبَاسِكُمْ وَلَا تُعَذِّبُوا خُلُقَ اللَّهِ.

191. Džabir b. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, oporučivao da se prema robovima ophodi na lijep način, govoreći: "Hranite ih istom hranom koju i sami jedete i odjenite ih istom odjećom koju i sami nosite i nemojte mučiti Allahova stvorenja."¹⁸²

Hoće li sluga sjediti zajedno s gazdom za sofrom

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ فَلْيُجِيسْ فَإِنْ لَمْ يَقْبَلْ فَلْيَتَنَاوَلْهُ مِنْهُ.

192. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada vam sluga donese hranu, pozovite ga za sofru, a ako ne htjedne, onda mu izdvojite jedan dio."¹⁸³

¹⁸² El-Bejheki u *Es-Sunenu* 8/8 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 19/169.

¹⁸³ El-Buhari 5460, Muslim 1663, Ibn Madždže 3289 i Ahmed 1/446.

قال أبو مخذورة: كنت جالسا عند عمر رضي الله عنه إذ جاء صفوان بن أمية بجفنة يحملها نفر في عباءة فوضعوها بين يدي عمر، فدعا عمر ناسا مساكين وأرقاء من أرقاء الناس حوله، فأكلوا معه، ثم قال عند ذلك: فعل الله بقوم — أو قال: لحا الله قوما — يرغبون عن أرقائهم أن يأكلوا معهم. فقال صفوان: أما والله ما نرغب عنهم، ولكننا نستأثر عليهم، لا نجد والله من الطعام الطيب ما نأكل ونطعمهم.

193. Ebu Mahzure priča: "Sjedio sam s Omerom kad je došao Safvan b. Umejje i s njim grupa ljudi noseći na ogrtaču veliki čanak hrane. Stavivši ga pred Omera, on pozva siromahe i robove da jedu s njim. Zatim reče:

— Da Allah ponizi one koji ne žele jesti sa svojim robovima.

— Tako mi Allaha — reče Safvan — ne prežemo od toga da jedu s nama, već na njima štedimo. Tako mi Allaha, nemamo toliko dobre hrane koju bi i mi i oni mogli jesti.

Vjernost roba prema svome vlasniku

عن عبد الله بن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا نَصَحَ لِسَيِّدِهِ وَأَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ لَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ.

194. Abdullah b. Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ako je rob vjeran svome vlasniku i pokoran svome Gospodaru, imat će dvije nagrade."¹⁸⁴¹⁸⁵

عن صالح بن حي قال: قال رجل لعامر الشعبي: يا أبا عمرو، إنا نتحدث عندنا أن الرجل إذا أعتق أم ولده، ثم تزوجها كان كالراكب بدنته. فقال عامر: حدثني أبو بردة عن أبيه قال: قال لهم رسول الله صلى الله عليه وسلم: ثَلَاثَةٌ لَهُمْ أَجْرَانِ: رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ

¹⁸⁴ Imam Es-Sujuti je pokušao sabrati sve one kojima su obećane dvije nagrade, pa je spomenuo oko četrdeset osoba.

¹⁸⁵ El-Buhari 2546, Muslim 1664, Ebu Davud 5169, Malik u djelu *El-Muvetta* 2/981 i El-Bejhaki u *Es-Sunenu* 8/12.

أَمِنْ بَنِيهِ وَأَمِنْ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَالْعَبْدُ الْمَمْلُوكُ إِذَا أَدَّى حَقَّ رَّبِّهِ وَحَقَّ مَوْلَاهُ، وَرَجُلٌ كَانَتْ عِنْدَهُ أَمَةٌ يَطَاهَا فَأَدَّبَهَا فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا فَتَزَوَّجَهَا فَلَهُ أَجْرَانِ. قال عامر: أعطيناها بغير شيء، وقد كان يركب فيمددونها إلى المدينة.

195. Salih b. Hajj priča: "Neki je čovjek upitao Amira Eš-Ša'bija:

— O Ebu Amre, kod nas govore da je onaj ko oslobodi majku svoga djeteta,¹⁸⁶ zatim je oženi kao onaj ko jaše vlastitu devu.

— Ebu Burde mi je prenio od svog oca da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: 'Tri osobe će imati po dvije nagrade; kitabija koji je vjerovao u svog vjerovjesnika i koji je povjerovao u Muhammeda, rob koji izvršava svoje dužnosti prema Allahu i prema svome vlasniku i čovjek koji bude imao robinju s kojom je intiman, pa je lijepo odgoji i poduči, potom je oslobodi i oženi.' Ovaj podatak sam ti dao budzašto — reče Amir — a u Medinu se putovalo i zbog manjih stvari."¹⁸⁷

عن أبي موسى قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: الْمَمْلُوكُ الَّذِي يُحْسِنُ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَيُؤَدِّي إِلَى سَيِّدِهِ الَّذِي فُرِضَ - عليه من - الطَّاعَةِ وَالنَّصِيحَةِ لَهُ أَجْرَانِ.

196. Ebu Musa prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Rob koji bude dosljedno robovao svome Gospođaru i bude pokoran i odan svome vlasniku imat će dvije nagrade."¹⁸⁸

عن أبي بردة عن أبيه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: الْمَمْلُوكُ لَهُ أَجْرَانِ إِذَا أَدَّى حَقَّ اللَّهِ فِي عِبَادَتِهِ. أَوْ قَالَ: فِي حُسْنِ عِبَادَتِهِ وَحَقَّ مَلِيكِهِ الَّذِي يَمْلِكُهُ.

197. Ebu Burde prenosi od svog oca da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Rob će imati dvije nagrade ako bude pokoran Allahu — ili ako bude dosljedno robovao Allahu — i vlasniku u čijem je posjedu."

¹⁸⁶ Šejh El-Albani u djelu *Sahihu-l-edebi-l-mufred* smatra da se ovdje radi o grešci, te da je ispravno, آمنه, što u prijevodu znači "njegovu robinju".

¹⁸⁷ El-Buhari 97 i Muslim 154.

¹⁸⁸ El-Buhari 2413 i El-Bejhaki u *Es-Sunenu* 8/12.

Rob je pastir

عن ابن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَعَبْدُ الرَّجُلِ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ، أَلَا كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ.

198. Ibn Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svi ste pastiri i svi ćete biti pitani za svoje stado; vladar je pastir među narodom i bit će pitan za svoje stado, čovjek je pastir u svojoj porodici i bit će pitan za svoje stado, rob je pastir za imetak svoga gospodara i bit će pitan za to. Svi ste, uistinu, pastiri i svi ćete biti pitani za svoje stado."¹⁸⁹

قال: أبو هريرة: العبد إذا أطاع سيده فقد أطاع الله عز وجل، فإذا عصى سيده فقد عصى الله عز وجل.

199. Ebu Hurejre je rekao: "Rob koji je pokoran svome gospodaru pokoran je i Allahu, a rob koji je neposlušan svome gospodaru neposlušan je i prema Allahu."

Željati biti rob

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: الْعَبْدُ الْمُسْلِمُ إِذَا أَدَّى حَقَّ اللَّهِ وَحَقَّ سَيِّدِهِ لَهُ أَجْرَانِ. وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي هُرَيْرَةَ بِيَدِهِ لَوْلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْحُجُّ وَبِرُّ أُمِّي، لَأَحْبَبْتُ أَنْ أَمُوتَ مَمْلُوكًا.

200. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Rob musliman koji izvršava svoje dužnosti prema Allahu i svome gospodaru ima dvije nagrade."

"Tako mi onoga u čijoj je ruci Ebu Hurejrina duša", kaže Ebu Hu-

¹⁸⁹ El-Buhari 7138, Muslim 1829, Ebu Davud 2928 i Ahmed 2/111.

rejre, "da nije džihada, hadždža¹⁹⁰ i dobročinstva prema majci, volio bih umrijeti kao rob."¹⁹¹

Nije dozvoljeno kazati: "Moj rob"

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لا يَقُولُ أَحَدُكُمْ عَبْدِي أَمَتِي. كُلُّكُمْ عِبَادُ اللَّهِ وَكُلُّ نِسَائِكُمْ إِمَاءُ اللَّهِ. وَلَيَقُولُ غُلَامِي جَارِيَتِي وَفَتَايَ وَفَتَاتِي.

201. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Niko ne smije kazati: 'moj rob' ili 'moja robinja', jer su svi muškarci Allahovi robovi i sve žene Allahove robinje, već kažite: 'moj dječak' i 'moja djevojčica', ili 'moj mladić' i 'moja djevojka'.¹⁹²

Da li rob smije kazati: "Moj gazda"?

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ: عَبْدِي وَأَمَتِي. وَلَا يَقُولَنَّ الْمَمْلُوكُ: رَبِّي وَرَبَّتِي، وَلَيَقُولُ: فَتَايَ وَفَتَاتِي وَسَيِّدِي وَسَيِّدَتِي. كُلُّكُمْ مَمْلُوكٌ - وَالرَّبُّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

202. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Niko ne smije kazati 'moj rob' i 'moja robinja', niti rob smije kazati 'moj gospodar' ili 'moja gospodarica', već kažite 'moj mladić' i 'djevojka' ili 'moj gazda' i 'moja gazdarica', jer svi ste vi robovi, a samo je Allah gospodar."¹⁹³

عن عبد الله بن الشخير قال: انطلقت في وفد بني عامر إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقلت: أنت سيدنا! قال: السَّيِّدُ اللَّهُ. قالوا: وأفضلنا فضلاً وأعظمنا طَوْلاً. قال: قُولُوا بِقَوْلِكُمْ. وَ: يَسْتَحْرِينَكُمْ الشَّيْطَانُ.

* Ez-Zuhri je rekao: "Čuli smo da je Ebu Hurejre otišao na hadždž tek nakon majčine smrti."

El-Buhari 2548, Muslim 1565, Ahmed 2/330 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 8/12.

El-Buhari 2552, Muslim 2249 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 8/13.

Muslim 2249, Ebu Davud 4975 i Ahmed 2/508.

203. Abdullah b. Eš-Šihhir priča: "Došao sam Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, s delegacijom plemena Benu Amir.

— Ti si naš vladar -- rekoše Alejhisselamu.

— Istinski vladar je samo Allah — otpovrnu im on.

— Ti si među nama najbolji i najvredniji — rekoše.

— Kažite zbog čega ste došli i ne dozvolite da vas šejtan zavede."¹⁹⁴

Čovjek je pastir u svojoj porodici

عن ابن عمر قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالْأَمِيرُ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ زَوْجِهَا وَهِيَ مَسْئُولَةٌ، أَلَا كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ.

204. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svi ste pastiri i svi ste odgovorni za svoje stado; vladar je pastir u svom narodu i odgovoran je za svoje stado, čovjek je pastir i odgovoran je za svoje stado, žena je pastir u muževnoj kući i odgovorna je za svoje stado. Svi ste, uistinu, pastiri i odgovorni ste za svoje stado."¹⁹⁵

عن أبي سليمان مالك بن الحويرث رضي الله عنه قال: أتينا النبي صلى الله عليه وسلم ونحن شَبَبَةٌ متقاربون فأقمنا عنده عشرين ليلة، فَظَنَّ أَنَا اشْتَهَيْنَا أَهْلِيْنَا فَسَأَلْنَا عَنْ مَنْ تَرَكَنَا فِي أَهْلِيْنَا فَأَخْبَرَنَا وَكَانَ رَفِيقًا رَحِيمًا فَقَالَ: ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِيْكُمْ فَعَلِمُوهُمْ وَمُرُوهُمْ وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي، فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَلْيُؤْذَنَ لَكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيُؤْمَمْكُمْ أَكْبَرُكُمْ.

205. Ebu Sulejman, Malik b. El-Huvejris priča: "Bili smo mladići približnih godina kada smo došli kod Vjerovjesnika,¹⁹⁶ neka je mir i blagoslov na njega, i kod njega odsjeli 20 noći. Pomislivši da smo poželjeli porodicu, upita nas koga imamo, pa mu rekosmo. Alejhisselam je bio milostiv i saosjećajan, pa reče:

¹⁹⁴ Ebu Davud 4806 i En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 10074.

¹⁹⁵ El-Buhari 2278, Muslim 1829 i Ahmed 2/5.

¹⁹⁶ 9. h. god., u mjesecu redžebu, kada se Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, pripremao za pohod na Tebuk. Ovi mladići bili su s izaslanicima plemena Benu Lejs.

— Vratite se svojima i podučavajte ih vjeri i naređujte im da čine dobra djela. Klanjajte kako ste mene vidjeli da klanjam, a kada dode vrijeme nekog namaza, proučite ezan, a najstariji neka bude imam.”¹⁹⁷

I žena je pastir

عن ابن عمر أنه سمع رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، الْإِمَامُ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا، وَالْخَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ. سَمِعْتُ هَؤُلَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَحْسَبُ أَنَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَالرَّجُلُ فِي مَالِ أَيْيِهِ.

206. Ibn Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Svi ste pastiri i svi ste odgovorni za svoje stado; vladar je pastir u svom narodu i odgovoran je za svoje stado, čovjek je pastir u svojoj porodici, žena je pastir u muževoj kući, a sluga je pastir za imetak svoga gazde.”

“Ovo sam čuo od Vjerovjesnika”, kaže Ibn Omer, “i mislim da je još rekao: ‘I čovjek je pastir za imetak svog oca.’”¹⁹⁸

Dobro dobrim vrati

عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: مَنْ صُنِعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَلْيَجْزِهِ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ مَا يَجْزِيهِ فَلْيُثْنِ عَلَيْهِ، فَإِنَّهُ إِذَا أَثْنَى فَقَدْ شَكَرَهُ، وَإِنْ كَتَمَهُ فَقَدْ كَذَبَ، وَمَنْ تَحَلَّى بِمَا لَمْ يُعْطَ فَكَأَنَّمَا لَبَسَ ثَوْبِي زُور.

207. Džabir b. Abdullah El-Ensari prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Nagradite onog ko vam učini kakvo dobro, a ako ne budete mogli, onda ga pohvalite, jer hvaljenjem mu se zahvaljujete, a prešućivanjem iskazujete nezahvalnost. Ko se bude hvalio nečim što mu nije dato kao da je obukao dvije lažne haljine.”¹⁹⁹

¹⁹⁷ Ibn Huzejme 1/206.

¹⁹⁸ El-Buhari 853, Ahmed 2/121 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 6/287.

¹⁹⁹ Ebu Davud 4813 i 4814, Et-Tirmizi 2034 i Ahmed 6/90.

عن ابن عمر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ اسْتَعَاذَ بِاللَّهِ فَأَعِيدُوهُ وَمَنْ سَأَلَ
بِاللَّهِ فَأَعْطُوهُ وَمَنْ أَتَى إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافُّوهُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَادْعُوا لَهُ، حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ قَدْ
كَافَّتُمُوهُ.

208. Ibn Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko s Allahom zatraži zaštitu, zaštitite ga, ko s Allahom od vas bude molio, podajte mu, ko vam učini kakvo dobro, nagradite ga, a ako ne možete, onda molite za nj kako bi znao da ste mu se makar time odužili."²⁰⁰

I dovom se može zahvaliti

عن أنس أن المهاجرين قالوا: يا رسول الله ذهب الأنصار بالأجر كله. قال: لَا مَا دَعَوْتُمْ
اللَّهَ لَهُمْ وَأَنْتُمْ عَلَيْهِمْ بِهِ.

209. Enes prenosi da su muhadžiri kazali:

— Allahov Poslaniče, ensarije u jagmiše svu nagradu.

— Ne — reče Alejhisselam — sve dok budete molili Allaha za njih i hvalili ih.²⁰¹

Ko nije zahvalan ljudima

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَشْكُرُ اللَّهَ مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ.

210. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nije zahvalan Allahu ko nije zahvalan ljudima."²⁰²

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِلنَّفْسِ: اخْرُجِي! قَالَتْ:
لَا أَخْرُجُ إِلَّا كَارِهَةً.

²⁰⁰ Ebu Davud 1672 i 5109, En-Nesai 2566, Ibn Hibban 8/199 i El-Hakim 2/73.

²⁰¹ Ebu Davud 4812 i Et-Tirmizi 2487.

²⁰² Ebu Davud 4811 i Et-Tirmizi 1954.

211. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Uzvišeni Allah je rekao duši: 'Izidi!'", a ona je odgovorila: 'Neću izići, osim nasilu.'"

Pomaganje svome bratu muslimanu

عن أبي ذر عن النبي صلى الله عليه وسلم قيل: أي الأعمال خير؟ قال: إيمان بالله وحبّه في سبيله. قيل: فأَيُّ الرقابِ أفضلُ؟ قال: أغلأها ثَمناً وأنفُسُها عند أهلها. قال: أفرأيت إن لم أستطع بعضَ العملِ؟ قال: فنعين ضائعاً أو تصنع لأخرق. قال: أفرأيت إن ضعفت؟ قال: تدعُ الناسَ من الشرِّ فإنَّها صدقةٌ تصدقُ بها على نفسك.

212. Ebu Zerr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, upitan:

- Koje djelo je najbolje?
- Vjera u Allaha i borba na Njegovom putu — reče Alejhisselam.
- Kojeg je roba najbolje osloboditi?
- Onog koji je najskuplji i kod vlasnika najvredniji.
- A šta ako nešto od toga nisam u stanju učiniti?
- Onda pomoz siromaħa ili nespretnog.
- Ako ni to ne mogu?
- Onda ne uznemiruj druge. To ti je sadaka za tebe.²⁰³

Dobročinitelji na ovome svijetu su dobročinitelji i na onome svijetu

عن قبيصة بن بُرمة الأسدي قال: كنت عند النبي صلى الله عليه وسلم فسمعتَه يقول: «أهلُ المعروفِ في الدنيا هم أهلُ المعروفِ في الآخرةِ، وأهلُ المنكرِ في الدنيا هم أهلُ المنكرِ في الآخرةِ».

²⁰³ El-Buhari 2518, Muslim 84, Ahmed 5/265 i El-Bejheki 3/172.

213. Kabisate b. Burme El-Esedi prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Dobročinitelji na ovome svijetu bit će dobročinitelji i na onome svijetu, a zli na ovome svijetu bit će zli i na onome svijetu."²⁰⁴

عن حَرْمَلَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ تَخَرَّجَ حَتَّى أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ عِنْدَهُ حَتَّى عَرَفَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا ارْتَحَلَ قُلْتُ فِي نَفْسِي: وَاللَّهِ لَا تَيْنُّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَزْدَادَ مِنَ الْعِلْمِ. فَجِئْتُ أَمْشِي حَتَّى قُمْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقُلْتُ: مَا تَأْمُرُنِي أَعْمَلُ؟ قَالَ: يَا حَرْمَلَةُ إِنَّتِ الْمَعْرُوفُ وَاجْتَنِبِ الْمُنْكَرَ. ثُمَّ رَجَعْتُ حَتَّى جِئْتُ الرَّاحِلَةَ ثُمَّ أَقْبَلْتُ حَتَّى قُمْتُ مَقَامِي قَرِيباً مِنْهُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا تَأْمُرُنِي أَنْ أَعْمَلَ؟ قَالَ: يَا حَرْمَلَةُ إِنَّتِ الْمَعْرُوفُ وَاجْتَنِبِ الْمُنْكَرَ وَانْظُرْ مَا يُعْجِبُ أَذُنُكَ أَنْ يَقُولَ لَكَ الْقَوْمُ إِذَا قُمْتَ مِنْ عِنْدِهِمْ فَآتِهِ وَانْظُرِ الَّذِي تَكْرَهُهُ أَنْ يَقُولَ لَكَ الْقَوْمُ إِذَا قُمْتَ مِنْ عِنْدِهِمْ فَاجْتَنِبْهُ. فَلَمَّا رَجَعْتُ تَفَكَّرْتُ فَإِذَا هُمَا لَمْ يَدْعَا شَيْئاً.

214. Harmele b. Abdullah priča: "Odoh Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, da nešto novo naučim, rekoh u sebi, te se zaputih prema njemu. Našavši se ispred njega, rekoh:

— Šta mi nareduješ da radim?

— Čini dobro i kloni se zla — reče Alejhisselam.

Vratih se do deve, potom se ponovo vratih i stadoh na isto mjesto, nadomak Alejhisselama.

— Allahov Poslaniče, šta mi nareduješ da činim? — upitah ga ponovo.

— Harmele, čini dobro i kloni se zla. Gledaj šta bi volio da ljudi pričaju o tebi kad nisi tu, pa to čini, i šta ne bi volio da o tebi pričaju, pa se toga kloni.

Vrativši se, razmislio sam o ovim Alejhisselamovim riječima i vidio sam da nisu ništa izostavile."²⁰⁵

عن سلمان أنه قال: إن أهل المعروف في الدنيا هم أهل المعروف في الآخرة.

215. Selman je rekao: "Dobročinitelji na ovome svijetu bit će dobročinitelji i na onome svijetu."

²⁰⁴ El-Hakim 4/357.

²⁰⁵ Ebu Nu'ajm u djelu *Hiljetu-l-evlija* 1/359.

Svako dobro djelo je sadaka

عن جابر بن عبد الله عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ.

216. Džabir b. Abdullāh prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svako dobro je sadaka."²⁰⁶

عن أبي موسى قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ. قالوا: فإن - يَجِدُ؟ قال: فَيَعْتَمِلُ بِيَدَيْهِ فَيَنْفَعُ نَفْسَهُ وَيَتَصَدَّقُ. قالوا: فإن لم يَسْتَطِعْ أو لم يَفْعَلْ؟ قال: فَيُعِينُ ذَا الْحَاجَةِ الْمَلْهُوفَ. قالوا: فإن لم يَفْعَلْ؟ قال: فَيَأْمُرُ بِالْخَيْرِ أو يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ. قال: فإن لم يَفْعَلْ؟ قال: فَيُمْسِكُ عَنِ الشَّرِّ فَإِنَّهُ لَهُ صَدَقَةٌ.

217. Ebu Musa prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

- Svaki musliman dužan je udijeliti sadaku.
- A ako ne može? — upitaše.
- Neka onda radi - tako će i sam imati koristi, a moći će udijeliti i sadaku.
- A ako ni to ne može?
- Pomoći će nevoljniku.
- A ako ni to ne uradi?
- Onda će naredivati dobro.
- A ako ni to ne uradi?
- Neka ne čini loše. To će mu biti sadaka.²⁰⁷

عن أبي ذر أنه سأل رسول الله صلى الله عليه وسلم: أي العمل أفضل؟ قال: إِيْمَانٌ - وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ. قيل: فأَيُّ الرِّقَابِ أَفْضَلُ؟ قال: أَعْلَاهَا ثَمَنًا وَأَنْفُسُهَا عِنْدَ أَهْلِهَا. ذر - أَفَرَأَيْتَ إِنْ لَمْ أَسْتَطِعْ بَعْضَ الْعَمَلِ؟ قال: فَتُعِينِ ضَائِعًا أو تَصْنَعِ لَأُخْرَقَ. قال: أَفَرَأَيْتَ - لم أفعل؟ قال: تَدْعُ النَّاسَ مِنَ الشَّرِّ، فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ.

²⁰⁶ -Buhari 6021, Ebu Davud 4947 i Ahmed 4/307.

²⁰⁷ -Buhari 6022, Muslim 1008, En-Nesai 2318 i Ahmed 4/395.

218. Ebu Zerr prenosi da je upitao Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega:

- Koje je djelo najbolje?
- Vjera u Allaha i borba na Njegovom putu — reče Alejhisselam.
- Koji je rob najbolji?
- Najskuplji i kod njegovog vlasnika najvredniji.
- A šta ako ne mogu učiniti nešto od toga?
- Onda pomoz siromaha ili nespretnog.
- Ako ni to ne mogu?
- Onda ne uznemiruj druge. To ti je sadaka za tebe.²⁰⁸

عن أبي ذر قال: قيل يا رسول الله ذهب أهل الدثور بالأجور. يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ وَيَتَصَدَّقُونَ بِفُضُولِ أَمْوَالِهِمْ. قال: أَلَيْسَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ مَا تَصَدَّقُونَ؟ إِنَّ بِكُلِّ تَسْبِيحَةٍ وَتَحْمِيدَةٍ صَدَقَةٌ، وَبُضْعِ أَحَدِكُمْ صَدَقَةً. قيل: فِي شَهْوَتِهِ صَدَقَةٌ؟ قال: لَوْ وَضَعَ فِي الْحَرَامِ أَلَيْسَ كَانَ عَلَيْهِ وَزْرٌ؟ فَكَذَلِكَ إِنْ وَضَعَهَا فِي الْحَلَالِ كَانَ لَهُ أَجْرٌ.

219. Ebu Zerr prenosi da je rečeno Alejhisselamu:

— Allahov Poslaniče, bogatuni u jagmiše sve nagrade; klanjaju i poste kao i mi, ali udjeljuju sadaku iz viška imetka.

— Zar i vama Allah nije dao nešto čime ćete udjeljivati sadaku? — upita ih Alejhisselam — Svaka riječ slave i zahvale je sadaka, čak i za spolovilo ima sadaka.

— Zar u svojoj strasti ima sadaku? — upitaše.

— Zar ne bi bio griješan kad bi je zadovoljio u haramu? Stoga ima nagradu ako je zadovolji u halalu.²⁰⁹

Otklanjanje prepreka s puta

عن أبي هريرة الأسلمي قال: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ؟ قال: أَمِطِ الْأَذَى عَنِ طَرِيقِ النَّاسِ.

²⁰⁸ El-Buhari 2518, Muslim 84, Ahmed 5/265 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 3/172.

²⁰⁹ El-Buhari 807, Muslim 1006, Ebu Davud 1504 i Ed-Darimi 1/360.

220. Ebu Berze El-Eslemi reče:

- Allahov Poslaniče, kaži mi koje će me djelo uvesti u Džennet.
- Skloni s puta ono što smeta.

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَرَّ رَجُلٌ بِشَوْكٍ فِي الطَّرِيقِ فَقَالَ: لَا مَبْرَ
هَذَا الشَّوْكُ لَا يَضُرُّ رَجُلًا مُسْلِمًا، فغفر له.

221. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Neki je čovjek prošao pokraj drače na putu, pa reče: Sklonit ću ovu draču da ne bi ogrebala nekog muslimana.' Zbog toga mu je Allah oprostio grijehe."²¹⁰

عن أبي ذر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: عُرِضَتْ عَلَيَّ أَعْمَالُ أُمَّتِي حَسَنَةً
وَسَيِّئَةً فَوَجَدْتُ فِي مَحَاسِنِ أَعْمَالِهَا أَنَّ الْأَذَى يُمَاطُ عَنِ الطَّرِيقِ وَوَجَدْتُ فِي مَسَاوِيئِهَا
أَعْمَالُهَا النَّخَاعَةَ فِي الْمَسْجِدِ لَا تُدْفَنُ.

222. Ebu Zerr prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Predočena su mi sva djela moga ummeta – i dobra i loša. Među dobrim djelima vidio sam i otklanjanje prepreka s puta, a među lošim sam vidio i ispljuvak u mesdžidu koji nije zakopan."²¹¹

Lijepa riječ

عن عبد الله بن يزيد الخطمي قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ

223. Abdullah b. Jezid El-Hatmi prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svako dobro je sadaka."

عن أنس قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا أُتِيَ بِالشَّيْءِ يَقُولُ: اذْهَبُوا بِهِ إِلَى فُلَانَةٍ
فَإِنَّهَا كَانَتْ صَدِيقَةً حَدِيثَةً. اذْهَبُوا بِهِ إِلَى فُلَانَةٍ فَإِنَّهَا كَانَتْ نَحِبٌ حَدِيثَةً.

²¹⁰ El-Buhari 652, Muslim 1914 i Ahmed 2/341.

²¹¹ Muslim 553, Ahmed 5/178, Ibn Hibban 4/519 i Ibn Huzejme 2/276.

224. Enes priča: "Kad bi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, dobio poklon, rekao bi: 'Odnosite ga toj i toj ženi jer je ona bila Hadidžina prijateljica, ili toj i toj ženi jer je ona voljela Hadidžu.'" ²¹²

عن حذيفة قال: قال نبيكم صلى الله عليه وسلم: كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ.

225. Huzejfe kaže: "Vaš je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: 'Svako dobro je sadaka.'"

Odlazak u bašču i nošenje namirnica u zembilju

عن عمرو بن أبي قرة الكندي قال: عَرَضَ أَبِي عَلَى سَلْمَانَ أَخْتَهُ فَأَبَى وَتَزَوَّجَ مَوْلَاةً لَهُ يَقَالُ لَهَا بُقَيْرَةٌ، فَبَلَغَ أَبَا قُرَّةَ أَنَّهُ كَانَ بَيْنَ حُدَيْفَةَ وَسَلْمَانَ شَيْءٌ فَأَتَاهُ يَطْلُبُهُ فَأَخْبَرَ أَنَّهُ فِي مَبْقَلَةٍ لَهُ فَتَوَجَّهَ إِلَيْهِ، فَلَقِيَهُ مَعَهُ زَيْبِلٌ فِيهِ بَقْلٌ قَدْ أَدْخَلَ عَصَاهُ فِي عُرْوَةِ الزَّيْبِلِ - وَهُوَ عَلَى عَاتِقِهِ - فَقَالَ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا كَانَ تَيْنَكَ وَبَيْنَ حُدَيْفَةَ؟ قَالَ: يَقُولُ سَلْمَانُ: ﴿وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا﴾ فَانْطَلَقَا حَتَّى أَتَيَا دَارَ سَلْمَانَ، فَدَخَلَ سَلْمَانُ الدَّارَ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. ثُمَّ أَذِنَ لِأَبِي قُرَّةَ فَدَخَلَ فَإِذَا نَمَطٌ مَوْضُوعٌ عَلَى بَابٍ وَعِنْدَ رَأْسِهِ لَيْنَاتٌ وَإِذَا قُرْطَاطٌ فَقَالَ: اجْلِسْ عَلَى فَرَاشِ مَوْلَاتِكَ الَّتِي تُمَهِّدُ لِنَفْسِهَا. ثُمَّ أَنْشَأَ يَحْدِثُهُ، فَقَالَ: إِنْ حُدَيْفَةُ كَانَ يُحَدِّثُ بِأَشْيَاءَ كَانَ يَقُولُهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَضَبِهِ لَأَقْوَامٍ فَأُوتِيَ فَأَسْأَلُ عَنْهَا. فَأَقُولُ: حُدَيْفَةُ أَعْلَمُ. بَمَا يَقُولُ، وَآكِرُهُ أَنْ تَكُونَ ضَغَائِنَ بَيْنَ أَقْوَامٍ. فَأَتَيْتُ حُدَيْفَةَ فَقِيلَ لَهُ: إِنْ سَلْمَانُ لَا يُصَدِّقُكَ وَلَا يُكَذِّبُكَ بَمَا تَقُولُ. فَجَاءَنِي حُدَيْفَةُ فَقَالَ: يَا سَلْمَانُ بْنُ أُمِّ سَلْمَانَ. فَقُلْتُ: يَا حُدَيْفَةُ بْنُ أُمِّ حُدَيْفَةَ، لَتَنْتَهِيَنَّ أَوْ لَا كَتَبَنَّ فِيكَ إِلَى عَمْرِ. فَلَمَّا خَوَّفْتُهُ بِعَمْرِ تَرَكْنِي. وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ وَلَدَ آدَمَ أَنَا فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ أُمَّتِي لَعَنَتْهُ لَعْنَةً أَوْ سَبَّتُهُ سَبًّا فِي غَيْرِ كُنْهٍ فَاجْعَلْهَا عَلَيْهِ صَلَاةً.

226. Amr b. Ebu Kurre El-Kindi kazuje: "Moj otac ponudi Selmanu ruku njegove sestre, ali on ne htjede, već se oženi svojom robinjom, koja

²¹² Ibn Hibban 15/367 i El-Hakim 4/193.

se zvala Bukajra. Kad je otac čuo za nesuglasice²¹³ između njega i Huzejfe, otišao je do njega. Našao ga je u bašči, kako, provukavši svoj štap kroz vezice, na ramenu nosi zembilj s povrćem.

— Ebu Abdullah, šta je bilo između tebe i Huzejfe? — upita ga.

— *Čovjek je uistinu brzoplet*²¹⁴ — odgovori Selman.

Zatim krenuše prema Selmanovoj kući. Ušavši u nju, Selman nazva selam, a potom pozva i Ebu Kurreta da ude. Pred vratima je bio prostrt cilim, a na njegovom rubu nekoliko čerpiča. Tu je bio i jedan samar.

— Sjedi na mjesto koje je robinja bila pripremila za sebe — reče Selman, pa mu onda počne pričati: — Huzejfe je prenosio neke riječi koje je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, u ljutnji govorio određenim ljudima. Neki su me pitali o takvim izrekama, pa sam im rekao da Huzejfe najbolje zna šta govori, ali ne bih volio da se među ljudima razi mržnja. Neko je prenio Huzejfi kako ja neću ni da potvrdim ni da negiram ono što on prenosi, pa mi dođe i reče: 'O Selmane, sine Ummu Selman?' 'O Huzejfe, sine Ummu Huzejfe!', reko, 'ili ćeš prestati s tim ili ću te tužiti Omeru.' Iz straha od Omera ostavio me je. A Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao je: 'I ja sam samo čovjek, pa koga sam bespravno prokleo ili izgrdio, učini mu to moje prokletstvo ili grdnju blagoslovom.'²¹⁵

عن ابن عباس قال: قال عمر رضي الله عنه: اخْرُجُوا بَنِي إِلَى أَرْضِ قَوْمِنَا. فَخَرَجْنَا فَكُنْتُ أَنَا وَأَبِي بَنِي كَعْبٍ فِي مَوْخِرِ النَّاسِ فَهَاجَتْ سَحَابَةٌ فَقَالَ أَبِي: اللَّهُمَّ اصْرِفْ عَنَّا أَذَاهُ فَلَاحَقْنَا هُمْ وَقَدْ ابْتَلَتْ رِحَالُهُمْ، فَقَالُوا: مَا أَصَابَكُمْ الَّذِي أَصَابَنَا؟ قُلْتُ: إِنَّهُ دَعَا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَصْرِفَ عَنَّا أَذَاهَا. فَقَالَ عُمَرُ: أَلَا دَعَوْتُمْ لَنَا مَعَكُمْ؟

227. Ibn Abbas prenosi da je Omer rekao:

— Podite s nama na našu zemlju.

Pošli smo s njima. Na kraju kolone bili smo ja i Ubejj b. Ka'b. Nije prošlo puno vremena kad se na nebu pojavi oblak gonjen vjetrom.

²¹³ Selman je čuo da Huzejfe prenosi neke Vjerovjesnikove, neka je mir i blagoslov na njega, riječi o određenim ljudima i plemenima što ga je naljutilo jer je držao da takvo što nema nikakve vjerske koristi, čak može dovesti do sukoba.

²¹⁴ El-Isra, 11.

²¹⁵ Ebu Davud 4659 i Ahmed 5/439.

— Gospodaru, sačuvaj nas od njegovog ezijeta — reče Ubejj.

Kada smo sustigli ostale, zatekosmo njihove stvari razbacane od vjetra.

— Vas nije zadesilo isto?! — upitaše nas.

— On je molio Allaha da nas sačuva njegovog ezijeta — rekoh.

— A zašto i za nas niste molili? — reče Omer.

Odlazak u vrt

عن أبي سلمة قال: أتيت أبا سعيد الخدري - وكان لي صديقاً - فقلت: ألا تخرج بنا إلى النخل؟ فخرج وعليه خميصة له.

228. Ebu Seleme priča: “Ebu Seid El-Hudri je bio moj prijatelj. Kada sam mu jednom prilikom došao, rekao sam mu: ‘Hoćeš li s nama u pal-mik?’ Na njemu je tada bila hamisa.”²¹⁶

عن علي قال: أمر النبي صلى الله عليه وسلم عبد الله بن مسعود أن يصعد شجرة، فيأتيه منها بشيء فنظر أصحابه إلى ساق عبد الله فضحكوا من حُموشة ساقه، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَا تَضْحَكُونَ؟ لَرَجُلٍ عَبْدُ اللَّهِ أَثْقَلَ فِي الْمِيزَانِ مِنْ أَحَدٍ.

229. Alija priča: “Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, naredi Abdullahu b. Mes’udu da se popenje na drvo i ubere mu njegov plod. Kada su ashabi vidjeli Allahovu potkoljenicu, nasmijali su se koliko je tanka, pa Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Zašto se smijete?! Abdullahova će noga na vagi biti teža od Uhuda.”²¹⁷

²¹⁶ Hamisa je vrsta odjeće od svile ili pamuka. A hadis bilježi El-Buhari 813, Muslim 1167, Abdurrezak 4/248 i Ebu Ja’la 2/386.

²¹⁷ Ahmed 1/114.

Musliman je ogledalo svome bratu

عن أبي هريرة قال: الْمُؤْمِنُ مِرْآةُ أَخِيهِ إِذَا رَأَى فِيهَا عَيْبًا أَصْلَحَهُ.

230. Ebu Hurejre je rekao: "Vjernik je ogledalo svome bratu. Ako kod njega vidi mahanu, popravi je."

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: الْمُؤْمِنُ مِرْآةُ أَخِيهِ، وَالْمُؤْمِنُ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ، يَكْفُ عَلَيْهِ ضَيْعَتُهُ وَيَحْوَطُهُ مِنْ وَرَائِهِ.

231. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Vjernik je ogledalo svome bratu; vjernik je brat vjerniku – neće dozvoliti da propadne i štitit će mu leđa."²¹⁸

عن المُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَادٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَكَلَ بِمُسْلِمٍ أَكْلَةً فَإِنَّهُ يَطْعِمُهُ مِثْلَهَا مِنْ جَهَنَّمَ، وَمَنْ كَسَى بِرَجُلٍ مُسْلِمٍ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَكْسُوهُ مِنْ جَهَنَّمَ، وَمَنْ قَامَ بِرَجُلٍ مُسْلِمٍ مَقَامَ رِيَاءٍ وَسُمْعَةٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُومُ بِهِ مَقَامَ رِيَاءٍ وَسُمْعَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

232. El-Mustevrid prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko zbog vjernika pojede samo jedan zalogaj Allah će ga istim takvim zalogajem nahraniti u Džehennemu; ko zbog vjernika odijene kakvu odjeću Allah će ga odjenuti istom odjećom u Džehennemu; ko se prema muslimanu bude ponašao dvolično Allah će se prema njemu na Sudnjem danu ponašati isto tako."²¹⁹

Koja vrsta igre i zezanja nije dozvoljena

عن يزيد بن سعيد قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يعني يقول: لَا يَأْخُذُ أَحَدُكُمْ مَتَاعَ صَاحِبِهِ لَا عِبَاءً وَلَا تَجَادًّا، فَإِذَا أَخَذَ أَحَدُكُمْ عَصَا صَاحِبِهِ فَلْيُرِدْهَا إِلَيْهِ.

233. Jezid b. Seid prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i bla-

Ebu Davud 4918.

Ebu Davud 4881, El-Hakim 4/142 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 20/309

goslov na njega, rekao: "Niko ne smije uzeti nečiju stvar, bez obzira da li se šalio ili ne. Kad uzmete nečiji štap, vratite ga."²²⁰

Upućivanje na dobro

عن أبي مسعود الأنصاري قال: جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: إني أبتدع بي فاحمِلْنِي. قال: لَا أَجِدُ وَلَكِنْ أَنتَ فُلَانًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَحْمَلَكَ. فَأَتَاهُ فَحَمَلَهُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ، فَقَالَ: مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ.

234. Ebu Mes'ud El-Ensari prenosi da je neki čovjek došao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i rekao:

— Malaksaša mi je deva pa mi ti daj jednu.

— Nemam — reče Alejhisselam — ali otiđi kod tog i tog čovjeka valjda će on imati.

I uistinu, taj mu čovjek dade devu pa on ponovo dode Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, da mu ispriča. Saslušavši ga, Alejhisselam reče:

— Ko uputi na neko dobro imat će istovjetnu nagradu kao i onaj ko ga učini.²²¹

Opraštanje ljudima

عن أنس أن يهودية أتت النبي صلى الله عليه وسلم بشاةٍ مَسْمُومَةٍ، فَأَكَلَ مِنْهَا فَجِيءَ بِهَا فَقِيلَ: أَلَا نَقْتُلُهَا؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَمَا زِلْتُ أَعْرِفُهَا فِي لَهَوَاتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

²²⁰ Ebu Davud 5003, Muslim 2160, El-Hakim 3/739, Et-Taberani u *El-Kebiru* 7/145 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 7/10. Ovo je Alejhisselam zabranio na dan kopanja hendeka. Nakon što se umorio od cjelodnevnog nošenja zemlje, Zejd b. Sabit je zaspao. Ammare b. Hazm nečujno se privukao i uzeo mu oružje. To je sve pratio Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, pa ga zovnu: "Spavalice!" Tada je zabranio da se drugi prepadaju i da se uzimaju tuđe stvari, bez obzira radilo se o šali ili ozbiljnoj situaciji.

²²¹ Muslim 1893, Ebu Davud 5129 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 17/225.

235. Enes prenosi da je jedna Židovka²²² donijela Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, otrovanu ovcu i Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, uze jedan zalogaj. Kasnije su je doveli pa neko reče:

— Da je ubijemo?

— Ne — odgovori Alejhisselam.

Tragovi trovanja tom ovcom dali su se primijetiti dugo nakon toga na resici Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega.²²³

عن وهب بن كيسان قال: سمعت عبد الله بن الزبير يقول على المنبر ﴿تُخَذِ الْعَفْوُ وَتُؤْتَى بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضَ عَنِ الْجَاهِلِينَ﴾ قال: والله ما أمر بما أن تؤخذ إلا من أخلاق الناس، وانه لا تؤخذ منها ما صحبتهم.

236. Vehb b. Kejsan kazuje: "Čuo sam Abdullaħa b. Ez-Zubejra kad je s minbera, proučivši ajet: *Uzmi što je lijepo, nareduj dobro i kloni se neznalica*, rekao: "Tako mi Allaha, Uzvišeni je naredio da se okitimo lijepim ahlakom. Tako mi Allaha, sigurno ću od njih uzeti lijepo ponašanje sve dok se s njima budem družio."²²⁴

عن ابن عباس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: عَلِّمُوا وَيَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا. وَغَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلَيْسَ سَكْتَ.

237. Ibn Abbas prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Podučavajte i olakšavajte, a ne otežavajte. Kada se naljutite, samo zašutite."²²⁵²²⁶

— Zvala se Zejneb bint El-Haris, žena Selama b. Miškema. Ne zna se pouzdano da li se primila islam.

— El-Buhari 2617, Muslim 2190, Ebu Davud 4508 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 8/46.

— El-Buhari 4643 i 4644 i Ibn Ebu Šejme 7/143.

— Alejhisselam je objasnio kako treba liječiti ljutnju – nekad riječima koje trebamo izgovoriti, a nekad određenim radnjama – uzimanjem abdesta ili samo mjenjanjem položaja: jednom je prilikom, dok je posmatrao nekog čovjeka koji je u ljutnji bjesnio, kazao: "Znam riječi s kojima bi ga prošlo ovo što ga je obuzelo. Kada bi kazao: 'Utijećem se Allahu od prokletog šejtana', prošlo bi ga ovo." (El-Buhari 3282 i Muslim 2610). Drugom prilikom je kazao: "Ljutnja je od šejtana, a šejtan je stvoren od vatre, a vatru gasi voda. Stoga, kad se naljutite, uzmite abdest." (Ebu Davud 4784 i Ahmed 4/26), a Ebu Zerr prenosi da je još govorio: "Kada se naljutite, ako stojite, sjednite, a ako se ni tada ne smirite, onda ležite." (Ahmed 5/152, Ebu Davud 4782 i Ibn Hibban 5688).

— Ahmed 1/383 i Abdurrezzak 1/20.

Dobrodušnost prema drugima

عن عطاء بن يسار قال: لقيت عبد الله بن عمرو بن العاص - رضي الله عنهما - فقلت: أخبرني عن صفة رسول الله صلى الله عليه وسلم في التوراة؟ قال: فقال: أجل. والله إنه لموصوف في التوراة ببعض صفته في القرآن ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِداً وَمُبَشِّراً وَنَذِيراً﴾ وحرزا للأمين أنت عبدي ورسولي سميتك المتوكل، ليس يفظ ولا غليظ ولا صخاب في الأسواق، ولا يدفع بالسيئة السيئة ولكن يعفو ويغفر. ولن يقبضه الله تعالى حتى يُقيم به الملة العوجاء، بأن يقولوا: لا إله إلا الله ويفتحوا بها أعيناً عمياً وآذاناً صماً وقلوباً غلفاً.

238. Ata b. Jessar kazuje: "Sreo sam Abdullaha b. Amra b. El-Asa, te ga upitah:

— Kaži mi kako je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, opisan u Tevratu?

— Dobro — reče Abdullah. — Njegov opis u Tevratu dijelom sliči opisu u Kur'anu: 'O vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao svjedoka, dobronositelja i opominjača' i kao zaštitnika neukim. Ti si Moj rob i poslanik. Nazvao sam te Mutevekkil. Nije prost, niti osor, a nije ni galamdžija na pijacama. Na loše ne uzvraća lošim, već prašta i milostiv je. Allah ga neće usmrtniti sve dok ne ispravi zabludjeli millet i posvjedoče da osim Allaha nema drugog boga te tom riječju ne otvore slijepe oči, gluhe uši i okamenjena srca."²²⁷

عن عبد الله بن عمرو قال: إن هذه الآية التي في القرآن ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِداً وَمُبَشِّراً وَنَذِيراً﴾ في التوراة نحوه.

239. Abdullah b. Amr je rekao: "Ajetu koji se nalazi u Kur'anu: *O vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao svjedoka, dobronositelja i opominjača* ima sličan i u Tevratu."

عن معاوية رضي الله عنه قال: سمعت من النبي صلى الله عليه وسلم كلاماً نفعني الله به سمعته يقول: إِنَّكَ إِذَا اتَّبَعْتَ الرَّيَّةَ فِي النَّاسِ أَفْسَدْتَهُمْ. فَإِنِّي لَا أَتَّبِعُ الرَّيَّةَ فِيهِمْ فَأُفْسِدُهُمْ.

²²⁷ El-Buhari 4838, Ahmed 2/174 i El-Bejheki u Es-Sunenu 7/45.

240. Muavija kaže: “Čuo sam od Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, za mene korisne riječi; čuo sam ga kako kaže: ‘Ako budeš sumnjičav prema ljudima, pokvarit ćeš ih.’ Zato ja nisam sumnjičav ni prema kome.”²²⁸

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سَمِعَ أَذُنَايَ هَاتَانِ وَبَصَرُ عَيْنَايَ هَاتَانِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ بِيَدَيْهِ جَمِيعًا بِكَفِّي الْحَسَنَ - أَوِ الْحُسَيْنَ - صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا وَقَدَّمِيهِ عَلَى قَدَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ارْفَعْهُ قَالَ: فَزَوَّيَ الْغُلَامَ حَتَّى وَضَعَ قَدَمِيهِ عَلَى صَدْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: افْتَحَ فَآكَ. ثُمَّ قَبَّلَهُ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ أَحِبَّهُ، فَإِنِّي أَحِبُّهُ.

241. Ebu Hurejre priča: “Ove moje uši su čule i ove moje oči su vidjele kad je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, objema rukama uhvatio Hasana ili Husejna za zapešće, dok je stajao na Alejhisselamovim stopalima.

— Penji se — reče mu Alejhisselam.

Dječak se popeo na Alejhisselamova prsa pa mu Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Otvori usta. — Potom ga poljubi i reče: — Gospodaru, zavoli ga, jer i ja ga, uistinu, volim.”²²⁹

Osmijeh

عن جرير قال: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ أَسْلَمْتُ إِلَّا تَبَسَّمَ فِي وَجْهِهِ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَدْخُلُ مِنْ هَذَا الْبَابِ رَجُلٌ مِنْ خَيْرِ ذِي يَمَنِ، عَسَى وَجْهِهِ مَسْحَةٌ مَلَكٍ. فَدَخَلَ جَرِيرٌ.

242. Džerir priča: “Otkako sam primio islam, Allahov me Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, nikad nije vidio, a da mi se nije osmijehnuo.”

— Ebu Davud 4888.

— Ibn Ebu Šejbe 6/380.

A Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Na ova će vrata ući najbolji Jemenac - na licu ima obris meleka." Netom poslije toga ude Džerir.²³⁰

عن عائشة، زوج النبي صلى الله عليه وسلم، قالت: ما رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم ضاحكاً قط حتى أرى منه لهوآته، إنما كان يتبسّم صلى الله عليه وسلم. قالت: وكان إذا رأى غيماً أو ريحاً عُرِفَ في وجهه، فقالت: يا رسول إن الناس إذا رأوا الغيم قرحوا رجاء أن يكون فيه المطر وأراك إذا رأيته عُرِفَ في وجهك الكراهة؟ فقال: يا عائشة، ما يؤمنني أن يكون فيه عذاب، عذاب قوم بالريح وقد رأى قوم العذاب فقالوا: ﴿قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا﴾

243. Aiša, Vjerovjesnikova žena, priča: "Nikad nisam vidjela da se Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, smije toliko da mu se ukaže resica. On se samo osmijehivao. Kad bi vidio oblak ili vjetar, promjena raspoloženja primijetila bi se na njegovom licu.

— Allahov Poslaniče, ljudi se obraduju kad vide oblak u nadi da nosi kišu — rekoh — a na tvome licu uvijek kad ga vidiš primijetim nelagodu?

— Aiša, ko mi može jamčiti da ne nosi kaznu? Neki su kažnjeni vjetrom. A neki su, ugledavši oblake, povikali: *Ovaj nam oblak kišu nosi.*²³¹²³²

Smijeh

عن أبي هريرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: أَقَلُّ الضَّحِكِ، فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحِكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ.

244. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Malo se smij, jer smijeh umrtvljuje srce."²³³

²³⁰ El-Buhari 3035 i 3036, Muslim 2475, En-Nesai 8302, Et-Tirmizi 3821 i Ibn Ebu Šejbe 6/397.

²³¹ El-Ahkaf, 24.

²³² El-Buhari 6092, Muslim 899, Ebu Davud 5098 i Ahmed 6/66.

²³³ El-Tirmizi 2305 i Ibn Madždže 4193.

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا تَكْثُرُوا الضَّحِكَ فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحِكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ.

245. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne smijte se puno, jer smijeh umrtvljuje srce."

عن أبي هريرة قال: خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِهِ يَضْحَكُونَ وَيَتَحَدَّثُونَ، فَقَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ، لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا. ثُمَّ انْصَرَفَ وَأَبْكَى الْقَوْمَ، وَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ: يَا مُحَمَّدُ لِمَ تُقْنَطُ عِبَادِي؟ فَرَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَبْشِرُوا وَاسْدُدُوا وَقَارِبُوا.

246. Ebu Hurejre kazuje: "Ugledavši grupu ashaba koja se grohotom smijala i pričala, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, da znate ono što ja znam, manje bi se smijali, a više plakali.

Potreseni Alejhisselamovim riječima, ashabi se rasplakase, a Uzvišeni Allah objavi: O, Muhammede, zašto rastužuješ Moje robove? Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, vrati se i reče im:

— Radujte se, govorite istinu i budite umjereni."²³⁴

Alejhiselam se okretao čitavim tijelom

عن أبي هريرة أنه ربما حَدَّثَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَيَقُولُ حَدَّثَنِيهِ أَهْدَبَ الشُّفْرَةِ أَيْضُ الْكَشْحَيْنِ، إِذَا أَقْبَلَ أَقْبَلَ جَمِيعًا، وَإِذَا أَدْبَرَ أَدْبَرَ جَمِيعًا، لَمْ تَرَ عَيْنَ مِثْلِهِ وَلَنْ تَرَاهُ.

247. Ebu Hurejre je ponekad, prenoseći Vjerovjesnikove riječi, govorio: "Ovo mi je kazao insan dugih i tankih vjeda i vitka struka; kad bi se okretao, bilo prsima ili ledima, okretao bi se čitavim tijelom. Nijedno oko nije vidjelo niti će vidjeti njemu sličnog."²³⁵

²³⁴ Ibn Hibban 2/73.

²³⁵ Ahmed 2/448.

Ko se posavjetuje siguran je

عن أبي هريرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم لأبي الهيثم: هَلْ لَكَ حَادِمٌ؟ قال: لا. قال: فَإِذَا أَتَانَا سَبِيٌّ فَأْتِنَا. فَأَتَى النبي صلى الله عليه وسلم بِرَأْسَيْنِ لَيْسَ مَعَهُمَا ثَلَاثُ فَأَتَاهُ أَبُو الْهَيْثَمِ. قال النبي صلى الله عليه وسلم: اخْتَرْتُ مِنْهُمَا. قال: يا رسول الله اختر لي. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنَّ الْمُسْتَشَارَ مُؤْتَمَنٌ، خُذْ هَذَا فَإِنِّي رَأَيْتُهُ يُصَلِّي وَاسْتَوْصِي بِهِ خَيْرًا. فقالت امرأته: مَا أَنْتَ بِبَالِغٍ مَا قَالَ فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا أَنْ تُعْتَقَهُ. قال: فَهُوَ عَتِيقٌ. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا وَلَا خَلِيفَةً إِلَّا وَلَهُ بَطَانَتَانِ: بَطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَاهُ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَبَطَانَةٌ لَا تَأْلُوهُ حَبَالًا. وَمَنْ يُوقِ بَطَانَةَ السُّوءِ فَقَدْ وُقِيَ.

248. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, upitao Ebu-l-Hejsema:

— Imaš li slugu?

— Ne — odgovori.

— Dođi kada nam dovedu roblje — reče Alejhisselam.

Nedugo nakon toga, Alejhisselamu dovedoše dva roba, a kad je došao Ebu-l-Hejsem, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Izaberi jednog.

— Ti mi, Allahov Poslaniče, izaberi.

— Onaj ko se savjetuje siguran je — reče Alejhisselam. — Uzmi ovog, jer njega sam vidio kako klanja, ali prema njemu budi dobar.

Kad je čula Alejhisselamove riječi, njegova žena reče:

— Ti ne možeš ostvariti ono što je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao, osim ako ga oslobodiš.

— Onda je on slobodan — reče.

— Allah nije poslao nijednog vjerovjesnika niti halifu, a da mu nije dao dvije družbe - družba koja mu naređuje dobro, a odvraća ga od zla i družba koja ga nastoji upropastiti. Ko bude sačuvan loše družbe spašen je — reče Alejhisselam.²³⁶

²³⁶ Et-Tirmizi 2369 i El-Hakim 4/145.

Savjetovanje

عن عمرو بن دينار قال: قرأ ابن عباس رضي الله عنهما: ﴿وَشَاوِرْهُمْ فِي بَعْضِ الْأُمُورِ﴾

249. Amr b. Dinar prenosi da je Ibn Abbas učio: *I s njima se posavjetuj oko nekih stvari.*

عن الحسن قال: والله ما استشار قوم قط إلا هدوا لأفضل ما بحضرتهم، ثم تلا: ﴿وَأَمْرٌ مِنْ شُورَى بَيْنَهُمْ﴾

250. El-Hasan kaže: "Tako mi Allaha, nijedna grupa nije se međusobno posavjetovala, a da nije upućena na najbolje rješenje; potom pročitao: ...i oni se međusobno savjetuju."²³⁷

Grieh je pogrešno savjetovati

عن أبي هريرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: مَنْ تَقَوَّلَ عَلَيَّ مَا لَمْ أَقُلْ فَلْيَتَّبِعُوا مَنَعَهُ مِنَ النَّارِ، وَمَنْ اسْتَشَارَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ فَأَشَارَ عَلَيْهِ بِغَيْرِ رُشْدٍ فَقَدْ خَانَ، وَمَنْ أَفْتَى قُنِيَا عَيْرٍ ثَبَّتَ فِرَائِمَهُ عَلَى مَنْ أَفْتَاهُ.

251. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko na mene slaže neka pripremi sebi mjesto u Vatri, ko svog brata muslimana krivo posavjetuje iznevjerio ga je, ko izda fetvu bez znanja, ogriješio se."²³⁸

Meduljudska ljubav

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تَسْلَمُوا، وَلَا تَسْلَمُوا حَتَّى تَحَابُّوا، وَأَفْشُوا السَّلَامَ تَحَابُّوا، وَإِيَّاكُمْ وَالْبُغْضَةَ، فَإِنَّ بَيْنَ الْحَالِقَةِ لَا أَقُولُ لَكُمْ تَحْلِقُ الشَّعْرَ، وَلَكِنْ تَحْلِقُ الدِّينَ.

²³⁷ Eš-Šura, 38.

²³⁸ Ibn Mađždže 34, Ahmed 2/321 i Ebu Ja'la 1/506.

252. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, nećete ući u Džennet sve dok se ne pokorite, a nećete se pokoriti sve dok se ne budete voljeli, a zavoljet ćete se ako budete širili selam. Čuvajte se mržnje, jer ona je poput britve, samo što ne siječe kosu, već vjeru."²³⁹

Prijateljstvo

عن عبد الله بن عمرو بن العاص عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ رُوحِي الْمُؤْمِنِينَ لَيَلْتَقِيَانِ فِي مَسِيرَةِ يَوْمٍ، وَمَا رَأَى أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ.

253. Abdullah b. Amr b. El-As prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Vjerničke se duše susretnu na udaljenosti od dana hoda, a da se prethodno nisu vidjele."

عن ابن عباس قال: النَّعَمُ تُكْفَرُ، وَالرَّحِمُ تُقَطَّعُ، وَلَمْ نَرِ مِثْلَ تَقَارُبِ الْقُلُوبِ.

254. Ibn Abbas je rekao: "Blagodati se mogu zaniijekati i rodbinske se veze mogu narušiti, ali ništa se ne može zbližiti poput srca."

عن عمير بن إسحاق قال: كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّ أَوَّلَ مَا يُرْفَعُ مِنَ النَّاسِ الْأَلْفَةُ.

255. Umejr b. Ishak kaže: "Pričali smo o tome da će prijateljstvo biti prvo uzeto."

Šaljenje

عن أنس بن مالك قال: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ وَمَعَهُنَّ أُمُّ سُلَيْمٍ، فَقَالَ: يَا أَنْجَشَةَ، رُؤِيدًا سَوْفَكَ بِالْقَوَارِيرِ. قَالَ أَبُو قِلَابَةَ: فَتَكَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَلِمَةٍ لَوْ تَكَلَّمَ بِهَا بَعْضُكُمْ لَعَبِئُمُوهَا عَلَيْهِ، قَوْلُهُ: سَوْفَكَ بِالْقَوَارِيرِ.

²³⁹ Muslim 54 i Ahmed 1/167.

256. Enes b. Malik priča: "Kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, došao kod nekih svojih žena — a među njima je bila i Ummu Seleme — reče:

— Polahko, Endžeše, polahko vodi staklenice."²⁴⁰

Kaže Ebu Kila'be: "Da je neko drugi umjesto Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, izgovorio ove riječi ('vodi staklenice...'), zamjerili bi mu."²⁴¹

عن أبي هريرة قال: قالوا: يا رسول الله إنك تداعبنا. قال: إني لا أقول إلا حقا.

257. Ebu Hurejre prenosi da su rekli Alejhisselamu:

— Allahov Poslaniče, pa ti se s nama šališ.

— Ali uvijek govorim samo istinu.²⁴²

عن بكر بن عبد الله قال: كان أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم، يَتَدَاخُونَ بِالْبَطِيخِ، فَيَدُ كَانَتْ الْحَقَائِقُ كَانُوا هُمُ الرِّجَالُ.

258. Bekr b. Abdullah priča: "Vjerovjesnikovi drugovi znali bi se gati lubenicom, ali bi u ozbiljnim situacijama pokazivali svoju muškost."

عن ابن أبي مليكة قال: مَرَحَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ أُمُّهَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ بَعْضُ دُعَابَاتِ هَذَا الْحَيِّ مِنْ كِنَانَةٍ. قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بَلْ بَعْضُ مَزْحِنَا هَذَا الْحَيِّ.

259. Ibn Ebu Mulejke priča: "Aiša se našalila pred Allahovim Poslanikom, neka je mir i blagoslov na njega, pa njena majka reče:

— Allahov Poslaniče, neke su doskočice poput strelica.

— Čak i neke šale — reče Alejhisselam"

²⁴⁰ Pod riječju "staklenice" Alejhisselam je mislio na žene, jer su one, također, krhke i osjetljive građe. Allahov Poslanik mu je htio kazati da vodi deve tako oprezno i brižno kao da su natovarene lomljivim staklenicama. Drugi kažu da je Endžeša imao lijep glas, te mu je Alejhisselam htio ukazati na to da su žene emocionalno krhke i osjetljive, poput staklenica, te da bi ih tako lijep glas mogao uzbuditi. Ovo drugo mišljenje zastupa i sam imam El-Buhari. Hadis bilježe: El-Buhari 6149, Muslim 2323 i El-Bejheki 10/199.

El-Buhari 6149, Muslim 2323, En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 10359 i Ahmed 3/117.

²⁴¹ El-Tirmizi 1990, Ahmed 2/360 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/248.

عن أنس بن مالك قال: جاء رجلٌ إلى النبي صلى الله عليه وسلم يستَحِمُّه فقال: أأنا حَامِلُكَ عَلَى وَلَدٍ نَاقَةٍ. قال: يا رسول الله، وما أَصْنَعُ بِوَلَدِ نَاقَةٍ؟ فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: وَهَلْ تَلِدُ إِلَّا بَلًا إِلَّا التَّوْقُ.

260. Enes b. Malik kazuje: “Dode Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, neki čovjek, tražeći da mu dâ devu za jahanje, pa mu Alejhisselam reče:

- Dat ću ti da jašeš potomka deve.
- Allahov Poslaniče, šta mogu s njim? — s čuđenjem upita.
- Pa zar svaka deva nije nečiji potomak?! — reče Alejhisselam.²⁴³

Šaljenje s djecom

عن أنس بن مالك قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم لِيُخَالِطُنَا حَتَّى يَقُولَ لِأَخِي لِي صَغِيرٍ: يَا أَبَا عُمَيْرٍ مَا فَعَلَ النُّعَيْرُ.

261. Enes b. Malik priča: “Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, toliko šalio s nama da bi znao kazati mome mlađem bratu: ‘O Umejr, gdje je ptić?’”²⁴⁴

عن أبي هريرة قال: أَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيِ الْحَسَنِ - أَوْ الْحُسَيْنِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، ثُمَّ وَضَعَ قَدَمَيْهِ عَلَى قَدَمَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: تَرَقَّى.

262. Ebu Hurejre priča: “Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, uzeo Hasana – ili Husejna – za ruke, stavio njegove noge na svoje i rekao mu: ‘Penji se.’”²⁴⁵

²⁴³ Ebu Davud 4998 i Et-Tirmizi 1991.

²⁴⁴ El-Buhari 6203, Muslim 2150 i Ibn Madždže 4269.

²⁴⁵ Ahmed 2/787 i Ibn Ebu Šejbe 6/380.

Lijepo ćudoređe

عن أبي الدرداء عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَا مِنْ شَيْءٍ فِي الْمِيزَانِ أَثْقَلُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ.

263. Ebu-d-Derda prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Na vagi nije ništa teže od lijepog ćudoređa."²⁴⁶

عن عبد الله بن عمرو قال: لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَكَذَلِكَ يَقُولُ: خَيْرُكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا.

264. Abdullah b. Amr je rekao: "Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, po prirodi nije bio vulgaran, niti se tako hotimično ponašao i govorio je: 'Među vama su najbolji oni koji su najljepšeg ahlaka.'"²⁴⁷

عن عمرو بن العاص أنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول: أَخَيْرُكُمْ بِأَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبُكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ فَسَكَتَ الْقَوْمُ فَأَعَادَهَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا قَالَ الْقَوْمُ: نَعَمْ. يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا.

265. Amr b. El-As prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Hoćete li da vam kažem ko će mi biti najdraži i najbliži na Sudnjem danu? — Svi su šutjeli. Nakon drugog ili trećeg puta, neki rekoše:

— Hoćemo, Allahov Poslaniče.

— Oni koji budu najljepšeg ahlaka — reče Alejhisselam.

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ صَحَابَةَ الْأَخْلَاقِ.

266. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Poslan sam da upotpunim dobro ćudoređe."²⁴⁸

²⁴⁶ Et-Tirmizi 2003.

²⁴⁷ El-Buhari 3559, Muslim 2321, Ahmed 2/161 i Ibn Hibban 2/225.

²⁴⁸ Ahmed 2/381, El-Hakim 2/670, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/192 i Ibn Ebu Šejbe o 324.

عن عائشة أنها قالت: مَا خَيْرَ رَسُولٍ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلَّا اخْتَارَ أَيْسَرُهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا، فَإِذَا كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ، وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى فَيَنْتَقِمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهَا.

267. Aiša kazuje: "Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, nikad nije birao između dvije stvari, a da nije odabrao onu lakšu, osim ako bi bila grijeh. Grijeha se najviše čuvao. I nikada se nije svetio radi vlastitih interesa, već samo radi Allaha — kad bi se oskrnavile Njegove svetinje."²⁴⁹

عن عبد الله قال: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَخْلَاقَكُمْ كَمَا قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَرْزَاقَكُمْ، وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِي الْمَالَ مَنْ أَحَبَّ وَمَنْ لَا يُحِبُّ، وَلَا يُعْطِي الْإِيمَانَ إِلَّا مَنْ يُحِبُّ، فَمَنْ ضَنَّ بِالْمَالِ أَنْ يُنْفِقَهُ، وَخَافَ الْعَدُوَّ أَنْ يُجَاهِدَهُ، وَهَابَ اللَّيْلَ أَنْ يُكَابِدَهُ، فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلٍ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

268. Abdullah je rekao: "Allah vam je podijelio ćudorede kao što vam je podijelio nafaku. Allah podjednako daje imetak onome koga voli i koga ne voli, ali vjeru daje samo onom koga voli. Pa kome je imetka odveć žao da ga udjeljuje i plaši se neprijatelja da s njim boj bije i noć mu se čini duga da je probdije, neka onda što češće uči: 'La ilahe illallahu, subhanallahi velhamdulillahi vallahu ekber'."²⁵⁰

Darežljivost

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ، وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ.

269. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nije bogatstvo u mnoštvu imetka, već je bogatstvo u zadovoljstvu duše."²⁵¹

²⁴⁹ El-Buhari 3560, Muslim 2327 i Ahmed 6/144.

²⁵⁰ Ahmed 6/114.

²⁵¹ El-Buhari 6446, Muslim 120, Ibn Mađždže 4137 i Et-Tirmizi 2373.

عن أنس قال: خدمت النبي صلى الله عليه وسلم عَشْرَ سِنِينَ، فَمَا قَالَ لِي "أَفْ" قَطُّ. وَمَا قَالَ لِي لَشَيْءٍ لَمْ أَفْعَلْهُ: أَلَا كُنْتُ فَعَلْتُهُ؟ وَلَا لَشَيْءٍ فَعَلْتُهُ: لَمْ فَعَلْتُهُ؟

270. Enes kazuje: "Deset godina sam služio Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, i nikad mi nije rekao ni 'uh.' Nikad mi nije rekao za nešto što nisam uradio: 'E, da si to uradio', ili za nešto što sam uradio: 'Zašto si to uradio?'"²⁵²

عن أنس بن مالك قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم رَحِيمًا، وَكَانَ لَا بَأْسَ بِهِ أَحَدًا مِنْ عَدُوِّهِ وَأَنْجَزَ لَهُ إِنْ كَانَ عَنْدَهُ. وَأُقِيمَتِ الصَّلَاةُ، وَجَاءَهُ أَعْرَابِيٌّ فَأَخَذَ بِثَوْبِهِ فَقَالَ: إِنَّمَا نَحْنُ مِنْ حَاجَتِي يَسِيرَةً وَأَخَافُ أَنْسَاهَا، فَقَامَ مَعَهُ حَتَّى فَرَغَ مِنْ حَاجَتِهِ، ثُمَّ أُقْبِلَ فَصَلَّى.

271. Enes b. Malik priča: "Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, bio milostiv i niko mu nije došao, a da mu nije obećao i ako je mogao obećanje izvršio. Kada se trebalo početi s namazom, dode neki od njih i, uhvativši se za Alejhisselamovu odjeću, reče:

— Moja potreba je neznatna, a bojim se da je ne zaboravim. — Alejhisselam ustade i ode s njim. Kad je završio, pristupi namazu."²⁵³

عن جابر قال: مَا سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا فَقَالَ: لَا.

272. Džabir kaže da Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, nikad nije bio upitan za nešto, pa da je rekao "ne."²⁵⁴

عن عبد الله بن الزبير قال: مَا رَأَيْتُ امْرَأَتَيْنِ أَحْوَدَ مِنْ عَائِشَةَ وَأَسْمَاءَ، وَجُودُهُمَا مُخْتَصِفٌ. أَمَّا عَائِشَةُ فَكَانَتْ تَجْمَعُ الشَّيْءَ إِلَى الشَّيْءِ حَتَّى إِذَا كَانَ اجْتَمَعَ عِنْدَهَا قَسَمَتْ. وَأَمَّا أَسْمَاءُ فَكَانَتْ لَا تُمَسِّكُ شَيْئًا لَعْدٍ.

273. Abdullah b. Ez-Zubejr kaže: "Nisam vidio darežljivije žene od Eše i Esme, a njihova darežljivost se razlikovala. Aiša bi iskupljala, pa kada bi se nakupilo, onda bi to podijelila, a Esma ništa nije čuvala za sutra."

²⁵² E-Buhari 6038, Muslim 2309, Ahmed 3/174, Ebu Ja'la 5/349, Abd b. Humejd u *Musnedu* 1/402 i Abdurrezzak u *Musannefu* 9/443.

²⁵³ E-Buhari 642 i Muslim 376.

²⁵⁴ E-Buhari 6034 i Muslim 2311.

Pohlepa

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدُحَانُ جَهَنَّمَ فِي حَوْفِ عَبْدٍ أَبَدًا، وَلَا يَجْتَمِعُ الشُّحُّ وَالْإِيمَانُ فِي قَلْبِ عَبْدٍ أَبَدًا.

274. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nikada se ne može sastati prašina na Allahovom putu i džehennemski dim u robovim prsima i nikada se ne mogu u robovom srcu sastati pohlepa i vjera."²⁵⁵

عن أبي سعيد الخدري عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: خَصَلَتَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي مُؤْمِنٍ: الْبُخْلُ، وَسُوءُ الْخُلُقِ.

275. Ebu Seid El-Hudri prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Dvije se osobine ne mogu naći kod vjernika: škrtost i ružno ponašanje."²⁵⁶

عن عبد الله بن ربيعة قال: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ، فَذَكَرُوا رَجُلًا فَذَكَرُوا مِنْ خُلُقِهِ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: أَرَأَيْتُمْ لَوْ قَطَعْتُمْ رَأْسَهُ أَكُنْتُمْ تَسْتَطِيعُونَ أَنْ تُعِيدُوهُ؟ قَالُوا: لَا. قَالَ: فَيَدُهُ؟ قَالُوا: لَا. قَالَ: فَارِجُلُهُ؟ قَالُوا: لَا. قَالَ: فَإِنَّكُمْ لَا تَسْتَطِيعُونَ أَنْ تُغَيِّرُوا خُلُقَهُ حَتَّى تُغَيِّرُوا خُلُقَهُ. إِنَّ النُّطْفَةَ لَتَسْتَقِرَّ فِي الرَّحِمِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً، ثُمَّ تَنَحْدِرُ دَمًا، ثُمَّ تَكُونُ عَلَقَةً، ثُمَّ تَكُونُ مُضْغَةً، ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ مَلَكًا فَيَكْتُبُ رِزْقَهُ وَخُلُقَهُ وَشَقِيًّا أَوْ سَعِيدًا.

276. Abdullah b. Rebi'a prenosi: "Sjedili smo kod Abdullaha kad spomenuše nekog čovjeka i njegov ahlak.

— Kad biste mu otkinuli glavu, biste li je mogli vratiti? — upita ih Abdullah.

— Ne — odgovoriše.

— A ruku?

— Ne.

— Nogu?

²⁵⁵ Et-Tirmizi 1633 i 2311, En-Nesai 3110, Ibn Madždze 2774 i Ibn Hibban 8/43.

²⁵⁶ Et-Tirmizi 1962.

— Ne.

— Ni ahlak njegov vi ne možete promijeniti. Sjeme probavi četrdeset dana u materici, zatim se zgruša, potom bude zakvačak, potom komad mesa, a na kraju Allah pošalje meleka da mu zapiše nafaku, ahlak i da li će biti sretan ili nesretan.”²⁵⁷

Lijepo čudoređe uz razumijevanje vjere

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِنَّ الرَّجُلَ لَيُبْدِرُكَ يَحْسِنُ خُبْرَهُ دَرَجَةَ الْفَائِمِ بِاللَّيْلِ.

277. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Čovjek može lijepim ponašanjem dostići stepen onog koji provodi noći u ibadetu.”²⁵⁸

عن أبي هريرة قال: سمعت أبا القاسم — صلى الله عليه وسلم — يقول: خَيْرُكُمْ إِسْلَامًا أَحَاسِنُكُمْ أَحْلَاقًا إِذَا فَقَّهُوا.

278. Ebu Hurejre kaže: “Čuo sam Ebu-l-Kasima, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: ‘Najboljeg su islama oni koji su najljepšeg ahlaka, ako razumiju vjeru.’”²⁵⁹

عن ثابت بن عبيد قال: ما رأيتُ أحداً أجَلَ إذا جَلَسَ مَعَ الْفَوْمِ وَلَا أَفْكَهَ فِي بَيْتِهِ مِنْ رِبِّهِ بْنِ ثَابِتٍ.

279. Sabit b. Ubejd kaže: “Nisam vidio nikog da se u društvu držao dostojanstvenije a kod kuće opuštenije od Zejda b. Sabita.”

عن ابن عباس قال: سئل النبي صلى الله عليه وسلم: أَيُّ الْأَدْيَانِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؟ قَالَ: الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ.

²⁵⁷ Et-Taberani 9/178.

²⁵⁸ Ebu Davud 4798, Ibn Hibban 2/228, Et-Taberani 8/169 i Malik 2/904.

²⁵⁹ Ahmed 2/466 i 469 i Ibn Hibban 1/293.

280. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, upitan:

— Koja je vjera Allahu najdraža?

— Iskonska (ibrahimovska) i lahka — odgovori Alejhisselam.

عن عبد الله بن عمرو قال: أربُعٌ خِلالٌ إِذَا أُعْطِيَتْهُنَّ فَلَا يَضُرُّكَ مَا عُزِلَ عَنْكَ مِنَ الدُّنْيَا: حُسْنُ خَلِيقَةٍ، وَعِفَافُ طُعْمَةٍ، وَصِدْقُ حَدِيثٍ، وَحِفْظُ أَمَانَةٍ.

281. Abdullah b. Amr je rekao: "Ako su ti date četiri osobine, onda nije ni bitno šta te mašilo: lijepo ćudoređe, čednost u jelu, iskrenost i čuvanje emaneta."

عن أبي هريرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: تَدْرُونَ مَا أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ النَّارَ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: الْأَجْوَفَانِ: الْفَرْجُ وَالْقَمُ، وَمَا أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ الْجَنَّةَ؟ تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ.

282. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, upitao ashabe:

— Zna li šta najviše odvodi ljude u vatru?

— Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju – odgovoriše ashabi.

— Dvije rupe: spolni organ i usta. A znate li šta najviše uvodi u Džennet? Bogobojaznost i lijepo ćudoređe.²⁶⁰

عن أمِّ الدرداء قالت: قام أبو الدرداء ليلةً يُصَلِّي فَجَعَلَ يَبْكِي ويقول: اللهم أَحْسَنْتَ خُلُقِي فَحَسِّنْ خُلُقِي، حَتَّى أَصْبَحَ. فَقُلْتُ: يَا أَبَا الدرداء مَا كَانَ دُعَاؤُكَ مِنْذُ اللَّيْلَةِ إِلَّا فِي حُسْنِ الْخُلُقِ. فَقَالَ: يَا أُمُّ الدرداء إِنَّ الْعَبْدَ الْمُسْلِمَ يُحَسِّنُ خُلُقَهُ حَتَّى يُدْخِلَهُ حُسْنُ خُلُقِهِ الْجَنَّةَ، وَيَسِيءُ خُلُقَهُ حَتَّى يُدْخِلَهُ سُوءُ خُلُقِهِ النَّارَ. وَالْعَبْدُ الْمُسْلِمُ يُغْفَرُ لَهُ وَهُوَ نَائِمٌ، فَقُلْتُ: يَا أَبَا الدرداء كَيْفَ يُغْفَرُ لَهُ وَهُوَ نَائِمٌ؟ قَالَ: يَقُومُ أَخُوهُ مِنَ اللَّيْلِ فَيَتَهَجَّدُ فَيَدْعُو اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَيَسْتَجِيبُ لَهُ وَيَدْعُو لِأَخِيهِ فَيَسْتَجِيبُ لَهُ فِيهِ.

283. Ummu-d-Derda kazuje: "Dok je jedne noći klanjao, Ebu-d-Derda je kroz suze sve do sabaha molio: 'Gospodaru, dao si mi lijep

²⁶⁰ Et-Tirmizi 2004 i Ibn Madždže 4246.

izgled, daj i lijep ahlak.’

— Sinoć si molio samo za lijep ahlak.

— E, moja Ummu-d-Derda, musliman će zbog lijepog ahlaka ući u Džennet, a zbog lošeg u vatru. Pravom muslimanu opraštaju se grijesi i dok spava.

— Kako mu se opraštaju grijesi dok spava?

— Kada mu brat musliman ustane na noćni namaz, pa zamoli Allaha za sebe i njega, pa mu Allah usliša dovu.”

عن أسامة بن شريك قال: كنت عند النبي صلى الله عليه وسلم وجاءت الأعراب، ناسٌ كثيرٌ من ههنا وههنا، فسكت الناس لا يتكلمون غيرهم، فقالوا: يا رسول الله أعلينا خرج في كذا وكذا؟ في أشياء من أمور الناس لا بأس بها، فقال: يا عباد الله، وضع الله الحرج إلا امرأاً اقترض امرأاً ظلم فذاك الذي خرج وهلك. قالوا: يا رسول الله أنتداوى؟ قال نعم يا عباد الله، تداووا، فإن الله عز وجل لم يضع داءً إلا وضع له شفاءً غير داء واحد قالوا: وما هو يا رسول الله؟ قال: الهرم. قالوا: يا رسول الله، ما خير ما أعطى الإنسان؟ قال: خلقٌ حسنٌ.

284. Usame b. Šerik priča: “Bio sam kod Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kada mu dođe dosta beduina iz različitih mjesta i stadoše ga zapitkivati dok su svi drugi šutjeli.

— Allahov Poslaniče, da li smo grješni ako uradimo određene stvari koje svi ljudi čine?

— O Allahovi robovi, niste grješni. Grješan je samo onaj ko obespravi muslimana ogovoranjem.

— Allahov Poslaniče, je li nam dozvoljeno liječiti se?

— Naravno. Liječite se, jer Allah nije dao nijednu bolest a da za nju nije odredio lijek, osim za jednu boljku.

— A koja je to boljka, Allahov Poslaniče?

— Starost.

— Šta je najbolje što čovjeku može biti dato?

Lijep ahlak.”²⁶¹

²⁶¹ Ibn Madždže 3436, Ebu Davud 3855 i Et-Tirmizi 2038.

عن ابن عباس قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم أجودَ الناس بالخير وكان أجودَ ما يكون في رمضان حين يلقاه جبريلُ، صلى الله عليه وسلم. وكان جبريلُ يلقاهُ في كل ليلة من رمضان يعرضُ عليه رسول الله صلى الله عليه وسلم القرآن، فإذا لقيه جبريلُ كان رسول الله صلى الله عليه وسلم أجودَ بالخير من الرّيح المرسلة.

285. Ibn Abbas je rekao: "Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, bio najdarežljiviji čovjek, a posebno u mjesecu ramazanu kad bi se susretao s Džibrilom. A to bi bilo svake ramazanske noći i tada bi Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, učio Kur'an pred njim. Kad bi se susreo sa Džibrilom, Allahov bi Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, bio darežljiviji i od blagog zefira."²⁶²

عن أبي مسعود الانصاري قال: قال رسول الله: حُوسِبَ رَجُلٌ مَنَّ كَانَ قَبْلَكُمْ، فَلَمْ يُوجَدْ لَهُ مِنَ الْخَيْرِ إِلَّا أَنَّهُ كَانَ رَجُلًا يُخَالِطُ النَّاسَ، وَكَانَ مُوسِرًا فَكَانَ يَأْمُرُ غُلَمَانَهُ أَنْ يَتَحَاوَزُوا عَنِ الْمُعْسِرِ. قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: فَتَنَّا أَحَقُّ بِذَلِكَ مِنْهُ، فَتَحَاوَزُوا عَنْهُ.

286. Ebu Mes'ud El-Ensari prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Na Sudnjem danu sudeno je jednom bogatom čovjeku i jedino dobro koje je imao bilo je lijepo poslovanje s ljudima. Svom je slugi uvijek naredivao da oprosti onima koji su bili u teškom stanju, pa Uzvišeni Allah reče: 'Mi smo preči od njega da budemo takvi, zato predite preko njegovih loših djela.'²⁶³

عن أبي هريرة قال: سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَا أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ الْجَنَّةَ؟ قَالَ: تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ. قَالَ: وَمَا أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ النَّارَ؟ قَالَ: الْأَجْوَفَانِ: الْفَمُ وَالْفَرْجُ.

287. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, upitan:

— Šta najviše uvodi u Džennet?

— Bogobožnost i lijepo ćudoređe — odgovori Alejhisselam.

— A šta najviše odvodi u vatru?

Usta i spolni organ.²⁶⁴

²⁶² El-Buhari 1902, Muslim 2308, En-Nesai 4/125 i Ahmed 1/363.

²⁶³ Muslim 1561.

²⁶⁴ Et-Tirmizi 2004, Ibn Madždže 4246 i Ahmed 2/392.

عن نُوَاسِ بْنِ سَمْعَانَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبِرِّ وَرَأَيْتُ
قَالَ: الْبِرُّ: حُسْنُ الْخُلُقِ، وَالْإِنَّمُ مَا حَلَّ فِي نَفْسِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطْلُعَ عَلَيْهِ النَّاسُ.

288. Nevvas b. Sem'an El-Ensari priča da je upitao Allahovog Posla-
nika, neka je mir i blagoslov na njega, o dobru i grijehu, pa mu Alejhi-
salam odgovori: "Dobro je lijepo čudorede, a grijeh je ono što te tišti i
ne bi volio da drugi znaju."²⁶⁵

Škrtost

عن جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ سَيِّدُكُمْ يَا بَنِي سَلَمَةَ؟ قُلْنَا: جَدُّ -
قَيْسٌ، عَلَى أَنَا نَبِيْلُهُ. قَالَ: وَأَيُّ دَاءٍ أَدْوَى مِنَ الْبُخْلِ؟! بَلَّ سَيِّدُكُمْ: عَمَرُو بَنَ الْجُمُوحِ. وَكَ-
عَمَرُو عَلَى أَصْنَامِهِمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، وَكَانَ يُؤْلَمُ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَوَرَّجَ

289. Džabir prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov
na njega, obraćajući se plemenu Benu Seleme, upitao:

— Ko je vaš prvak?

— Džedd b. Kajs — odgovoriše — iako smatramo da je škrt.

— Ima li ijedna bolest gora od škrtosti?! Vaš prvak je Amr b. El-
Džemuh.

Amr je u džahilijetu obožavao kipove, a kada bi se Allahov Posla-
nik, neka je mir i blagoslov na njega, oženio, on bi pravio svadbu.

عن وَرَادٍ، كَاتِبِ الْمَغِيرَةِ قَالَ: كَتَبَ مَعَاوِيَةُ إِلَى الْمَغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ: أَنْ أَكْتُبَ إِلَى بَشِيٍّ سَمِعْتَ
مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَكُتِبَ إِلَيْهِ الْمَغِيرَةُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ كَانَ يَنْهَى عَنِ قَيْلٍ وَقَالَ: وَإِضَاعَةَ الْمَالِ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ، وَعَنْ مَنَعٍ وَهَاتِ، وَعُغْرِفِ
الْأَمْهَاتِ، وَعَنْ وَادِ الْبَنَاتِ.

290. Verrad, El-Mugirin pisar, priča: "Muavija je napisao El-Mugiri b.
betu: 'Napiši mi nešto što si čuo od Allahovog Poslanika, neka je mir i
blagoslov na njega', pa mu El-Mugire napisa: 'Allahov je Poslanik, neka je

²⁶⁵ Muslim 2553, Et-Tirmizi 2389, Ahmed 4/182 i Ibn Hibban 2/123.

mir i blagoslov na njega, zabranio 'rekla-kazala' priču, rasipanje imetka, pretjerano zapitkivanje, uskraćivanje onog što treba dati i traženje onog što te ne sljedi, neposlušnost roditeljima i zakopavanje živih kćeri.²⁶⁶

عن جابر قال: ما سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ شَيْءٍ قَطُّ فَقَالَ: لَا.

291. Džabir kaže da Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, nikada nije bio upitan za nešto a da je odbio.²⁶⁷

Dobar imetak kod dobrog čovjeka

عن عمرو بن العاص قال: بَعَثَ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَنِي أَنْ أَخُذَ عَلَيَّ تِيَابِي وَسِلَاحِي، ثُمَّ أَتَيْتُهُ، فَفَعَلْتُ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ فَصَعَّدَ إِلَيَّ الْبَصَرَ ثُمَّ طَأَطَأَ، ثُمَّ قَالَ: يَا عَمْرُو، إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَبْعَثَكَ عَلَى جَيْشٍ، فَيَغْنَمُكَ اللَّهُ، وَأَرْغَبُ لَكَ رَغْبَةً مِنَ الْمَالِ صَالِحَةٍ. قُلْتُ: إِنِّي لَمْ أُسْلِمِ رَغْبَةً فِي الْمَالِ، إِنَّمَا أَسْلَمْتُ رَغْبَةً فِي الْإِسْلَامِ، فَأَكُونُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ: يَا عَمْرُو، نِعَمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلْمَرْءِ الصَّالِحِ.

292. Amr b. El-As kazuje: "Vjerovjesnik je zatražio da dodem, naredivši mi da se odjenem i ponesem sa sobom svoje oružje. Kada sam došao, Alejhisselam se bio abdestio, te, odmjerivši me od glave do pete, reče:

— Amre, hoću da te pošaljem na čelu vojske, kako bi, Allahovom voljom, osvojio ratni plijen, da bih ti od njega izdvojio dobar dio.

— Ali, ja nisam primio islam kako bih zgrtao imetak, već iz ljubavi prema islamu i kako bih bio s Allahovim Poslanikom — rekoh.

— Amre, lijepo je vidjeti halal imetak kod dobrog čovjeka — odgovori Alejhisselam.²⁶⁸

²⁶⁶ El-Buhari 2408, Muslim 593, Ibn Hibban 13/27 i Et-Taberani 20/383.

²⁶⁷ El-Buhari 6034, Muslim 2311 i Ibn Hibban 14/290.

²⁶⁸ Ibn Hibban 8/7 i Et-Taberani.

Ko se probudi spokojan

عن عبيد الله بن محسن عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ أَصْبَحَ آمِنًا فِي سِرِّهِ، مُعَدًّا فِي حَسَنِهِ، عِنْدَهُ طَعَامُ يَوْمِهِ، فَكَأَنَّمَا حَيَّرَتْ لَهُ الدُّنْيَا.

293. Ubjedullah b. Mihsan prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko se ujutro probudi spokojan, zdrav i za taj dan opskrbljen, kao da mu je dat čitav dunjaluk."²⁶⁹

Dobrodušnost

عن عبيدة بن عبد الحى أن رسول الله صلى الله عليه وسلم خرج عليهم وعليه أثر غيرة وهو طيب النفس فظننا أنه ألم بأهله، فقلنا: يا رسول الله نراك طيب النفس؟ قال: أحيى والحمد لله. ثم ذكر الغنى، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِنَّهُ لَا بَأْسَ بِالْغِنَى — اتَّقَى، وَالصَّحَّةَ لِمَنْ اتَّقَى خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى، وَطِيبُ النَّفْسِ مِنَ النِّعَمِ.

294. Ubejde b. Abdu-l-Hajj prenosi: "Na Allahovom se Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega, primijetilo da se okupao kad nam je došao i bio je tako raspoložen da smo pomislili da je bio sa svojom ženom.

— Allahov Poslaniče, vidimo da si raspoložen — rekosmo.

— Jesam, hvala Allahu — odgovori Alejhisselam.

Uto neko sponienu bogatstvo, pa Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Bogatstvo nije problem za onog ko je bogobožazan, ali bolje mu je upravljati. A raspoloženje je blagodat."²⁷⁰

عن نُوَاسِ بْنِ سَمْعَانَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبِرِّ وَبِهِ قَالَ: الْبِرُّ: حُسْنُ الْخُلُقِ، وَالْإِثْمُ مَا حَكَ فِي نَفْسِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ.

295. En-Nevvas b. Sem'an El-Ensari upitao je Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, o dobročinstvu i grijehu, pa mu on reče:

²⁶⁹ Et-Tirmizi 2346 i Ibn Madždže 4141.

²⁷⁰ Ibn Madždže 2141.

“Dobročinstvo je lijep ahlak, a grijeh je ono što te tišti i što ne bi volio da drugi znaju.”²⁷¹

عن أنس قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم أحسن الناس وأجود الناس، وأشجع الناس، ولقد فرغ أهل المدينة ذات ليلة، فانطلق الناس قبل الصوت، فاستقبلهم النبي صلى الله عليه وسلم قد سبق الناس إلى الصوت، وهو يقول: لَن تُرَاعُوا، لَن تُرَاعُوا. وهو على فرس لأبي طلحة عُرِّي ما عليه سرج، وفي عنقه السيف، فقال: لَقَدْ وَجَدْتُهُ بَحْرًا (أو إنه لبحر).

296. Kaže Enes: “Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, bio najljepši, najdarežljiviji i najhrabriji. Jedne noći Medinom se proloni stravičan krik. Preplašeni Medinjani uputiše se prema mjestu odakle su čuli krik, kad tamo zatekoše Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega — bio je došao prije svih.

— Ne bojte se! — smirivao je okupljene ljude, dok je sjedio na Ebu Talhinom neosedlanom konju, a o vratu mu je visila sablja — Ovaj konj je plaho hitar.”²⁷²

عن جابر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ، وَإِنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلِقٍ، وَأَنْ تُفْرِغَ مِنْ دَلُوكَ فِي إِنَاءِ أَخِيكَ.

297. Džabir prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Svako dobročinsto je sadaka, a dobročinstvo je nasmi-jati se svome bratu muslimanu i iz svoje zdjele presuti u zdjelu svome bratu muslimanu.”²⁷³

Dužnost je pomoći nesretniku

عن أبي ذر قال: سئل النبي صلى الله عليه وسلم: أَيُّ الْأَعْمَالِ خَيْرٌ؟ قال: إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ. قال: فَأَيُّ الرِّقَابِ أَفْضَلُ؟ قال: أَغْلَاهَا ثَمَنًا وَأَنْفُسُهَا عِنْدَ أَهْلِهَا. قال: أَفَرَأَيْتَ

²⁷¹ El-Buhari 2751, Muslim 48, Et-Tirmizi 1687 i Ibn Madždže 2772.

²⁷² El-Buhari 3040, Muslim 2307, Et-Tirmizi 1970 i Ahmed 3/344.

²⁷³ El-Buhari 2282, Et-Tirmizi 1970 i Ahmed 2/388.

إِنْ لَمْ أَسْتَطِعْ بَعْضَ الْعَمَلِ؟ قَالَ: فَتَعَيَّنْ ضَائِعاً أَوْ تَصْنَعْ لَأُخْرِقَ. قَالَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ ضَعُفَتْ؟
قَالَ: تَدْعُ النَّاسَ مِنَ الشَّرِّ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ.

298. Ebu Zerr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, upitan:

- Koja su djela najbolja?
- Vjerovanje u Allaha i borba na Njegovom putu — odgovori Alejz-selam.
- A koje je roblje najbolje?
- Najskuplje i vlasnicima najdraže.
- A šta ako nešto od toga ne mogu uraditi?
- Onda pomoz siromaha i nesposobnoga.
- A ako ni to ne mogu.
- Ne uznemiruj ljude, to će ti biti sadaka za sebe.²⁷⁴

عن سعيد بن أبي بردة قال: سمعتُ أبي يحدث عن جدي عن النبي صلى الله عليه وسلم في -
على كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ. قَالَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ لَمْ يَجِدْ؟ قَالَ: فَلْيَعْمَلْ، فَلْيَنْفَعْ نَفْسَهُ وَلْيَتَصَدَّقْ -
قَالَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ أَوْ لَمْ يَفْعَلْ؟ قَالَ: لِيُعِنَ ذَا الْحَاجَةِ الْمَلْهُوفَ. قَالَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ لَمْ -
يَسْتَطِعْ أَوْ لَمْ يَفْعَلْ؟ قَالَ: فَلْيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ. قَالَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ أَوْ لَمْ يَفْعَلْ؟ قَالَ: -
بِمُسْكٍ عَنِ الشَّرِّ فَإِنَّهَا لَهُ صَدَقَةٌ.

299. Seid b. Ebu Burde prenosi preko svoga oca od djeda da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

- Svaki musliman dužan je udijeliti sadaku.
- A ako ne mogne?
- Neka radi, tako da od toga izdržava sebe i udjeljuje sadaku.
- A ako ni to ne mogne ili ne učini?
- Neka onda pomogne nesretnika.
- A ako ni to ne mogne ili ne uradi?
- Onda neka naređuje dobro.
- A ako ni to ne mogne ili ne uradi?

Neka onda ne čini zlo. To će mu biti sadaka.

El-Buhari 5676, Muslim 1008, En-Nesai 5/64 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 4/188.

Moliti Allaha za lijep ahlak

عن عبد الله بن عمرو أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يُكثِرُ أَنْ يَدْعُو: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الصَّحَّةَ وَالْعِفَّةَ، وَالْأَمَانَةَ وَحُسْنَ الْخُلُقِ، وَالرِّضَا بِالْقَدَرِ.

300. Abdullah b. Amr prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, često molio Allaha sljedeće: "Gospodaru, podari mi zdravlje, čestitost, povjerljivost, lijep ahlak i zadovoljstvo predodređenim."

عن يزيد بن بزنس قال دخلنا على عائشة رضي الله عنها فقلنا: يا أم المؤمنين، ما كان خلق رسول الله صلى الله عليه وسلم؟ قالت: كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنَ، تَقْرَأُونَ سُورَةَ الْمُؤْمِنِينَ؟ قالت: أَقْرَأُ: ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ قال يزيد: فَقَرَأْتُ: ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾... إلى... ﴿...﴾ لِنُفُوحِهِمْ حَافِظُونَ. قالت: (هكذا) كَانَ خُلُقُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

301. Jezid b. Babenus priča: "Ušli smo kod Aiše i upitali je:

— Majko pravovjernih, kakav je bio ahlak Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega?

— Njegov ahlak je bio Kur'an. Jeste li čitali suru *El-Mu'minin*? Uči!

Proučih od Vjernici će uspjeti... sve do: i svoja stidna mjesta čuvaju, a ona reče:

— Eto, takav je bio ahlak Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega.²⁷⁵

Vjernik ne vrijeđa

عن سالم بن عبد الله قال: ما سمعت عبد الله لا عنا أحدا قط ليس إنسانا. و كان سالم يقول: قال عبد الله بن عمر: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَا يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ لَعَنًا.

302. Salim b. Abdullah je rekao: "Nikad nisam čuo da je Abdullah prokleo nekog čovjeka. Salim prenosi od Abdullaha b. Omera da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne priliči vjerniku da proklinje."²⁷⁶

²⁷⁵ El-Hakim 1/110.

²⁷⁶ Et-Tirmizi 2019 i El-Hakim 4/13.

عن جابر بن عبد الله قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ، وَلَا الصَّيَّاحَ فِي الْأَسْوَاقِ.

303. Džabir b. Abdullah prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah ne voli onog ko je vulgaran i ko to namjerno čini i ne voli onog ko galami po pijacama."

عن عائشة أن يهوداً أتوا النبي صلى الله عليه وسلم، فقالوا: السَّأْمُ عَلَيْكُمْ. فَقُلْتُ: وَعَلَيْكُمْ وَلَعَنَكُمْ اللَّهُ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ. قَالَ: مَهْلًا يَا عَائِشَةُ! عَلَيْكَ بِالرَّفْقِ، وَإِيَّاكَ وَالْعُنْفَ وَالْفُحْشَ! قُلْتُ: أَوْ لَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا؟ قَالَ: أَوْ لَمْ تَسْمَعِي مَا قُلْتُ، رَدَدْتُ عَلَيْهِمْ، فَيُسْتَجَابُ لِي فِيهِمْ، وَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فِيَّ.

304. Aiša priča: "Kada su Židovi došli Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, rekoše: 'Es-samu alejkum (Potrovali se!)'. A Aiša im uzvratila:

— I vi! I neka vas Allah prokune i na vas se rasrdi!

— Polahko Aiša — smiri je Alejhisselam — budi blaga, a ne okrutna i vulgarna.

— Zar nisi čuo šta su rekli?! — reče.

— A zar ti nisi čula šta sam ja rekao? Odgovorio sam im, pa će se moja dova za njih primiti, a neće njihova za mene.²⁷⁷

عن عبد الله عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَانِ وَلَا اللَّعَانِ، وَلَا الْفَاحِشِ، وَلَا الْبَذِيِّ.

305. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Vjernik ne vrijeđa, ne proklinje, nije vulgaran i nije prost."²⁷⁸

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَنْبَغِي لِذِي الْوَجْهَيْنِ أَنْ يَكُونَ أَمِيًّا.

306. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Dvoličnjak ne bi trebao biti pouzdan."²⁷⁹

²⁷⁷ El-Buhari 6030 i Muslim 2165.

²⁷⁸ Et-Tirmizi 1977, Ahmed 2/289 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/246.

²⁷⁹ Et-Taberani 9/107.

عن عبد الله قال: أَلَأَمْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ الْفُحْشُ.

307. Kaže Abdullah: "Vulgarnost je najjadnija osobina vjernika."

عن علي بن أبي طالب قال: لُعِنَ اللَّعَّانُونَ. قال مروان: الَّذِينَ بَلَعُوا النَّاسَ.

308. Ali b. Ebu Talib je rekao: "Prokleti su oni koji proklinju." Kaže Mervan: "Oni koji proklinju ljude."

Proklinjanje

عن أبي الدرداء قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنَّ اللَّعَّانِينَ لَا يَكُونُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُهَدَاءَ وَلَا شُفَعَاءَ.

309. Ebu-d-Derda prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Oni koji proklinju neće moći biti ni svjedoci ni zalagači na Sudnjem danu."²⁸⁰

عن أبي هريرة قال: قال النبي عليه السلام: لَا يَنْبَغِي لِلصَّادِقِ أَنْ يَكُونَ لَعَّانًا.

310. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Iskrenoj osobi ne priliči da proklinje."²⁸¹

عن حذيفة قال: مَا تَلَاعَنَ قَوْمٌ فَطُ إِلَّا حَقَّ عَلَيْهِمُ اللَّعْنَةُ.

311. Huzejfe je rekao: "Kad god se ljudi međusobno budu proklinjali, prokletstvo će se obistiniti."

²⁸⁰ Muslim 2598.

²⁸¹ Muslim 2597.

Ko prokune svoga roba, pa ga onda oslobodi

عن عائشة أن أبا بكر رضي الله عنه لَعَنَ بَعْضَ رَقِيقِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا أَبَا بَكْرٍ اللَّعَّانُونَ وَالصَّدِيقُونَ! كَلَّا وَرَبِّ الْكَعْبَةِ. مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، فَأَعْتَقَ أَبُو بَكْرٍ يَوْمَئِذٍ بَعْضَ رَقِيقِهِ، ثُمَّ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: لَا أَعُودُ.

312. Aiša prenosi da je Ebu Bekr bio prokleo neke svoje robove, pa Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, dva ili tri puta reče:

— Ebu Bekre, zar čovjek može proklinjati, a u isto vrijeme da je i iskren? Ne, tako mi Gospodara Kabe.

Toga dana Ebu Bekr oslobodi neke svoje robove, te ode Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i reče mu:

— Neću to više učiniti.²⁸²

Zazivati Allahovo prokletstvo, srdžbu i vatru

عن سمرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: لَا تَتَلَاعَنُوا بِلَعْنَةِ اللَّهِ وَلَا بِغَضَبِ اللَّهِ وَلَا بِالنَّارِ.

313. Semure prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne zazivajte jedni na druge Allahovo prokletstvo, srdžbu i vatru."²⁸³

Proklinjanje nevjernika

عن أبي هريرة قال: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، ادْعُ اللَّهَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ. قَالَ: إِنِّي لَمْ أُبْعَثْ لَعَّانًا، وَلَكِنْ بُعِثْتُ رَحْمَةً.

314. Ebu Hurejre prenosi da je rečeno Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega:

²⁸² Ebu Davud 4907, Et-Tirmizi 1976, Ahmed 5/15 i El-Hakim 1/111.

²⁸³ Ebu Davud 4906 i Et-Tirmizi 1976.

- Allahov Poslaniče, moli Allaha protiv mušrika.
- Ja nisam poslan da proklinjem, već kao milost.²⁸⁴

Prenošenje tuđih riječi

عن همام قال: كنا مع حذيفة رضي الله عنه ف قيل له: إن رجلا يرفع الحديث إلى عثمان. فقال حذيفة: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَاتٌ.

315. Himmam priča: "Bili smo kod Huzejfe kad neko reče:

- Taj i taj čovjek prenosi riječi Osmanu — pa Huzejfe reče:
- Čuo sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: 'U Džennet neće ući onaj ko prenosi tuđe riječi.'²⁸⁵

عن أسماء بنت بريد قالت: قال النبي صلى الله عليه وسلم: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخِيَارِكُمْ؟ قالوا: بلى. قال: المُشَاءُونَ. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشِرَارِكُمْ؟ قالوا: بلى. قال: المُشَاءُونَ. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشِرَارِكُمْ؟ قالوا: بلى. قال: المُشَاءُونَ. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشِرَارِكُمْ؟ قالوا: بلى. قال: المُشَاءُونَ. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشِرَارِكُمْ؟ قالوا: بلى. قال: المُشَاءُونَ. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشِرَارِكُمْ؟ قالوا: بلى. قال: المُشَاءُونَ.

316. Esma bint Jezid prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

- Hoćete li da vam kažem ko je među vama najbolji?
- Hoćemo — odgovoriše.
- Oni koji svojom pojavom potiču na spominjanje Allaha — reče Alejhisselam.
- Hoćete li da vam kažem ko je među vama najgori?
- Hoćemo.
- Oni koji prenose tuđe riječi, koji zavadaju prijatelje i koji traže od čestitih da čine nevaljala djela.²⁸⁶

²⁸⁴ El-Buhari 5709, Muslim 2599, Et-Tirmizi 2026 i Ahmed 5/382.

²⁸⁵ El-Buhari 6056, Muslim 105, Ahmed 4/227 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 24/167.

²⁸⁶ Ebu Ja'la 1/420.

Ko čuje ružnu riječ, pa je prenese

عن علي بن أبي طالب قال: القائل الفاحشة والذي يُشيعُ بها في الإثمِ سوءٌ.

317. Alija b. Ebu Talib je rekao: "Jednako su griješni i onaj ko izgovori ružnu riječ i onaj ko je prenosi."²⁸⁷

عن شبيب بن عوف قال: كَانَ يُقَالُ: مَنْ سَمِعَ بِفَاحِشَةٍ فَأَفْشَاهَا فَهُوَ كَالَّذِي أَبْدَاهَا.

318. Šubejl b. Avf kaže: "Govorilo se: 'Ko čuje ružnu riječ, pa je prenese, isti je kao i onaj koji ju je izrekao.'"

عن عطاء أَنَّهُ كَانَ يَرَى النَّكَالَ عَلَى مَنْ أَشَاعَ الزَّنا، يَقُولُ: أَشَاعَ الْفَاحِشَةَ.

319. Ata je držao da se treba kazniti onaj ko razotkrije nečiji preljub, govoreći: "Razglasio je ružnu stvar."

Razotkrivanje tuđih mahana

عن علي قال: لَا تَكُونُوا عُجُلًا مَذَائِعَ بُذْرًا، فَإِنْ مِنْ وَرَائِكُمْ بَلَاءٌ مُبْرَحًا مُكْلَحًا وَأَمِيرٌ مَتَمَاحِلَةٌ رُدْحًا.

320. Alija je rekao: "Ne budite brzopleti, telaldžije i nepovjerljivi, jer poslije vas će doći vrijeme dugih i teških iskušenja."

عن ابن عباس قال: إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَذْكُرَ عُيُوبَ صَاحِبِكَ، فَادْكُرْ عُيُوبَ نَفْسِكَ.

321. Ibn Abbas je rekao: "Kada htjedneš spomenuti nečije mahane, prisjeti se prvo svojih."

عن ابن عباس في قوله عز وجل: ﴿وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ قال: لَا يَطْعَنَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ.

322. Ibn Abbas je rekao da ajet: *I ne zovite jedni druge ružnim nasimcima...* znači: "ne vrijeđajte jedni druge".

²⁸⁷ Ebu Nu'ajm u djelu *Hiljetu-l-evlija* 4/160.

عن أبي جبرة بن الضحاك قال: فينا نزلت - في بني سلمة - : ﴿وَلَا تَنَابَرُوا بِالْأَلْقَابِ﴾ قال: قَدِمَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَيْسَ مِنَّا رَجُلٌ إِلَّا لَهُ اسْمَانِ. فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: يَا فُلَانُ. فَيَقُولُونَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّهُ يَغْضَبُ مِنْهُ.

323. Ebu Džebire b. Ed-Dahhak kaže: "Zbog nas (plemena Benu Seleme) objavljen je ajet: *I ne zovite jedni druge ružnim nadimcima...* Kad nam je došao Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, svako od nas imao je po dva imena i kad bi Alejhisselam zovnuo nekog od nas, rekli bi mu: 'Allahov Poslaniče, on se ljuti zbog tog nadimka.'²⁸⁸

عن عكرمة قال: لَا أَذْري أَيُّهُمَا جَعَلَ لِصَاحِبِهِ طَعَاماً: ابن عباس أو ابن عمر. فَبَيْنَا الجَارِيَةُ تَعْمَلُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ، إِذْ قَالَ أَحَدُهُمْ لَهَا: يَا زَانِيَةً! فَقَالَ: مَهْ؟ إِنْ لَمْ تَحُدِّثْ فِي الدُّنْيَا تَحُدِّثْ فِي الآخِرَةِ. قَالَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ كَذَاك؟ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ. ابن عباس الذي قال: إِنْ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ.

324. Ikrime je rekao: "Ne sjećam se ko je ugostio gosta: Ibn Abbas ili Ibn Omer. Dok je služavka radila ispred njih, neko joj dobaci:

— Bludnice!

— Polahko — reče — ako nije kažnjena na ovome svijetu, bit će za to kažnjena na onome.

— Misliš da će biti tako?

— Allah ne voli onog ko je vulgaran."

Ibn Abbas je taj koji je rekao:

— Allah ne voli onog ko je vulgaran.

عن عبد الله عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ وَلَا اللَّعَّانِ، وَلَا الْفَاحِشِ وَلَا الْبَذِيِّ.

325. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Vjernik ne vrijeđa, ne proklinje, nije vulgaran i prost."²⁸⁹

²⁸⁸ Ebu Davud 4962, Et-Tirmizi 3268 i Ibn Madždže 3741.

²⁸⁹ El-Buhari 2519, Et-Tirmizi 1977 i Ahmed 5/41.

Hvaljenje

عن عبد الرحمن بن أبي بكره عن أبيه أن رجلاً ذَكَرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْبَرِ عَلَيْهِ رَجُلٌ خَيْرًا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَيَحَاكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ. - يَنْفِرُ - مَرَارًا - إِنْ كَانَ أَحَدُكُمْ مَادِحًا لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ كَذَا وَكَذَا. إِنْ كَانَ يُرَى كُذِّبَ كَذَلِكَ، وَحَسِبُهُ اللَّهُ وَلَا يُرَكِّي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا.

326. Abdurrahman b. Ebu Bekre prenosi od svog oca da je jedan čovjek pohvalio nekog u prisustvu Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega:

— Uništi ga, bolan nisi bio! — reče Alejhisselam nekoliko puta — ako već hoćete nekog da hvalite, onda recite: mislim da je takav i takav, Allah će mu suditi. I nikog ne hvalite.²⁹⁰

عن أبي موسى قال: سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يُثْنِي عَلَى رَجُلٍ وَيُطْرِيه فَذَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَهْلَكُكُمْ - أَوْ قَطَعْتُمْ - ظَهَرَ الرَّجُلُ.

327. Ebu Musa prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, čuo nekog čovjeka kako pretjerano hvali drugog, pa reče: "Uništiše čovjeka."²⁹¹

عن إبراهيم التيمي عن أبيه قال: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ عُمَرَ فَأَثْنَى رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ فِي وَجْهِهِ فَقَالَ: عَقَرَتِ الرَّجُلَ عَقْرَكَ اللَّهُ.

328. Otac Ibrahima Et-Tejmijja priča: "Sjedili smo kod Omera kad je neki čovjek počeo u lice hvaliti drugog, pa Omer reče: 'Zaklao si čovjeka, Allah te kaznio.'"²⁹²

عن عُمر أنه قال: الْمَدْحُ ذَبْحٌ. قال محمد: يَعْنِي إِذَا قَبِلَهَا.

329. Omer bi govorio: "Hvaljenje je klanje." A Muhammed kaže: "Ako ga prihvati."²⁹³

²⁹⁰ El-Buhari 2662, Muslim 3000, Ahmed 4/412 i El-Bejheki 10/342.

²⁹¹ El-Buhari 2663, Muslim 3001 i Ibn Ebu Šejbe 5/298.

²⁹² Ibn Ebu Šejbe 5/297.

²⁹³ Et-Tirmizi 3798, Ahmed 2/419, Ibn Hibban 15/459 i El-Hakim 3/259.

Dozvoljeno je pohvaliti nekog za koga smo sigurni

عن أبي هريرة أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: نَعَمْ الرَّجُلُ أَبُو بَكْرٍ، نَعَمْ الرَّجُلُ عُمَرُ، نَعَمْ الرَّجُلُ أَبُو عُبَيْدَةَ، نَعَمْ الرَّجُلُ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ، نَعَمْ الرَّجُلُ ثَابِتُ بْنُ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ، نَعَمْ الرَّجُلُ مُعَاذُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ الْجُمُوحِ، نَعَمْ الرَّجُلُ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ. قال: وبئسَ الرَّجُلُ فُلَانٌ وبئسَ الرَّجُلُ فُلَانٌ. حَتَّى عَدَّ سَبْعَةً.

330. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Divan li je insan Ebu Bekr, divan li je insan Omer, divan li je insan Ebu Ubejde, divan li je insan Usejd b. Hudajr, divan li je insan Sabit b. Kajs b. Šemmas, divan li je insan Muaz b. Amr b. El-Džemuhi, divan li je insan Muaz b. Džebel, a loši su..." nabrojajući ih sedam.²⁹⁴

عن عائشة قالت: اسْتَأْذَنَ رَجُلٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بَيْسَ ابْنِ الْعَشِيرَةِ. فَلَمَّا دَخَلَ هَشَّ لَهُ وَابْتَسَطَ إِلَيْهِ. فَلَمَّا خَرَجَ الرَّجُلُ اسْتَأْذَنَ آخَرُ قَالَ: نَعَمْ ابْنِ الْعَشِيرَةِ. فَلَمَّا دَخَلَ لَمْ يَنْبَسِطْ إِلَيْهِ كَمَا ابْتَسَطَ إِلَى الْآخَرِ وَلَمْ يَهَشَّ إِلَيْهِ كَمَا هَشَّ لِلْآخَرِ، فَلَمَّا خَرَجَ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتُ لِفُلَانٍ، ثُمَّ هَشَّشْتُ إِلَيْهِ، وَقُلْتُ لِفُلَانٍ وَلَمْ أَرْكَ صَنَعْتَ مِثْلَهُ؟ قَالَ: يَا عَائِشَةُ إِنَّ مِنْ شَرِّ النَّاسِ مَنْ اتَّقَى لِفُحْشِهِ.

331. Aiša priča: "Kad je neki čovjek zatražio dopuštenje da uđe Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega, on reče:

— Ovaj je loš — Ali kad je išao, Alejhisselam je s njim uljudno i blagonaklono pričao. Kad izađe, dozvolu za ulazak zatraži drugi čovjek, a Alejhisselam reče:

— Ovaj je dobar — Ali prema njemu uopće nije bio uljudan i naklonjen kao prema prvom, zato ga upitah:

— Allahov Poslaniče, nagrdio si prvog, ali si prema njemu bio uljudan, a pohvalio si drugog, ali prema njemu nisi bio takav?

— Aiša, najgori je onaj od koga se zbog njegovog prostakluka drugi čuvaju."²⁹⁵

²⁹⁴ Et-Tirmizi 3795.

²⁹⁵ El-Buhari 6131 i Muslim 2591.

Bacanje zemlje u lice onih koji hvale

عن أبي معمر قال: قَامَ رَجُلٌ بُنِيَ عَلَى أَمِيرٍ مِنَ الْأُمَرَاءِ فَجَعَلَ الْمِقْدَادُ يَحِثِّي فِي وَجْهِهِ التُّرَابَ وَقَالَ: أَمَرْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَحِثِّي فِي وَجْهِهِ الْمَدَّاحِينَ التُّرَابَ.

332. Ebu Ma'mer priča: "Ustade neki čovjek i počeo hvaliti jednog vladara, a El-Mikdad mu baci zemlju u lice i reče: 'Allahev Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, naredio nam je da bacimo zemlju u lice onih koji hvale.'"²⁹⁶

عن عطاء بن أبي رباح أن رجلاً كان يمدح رجلاً عند ابن عمر، فجعل ابن عمر يثري التراب نحو فيه وقال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِذَا رَأَيْتُمُ الْمَدَّاحِينَ فَاحْثُوا فِي وَجْهِهِمُ التُّرَابَ.

333. Ata b. Ebu Rebbah prenosi da je neki čovjek počeo hvaliti pred Ibn Omerom drugog čovjeka, pa mu Ibn Omer baci zemlju u usta, rekaši: "Allahev Poslanik je rekao: 'Kada vidite one koji hvale, bacite im zemlju u lice.'"²⁹⁷

عن رجلا قال: أقبلت مع محجن ذات يوم حتى انتهينا إلى مسجد أهل البصرة، فإذا بريدة الأسلمي على باب من أبواب المسجد جالس. قال: و كان في المسجد رجل يقال له سكببة، يطيل الصلاة. فلما انتهينا إلى باب المسجد - و عليه بردة - و كان بريدة صاحب مزاحات، فقال: يا محجن، أتصلي كما يصلي سكببة؟ فلم يرد عليه محجن و رجع. قال: إن رسول الله صلى الله عليه وسلم أخذ بيدي فأنطلقنا نمشي حتى صعدنا أحد فأشرف على المدينة فقال: وَيْلُ أُمَّتٍ مِنْ قَرْيَةٍ يَتْرُكُهَا أَهْلُهَا كَأَعْمَرٍ مَا تَكُونُ، يَأْتِيهَا الدُّخَانُ فَيَجِدُ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِهَا مَلَكًا فَلَا يَدْخُلُهَا. ثُمَّ انْخَدَرَ حَتَّى إِذَا كُنَّا فِي الْمَسْجِدِ - رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يُصَلِّي وَبَسَجْدٌ وَيركع، فقال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ هَذَا؟ فَأَخَذْتُ أُطْرِيه، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا فُلَانٌ وَهَذَا فُلَانٌ فَتَرَأَى أَمْسِكَ، لَا تَسْمِعُهُ فَتَهْلِكُهُ. قال: فأنطلقَ يمشي حتى إِذَا كَانَ عِنْدَ حُجْرِهِ، لَكُنْهُ نَفْطَرٌ يَجِيءُ ثُمَّ قَالَ: إِنَّ خَيْرَ دِينِكُمْ أَيْسَرُهُ، إِنَّ خَيْرَ دِينِكُمْ أَيْسَرُهُ. ثلاثاً.

²⁹⁶ Muslim 3002 i Ahmed 2/94.

²⁹⁷ Ahmed 4/338 i Et-Taberani 18/230.

334. Redža priča: “Jednog dana krenuh sa Mihdženom prema mesdžidu u Basri i na vratima mesdžida ugledasmo kako sjedi Burejde El-Eslemi. U mesdžidu je bio jedan čovjek, koji se zvao Sekebe i koji je dugo klanjao. Kada smo se našli pred vratima, Burejde se obrati Mihdženu — a volio se šaliti:

— Mihdžene, hoćeš li klanjati kako klanja Sekebe?

Mihdžen se vrati, ne odgovorivši mu ništa i reče:

— Allahov me Poslanik uze za ruku i povede na brdo Uhud. Kada smo bili iznad Medine, reče: ‘Kakav li je samo grad koji napusti njegovo stanovništvo na vrhuncu procvata, pa opet u njega ne mogne ući Dedždžal, jer na svim njegovim kapijama stoji jedan melek.’ Potom se spustismo do mesdžida i tu Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, ugleda čovjeka kako se u namazu pregiba, pa upita: ‘Ko je ovo?’ Ja ga počeh hvaliti, ali me Alejhisselam prekide: ‘Dosta. Nemoj da te čuje pa da se pokvari.’ Potom krenu, a kad se nade ispred svoje kuće, protrese ruke i tri puta reče: ‘Najbolja vjera je najlakša, najbolja vjera je najlakša.’”

Hvalospjevi

عن الأسود بن سريع قال: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ مَدَحْتُ اللَّهَ بِمَحَامِدٍ وَمَدَحَ وَإِيَّاكَ. فَقَالَ: أَمَّا إِنَّ رَبَّكَ يُحِبُّ الْحَمْدَ. فَجَعَلْتُ أَنْشِدُهُ، فَاسْتَأْذَنَ رَجُلٌ طَوَالَ أَصْلَعٍ، فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اسْكُتْ. فَدَخَلَ فَتَكَلَّمَ سَاعَةً ثُمَّ خَرَجَ. فَأَنْشِدْتُهُ، ثُمَّ جَاءَ فَسَكَّنَنِي ثُمَّ خَرَجَ. فَعَلَ ذَلِكَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا. فَقُلْتُ: مَنْ هَذَا الَّذِي سَكَّنَنِي لَهُ؟ قَالَ: هَذَا رَجُلٌ لَا يُحِبُّ الْبَاطِلَ.

335. El-Esved b. Seri‘ kazuje: “Došao sam Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i rekao mu:

— Allahov Poslaniče, hvalio sam Allaha i tebe u mojim pjesmama.

— Tvoj Gospodar, zasigurno, voli da Ga se hvali — reče Alejhisselam, pa sam mu počeo recitirati neke stihove, sve dok ne pokuca krupan i pročelav čovjek, pa mi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče da ušutim. Nakon što je jedan časak razgovarao s Alejhisselamom i izišao, počeh ponovo recitirati stihove, ali me Alejhisselam ponovo pre-

kinu kad je taj isti čovjek ponovo došao. To se ponovilo dva ili tri puta, pa upitah Alejhisselama:

- Ko je ovaj zbog kojeg me ušutkuješ?
- To je čovjek koji ne voli laž²⁹⁸ — reče Alejhisselam.

Nagrađivanje pjesnika ako se bojimo njegove pakosti

عن أبي نُجَيْدٍ أَنَّ شَاعِرًا جَاءَ إِلَى عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ فَأَعْطَاهُ. فَقِيلَ لَهُ: تُعْطِي شَاعِرًا؟ فَقَدَّرَ أَبْقَى عَلَى عِرْضِي.

336. Ebu Nudžejd priča da je neki pjesnik došao Imranu b. Husajnu, pa mu ovaj dade peškeš, na što mu neko prigovori:

- Zar daješ pjesniku?!
- Samo čuvam svoju čast — reče Imran.

Nemoj častiti gosta onim čime ćeš ga dovesti u nezgodan položaj

عن محمد قال: كَانُوا يَقُولُونَ: لَا تُكْرِمَ صَدِيقَكَ بِمَا يَشُقُّ عَلَيْهِ.

337. Muhammed prenosi da su prije govorili: “Nemoj častiti gosta onim čime ćeš ga dovesti u neugodan položaj.”

Posjećivanje

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا عَادَ الرَّجُلُ أَخَاهُ أَوْ زَارَهُ قَالَ اللَّهُ - طِبَّتْ وَطَابَ مَمْشَاكَ، وَتَبَوَّاتُ مَرَلًا فِي الْجَنَّةِ.

338. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Kada neko obide bolesnika ili posjeti svoga brata,

²⁹⁸ predaji koju bilježi Et-Tahavi u djelu *El-Kerahe* stoji da je to bio Omer b. El-Hattab.

Allah mu kaže: 'Čist si, lijepa je ta tvoja šetnja i osigurao si mjesto u Džennetu.'²⁹⁹

عن أم الدرداء قالت: زَارَنَا سَلْمَانٌ مِنَ الْمَدَائِنِ إِلَى الشَّامِ مَاشِياً وَعَلَيْهِ كِسَاءٌ وَانْدَرَوْرْدُ. - قال: يعني سراويل مشمرة - قال ابن شَوَّاذٍ: رُؤْيَى سَلْمَانَ وَعَلَيْهِ كِسَاءٌ مَطْمُومُ الرَّأْسِ سَاقِطُ الْأُذُنَيْنِ، يَعْنِي أَنَّهُ كَانَ أَرْفَشَ فَقِيلَ لَهُ: شَوَّهْتَ نَفْسَكَ. قال: إِنْ الْخَيْرَ خَيْرُ الْآخِرَةِ.

339. Ummu-d-Derda kazuje: "Posjetio nas je Selman, propješačivši sve od Medaina do Šama. Na sebi je imao ogrtač i enderverd (nešto kao bermude, op. prev.). Ibn Ševzeb kaže da je Selman bio odjeven u ogrtač, obrijane glave i klempavih ušiju, pa mu neko reče:

— Unakazio si se.

A on uzvрати:

— Vrijedan je samo ahiret."³⁰⁰

Ko ode u posjetu i tu objeduje

عن أنس بن مالك أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَارَ أَهْلَ بَيْتٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَطَعَمَ عِنْدَهُمْ طَعَاماً فَلَمَّا خَرَجَ أَمَرَ بِمَكَانٍ مِنَ الْبَيْتِ فَنُضِجَ لَهُ عَلَى بَسَاطٍ فَصَلَّى عَلَيْهِ وَدَعَا لَهُمْ.

340. Eues b. Malik prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, posjetio jednu ensarijsku porodicu, te je kod njih objedovao. Nakon što je izišao, naredi da se u jednom dijelu kuće po prostirci poprska vodom, gdje je obavio namaz i uputio dovu za njih.³⁰¹

عن أبي خَلْدَةَ قَالَ: جَاءَ عَبْدَ الْكَرِيمِ أَبُو أُمَيَّةَ إِلَى أَبِي الْعَالِيَةِ وَعَلَيْهِ ثِيَابٌ صُوفٍ فَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ: إِنَّمَا هَذِهِ ثِيَابُ الرَّهْبَانِ، إِنْ كَانَ الْمُسْلِمُونَ إِذَا تَرَاوَرُوا تَجَمَّلُوا.

341. Ebu Halde prenosi da je Abdulkerim Ebu Umejje, odjeven u vunenu odjeću, došao kod Ebu-l-Alije, pa mu ovaj reče: "To je isposnička

²⁹⁹ Et-Tirmizi 2008 i Ibn Madždze 1443.

³⁰⁰ El-Buhari 5730 i Ibn Hibban 6/84.

³⁰¹ El-Buhari 6080.

odjeća. Kad bi muslimani išli jedni drugima u posjetu, dotjerivali bi se.”³⁰²

عن عبد الله مولى أسماء قال: أَخْرَجَتْ إِلَيَّ أَسْمَاءُ جُبَّةً مِنْ طَيَالِسَةٍ عَلَيْهَا لَبْنَةٌ شِيرٍ مِنْ دِيحٍ وَإِنْ فَرَّجْتُهَا مَكْفُوفَانِ بِهِ. فَقَالَتْ: هَذِهِ جُبَّةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَّيَّبُ لِلْوُفُودِ وَيَوْمَ الْجُمُعَةِ.

342. Abdullah, štićenik Esme, kazuje: “Esma iznese preda me ogrtač od tajlesana, na kojem je bio prišiven komad brokata koliki je pedalj, a i džepovi su, također, bili opšiveni njime. ‘Ovo je ogrtač Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, koji je oblačio kad bi mu dolazile delegacije i petkom’, reče Esma.”³⁰³

عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال: وَجَدَ عُمَرُ حُلَّةَ اسْتَبْرَقٍ، فَأَتَى بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: اشْتَرِ هَذِهِ وَابْسُئْهَا عِنْدَ الْجُمُعَةِ أَوْ حِينَ تَقْدِمُ عَلَيْكَ الْوُفُودُ فَقَالَ عِبِ السَّلَامَ: إِنَّمَا يَلْبَسُهَا مَنْ لَا خِلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ. وَأَتَيْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحُلَّةٍ فَأَرْسَلَ إِلَى عُمَرَ بِحُلَّةٍ وَإِلَى أُسَامَةَ بِحُلَّةٍ وَإِلَى عَلِيٍّ بِحُلَّةٍ فَقَالَ عُمَرُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَسَلْتَ بِهَا إِلَيَّ لَقَدْ سَمِعْتُكَ تَقُولُ فِيهَا مَا قُلْتَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَبِغِبْ أَوْ تَقْضِ بِهَا حَاجَتَكَ.

343. Abdullah b. Omer kazuje: “Omer je našao svilenu kat haljinu, pa je odnese Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega i reče:

— Kupi i oblači je petkom ili kada ti dodu delegacije.

— To može obući samo onaj ko nema nikakvog udjela na onome svijetu — reče Alejhisselam.

Nedugo nakon toga, Allahovom Poslaniku bi darovano nekoliko kat haljina, pa jednu posla Omeru, jednu Usami i jednu Aliji.

— Allahov Poslaniče, poslao si mi ovu odjeću, a čuo sam te šta si za nju rekao — reče Omer.

— Prodaj je ili se njome okoristi — reče Alejhisselam.”³⁰⁴

³⁰² Ahmed 6/347.

³⁰³ Muslim 2069.

³⁰⁴ El-Buhari 948, Muslim 2068, Ahmed 2/408 i Ibn Hibban 2/331.

Vrijednost posjećivanja

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: زَارَ رَجُلٌ أَخَاهُ لَهُ فِي قَرْيَةٍ فَأَرْصَدَ اللَّهُ لَهُ مَلَكًا عَلَى مَذْرَجَتِهِ، فَقَالَ: أَيْنَ تُرِيدُ؟ قَالَ: أَخًا لِي فِي هَذِهِ الْقَرْيَةِ. فَقَالَ: هَلْ لَهُ عَلَيْكَ مِنْ نِعْمَةٍ تَرِيهَا؟ قَالَ: لَا، إِنِّي أُحِبُّهُ فِي اللَّهِ. قَالَ: فَإِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ، إِنَّ اللَّهَ أَحَبُّكَ كَمَا أَحَبَّيْتَهُ.

344. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Neki čovjek htjede posjetiti svoga brata u nekom mjestu. Na putu prema tom mjestu Allah postavi meleka da ga sačeka i kad je naišao, melek ga upita:

- Kuda ideš?
- Idem posjetiti svoga brata u ovome selu — odgovori.
- Da mu nisi dužan kakvu uslugu?
- Ne, nego ga volim u ime Allaha — odgovori.
- Ja sam Allahov izaslanik poslan da ti saopćim da te zbog tvoje ljubavi prema njemu Allah voli.³⁰⁵

Čovjek će biti s onim koga voli

عن أبي ذر قال: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ يُحِبُّ الْقَوْمَ وَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَلْحَقَ بِعَمَلِهِمْ؟ قَالَ: أَنْتَ يَا أَبَا ذَرٍّ مَعَ مَنْ أَحَبَّيْتَ. قُلْتُ: إِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ. قَالَ: أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحَبَّيْتَ يَا أَبَا ذَرٍّ.

345. Ebu Zerr kaže da je upitao Alejhisslama:

- Allahov Poslaniče, čovjek voli nekoga, ali ne može da radi kao i on?
- Ti ćeš biti s onim koga voliš, Ebu Zerre — odgovori Alejhisslam.
- Ja volim Allaha i Njegovog Poslanika! — rekoh.
- Ti ćeš biti s onim koga voliš, Ebu Zerre — ponovi Alejhisslam.³⁰⁶

³⁰⁵ Muslim 2567, Ebu Davud 5126, Ahmed 3/228 i Ibn Hibban 2/315.

³⁰⁶ Ebu Davud 5126, Et-Tirmizi 2385, Ahmed 3/226 i Ed-Darimi 2787.

عن أنس أن رجلاً سأل النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَتَى السَّاعَةُ؟ فَقَالَ: وَمَا أَعَدَدْتُ لَهَا؟ قَالَ: مَا أَعَدَدْتُ مِنْ كَبِيرٍ إِلَّا أَنِي أَحَبُّ اللَّهِ وَرَسُولِهِ. فَقَالَ: الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ. قَالَ أَنَسٌ: فَمَا رَأَيْتُ الْمُسْلِمِينَ فَرَحُوا بَعْدَ الْإِسْلَامِ أَشَدَّ مِمَّا فَرَحُوا يَوْمَئِذٍ.

346. Enes priča da je neki čovjek upitao Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega:

- Allahov Vjerovjesniče, kada će Sudnji dan?
- A šta si za njega pripremio? — upita ga Alejhisselam.
- Pa nisam puno, ali volim Allaha i Njegovog Poslanika.
- Čovjek će biti s onim koga voli — reče Alejhisselam.

Dalje priča Enes: “Nisam vidio da su se muslimani nakon dolaska islama ikad više obradovali nego tog dana.”³⁰⁷

Vrijednost starijih

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَتَا وَيَعْرِفْ حَقَّ كَبِيرٍ - فَلَيْسَ مِنَّا.

347. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Nije od nas ko nije milostiv prema djeci i ko ne zna pravo starijih.”³⁰⁸

عن أبي أمامة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَتَا وَ يُجِلَّ كَبِيرًا - فَلَيْسَ مِنَّا.

348. Ebu Umame prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Nije od nas ko nije milostiv prema djeci i ne poštuje starije.”³⁰⁹

³⁰⁷ El-Buhari 3688, Muslim 2639 i Ahmed 3/178.

³⁰⁸ El-Hakim 4/197.

³⁰⁹ Ahmed 2/207.

Poštivanje starijih

عن الأشعري قال: إِنَّ مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِكْرَامَ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ، وَحَامِلِ الْقُرْآنِ غَيْرِ الْغَالِي فِيهِ وَلَا الْجَافِي عَنْهُ، وَإِكْرَامَ ذِي السُّلْطَانِ الْمَقْسُطِ.

349. El-Eš'ari kaže: "Znak poštivanja Allaha je i poštovati starijeg muslimana, hafiza Kur'ana, koji u njemu ne pretjeruje, a i ne zanemaruje ga, i pravednog vladara."³¹⁰

عن عبد الله بن عمرو بن العاص قال: قال رسول الله: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوقِّرْ كَبِيرَنَا.

350. Abdullah b. Amr b. El-As prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nije od nas ko nije milostiv prema djeci i ko ne poštuje starije."³¹¹

Stariji će početi s govorom i pitanjima

عن رافع بن خديج وسهل بن أبي حشمة أنهما حدثا أن عبد الله بن سهل ومُحَيِّصَةَ بن مسعود أتيا خير، ففترقا في النخل، فقتل عبد الله بن سهل، فجاء عبد الرحمن بن سهل وحويصة ومُحَيِّصَةُ ابنا مسعود إلى النبي صلى الله عليه وسلم فتكلموا في أمر صاحبهما. فبدأ عبد الرحمن وكان أصغر القوم، فقال له النبي صلى الله عليه وسلم: كَبِّرِ الْكَبِيرَ. قال يحيى: لَيْلَى الْكَلَامِ الْأَكْبَرُ. فتكلموا في أمر صاحبهما فقال النبي صلى الله عليه وسلم: أَتَسْتَحَقُّونَ قَتْلَكُمْ - أو قال: صَاحِبَكُمْ - بِأَيِّمَانِ خَمْسِينَ مِنْكُمْ؟ قالوا: يا رسول الله أمر لم نره. قال: فَتَبَرُّكُمْ يَهُودُ بِأَيِّمَانِ خَمْسِينَ مِنْهُمْ؟ قالوا: يا رسول الله قومٌ كفار. فَوَادَهُمْ رسول الله صلى الله عليه وسلم مِنْ قَبْلِهِ. قال سهل: فَأَدْرَكْتُ نَاقَةَ مِنْ تِلْكَ الْإِبِلِ فَدَخَلْتُ مَرِيدًا لَهُمْ فَرَكَضْتَنِي بِرَجْلِهَا.

351. Rafi'a b. Hadidž i Sehl b. Ebu Hasme prenose da su se Abdullah b. Sehl i Muhajjesa b. Mes'ud sporili oko palme na Hajberu i Abdullah

³¹⁰ Ebu Davud 4843 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 8/163.

³¹¹ Ibn Ebu Šejbe 5/214.

b. Sehl bi ubijen. Abdurrahman b. Sehl, Huvejjsa i Muhajjesa, sinovi Mešuda, dođeše Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i kazaše mu o svom prijatelju. Abdurrahman poče govoriti, a on je bio najmladi, pa mu Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Daj prednost starijem.

Saslušavši ih, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Presudit ću u vašu korist ako se pedeset vaših ljudi zakune.

— Allahov Poslaniče, mi nismo vidjeli njegovo ubistvo — rekoše.

— Onda će biti presuđeno u korist Židova ako se pedeset njihovih ljudi zakune — reče Alejhisselam.

— Ali, Allahov Poslaniče, oni su nevjernici.

Pa im je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, isplatio mazdu od sebe. Sjećam se jedne od tih deva — dalje priča Sehl — kada sam ušao u tor, udarila me nogom.³¹²

Da li je dozvoljeno mlađem da priča ako stariji šuti

عن ابن عمر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أَخْبِرُونِي بِشَجَرَةٍ مِثْلُهَا مِثْلُ الْمُسْتَوْتِي أَكَلَهَا كُلُّ حَيٍّ بِإِذْنِ رَبِّهَا، لَا تَحْتُ وَرَقُهَا. فَوَقَعَ فِي نَفْسِي النَّخْلَةُ، فَكَرِهْتُ أَنْتَكَلِمَ، وَثُمَّ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَلَمَّا لَمْ يَتَكَلَّمَا، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هِيَ النَّخْلَةُ. فَلَمَّا خَرَجْتُ مَعَ أَبِي قُلْتُ: يَا أَبَتِ وَقَعَ فِي نَفْسِي النَّخْلَةُ. قَالَ: مَا مَنَعْتُكَ تَقُولُهَا؟ لَوْ كُنْتَ قُلْتَهَا كَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ كَذَا وَكَذَا. قَالَ: مَا مَنَعَنِي إِلَّا لَمْ أَرَكَ وَلَا بَكَرَ تَكَلَّمْتُمَا فَكَرِهْتُ.

352. Ibn Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Kažite mi koje to drvo sliči muslimanu; voljom njegovog Gospodara, daje plod u svako godišnje doba i lišće mu ne opada?

Ja se sjetih palme, ali bi mi neugodno da se javim s obzirom da su tu bili Ebu Bekr i Omer i da su šutjeli. Vidjevši da svi šute, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

El-Buhari 7192 i Muslim 1669.

— To je palma.

Kada sam izišao s ocem, rekoš mu:

— Bio sam pomislio na palmu.

— Pa zašto nisi rekao? — reče Omer — Da si to rekao, bilo bi mi draže od toga i toga.

— Nisam rekao zbog toga što mi je bilo neugodno da ja pričam, dok ti i Ebu Bekr šutite — rekoš.³¹³

Glava kuće će biti najstariji

عن حكيم بن قيس بن عاصم أن أباه أوصى عند موته بنيه فقال: اتَّقُوا اللَّهَ وَسَوِّدُوا أَكْبَرَكُمْ، فَإِن الْقَوْمَ إِذَا سَوَّدُوا أَكْبَرُهُمْ خَلَفُوا أَبَاهُمْ، وَإِذَا سَوَّدُوا أَصْغَرَهُمْ أَرَزَى بِهِمْ ذَلِكَ فِي أَكْفَائِهِمْ، وَعَلَيْكُمْ بِالْمَالِ وَاصْطِنَاعِهِ فَإِنَّهُ مَنْبَهُةٌ لِلْكَرِيمِ وَبُسْتَعْنَى بِهِ عَنِ الْلَّيْمِ، وَإِيَّاكُمْ وَمَسْأَلَةَ النَّاسِ فَإِنَّهَا مِنْ آخِرِ كَسْبِ الرَّجُلِ. وَإِذَا مِتُّ فَلَا تَنُوحُوا فَإِنَّهُ لَمْ يُنَحْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَإِذَا مِتُّ فَادْفَنُونِي بِأَرْضٍ لَا تَشْعُرُ بِدَفْنِي بِكَرْبَنٍ وَائِلٍ، فَإِنِّي كُنْتُ أَعَاظُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَةِ.

353. Hakim b. Kajs b. Asim prenosi da je njegov otac pred smrt oporučio svojoj djeci sljedeće: "Bojte se Allaha i neka vas predvode najstariji, jer to je po uzoru na vaše očeve. A u slučaju da glava kuće bude najmlađi, osramotit će ih pred drugima. Zараđujte imetak, jer je on čast plemenitom i čuva te od zla. Čuvajte se prošenja, jer to je zadnji čovjekov prihod. Ne naričite za mnom kad umrem, jer se nije naricalo ni za Allahovim Poslanikom, neka je mir i blagoslov na njega. Kada umrem, ukopajte me tamo gdje za moj mezar neće znati Bekr b. Vail, jer sam ih uznemiravao u džahilijetu."³¹⁴

³¹³ El-Buhari 131 i Muslim 2811.

³¹⁴ Ahmed 5/61 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 18/339.

Allahov je Poslanik, neka je mir na njega, davao plod najmlađem djetetu koje se nalazilo u njegovoj blizini

عن أبي هريرة قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا أتني بالزهر قال: اللهم بارك لنا في مدينتنا ومديننا وصاعنا بركة مع بركة. ثم ناوله أصغر من يليه من ولدان.

354. Ebu Hurejre priča: “Kad bi se Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega, donio prvi plod, rekao bi: ‘Gospodaru, spusti Svoj neiscrpni blagoslov na naš grad, mudd i sa’³¹⁵ Potom bi ga dao najmlađem djetetu koje bi se našlo u njegovoj blizini.”³¹⁶

Milost prema djeci

عن عمرو بن العاص أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: ليس منا من لم يرحم صغيره ويعرف حق كبيرنا.

355. Amr. b. El-As prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Nije od nas ko nije milostiv prema djeci i ko ne poznaje pravo starijih.”

Grljenje djece

عن يعلى بن مرة أنه قال: خرجنا مع النبي صلى الله عليه وسلم ودُعِينَا إِلَى طَعَامٍ فَإِذَا حُسَيْنٌ يَلْعَبُ فِي الطَّرِيقِ، فَأَسْرَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَامَ الْقَوْمِ ثُمَّ بَسَطَ يَدَيْهِ فَجَعَلَ الْغُلَامُ يَفْرَحُهُنَا وَهُمْنَا وَيُضَاحِكُهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَخَذَهُ فَجَعَلَ إِحْدَى بَدْيِهِ فِي ذَقْنِهِ وَالْأُخْرَى فِي رَأْسِهِ ثُمَّ أَعْتَقَهُ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حُسَيْنٌ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ. أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ أَحَبَّ حُسَيْنًا، وَالْحُسَيْنُ سِبْطٌ مِنَ الْأَسْبَاطِ.

356. Ja'la b. Murre kazuje: “Išli smo s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, jer smo bili pozvani na jelo. Na putu zatekosmo

³¹⁵ Mudd i sa' su mjerne jedinice, kojima su se tada vagale hurme, ječam, pšenica i dr. Jedan mudd iznosi oko pola kilograma.

³¹⁶ En-Nesai 4276, Malik u *El-Muvetti* 2/885 i Ibn Madždže 3329.

Huseina kako se igra. Pruživši ruke, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, pohita ispred svih, a dječak stade bježati čas na ovu, čas na onu stranu. Potom ga uze, stavivši mu jednu ruku pod bradu, a drugu na glavu i zagrl ga, i potom reče: 'Husein je od mene i ja sam od njega. Dž Allah zavoli onog ko bude volio Huseina. Husein je primjer kreposti.'³¹⁷

Ljubljenje djevojčice

عن بكير بن عبدالله أنه رأى عبدالله بن جعفر يُقبلُ زَيْنَبَ بِنْتَ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ وَهِيَ ثَلَاثَتَيْنِ أَوْ نَحْوَهُ.

357. Bukejr b. Abdullah prenosi da je vidio Abdullaha b. Dža'feru kako ljubi Zejneb bint Omer b. Ebu Seleme, a tada je imala oko dvije godine.

عن الحسن قال: إِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تَنْظُرَ إِلَى شَعْرِ أَحَدٍ مِنْ أَهْلِكَ إِلَّا أَنْ يَكُونَ أَهْلَكَ أَوْ صَبِيَّةً، فَأَفْعَلْ.

358. Hasan je rekao: "Nastoj da ne gledaš u kosu nikog, osim tvoje žene ili djevojčice."

Milovanje djeteta po glavi

عن يوسف بن عبد الله بن سلام قال سَمَّاني رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوسُفَ وَأَقْعَدَنِي عَلَى حَجَرِهِ وَمَسَحَ عَلَى رَأْسِي.

359. Jusuf b. Abdullah b. Selam priča: "Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, nadjenao mi je ime Jusuf. Potom me je uzeo u krilo i pomilovao po glavi."

³¹⁷ Et-Tirmizi 3775, Ibn Madždže 144, Ahmed 4/172, Ibn Hibban 15/428 i El-Hakim 3/194.

عن عائشة قالت: كُنْتُ أَلْعَبُ بِالْبَنَاتِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ لِي صَوَاحِبٌ يَلْعَبْنَ مَعِي، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ يَتَقِمَعْنَ مِنْهُ فَيَسْرِبُهُنَّ إِلَى قِيَلَعٍ مَعِي.

360. Aiša kazuje: "Imala sam svoje drugarice s kojima sam se igrala s lutkama³¹⁸ kod Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, a kad bi on došao, one bi se od stida posakrivale, pa bi ih on ponovo poslao meni kako bi se sa mnom igrale."³¹⁹

Kazati djetetu: "moj sine"

عن أبي العجلان المحاربي قال: كُنْتُ فِي جَيْشِ ابْنِ الزُّبَيْرِ فَنُوفِيَ ابْنُ عَمِّ لِي وَأَوْصَى بِحِمْلِ لَه فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَقُلْتُ لِابْنِهِ: اذْفَعْ إِلَيَّ الْجَمَلَ فَإِنِّي فِي جَيْشِ ابْنِ الزُّبَيْرِ. فَقَالَ: اذْهَبْ — إِلَى ابْنِ عُمَرَ حَتَّى نَسْأَلَهُ، فَأَتَيْنَا ابْنَ عُمَرَ فَقَالَ: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ الْوَدِي تُوْفِيَ وَأَوْصَى بِحِمْلِ لَه فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَهَذَا ابْنُ عَمِّي وَهُوَ فِي جَيْشِ ابْنِ الزُّبَيْرِ أَفَأَذْفَعُ إِلَيْهِ الْجَمَلَ؟ قَالَ — عُمَرُ: يَا بُنَيَّ إِنْ سَبِيلَ اللَّهِ كُلُّ عَمَلٍ صَالِحٍ، فَإِنْ كَانَ وَالِدُكَ إِنَّمَا أَوْصَى بِحِمْلِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَإِنِّي رَأَيْتُ قَوْمًا مُسْلِمِينَ يَغْزُونَ قَوْمًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَادْفَعْ إِلَيْهِمُ الْجَمَلَ فَإِنْ هُمْ وَأَصْحَابُهُ فِي سَبِيلِ غِلْمَانٍ قَوْمِ أَيْتِهِمُ بَضْعُ الطَّايِعِ.

361. Ebu-l-Adžlan El-Muharibi kazuje: "Bio sam u Ibnu-z-Zubejrovoj vojsci kad je preselio moj amidžić, koji je u oporuci ostavio devu za korištenje na Allahovom putu.

— Daj mi devu, jer sam ja u Ibnu-z-Zubejrovoj vojsci — rekoš njezovom sinu.

— Idemo kod Ibn Omera da ga pitamo — reče.

Kada smo došli Ibn Omeru, reče:

— Ebu Abdurrahmane, otac mi je preselio i u oporuci je ostavio

³¹⁸ Iako je slikanje ljudskih ili životinjskih portreta i izrađivanje kipova u islamu zabranjeno, kao i njihovo posjedovanje, stav većine islamskih učenjaka jeste da je dozvoljeno djeci igrati se s lutkama.

³¹⁹ El-Buhari 6130, Muslim 2440, Ahmed 6/234 i Ibn Hibban 13/173.

devu da se koristi na Allahovom putu. Ovo je moj amidžić i on je u E-nu-z-Zubejrovoj vojsci. Hoću li je njemu dati?

— Sine moj — poče Ibn Omer — svako dobro djelo je Allahov put. Ako je tvoj otac zavještao devu za Allahov put, onda je dadni onoj grupi muslimana koja se bori protiv višebožaca. Ovaj i njegovi drugovi bore se s mladićima koji se nadmeću ko će biti glavni.”

عن جرير عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

362. Džerir prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ko nije milostiv prema ljudima ni Allah prema njemu neće biti milostiv.”³²⁰

عن عمر أنه قال: مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ وَلَا يُغْفَرُ مَنْ لَا يَغْفِرُ، وَلَا يُعْفَ عَمَّنْ لَمْ يَعْفُ، وَلَا يُوقَّ مَنْ لَا يَتَوَقَّى.

363. Omer je rekao: “Ko ne bude milostiv ni njemu neće biti ukazana milost, neće biti oprošteno onome ko ne oprašta i neće biti spašen grijeha onaj ko ih se ne čuva.”³²¹

Smiluj se onima na Zemlji

عن عمر قال: مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ وَلَا يُغْفَرُ مَنْ لَا يَغْفِرُ، وَلَا يُعْفَ عَمَّنْ لَمْ يَعْفُ، وَلَا يُتَابُ عَلَى مَنْ لَا يُتَوَبُّ، وَلَا يُوقَّ مَنْ لَا يَتَوَقَّى.

364. Omer je rekao: “Milost neće biti ukazana onome ko nije milostiv, neće biti oprošteno onome ko ne oprašta, neće biti oprošteni grijesi onome ko se ne kaje i neće biti sačuvan grijeha onaj ko ih se ne čuva.”

عن قرة بن إياس قال: قال رجل: يا رسول الله إني لأذبح الشاة فأرحمها. - أو قال: إني لأرحم الشاة أن أذبحها. - قال: وَالشاة إِنْ رَحِمْتَهَا رَحِمَكَ اللَّهُ. مَرَّتَيْنِ.

³²⁰ El-Buhari 7376, Muslim 2319, Ahmed 4/358, Ibn Hibban 2/211 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 8/161.

³²¹ Et-Taberani u *El-Kebiru* 2/351.

365. Kurre b. Ijjas prenosi da je neki čovjek rekao:

— Allahov Poslaniče, ja ne mogu zaklati ovcu zbog milosti prema

ovci.

— Ako si milostiv čak i prema ovci, onda će se Allah i tebi smilovati

— ponovi Alejhisselam dva puta.³²²

عن أبي هريرة قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم الصادق المصدوق أبا القاسم صلى الله عليه وسلم يقول: لا تُنزع الرَّحْمَةُ إِلَّا مِنْ شَقِيٍّ.

366. Ebu Hurejre kaže: “Čuo sam Vjerovjesnika, istinoljubivog, poverljivog, oca Kasimovog, kad je rekao: ‘Samo od nesretnog je otrgnuta milost.’”³²³

عن جرير عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ لَا يَرْحَمِ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ.

367. Džerir prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Allah se neće smilovati onome ko nije milostiv prema ljudima.”³²⁴

Biti milostiv prema svojoj porodici

عن أنس بن مالك قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم أرحم الناس بالعِيَالِ وكان ابنُ مُسْتَرْضَعٍ في ناحية المدينة وكان ظفرُهُ قَيْنًا. وكُنَّا نَأْتِيهِ، وَقَدْ دُخِنَ الْبَيْتُ بِأَذْيَرٍ قَيْنَةٍ وَيُسْمُهُ.

368. Enes b. Malik kaže: “Prema svojoj porodici najmilostiviji je bio Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega. U jednom selu nadomak Medini Alejhisselam je imao jednog sina,³²⁵ koji je tada bio još dojenče. Otac žene koja ga je dojila bio je kovač. Odlazili smo zajedno s Alejhisselamom u njegovu kuću, koja je uvijek bila namirisana izhirom, pa bi mirisao i mirisao dijete.”³²⁶

— Ahmed 5/34, Et-Taberani u *El-Kebiru* 19/23 i Ibn Ebu Šejbe 5/214.

— Et-Tirmizi 1923, Ebu Davud 4942, Ahmed 2/301 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 8/161.

— El-Buhari 7376 i Muslim 2319.

³²² Ibrahim.

³²³ Muslim 2316.

عن أبي هريرة قال أتى النبي صلى الله عليه وسلم رجلٌ ومعه صبي فجعل يضمه إليه، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: أترحمه؟ قال: نعم. قال: فإله أرحم بك منك به. وهو أرحم الراحمين.

369. Ebu Hurejre priča: "Neki čovjek dode kod Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, s djetetom, pa ga stade grliti.

— Osjećaš li milost prema njemu? — upita ga Alejhisselam.

— Da — odgovori.

— E, Allah je milostiviji prema tebi nego što si ti prema njemu. On je od svih milostivih najmilostiviji."

Biti milostiv prema životinjama

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ اشْتَدَّ بِهِ الْعَطَشُ فَوَجَدَ بُئْرًا فَتَزَلَّ فِيهَا فَشَرِبَ ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنَ الْعَطَشِ، فَقَالَ الرَّجُلُ: لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبُ مِنَ الْعَطَشِ مِثْلَ الَّذِي كَانَ بَلَغَنِي فَتَزَلَّ الْبُئْرَ فَمَلَأَ حُفَّهُ ثُمَّ أَمْسَكَهَا فِيهِ فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ. قالوا: يا رسول الله وإن لنا في البهائم أجراً؟ قال: في كل كبد رطبة أجر.

370. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na nega, rekao:

— Išao neki čovjek putem i osjetivši žestoku žed, spusti se u bunar koji je našao u blizini. Utaživši žed, izide iz njega, kad pred bunarom dahće pas. Od silne žedi jeo je vlažnu zemlju. Pritisla ga je žed kao što je i mene bila, pomisli čovjek, pa se spusti u bunar, napuni cipelu vodom i uhvativši je zubima, izide iz bunara te napoji psa. Allah mu se zbog toga zahvali i oprostí grijeh.

— Allahov Poslaniče — upitaše ashabi — zar ćemo i zbog životinja biti nagrađeni?

— Imate nagradu za sve što je živo — odgovori Alejhisselam.³²⁷

³²⁷ El-Buhari 6009 i Muslim 2244.

عن عبد الله بن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: عَذَّبَتْ امْرَأَةٌ فِي هِرَّةٍ حَبْسِهَا حَتَّى مَاتَتْ جُوعاً فَدَخَلَتْ فِيهَا النَّارُ. يُقَالُ، وَاللهُ أَعْلَمُ: لَا أَنْتِ أَطْعَمْتِهَا وَلَا سَقَيْتِهَا حَبْسِهَا، وَلَا أَنْتِ أَرْسَلْتِهَا فَأَكَلَتْ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ.

371. Abdullah b. Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Neka žena je kažnjena zbog toga što je držala mačku zatvorenu sve dok nije uginula od gladi. Zbog te je mačke ušla u Vatru. Reći će joj se — a Allah najbolje zna: 'Nakon što si je zatvorila, nisi je ni hranila ni pojila, a nisi je ni pustila da sama lovi.'"³²⁸

عن عبد الله بن عمرو بن العاص عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: ارْحَمُوا تَرْحَمَ وَأَغْفِرُوا يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ. وَيُلْ لَأَقْمَاعِ الْقَوْلِ، وَيُلْ لِلْمُصْرِينَ الَّذِينَ يُصِرُّونَ عَلَى مَا فَعَرِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ.

372. Abdullah b. Amr b. El-As prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Budite milostivi i vama će onda milost biti ukazana i opraštajte, pa će i vama Allah oprostiti. Teško onima koji ne slušaju Riječi i teško onima koji svjesno na grijesima ustrajavaju."³²⁹

عن أبي أمامة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ رَحِمَ وَلَوْ ذَيْبَحَةً رَحِمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

373. Ebu Uname prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko se smiluje, pa makar i životinji koju kolje, Allah će se i njemu smilovati na Sudnjem danu."³³⁰

→ El-Buhari 3482, Muslim 2242 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 8/13.

Ahmed 2/165.

Et-Taberani u *El-Kebiru* 8/234.

Uzimanje ptičijih jaja

عن عبد الله أن النبي صلى الله عليه وسلم نزل منزلاً فأخذ رجل بيض حُمْرَةٍ فجاءت تَرْفُ عَلَى رَأْسِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فقال: أَيْكُمْ فَجَعَ هَذِهِ بَيْضَتِهَا؟ فقال رجل: يا رسول الله أنا أَخَذْتُ بَيْضَتَهَا. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: ارْذُدَّهُ رَحْمَةً لَهَا.

374. Abdullah kazuje: "Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, zakonačio na jednom mjestu i tu neki čovjek uze ptičja jaja iz gnijezda. Ptica se uzletala oko glave Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, pa on reče:

- Ko ju je uznemirio zbog jajeta?
- Ja sam joj uzeo jaje, Allahov Poslaniče — javi se čovjek.
- Vрати joj ga iz milosti prema njoj — reče Aslejhisselam.³³¹

Stavljanje ptica u kafez

عن هشام بن عروة قال: كان ابن الزبير بِمَكَّةَ وَأَصْحَابُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم يَحْمِلُونَ الطَّيْرَ فِي الْأَقْفَاصِ.

375. Hišam b. Urve priča: "Ibnu-z-Zubejr je bio u Mekki, dok su Vjerovjesnikovi drugovi nosili ptice u kafezima."³³²

عن أنس قال: دخل النبي صلى الله عليه وسلم فرأى ابناً لَأَبِي طَلْحَةَ يُقَالُ لَهُ أَبُو عُمَيْرٍ وَكَانَ لَهُ نَعِيرٌ يَلْعَبُ بِهِ فَقَالَ: يَا أَبَا عُمَيْرٍ مَا فَعَلَ - أَوْ أَبْنَى - النُّعَيْرُ.

376. Enes priča: "Kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ušao, ugledao je dijete Ebu Talhe, kojeg su zvali Ebu Umejre. Imao je malog ptića s kojim se igrao, pa mu Alejhisselam reče: 'Ebu Umejre, šta je uradio — ili: gdje je — ptić?'"³³³

³³¹ Ebu Davud 2675.

³³² El-Bejheki u *Es-Sunenu* 5/203.

³³³ El-Buhari 6203, Muslim 2150, Ebu Davud 4969 i Ibn Hibban 6/82.

Prenošenje dobrih riječi

عن أم كلثوم ابنة عقبة بن أبي معيط قالت: سمعتُ رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ فَيَقُولُ خَيْرًا أَوْ بَنِي خَيْرًا. قالت: ولم أسمعهُ يُرَخِّصُ في شيء مما يقول النَّاسُ مِنَ الْكَذِبِ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ: الإِصْلَاحَ بَيْنَ النَّاسِ، وَحَدِيثَ الرَّجُلِ بِرَأْسِهِ، وَحَدِيثَ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا.

377. Ummu Kulsum bintu Ukbe b. Ebu Muajt prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nije lažov onaj ko radi izmirenja ljudi kaže dobro ili to prenosi."³³⁴

Kaže: "Nisam ga čula da je dozvolio laž, osim za tri stvari: izmirivanje ljudi, (laž) muža ženi i žene mužu."³³⁵

Laž nikad nije dobra

عن عبد الله عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ يَصْدُقُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا. وَكَذِبٌ فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَالْفُجُورُ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ تَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا.

378. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Govorite istinu, jer istina vodi dobru, a dobro vodi u Džennet. Čovjek će govoriti istinu sve dok kod Allaha ne bude upisan kao sanoljubiv. A čuvajte se laži, jer ona vodi u grijeh, a grijeh vodi u vatru. Čovjek laže sve dok ne bude zapisan kod Allaha kao lažljivac."³³⁶

عن عبد الله قال: لَا يَصْلِحُ الْكَذِبُ فِي جِدٍّ وَلَا قَرَلٍ، وَلَا أَنْ يَعِدَ أَحَدُكُمْ وَلَدَهُ شَيْئًا ثُمَّ لَا يُنْجِزُ لَهُ.

³³⁴ El-Buhari 2692 i Muslim 2605.

³³⁵ Muslim 2605.

³³⁶ El-Buhari 6094 i Muslim 2607.

379. Abdullah je rekao: "Laž nije dobra ni u ozbiljnom razgovoru niti u šali, čak ni da lažno obećavate svojoj djeci, pa da ih onda prevarite."³³⁷

Onaj ko trpi uvrede ljudi

عن ابن عمر عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: الْمُؤْمِنُ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ خَيْرٌ مِنَ الَّذِي لَا يُخَالِطُ النَّاسَ وَلَا يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ.

380. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Onaj ko se miješa s ljudima i trpi njihove uvrede bolji je od onog ko se s njima ne miješa i ne trpi njihove uvrede."³³⁸

Podnošenje uvreda

عن أبي موسى عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَيْسَ أَحَدٌ - أَوْ لَيْسَ شَيْءٌ - أَصْبَرَ عَلَى أَدَى يَسْمَعُهُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، إِنَّهُمْ لَيَدْعُونَ لَهُ وَلَدًا، وَإِنَّهُ لِبُعَافِيهِمْ وَيَرْزُقُهُمْ.

381. Ebu Musa prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Niko ne trpi uvrede više od Uzvišenog Allaha; oni mu pripisuju dijete, a on im daje zdravlje i opskrbu."³³⁹

عن عبد الله قال: قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِسْمَةً كَبْعُضٍ مَا كَانَ يَقْسِمُ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: وَاللَّهِ إِنَّهَا لَقِسْمَةٌ مَا أُرِيدُ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. قُلْتُ أَنَا: لَا أَقُولُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَسَارَرْتُهُ. فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ وَغَضِبَ حَتَّى وَدَدْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ أَخْبَرْتُهُ ثُمَّ قَالَ: قَدْ أُوذِيَ مُوسَى بِأَكْثَرِ مِنْ ذَلِكَ فَصَبَرَ.

³³⁷ Abdullah b. Amir prenosi: "Jednog dana dok je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, sjedio u našoj kući, majka me zovnu i reče: 'Dođi, dat ću ti nešto?' 'Šta ćeš mu dati?', upita je Alejhisselam, 'Mislila sam mu dati hurme', odgovori. 'Da mu nisi dala ništa, to bi ti se smatralo laži', reče Alejhisselam." Hadis bilježi Ebu Davud 4991 i Ahmed 3/447.

³³⁸ Ibn Madždže 4032, Ahmed 2/43, Et-Taberani 6/109 i Ibn Ebu Šejbe 5/293.

³³⁹ El-Buhari 7378, Muslim 2804, En-Nesai 7708, Ahmed 4/395 i Ibn Hibban 2/408.

382. Abdullah priča: "Kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, podijelio ratni plijen,³⁴⁰ kako je to po običaju radio, neko od ansarija reče:

— Tako mi Allaha, ova podjela nije bila u ime Allaha. — Ovo ću preuzeti Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, pomislih u sebi. Našao sam ga u društvu ashaba pa sam mu na uho šapnuo šta sam čuo. Ta vijest mu je teško pala, konture lica se promijenile i naljuti se tako žestoko da sam poželio da mu uopće nisam ništa ni govorio. Potom reče:

— Musa, neka je mir na njega, uznemiravan je čak i više, pa je opet upio."³⁴¹

Izmirivanje muslimana

عن أبي الدرداء عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَلَا أُنبِّئُكُمْ بِدَرَجَةٍ أَفْضَلُ مِنَ الصَّوْمِ وَالصَّيَامِ وَالصَّدَقَةِ؟ قَالُوا: بَلَى. قَالَ: صَبَاحُ ذَاتِ الْبَيْتِ. وَفَسَادُ ذَاتِ الْبَيْتِ هِيَ الْحَالِقَةُ

383. Ebu-d-Derda prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Hoćete li da vam otkrijem koje je djelo bolje i od namaza i od posta i od sadake?

— Hoćemo — odgovoriše ashabi.

— Izmirivanje muslimana, dok je zavađanje muslimana poput brižnje — reče Alejhisselam.

عن مجاهد عن ابن عباس في قوله تعالى: ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ قال: تحريج من الله على المؤمنين أَنْ يَتَّقُوا اللَّهَ، وَأَنْ يُصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِهِمْ.

384. Mudžahid prenosi da je Ibn Abbas rekao: "Riječima: *Bojte se Allaha i međusobno se izmirujte...*³⁴² Uzvišeni nije ostavio vjernicima izdaje, osim da se boje Allaha i da se međusobno izmiruju."

³⁴⁰ Ovo je bilo na Hunejnu.

³⁴¹ El-Buhari 6100 i Muslim 4032.

³⁴² El-Enfal, 1.

Slagati čovjeku koji ti vjeruje

عن سفيان بن أسيد الحضرمي أنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول: كَبُرَتْ خِيَانَةٌ أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيثًا هُوَ لَكَ مُصَدِّقٌ وَأَنْتَ لَهُ كَاذِبٌ.

385. Sufjan b. Esid El-Hadremi prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Velika je izdaja da predeš lažnu priču bratu koji ti vjeruje."³⁴³

Ne iznevjeri dato obećanje

عن ابن عباس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَا تُمَارِ أَخَاكَ وَلَا تُمَارِجْهُ، وَلَا تُعِدَّهُ مَوْعِدًا فَتُخْلِفْهُ.

386. Ibn Abbas prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne raspravljaj se sa svojim bratom muslimanom, ne šali se na njegov račun i ne iznevjeri obećanje koje si mu dao."³⁴⁴

Vrijedanje soja

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: شُعْبَتَانِ لَا تَتَرُكُهُمَا أُمَّتِي: النِّيَاحَةُ وَالطَّعَنُ فِي الْأَنْسَابِ.

387. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Moj ummet nikada neće prevazići dvije osobine: narićanje i vrijedanje na osnovu porijekla."³⁴⁵

³⁴³ Ebu Davud 4971, Ahmed 4/183 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/199.

³⁴⁴ Et-Tirmizi 1995.

³⁴⁵ Muslim 67, Et-Tirmizi 1001 i Ahmed 2/431.

Ljubav prema svome narodu

عن فُسَيْلَةَ قَالَتْ: سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمِنَ الْعَصْبِيَّةُ أَنْ يُعَيِّنَ الرَّجُلُ فَرِيضَةً عَلَى ظُلْمٍ؟ قَالَ: نَعَمْ.

388. Fusejla priča: "Čula sam svog oca kad je rekao: 'Rekao sam:

— Allahov Poslaniče, je li pristrasnost pomoći svoj narod na nepravdi?"

— Jest — odgovori Alejhisselam."³⁴⁶

Ne govoriti s čovjekom

عن عوف بن الحارث بن الطفيل — وهو ابن أخي عائشة لأُمها — أن عائشة رضي الله عنها حدثت أن عبد الله بن الزبير قال في بيع — أو عطاء — أعطته عائشة: والله لئن هينت عائشة لأحجرن عليها. فقالت: أهو قال هذا؟ قالوا: نعم. قالت عائشة: فهو الله نذر أن لا أكون ابن الزبير كلمة أبداً. فاستشفع ابن الزبير بالمهاجرين حين طالت هجرتها إياه، فذنت والله لا أشفع فيه أحداً أبداً ولا أحنث نذري الذي نذرت أبداً. فلما طال ذلك عني ابن الزبير كلم المسور بن مخرمة وعبد الرحمن بن الأسود بن يغوث وهما من بني زُهرة: فقال لهما: أنشدكما الله إلا دخلتما على عائشة فإنها لا يحل لها أن تنذر قطبعتي. فأنشد به المسور وعبد الرحمن مُشْتَمِلِينَ عَلَيْهِ بِأَرْدِيَّتِهِمَا حَتَّى اسْتَأْذَنَّا عَلَى عَائِشَةَ، فَقَالَا: أَسَأَأَ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. أَدْنَحِلُ؟ فَقَالَتْ عَائِشَةُ: ادْخُلُوا. قَالَا كُلُّنَا يَا أُمَ الْمُؤْمِنِينَ؟ فَذَنبُ نَعَمْ ادْخُلُوا كُلَّكُمْ. وَلَا تَعْلَمُ عَائِشَةُ أَنَّ مَعَهُمَا ابْنَ الزُّبَيْرِ. فَلَمَّا دَخَلُوا دَخَلَ ابْنُ الزُّبَيْرِ مِنَ الْحِجَابِ وَاعْتَنَقَ عَائِشَةَ وَطَفِقَ بِنَاشِدِهَا بَيْكِي، وَطَفِقَ الْمِسُورُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ يُنَاشِدَانِ غَدَفَ إِلَّا كَلِمَتَهُ وَقِيلَتْ مِنْهُ وَيَقُولَانِ: قَدْ عَلِمْتَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَمَّا قَدْ عَمَسْتَ مِنَ الْحِجْرَةِ وَأَنَّهُ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ. قَالَ: فَلَمَّا أَكْثَرُوا النَّسِيخَ وَالتَّحْرِيجَ طَفَقَتْ تُذَكِّرُهُمْ وَتَبْكِي وَتَقُولُ: إِنْ قَدْ نَذَرْتُ وَالنَّذْرُ شَدِيدٌ فَلَمْ يَزَالَا بِهِ حَرِيصًا

³⁴⁶ Ibn Madždze 3949, El-Bejheki 10/234 i Et-Taberani 22/383.

كَلِمَتُ ابْنِ الزَّيْبِرِ ثُمَّ أَعْتَقَتْ فِي نَدْوَاهَا أَرْبَعِينَ رَقَبَةً ثُمَّ كَانَتْ تَذْكُرُ بَعْدَهَا أَعْتَقَتْ أَرْبَعِينَ رَقَبَةً فَتُبْكِي حَتَّى تَبْلُ دُمُوعُهَا خِمَارَهَا.

389. Avf b. El-Haris b. Et-Tufejl, sin Aišinog rodenog brata, priča: "Aiša je čula da je Abdullah b. Ez-Zubejr, zbog toga što je Aiša nešto prodala ili dala, rekao:

— Tako mi Allaha, ili će prestati ili ću joj blokirati pristup imovini — pa reče:

— Da li je to, uistinu, on rekao?

— Da — potvrdiše.

— Allahu se zavjetujem da sa Ibnu-z-Zubejrom nikada više riječi jedne neću progovoriti.

Kad je vrijeme Aišine izolacije potrajalo, Ibnu-z-Zubejr je pokušao izgladiti odnose preko muhadžira, ali Aiša to odbi riječima:

— Nikada ničije zalaganje za njega neću primiti niti ću ikada svoj zavjet prekršiti.

To je dugo potrajalo, pa se Ibnu-z-Zubejr obrati El-Misveru b. Mahremi i Abdurrahmanu b. El-Esvedu b. Jegusu, a oni su bili iz plemena Benu Zuhre.³⁴⁷

— Allahom vas preklinjem da me samo uvedete kod Aiše. Njoj nije dozvoljeno da se zavjetuje na kidanje rodbinskih veza sa mnom — reče im Ibnu-z-Zubejr.

Oni ga sakriše ispod svoje odjeće i uputiše se Aiši. Kad dodoše pred njena vrata, rekoše:

— Es-selamu alejki ve rahmetullahi ve berekatuhu! Možemo li ući?

— Udite — odgovori Aiša.

— Svi, majko pravovjernih?

— Da, udite svi — reče, ne znajući da je s njima i Ibnu-z-Zubejr. Kada su ušli, Ibnu-z-Zubejr zagrli Aišu i stade je kroz suze moliti. I El-Misver i Abdurrahman su je preklinjali samo da počne govoriti s njim.

— Ti dobro znaš da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, zabranio da musliman ne priča sa svojim bratom muslimanom više od tri noći — govorili su joj.

³⁴⁷ Njih je posebno cijenila jer su bili Alejhisselamova bliža rodbina.

— Ja sam dala težak zavjet — protisnu Aiša kroz suze, pokušavši se opravdati pred njihovim kritikama i pridikama. Ali, na kraju je popustila i počela je govoriti s Ibnu-z-Zubejrom, a za otkup svoga zavjeta oslobodila je četrdeset robova. Kasnije se, uz suze koje su natapale njen zar, prisjećala tog zavjeta.³⁴⁸

Ne govoriti s muslimanom

عن أنس بن مالك أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لَا تَبَاغُضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ - إِخْوَانًا، وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ.

390. Enes b. Malik prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne mrzite jedni druge, ne zavidite jedni drugima, ne okrećite jedni drugima leđa, već budite, o Allahovi robovi, braćom. Nijednom muslimanu nije dozvoljeno da ne priča sa svojim bratom muslimanom više od tri noći."³⁴⁹

عن أبي أيوب صاحب رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُصَدُّ هَذَا وَيُصَدُّ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ.

391. Ebu Ejjub prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nikome nije dozvoljeno da ne priča sa svojim bratom muslimanom više od tri noći, da se, kad se sretnu, jedan drugome selame. Bolji je onaj ko prvi nazove selam."³⁵⁰

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا تَبَاغُضُوا وَلَا تَنَافَسُوا وَكُونُوا - عِبَادَ اللَّهِ - إِخْوَانًا.

392. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov

³⁴⁸ El-Buhari 6073, Ahmed 4/327 i Ibn Hibban 12/478.

³⁴⁹ El-Buhari 6065, Muslim 2559, Ebu Davud 4910 i Ahmed 2/287.

³⁵⁰ El-Buhari 6237, Muslim 2560, Et-Tirmizi 1932, Ahmed 3/225 i El-Bejheki u *Es-Sanenu* 10/63.

na njega, rekao: "Ne mrzite se i ne natječite se međusobno, već budite, o Allahovi robovi, braća."³⁵¹

عن أنس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: مَا تَوَادَّ اثْنَانِ فِي اللَّهِ جُلَّ وَعَزَّ أَوْ فِي الْإِسْلَامِ فَيَفْرُقَ بَيْنَهُمَا أَوْ لَدَنْبٍ يُحْدِثُهُ أَحَدُهُمَا.

393. Enes prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kad se dvojica zavole u ime Allaha ili islama, rastavi ih prvi grijeh koji jedan od njih učini."³⁵²

عن هشام بن عامر الأنصاري - ابن عم أنس بن مالك وكان قتل أبوه يوم أحد - أنه سمع رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يُصَارِمَ مُسْلِمًا فَوْقَ ثَلَاثَ، فَإِنَّهُمَا نَاكِبَانِ عَنِ الْحَقِّ مَا دَامَا عَلَى صِرَامِهِمَا. وَإِنْ أَوَّلَهُمَا فِتْنًا يَكُونُ كَفَّارَةً عَنْهُ سَبْقُهُ بِالْفِيءِ، وَإِنْ مَاتَا عَلَى صِرَامِهِمَا لَمْ يَدْخُلَا الْجَنَّةَ جَمِيعًا أَبَدًا، وَإِنْ سَلِمَ عَلَيْهِ فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَ تَسْلِيمَهُ وَسَلَامَهُ، رَدَّ عَلَيْهِ الْمَلِكُ وَرَدَّ عَلَى الْآخِرِ الشَّيْطَانُ.

394. Hišam b. Amir El-Ensari – amidžić Enesa b. Malika, čiji je otac ubijen na Uhudu – prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nijednom muslimanu nije dozvoljeno da ne priča s drugim muslimanom više od tri dana. Obojica su tada daleko od istine. Ko se prvi povrati, to će mu biti otkup za grijeh. A ako tako umru, nijedan od njih neće ući u Džennet. Ako jedan od njih pošelami drugog, a on ne htjedne uzvratiti, na njegov selam će odgovoriti melek, a ovom drugom će odgovoriti šejtan."³⁵³

عن عائشة قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِنِّي لَأَعْرِفُ غَضَبَكَ وَرِضَاكَ. قَالَتْ: قلت: وكيف تعرف ذلك يا رسول الله؟ قال: إِنَّكَ إِذَا كُنْتَ رَاضِيَةً قُلْتُ بَلَى وَرَبِّ مُحَمَّدٍ، وَإِذَا كُنْتَ سَاخِطَةً قُلْتُ لَا وَرَبِّ إِبْرَاهِيمَ. قَالَتْ: قلت: أجل لست أهاجر إلا اسمك.

395. Aiša prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

³⁵¹ El-Buhari 6066, Muslim 2563 i Ahmed 2/393.

³⁵² Ahmed 2/68.

³⁵³ Ibn Hibban 12/480 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 22/175.

— Ja znam kada si ti ljuta, a kad vesela.

— A kako to, Allahov Poslaniče? — upita ga.

— Kada si vesela, kažeš: 'Jeste, tako mi Muhammedovog Gospodara', a kada si ljuta, kažeš: 'Ne, tako mi Ibrahimovog Gospodara' — reče Allahov Poslaničar. ³⁵⁴

— Ja izbjegavam samo tvoje ime — reče Aiša. ³⁵⁴

Ne govoriti sa svojim bratom muslimanom čitavu godinu

عن أبي خراش الأسلمي أنه سمع رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: مَنْ هَجَرَ أَخَاهُ: — فَهُوَ كَسَفْلِكَ دَمِهِ.

396. Ebu Hiraš El-Eslemi prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko ne bude pričao sa svojim bratom muslimanom čitavu godinu, kao da ga je ubio." ³⁵⁵

عن رجل من أسلم من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم حدثه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: هِجْرَةُ الْمُؤْمِنِ سَنَةٌ كَدَمِهِ.

397. Jedan čovjek iz plemena Eslem, Vjerovjesnikov drug prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne govoriti sa muslimanom čitavu godinu isto je što i ubiti ga." ³⁵⁶

Svadljivci

عن أبي أيوب الأنصاري أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ، يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَ يُعْرِضُ هَذَا. وَ خَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ.

398. Ebu Ejjub El-Ensari prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Muslimanu nije dozvoljeno da ne priča sa

³⁵⁴ El-Buhari 5228, Muslim 2439 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 23/46.

³⁵⁵ Ebu Davud 4915, Ahmed 4/220, El-Hakim 4/180 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 22/307.

³⁵⁶ Et-Taberani u *El-Kebiru* 22/308.

svojim bratom više od tri dana, da se, kada se sretnu, jedan drugome dure. Najbolji je onaj koji prvi nazove selam.”³⁵⁷

عن هشام بن عامر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ يُصَارِمَ مُسْلِمًا فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ، فَإِنَّهُمَا مَا صَارَمَا فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ فَإِنَّهُمَا نَاكِبَانِ عَنِ الْحَقِّ مَا دَامَا عَلَى صِرَامِهِمَا. وَإِنْ أَوَّلَهُمَا فِتْنًا يَكُونُ كَفَارَةً لَهُ سَبْقُهُ بِالْفِتْنَةِ، وَإِنْ هُمَا مَاتَا عَلَى صِرَامِهِمَا لَمْ يَدْخُلَا الْجَنَّةَ جَمِيعًا.

399. Hišam b. Amir prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Muslimanu nije dozvoljeno da ne priča s drugim muslimanom više od tri noći. Dok su u zavadi, obojica su daleko od istine. Onome ko se prvi povрати bit će oprošten grijeh. Ako umru u zavadi, nijedan neće ući u Džennet.”³⁵⁸

Mržnja

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَكُونُوا - عِبَادَ اللَّهِ - إِخْوَانًا.

400. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ne mrzite se i ne zavidite jedni drugima, već budite, o Allahovi robovi, braća.”³⁵⁹

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: تَجِدُ مِنْ شَرِّ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللَّهِ ذَا الْوَجْهَيْنِ: الَّذِي يَأْتِي هُوْلَاءَ بِوَجْهِهِ وَهُولَاءَ بِوَجْهِهِ.

401. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Na Sudnjem danu ćeš vidjeti da će kod Allaha najgori položaj imati dvoličnjaci; prema jednim su ovakvi, a prema drugima onakvi.”³⁶⁰

³⁵⁷ El-Buhari 6077, Muslim 2560, Ahmed 5/421 i El-Bejheki 10/63.

³⁵⁸ Ahmed 4/20, Ibn Hibban 12/480 i Ebu Ja'la 4/20.

³⁵⁹ El-Buhari 6066, Muslim 2563 i Ahmed 2/501.

³⁶⁰ El-Buhari 6058, Muslim 2526 i Ahmed 2/245.

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْثَرُ الْحَدِيثِ وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَنَافَسُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا - عِدَّةَ اللَّهِ - إِخْوَانًا.

402. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Izbjegavajte sumnjičenje, jer je to najveća laž. Ne poigravajte se cijinama u trgovini, ne zavidite jedni drugima, ne mrzite jedni druge, ne natječite se i ne okrećite jedni drugima leđa, već budite, o Allahovi robovi, braća."³⁶¹

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ، فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا بُشْرُكَ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا رَجُلٌ كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحَاءٌ فَبَدَّلَ أَنْظَرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا.

403. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svskog ponedjeljka i četvrtka otvaraju se džennetska vrata i oprostite se grijesi svakom vjerniku koji ne pripisuje Allahu druga, osim čovjeku koji je u zavadi sa svojim bratom. Meleki kažu: Pritekajte s ovom dvojicom dok se ne izmire."³⁶²

عن أبي الدرداء قال: أَلَا أُحَدِّثُكُمْ بِمَا هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ مِنَ الصَّدَقَةِ وَالصِّبَامِ؟ صَلَاحُ ذَاتِ بَيْنٍ أَوْ لَا وَإِنَّ الْبَغْضَةَ هِيَ الْحَالِقَةُ.

404. Ebu-d-Derda je rekao: "Hoćete li da vam kažem šta vam je bolje i od sadake i od posta? Izmirivanje bratskih odnosa. Mržnja je, uistinu, poput britve."³⁶³

عن ابن عباس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ غُفْرٌ لَهُ مَا سَرَّ مِنْ شَأْنٍ: مَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا، وَلَمْ يَكُنْ سَاحِرًا يَتَّبِعُ السَّحَرَةَ، وَلَمْ يَحْقِدْ عَلَى أَحَبِّ

405. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko ne bude imao kod sebe tri stvari, Allah će mu, ako

El-Buhari 6066 i Muslim 2563.

³⁶¹ Muslim 2565, Ahmed 2/389 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 3/346.

³⁶² Ebu Davud 4919 i Et-Tirmizi 2509.

htjedne, oprostiti sve grijehe pored toga: ko umre, a Allahu nije pripisiva o druga, ko nije bio sahir i nije slijedio sihirbaze i ko u svom srcu nije tajio mržnju prema svom bratu muslimanu.”³⁶⁴

Dovoljan je selam da se pomire dvojica muslimana

عن أبي هريرة قال: سمعت النبي عليه السلام يقول: لا يحِلُّ لرجُلٍ أن يَهْجُرَ مُؤْمِنًا فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فَإِذَا مَرَّتْ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَلْيَلْقَهُ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ، فَإِنْ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَقَدْ اشْتَرَكَ فِي الْأَجْرِ، وَإِنْ لَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ فَقَدْ بَرَّيَ الْمُسْلِمَ مِنَ الْحِجْرَةِ.

406. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Nikome nije dozvoljeno da ne priča s vjernikom više od tri dana. Kada prođu tri dana, neka ga nađe i poselami. Ako mu odgovori na selam, obojica će imati nagradu, a ako ne odgovori, onda je onaj ko je nazvao selam čist od grijeha.”³⁶⁵

Nesloga među djecom

عن عبد الله بن عمر قال: كان عمر يقول لبنيه: إِذَا أَصْبَحْتُمْ فَتَبَدَّدُوا وَلَا تَجْتَمِعُوا فِي دَارٍ وَاحِدَةٍ، فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَقَاطَعُوا، أَوْ يَكُونَ بَيْنَكُمْ شَرٌّ.

407. Abdullah b. Omer prenosi da je Omer govorio svojim sinovima: “Kada se razidete i ne budete pod jednim krovom, bojim se da se nećete paziti ili da će među vama biti nesloga.”

Ko posavjetuje svoga brata muslimana, iako nije od njega tražio savjet

عن وهب ابن كيسان أن ابن عمر رأى راعياً وغنماً في مكان نشج ورأى مكاناً أمثلاً

³⁶⁴ Et-Taberani u *El-Kebiru* 12/243.

³⁶⁵ Ebu Davud 4912 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/63.

منه، فقال له: وَيَحْكُ يَا رَاعِي، حَوَّلَهَا، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: كُلُّ رَاعٍ مُسْتَوَلٌّ عَنْ رَعِيَّتِهِ.

408. Vehb b. Kejsan prenosi da je Ibn Omer vidio pastira sa stadom na nekom lošem mjestu, a znao je da je na drugom mjestu puno bolje, pa mu reče: "Teško tebi, pastire, goni stado odatle, jer sam čuo Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kada je rekao: 'Svaki će pastir biti pitan za svoje stado.'"³⁶⁶

Treba se kloniti loših osobina

عن ابن عباس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَيْسَ لَنَا مَثَلُ السَّوِّءِ، الْعَائِدُ فِيهِ هَتَّ كَالْكَلْبِ يَرْجِعُ فِي قَيْئِهِ.

409. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne dolikuje nama da se loše ponašamo; onaj ko traži natrag poklon koji je dao, isti je kao pas koji liže svoju bljuvotinu."³⁶⁷

O spletkarenju i varanju

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: الْمُؤْمِنُ غُرٌّ كَرِيمٌ، وَالْفَاجِرُ حَثٌّ لَيْئِمٌ.

410. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Vjernik je zbog svoje plemenitosti naivan, a griješnik je zbog svoje zlobe prevarant."³⁶⁸

³⁶⁶ Et-Taberani u *El-Kebiru* 12/338.

³⁶⁷ El-Buhari 2262, Muslim 1622, Et-Tirmizi 1298, En-Nesai 6528 i Ahmed 1/217.

Ebu Davud 4790 i Et-Tirmizi 1964.

Psovanje

عن ابن عباس قال: استبَّ رجلان على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم. فسبَّ أحدهما والآخر سأكِت - والنبي صلى الله عليه وسلم جالس - ثُمَّ رَدَّ الْآخِرُ فَتَهَضَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقِيلَ: تَهَضَّتْ؟ قَالَ: تَهَضَّتِ الْمَلَائِكَةُ، فَتَهَضَّتْ مَعَهُمْ، إِنَّ هَذَا مَا كَانَ سَاكِئاً رَدَّتِ الْمَلَائِكَةُ عَلَى الَّذِي سَبَّهُ، فَلَمَّا رَدَّ تَهَضَّتِ الْمَلَائِكَةُ.

411. Ibn Abbas prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, posmatrao kako jedan čovjek vrijeđa drugog, ali ovaj mu na prvi mah ne odgovori. A kad mu je uzvratio, Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, ustade.

— Zašto si ustao? — neko ga upita.

— Zato što su ustali i meleki. Dok je ovaj šutio, meleki su odgovarali onome koji je psovao, ali kad je i on počeo psovati, meleki su ustali.³⁶⁹

عن أم الدرداء أن رجلاً أتاها فقال: إن رجلاً نال منك عند عبد الملك. فقالت: أن تُؤَبِّنَ بِمَا لَيْسَ فِينَا فَطُلُمًا زُكِينًا بِمَا لَيْسَ فِينَا.

412. Neki čovjek dode Ummu-d-Derda i reče joj:

— Neko te je nagrdio kod Abdulmelika.

— Ma ne šteti da nas optuže za nešto što nismo kad su nas svekoliko hvalili kakvi, ustvari, nismo.

عن عبد الله قال: إذا قال الرجل لصاحبه أنت عدوي فقد خرج أحدهما من الإسلام أو برئ من صاحبه. قال قيس: وأخبرني بعد أبو جحيفة أن عبد الله قال: إلا من تاب.

413. Abdullah je rekao: "Ko drugom kaže: 'Ti si moj neprijatelj', neko od njih je izišao iz islama ili više nema ništa sa svojim prijateljem." Kajs kaže da mu je kasnije Ebu Džuhajfe prenio da je Abdullah rekao: "Osim onog koji se pokaje."

³⁶⁹ Ebu Davud 4896, 4897.

Napojiti nekoga vodom

عن ابن عباس قال: في ابن آدم ستون وثلاثمائة سلامي - أو عظم أو مفصل - على كثر واحد في كل يوم صدقة، كل كلمة طيبة صدقة، وعون الرجل أخاه صدقة، والشرية من الماء يسقيها صدقة، وإمالة الأذى عن الطريق صدقة.

414. Ibn Abbas je rekao: "U čovjeku ima 360 kostiju ili zglobova. U svakom danu dužan je za svaku košćicu udijeliti sadaku; svaka lijepa riječ, pružena pomoć bratu muslimanu, gutljaj vode kojim nekoga napoji i uklanjanje prepreke s puta je sadaka."³⁷⁰

Grieh se piše onome ko je prvi počeo psovku

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: المُسْتَبَانِ مَا قَالَا فَعَلَى الْبَادِيءِ - يَعْتَدُ الْمَظْلُومُ.

415. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Grieh za psovanje se piše onom ko je prvi počeo sve dok ovaj drugi ne pretjera."³⁷¹

عن أنس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: المُسْتَبَانِ مَا قَالَا فَعَلَى الْبَادِيءِ حَتَّى يَبْغِي الْمَظْلُومُ.

416. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Grieh psovanja piše se onom ko je prvi počeo sve dok ovaj drugi ne pretjera."³⁷²

وقال النبي صلى الله عليه وسلم: أَتَدْرُونَ مَا الْعِصَةُ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: نَسِيَ الْحَدِيثَ مِنْ بَعْضِ النَّاسِ إِلَى بَعْضٍ لِيُفْسِدُوا بَيْنَهُمْ.

³⁷⁰ Et-Taberani u *El-Kebiru* 11/55.

³⁷¹ Muslim 2587.

³⁷² Ahmed 2/517, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/235 i Ebu Ja'la 7/251.

417. Vjerovjesnik je upitao:

— Znete li šta je potvora?

— Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju — odgovoriše.

— Prenosi ga riječi, s namjerom da se ljudi zavade.³⁷³

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا، وَلَا تَبْتَغِ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ.

418. Vjerovjesnik je rekao: "Allah mi je objavio da budete ponizni i da jedni drugima ne činite nepravdu."³⁷⁴

Oni koji se međusobno psuju poput šejtana su; svašta govore i lažu

عن عياض بن حمار قال: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ يَسْبِيهِ؟ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمُسْتَبَانُ شَيْطَانَانِ يَتَهَاتَرَانِ وَيَتَكَاذِبَانِ.

419. Ijad b. Himar je rekao:

— Allahov Poslaniče, ovaj čovjek me psuje.

— Oni koji se međusobno psuju poput šejtana su; svašta govore i lažu — odgovori Alejhissefām.³⁷⁵

عن عياض بن حمار قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لَا يَتَّبِعِي أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ وَلَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا سَبَى فِي مَلَأَ هُمْ أَنْقَضُ مِنِّي فَرَدَدْتُ عَلَيْهِ هَلْ عَلَيَّ فِي ذَلِكَ جُنَاحٌ؟ قَالَ: الْمُسْتَبَانُ شَيْطَانَانِ يَتَهَاتَرَانِ وَيَتَكَاذِبَانِ.

420. Ijad b. Himar prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

³⁷³ El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/246.

³⁷⁴ Ibn Madždže 4214.

³⁷⁵ Ahmed 4/162, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/235, Et-Taberani u *El-Kebiru* 5/152 i Ibn Hibban 13/34.

— Allah mi je naredio da budete ponizni kako ne bi druge obespravili ili se nad njima uznosili.

— Allahov Poslaniče — rekoše — kad bi me neko opsovao u društvu koje je ispod mog nivoa i kad bih mu ja uzvratio, da li bih bio grješan?

— Oni koji se međusobno psuju poput šejtana su; svašta govore i psuju — odgovori Alejhisselam.³⁷⁶

قال عياض: وَكُنْتُ حَرْبًا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَهْدَيْتُ إِلَيْهِ نَاقَةً قَبْلَ أَنْ تُسَلَّمَ فَلَمْ يَقْبَلْهَا وَقَالَ: إِنِّي أَكْرَهُ زَيْدَ الْمُشْرِكِينَ.

421. Kaže Ijad: “Bio sam neprijatelj Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, i prije nego sam primio islam, poklonio sam mu devu. Ali, on ne prihvati poklon, kazavši: ‘Ne volim poklone mnogobožaca.’”³⁷⁷

Grieh je psovati muslimana

عن سعد بن مالك عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ.

422. Sa'd b. Malik prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Grieh je psovati muslimana.”³⁷⁸

عن أنس قال: لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاحِشًا وَلَا لَعَانًا وَلَا سَبَابًا. كَانَ يَقُولُ غَدَاةَ الْمَعْتَبَةِ: مَالَهُ، تَرَبَّ جَبِينُهُ.

423. Enes je rekao: “Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, nije bio vulgaran, niti je proklinjao ili psovao. Kada bi nekoga ružio, rekao bi: ‘Šta mu je, bolan ne bio?’”³⁷⁹

عن عبد الله عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ، وَقَتْلُهُ كُفْرٌ.

³⁷⁶ Muslim 2865 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/235.

³⁷⁷ Ebu Davud 3057 i Et-Tirmizi 1577 i Et-Taberani u *El-Evsutu* 1/29 i *Es-Sagiru* 1/25.

³⁷⁸ Ibn Madždže 3941, En-Nesai u djelu *Es-Sunenu-l-kubra* 3567 i Et-Taberani u *El-Medbiru* 1/145.

³⁷⁹ E-Buhari 6031 i Ahmed 3/126.

424. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Griješ je psovati muslimana, a nevjerstvo je ubiti ga."³⁸⁰

عن أبي ذر قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: لَا يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفُسُوقِ وَلَا يَرْمِيهِ بِالْكُفْرِ إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذَلِكَ.

425. Ebu Zerr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada neko optuži drugog čovjeka za grješnost ili nevjerstvo, a on nije takav, tē će se riječi vratiti na njega."³⁸¹

عن أبي ذر سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول: مَنْ ادَّعَى لِرَجُلٍ غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ فَقَدْ كَفَرَ، وَمَنْ ادَّعَى قَوْمًا لَيْسَ هُوَ مِنْهُمْ فَلَيَنْبِئُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ، وَمَنْ دَعَا رَجُلًا بِالْكُفْرِ أَوْ قَالَ: عَدُوُّ اللَّهِ، وَلَيْسَ كَذَلِكَ إِلَّا حَارَتْ عَلَيْهِ.

426. Ebu Zerr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nevjerstvo je svjesno tvrditi da je sin nekog drugog, a ne svog pravog oca! Ko se bude prisposobljavao s narodom od kojih on nije, neka pripremi sebi mjesto u Vatri. Ko optuži nekog čovjeka za nevjerstvo ili kaže: 'Allahov neprijatelju', a on nije takav, tē će se riječi vratiti na njega."³⁸²

عن سليمان بن صرد قال: اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَضِبَ أَحَدُهُمَا فَاشْتَدَّ غَضَبُهُ حَتَّى انْتَفَخَ وَجْهُهُ وَتَغَيَّرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ الَّذِي يَبْغِدُ. فَانْطَلَقَ إِلَيْهِ الرَّجُلُ فَأَخْبَرَهُ يَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ: تَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. قَالَ: أَتَرَى بِي بَأْسًا؟ أَمْجُنُونِ أَنَا؟! اذْهَبْ!

427. Sulejman b. Suređ kazuje: "Pred Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, posvadaše se dvojica tako žestoko da se jedan sav zapurio i naduo pa Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Znam jednu riječ; kad bi je izgovorio, prošla bi ga ljutnja.

³⁸⁰ El-Buhari 48, Muslim 64, Et-Tirmizi 1983, En-Nesai u djelu *Es-Sunenu-l-kubra* 7/122 i Ibn Madžđe 3914.

³⁸¹ El-Buhari 6045.

³⁸² El-Buhari 3508 i Muslim 61.

- Neko od prisutnih³⁸³ ustade i obavijesti ga o Vjerovjesnikovim, neka je mir i blagoslov na njega, riječima, rekavši mu:
- Moli Allaha da te zaštiti od prokletog šejtana.
- Zar misliš da nisam dobro?! Misliš da sam lud?! Kupi se! — drsko izvрати.³⁸⁴

عن عبد الله قال: ما من مُسلمين إلا بينهما من الله عز وجل سترٌ، فإذا قال أحدهما لصاحبه كلمة هجرٍ فقد حرق سِرَّ الله، وإذا قال أحدهما للآخر أنت كافرٌ فقد كفر أحدهما.

428. Abdullah je rekao: "Između svaka dva muslimana Allah je stavio zastor, pa kada neko uvrijedi brata muslimana, pocijepa taj Allahov zastor, a ako ga optuži da je nevjernik, jedan od njih dvojice je, uistinu, počinio nevjerstvo."

Ne obraćati se direktno drugima

عن عائشة قالت: صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئاً فَرَحَّصَ فِيهِ فَتَرَةً عَنْهُ قَوْمٌ. مَعَ ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَطَبَ فَحَمَدَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ: مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَتَنَزَّهُونَ عَنِ الشَّيْءِ أَصْنَعُهُ؟ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْلَمُهُم بِاللَّهِ وَأَشَدَّهُمْ لَهُ حَشِيَّةً.

429. Aiša kazuje: "Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, nešto dozvolio, ali neki se suzdržaše od toga. Kad je to do njega doprla, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, nakon što se zalagao Uzvišenom, reče:

— Zašto neki ljudi prežu od onog što ja činim?! Tako mi Allaha, ja ga bolje poznajem Allaha i najviše Ga se bojim."³⁸⁵

عن أنس قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَلَّ مَا يُوَاجِهُهُ الرَّجُلُ بِشَيْءٍ يَكْرَهُهُ، فَيَدْخُلُ عَلَيْهِ بَوْمًا رَجُلٌ وَعَلَيْهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ، فَلَمَّا قَامَ قَالَ لِأَصْحَابِهِ: لَوْ غَيْرَ - أَوْ نَزَعَ - هَذِهِ الصُّفْرَةُ:

³⁸³ Ebu Davudovoj verziji stoji da je to bio Muaz.

³⁸⁴ El-Buhari 6115 i Muslim 2610.

³⁸⁵ El-Buhari 6101 i Muslim 2356.

430. Enes priča: "Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, rijetko izravno govorio bilo kome nešto što ne voli. Jednog dana kod njega ude čovjek s tragovima žute kane na bradi. Nakon što je otišao, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče svojim drugovima: 'Kad bi promijenio ili skinuo ovu žutu kanu.'"³⁸⁶

Ko drugom kaže da je munafik

عن علي قال: بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَامِ، وَكَلَانَا فَارِسٌ فَقَالَ: انْطَلِقُوا حَتَّى تَبْلُغُوا رَوْضَةَ كَذَا وَكَذَا، وَبِهَا امْرَأَةٌ مَعَهَا كِتَابٌ مِنْ حَاطِبٍ إِلَى الْمُشْرِكِينَ فَأَتُونِي بِهَا. فَوَافَيْنَاهَا تَسِيرٌ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا حَيْثُ وَصَفَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَلْنَا: الْكِتَابُ الَّذِي مَعَكَ. قَالَتْ: مَا مَعِيَ كِتَابٌ. فَبَحْثْنَاهَا وَبَعِيرَهَا. فَقَالَ صَاحِبِي: مَا أَرَى. فَقُلْتُ: مَا كَذَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لِأُجَرِّدَنَّكَ أَوْ لَتُخْرِجَنَّهُ. فَأَهْوَتْ بِيَدِهَا إِلَى حُجْرَتِهَا - وَعَلَيْهَا إِزَارٌ صُوفٍ - فَأَخْرَجَتْ. فَأَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ: خَانَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنِينَ، دَعْنِي أَضْرِبُ عُنُقَهُ. وَقَالَ: مَا حَمَلَكَ؟ فَقَالَ: مَا بِي إِلَّا أَنْ أَكُونَ مُؤْمِنًا بِاللَّهِ وَأَرَدْتُ أَنْ يَكُونَ لِي عِنْدَ الْقَوْمِ يَدٌ. قَالَ: صَدَقَ يَا عُمَرُ، أَوْ لَيْسَ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا؟ لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ: اْعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ وَجَّهْتُ لَكُمْ الْجَنَّةَ. فَدَمَعَتْ عَيْنَا عُمَرَ وَقَالَ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ.

431. Alija kazuje: "Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, posla mene i Ez-Zubejra b. El-Avvama — a obojica smo imali konje — kazavši nam:

— Kod te i te bašče zateći ćete ženu s pismom koje je Hatib poslao mušricima. Dovedite mi je!

Sustigli smo je kako jaše na devu na mjestu koje nam je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, opisao.

— Pismo koje носиš sa sobom! — rekli smo.

— Ne nosim nikakvo pismo — reče.

Pretražili smo i nju i devu, ali pismu nije bilo ni traga.

— Vjerovjesnik nije pogriješio — rekoh — Tako mi Onoga u čijoj je

³⁸⁶ En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 10065.

rući moja duša, ako nam ga sama ne predaš, razgolitit ću te.

Nosila je vuneni izar. Zavuče ruku za pojas i izvadi pismo. Kada smo došli Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, Omer reče:

— Izdao je Allaha, Njegovog Poslanika i sve vjernike! Dopusti mi da ga ubijem.³⁸⁷

— Šta te nagnalo da to uradiš? — upita Alejhisselam Hatiba.

— Ja vjerujem u Allaha, ali sam želio da kod njih imam potporu — odgovori Hatib.

— Istinu je rekao, Omere — reče Alejhisselam — Zar on nije bio na Bedru? Možda je Allah zavirio u njihova srca i rekao: 'Vi ste zaslužili Džennet zato radite šta god hoćete.'

Omerove oči zasuziše i reče:

— Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju."³⁸⁸

Ko svom bratu kaže da je nevjernik

عن عبد الله بن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: أَيُّمَا رَجُلٍ قَالَ لِأَخِيهِ: كُفْرًا فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدَهُمَا.

432. Abdullah b. Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada neko optuži svoga brata muslimana da je nevjernik, jedan od njih je, zasigurno, nevjernik."³⁸⁹

عن عبد الله بن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا قَالَ لِأَخِيهِ كُفْرًا فَقَدْ بَاءَ أَحَدُهُمَا، إِنْ كَانَ الَّذِي قَالَ لَهُ كَافِرًا فَقَدْ صَدَقَ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ كَمَا قَالَ لَهُ فَقَدْ بَاءَ الَّذِي قَالَ لَهُ بِالْكَفْرِ.

433. Abdullah b. Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kad neko nekoga optuži da je nevjernik, jedan od njih dvojice je, uistinu, nevjernik. Ako je onaj koga je optužio

³⁸⁷ El-Buhariji i Muslimu ova Omerova rečenica glasi: "Dozvoli mi da ubijem ovog licemjera."

³⁸⁸ El-Buhari 4274 i Muslim 2494.

³⁸⁹ El-Buhari 6104 i Muslim 60, Et-Tirmizi 2637, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/208 i Ibn Hibban 1/548.

za nevjerstvo uistinu nevjernik, onda je rekao istinu, a ako nije, onda je onaj koji ga je optužio nevjernik.”³⁹⁰

Likovanje neprijatelja

عن أبي هريرة أن النبي صلى الله عليه وسلم كان يتعوذ من سوء القضاء وشماتة الأعداء.

434. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, molio Allaha da ga zaštiti od lošeg predodređenja i likovanja dušmanâ.³⁹¹

Rasipništvo

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ اللَّهَ يَرْضَى لَكُمْ ثَلَاثًا وَيَسْخَطُ لَكُمْ ثَلَاثًا: يَرْضَى لَكُمْ أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَأَنْ نَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَأَنْ نُنَاصِحُوا مَنْ وَلَاهُ اللَّهُ أَمْرَكُمْ، وَيَكْرَهُ لَكُمْ: قِيلٌ وَقَالَ وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةُ الْمَالِ.

435. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Tri vaše osobine čine Allaha zadovoljnim, a druge tri Ga čine srditim; čini Ga zadovoljnim to da Mu se klanjate i da Mu druga ne pripisujete, da se svi čvrsto Allahovog užeta držite i da budete dobronamjerno kritični prema onima koje je Allah vama nadležnim učinio, a prezire kod vas ‘rekla-kazala’, pretjerano zapitkivanje i traćenje imetka.”³⁹²

عن ابن عباس في قوله عز وجل: ﴿وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ قال: فِي غَيْرِ إِسْرَافٍ وَلَا تَقْتِيرٍ.

436. Ibn Abbas kaže da se u ajetu: *Što god vi udijelite, On će to nadoknaditi, On najbolje opskrbljuje* misli na ono što se udijelilo bez rasipanja ili škrtarenja.

³⁹⁰ Muslim 60 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 10/224.

³⁹¹ El-Buhari 6347 i Muslim 2707.

³⁹² Muslim 1715.

Rasipnici

عن أبي العبيدين قال: سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ عَنِ الْمُبَذِّرِينَ ﴿٣٩٣﴾ قَالَ: الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي غَيْرِ حَقٍّ.

437. Ebu-l-Ubejdejn kaže: "Pitao sam Abdullaha o rasipnicima, pa mi reče: "To su oni koji bespotrebno udjeljuju."

عن ابن عباس ﴿٣٩٤﴾ الْمُبَذِّرِينَ قَالَ: الْمُبَذِّرِينَ فِي غَيْرِ حَقٍّ.

438. Ibn Abbas kaže da su rasipnici oni koji bespravno udjeljuju.

Obnova stanova

عن زيد بن أسلم عن أبيه قال: كَانَ عُمَرُ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَصْلِحُوا عِبْكَ مَتَاوَيْكُمْ، وَأَخِيفُوا هَذِهِ الْجَنَانَ قَبْلَ أَنْ تُخَيِّفُكُمْ، فَإِنَّهُ لَنْ يَدُوَ لَكُمْ مُسْلِمُوهَا، وَإِنَّا - وَت - مَا سَأَلَمْنَاهُمْ مِنْذُ عَادَيْنَاهُمْ.

439. Omer bi s minbera govorio: "O ljudi, opravljajte vaše stanove i zastrašite ove zmiје prije negoli one vas preplaše. Vi nećete moći razaznati vjernice među njima. Tako mi Allaha, nismo se s njima pomirili dokako smo zaratili."

Ulaganje u izgradnju

عن خباب قال: إِنَّ الرَّجُلَ لَيُؤَجَّرُ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا الْبِنَاءَ.

440. Habbab kaže: "Čovjek će biti za sve nagrađen, osim za izgradnju."³⁹³³⁹⁴

³⁹³ Odnosi se na bespotrebnu gradnju.

³⁹⁴ Ibn Hibban 8/34.

Kada čovjek bude radio sa svojim radnicima

عن عبد الله بن عمرو قال: لَابَنُ أَخٍ لَهُ خَرَجَ مِنَ الْوَهْطِ: أَيْعَمَلُ عُمَالُكَ؟ قَالَ: لَا أَدْرِي.
قَالَ: أَمَا لَوْ كُنْتَ تَقْفِيًا لَعَلِمْتَ مَا يَعْمَلُ عُمَالُكَ. ثُمَّ التَفَتَ إِلَيْنَا فَقَالَ: إِنْ الرَّجُلَ إِذَا عَمَلَ
مَعَ عُمَالِهِ فِي دَارِهِ - وَقَالَ أَبُو عَاصِمٍ مَرَّةً: فِي مَالِهِ - كَانَ عَامِلًا مِنْ عُمَالِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

441. Abdullah b. Amr upitao je svoga bratića, koji je bio izišao iz Vehta:³⁹⁵

— Da li ti rade radnici?

— Ne znam — odgovori.

— E da si pravi Sekafljanin, znao bi šta ti rade radnici. — Potom se okrenu prema nama i reče: — Kada čovjek radi na svom imanju ili imetku sa svojim radnicima, on je jedan od Allahovih radnika.

Nadmetanje u izgradnji

عن أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَتَطَاوَلَ النَّاسُ فِي الْبُنْيَانِ.

442. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Smak svijeta će biti kada se ljudi počnu nadmetati u izgradnji."³⁹⁶

عن الحسن قال: كُنْتُ أَدْخُلُ بَيْتَ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خِلَافَةِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَانَ، فَأَتَنَاوَلُ سَقْفَهَا بِيَدِي.

443. El-Hasan priča: "Za vrijeme Osmanovog hilafeta ulazio sam u kuće Vjerovjesnikovih žena i plafon sam mogao dokučiti rukom."

عن داود بن قيس قال: رَأَيْتُ الْحَجَرَاتِ مِنْ جَرِيدِ النَّخْلِ مُغَشَّاةً مِنْ خَارِجِ مَسْجِدِ الشَّعِيرِ وَأُظُنُّ عَرْضَ الْبَيْتِ مِنْ بَابِ الْحُجْرَةِ إِلَى بَابِ الْبَيْتِ نَحْوًا مِنْ سِتِّ أَوْ سَبْعِ أَذْرُعٍ، وَأَخْزُرُ

³⁹⁵ Mjesto u Taifu.

³⁹⁶ El-Buhari 7121 i Muslim 2954.

الْبَيْتِ الدَّاحِلَ عَشْرَ أَذْرَعٍ، وَأَظْنَ سُمْكُهُ بَيْنَ الثَّمَانِ وَالسَّبْعِ نَحْوَ ذَلِكَ، وَوَقَفْتُ عِنْدَ بَابِ عَائِشَةَ فَإِذَا هُوَ مُسْتَقْبِلَ الْمَغْرِبِ.

444. Davud b. Kajs kazuje: "Vidio sam sobe Vjerovjesnikovih žena koje su bile izgrađene od palminih ogoljenih grana, a izvana obložene kostrijeti. Mislim da je širina kuće od sobnih do izlaznih vrata bila šest ili sedam rukohvata. Unutrašnjost kuće je, čini mi se, bila deset rukohvata, a debljina oko osam ili sedam. Kad sam stao na Aišina vrata, primijetio sam da su u pravcu zapada."

عن عبد الله الرومي قال: دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ طَلْقٍ فَقُلْتُ: مَا أَقْصَرَ سَقْفَ بَيْتِكَ هَذَا. قَالَتْ: يَا بُنَيَّ إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَتَبَ إِلَى عُمَالِهِ: أَنْ لَا تُطِيلُوا بِنَاءَكُمْ. فَإِنَّهُ مِنْ شَرِّ أَيَّامِكُمْ.

445. Abdullah Er-Rumi priča: "Kad sam išao kod Ummu Talk, rekao sam:

— Kako ti je nizak plafon!

— Sine moj, vođa pravovjernih, Omer b. El-Hattab, pisao je svojim namjesnicima da ne izdižu svoje građevine, jer će to biti njihovi najgori dani.

Baviti se izgradnjom

عن سلام بن شرحبيل عن حَبَّةَ بنِ خَالِدٍ وَسَوَّاءَ بنِ خَالِدٍ أَنَّهُمَا أَتَيَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُعَالِجُ حَائِطًا أَوْ بِنَاءً لَهُ فَأَعَانَاهُ.

446. Selam b. Šurahbil priča da su Habbe b. Halid i Seva' b. Halid zatekli Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kako popravlja zid ili kuću, pa su mu prišli pomoći.

عن قيس بن أبي حازم قال: دَخَلْنَا عَلَى حَبَّابِ نَعْوَدَةَ - وَقَدْ اكْتَوَى سَبْعَ كَيَاتٍ - فَقَدْ إِنْ أَصْحَابَنَا الَّذِينَ سَلَفُوا مَضَوْا وَلَمْ تُنْقِصْهُمْ الدُّنْيَا، وَإِنَّا أَصَبْنَا مَا لَا نَجِدُ لَهُ مَوْضِعًا فِي الثَّرَابِ، وَلَوْلَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا أَنْ نَدْعُو بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِهِ.

ثُمَّ أَتَيْنَاهُ مَرَّةً أُخْرَى وَهُوَ يَبْنِي حَائِطًا لَهُ فَقَالَ: إِنَّ الْمُسْلِمَ يُؤْجَرُ فِي كُلِّ شَيْءٍ يُنْفَقُهُ إِلَّا فِي شَيْءٍ يَجْعَلُهُ فِي التُّرَابِ.

447. Kajs b. Ebu Hazim kazuje: "Otišli smo u posjetu Habbabu koji se bio razbolio i već sedam puta užarenim metalom pržio tijelo. Kad smo ušli, reče nam:

— Moji drugovi koji su pomrli dunjaluk im nije uskratio nagradu. A mi danas imamo toliko imetka da ga nemamo gdje drugo staviti, osim u zemlju. Da Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, nije zabranio da zazivamo smrt, poželio bih umrijeti.

Kada smo mu drugi put došli, zatekli smo ga kako gradi zid, pa nam reče:

— Čovjek će biti nagrađen za sve što utroši, osim za ono što utroši u zemlju."³⁹⁷

عن عبد الله بن عمرو قال: مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَصْلَحُ خُصًّا لَنَا فَقَالَ: مَا نَدَّاءُ؟ قُلْتُ: أَصْلَحُ خُصًّا يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ: الْأَمْرُ أَسْرَعُ مِنْ ذَلِكَ.

448. Abdullah b. Amr priča: "Dok sam popravljao našu stračaru, naiđe Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, pa me upita:

— Šta to radiš?

— Popravljam ovu našu stračaru, Allahov Poslaniče — rekoh.

— Sudnji dan je brži od toga — uzvрати Alejhisselam."³⁹⁸

Prostran dom

عن نافع بن عبد الحارث عن النبي عليه السلام قال: مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ وَالْجَارُ الصَّالِحُ وَالْمَرْكَبُ الْهَنِيءُ.

449. Nafi'a b. Abdulharis prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Čovjeka čini sretnim prostran dom, dobar susjed i poslušna jahalica."

³⁹⁷ El-Buhari 5673, Muslim 2681, Ahmed 5/110 i El-Bejheki 3/377.

³⁹⁸ Ebu Davud 5235 i 5236, Et-Tirmizi 2335, Ibn Madždže 4160 i Ibn Hibban 7/263.

Ko izgradi sprat

عن ثابت أنه كان مع أنس بالزاوية فوق غرفة له فسمع الأذان فترل، ونزلت فقامت بي الخطأ. فقال: كنت مع زيد بن ثابت فمشى بي هذه المشية وقال: أتدري لم فعلت بك؟ فإن النبي صلى الله عليه وسلم مشى بي هذه المشية وقال: أتدري لم مشيت بك؟ قلت الله ورسوله أعلم. قال: ليكثر عدد خطانا في الصلاة.

450. Sabit priča: "Bio sam s Enesom u mjestu Ez-Zavije,³⁹⁹ na spratu njegove kuće. Kad se začuo ezan, siđosmo. Išao je sitnim korakom. Reče:

— Bio sam jednom sa Zejdom b. Sabitom, pa je i on ovako hodao i upita me: 'Znaš li zašto ovako hodam?' Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, ovako sa mnom hodao i upitao me: Znaš li zašto ovako hodam s tobom? Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju, odgovorih. Da napravimo što više koraka na pulu ka namazu, reče Alejhisselam."

Izrađivanje dekora na građevinama

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَتَى النَّاسُ ثَبْرًا يُشَبِّهُونَهَا بِالْمَرَاجِلِ. قال إبراهيم: يعني الثياب المخططة.

451. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Sudnji dan će nastupiti kad ljudi počnu graditi kuće slične jemenskim ogrtačima." Ibrahim kaže da je to vrsta urešene odjeće.

عن وراد كاتب المغيرة: كتب معاوية إلى المغيرة: اكتب إلي ما سمعت من رسول الله. فكتب إليه: إن النبي صلى الله عليه وسلم كان يقول في دُبرِ كل صلاة: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ. وكان ينهى عن قيل وقال وكثرة السوال وإضاعة المال، وكان ينهى عن عقوق الأمهات ووأد البنات ومنع وهات.

³⁹⁹ Mjesto nadomak Medine gdje je Enes b. Malik imao svoju kuću.

452. Verrad, El-Mugirin pisar, kazuje: "Muavija je pismeno zatražio od El-Mugire da mu napiše ono što je čuo od Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, pa mu ovaj napisao: 'Allahov bi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, nakon svakog namaza kazao: Samo je Allah bog, Jedini i nema sudruga. Njemu pripada sva vlast i svaka riječ zahvale i On je svemu kadar. Gospodaru, niko ne može spriječiti ono što Ti daruješ, niti iko može dati ono što Ti spriječiš i nikoga njegovo bogatstvo neće spasiti od Tebe. I još mu je napisao: Zabranjivao bi 'rekla-kazala' priče, pretjerano zapitkivanje i traćenje imetka. Zabranjivao bi neposlušnost prema roditeljima, zakopavanja živih djevojčica, nedavanja onog što se treba dati i polaganje računa na ono na što se nema prava."⁴⁰⁰

عن أبي هريرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: لَنْ يُنْجِيَ أَحَدًا مِنْكُمْ عَمَلُهُ. قَالُوا: وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ مِنْهُ بِرَحْمَةٍ فَسَدُّوا وَقَارِبُوا وَأَعْدُوا وَرُوحُوا وَشَيَّءٌ مِنَ الدُّلْجَةِ، وَالْقَصْدَ الْقَصْدَ تَبَلَّغُوا.

453. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Nikoga neće spasiti njegovo djelo.

— Pa ni tebe, Allahov Poslaniče? — upitaše ashabi.

— Ni mene — odgovori Alejhisselam — osim ako me Allah obaspe Svojom milošću. Zato činite dobro, budite umjereni, putujte jutrom i u predvečerje a i jednim dijelom noći. Držite se sredine! Sredine, jer tako ćete dostići cilj.⁴⁰¹

Blagost

عن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم قالت: دَخَلَ رَهْطٌ مِنَ الْيَهُودِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: السَّأَمُ عَلَيْكُمْ. قَالَتْ عَائِشَةُ: فَفَهِمْتُهَا، فَقُلْتُ: عَلَيْكُمُ السَّأَمُ وَاللَّعْنَةُ. قَالَتْ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَهْلًا يَا عَائِشَةُ، إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ

⁴⁰⁰ El-Buhari 844, Muslim 593 i Ahmed 45/254.

⁴⁰¹ El-Buhari 6463 i Muslim 2816.

فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْ لَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَدْ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ.

454. Aiša, Vjerovjesnikova žena, priča: “Jedna grupa Židova ude Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, i reče:

— Es-samu alejkum! (Potrovali se!) — Razumjevši šta su rekli, odmah sam im odgovorila:

— I vi, i neka ste prokleti.

— Polahko, Aiša — uključi se Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega — Allah u svemu voli blagost.

— Allahov Poslaniče, zar nisi čuo šta su rekli?

— Ja sam im već odgovorio: ‘I vi.’⁴⁰²

عن جرير بن عبد الله قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ يُحَرِّمُ الرَّفْقَ يُحَرِّمُ الْخَيْرَ

455. Džerir b. Abdullah prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ko je lišen blagosti lišen je svakog dobra.”⁴⁰³

عن أبي الدرداء عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ أُخْتِرَ حَظُّهُ مِنَ الْخَيْرِ، وَمَنْ حُرِمَ حَظُّهُ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ حُرِمَ حَظُّهُ مِنَ الْخَيْرِ. أَثْقَلُ شَيْءٍ فِي بَيْتِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُسْنُ الْخُلُقِ، وَإِنَّ اللَّهَ لَيُبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبَذِيَّ.

456. Ebu-d-Derda prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ko je obdaren blagošću obdaren je dobrom, a ko je lišen blagosti lišen je dobra. Na Sudnjem danu najteža vjernikova stvar na vazi bit će lijepo ponašanje. A Allah, uistinu, prezire vulgarnu i brbljivu osobu.”⁴⁰⁴

عن عائشة قالت: قال النبي صلى الله عليه وسلم: أَفِيلُوا ذَرِيَّاهُمَا عَثْرَاتِهِمَا.

457. Aiša prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Oprostite uzornima sitne pogreške.”⁴⁰⁵

⁴⁰² El-Buhari 6024, Muslim 2165, Ahmed 6/199 i Ibn Hibban 14/353.

⁴⁰³ Muslim 2592, Ibn Mađždže 3689, Ebu Davud 4809 i Ahmed 4/362.

⁴⁰⁴ El-Tirmizi 2013, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/193 i Ibn Ebu Šejbe 5/209.

⁴⁰⁵ Ebu Davud 4375.

عن أنس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَكُونُ الْخُرْقُ فِي شَيْءٍ إِلَّا شَأْنَهُ، وَإِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ.

458. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Grubost pokvari svaku stvar, a Allah je blag i voli blagost."

عن أبي سعيد الخدري قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم أشدَّ حياءَ من العذراء في حدرها، وكان إذا كره شيئاً عرفناه في وجهه.

459. Ebu Seid El-Hudri kaže: "Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, bio stidljiviji od nevine djevojke u hidru,⁴⁰⁶ a po izrazu njegovog lica znali bismo da nešto ne voli."⁴⁰⁷

عن ابن عباس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: الْهَدْيُ الصَّالِحُ وَالسَّمْتُ وَالْإِقْتِصَادُ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءاً مِنَ النَّبُوَّةِ.

460. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Uzorno ponašanje, lijepo držanje i umjerenost sedamdeseti su dio vjerovjesništva."⁴⁰⁸

عن عائشة قالت: كُنْتُ عَلَى بَعِيرٍ فِيهِ صُعُوبَةٌ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَيْكَ بِالرَّفْقِ فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا رَأْنُهُ، وَلَا يُتْرَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَأْنُهُ.

461. Aiša priča: "Jednom sam jahala devu koja je bila malo neposlušna, pa Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče: 'Budi blaga! Jer blagost je ukras svemu i sve je bez nje krnjavo.'"⁴⁰⁹

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِيَّاكُمْ وَالشُّعْ فَإِنَّهُ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ، وَقَطَعُوا أَرْحَامَهُمْ، وَالظُّلْمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

⁴⁰⁶ Hidr je zastrti dio kuće iza kojeg boravi djevojka.

⁴⁰⁷ El-Buhari 6102 i Muslim 2320.

⁴⁰⁸ Ebu Davud 4776, Et-Taberani u *El-Kebiru* 12/106, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/194 i Ahmed 1/296.

⁴⁰⁹ Muslim 2594, Ahmed 6/171 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/193.

462. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne budite lakomi, jer je to uništilo one koji su bili prije vas; prolijevali su vlastitu krv i kidaši rodbinske veze, a nepravda će biti tmina na Sudnjem danu."⁴¹⁰

Umjerenost u životu

عن سَعِيدِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ أَبِي قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَتْ: أَمْسِكْ حَتَّى أَحِيطَ نَقَبَتِي. فَأَمْسَكْتُ فَقُلْتُ: يَا أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ لَوْ تَخَرَّجْتُ فَأَخْبَرْتُهُمْ لَعَدُوهُ مِنْكَ بُحْلًا. قَالَتْ: أَبْصِرْ شَأْنَكَ. إِنَّهُ لَا جَدِيدَ لِمَنْ لَا يَلْبَسُ الْخَلْقَ.

463. Seid b. Kesir b. Ubejd prenosi od svog oca da je rekao: "Ušao sam kod Aiše, majke pravovjernih, pa mi reče:

— Pridrži da ušijem ovu haljinu.⁴¹¹ Uhvativši, rekoh:

— Majko pravovjernih, kada bih ovo otkrio ljudima, smatrali bi da sam škrtariš.

— Ne zamaraj se time — reče. — Ko ne oblači ishabanu odjeću ne poznaje vrijednost nove."

Šta se daje vjerniku za blagost

عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرُّفْقَ وَيُعْطِي عَلَيْهِ مَا لَا يُعْطِي عَلَى الْعُنْفِ.

464. Abdullah b. Mugaffel prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah je blag i voli blagost i za nju daje ono što ne daje za nasilje."⁴¹²

⁴¹⁰ Muslim 2578, Ahmed 3/323 i El-Bejheki 6/93.

⁴¹¹ — vrsta haljine koja nema učkura.

⁴¹² Ebu Dayud 4807, Ibn Madždže 3688, En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 7702, Ed-Da-imi 2793 i Ibn Hibban 2/309.

Širenje pouzdanja

عن أنس بن مالك قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: يَسْرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَسَكَنُوا وَلَا تَنْفَرُوا.

465. Enes b. Malik prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Olakšavajte, a ne otežavajte, širite među ljudima pouzdanje, a nemojte ih tjerati od vjere."⁴¹³

عن عبد الله بن عمرو قال: نَزَلَ ضَيْفٌ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ، وَفِي الدَّارِ كَلْبَةٌ لَهُمْ فَقَالُوا: يَا كَلْبَةُ لَا تَنْبَحِي عَلَى ضَيْفِنَا، فَصَحَنَ الْجِرَاءُ فِي بَطْنِهَا، فَذَكَرُوا لِنَبِيِّ لَهُمْ فَقَالَ: إِنَّ مِثْلَ هَذَا كَمِثْلِ أُمَةٍ تَكُونُ بَعْدَكُمْ يَغْلِبُ سُفَهَاؤُهَا عُلَمَاءُهَا.

466. Abdullah b. Amr kazuje: "U jednu kuću u plemenu Benu Israil dode gost. U kući bješe jedna kuja, pa joj domaćini rekoše:

— Ne smiješ lajati na gosta.

U tom trenu začu se zavijanje njene štenadi u stomaku. To spomenuše njihovom vjerovjesniku, pa im on reče:

— To je poput naroda koji će živjeti poslije vas, gdje će neznalice nadjačati učevne."

Grubost

عن عائشة قالت: كُنْتُ عَلَى بَعِيرٍ فِيهِ صُعُوبَةٌ فَجَعَلَتْ أَضْرِبُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَيْكَ بِالرَّفْقِ فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ، وَلَا يَنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ.

467. Aiša kazuje: "Deva koju sam jahala bila je malo neposlušna, pa sam je počela udarati. Vidjevši to, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, mi reče: 'Budi blaga, jer blagost je svemu ukras, a bez nje je sve krnjavo.'⁴¹⁴

⁴¹³ El-Buhari 6125, Muslim 1734, Ahmed 3/131 i Ebu Ja'la 7/187.

⁴¹⁴ Muslim 2594.

عن أبي نضرة قال رجلٌ مِنَّا يُقالُ لَهُ جَابِرٌ أَوْ جُوَيْرٍ: طَلَبْتُ حَاجَةً إِلَى عُمَرَ فِي خِلَافَتِهِ، فَانْتَهَيْتُ إِلَى الْمَدِينَةِ لِبَلَاءٍ فَغَدَوْتُ عَلَيْهِ وَقَدْ أُعْطِيتُ فِطْنَةً وَلِسَاناً — أَوْ قَالَ: مَنْطَقٌ — فَأَخَذْتُ فِي الدُّنْيَا فَصَغَّرْتُهَا فَتَرَكْتُهَا لَا تَسْوَى شَيْئاً. وَإِلَى جَنْبِهِ رَجُلٌ أَبْيَضُ الشَّعْرِ أَبْيَضُ الثِّيَابِ فَقَالَ لَمَّا فَرَعْتُ: كُلُّ قَوْلِكَ كَانَ مُقَارِباً إِلَّا وَقُوعَكَ فِي الدُّنْيَا، وَهَلْ تَدْرِي مَا الدُّنْيَا؟ إِنَّ الدُّنْيَا فِيهَا بَلَاغُنَا — أَوْ قَالَ: زَادُنَا — إِلَى الْآخِرَةِ وَفِيهَا أَعْمَالُنَا الَّتِي تُنْجِزِي بِهَا فِي الْآخِرَةِ، قَالَ: فَأَخَذَ فِي الدُّنْيَا رَجُلٌ هُوَ أَعْلَمُ بِهَا مِنِّي، فَقُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي إِلَى جَنْبِكَ؟ قَالَ: سَيِّدُ الْمُسْلِمِينَ، أَبِي بَنِ كَعْبٍ.

468. Ebu Nadre priča: “Jedan naš čovjek po imenu Džabir ili Džubair veli: ‘Otišao sam Omeru za vrijeme njegovog hilafeta da ga pitam za jednu svoju molbu. Pošto sam u Medinu došao kasno u noć, kod Omera sam otišao tek sljedećeg jutra. Pred njim sam koristio svu svoju pronicljivost i govorničko umijeće, pa sam počeo umanjivati vrijednost dunjaluka i predstavljati ga kao da ne vrijedi ništa. Dok sam tako vezao svoj govor, pored njega čitavo vrijeme sjedaše neki čovjek, sijede kose i bele odjeće, pa kad sam završio, reče:

— Sve što si rekao ima smisla, osim onog o dunjaluku. Da li ti uopće znaš šta je dunjaluk? Na njemu su naše zalihe za ahiret, na njemu stječeš djela zbog kojih ćemo biti nagrađeni na ahiretu. — I tako je nastavio pričati o dunjaluku i vidjeh da ga poznaje bolje od mene.

— Vodo pravovjernih — obratih se Omeru — ko je taj čovjek pored mene?

— Ovo je prvak među muslimanima — reče Omer — Ubejj b. Ka’b.”

عن البراء بن عازب قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: الْأَشْرُفُ شَرٌّ.

469. El-Bera b. Azib prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Razuzdanost je ružna.”

Stjecanje imetka

عن حَنْشُ بْنُ الْحَارِثِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ الرَّجُلُ مِمَّا تُنْتَجُ فِرْسُهُ فَيَنْحَرُهَا فَيَقُولُ: أَنَا أَعِيشُ حَتَّى أَرْكَبَ هَذَا؟ فَجَاءَنَا كِتَابُ عُمَرَ: أَنْ أَصْلَحُوا مَا رَزَقَكُمْ اللَّهُ فَإِنَّ فِي الْأَمْرِ تَنْفُسًا.

470. Haneš b. El-Haris prenosi od svog oca: "Kad bi se nekom oždriježila kobila, zaklao bi ždrijebe, govoreći: 'Zar ću živjeti toliko dugo da bih ga mogao jahati?!' Domalo dode pismo od Omera u kojem stajaše: 'Pametno iskorištavajte ono čime vas je Allah opskrbio, jer ima još vremena do Sudnjeg dana.'"

عن أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنْ قَامَتِ السَّاعَةُ وَفِي يَدِ أَحَدِكُمْ فَسِيلَةٌ فَإِنْ اسْتَطَاعَ أَنْ لَا تَقُومَ حَتَّى يَغْرِسَهَا فَلْيَغْرِسَهَا.

471. Enes b. Malik prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ako vam u rukama bude palmina sadnica kada nastupi Sudnji dan, nastojte da je zasadite."⁴¹⁵

عن دَاوُدَ بْنِ أَبِي دَاوُدَ قَالَ: قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ: إِنْ سَمِعْتَ بِالذَّجَالِ قَدْ خَرَجَ وَأَنْتَ عَلَى وَدِيَّةٍ تَغْرِسُهَا فَلَا تَعْجَلْ أَنْ تُصْلِحَهَا، فَإِنَّ لِلنَّاسِ بَعْدَ ذَلِكَ عَيْشًا.

472. Davud b. Ebu Davud priča da mu je Abdullah b. Selam rekao: "Ako čuješ da je Dedždžal izišao u trenutku kad budeš zasadiš palminu sadnicu, ni trena nemoj žuriti, jer će i poslije toga ljudi živjeti."

Dova obespravljenog

عن أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ، وَدَعْوَةُ الْمَسَافِرِ، وَدَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ.

473. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Tri se dove primaju: dova obespravljenog, dova putnika i dova roditelja protiv svoga djeteta."⁴¹⁶

⁴¹⁵ Ahmed 3/191.

⁴¹⁶ Ibn Madždže 3862, Ebu Davud 1536, Et-Tirmizi 1905, Ahmed 2/258 i Ibn Hibban 6/416.

Vjernik treba moliti Allaha za nafaku zbog ajeta: I opskrbi nas, jer Ti najljepšu opskrbu daješ⁴¹⁷

عن جابر أنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم على المنبر نظر نحو اليمن فقال: اللَّهُمَّ أَنْزِلْ بِقُلُوبِهِمْ. ونظر نحو العراق فقال مثل ذلك، ونظر نحو كل أفق فقال مثل ذلك، وقد -
اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا مِنْ ثَرَاتِ الْأَرْضِ وَبَارِكْ لَنَا فِي مُدَّنَا وَصَاعِنَا.

474. Džabir prenosi da je čuo Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kako je stojeći na minberu, lica okrenutog prema Jemenu, rekao: "Gospodaru, okreni njihova srca." Iste riječi ponovio je okrenuvši prema Iraku i prema svakoj strani, te na kraju dodade: "Gospodaru, opskrbi nas iz zemaljskih riznica i blagoslovi naš mudd i sa."⁴¹⁸

Nepravda je tmina

عن جابر بن عبد الله قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: اتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّ ضُلُمَاتِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَاتَّقُوا الشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ وَحَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَنَكِرَ دِمَائِهِمْ، وَاسْتَحْلَوْا مَحَارِمَهُمْ.

475. Džabir b. Abdullah prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Čuvajte se nepravde, jer je ona kijametska tmina, čuvajte se lakomosti, jer je ona uništila one prije vas; zbog nje su učinili druge ubijali i skrnavili svetinje."⁴¹⁹

عن جابر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: بَكُونُ فِي آخِرِ أُمَّتِي مَسْخٌ وَفُورٌ وَخَسْفٌ وَيُبْدَأُ بِأَهْلِ الْمَظَالِمِ.

476. Džabir prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Pred kraj moga ummeta dešavat će se izobličenja, satiranja i utiranja, a počet će se od nasilnika."

⁴¹⁷ El-Maide, 114

⁴¹⁸ Ahmed 3/342.

⁴¹⁹ Muslim 2578, Ahmed 3/323 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 6/93.

عن ابن عمر عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: الظُّلُمُ ظَلَمَاتُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

477. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nepravda je kijametska tmina."⁴²⁰

عن أبي سعيد عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا خَلَصَ الْمُؤْمِنُونَ مِنَ النَّارِ حُبِسُوا بِعَنْطَرَةٍ بَيْنَ الْحَنَّةِ وَالنَّارِ، فَيَتَقَاصُونَ مَظَالِمَ بَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا نَقَوْا وَهَذَّبُوا أُذُنَ لَهُمْ يَدْخُولُ الْجَنَّةِ، فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَأَحَدُهُمْ بِمَنْزِلِهِ أَدْلُ مِنْهُ فِي الدُّنْيَا.

478. Ebu Seid prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada se vjernici spase Vatre, bit će zadržani na mostu⁴²¹ između Dženneta i Vatre. Kada međusobno izmire svoje ovodunjalučke nesuglasice, bit će im dozvoljeno ući u Džennet. Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, svaki će čovjek bolje znati gdje mu je dom u Džennetu, nego što je znao gdje mu je dom na dunjaluku."⁴²²

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِيَّاكُمْ وَالظُّلْمَ، فَإِنَّ الظُّلْمَ ظَلَمَاتُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَإِيَّاكُمْ وَالْفُحْشَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ، وَإِيَّاكُمْ وَالشُّحَّ فَإِنَّهُ دَعَا مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَقَطَعُوا أَرْحَامَهُمْ، وَدَعَاهُمْ فَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ.

479. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Klonite se nepravdnosti, jer će na Sudnjem danu nepravda biti tmina. Klonite se vulgarnosti, jer Allah ne voli onog ko je po prirodi vulgaran niti onog ko to namjerno želi biti. Klonite se lakomosti, jer je ona potakla one prije vas da kidaju rodbinske veze i skrnave svetinje."⁴²³

عن جابر عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: اتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّ الظُّلْمَ ظَلَمَاتُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَاتَّقُوا الشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، وَحَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ، وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ.

⁴²⁰ El-Buhari 2447, Muslim 2579, Et-Tirmizi 2030, Ahmed 2/137 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 6/93.

⁴²¹ Vjerovatno je riječ o nekom drugom mostu, a ne o Sirat-čupriji.

⁴²² El-Buhari 2440, Ibn Hibban 16/416 i Ebu Ja'la 2/404.

⁴²³ El-Hakim 1/56.

480. Džabir prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na tebi, rekao: "Klonite se nepravde, jer će na Sudnjem danu nepravda biti kaznena, čuvajte se lakomosti, jer je ona uništila one prije vas; zbog nje su se međusobno ubijali i svetinje skrnavili."

عن أبي الضحى قال: اجتمع مسروق وشُتير بن شَكل في المسجد فتقوَّض إليهما حتى
المسجد فقال مسروق: لا أرى هؤلاء يجتمعون إلينا إلا ليستمعوا منا خيراً، فإني
تحدث عن عبد الله فأصدقك أنا، وإما أن أحدث عن عبد الله فتصدقني، فقال: حن
يا أبا عائشة! قال: هل سمعت عبد الله يقول: العَيْنَانِ يَزْنِيَانِ، وَالتِّدَانِ يَزْنِيَانِ وَالرَّحْمَةُ
يَزْنِيَانِ، وَالْفَرْجُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ أَوْ يُكَذِّبُهُ؟ فقال: نعم. قال: وأنا سَمِعْتُهُ. قال: فهل سمعت
عبد الله يقول: مَا فِي الْقُرْآنِ آيَةٌ أَجْمَعُ لِحَلَالٍ وَحَرَامٍ وَأَمْرٍ وَنَهْيٍ مِنْ هَذِهِ الْآيَةِ ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا
بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى﴾؟ قال: نعم. قال: وأنا قَدْ سَمِعْتُهُ. قال: فهل سمعت
عبد الله يقول مَا فِي الْقُرْآنِ آيَةٌ أَسْرَعُ فَرْجًا مِنْ قَوْلِهِ ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا﴾؟
قال: نعم. قال: وأنا قَدْ سَمِعْتُهُ. قال: فهل سمعت عبد الله يقول: مَا فِي الْقُرْآنِ آيَةٌ نَسَى
تَفْوِضًا مِنْ قَوْلِهِ ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ﴾؟
قال: نعم. قال: وأنا سَمِعْتُهُ.

481. Ebu-d-Duha priča: "Sastadoše se Mesruk i Šutejr b. Šekel u jednom mesdžidu. Svi ljudi koji su bili u raznim halkama po džamiji skupiše se oko njih.

— Mislim da su se ovi okupili oko nas samo kako bi čuli kakvo do-
zgo — primijeti Mesruk — Hoćeš li da ti pripovijedaš od Abdullaha, a ja
da potvrdujem ili ćeš da ja pričam, a ti da potvrđuješ?

— Pričaj ti, Ebu Aiša — reče Šutejr.

— Da li si čuo Abdullaha kad je rekao: 'Oči, ruke i noge bludniče, a
spolovilo to potvrdi ili porekne'?

— Jesam — potvrdi Šutejr.

— I ja sam ga čuo, a da li si čuo kad je rekao: Nijedan ajet u Kur'anu
ne sadrži u sebi više halala i harama, naređivanja i zabranjivanja od
svog ajeta: Allah naređuje da se pravedno i lijepo postupa i da se bližnjem
udjeljuje...⁴²⁴

⁴²⁴ En-Nahl, 90.

— Jesam — opet potvrđi.

— I ja sam ga čuo, a da li si ga čuo kad je rekao: Nijedan ajet ne obveseljuje više od: *A ko se Allaha bude bojao On će mu izlaz uvijek naći*?⁴²⁵

— Jesam — reče.

— I ja sam ga čuo, a da li si čuo Abdullaha kad je rekao: Nijedan u Kur'anu ne prepušta stvari Allahu više od ovog: *O Moji robovi, ko se prema sebi puno ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost*?⁴²⁶

— Jesam.

— I ja sam ga čuo."

عن أبي ذر عن النبي صلى الله عليه وسلم عن الله تبارك وتعالى قال: يَا عِبَادِي إِنِّي قَدْ خَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتُهُ مُحَرَّمًا بَيْنَكُمْ فَلَا تَظَالُمُوا! يَا عِبَادِي إِنَّمَا الَّذِينَ يَحْطُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوبَ وَلَا أَبَالِي، فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ! يَا عِبَادِي كُنْكُمْ حَائِجًا إِلَّا مَنْ أَطْعَمْتُهُ فَاسْتَطْعَمُونِي أَطْعِمْكُمْ! كُلُّكُمْ عَارٍ إِلَّا مَنْ كَسَوْتُهُ فَاسْتَكْسُونِي كَسِّكُمْ! يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجَنَّتُمْ كَانُوا عَلَى قَلْبٍ أَتَقَى عَيْدَ مِنْكُمْ لَمْ يَزِدْ ذَلِكَ فِي مَلِكِي شَيْئًا، وَلَوْ كَانُوا عَلَى أَفْجَرِ قَلْبٍ رَجُلٍ لَمْ يَنْقُصْ ذَلِكَ مِنْ مَلِكِي شَيْئًا! وَلَوْ اجْتَمَعُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَسَأَلُونِي فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ مَا سَأَلَ لَمْ يَنْقُصْ ذَلِكَ مِنْ مَلِكِي شَيْئًا! إِلَّا كَمَا يَنْقُصُ الْبَحْرُ أَنْ يَغْمَسَ فِيهِ الْمَخِيطُ غَمْسَةً وَاحِدَةً. يَا عِبَادِي إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أَجَعَلْتُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ وَلَا يَلُومُ إِلَّا نَفْسَهُ.

كان أبو إدريس إذا حدث بهذا الحديث جثا على ركبتيه.

482. Ebu Zerr prenosi od Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov nad njega, da je Uzvišeni Allah rekao: "Moji robovi, Sebi sam nepravdu zabranio, a i vama, stoga nemojte biti nepravedni jedni prema drugima. Moji robovi, vi ste ti koji i danju i noću griješite, a Ja, bez imalo dvojbe, grijehe praštam, zato tražite od Mene oprost, jer ću vam oprostiti. Moji robovi, svi će biti gladni, osim onih koje Ja nahranim, zato molite od Mene opskrbu i dat ću vam je. Svi ste nagi, osim onih koje Ja odjenem, zato tražite od Mene da vas odjenem i odjenut ću vas. Moji robovi, kada

⁴²⁵ Et-Talak, 2.

⁴²⁶ Ez-Zumer, 53.

bi svi, i oni prvi i potonji, ljudi i džini, bili poput najbogobojaznijeg čovjeka, to ne bi nimalo ojačalo Moju vlast. Ili, kada bi bili poput najgrješnijeg čovjeka, to ne bi nimalo oslabilo Moju vlast. Kada bi se svi okupili na jednome mjestu i kad bi svi zajedno tražili i kad bih svakom dao ono što traži, to ne bi nimalo umanjilo Moju vlast koliko ni umočena igla ne umanjuje količinu mora. Moji robovi, prema vašim djelima bit ćete nagrađeni/kažnjeni; ko dobije dobro, neka se zahvali Allahu, a koga zadese loše, neka krivi samo sebe.”⁴²⁷ Kada bi Ebu Idris pripovijedao ovaj hadis, neknuo bi na koljena.

Iskup bolesnika

عن غطفان بن الحارث أن رجلاً أتى أبا عبيدة بن الجراح - وهو وجع - فقال: كَيْدَ أَمْسَى أَجْرُ الْأَمِيرِ؟ فقال: هَلْ تَدْرُونَ فِيمَا تُؤْجَرُونَ بِهِ؟ فقال: بِمَا يُصِيبُنَا فِيمَا نَكْبِ، فقال: إِنَّمَا تُؤْجَرُونَ بِمَا أَنْفَقْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاسْتَنْفَقَ لَكُمْ - ثُمَّ عَدَّ أَدَاةَ الرَّحْلِ كَبَ حَتَّى بَلَغَ عِذَارَ الْبِرْدُونِ - وَلَكِنْ هَذَا الْوَصَبُ الَّذِي يُصِيبُكُمْ فِي أَجْسَادِكُمْ يُكْفِّرُ أَمَّهُ مِنْ خَطَايَاكُمْ.

483. Gutajf b. El-Haris priča da je neki čovjek došao kod Ebu Ubejda b. El-Džerraha kad je bio bolestan, pa reče:

- Kakvoj se nagradi vođa nada?
- Zna li za šta možete biti nagrađeni? — upita Ebu Ubejda.
- Za sve teško što proživimo? — odgovori.
- Bit ćete nagrađeni za ono što ste udijelili na Allahovom putu i što je vama udijeljeno — te spomenu svu opremu potrebnu za jahanje, te zaboravivši spomenuti ni uzde — A zbog ove slabosti koju osjećate u sebi, Allah će vam jedan dio grijeha oprostiti.

عن أبي سعيد الخدري وأبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَا يُصِيبُ أَثَمْتُ مَنْ نَصَبَ، وَلَا وَصَبَ، وَلَا هَمَّ، وَلَا حَزَنَ، وَلَا أَذَى، وَلَا غَمَّ حَتَّى الشُّوْكَةُ يُشَاكِبَ - كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ.

⁴²⁷ Muslim 2577, El-Hakim 4/269, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 6/93 i Ibn Hibban 2/385.

484. Ebu Seid El-Hudri i Ebu-Hurejre prenose da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah će muslimanu za svaku klonulost i slabost, brigu i tugu, bol i tjeskobu, pa čak i za svaki trn koji ga ubode, oprostiti dio njegovih grijeha."⁴²⁸

عن عبد الرحمن بن سعيد عن أبيه قال: كُنْتُ مَعَ سَلْمَانَ وَعَادَ مَرِيضاً فِي كِنْدَةَ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَالَ: أَبْشِرْ فَإِنَّ مَرَضَ الْمُؤْمِنِ يَجْعَلُهُ اللَّهُ لَهُ كَفَّارَةً وَمُسْتَعْتَبًا، وَإِنَّ مَرَضَ الْفَاجِرِ كَالْبَعِيرِ عَقَلَهُ أَهْلُهُ ثُمَّ أَرْسَلُوهُ، فَلَا يَدْرِي لَمْ عَقِلَ وَلَمْ أَرْسِلَ.

485. Abdurrahman b. Seid prenosi od svoga oca: "Zajedno sa Selmanom obišao sam bolesnika u Kindi. Ušavši u njegovu sobu, Selman reče: Raduj se! Svaku vjernikovu bol Allah učini otkupom za grijeha i uzrokom Svoga zadovoljstva. Bolestan grješnik je poput deve koju vlasnik zaveže, potom je odveže; ne zna ni zašto je bila svezana ni zašto odvezana."

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا بَرَأْلُ الْبَلَاءِ بِالْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنَةُ فِي جَسَدِهِ وَأَهْلِهِ وَمَالِهِ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ.

486. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Zbog svakodnevnih tjelesnih, porodičnih (u nekim predajama spominju se i djeca) i imovinskih nevolja, vjernik i vjernica će na Sudnjem danu sresti Uzvišenog Allaha bez ijednog grijeha."⁴²⁹

عن أبي هريرة قال: جَاءَ أَعْرَابِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَلْ أَخَذْتَكَ أُمٌ مِلْدَمٌ؟ قَالَ: وَمَا أُمٌ مِلْدَمٌ؟ قَالَ: حَرَّ بَيْنِ الْجِلْدِ وَاللَّحْمِ. قَالَ: لَا. قَالَ: فَهَلْ صُدِعْتَ؟ قَالَ: وَمَا الصُّدَاعُ؟ قَالَ: رِيحٌ تَعْتَرِضُ فِي الرَّأْسِ، تَضْرِبُ الْعُرُوقَ. قَالَ: لَا. قَالَ: فَلَمَّا قَامَ قَالَ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ. أَي: فَلْيَنْظُرْهُ.

487. Ebu Hurejre kazuje: "Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče jednom beduinu:

— Jesi li imao groznicu?

⁴²⁸ El-Buhari 5641, Muslim 2573, El-Tirmizi 966 i Ahmed 3/4.

⁴²⁹ Et-Tirmizi 2399.

- A šta je groznica? — upita beduin.
 - To je kad osjećaš vatru između kože i mesa.
 - Ne — reče.
 - Da li si imao glavobolju?
 - A šta je glavobolja?
 - Pritisak koji osjećaš u glavi a koji udara na žile.
 - Ne — opet odgovori beduin.
- Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, ustade i reče:
- Ko hoće da vidi čovjeka koji će biti u Vatri neka pogleda u njega.

Posjećivanje bolesnika noću

عن خالد بن الربيع قال: لما ثقل حذيفة سَمِعَ بِذَلِكَ رَهْطُهُ وَالْأَنْصَارُ فَأَتَوْهُ فِي حَوْفٍ بَرٍّ أَوْ عِنْدَ الصُّبْحِ قَالَ: أَيُّ سَاعَةٍ هَذِهِ؟ قُلْنَا: حَوْفُ اللَّيْلِ أَوْ عِنْدَ الصُّبْحِ. قَالَ: أَعُوذُ بِاللَّهِ صَبَاحَ النَّارِ. ثُمَّ قَالَ: جِئْتُمْ بِمَا أُكْفَرُ بِهِ؟ قُلْنَا: نَعَمْ. قَالَ: لَا تُفَالُوا بِالْأَكْفَانِ فَإِنَّهُ إِنْ بَكَرَ لِي عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ بَدَلْتُ بِهِ خَيْرًا مِنْهُ، وَإِنْ كَانَتْ الْأُخْرَى سُلِبْتُ سَلْبًا سَرِيعًا. قَالَ: إِيْدْرِيسُ أَتَيْنَاهُ فِي بَعْضِ اللَّيْلِ.

488. Halid b. Er-Rebi' kazuje: "Kada su poslije ponoći ili pred zoru Huzejfina rodbina i ensarije čuli da se njegova bolest pogoršala, svi se skupiše.

- Koje je ovo doba? — upita Huzejfe.
- Poslije ponoći ili pred zoru — rekoše.
- Molim Allaha da me zaštititi od svitanja u Vatri — uzdahnu Huzejfe.
- Jeste li donijeli ćefine?
- Jesmo — odgovoriše.
- Ne pretjerujte sa ćefinima, jer ako me kod Allaha čeka lijepa nagrada, ti će mi ćefini biti zamijenjeni boljima, a ako bude ono drugo, sve će se to brzo zguliti.

Ibn Idris kaže: "Došli smo mu u neko doba noći."

عن عائشة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا اشْتَكَى الْمُؤْمِنُ أَحْلَصَهُ اللَّهُ كَمَا يُحْلَصُ الْكَبِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ.

489. Aiša prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada vjernik zakuka od boli, Allah ga očisti od grijeha isto kao što kovački mijeh očisti nečist gvožđa."⁴³⁰

عن عائشة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصَابُ بِمُصِيبَةٍ - وَجَعٍ أَوْ مَرَضٍ - إِلَّا كَانَ كَفَّارَةً ذُنُوبِهِ حَتَّى الشُّوْكَةُ يُشَاكُهَا أَوْ النَّكْبَةُ.

490. Aiša prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Vjernikove grijeha čisti svaka bol ili bolest koja ga zadesi, čak i ubod trna ili kakva nevolja."⁴³¹

عن عائشة بنت سعد أن أباهما قال: اشْتَكَيتُ بِمَكَّةَ شَكْوَى شَدِيدَةً فَجَاءَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَتْرُكُ مَالاً وَإِنِّي لَمْ أَتْرُكْ إِلَّا ابْنَةً وَاحِدَةً أَفَأُوصِي بِثُلَاثِي مَالِي وَأَتْرُكُ الثَّلَاثَ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: أَوْصِي بِالنِّصْفِ وَأَتْرُكُ لَهَا النِّصْفَ؟ قَالَ: لَا. قُلْتُ: فَأُوصِي بِالثَّلَاثِ وَأَتْرُكُ لَهَا الثَّلَاثَيْنِ؟ قَالَ: الثَّلَاثُ، وَالثَّلَاثُ كَثِيرٌ. ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى جَبْهَتِي ثُمَّ مَسَحَ وَجْهِي وَبَطْنِي ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ اشْفِ سَعْدًا وَأَتَمِّمْ لَهُ هِجْرَتَهُ. فَمَا زِلْتُ أَجِدُ بَرْدَ يَدِهِ عَلَى كَبِدِي فِيمَا يَخَالُ إِلَيَّ حَتَّى السَّاعَةِ.

491. Aiša bint Sa'd prenosi od svog oca: "U Mekki sam se teško razbolio i kad mi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, dođe u posjetu, rekoh:

— Allahov Poslaniče, ostavit ću iza sebe čitav svoj imetak, a imam samo jednu kćer. Da li da u vasijjet ostavim dvije trećine, a njoj samo jednu?

— Ne — odgovori Alejhisselam.

— Da li da, onda, ostavim pola u vasijjet, a pola njoj?

— Ne.

— Da li da, onda, u vasijjet ostavim samo jednu trećinu, a njoj dvije trećine?

⁴³⁰ Ibn Hibban 7/198 i Et-Taberani u *El-Evsetu* 2/253.

⁴³¹ El-Buhari 5640, Muslim 2572 i Ahmed 6/167.

— Da, mada je i trećina puno.

Zatim stavi ruku na moje čelo, njome prede preko moga lica i stomaka, pa reče: 'Gospodaru, izliječi Sa'da i upotpuni njegovu seobu.' I sad osjećam hladan dodir njegove ruke na mom tijelu."⁴³²

Bolesniku će se pisati dobra djela koja je radio dok je bio zdrav

عن عبد الله بن عمرو عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَا مِنْ أَحَدٍ يَمْرُضُ إِلَّا كُنْتُ لَهُ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ وَهُوَ صَاحِحٌ.

492. Abdullah b. Amr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svacom se bolesniku nastave pisati dobra djela koja je radio dok je bio zdrav."⁴³³

عن أنس بن مالك عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَا مِنْ مُسْلِمٍ ابْتَلَاهُ اللَّهُ فِي جَسَدِهِ إِلَّا كُتِبَ لَهُ مَا كَانَ يَعْمَلُ فِي صِحَّتِهِ، مَا كَانَ مَرِيضًا، فَإِنْ عَافَاهُ - أَرَاهُ قَالَ - عَسَلَهُ وَرَبَّهُ قَبَضَهُ غَفَرَ لَهُ.

493. Enes b. Malik prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah će svakom muslimanu, sve dok bolest bude trajala, pisati dobra djela koja je činio u zdravlju. Ako mu Allah podari zdravlje, dađne mu da osjeti slast tih djela, a ako ga usmrti, oprostí mu."⁴³⁴

عن أبي هريرة قال: جَاءَتِ الْحُمَيَّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: ابْعَثْنِي إِلَى آثَرِ أُمِّكَ عِنْدَكَ فَبَعَثَهَا إِلَى الْأَنْصَارِ فَبَقِيَتْ عَلَيْهِمْ سِتَّةَ أَيَّامٍ وَلِيَالِيَهُنَّ فَاسْتَدَّ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَأَتَاهُمُ فِي دِيَارِهِمْ فَشَكُّوا ذَلِكَ إِلَيْهِ فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ دَارًا وَدَارًا وَيَتَأَيَّدُ لَهُمْ بِالْعَافِيَةِ فَلَمَّا رَجَعَ تَبِعَتْهُ امْرَأَةٌ مِنْهُمْ فَقَالَتْ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ إِنِّي لَمِنَ الْأَنْصَارِ وَ...

⁴³² El-Buhari 5659, Muslim 1628, En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 6318 i Ahmed 1/491.

⁴³³ Ebu Davud 3091 i El-Hakim 1/491.

⁴³⁴ Ibn Hibban 2/54.

أَبِي لَمَنِ الْأَنْصَارِ قَادِعَ اللَّهِ لِي كَمَا دَعَوْتُ لِلْأَنْصَارِ. قَالَ: مَا شِئْتُ، إِنْ شِئْتُ دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُعَافِيكَ، وَإِنْ شِئْتُ صَبَرْتُ وَلَكَ الْجَنَّةُ. قَالَتْ: بَلْ أَصْبِرُ، وَلَا أَجْعَلُ الْجَنَّةَ حَطَرًا.

494. Ebu Hurejre kazuje: "Dođe groznica Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i reče:

— Pošalji me tebi najdražim osobama.

Alejhisselam je poslao ensarijama. Šest dana i noći je harala među njima i kad im je Alejhisselam došao, oni mu se požališe. Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, išao od kuće do kuće i molio Allaha da im podari zdravlje. Na povratku ga sustiže jedna žena koja mu reče:

— Tako ti Onog Koji te poslao s istinom, i ja sam od ensarija i moj babo je od njih, pa traži za mene od Allaha ono što si tražio za ensarije.

— Ako hoćeš, molit ću Allaha da ozdraviš — reče Alejhisselam — ili ćeš se strpiti i time zaraditi Džennet.

— Onda ću se strpiti — reče žena — ne želim rizikovati ulazak u Džennet."

عن أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: مَا مِنْ مَرَضٍ بُصِيبُنِي أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الْحُمَى لَأَنَّهَا تَدْخُلُ فِي كُلِّ عَضْوٍ مِنِّي، وَإِنْ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِي كُلَّ عَضْوٍ قِسْطَهُ مِنَ الْأَجْرِ.

495. Ebu Hurejre je rekao: "Nijedna mi bolest nije draža od groznice, jer ona obuzme svaki dio moga tijela, a Allah za svaki dio tijela daje nagradu."

عن أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي نُحَيْلَةَ قِيلَ لَهُ: ادْعُ اللَّهَ. قَالَ: اللَّهُمَّ انْقُصْ مِنَ الْمَرَضِ، وَلَا تَنْقُصْ مِنِّي لِأَجْرِ. فَقِيلَ لَهُ: ادْعُ ادْعُ. فَقَالَ: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُقْرَبِينَ وَاجْعَلْ أُمِّي مِنَ الْخَوَرِ الْعَيْنِ.

496. Ebu Vail prenosi da je rečeno Ebu Nuhajlu da moli Allaha, pa on reče: "Gospodaru, odagnaj bolest, ali ne uskrati nagradu." "Moli još", neko će od prisutnih. "Gospodaru, učini me od Tebi bliskih, a moju majku džennetskom hurijom."

عن عطاء بن أبي رباح قال: قال لي ابن عباس: ألا أريك امرأة من أهل الجنة؟ قلت: بلى. قال: هذه المرأة السوداء أنت النبي صلى الله عليه وسلم فقالت: إني أصرع وإني أتكشف

فَادْعُ اللَّهَ لِي. قَالَ: إِنَّ شَيْتَ صَبَرْتَ وَلَكَ الْجَنَّةُ، وَإِنْ شَيْتَ دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُعَافِيَتَ فَقَالَتْ: أَصِر. فَقَالَتْ: إِنِّي أَتَكْشِفُ فَادْعُ اللَّهَ لِي أَنْ لَا أَتَكْشِفَ. فَدَعَا لَهَا.

497. Ata b. Ebu Rebbah prenosi da mu je Ibn Abbas rekao:

— Hoćeš li da ti pokažem ženu džennetlijku⁴³⁵?

— Hoću — rekoh.

— Vidiš li ovu crnu ženu? — pokazavši rukom prema njoj — Ona se požalila Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, da često pada u nesvijest i da se tada razotkrije njeno tijelo. 'Moli Allaha za mene', reče mu. Ako hoćeš, možeš se strpiti i time zaraditi Džennet, a ako hoćeš, ja ću moliti Allaha da te izliječi', reče Alejhisselam. 'Strpit ću se', reče, 'ali moli Allaha da se tada barem ne razotkrivam', pa je Alejhisselam uputio dovu.⁴³⁶

عن ابن جريج قال: أخبرني عطاء أنه رأى أم زفر — تلك المرأة — طويلة سوداء على سدة الكعبة.

498. Ibn Džurejdž prenosi od Ata'a da je na stepenicama Kabe vidio Ummu Zufer — tu ženu — i bila je visoka i crna.

عن عائشة أن النبي صلى الله عليه وسلم كان يقول: مَا أَصَابَ الْمُؤْمِنَ مِنْ شَوْكَةٍ فَمَا فِيْئِبَ فَهُوَ كَفَّارَةٌ.

499. Aiša prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na nje, govorio: "Svaki trn koji ubode vjernika ili nešto bezbolnije od toga skup je za njegove grijehе."⁴³⁷

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُشَاكُ شَوْكَةً فِي الدُّنْيَا يَحْتَسِبُهَا إِلَّا قَصَّ اللَّهُ بِهِ مِنْ خَطَايَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

500. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svakom muslimanu koji, nadajući se nagradi

⁴³⁵ Zvala se Seira El-Bsedijja, Abesinka; nadimak joj je bio Ummu Zufer. Bila je Hadidžina žizierka.

⁴³⁶ El-Buhari 5652, Muslim 2576, En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 7490 i Ahmed 1/346.

⁴³⁷ Muslim 2572 i Ahmed 6/257.

kod Allaha, otrpi bol uboda trna bit će oprošteni neki grijesi na Sudnjem danu.”⁴³⁸

عن جابر قال: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ وَلَا مُسْلِمٍ وَلَا مُسْلِمَةٍ، يَمْرُضُ مَرَضًا إِلَّا قَضَى اللَّهُ بِهِ عَنْهُ مِنْ خَطَايَاهُ.

501. Džabir prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Allah će svakom vjerniku i vjernici, muslimanu i muslimanki oprostiti dio grijeha kada se razboli.”⁴³⁹

Da li se bolesnikove riječi “bolestan sam” smatraju jadikovanjem?

عن هشام عن أبيه قال: دَخَلْتُ أَنَا وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ عَلَى أَسْمَاءَ قَبْلَ قَتْلِ عَبْدِ اللَّهِ بِعَشْرِ لَيَالٍ وَأَسْمَاءُ وَجَعَةٌ. فَقَالَ لَهَا عَبْدُ اللَّهِ: كَيْفَ تَجِدِينَكَ؟ قَالَتْ: وَجَعَةٌ. قَالَ: إِنِّي فِي الْمَوْتِ. فَقَالَتْ: لَعَلَّكَ تَشْتَهِي مَوْتِي، فَلَذَلِكَ تَمْنَاهُ؟ فَلَا تَفْعَلْ. فَوَاللَّهِ مَا أَشْتَهِي أَنْ أَمُوتَ حَتَّى يَأْتِيَ عَلَيَّ أَحَدُ طَرَفَيْكَ أَوْ تُقْتَلَ فَأَحْتَسِبُكَ، وَإِنَّمَا أَنْ تَظْفَرَ فَتَقْرَ عَيْنِي، فَإِيَّاكَ أَنْ تُعْرَضَ عَلَيْكَ خُطَّةٌ فَلَا تُوَافِقَكَ فَتَقْبَلَهَا كَرَاهِيَةَ الْمَوْتِ. وَإِنَّمَا عَنِ ابْنِ الزُّبَيْرِ لِيَقْتُلَ فَيُحْزِنُهَا ذَلِكَ.

502. Hišam prenosi od svoga oca: “Zajedno s Abdullahom b. Ez-Zubejrom, deset dana prije ubistva, otišao sam kod Esme. Bila je bolesna.

— Kako si? — upita je Abdullah.

— Bolesna sam! — odgovori.

— Smrt mi je blizu!⁴⁴⁰ — reče Abdullah.

— Kao da želiš da umrem? Ali nemoj, jer ne želim umrijeti prije nego li čujem vijest o tvojoj pobjedi ili porazu; da budeš ubijen, pa da se nadam nagradi kod Allaha ili da izvojuješ pobjedu na moju radost. Ni slučajno ne prihvataj prijedlog koji ti ne odgovara samo zbog straha od smrti.”

Ibnu-z-Zubejr je mislio na to da bude ubijen, što bi je rastužilo.

⁴³⁸ Ahmed 2/402.

⁴³⁹ Ahmed 3/386.

⁴⁴⁰ U djelu *Sifetu-s-Safve* stoji da je Abdullah b. Ez-Zubejr rekao: “Smrt, uistinu, raste-rećuje!”

عن عطاء بن يسار عن أبي سعيد الخدري أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مَوْعُوكٌ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ، فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ فَوَجَدَ حَرَارَتَهَا فَوْقَ الْقَطِيفَةِ. فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ: مَا أَشَدَّ حُمَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: إِنَّا كَذَلِكَ يَشْتَدُّ عَلَيْنَا الْبَلَاءُ وَيُضَاعَفُ لَنَا الْأَجْرُ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ أَشَدُّ بَلَاءً؟ قَالَ: الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الصَّالِحُونَ وَقَدْ كَانَ أَحَدُهُمْ يُبْتَلَى بِالْفِتْنِ حَتَّى مَا يَجِدُ إِلَّا الْعِبَاءَةَ يَجُوبُهَا فَيَلْبِسُهَا، وَيُبْتَلَى بِالْقَمَلِ حَتَّى يَقْتُلَهُ وَلَا أَحَدَهُمْ كَانَ أَشَدَّ فَرَحًا بِالْبَلَاءِ مِنْ أَحَدِكُمْ بِالْعَطَاءِ.

503. Ata b. Jessar kazuje: "Ebu Seid El-Hudri je došao Allahovom Poslaniku, neka je mir i balgoslov na njega, koji je zbog groznice ležao na postelji pokriven kadifom. Stavivši ruku na njega, preko tkanine je osjetio temperaturu.

— Allahov Poslaniče, imaš jaku groznicu — reče Ebu Seid.

— E tako je kod nas. Naša iskušenja su jača, ali je i nagrada veća — reče Alejhisselam.

— Allahov Poslaniče, ko ima najveća iskušenja?

— Vjerovjesnici, potom dobri vjernici. Neki su bili toliko iskušavani siromaštvom da su bili prinudeni nositi poderani ogrtač; neki su umirali zbog uši. Ali oni su se više radovali iskušenju nego što se vi radujete blagodatima."⁴⁴¹

Obilazak onesviješćenog

عن جابر بن عبد الله قال: مَرَضْتُ مَرَضًا فَأَتَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي - وَابْنُ بَكْرٍ - وَهُمَا مَاشِيَانِ فَوَجَدَانِي أُغْمِي عَلَى. فَتَوَضَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَبَّ وَضُوءَهُ عَلَيَّ فَأَفَقْتُ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ أَصْنَعُ فِي مَالِي؟ اقْضِ فِي مَالِي؟ فَلَمْ يُجِبْنِي بِشَيْءٍ حَتَّى نَزَلَتْ آيَةُ الْمِيرَاثِ.

504. Džabir b. Abdullah kazuje: "Teško sam se razbolio, pa mi dođe Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, i Ebu Bekr. Zatekli smo onesviješćenog, pa Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega,

⁴⁴¹ Ibn Madždže 4024, Ahmed 3/94, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 3/372, El-Hakim 1/99 i Ebu Ja'la 2/312.

uze abdest i poprska me vodom od abdesta. Kad dodoh sebi, vidjeh Vjerovjesnika, neka je mir i balgoslov na njega, pa mu rekoh:

— Allahov Poslaniče, šta ću uraditi sa svojim imetkom? Reci mi?

Ali ništa mi ne reče, sve dok nije objavljen ajet o nasljednom pravu.”⁴⁴²

Obilazak djece

عن أسامة بن زيد أَنَّ صَبِيًّا لَابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَقُلُّ. فَبِعَثَتْ أُمُّهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ وَلَدِي فِي الْمَوْتِ. فَقَالَ لِلرَّسُولِ: أَذْهَبَ فَقُلْ لَهَا إِنَّ اللَّهَ مَا أَخَذَ وَلَهُ مَا أَعْطَى وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ. فَرَجَعَ الرَّسُولُ فَأَخْبَرَهَا فَبِعَثَتْ إِلَيْهِ تُقَسِّمُ عَلَيْهِ لَمَّا جَاءَ. فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ مِنْهُمْ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّبِيَّ فَوَضَعَهُ بَيْنَ تَنْدَوَتَيْهِ وَلِصَدْرِهِ قَعْقَعَةً كَقَعْقَعَةِ الشَّنَّةِ، فَدَمَعَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: سَعْدُ أَبُوبَكِي وَأَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ؟ فَقَالَ: إِنَّمَا أَبُوبَكِي رَحِمَةً لَهَا. إِنَّ اللَّهَ لَا يَرْحَمُ مِنْ عِبَادِهِ إِلَّا الرَّحِمَاءَ.

505. Usame b. Zejd pripovijeda da se sin Poslanikove kćerke⁴⁴³ razbolio, pa ona posla poruku Alejhisselamu da joj dijete umire. “Idi i reci joj da Allahu pripada i ono što uzme i ono što da”, reče Alejhisselam glasonoši, “i sve traje do određenog roka, zato neka se strpi i nada Allahovoj nagradi.” Kada joj je glasonoša prenio Alejhisselamove riječi, ona mu posla novu poruku u kojoj ga preklinje da dode. Zajedno s grupom ashaba, među kojima je bio i Sa'd b. Ubade, Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, uputi k njoj, a kad stigoše, uze dijete i privi ga sebi na prsa, iz kojih se čuo hropac. Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, zaplaka. “Zar plačeš, a Allahov si Poslanik?!” upita Sa'd. “Plačem iz samilosti prema njemu”, reče Alejhisselam, “jer Allah će se smilovati samo onima koji su milostivi.”⁴⁴⁴

⁴⁴² El-Buhari 5651, Muslim 1616, Ibn Madždže 2728, En-Nesai 71 i Ibn Huzejme 1/56.

⁴⁴³ Misli se na Zejneb.

⁴⁴⁴ El-Buhari 1284, Muslim 923 i En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 1995.

Poglavlje

عن إبراهيم بن أبي عبلة قال: مَرَضَتْ امْرَأَتِي فَكُنْتُ أَجِيءُ إِلَى أُمِّ الدَّرْدَاءِ فَتَقُولُ لِي: كَيْفَ أَهْلُكَ؟ فَأَقُولُ لَهَا: مَرَضَى فَتَدْعُو لِي بِطَعَامٍ فَأَكُلُ. ثُمَّ عَدْتُ فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَجِئْتُهَا مَرَّةً فَقَالَتْ: كَيْفَ؟ قُلْتُ: قَدْ تَمَثَّلُوا. فَقَالَتْ: إِنَّمَا كُنْتُ أَدْعُو لَكَ بِطَعَامٍ إِذْ كُنْتُ تُخْبِرُنَا عَنِ أَهْلِكَ أَنَّهُمْ مَرْضَى. فَأَمَّا إِذْ تَمَثَّلُوا فَلَا تَدْعُو لَكَ بِشَيْءٍ.

506. Ibrahim b. Ebu Able priča: "Zbog bolesti moje žene često sam išao kod Ummu-d-Derda, koja bi me uvijek pitala: 'Kako ti je žena?', a ja bih joj svaki put kazao da je bolesna i svaki put bi mi ponudila da jedem kod nje. Kad sam joj jednom na njen svakodnevni upit odgovorio da će uskoro ozdraviti, ona mi reče: 'Dosad sam ti uvijek nudila da jedeš kod mene zbog bolesti tvoje žene, ali sada kad će uskoro ozdraviti, više ti nećemo ništa nuditi.'"

Obilazak beduina

عن ابن عباس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم دَخَلَ عَلَى أَعْرَابِيٍّ يَعُودُهُ فَقَالَ: لَا بُدَّ مِنْ عِلْبِكَ طَهْوَرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. قَالَ: قَالَ الْأَعْرَابِيُّ: بَلْ هِيَ حُمَّى تَفُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ كَبَدَ تَزِيرُهُ الْقُبُورَ. قَالَ: فَنَعَمْ إِذَا.

507. Ibn Abbas prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, otišao posjetiti bolesnog beduina, pa mu reče:

— Bez brige, bit ćeš čist od grijeha, ako Bog da.

— Ovo je groznica koja vrije u oronulom starcu i u kabur ga tjera — ozvрати beduin.

— Onda je tako — reče Alejhisselam.⁴⁴⁵

⁴⁴⁵ El-Buhari 3616 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 11/342.

Obilazak bolesnika

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ أَصْبَحَ الْيَوْمَ مِنْكُمْ صَائِمًا؟ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا. قَالَ: مَنْ عَادَ مِنْكُمْ الْيَوْمَ مَرِيضًا؟ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا. قَالَ: مَنْ شَهِدَ مِنْكُمْ الْيَوْمَ جَنَازَةً؟ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا. قَالَ: مَنْ أَطْعَمَ الْيَوْمَ مِسْكِينًا؟ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا. قَالَ مَرَّوَانُ: بَلَّغْنِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا اجْتَمَعَ هَذِهِ الْخِصَالُ فِي رَجُلٍ فِي يَوْمٍ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ.

508. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

- Ko je danas zapostio?
- Ja — reče Ebu Bekr.
- Ko je danas obišao bolesnika? — ponovo upita Alejhisselam.
- Ja — opet se javi Ebu Bekr.
- Ko je danas klanjao dženazu?
- Ja — reče Ebu Bekr.
- Ko je danas nahranio siromaha?
- Ja — reče Ebu Bekr.

Mervan kaže: "Čuo sam da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: 'Ko u jednom danu uradi sve ovo ući će u Džennet.'"⁴⁴⁶

عن جابر قال: دخل النبي صلى الله عليه وسلم على أُمِّ السَّائِبِ وهي تُرْفِزِفُ، فقال: مَالِكُ؟ قالت: الْحُمَى أَخْرَأَهَا اللَّهُ. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: مَهْ لَا تَسْبِيهَا فَإِنَّهَا تُذْهِبُ خَطَايَا الْمُؤْمِنِ كَمَا يُذْهِبُ الْكَبِيرُ حَبَثَ الْحَدِيدِ.

509. Džabir kazuje: "Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na nje, ušao kod Ummu Saibe, koja se tresla od groznice, pa joj reče:

- Šta ti je?
- Groznica, Allah je ponizio! — uzvрати.

— Nemoj tako govoriti — reče Alejhisselam — ona čisti vjernika od grijeha kao što kovački miječ čisti gvožđe."⁴⁴⁷

⁴⁴⁶ Muslim 1028.

⁴⁴⁷ Muslim 2575 i Ebu Ja'la 4/64.

عن أبي هريرة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: يَقُولُ اللهُ: اسْتَطَعْتُمْكَ فَلَمْ تُطْعِمِي
 قَالَ: فَيَقُولُ: يَا رَبِّ وَكَيْفَ اسْتَطَعْتُمْنِي وَلَمْ أُطْعَمْكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟ قَالَ: أَمَّا عَلِمْتَ
 أَنَّ عَبْدِي فُلَانًا اسْتَطَعَمَكَ فَلَمْ تُطْعِمْهُ، أَمَّا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ كُنْتَ أَطْعَمْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ
 عِنْدِي. ابن آدم اسْتَسْقَيْتَكَ فَلَمْ تَسْقِنِي. فَقَالَ: يَا رَبِّ وَكَيْفَ اسْتَسْقَيْتَكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟
 فَيَقُولُ: إِنَّ عَبْدِي فُلَانًا اسْتَسْقَاكَ فَلَمْ تَسْقِهِ، أَمَّا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ كُنْتَ سَقَيْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ
 عِنْدِي. يَا ابْنَ آدَمَ مَرِضْتُ فَلَمْ تُعْذِنِي. قَالَ: يَا رَبِّ كَيْفَ أُعْذُوكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟
 قَالَ: أَمَّا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فُلَانًا مَرِضَ فَلَوْ كُنْتَ عُدْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي - أَوْ -
 وَجَدْتَنِي عِنْدَهُ.

510. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah kaže:

— Tražio sam od tebe da Me nahraniš, pa si odbio?

— Gospodaru, kako si Ti tražio od mene da Te nahranim, a ja odbio, kad si ti Gospodar svih svjetova?

— Zar taj i taj Moj rob nije tražio od tebe da ga nahraniš, pa to nisi učinio? Zar ne znaš da bi to našao kod Mene? — odgovorit će Allah, zatim će ponovo reći:

— Tražio sam od tebe da Me napojiš, pa to nisi učinio.

— Gospodaru, kako ću Ja Tebe napojiti kad si Ti Gospodar svih svjetova?

— Zar taj i taj Moj rob nije tražio od tebe da ga napojiš, pa to nisi učinio? Zar ne znaš da si njega napojio da bi to našao kod Mene? Sine Adamov, Ja se razboljeh, a ti Me ne obide.

— Gospodaru, kako ću Tebe obići kad si ti Gospodar svih svjetova?

— Zar nisi znao da se taj i taj Moj rob bio razbolio? Da si ga obišao, našao bi to kod Mene' ili 'našao bi Mene kod njega."⁴⁴⁸

عن أبي سعيد عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: عُوذُوا بِالْمَرِيضِ وَاتَّبِعُوا الْجَنَائِزَ تُذَكَّرُ
 الْآخِرَةُ.

Muslim 2569 i Ibn Hibban 1/503.

511. Ebu Seid prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Obilazite bolesnike i ispraćajte dženaze, jer to će vas podsjetiti na onaj svijet."⁴⁴⁹

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: ثَلَاثٌ كُلُّهُنَّ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ: عِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَشُهُودُ الْجَنَازَةِ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ إِذَا حَمِدَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ.

512. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Tri stvari su dužnost svakog muslimana: obilazak bolesnika, prisustvo dženazi i 'nazdraviti'⁴⁵⁰ onom koji se zahvalio Allahu nakon što je kihnuo."⁴⁵¹

Moliti Allaha da podari bolesniku ozdravljenje

عن سعد أن رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل عليه يُعَوِّدُهُ بِمَكَّةَ فَبَكَى. فَقَالَ: مَا يُبْكِيكَ؟ قَالَ: خَشِيتُ أَنْ أَمُوتَ بِالْأَرْضِ الَّتِي هَاجَرْتُ مِنْهَا كَمَا مَاتَ سَعْدُ. قَالَ: اللَّهُمَّ اشْفِ سَعْدًا! — ثَلَاثًا، فَقُلْتُ: لِي مَالٌ كَثِيرٌ، يَرِثُنِي ابْنِي أَفْأَوْصِي بِمَالِي كُلِّهِ؟ قَالَ: لَا. قُلْتُ: فَبِالثَّلَاثِينَ؟ قَالَ: لَا. قُلْتُ: فَالنِّصْفُ؟ قَالَ: لَا. قُلْتُ: فَالثَّلَاثُ؟ قَالَ: الثَّلَاثُ، وَالثَّلَاثُ كَثِيرٌ. إِنَّ صَدَقَتَكَ مِنْ مَالِكَ صَدَقَةٌ، وَنَفَقَتُكَ عَلَى عِيَالِكَ صَدَقَةٌ، وَمَا تَأْكُلُ امْرَأَتُكَ مِنْ طَعَامِكَ لَكَ صَدَقَةٌ، وَإِنَّكَ أَنْ تَدَعَ أَهْلَكَ بِخَيْرٍ — أَوْ قَالَ بِعَيْشٍ — خَيْرٌ مِنْ أَنْ نَدْعَهُمْ بِكَفْفُونِ النَّاسِ. وَقَالَ بِيَدِهِ.

513. Sa'd⁴⁵² prenosi da ga je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, posjetio dok je bio bolestan u Mekki. Sa'd zaplaka.

— Zbog čega plačeš? — upita ga Alejhisselam.

— Bojim se da ne umrem kao Sa'd⁴⁵³ u zemlji iz koje sam se iselio — odgovori Sa'd.

— Gospodaru, izliječi Sa'da. — tri puta reče Alejhisselam.

⁴⁴⁹ Ahmed 3/23, Ebu Ja'la 11/410 i Ebu Davud Et-Tajalisi 1/308.

⁴⁵⁰ Kazati mu: Jerhamukellah (Allah ti se smilovao).

⁴⁵¹ Ahmed 2/357, Ebu Ja'la 11/410 i Ebu Davud Et-Tajalisi 1/308.

⁴⁵² Sa'd b. Ebu Vekkas.

⁴⁵³ Sa'd b. Havle El-Kureši El-Amiri.

— Imam veliki imetak, koji će naslijediti moja kći. Da li da ga čitavog ostavim u vasijet? — upita Sa'd.

— Ne — odgovori Alejhisselam.

— Onda dvije trećine?

— Ne — opet će Alejhisselam.

— Onda pola?

— Ne.

— Onda trećinu?

— Može trećina, ali i to je puno. Sve što udijeliš iz imetka ubraja ti se kao sadaka, sve što potrošiš za svoju porodicu ubraja ti se kao sadaka, sve što pojede tvoja žena ubraja ti se kao sadaka. Bolje ti je da svoju porodicu iza sebe ostaviš dobro zbrinite, nego da prose od ljudi — pokazavši rukom.⁴⁵⁴

Nagrada za obilazak bolesnika

عن ثوبان عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ عَادَ أَخَاهُ كَانَ فِي خُرْفَةِ الْجَنَّةِ. قِيلَ: وَمَا خُرْفَةُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: جَنَّاها.

514. Sevban prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na tebe, rekao:

— Ko obiđe svoga brata kao da je u berbi džennetskog hurfeta.

— A šta je to džennetski hurfet? — neko upita.

— To su njegovi plodovi — odgovori.⁴⁵⁵

Razgovor bolesnika i posjetioca

عن جابر بن عبد الله قال: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ عَادَ مَرِيضًا خَرَّ فِي الرَّحْمَةِ حَتَّى إِذَا قَعَدَ اسْتَقَرَّ فِيهَا.

⁴⁵⁴ El-Buhari 1295, Muslim 1628, En-Nesai 6/243, Ahmed 1/168 i El-Bejheki u *Es-Sunen*u 9/18.

⁴⁵⁵ Muslim 2568.

515. Džabir b. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko posjeti bolesnika, zagazio je u Božiju milost, a kada sjedne, u potpunosti je obuhvaćen Njegovom milošću."⁴⁵⁶

Namaz kod bolesnika

عن عطاء قال: عَادَ ابْنُ عُمَرَ ابْنَ صَفْوَانَ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَصَلَّى بِهِم ابْنُ عُمَرَ رَكَعَتَيْنِ وَقَالَ: إِنَّا سَفَرٌ.

516. Ata prenosi da je Ibn Omer posjetio bolesnog Ibn Safvana, a kad je nastupilo vrijeme namaza, Ibn Omer je s njima klanjao dva rekata, kazavši: "Mi smo putnici."⁴⁵⁷

Obilazak mušrika

عن أنس أن غلاماً من اليهود كان يخدم النبي صلى الله عليه وسلم فَمَرَضَ فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ فَقَعَدَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ: أَسْلِمَ. فَنَظَرَ إِلَى أَبِيهِ وَهُوَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ لَهُ: أَطْعَمَ أَبَا الْقَاسِمِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَأَسْلَمَ، فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْقَذَهُ مِنَ النَّارِ.

517. Enes prenosi da se židovski dječak,⁴⁵⁸ koji je služio Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, razbolio. Vjerovjesnik mu, neka je mir i blagoslov na njega, ode u posjetu, sjede pored glave i reče: — Primi islam.

Dječak pogleda u svog oca, koji je bio pored njegove glave i koji mu reče:

— Poslušaj Ebu-l-Kasima, neka je mir i blagoslov na njega — i dječak primi islam. Kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, izišao, reče:

— Hvala Allahu koji ga je spasio Vatre.⁴⁵⁹

⁴⁵⁶ Ahmed 3/460, Ibn Ebu Šejbe 2/444, Et-Taberani u *Es-Sagiru* 1/314 i Ebu Ja'la 151.

⁴⁵⁷ Abdurrezzak 2/540.

⁴⁵⁸ Hafiz Ibn Hadžer kaže da se zvao Abdulkuddus.

⁴⁵⁹ El-Buhari 1356, Ebu Davud 3095 i El-Bejhaki u *Es-Sunenu* 6/206.

Šta se kaže bolesniku

عن عائشة أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَعَلَكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ
قَالَتْ: فَدَخَلْتُ عَلَيْهِمَا قُلْتُ: يَا أَبَتَاهُ كَيْفَ تَجِدُكَ؟ وَيَا بِلَالُ كَيْفَ تَجِدُكَ؟ قَالَتْ: وَكَ-
أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ:

كُلُّ امْرِئٍ مُصَبِّحٌ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَذْنِي مَنْ شِرَاكَ نَعْلِهِ

وكان بلال إذا أفلح عنه يرفع عقيرته فيقول:

أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَ لَيْلَةً بَوَادٍ وَحَوْلِي إِذْخِرَ وَجَلِيلُ

وَهَلْ أَرَدَنْتَ بَوْمًا مِيَاهَ مِجْنَةٍ وَهَلْ تَيْدُونَ لِي شَامَةً وَطَفِيلُ

فالت عائشة رضي الله عنها: فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ: الْبُ-
حَبُّ إِلَيْنَا الْمَدِينَةُ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ، وَصَحَّحَهَا وَبَارَكْ لَنَا فِي صَاعِيهَا وَمُدَّهَا، وَأَنْفَرِ
حُمَاهَا فَاجْعَلْهَا بِالْجُحْفَةِ.

518. Aiša kazuje: "Kad je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, došao u Medinu, Ebu Bekra i Bilala uhvatila je groznica. Kada sam
ašla kod njih, prvo sam upitala oca, a potom i Bilala: "Kako se osjećaš?"
Ebu Bekr je imao običaj, kad god ga uhvati groznica, recitirati ove stihove:

Čovjek sa svojim bližnjim život provodi

Ne znajući da mu je smrt bliža od vezica na sandalama u kojima hodi.

A kada bi Bilala popustila groznica, podigao bi svoj glas:

Da mi je znati hoću li večeras zanoćiti

U Dolini⁴⁶⁰, a oko mene izhir i dželil,

I hoću li ikada doći do izvora na Midžinnetu

I hoću li ugledati Šame i Tafil.

Otidoh Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega, i
kazah mu šta sam čula, pa on reče: "Gospodaru, učini nam dragom i
Medinu onoliko koliko volimo Mekku ili više od toga i učini je čistom
od bolesti. Gospodaru, blagoslovi nam njen sa' i mudd, i istjeraj iz nje
groznicu tamo u Džuhfu."⁴⁶¹

⁴⁶⁰ Misli se na Mekku.

⁴⁶¹ El-Buhari 1889, Muslim 1376, En-Nesai 7495 i Ahmed 6/65.

عن ابن عباس أن النبي صلى الله عليه وسلم دخل على أعرابي يعودُه قال وكان النبي صلى الله عليه وسلم إذا دخل على مريض يعودُه قال: لا بأسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللهُ. قال: ذاك طَهُور! كَلَّا بَلْ هِيَ حُمَّى تَفُور - أو تَتَوَرُّ - على شيخٍ كبيرٍ تزيده القُبُورَ. قال النبي صلى الله عليه وسلم: فَتَنَم إِذَا.

519. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, otišao u posjetu jednom beduinu. Alejhisselam je, kad uđe kod nekog bolesnika, imao običaj kazati mu:

— Čist, ako Bog da.

— Taj je čist, a ovo kod mene je groznica koja vrije u oronulom starcu koja ga u kabur tjera — uzvрати beduin.

— Onda je tako — reče Alejhisselam.⁴⁶²

عن نافع قال: كان ابن عمر إذا دخل على مريض يسأله كيف هو، فإذا قام من عنده قال: بخار الله لك. ولم يَزِدْهُ عَلَيْهِ.

520. Nafia prenosi da je Ibn Omer prilikom obilaska bolesnika pitao za njegovo zdravlje, a kada bi krenuo, rekao bi mu, bez ijedne riječi više od toga: "Da ti Allah podari ono što je najbolje za tebe."

Šta će bolesnik odgovoriti

عن سعيد بن عمرو قال: دخل الحجاج على ابن عمر وأنا عنده فقال: كيف هو؟ قال: صالح. قال: مَنْ أَصَابَكَ؟ قال: أَصَابَنِي مَنْ أَمَرَ بِحِمْلِ السَّلَاحِ فِي يَوْمٍ لَا يَحِلُّ فِيهِ حَمْلُهُ. يَعْنِي الْحَجَّاجَ.

521. Seid b. Amr prenosi da je Hadždadž ušao kod Ibn Omera kad je on bio kod njega.

— Kako je? — upita Hadždadž.

— Dobro — odgovori.

— Ko te povrijedio? — upita.

⁴⁶² El-Buhari 3616, Ahmed 3/250, Ibn Hibban 7/225 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 3/382.

— Povrijedio me onaj koji je naredio da se nosi oružje u danu kad ga nije dozvoljeno nositi — ciljajući na Hadžadža.⁴⁶³

Obilazak grješnika

عن عبد الله بن عمرو بن العاص قال: لا تَعُوذُوا شُرَابَ الْخَمْرِ إِذَا مَرَضُوا.

522. Abdullah b. Amr b. El-As je rekao: "Ne obilazite pijanice kada se razbole."⁴⁶⁴

Obilazak ženā bolesnog čovjeka

عن الحارث بن عبد الله الأنصاري قال: رَأَيْتُ أُمَّ الدَّرْدَاءِ عَلَى رِحَالِهَا أَعْوَادٌ لَيْسَ عَلَيْهِ غِشَاءٌ، عَائِدَةً لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْمَسْجِدِ مِنَ الْأَنْصَارِ.

523. El-Haris b. Abdullah El-Ensari kaže. "Vidio sam Ummu-d-Derda kad je obilazila jednog bolesnog ensariju iz džemata, a na njenom sedlu je bilo breme nepokrivenih drveća."

Ko je mrzio da posjetilac razgleda po kući

عن عبد الله بن أبي الهذيل قال: دَخَلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ عَلَى مَرِيضٍ يَعُوذُهُ وَمَعَهُ قَوْمٌ فِي الْبَيْتِ امْرَأَةً، فَجَعَلَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ يَنْظُرُ إِلَى الْمَرْأَةِ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ: لَوْ انْفَقَأَتْ عَيْنُكَ كَانَ خَيْرًا لَكَ.

524. Abdullah b. Ebu-l-Huzejl prenosi da je Abdullah b. Mes'ud s grupom ljudi otišao u posjetu bolesniku u čijoj se kući nalazila žena. Jedan iz grupe gledao je u ženu, pa mu Abdullah reče: "Bilo bi ti bolje da si obnevidio."

⁴⁶³ El-Buhari 966.

⁴⁶⁴ U djelu *Ed-Durru-l-muhtar* stoji: "Ispravno mišljenje jeste da je obilazak bolesnog grješnika dozvoljen jer je i on musliman, a obilazak bolesnika je dužnost prema muslimanima."

212

عن أبي أمامة عن النبي صلى الله عليه وسلم: يَقُولُ اللَّهُ: يَا ابْنَ آدَمَ إِذَا أَخَذْتَ كَرِيْتَيْتَ فَصَبْرَتٍ عِنْدَ الصَّدْمَةِ وَأَحْسَبْتَ لَمْ أَرْضَ لَكَ ثَوَابًا دُونَ الْجَنَّةِ.

528. Ebu Umame prenosi od Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, da je Uzvišeni Allah rekao: "O sine Ademov, kada ti uzmem ta tvoja dva draga oka, pa se u tom šoku strpiš nadajući se nagradi, neću biti zadovoljan da ti nagrada bude bilo šta pored Dženneta."⁴⁶⁷

Gdje će sjesti onaj koji dode u posjetu bolesniku

عن ابن عباس قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا عَادَ الْمَرِيضَ جَلَسَ عِنْدَ رَأْسِهِ، ثُمَّ قَالَ سَبْعَ مَرَارٍ: أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ. فَإِنْ كَانَ فِي أَجَلِهِ تَحَوُّتٌ عُوفِيَ مِنْ وَجَعِهِ.

529. Ibn Abbas prenosi da bi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, prilikom obilaska bolesnika sjedao pored njegovog uzglavlja i kadam puta proučio: "Molim Velikog Allaha, Gospodara velikog Arša, da te izliječi." Ako bi bolesniku bilo suđeno da još živi, bivao bi izliječen od bolesti.⁴⁶⁸

عن الربيع بن عبد الله قال: ذَهَبْتُ مَعَ الْحَسَنِ إِلَى فَتَادَةٍ نَعُوذُهُ فَقَعَدَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَسَأَلَهُ أَنْ دَعَا لَهُ قَالَ: اللَّهُمَّ اشْفِ قَلْبَهُ وَاشْفِ سَقَمَهُ.

530. Er-Rebi' b. Abdullah priča: "Otišao sam s El-Hasanom da obidemo Katadu. Kada smo došli, El-Hasan mu sjede kod uzglavlja, upita ga za zdravlje, te uputi dovu: 'Gospodaru, izliječi njegovo srce i njegovu bolest.'"

* Ibn Madždže 1597, Ahmed 5/258, Et-Taberani u *El-Kebiru* 8/191 i Ed-Darimi 2795.

■ Ebu Davud 3106, Et-Tirmizi 2083, En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 10882, Ibn Hibban 7/240, El-Hakim 24/236 i Ebu Ja'la 4/318.

Koji su čovjekovi kućni poslovi

عن الأسود قال: سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مَا كَانَ يَصْنَعُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَهْلِهِ؟ فَقَالَتْ: كَانَ يَكُونُ فِي مِهْنَةِ أَهْلِهِ، فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ خَرَجَ.

531. El-Esved kaže: “Upitao sam Aišu šta je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, radio u krugu svoje porodice, pa mi ona reče: ‘Radio je sve kućne poslove, a kada bi nastupilo vrijeme namaza, izišao bi.’”⁴⁶⁹

عن عروة بن الزبير قال: سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْمَلُ فِي بَيْتِهِ؟ قَالَتْ: يَخْصِفُ نَعْلَهُ وَيَعْمَلُ مَا يَعْمَلُ الرَّجُلُ فِي بَيْتِهِ.

532. Urve b. Ez-Zubejr kaže: “Upitao sam Aišu šta je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, radio u kući, pa mi ona reče: ‘Šivao bi svoju obuću i radio sve što svaki čovjek radi u svojoj kući.’”⁴⁷⁰

عن عروة بن الزبير قال: سَأَلْتُ عَائِشَةَ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ فِي بَيْتِهِ؟ قَالَتْ: مَا يَصْنَعُ أَحَدُكُمْ فِي بَيْتِهِ: يَخْصِفُ النَّعْلَ وَيَرْقَعُ الثَّوْبَ وَيَخِيْطُ.

533. Urve b. Ez-Zubejr kaže: “Upitao sam Aišu šta je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, radio u kući, pa mi ona reče: ‘Sve što i vi radite u svojim kućama; šivao bi svoju obuću, krpio haljine i krojio.’”⁴⁷¹

عن عَمْرَةَ قَالَ: قِيلَ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مَاذَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْمَلُ فِي بَيْتِهِ؟ قَالَتْ: كَانَ بَشَرًا مِنَ الْبَشَرِ يَقْلِي ثَوْبَهُ وَيَحْلِبُ شَاتَهُ.

534. Amre prenosi da je neko upitao Aišu šta je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, radio u kući, pa mu ona reče: “Bio je čovjek kao svako drugi; čistio je odjeću i muzao ovcu.”⁴⁷²

⁴⁶⁹ El-Buhari 5652 i Ahmed 6/49.

⁴⁷⁰ Ahmed 6/121, Ibn Hibban 12/490 i Ebu Ja'la 8/287.

⁴⁷¹ Ahmed 6/1671 i Ebu Ja'la 8/261.

⁴⁷² Ahmed 6/256 i Ebu Ja'la 8/286.

Kada neko zavoli svoga brata, neka mu to kaže

عن المقدام بن معدى كَرِب قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَحَدًا فَلْيُعْلِمْهُ أَنَّهُ أَحَبُّهُ.

535. El-Mikdad b. Ma'dij Kerib prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada neko zavoli svoga brata, neka mu kaže da ga je zavolio."⁴⁷³

عن مجاهد قال: لقيني رجل من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم فأخذ بمنكبي من ورقي قال: أما إني أحبك. قال: أحبك الذي أحببني له. فقال: لولا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا أَحَبَّ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ أَحَبُّهُ، مَا أَخْبَرْتُكَ. قال: ثم أخذ يعرض عليّ الخطبة. قال: أما إن عندنا جارية أما إنها عوراء.

536. Mudžahid kazuje: "Jedan od Vjerovjesnikovih, neka je mir na njega, drugova uhvati me s leđa za rame i reče:

— Volim te!

— Neka i tebe zavoli Onaj u čije ime si me zavolio! — odgovorih.

— Da Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, nije rekao: Kada neko zavoli nekog, neka mu kaže da ga je zavolio, ne bih ti ništa kazao — reče, potom mi ponudi da se vjerim: — Kod nas ima jedna robinja, ali lošeg je ponašanja.

عن أنس قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: مَا تَحَابَّ الرَّجُلَانِ إِلَّا كَانَ أَفْضَلُهُمَا أَشَدَّهُمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ.

537. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada se zavole dvojica ljudi, bolji će biti onaj ko više voli svoga druga."⁴⁷⁴

⁴⁷³ Ebu Davud 5124, Et-Tirmizi 2392, En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 10034, Ahmed 4/13, El-Hakim 4/189 i Ibn Hibban 2/330

⁴⁷⁴ Ibn Hibban 2/325, Ibn Ebu Šejbe 7/180, Et-Taberani u *El-Evsutu* 3/192 i Ebu Ja'la 6/143.

Ne raspravljaj se s onim koga voliš niti se o njemu raspituju

عن معاذ بن جبل أنه قال: إِذَا أَحْبَبْتَ أَخًا فَلَا تُمَارِهِ، وَلَا تُشَارِهِ، وَلَا تَسْأَلْ عَنْهُ، فَعَسَى أَنْ تُوَافِيَ لَهُ عَدُوًّا فَيُخْبِرَكَ بِمَا لَيْسَ فِيهِ فَيُفَرِّقَ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ.

538. Muaz b. Džebel je rekao: "Kada zavoliš svoga brata muslimana, onda se s njim ne raspravljaj, ne čini mu štetu, ne raspituju se o njemu, jer možda sretnješ nekog njegovog neprijatelja koji će ti slagati na njega i time vas razdvojiti."⁴⁷⁵

عن عبد الله بن عمرو عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ أَحَبَّ أَخًا لِلَّهِ، فِي اللَّهِ، قَالَ: إِنِّي أُحِبُّكَ لِلَّهِ، فَدَخَلَا جَمِيعًا الْجَنَّةَ كَانَ الَّذِي أَحَبَّ فِي اللَّهِ أَرْفَعَ دَرَجَةً لِحُبِّهِ، عَلَى الَّذِي أَحَبَّهُ لَهُ.

539. Abdullah b. Amr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko radi Allaha i u Njegovo ime zavoli svoga brata, saopći mu svoju ljubav riječima: 'Volim te radi Allaha', potom obojica uđu u Džennet, onaj koji je volio u ime Allaha zbog svoje ljubavi bit će na višem stepenu od onog kojeg je volio u Njegovo ime."⁴⁷⁶

Razum je u srcu

عن عياض بن خليفة عن علي أنه قال: إِنَّ الْعَقْلَ فِي الْقَلْبِ، وَالرَّحْمَةَ فِي الْكَبِدِ، وَالرَّأْفَةَ فِي الطُّحَالِ، وَالنَّفْسَ فِي الرَّئَةِ.

540. Ijad b. Halife prenosi da je na Siffinu čuo kad je Alija rekao: "Razum je u srcu, milost u jetri, sažaljenje u slezeni, a zrak u plućima."

⁴⁷⁵ Ebu Nu'ajm 5/136.

⁴⁷⁶ Abd b. Humejd 1/134.

Oholost

عن عبد الله بن عمرو قال: كنا جلوسا عند رسول الله صلى الله عليه وسلم فجاء رجل من أهل البادية، عليه جبة سيجان حتى قام على رأس النبي صلى الله عليه وسلم فقال: - صاحبكم قد وضع كل فارس - أو قال: يُريد أن يضع كل فارس - ويرفع كل راع، فأتى النبي صلى الله عليه وسلم بمجامع جنبه فقال: أَلَا أَرَى عَلَيْكَ لِبَاسَ مَنْ لَا يَعْقِلُ. ثُمَّ قَالَ: - نَبِيُّ اللَّهِ نُوحًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ قَالَ لِابْنِهِ: إِنِّي قَاصٌّ عَلَيْكَ الرَّيْبَ: أَمْرُكَ بِاثْنَتَيْنِ وَأَنْتَ هَاكَ عَنْ اثْنَتَيْنِ. أَمْرُكَ بِإِلَهِ إِلَّا اللَّهُ، فَإِنَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعَ وَالْأَرْضِ السَّبْعَ لَوْ وُضِعْنَ فِي كَفَّةٍ وَوُضِعَتْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي كَفَّةٍ لَرَجَحَتْ بِهِنَّ، وَلَوْ أَنَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعَ وَالْأَرْضِ السَّبْعَ كُنَّ حَلَقَةً مُبْهَمَةً لَقَصَمْتَهُنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ فَإِنَّهَا صَلَاةٌ كُلُّ شَيْءٍ وَبِهَا يُرْزَقُ كُلُّ شَيْءٍ. وَأَنْتَ هَاكَ عَنِ الشُّرْكِ وَالْكِبْرِ. فَقُلْتُ - أو غير -: يا رسول الله هذا الشرك قد عرفناه فما الكبر؟ هو أن يكون لأحدنا حُلَّةٌ يَلْبَسُهَا؟ قال: لا. قال: فهو أن يكون لأحدنا تَعْلَانِ حَسَنَتَانِ لهما شِرْكَاتَانِ حَسَنَتَانِ؟ قال: لا. قال: عَمْرٍو أن يكون لأحدنا دَابَّةٌ يَرْكُبُهَا؟ قال: لا. قال: فهو أن يكون لأحدنا أَصْحَابٌ يَجْلِسُونَ إِلَيْهِ؟ قال: لا. قال: يا رسول الله فما الكبر؟ قال: سَفَهُ الْحَقِّ وَغَمُصُّ النَّاسِ.

541. Abdullah b. Amr kazuje: "Sjedili smo s Allahovim Poslanikom, neka je mir i blagoslov na njega, kada dode neki beduin obučen u zeleni brokat i stade povrh njega.

— Ovaj vaš drug želi omalovažiti vitezove, a uzdići pastire! — reče.

Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, uhvati za njegov ogrtač i reče:

— Nosiš haljine bezumnika! Kada se Allahovom vjerovjesniku Nuhu primakao smrtni čas, reče svom sinu: Saopćit ću ti vasijjet; naređujem ti da zabranjujem dvije stvari; naređujem ti da izgovaraš riječi: 'nema drugog boga osim Allaha', jer kad bi se sedam nebesa i sedam zemalja stavile u jedan tas, a na drugi tas te riječi, one bi prevagnule, i kada bi sedam nebesa i sedam zemalja bile spojene poput čvrste halke, ove riječi bi je razbile i naređujem ti da izgovaraš riječi: 'Slavljen i hvaljen neka je Allah', jer njima se sve moli i s njima sve biva opskrbljeno, a zabranjujem ti širk i oholost.

— Allahov Poslaniče, znamo šta je širk, ali šta je oholost? — upitah — je neko drugi upitao. — Da li je to da imaš lijepo odijelo?

— Ne — odgovori Allejhisselam.

- Da li je to da imaš lijepe cipele s lijepim svezicama?
- Ne — odgovori.
- Da li je to, onda, da imaš jahalicu za prijevoz?
- Ne.
- Da li je to, onda, društvo s kojim se družiš?
- Ne — opet će Alejhisselam.
- Pa šta je to, onda, oholost, Allahov Poslaniče?
- To je nipodaštavanje istine i omalovažavanje ljudi — odgovori Alejhisselam.⁴⁷⁷

عن ابن عمر عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ تَعَظَّمَ فِي نَفْسِهِ أَوْ اخْتَالَ فِي مِثْيَتِهِ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَان.

542. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko se bude oholio ili šepurio u hodu, Allah će biti ljut na njega kada ga sretne."⁴⁷⁸

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَا اسْتَكْبَرَ مَنْ أَكَلَ مَعَهُ خَادِمُهُ، وَرَكِبَ الْحِمَارَ بِالْأَسْوَأِ، وَاعْتَقَلَ الشَّاةَ فَحَلَبَهَا.

543. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nije se uzoholio onaj s kim objeđuje njegov sluga ili onaj ko kroz pijacu jaše na magarcu ili onaj ko utjera ovcu u tor, te je pomuze."⁴⁷⁹

عن صالح - بياح الأكسية - عن جدته قالت: رَأَيْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اشْتَرَى تَمْرًا بِدِرْهَمٍ فَحَمَلَهُ فِي مِلْحَفَتِهِ، فَقُلْتُ لَهُ - أَوْ قَالَ لَهُ رَجُلٌ - أَجِئِلْ عَنْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ قَالَ: لَا، أَبُو الْعِيَالِ أَحَقُّ أَنْ يَحْمَلَ.

544. Salih — prodavač odjeće — prenosi od svoje nene da je vidjela Aliju kad je kupio hurmi za jedan dirhem i ponio ih u svom ogrtaču.

⁴⁷⁷ Ahmed 2/169.

⁴⁷⁸ Ahmed 2/118.

⁴⁷⁹ Ed-Darekutni 3/207, Abdurrezzak 10/241 i Abd b. Humejd 1/224.

- Da ti ih ja ponesem, vodo pravovjernih — rekoh ja ili neko drugi.
— Ne — uzvрати. — Domaćin je najpreči da nosi.

عن أبي سعيد الخدري وأبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: قال الله عز وجل: العِزُّ إِزَارِي وَالْكِبْرِيَاءُ رِدَائِي، فَمَنْ نَازَعَنِي بِشَيْءٍ مِنْهُمَا عَذَّبْتُهُ.

545. Ebu Seid El-Hudri i Ebu Hurejre prenose od Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, da je Uzvišeni Allah rekao: "Ponos je Moja haljina, a gordost Moj ogrtač, pa ko Me bude oponašao u bilo čemu od toga, kaznit ću ga."⁴⁸⁰

عن النعمان بن بشير يقول على المنبر: إن للشيطان مَصَالِي وفُخُوحًا، وإن مَصَالِي الشَّيْطَانِ وفُخُوحُهُ: الْبَطْرُ بِأَنْعَمِ اللَّهِ وَالْفَخْرُ بِعِطَاءِ اللَّهِ وَالْكِبْرِيَاءُ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ وَاتِّبَاعُ الْهَوَى فِي غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ.

546. En-Nu'man b. Bešir je s minbera rekao: "Šejtan ima svoje mreže i zamke, a to su: bahato poricanje Allahovih blagodati, ponošenje Allahovim darivanjem, uznošenje nad Allahovim robovima i slijeđenje strasti u neistini."

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: احْتَجَّتِ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ - وقال سبحانه أيضاً: اخْتَصَمَتِ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ - قَالَتِ النَّارُ: يَلْجُئِي الْجَبَّارُونَ وَيَلْجُئِي الْمُتَكَبِّرُونَ. وَقَالَتِ الْجَنَّةُ: يَلْجُئِي الضَّعَفَاءُ، وَيَلْجُئِي الْفُقَرَاءُ. قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِلْجَنَّةِ: أَنْتِ رَحْمَتِي لِلنَّارِ: أَنْتِ عَذَابِي أُعَذِّبُ بِكَ مَنْ أَشَاءُ وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْكُمَا مِيزَانٌ.

547. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Posvadaše se Džennet i Džehennem, pa Džehennem reče: 'U mene će ući drski i oholi', a Džennet reče: 'A u mene će ući siromašni.' Tada Allah reče Džennetu: 'Ti si Moja milost koju dajem kome hoću, a ti si', obrati se Džehennemu, 'Moja kazna kojom kažnjavam koga hoću i oboje ću vas napuniti.'"⁴⁸¹

⁴⁸⁰ Muslim 2620.

⁴⁸¹ El-Buhari 4850, Muslim 2846 i Et-Tirmizi 2561.

عن أبي سلمة بن عبد الرحمن قال: لم يكن أصحابُ رسول الله صلى الله عليه وسلم متحرفين، ولا متماوتين، وكانوا يتناشدون الشعرَ في مجالسهم ويدكرون أمرَ جاهليتهم فإذا أُريدَ أحدٌ منهم على شيء من أمر الله دارت حماليقُ عينيه كأنه مجنونٌ.

548. Ebu Seleme b. Abdurrahman kaže: "Drugovi Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, nisu bili škrti niti tromi od ibadeta. Često su znali na svojim sijelima recitirati stihove i prisjećati se vremena iz džahilijjeta, a kada bi se neko dotaknuo pitanja vjere, razrogačio bi oči poput kakvog ludaka."

عن أبي هريرة أن رجلاً أتى النبي صلى الله عليه وسلم - وكان جميلاً - فقال: حُبِّبْ إِلَيَّ الْجَمَالَ وَأَعْطِيتُ مَا تَرَى حَتَّى مَا أُحِبُّ أَنْ يَفُوقَنِي أَحَدٌ - إِمَّا قَالَ: بِشْرَاكَ نَعْلٌ وَإِمَّا قَالَ: بِشَسِيعِ أَحْمَرَ - الْكِبَرُ ذَاكَ؟ قَالَ: لَا، وَلَكِنَّ الْكِبَرَ مَنْ بَطَرَ الْحَقُّ، وَغَمِطَ النَّاسُ.

549. Ebu Hurejre prenosi da je nekakav ljepuškast čovjek došao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i rekao mu:

— Draga mi je ljepota, obdaren sam ovim što vidiš i ne bih volio da me iko prede, pa čak ni za svezak sandale — ili je rekao: za crveni svezak — da li je to oholost?

— Ne — odgovori Alejhisselam.

— Oholost je da nipodaštavaš istinu i ponižavaš druge.⁴⁸²

عن عمرو بن العاص عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: يُحْشَرُ الْمُتَكَبِّرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْثَالَ لَذْرِ فِي صُورَةِ الرَّجَالِ، يَغْشَاهُمُ الذَّلُّ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ، يُسَاقُونَ إِلَى سِجْنٍ مِنْ جَهَنَّمَ يُسَمَّى: يُؤَلْسُ. تَعْلُوهُمْ نَارُ الْأَنْبِيَاءِ، وَيُسْقَوْنَ مِنْ عَصَاةِ أَهْلِ النَّارِ، طِينَةَ الْحَبَالِ.

550. Amr b. El-As prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Na Sudnjem danu oholi će biti proživljeni u ljudskom liku, ali u veličini malih mrava, bit će poniženi i povedeni u džehennemski zatvor koji se zove Bules, ponad njih će biti ogromna vatra i bit će pojeni smrdljivim gnojem stanovnika vatre."⁴⁸³

⁴⁸² Ebu Davud 4092.

⁴⁸³ Et-Tirmizi 2492, Ahmed 2/179 i Humejdi 2/272.

Osveta

عن عائشة أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لها: دُونِكِ فَاتَّصِرِي.

551. Aiša prenosi da joj je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Slobodno se osveti."⁴⁸⁴

عن عائشة قالت: أَرَسَلُ أَرْوَاحُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنْتِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فِي مِرْطِهَا فَأَدَّ لَهَا فَدَخَلَتْ. فَقَالَتْ: إِنَّ أَرْوَاحَكَ أَرْسَلَنِي يَسْأَلُكَ الْعَدْلُ فِي بِنْتِ أَبِي قُحَافَةَ. قَالَ: نِي بِنْتَهُ أَتَحْيِينِ مَا أَحَبُّ؟ قَالَتْ: بَلَى. قَالَ: فَأَحْبَبِي هَذِهِ. فَقَامَتْ فَخَرَجَتْ فَحَدَّثَتْهُمْ، فَقَدْ مَا أَغْنَيْتِ عَنَّا شَيْئاً فَارْجِعِي إِلَيْهِ. قَالَتْ: وَاللَّهِ لَا أَكَلِمَةً فِيهَا أَبَدًا. فَارْسَلَنَ زَيْنَبُ رَوَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَاسْتَأْذَنْتِ فَأَذِنَ لَهَا، فَقَالَتْ لَهُ ذَلِكَ وَوَقَعَتْ فِي زَيْنَبُ تَسْبِيحًا. فَطَلَفَتْ أَنْظُرُ هَلْ يَأْذَنُ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ أَرَلْ حَتَّى عَرَفْتُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَكْرَهُ أَنْ أَتَّصِرَ فَوَقَعْتُ بِزَيْنَبَ فَلَمْ أَنْشَبْ أَنْ أَتَّخِذْتُهَا غَلْبَةً، فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ: أَمَا إِنَّهَا ابْنَةُ أَبِي بَكْرٍ.

552. Aiša priča: "Vjerovjesnikove žene poslaše Fatimu Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega. Kad je došla, zatražila je izun da uđe, pa joj Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, dozvoli. Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, ležao s Aišom, zaogrnut vunenim ogrtačem.

— Tvoje žene su me poslale da tražim od tebe da budeš pravedan kada je posrijedi kći Ebu Kuhafe! — reče Fatima.

— Kćeri, da li voliš ono što i ja volim? — upita je Alejhisselam.

— Naravno — odgovori Fatima.

— Onda zavoli ovu — reče. Fatima se ustade i ode ostalim ženama i spriča im šta se zbilo, na što one rekoše:

— Nisi nam ništa pomogla, nego se ti ponovo vrati njemu.

— Tako mi Allaha, neću mu više nikada o njoj kazati niti riječi — odgovori Fatima.

⁴⁸⁴ Ibn Mađdže 1981 i Ahmed 6/93.

One potom poslaše Zejnebu, Vjerovjesnikovu ženu. Nakon što joj je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, dozvolio da uđe, ona mu reče isto što i Fatima i još me stade grditi. Pogledala sam u Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, da vidim hoće li mi dozvoliti da joj uzvratim. Kada sam shvatila da se tome ne bi protivio, žestoko napadoh Zejnebu i nisam prestala dok nije zašutjela. Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, nasmiješi i reče:

— To je kći Ebu Bekra.⁴⁸⁵

Solidarnost u oskudici

عن أبي هريرة قال: يكون في آخر الزمان مجاعة من أدركته فلا يعدلن بالأكباد الجائعة.

553. Ebu Hurejre je rekao: "Pred Sudnji dan harat će glad. Ko doživi to vrijeme neka ni u kom slučaju ne odbije pomoći gladnome."

عن أبي هريرة أن الأنصار قالت للنبي صلى الله عليه وسلم: اقسم بيننا وبين إخواننا النخيل. قال: لا. فقالوا: تكفونا المؤونة ونشركم في الثمرة؟ قالوا: سمعنا وأطعنا.

554. Ebu Hurejre prenosi da su ensarije kazali Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega:

— Podijeli palme između nas i naše braće.

— Ne — odgovori Alejhisselam.

— Uštedjet ćete nam trud a plodove ćemo podijeliti s vama — rekoše ensarije.

— Čusmo i pokorismo se — odgovoriše muhadžiri.⁴⁸⁶

عن عبد الله بن عمر أن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال عام الرمادة - وكانت سنة شديدة مَلِيْمَةً بعد ما اجتهد عمر في إمداد الأعراب بالإبل والقمح والزيت من الأرياف كُلِّها حتى بَلَّحَت الأرياف كُلِّها مما جَهِدَها ذلك - فقام عمر يدعو فقال: اللَّهُمَّ اجْعَلْ رِزْقَهُمْ عَلَى رُؤُوسِ الْجِبَالِ. فاستجاب الله له وللمسلمين، فقال حين نزل به الغيث: الْحَمْدُ

⁴⁸⁵ El-Buhari 2581 i Muslim 2441 i 2442.

⁴⁸⁶ El-Buhari 2325.

لله. فَوَالله لَوْ أَنَّ اللَّهَ لَمْ يُفْرِجْهَا مَا تَرَكْتُ أَهْلَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ لَهُمْ سَعَةٌ إِلَّا أَدْخَلْتُ مَعَهُمْ أَعْدَادَهُمْ مِنَ الْفُقَرَاءِ فَلَمْ يَكُنْ اثْنَانِ يَهْلِكَانِ مِنَ الطَّعَامِ عَلَى مَا بَقِيَ وَاحِدًا.

555. Abdullah b. Omer prenosi: "Bila je to teška godina. Zvali smo je *šakana godina*. Omer se trudio da beduine opskrbi devama, pšenicom i *šakom* iz svih bogatih sela. A kada su i posljednje zalihe nestale, Omer ustade i uputi Allahu dovu: 'Gospodaru, opskrbi ih s vrhova planina.' Allah im je uslišao dovu. Kad je pala kiša, Omer reče: 'Hvala Allahu! Tako mi Allaha, da Allah nije dao kišu, u svaku iole imućnu kuću stavio bih jednak broj siromaha jer dvojica neće umrijeti od hrane s kojom može živjeti jedan.'"

عن سلمة بن الأكوع قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: ضَحَايَاكُمْ لَا يُصْبِحُ أَحَدُكُمْ بَعْدَ نَالَتِهِ وَفِي بَيْتِهِ مِنْ شَيْءٍ. فَلَمَّا كَانَ الْعَامُ الْمُقْبِلُ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ نَفْعَلُ كَمَا فَعَلْنَا الْعَامَ الْمَاضِيَ؟ قَالَ: كُلُّوْا وَادَّخِرُوا فَإِنَّ ذَلِكَ الْعَامَ كَانُوا فِي جَهْدٍ فَأَرَدْتُ أَنْ تُعِينُوا.

556. Seleme b. El-Ekve' prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Neka niko poslije trećeg dana ne zadrži nijedan komad kurban-skog mesa!

Sljedeće godine ashabi upitaše:

— Allahov Poslaniče, hoćemo li i ove godine uraditi isto što i prošle?

— Sada jedite i pohranjivajte — reče Alejhisselam. — Te godine oni su bili u teškom stanju, pa sam htio da im pomognete.⁴⁸⁷

Iskustva

عن عروة بن الزبير قال: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ مُعَاوِيَةَ، فَحَدَّثَ نَفْسَهُ ثُمَّ انْتَبَهَ فَقَالَ: لَا حَبَّ إِلَّا تَجَرُّبَةً. يُعِيدُهَا ثَلَاثًا.

557. Urve b. Ez-Zubejr priča: "Posmatrao sam Muaviju kako priča sa sobom, pa se najednom trznu i tri puta ponovi: 'Obazrivost se zove iskustvom.'"⁴⁸⁸

⁴⁸⁷ El-Buhari 5569 i Muslim 1974.

⁴⁸⁸ Ibn Ebu Šejbe 5/238.

عن أبي سعيد قال: لا حليم إلا ذو عثرة، ولا حكيم إلا ذو تجربة.

558. Ebu Seid je rekao: "Obazrivost se stječe kroz greške, a mudrost kroz iskustvo."⁴⁸⁹ Ovu izreku Ebu Seid prenosi i od Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega.

Ko u ime Allaha nahrani svoga brata

عن علي قال: لأن أجمع نفراً من إخواني على صاع أو صاعين من طعام أحب إلي من أن أخرج إلى سوقكم فأعتق رقبة.

559. Alija je rekao: "Draže mi je sakupiti grupu svoje braće na jednom ili dva sa'a nego otići na vašu pijacu i osloboditi roba."

Neznabožačko savezništvo

عن عبد الرحمن بن عوف عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: شَهِدْتُ مَعَ عُمُومَتِي حِلْفَ الْمُطَيِّبِينَ، فَمَا أَحَبُّ أَنْ أَنْكُتَهُ وَأَنْ لِي حُمْرَ النَّعَمِ.

560. Abdurrahman b. Avf prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Prisustvovao sam sa svojim amidžom zakletvi 'namirisanih' i ne bih je volio prekršiti ni za najbolju stoku."⁴⁹⁰

Bratimljenje

عن أنس قال: آخَى النبي صلى الله عليه وسلم بين ابن مسعود والزبير.

561. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, pobratimio Ibn Mes'uda i Ez-Zubejra.

⁴⁸⁹ Et-Tirmizi 2033, Ahmed 3/8, Ibn Hibban 1/421 i El-Hakim 4/326.

⁴⁹⁰ Ahmed 1/193, Ibn Hibban 10/216, El-Hakim 2/239 i Ebu Ja'la 2/156.

عن أنس بن مالك قال: حالف رسول الله صلى الله عليه وسلم بين قريش والأنصار في دار أبي النجدة.

562. Enes b. Malik prenosi: "Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, sklopio savez između Kurejšija i ansarija u mojoj kući u Medini."⁴⁹¹

Nema potrebe za obnavljanjem savezništva u islamu

عن عمرو بن العاص قال: جلس النبي صلى الله عليه وسلم عام الفتح على درج الكعبة فحمد الله وأثنى عليه ثم قال: مَنْ كَانَ لَهُ حِلْفٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَمْ يَزِدْهُ الْإِسْلَامُ إِلَّا شِدَّةً، وَهِيَ هِجْرَةٌ بَعْدَ الْفَتْحِ.

563. Amr b. El-As kazuje: "Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov njegova, sjede na stepenicu ispred Kabe, zahvali se Allahu i reče: 'Ko je u džahilijetu sklopio savezništvo, to savezništvo islam je još više osnažio i nema hidžre nakon Oslobođenja.'"⁴⁹²

Izlagati se prvim kapima kiše

عن أنس قال: أصابنا مع النبي صلى الله عليه وسلم مطرٌ فحسرت النبي صلى الله عليه وسلم ثوبه عنه حتى أصابه المطرُ قلنا: لم فعلت؟ قال: لَأَنَّهُ حَدِيثٌ عَنِّي بِرَبِّي.

564. Enes priča: "Bili smo s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, kad nas je uhvatila kiša. Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, zagrnu svoju odjeću dopuštajući tako da mu kiša pada na kožu.

— Zašto si to učinio? — upitismo ga.

— Jer je ona netom stigla od svoga Gospodara — reče Alejhisselam."⁴⁹³

El-Buhari 7340, Muslim 2529, Ahmed 3/145 i Ibn Hibban 8/164.

Ebu Davud 2925, Ahmed 1/329 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 6/35.

Muslim 898, Ebu Davud 5100, Ahmed 1/329, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 3/359 i Ibn Hibban 13/505.

U sitnoj stoci je beričet

عن حميد بن مالك بن حثيم أنه قال كنتُ جالساً مع أبي هريرة - رضي الله عنه - بأرضه بالعقيق، فأتاه قوم من أهل المدينة على دوابٍ فترلوا. قال حميد: فقال أبو هريرة: اذهب إلى أُمي وقل لها إن ابنك يُقرئك السلام ويقول: أطعمينا شيئاً. قال: فوضعت ثلاثة أقراصٍ من شعيرٍ وشيئاً من زيتٍ وملحٍ في صحفةٍ فوضعتها على رأسي فحملتها إليهم. فلما وضعته بين أيديهم كبر أبو هريرة وقال: الحمد لله الذي أشبعنا من الحُبز بعد أن لم يكن طعامنا إلا الأسودان: التمرُ والماء، فلم يُصبِ القومُ من الطعام شيئاً. فلما انصرفوا قال: يا ابن أخي أحسن إلى غنمك وامسح الرغام عنها وأطب مراحها وصل في ناحيتها فإنها من دواب الجنة. والذي نفسي بيده ليوشك أن يأتي على الناس زمان تكون الثلثة من الغنم أحب إلى صاحبها من دار مروان.

565. Humejd b. Malik b. Husejm kazuje: "Sjedio sam s Ebu Hurejrom na njegovom posjedu u El-Akiku kad dojava jedna grupa iz Medine.

— Idi i reci mojoj majci: 'Tvoj sin te selami i poručuje ti da nam spremiš nešto hrane' — reče Ebu Hurejre nakon što oni sjahaše.

Tri koluta ječmenog hljeba, nešto ulja i soli koje je ona pripremila na pladnju ja stavih na glavu i ponesoh njima. Kad sam to sve stavio ispred njih, Ebu Hurejre prouči tekbir i dodade:

— Hvala Allahu koji nas je nahranio hljebom nakon što nam je hrana bila hurma i voda.

Od gostiju se niko ničim nije poslužio, a kada su otišli, Ebu Hurejre reče:

— Moj bratiću, dobro pazi svoju stoku, s njih otresi zemlju, tor im učini ugodnim i klanjaj pored njih, jer oni su džennetske životinje. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, doći će vrijeme kada će malo stado stoke čovjeku biti draže od Mervanovog dvora.⁴⁹⁴

عن علي أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: الشاةُ في البَيْتِ بَرَكَةٌ وَالشَّاتَانِ بَرَكَتَانِ وَالثَّلَاثُ بَرَكَاتٌ.

⁴⁹⁴ Malik 2/933.

566. Alija prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Jedna ovca u kući je beričet, dvije ovce su dva beričeta, a tri su više beričeta."

Deve su ponos njihovim vlasnicima

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: رَأْسُ الْكُفْرِ نَحْوُ الْمَشْرِقِ، وَالْفَخْرُ وَالْخَبْلَاءُ فِي أَهْلِ الْحَيْلِ وَالْإِبِلِ، الْفَدَّادِينَ أَهْلُ الْوَبَرِ، وَالسَّكِينَةُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ.

567. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Najveće nevjerstvo je prema istoku,⁴⁹⁵ ponos i oholost su kod dželepčija (vlasnikâ kónjâ i dévâ), a skrušenost je kod vlasnika sitne stoke."⁴⁹⁶

عن ابن عباس قال: عَجِبْتُ لِلْكَلابِ وَالشَّاءِ، إِنَّ الشَّاءَ يُذْبَحُ مِنْهَا فِي السَّنَةِ كَذَا وَكَذَلِكَ وَيُهْدَى كَذَا وَكَذَا، وَالْكَلْبُ تَضَعُ الْكَلْبَةُ الْوَاحِدَةَ كَذَا وَكَذَا، وَالشَّاءُ أَكْثَرُ مِنْهَا.

568. Ibn Abbas je rekao: "Čudim se psima i ovcima; svake godine se toliko zakolje i podijeli ovaca, dok s druge strane svaka kuja okoti toliko štene, a opet je ovaca više."

عن أبي ظبيان قال: قال لي عمر بن الخطاب: يا أبا ظبيان كم عَطَاؤُكَ؟ قُلْتُ: أَلَدٌ وَتَحْمَسَمَاءٌ. قَالَ لَهُ: يَا أبا ظبيان اتَّخِذْ مِنَ الْحَرْثِ وَالسَّابِغِاءِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْبِكُمُ غِلْمَةٌ قُرَيْشٍ لَا يُعَدُّ الْعَطَاءُ مَعَهُمْ مَالًا.

569. Ebu Zabjan prenosi da ga je Omer b. El-Hattab upitao: "Koliko dosežu tvoja darivanja, Ebu Zabjane?" "Dvije hiljade i pet stotina", odgovorih. "Pohrani nešto za sebe od usjeva i proizvoda prije negoli vam dodu kurejševički mladići, jer kod njih se darivanje ne smatra imetkom."

عن عبدة بن حزن قال: تَفَاخَرُ أَهْلُ الْإِبِلِ وَأَصْحَابُ الشَّاءِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

⁴⁹⁵ Aludira se na Perzijance.

⁴⁹⁶ El-Buhari 3301, Muslim 51, Ahmed 2/418 i Ebu Ja'la 11/226.

وسلم: بُعِثَ مُوسَى وَهُوَ رَاعِي غَنَمٍ، وَبُعِثَ دَاوُدُ وَهُوَ رَاعِي غَنَمٍ وَبُعِثْتُ أَنَا وَأَنَا أَرْعَى غَنَمًا لِأَهْلِي بِأَجْيَاد.

570. Abde b. Hazn kazuje: "Počeše se međusobno nadmetati vlasnici deva i vlasnici ovaca, pa Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče: 'Kad je Musa primio objavu, bio je pastir ovaca, kad je Davud primio objavu, bio je pastir ovaca i kada sam ja primio objavu, bio sam pastir porodičnih ovaca na mjestu Edžjâd.⁴⁹⁷⁴⁹⁸

Život u pustinji

عن أبي هريرة قال: الكبائرُ سَبْعٌ أولهنَّ الإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَقَتْلُ النَّفْسِ وَرَمْيُ الْمُحْصَنَاتِ، وَالْأَعْرَابِيَّةُ بَعْدَ الْحَجَرَةِ.

571. Ebu Hurejre je rekao: "Sedam je velikih grijeha: prvi je pripisivanje Allahu druga, potom ubijanje, klevetanje nevinih žena i življenje u pustinji nakon seobe."⁴⁹⁹

Život na selima

عن ثوبان قال: قال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَا تَسْكُنِ الْكُفُورَ فَإِنَّ سَاكِنِ الْكُفُورِ كَسَاكِنِ الْقُبُورِ.

572. Sevban prenosi da mu je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nemoj živjeti na selima jer je život na selu poput života u mezarju."⁵⁰⁰

⁴⁹⁷ Jedna od mekanskih dolina.

⁴⁹⁸ Ahmed 3/96 i En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 11324.

⁴⁹⁹ Iako je ovdje citirana kao mevkuf predaja, ova predaja se tretira kao Poslanikove riječi i kao takvu je bilježi Et-Taberani u *El-Evsutu* 6/33.

⁵⁰⁰ Et-Taberani u djelu *Musneduš-šamijine* 2/99.

Odlazak u pustinju na izvor

عن المقدام بن شريح عن أبيه قال: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنِ الْبَدْوِ، قُلْتُ: وَهَلْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْوُو؟ قَالَتْ: نَعَمْ كَانَ يَدْوُو إِلَى هَوَاءِ التَّلَاعِ.

573. El-Mikdam b. Šurejh prenosi da je njegov otac upitao Aišu o odlasku u pustinju i da li je to Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ikada činio? "Da", odgovori Aiša, "odlazio bi na one izvore."⁵⁰¹

عن عمرو بن وهب قال: رَأَيْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَسِيدٍ إِذَا رَكِبَ وَهُوَ مُحْرَمٌ وَضَعَ نِجْيَةً عَنْ مَنْكِبَيْهِ وَوَضَعَهُ عَلَى فَخْذَيْهِ، فَقُلْتُ: مَا هَذَا؟ قَالَ: رَأَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ يَفْعَلُ مِثْلَ هَذَا.

574. Amr b. Vehb priča: "Vidio sam Muhammeda b. Abdullaha b. Esida kad je kao muhrim⁵⁰² jahao; s ramena je skinuo odjeću i stavio je na butine.

— Šta je to? — upitah ga.

— Vidio sam Abdullaha⁵⁰³ da čini isto — odgovori mi."

Čuvanje tajne i druženje s drugim ljudima kako bi upoznao njihovu čud

عن عبد الله بن عبد الرحمن بن عبد القارى أن عمر بن الخطاب ورجلاً من الأنصار كانا جالسين فجاء عبد الرحمن بن عبد القارى فجلس إليهما فقال عمر: إِنَّا لَا نُحِبُّ مَنْ يَرِيعُ حَدِيثَنَا. فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: لَسْتُ أَجَالِسُ أَوْلَئِكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ. قَالَ عُمَرُ: بَلَى، فَجَانِسَ هَذَا وَهَذَا وَلَا تَرْفَعِ حَدِيثَنَا. ثُمَّ قَالَ لِلْأَنْصَارِيِّ: مَنْ تَرَى النَّاسَ يَقُولُونَ يَكُونُ الْخَلِيفَةُ بَعْدِي فَعَدَّدَ الْأَنْصَارِيُّ رِجَالًا مِنَ الْمُهَاجِرِينَ لَمْ يَسْمَعْ عَلَيْهِمْ، فَقَالَ عُمَرُ: فَمَا لَهُمْ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ؟ فَوَاللَّهِ إِنَّهُ لَأَحْرَأُهُمْ - إِنْ كَانَ عَلَيْهِمْ - أَنْ يُقِيمَهُمْ عَلَى طَرِيقَةٍ مِنَ الْحَقِّ.

575. Abdullah b. Abdurrahman b. Abd El-Kari kazuje: "Omer b. El-Hattab je sjedio sa jednim ensarijom kad dođe Abdurrahman b. Abd

⁵⁰¹ Ebu Davud 2478, Ahmed 6/58, Ibn Hibban 2/310 i Ibn Ebu Šejbe 5/205.

⁵⁰² Muhrim je osoba koja je obučena u ihrame.

⁵⁰³ Ibn Mes'uda.

El-Kari i sjede pored njih.

— Mi ne volimo one koji prenose naše riječi — reče Omer.

— Ja se ne družim s njima, vodo pravovjernih — uzvratil Abdurrahman.

— Druži se ti s kim hoćeš, samo nemoj prenositi naše riječi — opet će Omer, potom se obrati onom ensariji: — Šta ljudi govore ko bi mogao biti halifa poslije mene? — Ensarija mu nabroja nekoliko imena, ne spomenuvši pri tome Alijino, pa Omer reče — Zašto izbjegavaju Ebu-l-Hasana? Tako mi Allaha, on će ih — ako bude imao vlasti nad njima — najprije izvesti na put istine.⁵⁰⁴

O obazrivosti

عن الحسن أن رجلاً توفي وترك ابناً له ومولى له فأوصى مولاؤه بابه فلم يألوه حتى أدرك وزوجه فقال له: جهّزني أطلب العلم فجهّزه. فأتى عالماً فساله فقال: إذا أردت أن تنطلق فقل لي أعلمك. فقال: حضر مني الخروج فعلمي. فقال: اتق الله واصبر ولا تستعجل! قال الحسن: في هذا الخير كله. فجاء ولا يكاد ينسأهن إنما هن ثلاث فلما جاء أهله نزل عن راحلته فلما نزل الدار إذا هو برجل نائم متراخ عن المرأة، وإذا امرأته نائمة. قال: والله ما أريد ما أنتظر بهذا؟ فرجع إلى راحلته فلما أراد أن يأخذ السيف قال: اتق الله واصبر ولا تستعجل! فرجع فلما قام على رأسه قال: ما أنتظر بهذا شيئاً. فرجع إلى راحلته فلما أراد أن يأخذ سيفه ذكره فرجع إليه، فلما قام على رأسه استيقظ الرجل فلما رآه وثب إليه فعانقه وقبله وسأله. قال: ما أصبت بعدي؟ قال: أصبت والله بعدك خيراً كثيراً. أصبت والله بعدك أني مشيت الليلة بين السيف وبين رأسك ثلاث مرار، فحجزني ما أصبت من العلم عن قتلك.

576. El-Hasan pripovijeda da je neki čovjek, kad je umirao, oporučio svom slugi da se brine o njegovom sinu. Sluga nije iznevjerio gazdin vasijet i kad je dječak stasao u punoljetnog mladića, sluga ga oženi. Nakon izvjesnog vremena, mladić zatraži od sluge da ga pripremi za put

⁵⁰⁴ Abdurrezzak u *Musannefu* 5/446.

traženja znanja, te je pronašao učenjaka pred kojim je učio.

— Kada htjedneš krenuti, javi mi da te nečemu podučim — reče mu jednom prilikom učenjak.

I kada je mladić naumio krenuti, učenjak mu reče:

— Boj se Allaha, budi strpljiv i ne žuri.

(Kaže El-Hasan da je u tome svako dobro.) Te tri riječi skoro je bio i zaboravio. Kad je stigao svojoj kući, sjaha s jahalice i ude u kuću, a tamo zateče kako neki muškarac, posve raskomoćeno, spava pored njegove žene.

— Tako mi Allaha, ne želim valjda da ovo trpim? — pomisli u sebi, te se vrati do svoje jahalice da uzme sablju. U tom se prisjeti onih riječi: "Boj se Allaha, budi strpljiv i ne žuri". Ponovo se vratio u kuću, ali kad je opet stao ponad tog čovjeka, reče:

— Ma neću ovo odlagati. — Odjuri do jahalice, ali kad posegnu za sabljom, opet se sjeti onih riječi, te se vrati, ali ovog puta, kad je stao iznad čovjekove glave, on se probudi. Kad ga ugleda, skoči, zagrli ga i stade ga ljubiti i ispitivati.

— Šta si stekao poslije mene? — upita ga.

— Stekao sam, Boga mi, veliko dobro — reče. — Večeras sam se tri puta vraćao po sablju, ali znanje koje sam stekao spriječilo me da te ubijem."

O obazrivosti

عن أشج عبد القيس قال: قال لي النبي صلى الله عليه وسلم: إِنَّ فِيكَ لَخُلُقَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ قُلْتُ: وَمَا هُمَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْحِلْمُ وَالْحَبَاءُ. قُلْتُ: قَدِيمًا كَانَ أَوْ حَدِيثًا. قَالَ: قَدِيمًا قُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَبَلَنِي عَلَى خُلُقَيْنِ أَحَبَّهُمَا اللَّهُ.

577. Ešedždž Abdul Kajs prenosi da mu je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Imaš dvije osobine koje voli Allah.

— A koje su to, Allahov Poslaniče? — upitah ga.

— Obazrivost i stid — reče Alejhisselam.

- Jesu li to urodene ili stečene osobine? — ponovo ga upitah.
- Urodene — reče Alejhisselam.
- Hvala Allahu koji mi je dao te dvije osobine koje On voli.⁵⁰⁵

عن أبي سعيد الخدري قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم لأشج عبد القيس: إِنَّ فِيكَ لَخَصْلَتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ: الْحِلْمُ وَالْأَنَاءُ.

578. Ebu Seid El-Hudri prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao Ešedždžu Abdul Kajsu: "Imaš dvije osobine koje voli Allah: obazrivost i proračunatost."⁵⁰⁶

عن ابن عباس قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم للأشج - أشج عبد القيس: إِنَّ فِيكَ لَخَصْلَتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ: الْحِلْمُ وَالْأَنَاءُ.

579. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao El-Ešedždžu: "Imaš dvije osobine koje voli Allah: obazrivost i proračunatost."⁵⁰⁷

عن مزينة العبدى قال: جاء الأشج يمشي حتى أخذ بيد النبي صلى الله عليه وسلم فقبلها فقال له النبي صلى الله عليه وسلم: أَمَا إِنَّ فِيكَ لَخُلُقَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ. قَالَ: جَبَلًا جُبِلْتُ عَلَيْهِ أَوْ خُلُقًا مَعِي؟ قَالَ: لَا بَلْ جَبَلًا جُبِلْتَ عَلَيْهِ. قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَبَلَنِي عَلَى مَا يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولُهُ.

580. Mezide El-Abdi priča: "El-Ešedždž je prišao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i poljubio ga u ruku.

— Imaš dvije osobine koje voli Allah i Njegov Poslanik — reče Alejhisselam.

- Jesu li urodene ili stečene?
- Urodene — odgovori Alejhisselam.
- Hvala Allahu koji mi je dao ono što voli Allah i Njegov Poslanik."

⁵⁰⁵ Ibn Ebu Šejbe 5/212 i Ebu Ja'la 12/242.

⁵⁰⁶ Muslim 18, Ibn Hibban 10/406 i Et-Taberani u *El-Evsutu* 6/38.

⁵⁰⁷ Muslim 17 i El-Bejhaki u *Es-Sunenu* 10/104.

Nepravda

عن ابن عباس قال: لو أن جبلاً بغى على جبلٍ لَدُكَ الْبَاقِي.

581. Ibn Abbas je rekao: "Kada bi jedno brdu učinilo nepravdu drugom, brdo-nasilnik bilo bi smrvljeno."

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: اخْتَجَّتِ النَّارُ وَالْجَنَّةُ، فَقَالَتِ الشَّيْطَانُ: لَا يَدْخُلُنِي الْمُتَكَبِّرُونَ وَالْمُتَجَبَّرُونَ. وَقَالَتِ الْجَنَّةُ: لَا يَدْخُلُنِي إِلَّا الضَّعَفَاءُ الْمَسَاكِينُ. فَقَالَ لَشَرِّ أَنْتِ عَذَابِي أَنْتِ قِمِّ بِكِ مِمَّنْ شِئْتُ، وَقَالَ لِلْجَنَّةِ: أَنْتِ رَحِمْتِي أَرْحَمِي بِكِ مَنْ شِئْتُ.

582. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Stadoše se prepirati Džehennem i Džennet, pa Džehennem reče:

— U mene će ući oholi i drski!

Džennet na to uzvрати:

— U mene će ući samo slabašni i jadni.

— Ti si Moja kazna kojom kažnjavam koga hoću — reče Allah Džehennemu, potom se obrati Džennetu — a ti si Moja milost koju dajem kome hoću."⁵⁰⁸

عن فضالة بن عبيد عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: ثَلَاثَةٌ لَا يُسْأَلُ عَنْهُمْ: رَجُلٌ فَرَّقَ الْجَمَاعَةَ وَعَصَى إِمَامَهُ فَمَاتَ عَاصِيًّا فَلَا تَسْأَلُ عَنْهُ، وَامْرَأَةٌ غَدَرَ زَوْجَهَا وَكَفَاهَا مُؤْنَةَ الدُّنْيَا فَتَبَرَّجَتْ وَتَمَرَّجَتْ بَعْدَهُ. وَثَلَاثَةٌ لَا يُسْأَلُ عَنْهُمْ: رَجُلٌ نَارَعَ رِدَاءَهُ فَإِنَّ رِدَاءَهُ الْكِبْرِيَاءُ، وَإِزَارَهُ عِزُّهُ، وَرَجُلٌ شَكَّ فِي أَمْرِ اللَّهِ وَالْقُنُوطُ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ.

583. Fedale b. Ubejd prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Za trojicu se neće postaviti nikakvo pitanje: za čovjeka koji je napustio zajednicu, pobunio se protiv svoga vode i na koncu umro kao buntovnik – za njega ne pitaj; za roba ili robinju koji objegnu svome vlasniku; za ženu čiji muž ode na put nakon što je nju materijalno obezbijedio, pa se ona stane gizdati i mještati sa svijetom. Za trojicu se neće postaviti nikakvo pitanje: za čovjeka koji se želi ogrnuti

⁵⁰⁸ Et: Tirmizi 2511 i Ahmed 2/450.

Allahovim plaštom, a Njegov plašt jeste gordost, a Njegova odjeća jeste Njegov ponos, za čovjeka koji sumnja u Allaha i za onog koji je izgubio svaku nadu u Allahovu milost.”⁵⁰⁹

عن أبي بكره عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: كُلُّ ذُنُوبٍ يُؤْخِرُ اللَّهُ مِنْهَا مَا شَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا الْبَغْيَ وَعُقُوقَ الْوَالِدَيْنِ أَوْ قَطِيعَةَ الرَّحِمِ - يُعَجَّلُ لِصَاحِبِهَا فِي الدُّنْيَا قَبْلَ الْمَوْتِ.

584. Ebu Bekre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Allah po Svojoj volji odgađa kaznu za sve grijeha za Sudnji dan, osim za nepravdu, neposluh prema roditeljima ili kidanje rodbinskih veza; za ta djela čovjek će biti kažnjen još prije smrti.”⁵¹⁰

عن أبي هريرة قال: يُبَصِّرُ أَحَدُكُمْ الْقَذَاةَ فِي عَيْنِ أَخِيهِ وَيَنْسَى الْجَذَلَ - أَوْ الْجَذْعَ - فِي عَيْنِ نَفْسِهِ.

585. Ebu Hurejre je rekao: “Vidite trun u oku drugog, a zaboravljate na ogromno stablo u vlastitom.”

عن معاوية بن قرة قال: كُنْتُ مَعَ مَعْقِلِ الْمُزْنِيِّ فَأَمَاطَ أَدَى عَنِ الطَّرِينِ، فَرَأَيْتُ شَيْئًا فَبَادَرْتُهُ، فَقَالَ: مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ يَا ابْنَ أَخِي؟ قَالَ: رَأَيْتُكَ تَصْنَعُ شَيْئًا فَصَنَعْتُهُ. قَالَ: أَحْسَنْتَ يَا ابْنَ أَخِي، سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ أَمَاطَ أَدَى عَنْ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ كُتِبَ لَهُ حَسَنَةٌ، وَمَنْ تَقَبَّلَ لَهُ حَسَنَةٌ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

586. Muavije b. Kurre kazuje: “Ugledavši prepreku na putu, Ma'kil El-Muzeni je ukloni. Nedugo nakon toga i ja ugledah jednu, pa pohitah da je uklonim.

— Šta te na to potaklo, bratiću? — upita me.

— Vidjeh da si i ti nešto učinio, pa htjedoh i ja — odgovorih mu.

— Lijepo, moj bratiću. Čuo sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: ‘Ko muslimanima s puta otkloni prepreku,

⁵⁰⁹ Ahmed 6/206, El-Hakim 1/206 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 18/306.

⁵¹⁰ Ebu Davud 4902, Et-Tirmizi 2511 i Ibn Madždže 4211.

bit će mu upisano jedno dobro djelo. A kome se primi jedno dobro djelo, ući će u Džennet.”⁵¹¹

Prihvatanje darova

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: نَهَادُوا تَحَابُوا.

587. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Poklanjajte jedni drugima darove i voljet ćete se.”⁵¹²

عن أنس أنه كان يقول: يَا بَنِي تَبَادَلُوا بَيْنَكُمْ، فَإِنَّهُ أَوْدَّ لِمَا بَيْنَكُمْ.

588. Enes je govorio: “Sinovi, darivajte jedni druge jer će to povećati vašu prijateljsku ljubav.”

Odbijanje poklona zbog ljutnje

عن أبي هريرة قال: أَهْدَى رَجُلٌ مِنْ بَنِي فَزَارَةَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاقَةً فَعَرَّضَهَا. فَتَسَخَّطَهُ، فَسَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ: يُهْدِي أَحَدُهُمْ فَأَعْرَبَ بَقْدَرٍ مَا عِنْدِي ثُمَّ يَسْخَطُهُ، وَائِيْمُ اللَّهِ! لَا أَقْبَلُ بَعْدَ عَامِي هَذَا مِنَ الْعَرَبِ هَدِيَّةً إِلَّا مِنْ قُرَيْشٍ أَوْ أَنْصَارِيٍّ أَوْ ثَقَفِيٍّ أَوْ دَوْسِيٍّ.

589. Ebu Hurejre priča: “Neki čovjek iz plemena Benu Fezare Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, kao dar dade devu. Alej-selam mu za to uzvрати skromnim darom, što njega naljuti. Poslije toga sam čuo Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kada je s Enbena rekao: ‘Pojedini se ljute kad im za njihov poklon dadnem ono što imam. Tako mi Allaha, od ove godine ni od jednog arapskog plemena neću prihvatati poklone, osim od Kurejšija, ensarija, Sekafljana i Devsija.’”⁵¹³

⁵¹¹ Et-Taberani u *El-Kebiru* 20/216.

⁵¹² El-Bejheki u *Es-Sunenu* 6/169 i Ebu Ja'la 11/9.

⁵¹³ Ebu Davud 3537, Et-Tirmizi 3945 i 3946 i En-Nesai 3768.

Stid

عن أبي مسعود عقبة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ.

590. Ebu Mes'ud Ukbe prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ono što se generacijama prenosilo od vjerovjesničke poruke jeste i to da ako se ne stidiš, radi šta hoćeš."⁵¹⁴

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسِتُّونَ أَوْ بَضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً أَفْضَلُهَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ. وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ.

591. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Šezdeset i nekoliko ili sedamdeset i nekoliko je ogranak imana; najbolji je 'nema boga osim Allaha', a najslabiji ukloniti prepreku s puta. Stid je, također, ogranak imana."⁵¹⁵

عن أبي سعيد قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم أشدَّ حياءً من العذراء في خدرها، وكان إذا كره شيئاً عرفناه في وجهه.

592. Ebu Seid prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, bio stidljiviji od djevojke u hidru⁵¹⁶ i kad mu nešto ne bi prijalo, primijetili bi to na njegovom licu."⁵¹⁷

عن عثمان وعائشة أن أبا بكر استأذن على رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو مُضْطَجِعٌ عَلَى فِرَاشٍ عَائِشَةُ لَا بِسَاءَ مِرطَ عَائِشَةُ فَأَذِنَ لِأَبِي بَكْرٍ وَهُوَ كَذَلِكَ. فَقَضَى إِلَيْهِ حَاجَتَهُ ثُمَّ انْصَرَفَ. ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَأَذِنَ لَهُ وَهُوَ كَذَلِكَ فَقَضَى إِلَيْهِ حَاجَتَهُ ثُمَّ انْصَرَفَ. قَالَ عُثْمَانُ: ثُمَّ اسْتَأْذَنْتُ عَلَيْهِ فَجَلَسَ وَقَالَ لِعَائِشَةَ: اجْمَعِي إِلَيْكَ ثِيَابَكَ. قَالَ: فَتَقَضَّبْتُ إِلَيْهِ حَاجَتِي ثُمَّ انْصَرَفْتُ. قَالَ: فَقَالَتْ عَائِشَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ أَرَكَ فَرِغْتَ لِأَبِي

⁵¹⁴ El-Buhari 3484, Ahmed 4/121 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/192.

⁵¹⁵ El-Buhari 9, Muslim 35, En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 11735 i Ibn Hibban 1/384.

⁵¹⁶ Hidr je zastrti dio kuće iza kojeg boravi djevojka.

⁵¹⁷ El-Buhari 6102, Muslim 2320, Ibn Mađdže 4180 i Ahmed 3/79.

بكر وعمر كما فرغت لعثمان؟ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِنَّ عُثْمَانَ رَجُلٌ خَيْرٌ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ أَذِنْتُ لَهُ وَأَنَا عَلَى تِلْكَ الْحَالِ أَنْ لَا يَتْلُعَ إِلَيَّ فِي حَاجَتِهِ.

593. Osman i Aiša prenose da je Ebu Bekr zatražio dozvolu da uđe kod Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, koji je ležao na Aišinoj postelji, zaogrnut njenim vunenim ogrtačem. Alejhisselam mu dozvoli, ostavši u položaju u kojem je bio. Nakon toga dozvolu za ulazak zatraži Omer. Alejhisselam i njemu dozvoli, opet ostavši kakav je i bio. Zatim sam ja zatražio dozvolu za ulazak, kaže Osman. Tada se Alejhisselam ustade i sjede, rekavši Aiši:

— Pokupi svoju odjeću.

Nakon što je riješio i moje pitanje, Aiša ga upita:

— Allahov Poslaniče, nisi toliko posvetio pažnju Ebu-Bekru i Omeru koliko Osmanu?

— Osman je jako stidljiv čovjek, — reče Alejhisselam — bojao sam se da mi zbog mog položaja ne kaže za svoj problem.”⁵¹⁸

عن أنس بن مالك عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَا كَانَ الْحَيَاءُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ وَمَا كَانَ الْفُحْشُ فِي شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ.

594. Enes b. Malik prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Stid je svemu ukras, a prostačenje je svemu mrlja.”⁵¹⁹

عن سالم عن أبيه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مر برجل يعط أخاه في الحياء — في رواية: يعاتب أخاه في الحياء، حتى كأنه يقول: أضربك! — فقال: دَعَهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ.

595. Salim prenosi od svoga oca da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, prošao pored nekog čovjeka koji je kritizirao svog brata zbog stida (u drugoj predaji stoji da ga je ukorio riječima: “Naštedo ti je!”), pa mu Alejhisselam reče: “Pusti ga! Stid je dio imana.”⁵²⁰

⁵¹⁸ Muslim 2402, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 2/231, Ahmed 1/71 i Ebu Ja'la 8/242.

Et-Tirmizi 1974, Ibn Madždže 4185, Ahmed 3/165 i Ibn Hibban 2/311.

El-Buhari 24 i 6118 i Muslim 36.

عن عائشة قالت: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُضْطَجِعاً فِي بَيْتِي كَاشِفاً عَنْ فَخْذِهِ أَوْ سَاقِيهِ فَاسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَأُذِنَ لَهُ كَذَلِكَ، فَتَحَدَّثَ، ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَأُذِنَ لَهُ كَذَلِكَ ثُمَّ تَحَدَّثَ. ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَوَّى ثِيَابَهُ - قَالَ مُحَمَّدٌ: - وَلَا أَقُولُ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ - فَدَخَلَ فَتَحَدَّثَ فَلَمَّا خَرَجَ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَلَمْ تَهْتَشَّ وَلَمْ تُبَالِه. ثُمَّ دَخَلَ عُمَرُ فَلَمْ تَهْتَشَّ وَلَمْ تُبَالِه. ثُمَّ دَخَلَ عُثْمَانُ فَجَلَسْتَ وَسَوَّيْتُ ثِيَابَكَ؟ قَالَ: أَلَا أَسْتَحْيِي مِنْ رَجُلٍ تَسْتَحْيِي مِنْهُ الْمَلَائِكَةُ.

596. Aiša kazuje: "Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, ležao u mojoj kući, otkrivenih butina ili potkoljenica, kad je Ebu Bekr zatražio dozvolu za ulazak. Alejhisselam mu dozvoli, ostavši pri tome u svom položaju. Nakon što su završili razgovor, dozvolu za ulazak zatraži i Omer, pa Alejhisselam i njemu dozvoli, opet u onom istom položaju. A kada je i s njim završio razgovor, dozvolu za ulazak zatraži Osman. Tada se Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, uspravi pa sjede i popravi odjeću. (Prenosilac hadisa Muhammed kaže da se to nije desilo u jednom danu.) Kad je Alejhisselam i s njim završio razgovor, upitah ga:

— Allahov Poslaniče, kada su ušli Ebu Bekr i Omer nisi se ni nasmi-ješio niti pokazao bilo kakav znak interesovanja, a kad je ušao Osman, sjeo si i dotjerao svoju odjeću?

— Zar da se ne stidim pred čovjekom pred kim se i meleki stide?⁵²¹

Šta se uči ujutro

عن أبي هريرة قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَصْبَحَ قَالَ: أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ وَالْحَمْدُ كُلُّهُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِلَيْهِ التُّشُورُ. وَإِذَا أَمْسَى قَالَ: أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ وَالْحَمْدُ كُلُّهُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ.

597. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ujutro učio: "Osvanusmo, a tako i Allahova vlast. Svaka riječ zahvale pripada Allahu, koji nema sudruga. Nema boga pored Allaha i On će sve oživiti." A navečer: "Ulazimo u noć, a tako i Allahova vlast.

⁵²¹ Muslim 2401, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 2/230 i Ebu Ja'la 8/240.

يدعو الناس، وما أَقَلَّ إِيَّاهُمْ! وذلك أن الله عز وجل لا يَقْبَلُ إِلَّا النَّاحِلَةَ مِنَ الدُّعَاءِ. قُلْتُ: أَوَ لَيْسَ قَالَ ذَلِكَ عَبْدُ اللَّهِ؟ قَالَ: وما قال؟ قال: قال عبد الله: لا يَسْمَعُ اللَّهُ مِنْ مُسْمِعٍ، ولا مِنْ مُرَاءٍ ولا لَاعِبٍ، إِلَّا دَاعٍ دَعَا يَثْبُتَ مِنْ قَلْبِهِ. قال: فذكر علقمة؟ قال: نعم.

599. Abdurrahman b. Jezid kazuje: "Svako petka Er-Rebi' je dolazio kod Alkame i ako ja ne bih bio tamo, onda bi poslali nekog po mene. Jednom sretno Alkamu, pa mi reče:

— Jesi li čuo šta je rekao Er-Rebi'? Kaže: 'Vidiš li ti koliko puno ljudi upućuju dove, a toliko malo ih se usliši, a to je sve zbog toga što Allah prima samo iskrene dove.'

— Zar to nije rekao Abdullah? — rekoše.

— A šta je rekao? — upita.

— Rekao je: Allah neće uslišati dovu od onog koji se ističe, pokazuje i poigrava; primit će samo od onog ko smjerno moli.

— Spomenuo je Alkamu? — upita.

— Da — odgovori.⁵²⁶

Neka se odlučno moli jer Allaha niko ne može prisiliti

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلَا يَقُولُ: إِنْ شِئْتُ، وَلَيَعِزُّ الْمَسْأَلَةُ، وَلَيُعْظِمُ الرَّغْبَةُ. فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَعْظُمُ عَلَيْهِ شَيْءٌ أَعْطَاهُ.

600. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kad budete učili dovu, nemojte govoriti: 'Ako hoćeš, nego odlučno i s velikim žarom molite jer Allahu nije veliko da da bilo šta.'⁵²⁷

عن أنس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيَعِزِّمْ فِي الدُّعَاءِ، وَلَا يَقُلْ: اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتُ فَأَعْطِنِي. فَإِنَّ اللَّهَ لَا مُسْتَكْرِهَ لَهُ.

601. Enes prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na

⁵²⁶ Ibn Ebu Šejbe 6/34 i Ebu Ne'im 2/118.

⁵²⁷ El-Buhari 6339, Muslim 2679, Ibn Mađdže 3854 i Ibn Ebu Šejbe 6/21.

njega, rekao: "Kad budete učili dovu, budite odlučni, a nemojte kazati: Gospodaru, ako hoćeš, podaj mi, jer Allaha niko ne može prisiliti."⁵²⁸

Podizanje ruku prilikom učenja dove

عن أبي نعيم - وهو وهب - قال: رأيتُ ابنَ عمرَ وابنَ الزبيرِ يَدْعُونَ، يَدِيرَانِ بِالرَّاحَتَيْنِ عَلَى الْوَجْهِ.

602. Ebu Nu'ajm – a to je Vehb – kaže: "Vidio sam Ibn Omera i Ibnu-z-Zubejra da su dlanove okrenuli prema licu dok su učili dovu."

عن عائشةَ أنها رأت النبي صلى الله عليه وسلم يَدْعُو رَافِعًا يَدَيْهِ يَقُولُ: إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ تُعَاقِبُونِي، أَيْمًا رَجُلٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَذِيَّتُهُ أَوْ شَتَمَتُهُ فَلَا تُعَاقِبُونِي فِيهِ.

603. Aiša prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, upućivao dovu podignutih ruku, govoreći: "Ja sam samo čovjek, zato me nemoj kazniti. Kojeg god sam vjernika povrijedio ili izgrdio, nemoj me zbog njega kazniti."⁵²⁹

عن أبي هريرة قال: قَدِمَ الطُّفَيْلُ بْنُ عَمْرٍو الدَّوْسِيُّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدَّرَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ دُوسًا قَدْ عَصَتْ وَأَبَتْ قَادُحُ اللَّهِ عَلَيْهَا. فَاسْتَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقِبْلَةَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ فَظَنَّ النَّاسُ أَنَّهُ يَدْعُو عَلَيْهِمْ فَقَالَ: اللَّهُمَّ اهْدِ دُوسًا وَأَنْتَ بِهِمْ.

604. Ebu Hurejre kazuje: "Et-Tufejl b. Amr Ed-Devs dođe Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega, i reče:

— Allahov Poslaniče, pleme Devs se pobunilo i odbilo poslušnost, zato moli Allaha protiv njih.

Allahov se Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, okrenu prema Kibli i podiže ruke, i kada su svi pomislili da će moliti protiv njih, Alejhisselam reče:

— Gospodaru, uputi pleme Devs i dovedi ih."⁵³⁰

⁵²⁸ El-Buhari 6338, Muslim 2678, Ahmed 3/101 i Ibn Ebu Šejbe 6/21.

⁵²⁹ Muslim 2600.

⁵³⁰ El-Buhari 3860, Muslim 2524, Ahmed 2/243 i Ibn Hibban 3/260.

عن أنس قال: قُحِطَ الْمَطَرُ عَاماً فَقَامَ بَعْضُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قُحِطَ الْمَطَرُ وَأُحْدَبَتِ الْأَرْضُ وَهَلَكَ الْمَالُ. فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَمَا يَرَى فِي السَّمَاءِ مِنْ سَحَابَةٍ فَمَدَّ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطِيهِ يَسْتَسْقِي اللَّهُ فَمَا صَلَّيْنَا الْجُمُعَةَ حَتَّى أَهَمُّ الشَّابَّ الْقَرِيبَ الدَّارَ الرَّجُوعُ إِلَى أَهْلِهِ. فَدَامَتْ جُمُعَةٌ فَلَمَّا كَانَتِ الْجُمُعَةُ الَّتِي تَلِيهَا فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ تَهْدَمَتِ الْبُيُوتُ، وَاحْتَبَسَ الرُّكْبَانُ، فَتَبَسَّمْ لِسُرْعَةِ مَلَائَةِ ابْنِ آدَمَ، وَقَالَ يَدِهِ: اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا. فَتَكَشَّطَتْ عَنِ الْمَدِينَةِ.

605. Enes priča: "Godinu dana nije palo ni kapi kiše, pa neki muslimani otidoše Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, u petak i rekoše mu:

— Allahov Poslaniče, kiša ne pada, zemlja se sasušila i propade imetak.

U tom času na nebesima nije bilo nijednog oblaka. Alejhisselam podiže ruke toliko visoko da sam vidio bijelu kožu ispod njegovog pazuha, moleći Allaha da spusti kišu. Nismo bili klanjali džuma-namaz kad je udario toliki pljusak da su se čak i najbliži mesdžidu zabrinuli kako će se vratiti kući. Kiša je padala čitavu sedmicu, a sljedećeg petka ljudi se požališe Alejhisselamu:

— Allahov Poslaniče, propadoše kuće i zarobljeni su putnici.

Alejhiselam se nasmiješi tome koliko se brzo čovjek zasiti i pokretom ruke popрати riječi:

— Gospodaru, oko nas, a ne na nas.

Nad Medinom se najednom razvedri.⁵³¹

عن عائشة أنها رأت النبي صلى الله عليه وسلم يدعو رافعاً يديه يقول: إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ فَلَا تُعَاقِبْنِي، أَيُّمَا رَجُلٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ آذَيْتُهُ أَوْ شَتَمْتُهُ فَلَا تُعَاقِبْنِي فِيهِ.

606. Aiša prenosi da je vidjela Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, da je podignutih ruku učio: "Gospodaru, ja sam samo obični čovjek, stoga me nemoj kazniti. Kojeg god sam vjernika povrijedio ili uvrijedio, nemoj me zbog njega kazniti."⁵³²

⁵³¹ El-Buhari 1014, Muslim 897 i Ahmed 6/104.

⁵³² Muslim 2600, Ahmed 6/133 i Ebu Ja'la 8/78.

عن جابر بن عبد الله أن الطفيل بن عمرو - رضي الله عنه - قال للنبي صلى الله عليه وسلم: هل لك في حصن ومنعة؟ حصن دوس. قال: فأبى رسول الله صلى الله عليه وسلم لما ذكر الله للأَنْصار، فهاجر الطفيل وهاجر معه رجل من قومه فمرض الرجل ففصح - أو كلمة شبيهة بها - فحبا إلى قرْن فأخذ مشقَصاً فقطع ودَحَّيه فمات، فرأه الطفيل في المنام قال: ما فعل بك؟ قال: غُفِرَ لي بهجرتي إلى النبي صلى الله عليه وسلم. قال: ما شَأْ يدريك؟ قال: فقيل: إنا لا نُصلحُ منك ما أفسدت من يدك. قال: فقَصَّها الطفيل على النبي صلى الله عليه وسلم فقال: اللَّهُمَّ وَلِيْدَيْهِ فَاغْفِرْ. وَرَفَعَ يَدَيْهِ.

607. Džabir b. Abdullah prenosi da je Et-Tufejl b. Amr rekao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega:

— Šta misliš da potražiš utočište i zaštitu u tvrđavi plemena Devs?

Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, taj prijedlog odbi zbog onog što je Allah pripremio kod ensarija. Et-Tufejl učini hidžru s jednim čovjekom iz njegovog plemena. Taj se čovjek razboli i uspaniči zbog bolesti, pa otpuza do tobolca sa strijelama, izvuče jednu s velikim vrhom i prereza vratne žile i umrije. Poslije ga je Et-Tufejl vidio u snu i upitao ga:

— Šta je učinjeno s tobom?

— Oprošteno mi je zbog moje seobe Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega — odgovori.

— A šta ti je bilo s rukama?

— Rečeno mi je: "Mi ti nećemo popraviti ono što si sam pokvario."⁵³³

Et-Tufejl je taj san ispričao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, pa on podiže ruke i reče:

— Gospodaru, i za ruke mu oprosti.⁵³⁴

عن أنس بن مالك قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يَتَعَوَّذُ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَرَمِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ.

⁵³³ Ova predaja je dokaz da će grješnici na onom svijetu biti kažnjeni, što je suprotno mišljenju murđžija, a i da samoubice i drugi grješnici nisu nevjernici i da zbog počinjenog grijeha neće vječno boraviti u Vatri, već da njihova sudbina zavisi od Božije odredbe.

⁵³⁴ Muslim 116 i El-Hakim 4/86.

608. Enes b. Malik prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, molio Allaha da ga zaštiti riječima: "Gospodaru, zaštititi me od lijenosti, zaštititi me od strašivosti, zaštititi me od starosti i zaštititi me od škrtosti."⁵³⁵

عن أبي هريرة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: قال الله عز وجل: أنا عند ظن عبدي، وأنا معه إذا دعاني.

609. Ebu Hurejre prenosi od Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, da je Uzvišeni Allah rekao: "Ja sam onakav kakav sam u mislima Moga roba i Ja sam uz njega kada Me dovom doziva."⁵³⁶

Najbolji istigfar

عن شدداد بن أوس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أُبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ، وَأُبُوءُ لَكَ بِذُنُوبِي فَاعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ. أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ. إِذَا قَالَ حِينَ يُمَسِّي فَمَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ، - أَوْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ - وَإِذَا قَالَ حِينَ يُصْبِحُ فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ ... مثله.

610. Šeddad b. Evs prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Najbolji istigfar je: 'O Allahu, Ti si moj Gospodar pored kojeg nema drugog boga, Ti si me stvorio i ja sam Tvoj rob, Tebi datog zavjeta i obećanja se pridržavam koliko mogu, priznajem svaku Tvoju blagodat koju si mi dao i priznajem svaki svoj grijeh, pa mi oprosti, jer samo Ti grijehe praštaš. Zaštititi me od zla onog što sam učinio.' " Ko ove riječi izgovori u predvečerje, pa umre, ući će u Džennet – ili bit će džennetlija – a ko ih izgovori ujutro, pa umre tog dana, bit će isto."⁵³⁷

عن ابن عمر قال: إِنْ كُنَّا لَنَعُدُّ فِي الْمَجْلِسِ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رَبِّ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ. مائة مرة.

⁵³⁵ El-Buhari 6367, Muslim 2706, Ahmed 3/205 i El-Bejheki 1/5.

⁵³⁶ El-Buhari 7405, Muslim 2675, Ahmed 2/445, Ibn Hibban 3/93 i Ebu Ja'la 6/12.

⁵³⁷ El-Buhari 6306, En-Nesai 7963 i Ahmed 4/122.

611. Ibn Omer je rekao: "Sjedeći s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, mogli smo prebrojati da je sto puta rekao: 'Gospodaru, oprosti mi i primi moje pokajanje, jer Ti često primaš pokajanja i neizmjereno si milostiv.'⁵³⁸

عن عائشة قالت: صلى رسول الله صلى الله عليه وسلم الضحى ثم قال: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ. حتى قالها مائة مرة.

612. Aiša prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, klanjao duha-namaz, pa poslije njega sto puta rekao: "Gospodaru, oprosti mi i primi moje pokajanje, jer Ti često primaš pokajanja i neizmjereno si milostiv."⁵³⁹

عن شداد بن أوس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ أَنْ يَقُولَ: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ، وَأَبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ إِلَّا أَنْتَ. قَالَ: مَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ أَنْ يُمَسِّيَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ. وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

613. Šeddad b. Evs prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Najbolji način traženja oprosta je da vjernik kaže: 'O Allahu, Ti si moj Gospodar pored kojeg nema drugog boga, Ti si me stvorio i ja sam Tvoj rob, Tebi datog zavjeta i obećanja pridržavam se koliko mogu, zaštititi me od zla onog što sam učinio, priznajem svaku Tvoju blagodat koju si mi dao i priznajem svaki svoj grijeh, pa mi oprosti, jer samo Ti grijehe praštaš.' Ako (vjernik) ove riječi prouči tokom dana, čvrsto vjerujući u njih, potom umre prije nego što nastupi noć ili ako ih izgovori, čvrsto vjerujući u njih, noću, pa umre prije osvita zore, bit će džennetlija."⁵⁴⁰

عن عبد الله بن عمر قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: تَوَبُّوا إِلَى اللَّهِ فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْهِ كُلَّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ.

⁵³⁸ Ebu Davud 1516, Et-Tirmizi 3434 i Ibn Madždže 3814.

⁵³⁹ Ibn Madždže 3814, En-Nesai 9931 i Ahmed 2/21.

⁵⁴⁰ El-Buhari 6306.

614. Abdullah b. Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Pokajte se Allahu, jer ja Mu se svakog dana pokajem stotinu puta."⁵⁴¹

عن كعب بن عجرة قال: مُعَقِّبَاتٌ لَا يَخِيبُ قَائِلُهُنَّ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، مِائَةَ مَرَّةٍ.

615. Ka'b b. Udžre je rekao: "Neće biti razočaran niko ko poslije namaza sto puta kaže: 'Slavljen neka je Allah, hvala Allahu, nema boga osim Allaha i Allah je najveći.'"⁵⁴²

Dova za brata u odsutnosti

عن عبد الله بن عمرو عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَسْرَعُ الدُّعَاءِ إِجَابَةً، دُعَاءُ غَائِبٍ لِغَائِبٍ.

616. Abdullah b. Amr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Dova koja se najbrže ispunjava jeste dova odsutnoga za odsutnoga."⁵⁴³

عن أبي بكر الصديق أنه قال: إِنَّ دَعْوَةَ الْأَخِ فِي اللَّهِ تُسْتَجَابُ.

617. Ebu Bekr Es-Siddik je rekao: "Dova za brata u ime Allaha će bit uslišana."

عن صفوان بن عبد الله بن صفوان - وكانت تحته الدرداء بنت أبي الدرداء - قال: قَدِمْتُ عَلَيْهِمُ الشَّامَ فَوَجَدْتُ أُمَّ الدَّرْدَاءِ فِي الْبَيْتِ، وَلَمْ أَجِدْ أَبَا الدَّرْدَاءِ. قَالَتْ: أَتُرِيدُ الْحَجَّ الْعَامَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَتْ: فَادْعُ اللَّهَ لَنَا بِخَيْرٍ، فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: إِنَّ دَعْوَةَ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ مُسْتَجَابَةٌ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ. عِنْدَ رَأْسِهِ مِثْلُكَ مُوَكَّلٌ، كُلَّمَا دَعَا لِأَخِيهِ بِخَيْرٍ

⁵⁴¹ Muslim 2702, En-Nesai 10265, Ahmed 4/261 i Ibn Hibban 3/209.

⁵⁴² Muslim 596, Ibn Hibban 5/363 i Abdurrezzak 2/235.

⁵⁴³ Ebu Davud 1535 i Et-Tirmizi 1980.

قَالَ: آمِينَ! وَلَكَ بِمِثْلِ. قَالَ: فَلَقِيتُ أَبَا الدرداءِ فِي السُّوقِ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ يَأْتِرُ عَنْ حِي صلي الله عليه وسلم.

618. Safvan b. Abdullah b. Safvan – za kojeg je bila udata Ed-Derda, kći Ebu-d-Derde – priča: “Zaputih se njima u Šam, međutim, kod kuće nađoh samo Ummu-d-Derda.

– Hoćeš li ove godine na hadždž? – upita me.

– Hoću – rekoh.

– Onda moli Allaha da nam podari svako dobro, jer Vjerovjesnik reče, neka je mir i blagoslov na njega, govorio: ‘Dova koju musliman uputi za svog odsutnog brata bit će uslišana, jer je pored njegove glave zadužen jedan melek, koji uvijek, kad on zamoli za svoga brata kakvo dobro, kaže: ‘Amin, i tebi isto.’

Poslije toga, na pijaci sretoh Ebu-d-Derdau, pa mi reče isto, kazavši da se to prenosi od Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega.”⁵⁴⁴

عن عبد الله بن عمرو قال: قال رجل: اللهم اغفر لي ولِمحمدٍ وحدثنا. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: لَقَدْ حَبَّبْتَهَا عَنْ نَاسٍ كَثِيرٍ.

619. Abdullah b. Amr prenosi da je neki čovjek kazao: “Gospodaru, oprosti samo meni i Muhammedu.” “Zaklonio si Božiju milost od mnogih”, dobaci mu Alejhisselam.”⁵⁴⁵

عن ابن عمر قال: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْمَجْلِسِ مِائَةَ مَرَّةٍ: رَبِّ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ، وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

620. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, dok je sjedio, stotinu puta zamolio Allaha za oprost, riječima: “Gospodaru, oprosti mi, primi moje pokajanje i smiluj mi se, jer Ti često primaš pokajanja i neizmjerno si milostiv.”⁵⁴⁶

⁵⁴⁴ Muslim 2732, Ibn Madždže 2895 i Ahmed 5/195.

⁵⁴⁵ Ahmed 2/196 i Ibn Hibban 3/266.

⁵⁴⁶ Ebu Davud 1516, Et-Tirmizi 3434 i Ibn Madždže 3814.

Poglavlje

عن ابن عمر قال: إني لأدْعُو في كل شيءٍ من أَمْرِي حتى أن يَفْسَحَ اللهُ في مَشْيِي دَابَّتِي، حتى أَرى من ذلك ما يَسْرُرُنِي.

621. Ibn Omer je rekao: "Ja za sve molim, čak i za hod moje deve, i od toga vidim traga koji me čini veselim."

عن عمر أنه كَانَ فِيمَا يَدْعُو: اللَّهُمَّ تَوَفَّنِي مَعَ الْأَبْرَارِ وَلَا تُخَلِّفْنِي فِي الْأَشْرَارِ، وَالْحَقْنِي بِالْأَخْيَارِ.

622. Omer je molio: "Gospodaru, nek' moja smrt bude u društvu krepodnih ljudi, ne dozvoli da živim sa zlim i pridruži me društvu dobrih."

عن شقيق قال: كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُكْثِرُ أَنْ يَدْعُوَ بِهَؤُلَاءِ الدَّعَوَاتِ: رَبَّنَا أَصْلَحَ بَيْنَنَا وَاهْدِنَا سَبِيلَ الْإِسْلَامِ وَنَجِّنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ، وَاصْرِفْ عَنَّا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ، وَبَارِكْ لَنَا فِي أَسْمَاعِنَا وَأَبْصَارِنَا وَقُلُوبِنَا وَأَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا، وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ، وَاجْعَلْنَا شَاكِرِينَ لِنُعْمَتِكَ مُفْنِينَ بِهَا قَائِلِينَ بِهَا وَأَتَمِّمُهَا عَلَيْنَا.

623. Šekik prenosi da je Abdullah (b. Mes'ud) često učio ovu dovu: "Gospodaru naš, učini naše međusobne odnose boljim, uputi nas na put islama, izbavi nas iz tmina na svijetlo i sačuvaj nas znanih i neznanih ružnih djela. Blagoslovi naš sluh, vid, srca, žene i potomstvo, oprosti nam, jer ti često praštaš i neizmjereno si milostiv. Učini da se na Tvojim blagodatima zahvaljujemo, da ih hvalimo i spominjemo i upotpuni nam ih."⁵⁴⁷

عن ثابت قال: كَانَ أَنَسٌ إِذَا دَعَا لِأَخِيهِ يَقُولُ: جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ صَلَاةَ قَوْمِ أِبْرَارٍ، لَيْسُوا بِظُلَمَةٍ وَلَا فُجَّارٍ، يَقُومُونَ اللَّيْلَ وَيَصُومُونَ النَّهَارَ.

624. Kad bi Enes učio za nekoga dovu, kazao bi: "Da Allah na njega spusti blagoslov čestitih, koji nisu nepravedni i grješni, onih koji noći bdiju, a danju poste."

عن عمرو بن حريث قال: ذَهَبْتُ بِأُمِّي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَ عَلَى رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالرِّزْقِ.

⁵⁴⁷ Ebu Davud 969 i Et-Taberani 10/191.

625. Amr b. Hurejs prenosi da ga je njegova majka odvela Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, pa ga je on pomilovao po glavi i zamolio Allaha da ga opskrbi.⁵⁴⁸

عن أنس بن مالك قال: قيلَ لَهُ: إِنَّ إِخْوَانَكَ أَتَوْكَ مِنَ الْبَصْرَةِ - وَهُوَ يَوْمَعِدُ بِالزَّامِيَةِ - لَتَدْعُو اللَّهَ لَهُمْ قَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِدِّمْنَا عَلَى عَذَابِ النَّارِ. فَاسْتَرَادُّوهُ فَقَالَ مِثْلَهَا، فَقَالَ: إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَقَدْ أُوتِيتُمْ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

626. Dok je boravio u mjestu Ez-Zavije, neko reče Enesu b. Maliku:

— Tvoja braća iz Basre su ti došla da moliš Allaha za njih.

— Gospodaru, oprosti nam grijehе i smiluj nam se. Podaj nam i na ovom i na onom svijetu dobro i spasi nas kazne u vatri — zamoli Enes.

Oni, međutim, od njega zatražiše još, pa on ponovi iste riječi, kazavši:

— Kad bi vam se ovo dalo, dobili bi ste svako, i dunjalučko i ahiret-sko dobro.⁵⁴⁹

عن أنس بن مالك قال: أَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُصْنًا فَنَفَضَهُ فَلَمْ يَتَنَفَّضْ ثُمَّ نَفَضَ فَلَمْ يَتَنَفَّضْ ثُمَّ نَفَضَهُ فَاتَنَفَّضَ، قَالَ: إِنَّ سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَنْتَفِضُ الْخَطَايَا كَمَا تَنْفُضُ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا.

627. Enes b. Malik priča: "Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, uze granu i protrese je dva puta, ali s nje ne otpadoše listovi. Kad ga je i treći put protrese, listovi popadaše, pa reče: 'Riječi: *slavljen neka je Allah, hvala Allahu i nema drugog boga pored Allaha* otresaju grijehе kao što se s drveta otresa lišće."

عن أنس قال: أَتَتْ امْرَأَةً النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَشْكُو إِلَيْهِ الْحَاجَةَ - أَوْ بَعْضَ أَحْوَجِهَا - فَقَالَ: أَذَلِكَ عَلَى خَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ؟ تَهْلِلِينَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَتَلَاثِينَ عِنْدَ مَنَامِكَ، وَتُسَبِّحِينَ اللَّهَ ثَلَاثِينَ، وَتُحَمِّدِينَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ، فَتِلْكَ مِائَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

628. Enes prenosi da je neka žena došla Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, žaleći se na svoj problem, pa joj Alejhisselam reče:

⁵⁴⁸ Ebu Ja'la 10/41.

⁵⁴⁹ Ebu Šejbe 6/77.

“Hoćeš li da ti kažem šta ti je bolje od toga? Kada htjedneš spavati, 33 puta reci: ‘Nema boga pored Allaha, slavljen neka je Allah’ i 34 puta: ‘Hvala Allahu’, s čime će biti tačno sto puta; to ti je bolje od čitavog dunjaluka.”⁵⁵⁰

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ هَلَّلَ مِائَةً وَسَبَّحَ مِائَةً وَكَبَّرَ مِائَةً خَيْرٌ لَهُ مِنْ عَشْرِ رِقَابٍ يُعْتَقُهَا، وَسَبْعَ بَدَنَاتٍ يَنْحَرُهَا.

629. Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ko sto puta kaže: ‘nema boga pored Allaha, slavljen neka je Allah i Allah je najveći’ bit će mu vrednije nego da je oslobodio deset robova i zaklao sedam kurbana.”

فَأَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الدُّعَاءِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: سَلِ اللَّهَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. ثُمَّ أَتَاهُ الْعَدُّ فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَيُّ الدُّعَاءِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: سَلِ اللَّهَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، فَإِذَا أُعْطِيتَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَقَدْ أَفْلَحْتَ.

630. Neki čovjek je upitao Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega:

— Allahov Poslaniče, koja je dova najvrednija?

— Moli Allaha za oprost i zdravlje na oba svijeta — odgovori Alejhisselam.

Taj isti čovjek mu dode i sutradan, te mu postavi isto pitanje:

— Allahov Vjerovjesniče, koja je dova navrednija? — a Alejhisselam mu opet odgovori:

— Moli Allaha za oprost i zdravlje na oba svijeta, jer ako to dobiješ, uspjeh ćeš.⁵⁵¹

عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَيَّ اللَّهُ: سُبْحَانَ اللَّهِ، لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ.

⁵⁵⁰ Ibn Ebu Šejbe 6/104.

⁵⁵¹ Et-Tirmizi 3512 i Ibn Madždže 3848.

631. Ebu Zerr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allahu najdraže riječi jesu: 'Slavljen neka je Allah koji nema sudruga, samo Njemu pripada vlast i zahvala, On je svemu kadar. Njegov snaga i moć su s Allahom, slavljen i hvaljen neka je Allah.'"⁵⁵²

عن عائشة قالت: دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَصْلِي وَلَهُ حَاجَةٌ فَأَبْطَأْتُ عَلَيْهِ قَالَتْ: يَا عَائِشَةُ عَلَيْكَ بِجَمَلِ الدُّعَاءِ وَجَوَامِعِهِ. فَلَمَّا انصَرَفْتُ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا جُمِلَ الدُّعَاءُ وَجَوَامِعُهُ؟ قَالَ: قُولِي: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، وَأَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَسْأَلُكَ مِمَّا سَأَلَكَ بِهِ مُحَمَّدٌ، وَأَعُوذُ بِكَ مِمَّا تَعَوَّذَ مِنْهُ مُحَمَّدٌ، وَمَا قَضَيْتَ مِنْ قَضَاءٍ فَاجْعَلْ عَاقِبَتَهُ رَشَدًا.

632. Aiša prenosi: "Dok sam se molila, u moju sobu uđe Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, želeći nešto od mene. Pošto sam se zaustavila u molitvi, reče mi: 'Aiša, uči kratke i jezgrovite dove.' Kada završih s molitvom, upitah ga: 'Allahov Poslaniče, kakve su to jezgrovite dove?' Reci: *Gospodaru, podari mi svako dobro, sadašnje i buduće, meni znano i neznanog i zaštititi me od svakog zla, sadašnjeg i budućeg, meni znanog i neznanog. Podari mi Džennet i svaku riječ ili djelo koje njemu približava, a zaštititi me od vatre i svake riječi ili djela koje njoj približava. Podari mi ono za šta te molio Muhammed i zaštititi me od onog od čega je tražio zaštitu i Muhammed. Šta god da mi odrediš, učini da kraj bude dobar.*"⁵⁵³

Blagosiljanje Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega

عن أبي سعيد الخدري عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: أَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ، فَلْيَقُلْ فِي دُعَائِهِ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ، وَصَلِّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ، فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاةٌ.

⁵⁵² Muslim 2731.

⁵⁵³ Ibn Madžđe 3846, Ahmed 6/133 i Ibn Hibban 1/702.

633. Ebu Seid El-Hudri prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Koji god musliman ne bude imao dovoljno da udijeli sadaku, neka onda u svojoj dovi kaže: 'Gospodaru, blagoslovi Muhammeda, Tvoga roba i poslanika, i blagoslovi vjernike i vjernice, muslimane i muslimanke,' to će mu biti milostinja."⁵⁵⁴

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ قَالَ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، وَتَرَحَّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا تَرَحَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، شَهِدْتُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِالشَّهَادَةِ وَشَفَعْتُ لَهُ.

634. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko kaže: 'Gospodaru, blagoslovi Muhammeda i Muhammedovu porodicu kao što si blagoslovio Ibrahima i Ibrahimovu porodicu, podaj svako dobro Muhammedu i Muhammedovoj porodici kao što si ga dao Ibrahimu i Ibrahimovoj porodici, smiluj se Muhammedu i Muhammedovoj porodici kao što si se smilovao Ibrahimu i Ibrahimovoj porodici,' ja ću na Sudnjem danu za njega svjedočiti i zauzimati se."

عن أنس ومالك بن أوس بن الحدثان أن النبي صلى الله عليه وسلم خَرَجَ يَنْبِرُ فَلَمْ يَجِدْ أَحَدًا يَتَّبِعُهُ فَخَرَجَ عُمَرُ فَاتَّبَعَهُ بِفَخَّارَةٍ أَوْ مِطْهَرَةٍ فَوَجَدَهُ سَاجِدًا فِي مَسْرَبٍ، فَتَنَحَّى، فَحَلَسَ وَرَأَاهُ حَتَّى رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ، فَقَالَ: أَحْسَنْتَ يَا عُمَرُ حِينَ رَجَدْتَنِي سَاجِدًا فَتَنَحَّيْتَ عَنِّي، إِنَّ جِبْرِيلَ جَاءَنِي فَقَالَ: مَنْ صَلَّى عَلَيْكَ وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا وَرَفَعَ لَهُ عَشْرَ دَرَجَاتٍ.

635. Enes i Malik b. Evs El-Hadesan prenose da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, otišao u polje bez ikoga u pratnji. Za njim je pošao Omer, noseći glineni vrč ili leđen. Zatekao ga je u palminom koritu na sedždi pa se skloni u stranu i sjede. Podigavši glavu sa sedžde Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče: "Dobro je, Omere što si uzmakao u stranu kad si me vidio na sedždi, jer je tada Džibril bio kod mene i rekao mi: 'Ko na tebe donese jedan salavat Allah će na njega donijeti deset i podići će ga za deset stepeni.'"⁵⁵⁵

⁵⁵⁴ Ibn Hibban 13/185.

⁵⁵⁵ Et-Taberani 2/194.

عن أنس بن مالك عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ عَشْرًا، وَحَطَّ عَنْهُ عَشْرَ خَطِيئَاتٍ.

636. Enes b. Malik prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko na mene donese jedan salavat Allah će na njega deset i poništiti će mu deset grijeha."⁵⁵⁶

Ko ne donese salavat na Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kada se u njegovom prisustvu spomene Vjerovjesnikovo ime

عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما أن النبي صلى الله عليه وسلم رقى المنبر فلما رقى الدرجة الأولى قال: آمين. ثم رقى الثانية فقال: آمين. ثم رقى الثالثة فقال: آمين. فقالوا: يا رسول الله سمعناك تقول: آمين ثلاث مرات؟ قال: لما رقيت الدرجة الأولى جأني جبريل صلى الله عليه وسلم فقال: شقي عبد أدرك رمضان فأنسلخ منه ولم يغفر له. فقلت: آمين. ثم قال: شقي عبد أدرك والديه أو أحدهما فلم يدخلا الجنة. فقلت: آمين! ثم قال: شقي عبد ذكرت عنده ولم يصل عليك. فقلت: آمين!

637. Džabir b. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, penjući se uz minber, na prvoj stepenici rekao: "Amin", potom se popeo na drugu i opet rekao: "Amin", te popevši se na treću, opet, rekao: "Amin."

— Allahov Poslaniče, čuli smo te kad si tri puta rekao: "Amin"? — pitao ga ashabi.

— Kada sam se popeo na prvu stepenicu, dode mi Džibril, pa mi reče: "Neka je nesretan svaki rob koji dočeka ramazan, pa iz njega ne bude čist od grijeha." "Amin", rekoh. "Neka je nesretan svaki rob koji dočeka starost svojih roditelja ili jednog od njih, pa ne zaradi Džennet." "Amin", rekoh. "Neka je nesretan svaki rob u čijem se prisustvu spomene tvoje ime, pa ne donese salavat na tebe." "Amin", rekoh.

⁵⁵⁶ En-Nesai 1296, Et-Tirmizi 484, Ahmed 3/102 i El-Hakim 1/735.

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرًا.

638. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko na mene donese jedan salavat Allah će na njega deset."⁵⁵⁷

عن أبي هريرة أن النبي صلى الله عليه وسلم رَفَى الْمِنْبَرَ فَقَالَ: آمِينَ آمِينَ آمِينَ. قِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كُنْتَ تَصْنَعُ هَذَا؟ فَقَالَ: قَالَ لِي جَبْرِيلُ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ أَدْرَكَ أَبُويهِ أَوْ أَحَدَهُمَا لَمْ يَدْخُلْهُ الْجَنَّةَ. قُلْتُ: آمِينَ! ثُمَّ قَالَ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانٌ لَمْ يُغْفَرَ لَهُ. فَقُلْتُ: آمِينَ! ثُمَّ قَالَ: رَغِمَ أَنْفُ امْرِئٍ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ. فَقُلْتُ: آمِينَ.

639. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, uspinjući se na minber, rekao: "Amin, amin, amin."

— Allahov Poslaniče, nisi to prije radio — primijeti neko.

— Džibril mi je rekao: "Neka bude ponižen onaj ko doživi starost roditelja ili samo jednog od njih, pa ne zaradi Džennet." Na to sam rekao: "Amin". "Neka bude ponižen onaj kome dode ramazan, pa mu se ne oprostite grijesi." Na to sam rekao: "Amin". "I neka bude ponižen onaj u čijem se prisustvu spomene tvoje ime, pa ne donese na tebe salavat." I na to rekoh: "Amin."⁵⁵⁸

عن ابن عباس عن جويرية بنت الحارث بن أبي ضرار أن النبي صلى الله عليه وسلم خرج من عندها - وكان اسمها برة فحول النبي صلى الله عليه وسلم اسمها فسمّاها جويرية. فخرج وكرة أن يدخل واسمها برة. ثم رجع إليها بعد ما تعالى النهار، وهي في مجلسها فقال: مَا رَأَيْتُ فِي مَجْلِسِكَ؟ لَقَدْ قُلْتُ بَعْدَكَ أَرْبَعَ كَلِمَاتٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَوْ وَزَّيْتُ بِكَلِمَاتِكَ وَزَيَّنْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، وَرِضَا نَفْسِهِ، وَزِينَةَ عَرْشِهِ، وَمِدَادَ - أَوْ مِدَدَ - كَلِمَاتِهِ.

640. Ibn Abbas prenosi od Džuvejrije bintu-l-Haris b. Ebu Dirar – a prije se zvala Berra, pa joj je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, promijenio ime, ne htijući ući kod nje sve dok se zove Berra

⁵⁵⁷ Muslim 408 i Ebu Davud 1530.

⁵⁵⁸ Et-Tirmizi 3545.

- da se Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, nakon što je bio zaisao, kad je prošao dobar dio dana, ponovo vratio kod nje i zatekao je na istom mjestu. "Još si na istom mjestu?", upita je Alejhisselam. "Iziskavši od tebe tri puta sam rekao četiri riječi koje su teže od svega što si ti odjutros proučila: 'Slavljen i hvaljen neka je Allah onoliko koliko je Njegovih stvorenja, koliko On hoće, koliko teži Njegov prijesto i koliko ima Njegovih riječi.'"⁵⁵⁹

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: استَعِذُوا بِاللَّهِ مِنْ جَهَنَّمَ، استَعِذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، استَعِذُوا بِاللَّهِ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، استَعِذُوا بِاللَّهِ مِنْ فِتْنَةِ الْحَبِ وَالْمَمَاتِ.

641. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Molite Allaha da vas zaštititi od Džehennema, molite Allaha da vas zaštititi od kaburske patnje, molite Allaha da vas zaštititi od Dedždžalovog iskušenja i molite Allaha da vas zaštititi od iskušenja života i smrti."⁵⁶⁰

Proklinjanje onog ko ti je učinio nepravdu

عن جابر قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي سَمْعِي وَبَصَرِي وَاجْعَلْهُمَا الْوَارِثَيْنِ مِنِّي، وَأَنْصُرْنِي عَلَى مَنْ ظَلَمَنِي، وَأَرِنِي مِنْهُ نَارِي.

642. Džabir prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, govorio: "Gospodaru, popravi moj sluh i vid i očuvaj ih sve do moje smrti, pomoz mi protiv onih koji su mi učinili nepravdu i pokaži mi moju osvetu na njima."⁵⁶¹

عن أبي هريرة قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ مَتَّعْنِي بِسَمْعِي، وَبَصَرِي وَاجْعَلْهُمَا الْوَارِثَيْنِ مِنِّي، وَأَنْصُرْنِي عَلَى عَدُوِّي وَأَرِنِي مِنْهُ نَارِي.

⁵⁵⁹ Muslim 2140, 2726 i Ahmed 1/326.

⁵⁶⁰ Et-Tirmizi 3604 i En-Nesai 7949.

⁵⁶¹ Et-Taberani 8/36.

643. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, govorio: "Gospodaru, daj da uživam u blagodati moga sluha i vida i očuvaj ih sve do moje smrti, pomози me protiv mojih dušmana i pokaži mi moju osvetu na njima."⁵⁶²

عن طارق بن أشيم قال: كُنَّا نَعْبُدُو إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَحِيُّ الرَّجُلَ وَتَحْيِيءُ الْمَرْأَةَ فَيَقُولُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ أَقُولُ إِذَا صَلَّيْتُ؟ فَيَقُولُ: قُلْ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي وَارْزُقْنِي، فَقَدْ جَمَعْتَ لَكَ دُنْيَاكَ وَآخِرَتَكَ.

644. Tarik b. Ešjem priča: "Odlazili bismo Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i tamo bismo slušali kad bi mu mnogi ljudi i žene postavljali pitanja. Jednom ga neki čovjek upita:

— Allahov Poslaniče, šta ću kazati kad budem klanjao?

— Reci: 'Gospodaru, oprosti mi grijehe, smiluj mi se, uputi me i opskrbi'. U tim je riječima sav tvoj dunjaluk i ahiret – reče Alejhisselam."⁵⁶³

Moliti za dug život

عن أبي الحسن مولى أم قيس ابنة محصن عن أم قيس أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لها: مَا قَالْتَ طَالَ عُمُرُهَا. وَلَا نَعْلَمُ امْرَأَةً عُمِرَتْ مَا عُمِرَتْ.

645. Ebu-l-Hasan, štićenik Ummu Kajs ibnetil Mihsan prenosi od Ummu Kajs da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, za nju rekao: "Zar je molila za dug život?" Ne znamo da je ijedna žena dulje živjela od nje.⁵⁶⁴

عن أنس قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ عَلَيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ، فَدَخَلَ يَوْمًا فَدَعَا نَا فَقَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ: خُودِيْكُمْ، أَلَا تَدْعُو لَهُ؟ قَالَ: اللَّهُمَّ أَكْثَرُ مَالِهِ وَوَلَدُهُ، وَأَطْلُ حَيَاتِهِ، يَغْفِرْ لَهُ. فَدَعَا لِي بِثَلَاثِ فَدَفَنْتُ مِائَةً وَثَلَاثَةَ، وَإِنْ ثَمَرْتِي لَتُطْعِمُنِي فِي السَّنَةِ مَرَّتَيْنِ، وَطَالَتْ حَيَاتِي حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ مِنَ النَّاسِ وَأَرْجُو الْمَغْفِرَةَ.

⁵⁶² Et-Tirmizi 3681, El-Hakim 1/704 i Et-Taberani 2/225.

⁵⁶³ Muslim 2697, Ibn Huzejme 1/366 i Et-Taberani 8/317.

⁵⁶⁴ En-Nesai 1881.

646. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, često dolazio u njihovu kuću. Jednog dana dode i zamoli Allaha za nas, pa mu Ummu Sulejm reče:

— Zar nećeš zamoliti Allaha i za ovo tvoje malo slušče?

— Gospodaru, podari mu velik imetak i brojno potomstvo, dug život i oprosti mu — reče Alejhisselam.

“Za mene je od Allaha molio tri stvari”, kaže Enes. “Do sada sam sahranio stotinu i troje, moji plodovi godišnje radaju i po dva puta, toliko dugo živim da sam se počeo stidjeti ljudi, a Božijem oprostom se nadam.”⁵⁶⁵

Vjerniku će se dove uslišavati sve dok ne počne požurivati

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجُرْ يَقُولُ: دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي.

647. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Dove će vam se uslišavati sve dok ne počnete iz nestrpljenja govoriti: ‘upućivao sam dove, ali mi nisu uslišane.’”⁵⁶⁶

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ قَطِيعَةٍ رَحِمَ، أَوْ بِسَعْجِلٍ فَيَقُولُ: دَعَوْتُ فَلَا أَرَى يُسْتَجِيبُ لِي، فَيَدْعُ الدُّعَاءَ.

648. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Dove će vam biti uslišavane sve dok ne budete molili za grijeh ili kidanje rodbinskih veza ili dok zbog nestrpljenja budete govorili: ‘upućivao sam dove, ali ne vidim da su mi primljene’, pa prestane moliti.”⁵⁶⁷

٤٠٠ Buhari 6379 i Muslim 2480 i 2481.

٤٠١ E. Buhari 6340, Muslim 2735, Ebu Davud 1484 i Et-Tirmizi 3387.

٤٠٢ E. Buhari 6340 i Muslim 2735.

Moliti Allaha da te zaštiti od lijenosti

عن عمرو بن العاص قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ كَسَلٍ وَالْمَغْرَمِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ.

649. Amr b. El-As prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Gospodaru, sačuvaj me lijenosti i dugovanja, sačuvaj me Dedždžalovog iskušenja i patnje u vatri."⁵⁶⁸

عن أبي هريرة قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يَتَعَوَّذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ الْمَحَبَا وَالْمَمَاتِ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَشَرِّ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ.

650. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, molio Allaha da ga zaštiti od zla (imenica, op. prev.) života i smrti, kaburske patnje i jednookog Dedždžala.⁵⁶⁹

Allah se ljuti na onoga ko Ga ne moli

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

651. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah se ljuti na onoga ko Ga ne moli."⁵⁷⁰

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ يَغْضَبْ عَلَيْهِ.

652. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "On se ljuti na onog ko Ga ne moli."⁵⁷¹

عن أنس قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا دَعَوْتُمُ اللَّهَ فَأَعَزَّمُوا فِي الدُّعَاءِ، وَلَا تَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ إِنْ شِئْتَ فَأَعْطِنِي، فَإِنَّ اللَّهَ لَا مُسْتَكْرِهَ لَهُ.

⁵⁶⁸ En-Nesai 8/271.

⁵⁶⁹ El-Buhari 1377 i Muslim 588.

⁵⁷⁰ Et-Tirmizi 3373, Ibn Madždže 3827 i Ebu Ja'la 12/10.

⁵⁷¹ Et-Tirmizi 3373 i Ibn Madždže 3827.

653. Enes prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Smjerno molite Allaha, a ne riječima: 'ako hoćeš, daj mi', jer Allaha niko ne može ni na što prisiliti."⁵⁷²

عن عثمان قال: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ قَالَ صَبَّاحُ كُلِّ يَوْمٍ وَمَسَاءُ كُلِّ لَيْلَةٍ ثَلَاثًا ثَلَاثًا: بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَخَرِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ.

654. Osman prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko svako jutro ili predvečerje tri puta kaže: 'U ime Allaha s čijim imenom ništa ne može naštetiti ni na Zemlji ni na nebesima, On sve čuje i sve zna, njemu ništa neće naštetiti.'"⁵⁷³

Upućivanje dove prilikom formiranja borbenog reda na Allahovom putu

عن سهل بن سعد قال: سَاعَتَانِ تُفْتَحُ لَهُمَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ، وَقَلَّ دَاعٍ تُرَدُّ عَلَيْهِ دَعْوَتُهُ: حِينَ يَحْضُرُ النَّدَاءَ، وَالصَّفِّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

655. Sehl b. Sa'd je rekao: "Nebeska se vrata otvaraju u dva časa i tada se rijetko odbije ičija dova: kada zauči ezan i kada se formira borbeni red na Allahovom putu."⁵⁷⁴

Vjerovjesnikove dove

عن أبي صرمة قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَسَاةَ وَغَنَى مَوْلَايَ.

656. Ebu Sirme prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blago-

⁵⁷² Buhari 7464 i Muslim 2678.

⁵⁷³ Ebu Davud 5088, Et-Tirmizi 3388 i Ibn Madždže 3869.

⁵⁷⁴ Ebu Davud 2540 i Ed-Darimi 1200.

slov na njega, učio: "Gospodaru, podari mi duševno bogatstvo i bogatstvo moga Zaštitnika."⁵⁷⁵

عن شَكْل بن حُميد قال: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلِّمْنِي دُعَاءَ أَنْتَفِعَ بِهِ. قَالَ: قُلْ: اللَّهُمَّ عَافِنِي مِنْ شَرِّ سَمْعِي وَبَصَرِي وَلِسَانِي وَقَلْبِي، وَشَرِّ مَنِّي. قَالَ وَكِيعٌ: مَنِّي يَعْنِي الزَّنا وَالْفَجْورَ.

657. Šekel b. Humejd je rekao:

— Allahov Poslaniče, poduči me dovi od koje ću imati koristi?

— Gospodaru, sačuvaj me zla moga sluha, vida, jezika i srca i zla mojih puti — odgovori mu Alejhisselam.

Veki' kaže da se pod putima misli na blud i nemoral.⁵⁷⁶

عن عبد الله بن عباس قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ أَعِنِّي وَلَا تُعِنِّ عَلَيَّ وَانصُرْنِي وَلَا تَنْصُرْ عَلَيَّ وَيَسِّرْ لِي الْهُدَى.

658. Abdullah b. Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, učio: "Gospodaru, budi uz mene, a ne protiv mene, pomози mene, a ne druge protiv mene i olakšaj mi slijedenje upute."⁵⁷⁷

عن ابن عباس قال: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو بِهَذَا: رَبِّ أَعِنِّي وَلَا تُعِنِّ عَلَيَّ وَانصُرْنِي وَلَا تَنْصُرْ عَلَيَّ وَامْكُرْ لِي وَلَا تَمْكُرْ عَلَيَّ وَيَسِّرْ لِي الْهُدَى، وَانصُرْنِي عَلَى مَنْ بَغَى عَلَيَّ، رَبِّ اجْعَلْنِي شَكَارًا لَكَ ذَكَارًا، رَاهِبًا لَكَ مَطْوَعًا لَكَ مُحِبًّا لَكَ أَوَاهًا مُنِيبًا، تَقَبَّلْ تَوْبَتِي وَاغْسِلْ حَوْبَتِي وَأَجِبْ دَعْوَتِي وَثَبِّتْ حُجَّتِي وَاهْدِ قَلْبِي وَسَدِّدْ لِسَانِي وَأَسْأَلُ سَخِيمَةَ قَلْبِي.

659. Ibn Abbas prenosi da je čuo Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je učio ovu dovu: "Gospodaru, budi uz mene, a ne protiv mene, pomози mene, a ne druge protiv mene, odreduj za mene, a ne protiv mene, olakšaj mi uputu i pomози me protiv onih koji su mi učinili nepravdu. Gospodaru, učini da se Tebi često zahvaljujem, da Te često spominjem, da Te se bojim, da sam Tebi pokoran, pred Tobom po-

⁵⁷⁵ Ahmed 3/453, Ibn Ebu Šejbe 6/24 i Et-Taberani 22/329.

⁵⁷⁶ Ebu Davud 1551, Et-Tirmizi 3492 i En-Nesai 5470.

⁵⁷⁷ Ebu Davud 1510, Et-Tirmizi 3551 i Ibn Mađždže 3830.

nizan, da se često kajem za grijehе i Tebi obraćam, primi moje pokajanje, saperi moj grijeh, uslišaj moju molbu, ojačaj moj dokaz, uputi moje srce, istinom nadahni moj jezik i iščupaj tminu iz moga srca.”⁵⁷⁸

عن معاوية بن أبي سفيان أنه قال على المنبر: إِنَّهُ لَا مَانِعَ لِمَا أُعْطِيَتْ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْهُ الْجَدُّ، وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ. سَمِعْتُ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى هَذِهِ الْأَعْوَادِ.

660. Muavija b. Ebu Sufjan je s minbera rekao: “Niko ne može spriječiti ono što Ti daš niti neko može dati ono što Ti spriječiš i nikoga neće spasiti njegovo bogatstvo. Kome Allah bude želio dobro, podučit će ga vjeri. Ove sam riječi čuo od Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad ih je izgovorio s ovih dasaka.”⁵⁷⁹

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ أَوْثَقَ الدُّعَاءِ أَنْ تَقُولَ: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ بِذُنُوبِي لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، رَبِّ اغْفِرْ لِي.

661. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Najsigurnija dova jest: ‘O Allahu, Ti si moj gopodar, a ja sam Tvoj rob, prema sebi sam bio nepravedan i priznajem svoj grijeh, samo Ti grijehе možeš oprostiti, zato mi, Gospodaru, oprosti.”⁵⁸⁰

عن أبي هريرة قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو: اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي وَاجْعَلِ الْمَوْتَ رَحْمَةً لِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ.

662. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, učio dovu: “Gospodaru, popravi moju vjeru, u kojoj je moj spas, i moj dunjaluk na kojem živim, i učini mi smrt spasom od svakog zla.”⁵⁸¹

⁵⁷⁸ Ebu Davud 1510 i 1511, Et-Tirmizi 3551 i Ibn Madždže 3830.

⁵⁷⁹ Muslim 1037, Ahmed 4/98, Et-Taberani 19/339 i Malik 2/900.

⁵⁸⁰ Et-Taberani 3/295.

⁵⁸¹ Muslim 2720.

عن أبي هريرة قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يتعوذ من جهد البلاء ودرك الشقاء
شراء القضاء وشماتة الأعداء. قال سفيان: في الحديث ثلاث زدت أنا واحدة لا أدرى
بها.

663. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, molio Allaha da ga zaštititi od teških nedaća, nesreće, zloko-
sudbine i likovanja dušmana. Sufjan – jedan od prenosilaca hadisa –
kaže: "U hadisu se spominju tri stvari, a jednu sam ja dodao, samo
znam koju.⁵⁸²⁵⁸³

عن عمر قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يتعوذ من الخمس: من الكسل والبخل وسوء
كبر وفتنة الصدر وعذاب القبر.

664. Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, molio Allaha da ga zaštititi od pet stvari: lijenosti, škrtosti, te-
starosti, srčanih zala⁵⁸⁴ i kaburske patnje.⁵⁸⁵

عن أنس بن مالك قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يقول: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ
وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

665. Enes b. Malik prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, govorio: "Gospodaru, sačuvaj me nemoći, lijenosti, strašivosti
starosti; sačuvaj me iskušenja života i smrti i sačuvaj me kaburske patnje."

عن أنس قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ
وَالْعَجْزِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَضَلَعِ الدِّينِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ.

666. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Gospodaru, sačuvaj me brige i tuge, nemoći i lijenosti, str-
šivosti i škrtosti, tereta duga i nadmoći ljudi."⁵⁸⁷

⁵⁸² Likovanje dušmana.

⁵⁸³ El-Buhari 3647 i Muslim 2707.

⁵⁸⁴ Svako zlo koje se krije u srcu, poput mržnje, zavisti i sl.

⁵⁸⁵ Ebu Davud 1539, En-Nesai 5458 i Ibn Madždže 3844.

⁵⁸⁶ El-Buhari 6367 i Muslim 2706.

⁵⁸⁷ El-Buhari 6369 i El-Bejheki 9/125.

عن أبي هريرة قال: كان من دُعاء النبي صلى الله عليه وسلم: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَالْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

667. Ebu Hurejre prenosi da je jedna od Vjerovjesnikovih dova bila ova: "Gospodaru, oprosti mi što sam učinio i što ću učiniti, što sam obznanio i skrio i ono za što Ti bolje znaš od mene, samo Ti uzvisuješ i unizuješ, pored Tebe nema drugog boga."⁵⁸⁸

عن عبد الله قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يدعُو: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالْعِفَافَ وَالْغَنَى. وقال أصحابنا عَنْ عمرو: وَالتَّقَى.

668. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, učio ovu dovu: "Gospodaru, daruj mi uputu, čednost i bogastvo." "I bogobojaznost", dodaje Amr.⁵⁸⁹

عن ثمامة بن حزن قال: سمعتُ شَيْخاً يُنَادِي بِأَعْلَى صَوْتِهِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ لَا يَخْلُطُهُ شَيْءٌ. قُلْتُ: مَنْ هَذَا الشَّيْخُ؟ فِيل: أَبُو الدَّرْدَاءِ.

669. Sımame b. Hazn priča: "Čuh jednog starog čovjeka kako iz sveg glasa viče:

- Gospodaru, sačuvaj me čistog zla.
- Ko je ovaj starac? — upitah nekoga.
- To je Ebu- d-Derda — odgovori mi."

عن عبد الله بن أبي أوفى أن النبي صلى الله عليه وسلم كان يقول: اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي بِشَرِّ الْبَرْدِ وَالْمَاءِ الْبَارِدِ كَمَا يُطَهَّرُ الثُّوبُ الدَّنِسُ مِنَ الْوَسْخِ. اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مِلءَ السَّمَاءِ وَمِلءَ الْأَرْضِ وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدَ.

670. Abdullah b. Ebu Evfa prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Gospodaru, snijegom, gradom i ledenom

⁵⁸⁸ El-Buhari 6398 i Muslim 2719.

⁵⁸⁹ Muslim 2721, Et-Tirmizi 3489, Ibn Madždze 3832 i Ahmed 1/411.

vodom saperi s mene grijehe kao što se prljavština sapire s odjeće. O Allahu, naš Gospodaru, samo Tebi pripada zahvala kolika su nebesa i Zemlja i koliko pored toga Ti hoćeš.”⁵⁹⁰

عن أنس أن النبي صلى الله عليه وسلم كان يُكثِرُ أَنْ يَدْعُوَ بِهَذَا الدُّعَاءِ: اللَّهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ. قَالَ شُعْبَةُ: فَذَكَرْتُهُ لِقَتَادَةَ فَقَالَ: كَانَ أَنَسٌ يَدْعُو بِهِ وَلَمْ يَرْفَعْهُ.

671. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, često učio ovu dovu: “Gospodaru, podari nam dobro na ovom svijetu, podari nam dobro na onom svijetu i sačuvaj nas patnje u Vatri.”⁵⁹¹

Šu’be kaže da je ovu dovu spomenuo Katadi, pa on reče: “Enes je učio ovu dovu, ali nije rekao da je to Alejhisselamova dova.”

عن أبي هريرة كان النبي صلى الله عليه وسلم يقول: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَالْقِلَّةِ وَالذَّلَّةِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ.

672. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, učio dovu: “Gospodaru, sačuvaj me siromaštva, neimanja, poniženja, i sačuvaj me toga da budem nepravedan ili da se meni nepravda učini.”⁵⁹²

عن أبي أمامة قال: كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا بِدُعَاءٍ كَثِيرٍ لَا نَحْفَظُهُ فَقُلْنَا: دَعَوْتَ بِدُعَاءٍ لَا نَحْفَظُهُ؟ فَقَالَ: سَأَلْتُكُمْ بِشَيْءٍ يَجْمَعُ ذَلِكَ كُلَّهُ لَكُمْ: اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ مِمَّا سَأَلَكَ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ وَنَسْتَعِيزُكَ مِمَّا اسْتَعَاذَكَ مِنْهُ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. سُبُّهُمْ أَنْتَ الْمُسْتَعَانُ وَعَلَيْكَ الْبَلَاءُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

673. Ebu Uname priča: “Nismo uspjeli zapamtiti za šta je sve Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, molio Allaha u dovi dok smo bili kod njega, pa mu rekosmo:

— Proučio si dovu koju nismo uspjeli zapamtiti.

— Kazat ću vam riječi koje sadrže sve rečeno — reče Alejhisselam —

⁵⁹⁰ Muslim 476, En-Nesai 1/199, Ahmed 4/354 i El-Bejheki 1/5.

⁵⁹¹ Muslim 2688.

⁵⁹² Ebu Davud 1544, En-Nesai 5475 i Ibn Madždže 3842.

Gospodaru, podari nam ono što te molio Tvoj vjerovjesnik Muhammed i zaštititi nas od onoga od čega je kod Tebe zaštitu tražio Tvoj vjerovjesnik Muhammed. Gospodaru, Ti pružaš pomoć, Ti si svemu dovoljan i sva snaga i moć su s Tobom.”⁵⁹³

عن عمرو بن العاص قال: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ النَّارِ.

674. Amr b. El-As prenosi je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Gospodaru, sačuvaj me Dedždžalovog iskušenja i sačuvaj me patnje u Vatri.”⁵⁹⁴

عن ابن عباس أنه كان يقول: اللَّهُمَّ قَنِّعْنِي بِمَا رَزَقْتَنِي وَبَارِكْ لِي فِيهِ وَاخْلُفْ عَلَيَّ كُرْ غَائِبَةً بِخَيْرٍ.

675. Ibn Abbas je govorio: “Gospodaru, učini me zadovoljnim onim čime si me opskrbio i blagoslovi mi ga i svaku stvar koja mi promakne zamijeni boljom.”⁵⁹⁵

عن أنس قال: كَانَ أَكْثَرُ دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اللَّهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

676. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, najčešće učio: “Gospodaru, podari nam svako dobro i na dunjaluku i na ahiretu i sačuvaj nas patnje u vatri.”⁵⁹⁶

عن أنس قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكثِرُ أَنْ يَقُولَ: اللَّهُمَّ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ.

677. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, često govorio: “O Allahu, Okretaču srcâ, učvrsti moje srce u Tvojoj vjeri.”⁵⁹⁷

⁵⁹³ Et-Tirmizi 3521.

⁵⁹⁴ En-Nesai 5505.

⁵⁹⁵ El-Hakim 1/690, Ibn Huzejme 4/217 i Ibn Ebu Šejbe 3/443.

⁵⁹⁶ El-Buhari 6026 i Muslim 2688.

⁵⁹⁷ Et-Tirmizi 2140 i El-Hakim 1/707.

عن عبد الله بن أبي أوفى عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه كان يدْعُو: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ مِلءَ سَمَاوَاتٍ وَمِلءَ الْأَرْضِ وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ. اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي بِالْبَرْدِ وَالتَّلْجِ وَالْمَاءِ بَارِدٍ. اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي مِنَ الذُّنُوبِ وَنَقِّ كَمَا يُنْقَى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ

678. Abdullah b. Ebu Evfa prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, učio: "Gospodaru, Tebi pripada zahvala kolika su nebesa i Zemlja i koliko Ti poslije toga hoćeš. Gospodaru, očisti me gradom, snijegom i ledenom vodom. Gospodaru, saperi s mene grijehe i očisti me kao što se bijela odjeća čisti od prljavštine."⁵⁹⁸

عن عبد الله بن عمر قال: كان من دُعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَتَحَوُّلِ عَافِيَتِكَ وَفُجْأَةِ نِقْمَتِكَ وَجَمِيعِ سَخَطِكَ.

679. Abdullah b. Omer prenosi da je od Vjerovjesnikovih dova bila i ova: "Gospodaru, molim Te da mi ne uskratiš Svoje blagodati i zdravlje, da me iznenada ne snađe Tvoja osveta i sačuvaj me svega onog što izaziva Tvoju srdžbu."⁵⁹⁹

Dova prilikom padanja kiše

عن عائشة قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا رأى نَاشِئاً فِي أَفْقٍ مِنْ أَفَاقِ سَمَاءٍ تَرَكَ عَمَلَهُ وَإِنْ كَانَ فِي صَلَاةٍ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِ فَإِنْ كَشَفَهُ اللَّهُ حِمْدَ اللَّهِ وَإِنْ مَطَرَتْ قَالَ: اللَّهُمَّ صَيِّباً نَافِعاً.

680. Aiša prenosi: "Kad bi Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, na nebeskom obzorju vidio oblak koji se primicao, prestajao bi s radom, pa makar bio i u namazu, te bi se okrenuo prema njemu. Ako bi Allah dao da se oblak rasprši, zahvalio bi se Allahu, a ako bi iz njega pala kiša, rekao bi: 'Gospodaru, obilnu i korisnu.'⁶⁰⁰

⁵⁹⁸ Muslim 476.

⁵⁹⁹ Muslim 2739.

⁶⁰⁰ Ebu Davud 5099 i Ibn Madždže 3889.

Dova za smrt

عن قيس قال: أَتَيْتُ حَبَاباً - وَقَدْ اكْتَوَى سَبْعاً - وَقَالَ: لَوْلَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا أَنْ نَدْعُو بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ.

681. Kajs priča: "Obišao sam Habbaba, koji se do tada već sedam puta pržio,⁶⁰¹ pa mi reče: 'Da Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, nije zabranio da molimo za smrt, već bih to učinio.'⁶⁰²

Vjerovjesnikove dove

عن أبي موسى عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه كان يدعو بهذا الدعاء: رَبِّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي كُلِّهِ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي كُلَّهَا، وَعَمْدِي وَجَهْلِي وَهَزْلِي وَكُلَّ ذَلِكَ عِنْدِي. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

681. Ebu Musa prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, učio ovu dovu: "Gospodaru, oprosti mi moj grijeh, neznanje, bilo kakvo pretjerivanje i ono što Ti bolje znaš od mene. Gospodaru, oprosti mi ono što sam učinio svjesno, nesvjesno, iz neznanja i šale – jer svega toga ima kod mene. Gospodaru, oprosti mi ono što sam učinio i što ću učiniti, što sam obznanio i skrio, Ti uzvisuješ i unizuješ i Ti si svemu kadar."⁶⁰³

عن أبي موسى الأشعري عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه كان يدعو: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي هَزْلِي وَجَدِي وَخَطَايَ وَعَمْدِي وَكُلَّ ذَلِكَ عِنْدِي.

682. Ebu Musa El-Ešari prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, učio: "Gospodaru, oprosti mi moj grijeh, neznanje, pretjerivanje i ono što Ti bolje znaš od mene. Gospodaru, oprosti mi

Prženje vatrom (el-kejju) bila je poznata metoda liječenja mnogih bolesti.

⁶⁰¹ El-Buhari 6350, Muslim 2681 i Ahmed 5/109.

⁶⁰² El-Buhari 6398, Muslim 2719 i Ibn Hibban 3/237.

moje greške u šali, ozbiljnosti, svjesnosti i nesvjesnosti — jer svega toga ima kod mene.”⁶⁰⁴

عن معاذ بن جبل قال: أَخَذَ بِيَدِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا مُعَاذُ. قُلْتُ: لِيَبِكَ. قَالَ: إِنِّي أَحِبُّكَ. قُلْتُ: وَأَنَا وَاللَّهِ أَحِبُّكَ. قَالَ: أَلَا أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ تَقُولُهَا فِي ذِكْرِ كُلِّ صَلَاتِكَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: قُلِ اللَّهُمَّ أَعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ.

683. Muaz b. Džebel kazuje: “Vjerovjesnik me, neka je mir i blagoslov na njega, uze za ruku i reče:

— O Muaze!

— Odazivam ti se — odgovorih.

— Ja te, uistinu, volim — reče Alejhisselam.

— Tako mi Allaha, i ja tebe, uistinu, volim — odgovorih.

— Hoćeš da te naučim riječima koje ćeš učiti poslije svakog namaza?

— Hoću — odgovorih.

— Gospodaru, pomози me da Te spominjem, da Ti se zahvaljujem : da Ti se na najljepši način klanjam.”⁶⁰⁵

عن أبي أيوب الأنصاري قال: قال رجلٌ عند النبي صلى الله عليه وسلم: الحمدُ لله حمداً كثيراً طيباً مباركاً فيه. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: مَنْ صَاحِبُ الْكَلِمَةِ؟ فَسَكَتَ. فَرَأَى أَنَّهُ هَجَمَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى شَيْءٍ كَرِهَهُ فَقَالَ: مَنْ هُوَ؟ فَلَمْ يَقُلْ إِلَّا صَوَاباً. فَقَالَ رَجُلٌ: أَنَا أَرْجُو بِهَا الْخَيْرَ. فَقَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ رَأَيْتُ ثَلَاثَةَ عَشَرَ مَلَكاً يَتَدَرُونَ أَيُّهُمْ يَرْفَعُهَا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

685. Ebu Ejjub El-Ensari prenosi da je neki čovjek⁶⁰⁶ u Vjerovjesnikovom prisustvu kazao:

— Neizmijerna, lijepa i blagoslovljena riječ zahvale pripada samo Allahu.

Čuvši te riječi, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, upitá ashabe:

⁶⁰⁴ El-Buhari 6398, Muslim 2719, Ibn Ebu Šejbe 6/50 i Et-Taberani 6/332.

⁶⁰⁵ Ebu Davud 1522, En-Nesai 1302 i Ahmed 5/244.

⁶⁰⁶ Riječ je o ashabu po imenu Rifa'ate b. Er-Rafi' Ez-Zureki kad je za Poslanikom, neka je mir i blagoslov na njega, klanjao akšam-namaz.

— Ko je to rekao?

Misleći da je kazao nešto što Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ne voli, čovjek se nije usudio javiti.

— Ko je taj, jer nije rekao ništa loše? — ponovo upita Alejhisselam.

— Ja sam to rekao, želeći time samo dobro — napokon se javi taj čovjek.

— Tako mi onoga u čijoj je ruci moja duša, vidio sam 13 meleka kako se utrkuju koji će je prije uzdignuti Allahu.⁶⁰⁷

عن أنس قال كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا أراد أن يدخل الخلاء قال: اللهم إني أعوذ بك من الخُبثِ والخَبَائِثِ.

686. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, prilikom ulaska u nužnik, govorio: "Gospodaru, zaštititi me od nečastivog i nečastivih."⁶⁰⁸

عن عائشة قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا خرج من الخلاء قال: غُفْرَانُكَ.

687. A Aiša prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, prilikom izlaska iz nužnika govorio: "Oprosti mi."⁶⁰⁹⁶¹⁰

عن ابن عباس قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يعلمنا هذا الدعاء كما يعلمنا السورة من القرآن: أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ.

688. Ibn Abbas priča: "Vjerovjesnik nas je, neka je mir i blagoslov na njega, podučavao ovoj dovi, kao što nas je podučavao nekoj kur'anskoj suri: "Zaštititi me od džehennemske patnje, zaštititi me od kaburske patnje, zaštititi me od Dedždžalovog iskušenja, zaštititi me od iskušenja života i smrti i zaštititi me kaburskog iskušenja."⁶¹¹

⁶⁰⁷ El-Buhari 799 i Et-Taberani 4/184.

⁶⁰⁸ El-Buhari 142 i Muslim 375.

⁶⁰⁹ Tajna traženja oprosta prilikom izlaska iz nužnika krije se vjerovatno u tome što je u tom periodu bio onemogućen spominjati Allaha.

⁶¹⁰ Ebu Davud 30, Et-Tirmizi 7, Ibn Madždže 300, Ed-Darimi 1/83 i Ibn Hibban 4/291.

⁶¹¹ Muslim 590.

عن ابن عباس قال: بت عند خالتي ميمونة فقام النبي صلى الله عليه وسلم فَأَتَى حَاجَتَهُ فَعَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ ثُمَّ نَامَ. ثُمَّ قَامَ فَأَتَى الْغُرْبَةَ فَأَطْلَقَ شِنَاقَهَا ثُمَّ تَوَضَّأَ وَضُوءاً بَيْنَ وَضُوءَيْنِ لَمْ يُكْثِرْ وَقَدْ أَبْلَغَ فَصَلَّى. فَقُمْتُ فَمَطِيطٌ كَرَاهِيَةٌ أَنْ يَرَى أَنِّي كُنْتُ أَتَقِيهِ فَتَوَضَّأْتُ. فَقَامَ بِصَلِّي فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَ بِيَدِي فَأَذَارَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَتَنَامْتُ صَلَاتَهُ مِنَ اللَّيْلِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً. ثُمَّ اضْطَجَعَ فَنَامَ حَتَّى نَفَخَ. وَكَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ فَأَذَنَهُ بِلَالٍ بِالصَّلَاةِ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ، وَكَانَ فِي دُعَائِهِ: اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُوراً وَفِي سَمْعِي نُوراً وَعَنْ يَمِينِي نُوراً وَعَنْ يَسَارِي نُوراً وَفَوْقِي نُوراً وَتَحْتِي نُوراً وَأَمَامِي نُوراً وَخَلْفِي نُوراً وَأَعْظَمَ لِي نُوراً. قَالَ كُرَيْبٌ: وَسَبْعاً فِي التَّابُوتِ فَلَقِيتُ رَجُلًا مِنْ وَلَدِ الْعَبَّاسِ فَحَدَّثَنِي بِهِمْ فَذَكَرَ: عَصِي وَلَحْمِي وَدَمِي وَشَعْرِي وَبَشْرِي، وَذَكَرَ خَصْلَتَيْنِ.

689. Ibn Abbas priča: "Zanoćih kod svoje tetke Mejmune, kad u neko doba noći Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ustade, obavi nuždu, te zatim oprala lice i ruke i opet zaspala. Nakon izvjesnog vremena opet se probudi, uze mijeh s vodom, odriješi ga i uze abdest – opravši sve što treba oprati, ne trošeći pritom puno vode, potom stupi u namaz. Ustadoh i ja, te se teturajuć, da ne bi pomislio da sam ga pratio, odvucoh do mješine, uzeh abdest i stadoh s njegove lijeve strane. A on me uze za ruku i prebaci na svoju desnu stranu. Klanjao je 13 rekata, potom se opet opruži i zaspao tako glasno da se čulo koliko puše (kad bi spavao, čulo bi se kako puše), sve dok Bilal nije zaučio ezan za namaz. Tada ustade i pristupi namazu, ne uzevši ponovo abdest, a u dovi je učio: 'Gospodaru, prosvijetli moje srce i sluh, nek' svjetlost bude s moje desne i lijeve strane, iznad i ispod mene, ispred i iza mene, učini moje svjetlo jakim.'"

Kaže Kurejb: "I još sedam koje čuvam u sehari, koje mi je prenio neki Abbasov unuk koga sam sreo. Tada mi je spomenuo: 'i moje nerve, meso, krv, kosu, kožu i još dvije stvari.'"⁶¹²

عن عبد الله بن عباس قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى فَقَضَى صَلَاتَهُ يُثْنِي عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ يَكُونُ فِي آخِرِ كَلَامِهِ: اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي نُوراً فِي قَلْبِي وَاجْعَلْ لِي نُوراً فِي سَمْعِي، وَاجْعَلْ لِي نُوراً فِي بَصَرِي وَاجْعَلْ لِي نُوراً عَنْ يَمِينِي وَنُوراً

⁶¹² El-Buhari 6316, Muslim 763, Ahmed 1/283 i Ibn Hibban 6/363.

عَنْ شِمَالِيٍّ وَاجْعَلْ لِي نُورًا مِنْ بَيْنَ يَدَيَّ وَنُورًا مِنْ خَلْفِي وَزِدْنِي نُورًا وَزِدْنِي نُورًا وَزِدْنِي نُورًا.

690. Abdullah b. Abbas prenosi da bi Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, poslije namaza, nakon što bi se zahvalio Allahu onako kako to Njemu dolikuje, posljednje riječi bile: "Gospodaru, prosvijetli moje srce, moj sluh i vid, nek' svjetlost bude s moje desne i lijeve strane, ispred i iza mene, povećaj mi svjetlost, povećaj mi svjetlost, povećaj mi svjetlost."⁶¹³

عن عبد الله ابن عباس كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا قام إلى الصلاة من خوف الليل قال: اللهم لك الحمد أنت نور السماوات والأرض ومن فيهن ولك الحمد أنت قيام السماوات والأرض ولك الحمد أنت رب السماوات والأرض ومن فيهن، أنت الخز ووعْدك الحق ولقاؤك الحق، والجنة حق والنار حق والساعة حق. اللهم لك أسلمت وبك آمنت وعليك توكلت وإليك أنبت وبك خاصمت وإليك حاكمت فأغفر لي ما قدمت وما أخرت وما أسررت وما أعلنت أنت إلهي لا إله إلا أنت.

691. Abdullah b. Abbas prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, kad bi u poodmakle noćne sate stao na namaz, rekao: "Gospodaru, Tebi pripada zahvala, Ti si svjetlost nebesa i Zemlje i onog što je na njima; Tebi pripada zahvala, Ti upravljaš nebesima i Zemljom; Tebi pripada zahvala, Ti si Gospodar nebesa i Zemlje i onog što je na njima. Ti si istina, Tvoje obećanje je istina, susret s Tobom je istina, Džennet je istina, Džehennem je istina, Sudnji čas je istina. Gospodaru, Tebi se predajem, u Tebe vjerujem, na Tebe se oslanjam, Tebi se kajem, za Tebe se borim i Tvojim odredbi i sudu se prepuštam, zato mi oprost i što sam učinio i što ću učiniti, što sam skrio i obznanio, Ti si moj bog, pred kojeg drugog boga nema."⁶¹⁴

عن ابن عمر قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يدعو: اللهم إني أسألك العفو والعافية في الدنيا والآخرة، اللهم إني أسألك العافية في ديني وأهلي وأسر عورتِي وأمن روعتي

En-Nesai 406, El-Bejheki 3/29, Ibn Huzejme 2/167 i Et-Taberani 10/283.

El-Buhari 7499, Muslim 769, Ebu Davud 771 i Ibn Hibban 6/332.

وَاحْفَظْنِي مِنْ يَمِينِي وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ يَسَارِي، وَمِنْ قَرْفِي وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ تُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي.

692. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, učio ovu dovu: "Gospodaru, podari mi oprost i zdravlje na dunjaluku i ahiretu. Gospodaru, podari mi zdravlje u mojoj vjeri i porodici, prikrij moju sramotu i odagnaj moj strah, čuvaj me sprijeda i ozada, s moje desne i lijeve strane i iznad mene i ne dopusti da budem ščepan odozdo."⁶¹⁵

عن عبيد بن رفاعة الزرقعي عن أبيه قال: لما كان يوم أحد وانكفأ المشركون قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: استأثروا حتى أثنى على ربي عز وجل. فصأروا خلفه صُفُوفاً فقال: اللهم لك الحمد كله اللهم لا قابض لما بسطت ولا مبدد لما بعادت ولا مباعد لما قربت، ولا مُعْطِي لما منعت ولا مانع لما أعطيت، اللهم ابسط علينا من بركاتك ورحمتك وفضلك ورزقك، اللهم إني أسألك النعيم المقيم الذي لا يحول ولا يزول. اللهم إني أسألك النعيم يوم العيلة والأمن يوم الخوف. اللهم عانداً بك من سوء ما أعطيتنا يشر ما منعت منا. اللهم حَبِّبْ إلينا الإيمان وزينه في قلوبنا، وكره إلينا الكفر والفسوق والعصيان، واجعلنا من الراشدين. اللهم توفنا مسلمين وأحينا مسلمين وألحقنا بالصالحين غير خزايا ولا مفتونين. اللهم قاتل الكفرة الذين يصُدُّون عن سبيلك ويكذبون رُسُلَكَ، واجعل عليهم رجزك وعذابك. اللهم قاتل الكفرة الذين أوتوا الكتاب إله الحق.

693. Ubejd b. Rifa'a Ez-Zureki prenosi od svoga oca: "Kad je bila Bitka na Uhudu, nakon što su se mušrici razbježali, Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Poredajte se da se zahvalim svome uzvišenom Gospodaru.

Ashabi stadoše u safove iza njega.

— Gospodaru, Tebi pripada svaka riječ zahvale, Gospodaru, niko ne može uskratiti ono što Ti dadneš, niko ne može približiti ono što Ti udaljiš niti neko može udaljiti ono što Ti približiš, niko ne može dati ono što Ti oduzmeš niti neko može oduzeti ono što Ti dadneš. Gospo-

⁶¹⁵ Ebu Davud 5074, En-Nesai 5544, Ibn Madždže 3871 i Et-Taberani 12/343.

đaru, obaspi nas Svojim blagoslovom, milošću, dobrotom i opskrbom. Gospodaru, ja Te molim za naslade koje nemaju kraja, Gospodaru, ja Te molim za naslade na Dan oskudice i za sigurnost na Dan straha. Gospodaru, pod Tvojim okriljem tražim zaštitu od zla onog što si nam dao i onog što nisi. Gospodaru, ojačaj nam vjeru i ukrasi je u našim srcima, a omrzni nam nevjeru, grješenje i neposluh i uputi nas. Gospodaru, usmrti i oživi nas kao muslimane, te nas pridruži društvu dobrih, neponižene i neiskušane. Gospodaru, uništi krivovjerce koji odvrćaju od Tvoga puta, u laž utjeruju Tvoje poslanike i kazni ih. Gospodaru, kazni krivovjerce kojima je data Knjiga, o istinski Bože.”⁶¹⁶

Dova protiv potištenosti

عن ابن عباس قال كان النبي صلى الله عليه وسلم يَدْعُو عِنْدَ الْكَرْبِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ.

694. Ibn Abbas prenosi: “Kad bi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, bio potišten, učio bi: ‘Nema boga pored Allaha, Velikog i Blagog, nema boga pored Allaha, Gospodara nebesa i Zemlje, Gospodara Arša velikoga.”⁶¹⁷

عن عبد الرحمن بن أبي بكرة أنه قال لأبيه: يَا أَبَتِ إِنِّي أَسْمَعُكَ تَدْعُو كُلَّ غَدَاةٍ: اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. تُعِيدُهَا ثَلَاثًا حِينَ تُمَسِّي وَحِينَ تُصْبِحُ ثَلَاثًا، وَتَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. تُعِيدُهَا ثَلَاثًا حِينَ تُمَسِّي وَحِينَ تُصْبِحُ ثَلَاثًا. فَقَالَ: نَعَمْ يَا بُنَيَّ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بِهِنَّ وَأَنَا أَحَبُّ أَنْ أُسْتَرْبِسْتَهُ. قَالَ: وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دَعَااتُ الْمَكْرُوبِ: اللَّهُمَّ رَحِّمْتِ أَرْجُو، وَلَا تَكْلِنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

⁶¹⁶ Et-Taberani 5/47.

⁶¹⁷ El-Buhari 6346, Muslim 2730, Ibn Madždže 3883, En-Nesai 7674, Et-Tirmizi 3435 i Ahmed 1/228.

695. Abdurrahman b. Ebu Bekre je rekao svome ocu:

— Svakog dana slušam kako ujutro i navečer tri puta proučiš: 'Gospodaru, podari mome tijelu zdravlje, Gospodaru, podari mome sluhu zdravlje, Gospodaru, podari mome vidu zdravlje, nema boga pored Tebe' i: 'Gospodaru, sačuvaj me nevjerstva i siromaštva, Gospodaru, sačuvaj me kaburske patnje, nema boga pored Tebe.'

— Tačno — odgovori mu otac. — Čuo sam Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, da uči ovu dovu, a ja volim slijediti njegovu praksu. Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, još rekao: 'Dove nevoljnika jesu: Gospodaru, Tvojoj milosti se nadam, ne prepuštaj me samom sebi ni koliko je jedan treptaj oka, učini me boljim u svakom pogledu, nema boga pored Tebe.'⁶¹⁸

عن ابن عباس قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عِنْدَ الْكَرْبِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ اللَّهُمَّ اصْرِفْ شَرَّهُ.

696. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, u nevolji učio: "Nema boga pored Allaha, Velikoga i Blagoga, nema boga pored Allaha, Gospodara Arša velikoga, nema boga pored Allaha, Gospodara nebesa i Zemlje, Gospodara Arša plemenitog. Gospodaru, sačuvaj me zla potištenosti."⁶¹⁹

Dova za istiharu

عن جابر قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْلَمُنَا الْإِسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ كَالسُّورَةِ مِنَ الْقُرْآنِ: إِذَا هَمَّ بِالْأَمْرِ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ. اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي - أَوْ قَالَ: فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ - فَاقْدُرْهُ لِي، وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي

⁶¹⁸ Ebu Davud 5090 i Ahmed 5/42.

⁶¹⁹ El-Buhari 6346 i Muslim 2730.

وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةُ أَمْرِي - أَوْ قَالَ: عَاجِلُ أَمْرِي وَآجِلُهُ - فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ رَضِّنِي، وَيُسَمِّي حَاجَتَهُ.

697. Džabir kazuje: "Vjerovjesnik nas je, neka je mir i blagoslov na njega, učio istihari⁶²⁰ kao što nas je podučavao nekoj kur'anskoj suri: 'Kada neko htjedne nešto učiniti, neka prethodno klanja dva rekata,⁶²¹ potom neka kaže: Gospodaru, Svojim znanjem uputi me na dobro i Svojom moći pomози me! Daruj me iz Svoje neiscrpne dobrote, jer Ti si moćan, a ja nisam, Ti znaš, a ja ne znam i Ti si Znalac neznanog. Gospodaru, ako znaš da je ova stvar dobra za mene, moju vjeru, život i moj svršetak (ili je rekao: za moje sadašnje i buduće stanje), dodijeli mi je, a ako znaš da je ova stvar loša po mene, moju vjeru, život i moj svršetak (ili je rekao: za moje sadašnje i buduće stanje), onda je udalji od mene i mene udalji od nje i dodijeli mi ono što je dobro, ma gdje god bilo i učini me zadovoljnim njime.' A potom neka spomene ono za šta moli.⁶²²⁶²³

عن جابر بن عبد الله يقول: دعا رسول الله صلى الله عليه وسلم في هذا المسجد مسجد الفتح يوم الإثنين ويوم الثلاثاء ويوم الأربعاء فاستجيب له بين الصلاتين من يوم الأربعاء. قال جابر: ولم يترل بي أمر مهم غائظ إلا توخيت تلك الساعة فدعوت الله فيه بين الصلاتين يوم الأربعاء في تلك الساعة إلا عرفت الإجابة.

- Traženje od Boga nadahnuća za najbolje i najispravnije rješenje.
- Klanjat će dva rekata dobrovoljnog namaza, iako je dozvoljeno dovu proučiti i poslije namaskih sunneta, tehijetu-l-mesdžida i drugih vidova dobrovoljnog namaza. A ako nije u stanju klanjati dva rekata, dovoljno je samo da prouči dovu. Imam En-Nevevi u djelu *El-Ezkar* navodi da je lijepo na prvom rekatu proučiti suru El-Kafirun, a na drugom suru El-Ihlas. Međutim, to nije preneseno od Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, te stoga i nije nužno pridržavati se toga.
- Nije potrebno poslije ovog namaza i dove čekati bilo kakav znak od Boga, posebno u snovima. Osjećaj sigurnosti i odlučnosti koji čovjek dobije poslije istihare dovoljan je poticaj za djelovanje. Neki čak kažu da se ni na to ne treba obazirati, već samo posloniti na Allaha.

Imam-s-Sunni bilježi hadis koji prenosi Enes da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "O Enese, kada htjedneš nešto učiniti, prethodno sedam puta zatraži od Allaha da te uputi na najbolje rješenje, potom prati ono što ćeš prvo osjetiti u svom srcu, jer je u tome dobro." Za ovaj hadis imam En-Nevevi u djelu *El-Ezkar* kaže da je *garib* i da u lancu prenosilaca ima osoba koja je nepoznata.

- E-Buhari 1166, Ibn Madždže 1383, Ebu Davud 1538 i Ahmed 3/344.

698. Džabir b. Abdullah priča: "U ponedjeljak, utorak i srijedu, Mesdžidu-l-fethu,⁶²⁴ Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, upućivao dovu. U srijedu, u periodu između dva namaza, dova primljena. Kad god bih bio suočen s nekim teškim pitanjem, zamolio bih Allaha upravo u tom vremenskom razdoblju između dva namaza srijedu, i osjetio bih da je dova uslišana."⁶²⁵

عن أنس قال: كنت مع النبي صلى الله عليه وسلم فدعا رجل فقال: يا بديع السماوات يا حي يا قيوم اني أسألك، فقال: أَتَدْرُونَ بِمَا دَعَا؟ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ دَعَا اللَّهَ بِاسْمِهِ الَّذِي تَدْعِي بِهِ أَجَابَ.

699. Enes priča: "Bio sam s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, kad je neki čovjek kazao: 'O Tvorče nebesa, o Živi, o Vječni, molim Te...' 'Znate li čime je molio?', upita Alejhisselam, 'Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, zamolio je Allaha imenom na koje će se sigurno odazvati'.⁶²⁶

عن عبد الله بن عمرو قال: قال أبو بكر للنبي صلى الله عليه وسلم: علمني دعاء أدعو به في صلاتي؟ قال: قل: اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاعْفِرْ لِي مِنْ عِنْدِكَ مَغْفِرَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

700. Abdullah b. Amr prenosi da je Ebu Bekr zamolio Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, da ga poduči dovi koju će učiti u namazu⁶²⁷, pa mu Alejhisselam reče: "Reci: 'Gospodaru, često sam prema sebi nepravedan bio, a samo Ti grijehe možeš oprostiti, zato, iz Svoje neiscrpane milosti, oprosti mi, jer Ti, uistinu, puno praštaš i neizmjerljivo milostiv si'."

⁶²⁴ Jedan od vrhova medinskog brdašca zvanog Sel' koje se nalazi s njene zapadne strane. Taj se vrh još zove i Mesdžidu-l-ahzab i Mesdžidu-l-e'ala.

⁶²⁵ Ahmed 3/332.

⁶²⁶ Ebu Davud 1495, Et-Tirmizi 3544, En-Nesai 1299 i Ibn Madždže 3858.

⁶²⁷ U hadisu nije tačno precizirano mjesto gdje se ova dova uči, ali vjerovatno se radi o jednom od dva mjesta na kojima je inače dozvoljeno učiti dove, a to su sedžda zadnje sjedenje (*tešehhud*). Imam El-Buhari je u svom *Sahihu* poglavlje naslovljeno *Dova koja se uči prije selama*.

⁶²⁸ El-Buhari 834, Muslim 2705, Ibn Madždže 3835, En-Nesai 3/53 i Ahmed 1/3.

Dova koja se uči ako se osjeti strah pred vladarom

عن عبد الله بن مسعود قال: إذا كان على أحدكم إمام يخاف تغطرسه أو ظلمه فليقل:
اللهم رب السماوات السبع ورب العرش العظيم كن لي جارا من فلان ابن فلان وأحزبه
من خلافتك أن يفرط علي أحد منهم أو يطغى، عز جارك وجل ثناؤك ولا إله إلا أنت

701. Abdullah b. Mes'ud je rekao: "Ako se budete bojali oholosti ili nepravde nekog vladara, onda, proučite: 'O Allahu, Gospodaru sedam nebesa i velikog Arša, zaštititi me od zla i nepravde tog i tog i njegovih saveznika, siguran je Tvoj šticićnik, velika je Tvoja slava i nema boga pored Tebe.'⁶²⁹

عن ابن عباس قال: إذا أتيت سلطانا مهيبا تخاف أن يسطو بك فقل: الله أكبر، الله أعز من خلقه جميعا، الله أعز مما أخاف وأحذر، وأعوذ بالله الذي لا إله إلا هو الممسك السماوات السبع أن يقعن على الأرض إلا بإذنه من شر عبدك فلان وجنوده وأتباعه وأشياعه من الجن والإنس، اللهم كن لي جارا من شرهم جل ثناؤك، وعز جارك وتبارك اسمك ولا اله غيرك. ثلاث مرات.

702. Ibn Abbas je rekao: "Kada dođeš pred strašnog vladara čijeg se bijesa bojiš, onda tri puta prouči: 'Allah je najveći, Allah je jači od svih Njegovih stvorenja, Allah je jači od onog čega se ja bojim i od čega prežem. Utječem se Allahu, pored kojeg drugog boga nema, Koji čuva sedam nebesa da ne padnu na Zemlju, osim ako On to htjedne, od zla ovog Tvog roba i njegove džinske i ljudske vojske, sljedbenika i pristalica. Gospodaru, zaštititi me od njihova zla, velika je Tvoja slava i siguran je Tvoj šticićnik. Neka je uzvišeno Tvoje ime i nema drugog boga pored Tebe.'⁶³⁰

عن ابن عباس قال: من نزل به هم أو غم أو كرب أو خاف من سلطان فدعا بهذا استجيب له: أَسْأَلُكَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَأَسْأَلُكَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ وَأَسْأَلُكَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَالْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَمَا فِيهِنَّ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. ثم سل الله حاجتك.

⁶²⁹ Ibn Ebu Šejbe 6/22.

⁶³⁰ El-Taberani u *El-Kebiru* 10/258

703. Ibn Abbas je rekao: "Ko bude potišten ili zabrinut, ili se bojaio nekog vladara pa prouči ovu dovu, bit će mu uslišano: 'Riječi da nema drugog boga pored Tebe, Gospodara sedam nebesa i Arša velikog, i da nema boga pored Tebe, Gospodara sedam nebesa i Arša menitog, i da nema boga pored Tebe, Gospodara sedam nebesa i sedam zemalja i onog što je na njima, Ti si, uistinu svemu kadar, molim Te' potom će spomenuti ono što mu treba."

Nagrada za onog koji bude molio Allaha

عن أبي سعيد الخدري عن النبي صلى الله عليه وسلم: مَا مِنْ مُسْلِمٍ بَدَّعُو لَيْسَ بِإِثْمٍ وَلَا سَبْعَةِ رَحِمٍ إِلَّا أَعْطَاهُ إِحْدَى ثَلَاثَ: إِمَّا أَنْ يُعَجَّلَ لَهُ دَعْوَتُهُ وَإِمَّا أَنْ يُدْخَرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ سَائِلٌ يَدْفَعُ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا. قَالَ: إِذَا يَكْثُرُ؟ قَالَ: اللَّهُ أَكْثَرُ.

704. Ebu Seid El-Hudri prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Allah će svakom muslimanu koji u svojoj dovi ne bude molio kakav grijeh ili narušavanje rodbinskih veza dati jedno od tri stvari: — će mu uskoro uslišati dovu, ili će mu sačuvati nagradu za nju za ovaj svijet, ili će odagnati zlo od njega.

— Bit će, onda, mnogo nagrada — reče Ebu Seid.

— Allah se još više odaziva i daje — odgovori.⁶³¹

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ بَنَصِبُ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ بِسْأَلِهِ سَبْعَةَ إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهَا إِمَّا عَجَّلَهَا لَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِمَّا ذَخَرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مَا لَمْ يُعَجَّلْ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا عَجَلَتُهُ؟ قَالَ: يَقُولُ: دَعَوْتُ وَدَعَوْتُ وَلَا أَرَاهُ يُسْتَجَابُ لِي.

705. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah će se odazvati svakom vjerniku koji svoje molbu upravi prema Njemu i zamoli Ga, ili će mu želju ispuniti na dunjaluku, ili će mu sačuvati nagradu za nju za onaj svijet ako ne bude žurio." "Allah, Poslaniče, a kako može žuriti?", upitaše ashabi. "Tako da kaže: 'molim sam, ali ne vidim da mi je dova primljena,'" odgovori Alejhisselam.⁶³²

⁶³¹ Et-Tirmizi 3573, Ahmed 3/18, El-Hakim 1/68 i Et-Taberani u *Es-Sagiru* 2/198.

⁶³² El-Buhari 6340, Muslim 2735 i Et-Taberani 1/53.

Vrijednost dove

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ مِنَ الدُّعَاءِ.

706. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kod Allaha nije ništa vrednije od dove."⁶³³

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَشْرَفُ الْعِبَادَةِ الدُّعَاءُ.

707. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Dova je najčasniji vid ibadeta."

عن النعمان بن بشير عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ الدُّعَاءَ هُوَ الْعِبَادَةُ. ثُمَّ قَرَأَ: =
ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴿٦٢﴾

708. Nu'man b. Bešir prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Dova je ibadet", proučivši potom: "Molite Me i Ja ću vam se odazivati."⁶³⁴

عن عائشة قالت: سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْعِبَادَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: دُعَاءُ الْخَائِفِ لِنَفْسِهِ.

709. Aiša prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, upitan:

— Koji je ibadet najbolji?

— Dova za sebe — odgovori Alejhisselam.⁶³⁵

عن معقل بن يسار قال انطلقت مع أبي بكر الصديق إلى النبي صلى الله عليه وسلم فذكر يا أبا بكر للشرك فيكم أخفى من ديب الثمل. فقال أبو بكر: وهل الشرك إلا من حذر مع الله إلهًا آخر؟ قال النبي صلى الله عليه وسلم: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لِلشُّرْكِ أَخْفَى مِنْ دَيْبِ

Et-Tirmizi 3370, Ibn Mađždže 3829, Ahmed 2/362 i El-Hakim 1/666.

Gafir, 60. A hadis bilježe Ebu Davud 1479, Et-Tirmizi 2969, Ibn Mađždže 3828, Ahmed 2/203, El-Hakim 1/667 i Ibn Hibban 3/172.

El-Hakim 1/727.

سَيِّئًا، أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى شَيْءٍ إِذَا قُلْتَهُ ذَهَبَ عَنْكَ قَلِيلُهُ وَكَثِيرُهُ؟ قَالَ: قُل: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ
أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ.

710. Ma'kil b. Jesar priča: "Zaputih se s Ebu Bekrom kod Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega:

— O Ebu Bekre, širk je među vama skrivenije od bešumnog mravljeg hoda — reče Alejhisselam.

— A zar je širk nešto drugo do smatrati nekog bogom pored Allaha? — upita Ebu Bekr.

— Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, širk je skriveniji od bešumnog mravljeg hoda. Hoćeš li da ti kažem riječi s kojima će nestati svaki vid širka? Reci: 'Gospodaru, sačuvaj me toga da svjesno nekog drugog izjednačujem sa Tobom i oprosti mi ono što ne znam.'⁶³⁶

Dova koja se uči kada puše vjetar

عن أنس قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا هاجت ريح شديدة قال: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا أَرْسَلْتَ بِهِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا أَرْسَلْتَ بِهِ.

711. Enes prenosi: "Kad bi puhnuo jak vjetar, Vjerovjesnik bi, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: 'Gospodaru, podari mi dobro koje si s njim poslao i sačuvaj me zla koje si s njim poslao.'⁶³⁷

عن سلمة قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا اشتدت الرياح يقول: اللَّهُمَّ لَاقِحًا، لَا غَنِيمًا.

712. Seleme prenosi: "Kad bi se vjetar razbjesnio, Vjerovjesnik bi, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: 'Gospodaru, neka bude plodan i ne jalov.'⁶³⁸

⁶³⁶ Ebu Ja'la 1/60.

⁶³⁷ Et-Taberani 11/312 i Ebu Ja'la 5/284.

⁶³⁸ El-Hakim 4/318, Ibn Hibban 3/288 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 7/33.

Ne psujte vjetar

عن أبي قال: لا تسبوا الريح فإذا رأيتم منها ما تكرهون فقولوا: اللهم إنا نسألك خير من الريح وخير ما فيها وخير ما أرسلت به ونعوذ بك من شر هذه الريح وشر ما فيها وشر ما أرسلت به.

713. Ubejj je rekao: "Ne psujte vjetar! Ako u njemu vidite nešto što ne volite, onda recite: 'Gospodaru, podari nam najbolje iz ovog vjetra, najbolje od onog što je u njemu i najbolje od onog sa čime je poslan . zaštititi nas od njegovog zla, zla što se krije u njemu i zla s kojim je poslan.'"⁶³⁹

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: الرِّيحُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ تَأْتِي بِالرَّحْمَةِ وَالْعَذَابِ فَلَا تُسَبِّهْهَا وَلَكِنْ سَلُوا اللَّهَ مِنْ خَيْرِهَا وَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا.

714. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Vjetar je Allahov dašak; sa sobom nosi i milost i kaznu, zato ga nemojte psovati, već molite Allaha da vam podari njegovo dobro i da vas zaštititi od njegovog zla."⁶⁴⁰

Dova koja se uči prilikom sijevanja munja

عن عبد الله عمر قال كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا سمع الرعد والصواعق قال: اللَّهُمَّ لَا تَقْتُلْنَا بِصَعْقِكَ وَلَا تُهْلِكُنَا بِعَذَابِكَ وَعَافِنَا قَبْلَ ذَلِكَ.

715. Abdullah b. Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, kad bi čuo tutnjavu gromova i bljesak munja, rekao: "Gospodaru, ne pobij nas Svojom munjom, ne uništi nas Svojom kaznom, već nam prije toga oprosti."⁶⁴¹

⁶³⁹ Et-Tirmizi 2252 i El-Hakim 1/298.

⁶⁴⁰ Ebu Davud 5097, Ibn Madždže 3727, Ahmed 2/261, El-Hakim 4/318 i Ibn Hibban 3/287.

⁶⁴¹ Et-Tirmizi 3450, Ahmed 2/100 i El-Hakim 4/318.

Dova koja se uči kad se čuje grmljavina

عن عكرمة عن ابن عباس أنه كان إذا سمع صوت الرعد قال: سبحان الذي سبحت له، قال: إن الرعد ملك ينطق بالغيث كما ينطق الراعي بغنمه.

716. Ikrime prenosi da je Ibn Abbas, kad bi čuo tutnjavu gromova, proučio: "Neka je slavljen Onaj Koga i ti slaviš. Grmljavina je glas meleka koji vikom tjera kišu, poput pastira kada tjera ovce."

عن عبد الله بن الزبير أنه كان إذا سمع الرعد ترك الحديث وقال: سبحان الذي ﴿وَيُسَبِّحُ رُغْدًا بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيْفَتِهِ﴾ ثم يقول: إن هذا لوعيد شديد لأهل الأرض.

717. Kada bi Abdullah b. Ez-Zubejr čuo grmljavinu, prekidao bi razgovor i učio: *Neka je slavljen Onaj Koga i gromovi i meleki iz strahopoštovanja slave i zahvaljuju Mu se.*⁶⁴² Potom bi dodao: "Ovo je, uistinu, žestoka prijetnja svakom čovjeku."⁶⁴³

Moliti Allaha za zdravlje

عن أبي بكر الصديق قال: فام النبي صلى الله عليه وسلم عام أول مقامي هذا - ثم بكى بر بكر - ثم قال: عَلَيْكُمْ بِالصَّدْقِ فَإِنَّهُ مَعَ الْبِرِّ وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّهُ مَعَ الْفُجُورِ وَهُمَا فِي النَّارِ وَسَلُّوا اللَّهَ الْمُعَافَاةَ فَإِنَّهُ لَمْ يَأْتِ بَعْدَ الْبَقِيَّةِ خَيْرٌ مِنَ الْمُعَافَاةِ وَلَا تَقَاطَعُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا.

718. Ebu Bekr Es-Siddik priča: "Prve godine, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, stade na ovo mjesto gdje ja sada stojim' — Ebu Bekr zaplaka — i reče: 'Govorite istinu, jer je ona sa dobročinstvom, a njih dvije vode u Džennet, a čuvajte se laži, jer je ona s lošim, a to dvoje vodi u vatru. Molite Allaha da vam podari zdravlje, jer poslije čvrstog uvjerenja ne može biti dato ništa bolje od zdravlja. Ne svadajte se, ne spletkarite jedni protiv drugih, ne zavidite jedni drugima, ne mrzite jedni druge i budite, o Allahovi robovi, braća.'"⁶⁴⁴

⁶⁴² Er-Ra'd, 15.

⁶⁴³ Malik 2/992, El-Bejheki u *Es-Sunenu* 3/362 i Ibn Ebu Šejbe 6/27.

⁶⁴⁴ Ibn Madždže 3849, Ahmed 1/3 i Ibn Hibban 13/43.

عن معاذ قال: مر النبي صلى الله عليه وسلم على رجل يقول: اللهم إني أسألك تمام النعمة قال: هل تدري ما تمام النعمة؟ قال: تمام النعمة دخول الجنة والفوز من النار. ثم مر على رجل يقول: اللهم إني أسألك الصبر. قال: قد سألت ربك البلاء فسله العافية. ومر على رجل يقول: يا ذا الجلال والإكرام. قال: سل.

719. Muaz prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na tvojega, prošao pored nekog čovjeka koji je govorio: "Gospodaru, podari mi potpunu blagodat."

— Znaš li šta je potpuna blagodat? — upita ga Alejhisselam — Potpuna blagodat je ulazak u Džennet i spas od vatre.

Poslije toga prođe pored čovjeka koji je govorio: "Gospodaru, podari mi strpljenje", pa mu reče:

— Molio si svoga Gospodara za iskušenje, a sada Ga moli za zdravlje.

I na kraju prođe pored čovjeka koji je govorio: "O Veličanstveni, o Preimeniti...", pa mu reče:

— Moli.⁶⁴⁵

عن العباس بن عبد المطلب قال: قلت: يا رسول الله علمني شيئا أسأل الله به؟ فقال: يا عباس سل الله العافية. ثم مكث قليلا ثم جئت فقلت: علمني شيئا أسأل الله به يا رسول الله. فقال: يا عباس يا عم رسول الله سل الله العافية في الدنيا والآخرة.

720. El-Abbas b. Abdul Muttalib je rekao:

— Allahov Poslaniče, nauči me dovi kojom ću moliti Allaha.

— O Abbase, moli Allaha za zdravlje — odgovori mu Alejhisselam.

Malo poslije toga, ponovo mu otidoh i rekoh:

— Allahov Poslaniče, nauči me dovi kojom ću moliti Allaha.

— O Abbase, amidžo Allahovog Poslanika, moli Allaha za zdravlje tvoj dunjaluku i na ahiretu — odgovori Alejhisselam.⁶⁴⁶

⁶⁴⁵ Er-Tirmizi 3527, Ahmed 5/235 i Ibn Ebu Šejbe 6/46.

⁶⁴⁶ Er-Tirmizi 3514.

Nije lijepo tražiti iskušenje

عن أنس قال: قال رجل عند النبي صلى الله عليه وسلم: اللهم لم تعطني مالا فأصدق به مبتلي بلاء يكون - أو قال - فيه أجر. فقال: سُبْحَانَ اللَّهِ لَا تَطِيقُهُ. أَلَا قُلْتَ: اللَّهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

721. Enes prenosi da je neki čovjek u prisustvu Vjerovjesnika, nek je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Gospodaru, kad mi već nisi dao imetak iz kojeg bih udjeljivao sadaku, onda me stavi na kušnju u kojoj bih zaradio nagradu.

— Subhanallah, ne bi to mogao izdržati! — ukori ga Alejhisselam — Zašto nisi rekao: "Gospodaru, podari nam i na ovom i na onom svijetu dobro i sačuvaj nas patnje u vatri?"⁶⁴⁷

عن أنس قال: دخل النبي صلى الله عليه وسلم على رجل قد جهد من المرض فكأنه فرخ متروك قال: ادع الله بشيء أو سله. فجعل يقول: اللهم ما أنت معذبي به في الآخرة فعمله في الدنيا قال: سُبْحَانَ اللَّهِ لَا تَسْتَطِيعُهُ أَوْ لَا تَسْتَطِيعُوا، أَلَا قُلْتَ: اللَّهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ. ودعا فشفاه الله عز وجل.

722. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, otišao u posjetu nekom čovjeku toliko iznurenom od bolesti da je izgledao poput očerupanog ptića.

— Moli Allaha za nešto — reče mu Alejhisselam.

— Gospodaru, ono čime si me kanio kazniti na onom svijetu ubrza mi to na ovom.

— Subhanallah, ne bi to mogao izdržati. Zašto nisi rekao: "Gospodaru, podari mi i na ovom i na onom svijetu dobro i sačuvaj me patnje u Vatri?"

Čovjek uputi tu dovu i Allah dade da ozdravi.⁶⁴⁸

⁶⁴⁷ Muslim 2688 i Ebu Davud 1359.

⁶⁴⁸ Muslim 2688 i Ibn Ebu Šejbe 6/43.

Traženje zaštite od teških iskušenja

عن عبد الله بن عمرو قال: يقول الرجل: اللهم إني أعوذ بك من جهد البلاء، ثم يسكت، فإذا قال ذلك فليقل إلا بلاء فيه علاء.

723. Abdullah b. Amr je rekao: "Neko kaže: 'Gospodaru, sačuvaj me od teških iskušenja, potom stane. Ako je već to rekao, onda neka još doda: 'osim iskušenja koje uzvisuje.'"

عن أبي هريرة أن النبي صلى الله عليه وسلم كان يتعوذ من جهد البلاء ودرك الشقاء والأعداء وسوء القضاء.

724. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, molio Allaha da ga sačuva teških iskušenja, tegoba, dušmanstva, likovanja i zle sudbine.⁶⁴⁹

Ponavljjanje riječi onog koga koriš

عن أبي عقرب أنه سأل النبي صلى الله عليه وسلم عن الصوم؟ فقال: صُمْ يَوْمًا مِنْ شَهْرٍ. قلت: بأبي أنت وأمي زدي. قال: زِدْنِي زِدْنِي! صُمْ يَوْمَيْنِ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ. قلت: أنت وأمي زدي فأني أجِدني قويا. فقال: إِنِّي أَجِدُنِي قَوِيًّا، إِنِّي أَجِدُنِي قَوِيًّا. فأفحم حتى ظننت أنه لن يزيدني ثم قال: صُمْ ثَلَاثًا مِنْ كُلِّ شَهْرٍ.

725. Ebu Akreb (Huvelid b. Budžejr) upitao je Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, o postu na što mu on odgovori:

- Posti od svakog mjeseca po jedan dan.
- Poput oca i majke si mi, povećaj — zamoli ga.
- Povećaj mi, povećaj mi, posti dva dana u svakom mjesecu.
- Poput oca i majke si mi, povećaj mi, osjećam da mogu više.
- Osjećam da mogu više, osjećam da mogu više — ponovi Alejhi-selam. Neko vrijeme nije ništa govorio, pa sam pomislio da mi neće povećati, ali reče — Posti u svakom mjesecu po tri dana.⁶⁵⁰

⁶⁴⁹ El-Buhari 6347, Muslim 2707 i Ibn Hibban 3/294.

⁶⁵⁰ En-Nesai 2432 i 2433 i Ahmed 2/165.

Poglavlje

عن جابر بن عبد الله قال: كنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم وارتفعت ريح خبيثة منتنة فقال: أَتَدْرُونَ مَا هَذِهِ؟ هَذِهِ رِيحُ الَّذِينَ يَغْتَابُونَ الْمُؤْمِنِينَ.

727. Džabir b. Abdullah priča: "Bili smo s Allahovim Poslanikom, neka je mir i blagoslov na njega, kad najednom zapuha smrdljiv vjetar. 'Znate li šta je ovo?', upita nas Alejhisselam. 'Ovo je smrad onih koji ogovaraju vjernike.'⁶⁵¹

عن جابر قال: هاجت ريح منتنة على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِنَّ نَاسًا مِنَ الْمُنَافِقِينَ اغْتَابُوا أَنَاسًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَبُعِثَتْ هَذِهِ الرِّيحُ لِذَلِكَ.

728. Džabir prenosi da je u vrijeme Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, zapuhnuo smrdljiv vjetar, pa Alejhisselam reče: "Ovaj vjetar je poslan zbog toga što je grupa licemjera ogovarala neke muslimane."⁶⁵²

عن جابر قال: كنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم فأُتِيَ عَلَى قَبْرَيْنِ يَعَذِبُ صَاحِبَاهُمَا فَقَالَ: إِنَّهُمَا لَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ وَبَلَى، أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ يَغْتَابُ النَّاسَ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ لَا يَتَأَذَى مِنَ الْبَوْلِ. فِدَعَا بِجَرِيدَةٍ رَطْبَةٍ أَوْ بِجَرِيدَتَيْنِ فَكَسَرَهُمَا ثُمَّ أَمَرَ بِكُلِّ كَسْرَةٍ فَعَرَسَتْ عَلَى قَبْرٍ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَا إِنَّهُ سَيَهْوُونَ مِنْ عَذَابِهِمَا مَا كَانَتَا رَطْبَتَيْنِ أَوْ لَمْ تَيَسَّسَا.

729. Ibn Ummu-l-Abd je rekao: "Ko čuje da se vjernik ogovara pa stane u odbranu njegove časti, Allah će ga nagraditi dobrim i na dunjaluku i na ahiretu, a ko to ne učini, Allah će ga kazniti i na dunjaluku i na ahiretu. Nema goreg zalogaja od ogovaranja vjernika: ako o njemu kaže ono što zna, ogovorio ga je, a ako o njemu kaže ono što ne zna, onda ga je potvorio."

⁶⁵¹ Ahmed 3/351.

⁶⁵² Ebu Ne'im 8/121.

Ogovaranje: I ne ogovarajte jedni druge⁶⁵³

عن جابر بن عبد الله قال: كنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم فأتى على فبر بن يعذب أصحابنا فقال: إنيما لا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ وَبَلَى، أَمَا أَحَدُهُمَا فَكَانَ يَغْتَابُ النَّاسَ، وَتَرَى الْآخَرَ فَكَانَ لَا يَتَذَكَّرُ مِنَ الْبَوْلِ. فدعا بجريدة رطبة أو بجريدتين فكسرها ثم أمر بكسرة فغمرت على قبر. فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أما إنه سيَهْوُونَ مِنْ عَذَابِهِ مَا كَانَتْ رَطْبَتَيْنِ أَوْ لَمْ تَيْسَسَا.

730. Džabir priča: "Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, stade iznad dva kabura u kojima su bila mučena dvojica, pa reče: Ne kažnjavaju se zbog velikih stvari, ali naprotiv,⁶⁵⁴ jedan je ogovario, a drugi se nije pazio od mokraće." Zatraživši jednu ili dvije sirove grane, slomi ih i pobode u kaburove. 'Olakšat će im patnje sve dok su sirove ili dok se ne osuše,' reče.⁶⁵⁵⁶⁵⁶

عن فيس قال: كان عمرو بن العاص يسير مع نفر من أصحابه فمر على بغل ميت قد انتح فقال: والله لأن يأكل أحدكم هذا حتى يملأ بطنه خير من أن يأكل لحم مسلم.

⁶⁵³ El-Hudžurat, 12.

⁶⁵⁴ Komentirajući ovu rečenicu, Ibn Hadžer El-Askalani u djelu *Fethu-l-bari* navodi nekoliko mišljenja, od kojih je, a Allah, opet, najbolje zna, najbliže istini ono da su ta dvojica pačenika mislili da spomenuta djela nisu veliki grijesi. Međutim, nečuvanje od mokraće utječe na ispravnost namaza, a ostaviti namaz je veliki grijeh. Također, ogovaranje drugih je mnogim kur'anskim i hadiskim tekstovima okarakterizirano kao veliki grijeh.

⁶⁵⁵ Koja se tajna krije u tome? Jedan dio islamskih učenjaka kaže da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, molio Allaha da im olakša kaznu, pa mu je dova uslišana sve dok se te dvije grančice ne osuše. Drugi, pak, kažu da se tajna krije u 44. ajetu sure El-Isra: *I ne postoji ništa što Njemu slavu i hvalu ne izriče*, odnosno, da je zbog tesbiha tih dviju sirovih grančica olakšana njihova patnja. Slijedom toga, učenje Kur'ana ili bilo kojeg zikra nad kaburom je djelotvornije. Imam El-Buhari u svom *Sahihu* spominje *muallek* predaju da je Burejde El-Esleri ostavio u vasiijet da se nad njegovim kaburom stave dvije grane. Ali, i pored toga islamski učenjaci ne odobravaju takav postupak, jer to nije bila ustaljena praksa ni za vrijeme Alejhisselama ni za vrijeme ashaba, tabiina i drugih. Tajna olakšanja ne krije se u samim grančicama, već u Alejhisselamovoj mubarek ruci i njegovoj dovi.

⁶⁵⁶ Muslim 3012, Ebu Ja'la 4/43, Et-Taberani 22/275 i El-Buhari od Ibn Abbasa 1378 i Muslim 292.

731. Kajs prenosi da je Amr b. El-As putovao s prijateljima kad su prošli pored uginulog i napuhanog magarećeg leša. "Tako mi Allaha, se zasitite ovim mesom bolje vam je nego da jedete meso nekog muslimana", reče Amr.⁶⁵⁷

Ogovaranje mrtvog

عن أبي هريرة قال: جاء معاذ بن مالك الأسلمي فرجعه النبي صلى الله عليه وسلم عند مرعى فمر به رسول الله صلى الله عليه وسلم ومعه نفر من أصحابه فقال رجل منهم: إن هذا خائن أتى النبي صلى الله عليه وسلم مرارا كل ذلك يردده حتى قتل كما يقتل الكلب. سكنت عنهم النبي صلى الله عليه وسلم حتى مر بجيفة حمار شائلة رجله فقال: كُلاً من من! قالوا: من جيفة حمار يا رسول الله! قال: فَاَلَّذِي نَلْتُمَا مِنْ عَرَضٍ أَحْيَيْكُمَا أَنفَا أَكْثَرَ، لَيْ نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنَّهُ فِي نَهْرٍ مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ يَتَغَمَّسُ.

731. Ebu Hurejre priča: "Kad je Maiz b. Malik i četvrti put priznao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, da je počinio preljubu. Alejhisselam naredi da se nad njim izvrši kazna kamenovanjem. Pored njegovog mrtvog tijela Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, prođe s grupom ashaba, pa jedan od njih reče:

— Ovaj izdajica često je dolazio Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i svaki je put bio odbijen, da bi na kraju bio ubijen poput psa.

Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ne reče ni riječi. Kada su prošli pored leša uginulog magarca, čija se noga bila ukočila. Alejhisselam im reče:

— Jedite ovo!

— Allahov Poslaniče, magarčevu lešinu?! — upitaše.

— Uvreda časti koju ste maločas učinili vašem bratu gora je od ovog. Tako mi onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, on se sada kupao.

⁶⁵⁷ Ibn Ebu Šejbe 5/230.

jednoj od džennetskih rijeka.^{658”659}

Milovanje djeteta i upućivanje dove za nj

عن عبادة بن الوليد بن عبادة بن الصامت قال: خرجت مع أبي وأنا غلام شاب فنيب شيخا عليه بردة ومعافري وعلى غلامه بردة ومعافري فلت: أي عم ما يمنعك أن نعصي غلامك هذه النمرة وتأخذ البردة فتكون عليك بردتان وعليه نمرة؟ فأقبل على أبي فندب ابنك هذا؟ قال: نعم. قال: فمسح على رأسي، وقال: بارك الله فيك! أشهد لسمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: أَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ وَأَكْسُوهُمْ مِمَّا تَكْتَسُونَ. ابن أخي ذهاب مناع الدنيا أحب إلي من أن يأخذ من مناع الآخرة. قلت: أي ابتاء من هذا الرجل؟ قال: أبو اليسر كعب بن عمرو.

732. Ubade b. El-Velid b. Ubade b. Es-Samit kazuje: “Bio sam dječak kad sam u šetnji s ocem sreo nekog starog čovjeka sa svojim slugom jednako obučenih; burda i meafirij.

— Zašto svom slugi ne daš taj ogrtač, a od njega uzmeš burdu, tako da na tebi budu dvije burde, a na njemu ogrtač? — upitah.

Okrenuvši se prema ocu, reče:

— Je li ti ovo sin?

— Jest — odgovori otac. Pomilova me po glavi i reče:

— Da te Allah blagoslovi! Tvrdim da sam čuo Allahovog Poslanika, reka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: ‘Hranite ih istom hranom koju i vi jedete i oblačite ih istom odjećom koju i sami oblačite.’ Sine,

Kaže imam En-Nevevi u komentaru Muslimove zbirke hadisa da je ogovaranje dozvoljeno isključivo iz Šerijatom opravdanih razloga, a ima ih šest:

1. da se obespravljeni žali nadležnoj osobi na onog ko mu je učinio nepravdu
2. ako se time želi spriječiti kakvo zlo ili grijeh
3. ako se želi doći do rješenja nekog šerijatskog pitanja
4. da se muslimani upozore na nešto što je loše
5. govoriti o osobi koja javno čini određeni grijeh
6. imenovati nekoga nadimkom koji ima loše značenje ako je s tim nadimkom poznat i ako ta osoba prihvata taj nadimak.

• Ebu Davud 4428 i Ibn Hibban 10/147.

draže mi je da izgubim ovoidunjalučke stvari, nego da mi uzme dobra djela na onom svijetu.

Poslije upitah oca:

— Oče, ko je bio onaj čovjek?

— Ebu-l-Jeser, Ka'b b. Amr — odgovori.⁶⁶⁰

Prisnost među muslimanima

عن بقية أن محمد بن زياد قال: أدركت السلف وإنهم ليكونون في المنزل الواحد بأهاليهم فرما نزل على بعضهم الضيف وقدر أحدهم على النار فيأخذها صاحب الضيف لضيفه فيفقد القدر صاحبها فيقول: من أخذ القدر؟ فيقول صاحب الضيف: نحن أخذناها لضيفنا. فيقول صاحب القدر: بارك الله لكم فيها. — أو كلمة نحوها. قال بقية: وقال محمد: والخبز إذا خبزوا مثل ذلك وليس بينهم إلا جدر القصب. قال بقية: وأدركت أنا ذلك: محمد بن زياد وأصحابه.

733. Bekijje prenosi da je Muhammed b. Zijad rekao: "Sjećam se prvih generacija kada su zajedno sa svojim porodicama živjeli u jednom stanu; kada bi kod nekog zakonačio gost, a kod drugog na vatri bio lonac, onaj kod koga je došao gost uzeo bi lonac za svog gosta. Kada bi ovaj drugi pitao za svoj lonac, ovaj bi mu odgovarao:

— Mi smo ga uzeli za našeg gosta.

— Da vam Allah u njemu dadne bereketa — ili nešto slično odgovarao bi vlasnik lonca. Tako bi isto dijelili i hljeb, a odvajali su ih samo zidovi od trstike."

Kaže Bekijje: "I ja se toga sjećam kod Muhammeda b. Zijada i njegovih komšija."

⁶⁶⁰ Muslim 3006 i 3007.

Uslužnost prema gostu

عن أبي هريرة أن رجلاً أتى النبي صلى الله عليه وسلم فبعث إلى نسائه فقلن: ما معك من الماء. فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ يَضُمُّ - أو يُضِيفُ - هَذَا؟ فقال رجل من الأنصار: أنا. فانطلق به إلى امرأته، فقال: أكرمي ضيف رسول الله صلى الله عليه وسلم. فقالت: ما عندنا إلا فوط الصبيان. فقال: هيئي طعامك وأصلحي سراجك. ثم صبيانك إذا أرادوا عشاء. فهيأت طعامها وأصلحت سراجها ونومت صبياتها ثم قدمت كأنها نصلح سراجها فأطفأته وجعل يريانه أنهما يأكلان وباتا طاويين، فلما أصبح عدا رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال صلى الله عليه وسلم: لَقَدْ ضَحِكَ اللَّهُ - أو عجب - مِنْ فِعَالِكُمَا. وَأَنْزَلَ اللَّهُ: ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شَعْرَتَهُ فَإِلَّا وَجَّعَهَا نْصَلَحَ بِهَا وَجْعَةً مِنْ تَعْلَاهُ فُلْيَحْ بِهَا وَجْعَةً خَالِئَةً﴾. فَأَوَّلِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

34. Ebu Hurejre kazuje: "Neki čovjek dode Vjerovjesniku, neka je blagoslov na njega, pa on zatraži od svojih žena da ga nečim počastuju, pa one odgovoriše:

- Imamo samo vode.
- Ko će ugostiti ovog čovjeka? — upita Alejhisselam.
- Ja ću — javi se neki ensarija, pa ga odvede svojoj ženi i reče: — Počastuj gosta Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega!
- Imamo samo hranu za djecu — odgovori ona.
- Pripremi ti hranu, popravi svijeću i uspavaj djecu kada htjednu zaspati. — Ona tako i učini, potom ustade kao da želi popraviti svijeću, pa ga ugasi, te su se tako u mraku pretvarali da jedu i zanoćiše praznih stomaka. Kad je ujutro otišao Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega, on mu reče:

- Allah se nasmijao — ili je rekao: divio — vašem postupku.
- Tada je Allah objavio: *I sebe zapostavljaju, iako je njima prijeko potrebno. A ko bude sačuvan lakomosti, uspjet će.*⁶⁶¹

661. Ebu Hurejre, 9. A hadis bilježe El-Buhari 3798 i Muslim 2054.

Gostova popudbina

عن أبي شريح العدوي قال: سمعت أذناي وأبصرت عيناي حين تكلم النبي صلى الله عليه وسلم فقال: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ جَائِزَتَهُ. قال: وما جائزته يا رسول الله؟ قال: يَوْمَ وَلِيْلَةٍ وَالضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَا كَانَ وَرَاءَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ عَلَيْهِ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا وَلْيَصُصْ.

735. Ebu Šurejh El-Adevi je rekao: "Moje uši su čule i oči vidjele kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka pazi svoga komšiju, ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka svome gostu dadne popudbinu.

— A kolika je popudbina, Allahov Poslaniče? — upitaše ashabi.

— Koliko je dovoljno za jedan dan i noć. Gostoprимstvo je tri dana, a sve iznad toga je sadaka. I ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori dobro ili neka šuti."⁶⁶²

Gostoprимstvo je tri dana

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: الضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ.

736. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Gostoprимstvo traje tri dana, a sve iznad toga je sadaka."⁶⁶³

⁶⁶² El-Buhari 6019, Muslim 48 i Et-Tirmizi 1967.

⁶⁶³ Ebu Davud 3749, Et-Tirmizi 1968, Ahmed 2/288 i Ibn Hibban 12/92.

Gost ne treba ostati na konaku toliko dugo da postane teret domaćinu

عن أبي شريح الكعبي أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصُمْتُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ جَائِزَتَهُ يَوْمَ وَلَيْلَتِهِ. وَالضَّيْفَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَا بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ. وَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَثْوِيَ عِنْدَهُ حَتَّى يُخْرِجَهُ.

737. Ebu Šurejh El-Ka'bi prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka kaže dobro ili neka šuti, ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ugosti gosta; popudbina je koliko je dovoljno za jedan dan i noć, a gostoprimstvo je tri dana, a sve iznad toga je sadaka. Gostu nije dozvoljeno ostati na konaku toliko dugo da postane teret domaćinu."⁶⁶⁴

U čijoj se avliji pojavi gost

عن المقدام أبي كريمة الشامي قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: لَيْلَةُ الضَّيْفِ حَقٌّ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ، فَمَنْ أَصْبَحَ بِفَنَائِهِ فَهُوَ دَيْنٌ عَلَيْهِ فَإِنْ شَاءَ اقْتَضَاهُ وَإِنْ شَاءَ تَرَكَهُ.

738. El-Mikdam Ebu Kerime Eš-Šami prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ugostiti gosta jednu noć dužnost je svakog muslimana. U čijoj se avliji pojavi gost, on je njegov dug; ako gost htjedne, može tražiti isplatu duga, a može i ostaviti."⁶⁶⁵

Kada se gostu uskrati gostoprimstvo

عن عقبة بن عامر قال: قلت: يا رسول الله إنك تبعنا فنزل بقوم فلا يقرونا فما ترى في ذلك؟ فقال لنا: إِنْ نَزَلْتُمْ بِقَوْمٍ فَأَمَرَ لَكُمْ بِمَا يَنْبَغِي لِلضَّيْفِ فَأَقْبِلُوا، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا فَخُذُوا مِنْهُمْ حَقَّ الضَّيْفِ الَّذِي يَنْبَغِي لَهُمْ.

⁶⁶⁴ El-Buhari 6135, Muslim 48, Ebu Davud 3748 i Ahmed 6/385.

⁶⁶⁵ Ebu Davud 3750 i Ibn Mađždže 3677.

739. Ukbe b. Amir reče:

— Allahov Poslaniče, kako da postupimo s ljudima kojima nas ti pošalješ, a oni nas ne ugoste?

— Ako vas negdje ugoste kako dolikuje gostu, prihvatite, a ako to ne urade, onda od njih uzmite pravo koje gosti imaju — odgovori Alejhi-sseġlam.⁶⁶⁶

Lično posluživati gosta

عن سهل بن سعد أن أبا أسيد الساعدي دعا النبي صلى الله عليه وسلم في عرسه وكانت امرأته خادمتهم يومئذ وهي العروس فقالت: أتدرون ما أنقعت لرسول الله صلى الله عليه وسلم؟ أنقعت له ثمرات من الليل في تور.

740. Sehl b. Sa'd prenosi da je Ebu Usejd Es-Saidi pozvao Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, na svoje vjenčanje, a tada ih je njegova žena – koja je bila mlâdâ – služila. "Znate li šta sam bila natopila Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega?", kasnije je pričala. "Noć prije natopila sam hurme u bakraču."⁶⁶⁷

Ko gosta počasti hranom, a potom stane na namaz

عن نعيم بن قعنب قال: أتيت أبا ذر فلم أوافقه فقلت لأمرأته: أين أبو ذر؟ قالت: بمنهن سيأتبك الآن. فجلست له فجاء ومعه بعران قد قطر أحدهما في عجز الآخر، في عنق كل واحد منهما قربة. فوضعهما، ثم جاء فقلت: يا أبا ذر ما من رجل كنت ألقاه كان أحب إلي لقاء منك، ولا أبغض إلي لقاء منك. قال: لله أبوك وما يجمع هذا؟ قال: إني كنت وأدت مؤودة في الجاهلية، أُرهب إن لقيتك أن تقول: لا توبة لك لا مخرج، وكنت أرجو أن تقول: لك توبة ومخرج. قال: أفي الجاهلية أصبت؟ قلت: نعم. قال: عفا الله عما سلف.

⁶⁶⁶ El-Buhari 6137, Muslim 1727, Ibn Madždže 3776 i Et-Taberani 17/278.

⁶⁶⁷ El-Buhari 6685, Muslim 2006, Ibn Madždže 1912 i Ahmed 3/418.

وقال لامرأته: آتينا بطعام فأبت، ثم أمرها فأبت حتى ارتفعت أصواتهما قال: إيه فإنك لا تعدون ما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم. قلت: وما قال رسول الله فيهن؟ قال: إِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ، وَإِنَّكَ إِنْ تُرِيدَ أَنْ تُقِيمَهَا تَكْسِرُهَا، وَإِنْ تُدَارِيهَا فَإِنَّ فِيهَا آوَدَ وَبُلْغَةً. فقلت فجاءت بثرودة كأها قطاة، فقال: كل ولا أهولك فإني صائم. ثم قام يصلي فجعل يهذب الركوع، ثم انفتل فأكل، فقلت: إنا لله ما كنت أخاف أن تكذبي. قال: لله أبوك ما كذبت منذ لقيتني. قلت: ألم تخبرني أنك صائم؟ قال: بلى إني صمت من هذا الشهر ثلاثة أيام فكتب لي أجره وحل لي الطعام.

741. Nu'ajm b. Ka'neb kazuje: "Otidoħ do Ebu Zerra, ali ga ne na-
đoħ, pa upitah njegovu ženu:

— Gdje je Ebu Zerr?

— Radi. Sad će ti doći — odgovori.

Sjedoħ da ga pričekam. Domalo dode vodeći sa sobom dvije deve, svezane jednu za drugu. Na vratovima im bijahu obješene mješine. Ebu Zerr ih skide, pa mi pride.

— Nije bilo nijednog čovjeka koga mi je u isto vrijeme bilo i draže i
mrže sresti od tebe, Ebu Zerre — rekoh.

— A zašto to?

— U džahilijetu sam zakopao živu kćerku, pa sam se bojao da ćeš
mi reći kada te sretnem da za mene nema pokajanja ni spasa, ali, s druge
strane, nadao sam se da ćeš reći da ipak ima.

— To si uradio u džahilijetu? — upita me.

— Jesam — odgovorih.

— Allah je oprostio ono što je bilo. Donesi nam hranu — obrati se
meni. Medutim, ona odbi. On još jednom zatraži, ali ona opet odbi, pa se
posvadaše. — Vi ste upravo onakve kakve vas je opisao Allahov Posla-
nik, neka je mir i blagoslov na njega — ljutito će Ebu Zerr.

— A kako ih je opisao Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na
njega? — upitah.

— Žena je poput rebra; ako ga pokušaš ispraviti, slomit ćeš ga, a ako
ne budeš njegovao, bit će krivo, ali i dovoljno za život.

Ona ode i donese nešto malo serida⁶⁶⁸.

— Jedi! Nemoj se zbog mene ustručavati, jer ja postim — reče mi Ebu Zerr i stade da klanja, ne zadržavajući se puno na ruku'u. Kad je završio, počeo jesti.

— Inna lillahi!⁶⁶⁹ Nisam se bojao da ćeš mi slagati.

— Allah ti sačuvao oca, nisam ti slagao otkako si me sreo.

— A zar mi nisi rekao da postiš?!

— Jesam. U ovom sam mjesecu ispostio tri dana; zbog toga mi je upisana nagrada za nj i dozvoljeno mi je jesti.⁶⁷⁰

Izdržavanje porodice

عن ثوبان عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَفْضَلُ دِينَارٍ يُنْفَقُهُ الرَّجُلُ دِينَارًا أَنْفَقَهُ عَلَى عِيَالِهِ، وَدِينَارًا أَنْفَقَهُ عَلَى أَصْحَابِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَدِينَارًا أَنْفَقَهُ عَلَى دَابَّتِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. قَالَ أَبُو قَلَابَةَ: وَبَدَأَ بِالْعِيَالِ وَأَيُّ رَجُلٍ أَعْظَمَ أَجْرًا مِنْ رَجُلٍ يَنْفِقُ عَلَى عِيَالٍ صَغَارَ حَتَّى يَغْنِيَهُمُ اللَّهُ عِزَّ وَجَلَّ.

742. Sevban prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na nje-ga, rekao: "Najbolji dinar je onaj koji čovjek potroši za svoju porodicu, za svoje prijatelje na Allahovom putu i za svoju jahalicu na Allahovom putu."

Kaže Ebu Kilabe: "Prvo je spomenuo porodicu; zar postoji čovjek koji zaslužuje veću nagradu od onog ko izdržava svoju djecu sve dok ih Allah ne učini neovisnim."⁶⁷¹

عن أبي مسعود البدرى عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ أَنْفَقَ نَفَقَةً عَلَى أَهْلِهِ وَهُوَ يَحْتَسِبُهَا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةً.

743. Ebu Mus'ud El-Bedri prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i

⁶⁶⁸ Vrsta hrane.

⁶⁶⁹ Uzrečica za čuđenje, inače, dio 156. ajeta iz sure El-Bekare, što u prijevodu znači: *Mi smo Allahovi.*

⁶⁷⁰ Ahmed 5/150 i 151.

⁶⁷¹ Muslim 994 i El-Bejheki 4/178.

blagoslov na njega, rekao: "Ko potroši bilo šta za svoju porodicu, nadajući se nagradi kod Allaha, to će mu biti sadaka."⁶⁷²

عن جابر قال: قال رجل يا رسول الله عندي دينار؟ قال: أَنْفَقَهُ عَلَى نَفْسِكَ. قال: عندي آخر؟ فقال: أَنْفَقَهُ عَلَى خَادِمِكَ - أو قال - عَلَى وَلَدِكَ. قال: عندي آخر؟ قال: ضَعَّهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَهُوَ أَحْسَنُهَا.

744. Džabir prenosi da je neki čovjek kazao:

- Allahov Poslaniče, imam jedan dinar!
- Potroši ga za svoje potrebe — odgovori Alejhisselam.
- Imam još jedan! — opet će.
- Potroši ga za potrebe svoga sluge — ili je rekao: djeteta.
- Imam još jedan.
- Potroši ga na Allahovom putu, a to je najbezvredniji dinar od svih.⁶⁷³

⁶⁷² El-Buhari 5351, Muslim 1002 i Ahmed 4/120.

⁶⁷³ Jedini hadis koji govori o ovoj temi, a čiji sam izvor uspio naći, jeste Ebu Hurejrin hadis koji bilježe Ebu Davud 1691, En-Nesai 2534, Ahmed 2/251 i 471, Ibn Hibban 8/126, El-Hakim 1/415, El-Bejheki 7/466 i El-Buhari u *El-Edebu-l-mufredu* 197. Hadis u cijelosti glasi ovako: "Jednog dana Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, naredio da se udjeljuje sadaka, pa jedan čovjek reče:

- Allahov Poslaniče, ja imam jedan dinar.
- Udijeli ga na sebe — odgovori Alejhisselam.
- Imam još jedan — opet će onaj čovjek.
- Udijeli ga, onda, na svoju ženu.
- Imam još jedan.
- Udijeli ga na svoje dijete.
- Imam još jedan.
- Udijeli ga na svoga slugu.
- Imam još jedan.
- Dalje ti bolje znaš kome treba."

Razlika između ovih dviju predaja, pored različitih prenosilaca (prvi prenosi Džabir, a drugi Ebu Hurejre), jest u kategorijama kojima treba dati i samom redoslijedu. U Ebu Hurejrinjoj predaji prvo se spominje sam čovjek, pa onda žena, dijete (u nekim predajama se dijete spominje prije žene), pa tek onda sluga dok Božijem putu uopće nema ni spomena. U Džabirovoj predaji pored samog sebe spominje se samo rob/dijete i Božiji put, što bi moglo značiti da se ovdje ipak radi o dva različita događaja. Ali, interesantan je završetak Džabirovog hadisa, kad Alejhisselam za zadnji dinar

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَرْبَعَةٌ دَنَانِيرُ: دِينَارًا أَعْطَيْتَهُ مِسْكِينًا وَدِينَارًا أَعْطَيْتَهُ فِي رَقَبَةٍ وَدِينَارًا أَنْفَقْتَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدِينَارًا أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ. أَفْضَلُهَا الَّذِي أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ.

745. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Najbolja su četiri dinara: dinar koji dadneš siromahu, dinar koji dadneš za oslobađanje roba, dinar koji udijeliš na Allahovom putu i dinar koji potrošiš za svoju porodicu. A najbolji je, opet, onaj koji potrošiš za svoju porodicu."⁶⁷⁴

Čovjek će biti nagrađen za sve, pa čak i za zalogaj koji stavi ženi u usta

عن سعد بن أبي وقاص أن النبي صلى الله عليه وسلم قال له: إِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا أُجِرْتَ بِهَا حَتَّى مَا تَجْعَلَ فِي فَمِ امْرَأَتِكَ.

746. Sa'd b. Ebu Vekkas prenosi da mu je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Za sve što utrošiš, a čime želiš postići Allahovo zadovoljstvo, bit ćeš nagrađen, pa čak i za zalogaj koji staviš ženi u usta."⁶⁷⁵⁻⁶⁷⁶

koji treba uložiti na Božijem putu kaže da je to najbezzvredniji dinar. Kako nisam uspio naći izvor ove predaje, tako nisam uspio naći na bilo kakvo pojašnjenje ovog hadisa, a posebno ovog zadnjeg djela. Međutim, iščitavajući sve verzije Ebu Hurejrinog hadisa, te njegove komentare, a i druge predaje koje govore o sadaki – koja sadaka je najbolja i kome prvo treba dati – došao sam do zaključka da je dinar koji se treba dati na Božijem putu najbezzvredniji u odnosu na prethodno spomenute kategorije. Drugim riječima rečeno, najvrednija sadaka je ona koju čovjek udijeli na sebe samog, zatim na svoju porodicu, što obuhvata njegovu ženu, djecu, pa i slugu, pa tek onda dolazi "Božiji put" i druge stvari za šta "on najbolje zna". A Allah, opet, najbolje zna.

⁶⁷⁴ Muslim 995.

⁶⁷⁵ Šerijatsko pravilo je da čak i obične dozvoljene stvari (*mubali*) postaju ibadet, odnosno za njih se može dobiti nagrada, ako se njima hoće postići Allahovo zadovoljstvo.

⁶⁷⁶ El-Buhari 1295 i Muslim 1628.

Dova u zadnjoj trećini noći

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي كُلِّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ يَقُولُ: مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ، مَنْ يَسْأَلُنِي فَأَعْطِيهِ، مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ.

747. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Svake noći, u zadnjoj trećini noći, naš uzvišeni Gospodar spušta se na ovozemaljsko nebo i kaže: 'Ima li onih koji Me zazivaju, pa da im se odazovem? Ima li onih koji Me mole, pa da im molbe uslišam? Ima li onih koji traže oprost za grijehе, pa da im oprostim?'"⁶⁷⁷

Kazati za nekoga da je crnomanjast ili visok/kratak, s namjerom da ga opiše, a ne ogovori

عن أبي رهم - وكان من أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم الذين بايعوه تحت الشجرة - يقول: غزوت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم غزوة تبوك فقامت ليلة بالأخضر فصرت قريباً منه فألقى علينا النعاس فطفقت أستيقظ وقد دنت راحلتي من راحلته فيفزعني دنوها خشية أن تصيب رجله في الغرز، فطفقت أؤخر راحلتي حتى غلبتني عيني بعض الليل فزاحمت راحلتي راحلة رسول الله صلى الله عليه وسلم ورجله في الغرز فأصبت رجله فلم أستيقظ إلا بقوله: حسّ. فقلت: يا رسول الله استغفر لي. فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: سرّ. فطفق رسول الله صلى الله عليه وسلم يسألني عن من تخلف من بني غفار، فقال وهو يسألني: ما فعل النفر الحمر الطوال النطاط؟ قال: فحدثته بتخلفهم قال: فما فعل السود الجعاد القصار الذين لهم نَعَمٌ بِشَبَكَةِ شَدَخ؟ فتذكرهم في بني غفار فلم أذكرهم حتى ذكرت أنهم رهط من أسلم، فقلت: يا رسول الله أولئك من أسلم. قال: فَمَا يَمْنَعُ أَحَدَ أَوْلَئِكَ حِينَ يَتَخَلَّفُ أَنْ يَحْمَلَ عَلَى بَعِيرٍ مِنْ إِبِلِهِ أَمْرًا نَشِيطًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ. فَإِنْ أَعَزَّ أَهْلِي عَلَيَّ أَنْ يَتَخَلَّفَ عَنِّي الْمُهَاجِرُونَ مِنْ قُرَيْشٍ وَالْأَنْصَارِ غِفَارٌ وَأَسْلَمٌ.

⁶⁷⁷ El-Buhari 1145, Muslim 758, Ebu Davud 1315 i Et-Tirmizi 3498.

748. Ebu Ruhm, jedan od ashaba koji su dali prisegu ispod drveta, kazuje: "Krenuh s Allahovim Poslanikom, neka je mir i blagoslov na njega, u pohod na Tebuk. Odsjeli smo na mjestu zvanom El-Ahdar. Dok smo putovali, osjećali smo kako nas obuzima drijemež. Kad se prenuh iz sna, prepadoh se kad vidjeh koliko sam se blizu primakao Alejhisselamovoj jahalici. Prepao sam se da ne povrijedim njegovu nogu u uzen-giji. Nastojao sam svoju jahalicu držati podalje od Alejhisselamove, ali u neko doba noći, kad me san ponovo savladao, moja jahalica primače se njegovoj i nagnječi mu nogu. Probudi me Alejhisselamov krik: 'Ah!'"

— Allahov Poslaniče, zamoli Allaha da mi oprostí — rekoí.

— Samo nastavi — te me stade propitivati za one koji nisu krenuli na pohod iz plemena Benu Gifar — Šta je uradila grupa blijedih, visokih i golobradih? — rekoí mu da su ostali. — Šta su uradili crnomanjasti koji imaju deve u mjestu Šebeketu Šedeh? — sprva ne znadoí na koga misli, pa se onda sjetíh da su iz plemena Eslem.

— Allahov Poslaniče, oni su iz plemena Eslem.

— Ako su već izostali iz pohoda, šta ih je onda spriječilo da na svojoj devi pošalju na Allahov put nekog spremnog, jer teško mi pada to da od muhadžira iz pohoda izostaju Kurejšíje i od ensarija pripadnici plemena Gifar i Eslem.⁶⁷⁸

عن عائشة قالت استأذن رجل على النبي صلى الله عليه وسلم فقال: بئس أخو العشيرة! فلما دخل انبسط إليه فقلت له، فقال: إن الله لا يحب الفاحش المتفحش.

749. Aiša prenosi da je neki čovjek zatražio dozvolu da ude kod Vje-rovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, pa on reče: "Loš je to čovjek."⁶⁷⁹ Ali kad ude, Alejhisselam je s njim lijepo pričao. To sam mu spomenula, pa on reče: "Allah ne voli onog ko je prirodno ili usiljeno vulgaran."⁶⁸⁰

عن عائشة قالت: استأذنت رسول الله صلى الله عليه وسلم سوذة ليلة جمع وكانت امرأة ثعلبة ثبطة فأذن لها.

⁶⁷⁸ Ahmed 4/349, Ibn Hibban 16/246 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 19/184.

⁶⁷⁹ Radi se o Ujejni b. Hisnu b. Huzejfi El-Fezariju, koga su još zvali i "poslušno ma-gare." Javno je ispoljavao islam, iako ga nije bio primio. Za vrijeme Ebu Bekra od-metnuo se od islama zajedno s onom poznatom grupom buntovnika, pa je kasnije zarobljen i doveden pred Ebu Bekra.

⁶⁸⁰ El-Buhari 6032, 6054 i 6131 i Muslim 2591.

750. Aiša priča: “U noći kada su hadžije boravile na Muzdelifi, Sevda – a bila je teška i troma – zatražila je dozvolu od Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, za polazak, pa joj je dozvolio.”⁶⁸¹

Da li je dozvoljeno prenositi vijesti

عن ابن مسعود قال: لما قسم رسول الله صلى الله عليه وسلم غنائم حنين بالجرعانة ازدحم عليه فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِ اللَّهِ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى قَوْمٍ فَكَذَّبُوا وَشَجَّوْهُ، فَكَانَ يَمْسَحُ الدَّمَ عَنْ جَبْهَتِهِ وَيَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ. قال عبد الله بن مسعود: فكأنني أنظر إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم يحكي الرجل يمسح عن جبهته.

751. Ibn Mes'ud priča: “Nakon što je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, podijelio ratni plijen s Hunejna na mjestu koje se zvalo El-Dži'irrane, oko njega se okupiše ljudi, pa on reče: ‘Allah je poslao jednog Svog roba narodu koji mu je, ne povjerovavši u njega, razbio glavu. Brišući krv sa čela, govorio je: Gospodaru, oprosti mom narodu, jer oni ne znaju.’ Kao da sad gledam u Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega – priča Abdullah b. Mes'ud – kako pričajući o tom čovjeku briše svoje čelo.”⁶⁸²

Ko sakrije sramotu nekom muslimanu

عن أبي الهيثم قال: جاء قوم إلى عقبة بن عامر فقالوا: إن لنا جيرانا يشربون ويفعلون أفنرفعهم إلى الإمام؟ قال: لا، سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: مَنْ رَأَى مِنْ مُسْلِمٍ عَوْرَةً فَسَتَرَهَا كَانَ كَمَنْ أَحْيَا مَوْعُودَةً مِنْ قَبْرِهَا.

752. Ebu-l-Hejsem prenosi da je neka grupa ljudi upitala Ukbu b. Amira:

— Hoćemo li prijaviti kadiji naše susjede koji piju i čine loša djela.

⁶⁸¹ El-Buhari 1681 i Muslim 1290.

⁶⁸² Ahmed I/427.

— Ne — odgovori Ukbe — jer sam čuo Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kada je rekao: “Ko vidi kod nekog muslimana nešto sramotno, pa to sakrije, imat će nagradu kao osoba koja je oživjela mrtvu djevojčicu, zakopan u zemlju.”⁶⁸³

Kuditi druge

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا سَمِعْتَ الرَّجُلَ يَقُولُ: هَلَكَ النَّاسُ فَهُوَ أَهْلُكُهُمْ.

753. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Kada čuješ da neko viče: ‘Pokvariše se ljudi!’, znaj da je on najgori.”⁶⁸⁴

⁶⁸³ Ebu Davud 4891 i 4892. Za ovaj se hadis veže zanimljiva priča koliko su se prve generacije brinule o hadisu Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega. Ova priča glasi ovako: Ebu Ejub se zaputio u Egipat kako bi se vidio s Ukbetom b. Amirom. Kad je Mesleme b. Mahled čuo da je Ebu Ejub pred njegovim vratima, hitro izađe i zagrli ga.

— Zašto si došao? — upita ga.

— Došao sam zbog jednog hadisa Allahovog Poslanika. Samo smo ja i Ukbe čuli ovaj hadis — odgovori Ebu Ejub.

Kad je Ukbe čuo za dolazak Ebu Ejuba, on izađe i zagrli ga, pa ga upita:

— Zašto si došao?

— Došao sam zbog hadisa Allahovog Poslanika koji govori o skrivanju sramote muslimanu, a pored mene i tebe nema niko više ko ga je bio čuo — reče Ebu Ejub.

— Da. — reče Ukbe — Čuo sam Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kada je rekao: “Ko na ovom svijetu sakrije kakvu sramotu muslimana, Allah će na Sudnjem danu sakriti njegovu sramotu.”

— Istinu si rekao — reče Ebu Ejub, potom se zaputi prema svojoj jahalici, uzjaha je i uputi se natrag prema Medini.

⁶⁸⁴ Muslim 2623.

Ne smiješ licemjeru kazati: "gospodine"

عن عبد الله بن بريدة عن أبيه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَا تَقُولُوا لِلْمَنَافِرِ سَيِّدًا! فَإِنَّهُ إِنْ يَكُ سَيِّدَكُمْ فَقَدْ أَسَخَطَكُمْ رَبُّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ.

754. Abdullah b. Burejde prenosi od svog oca da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne govorite licemjeru: 'gospodine', jer ako je on među vama takav, onda ćete time rasrditi vašeg Gospodara."⁶⁸⁵

Šta će kazati čovjek kad bude pohvaljen

عن عدي بن أرطاة قال: كان الرجل من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم إذا زُكِّي قال: اللهم لا تواخذي بما يقولون واغفري لي ما لا يعلمون.

755. Adijj b. Erta' prenosi: "Kad bi neko od Vjerovjesnikovih drugova bio pohvaljen, kazao bi: 'Gospodaru, nemoj me kazniti zbog onog što oni govore i oprosti mi ono što oni ne znaju.'"⁶⁸⁶

عن أبي قلابة أن أبا عبد الله قال لأبي مسعود أو أبو مسعود قال لأبي عبد الله: ما سمعت النبي صلى الله عليه وسلم في زعم؟ قال: يَتَسَمَّطُ الرَّجُلُ.

756. Ebu Kilabe prenosi da je Ebu Abdullah upitao Ebu Mes'uda ili e Ebu Mes'ud upitao Ebu Abdullaha:

— Šta si čuo da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao o tvrdnji?⁶⁸⁷

— Loše je to sredstvo — odgovori.⁶⁸⁸

⁶⁸⁵ Ebu Davud 4977 i Ahmed 5/346.

⁶⁸⁶ Ibn Ebu Šejbe 7/242 i Ebu Nu'ajm 5/240.

⁶⁸⁷ Glagol زعم (tvrditi) u Kur'anu se koristi kad se govori o lažnim tvrdnjama i izmišljotinama nevjernika (*A tvrdili ste da vam nećemo vrijeme za oživiljenje odrediti.* – El-Kehf 48). U arapskom jeziku ova riječ koristi se kad se hoće kazati nešto u čiju istinitost se nije sigurno. Alejhisselam je kazao da je upotreba takvih riječi loše sredstvo s kojima se želi postići određeni cilj.

⁶⁸⁸ Ebu Davud 4972.

عن أبي مسعود قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول في زعموا: بِئْسَ مَطِيَّةُ الرَّجُلِ. وسمعتة يقول: لَعْنُ الْمُؤْمِنِ كَقَتْلِهِ.

757. Ebu Mes'ud kaže: "Čuo sam Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, da je o tvrdnjama rekao: 'Loše je to sredstvo.' Čuo sam ga, također, da je rekao: 'Proklinjanje vjernika je isto kao i ubiti ga.'"⁶⁸⁹

Za ono što ne poznajete ne treba se kazati: "Allah zna da je tako"

عن ابن عباس قال: لا يقولن أحدكم لشيء لا يعلمه: الله يعلمه، والله يعلم غير ذلك، فيعلم الله ما لا يعلم، فذاك عند الله عظيم.

758. Ibn Abbas je rekao: "Za ono što ne poznajete nemojte govoriti da Allah zna da je tako, jer možda je ono u Allahovom znanju drukčije. Time biste opisivali Allahovo znanje onakvim kakvo ono nije, a to je kod Allaha veliko."⁶⁹⁰

Duga

عن ابن عباس قال: المجرّة بابٌ من أبواب السماء، وأما قوسٌ فُرح فأمان من الغرق بعد قوم نوح عليه السلام.

759. Ibn Abbas je rekao: "Mliječni put je jedna od nebeskih vrata, a duga je štit od potopa nakon Nuhovog naroda."

Mliječni put

عن أبي الطفيل: سأل ابن الكواء عليا عن المجرّة قال: هو شرج السماء ومنها فتحت السماء ماء منهمر.

⁶⁸⁹ Ahmed 4/119 i El-Bejheki 10/247.

⁶⁹⁰ Abdurrezzak 8/477.

760. Ebu-t-Tufejl prenosi da je Ibnu-l-Kevva upitao Aliju o Mliječnom putu, pa mu on reče: "To je procjep na nebesima odakle se izlila ogromna voda."⁶⁹¹

عن ابن عباس: القوس أمان لأهل الأرض من الغرق والمحرة باب السماء الذي تنشق منه

761. Ibn Abbas je rekao: "Duga štiti ljude od potopa, a Mliječni put je nebeski otvor kroz koji se izliva voda."

Ko mrzi da se kaže:

"Gospodaru, učini me na mjestu Tvoje milosti"

عن أبي الحارث الكرمانى قال: سمعت رجلاً قال لأبي رجاء: أقرأ عليك السلام وأسأل
أن يجمع بيني وبينك في مستقر رحمته. قال: وهل يستطيع أحد ذلك؟ قال: فما مستقر
رحمته؟ قال: الجنة. قال: لم تصب. قال: فما مستقر رحمته؟ قال: رب العالمين.

762. Ebu Haris El-Kermani prenosi da je neki čovjek rekao Ebu Redžau:

— Selamim te i molim Allaha da nas spoji u mjestu Njegove milosti.

— A da li to može iko uspjeti? — upita Ebu Redža — Znaš li ti koje je mjesto Njegove milosti?

— Džennet — odgovori čovjek.

— Nisi pogodio — odgovori Ebu Redža.

— Pa koje je onda mjesto Njegove milosti?

— To je sam Gospodar svih svjetova.

Ne psujte vrijeme

عن أبي هريرة أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ: يَا خَيِّتَ الدَّهْرَ. —
اللهُ هُوَ الدَّهْرُ.

⁶⁹¹ Et-Taberani u *El-Kebiru* 10/243

763. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne smijete kazati: 'Lošeg li vremena!' jer Allah je vrijeme."⁶⁹²

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَقُولُ أَحَدُكُمْ: يَا خَيِّتَ الدَّهْرَ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَنَا الدَّهْرُ أُرْسِلَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، فَإِذَا شِئْتُ قَبَضْتُهُمَا. وَلَا يَقُولَنَّ لِلْعَيْنِ الْكَرَمَ، فَإِنَّ الْكَرَمَ الرَّجُلُ الْمُسْلِمُ.

764. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne smijete kazati: 'Lošeg li vremena!' jer je Allah rekao: 'Ja sam vrijeme, smjenjujem dan i noć i ako hoću, mogu ih ukinuti. I ne smijete kazati za grožđe da je plemenito,'⁶⁹³ jer takav je čovjek musliman."⁶⁹⁴

Nije lijepo buljiti za nekim

عن مجاهد قال: يكره أن يحذ الرجل إلى أخيه النظر أو ينبعه بصره إذا ولي، أو يسأله من أين جئت وأين تذهب.

765. Mudžahid je rekao: "Ružno je da buljiš u nekoga ili da ga pogledom pratiš kada se okrene ili da pitaš odakle je došao i gdje ide."

Kazati nekome: "Teško tebi!"

عن أنس أن النبي صلى الله عليه وسلم رأى رجلاً يسوق بدنة قال: ارْكَبْهَا فَقَالَ: إِيَّاها بدنة. قال: ارْكَبْهَا! قال: إِيَّاها بدنة. قال: ارْكَبْهَا! قال: إِيَّاها بدنة. قال: ارْكَبْهَا! قال: إِيَّاها بدنة. قال: ارْكَبْهَا! قال: إِيَّاها بدنة.

766. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, vidio nekog čovjeka koji je vodio dobro ugojenu devu,⁶⁹⁵ pa mu reče:

⁶⁹² Muslim 2246 i 2247 i Ahmed 2/275.

⁶⁹³ Arapi su nazivali grožđe plemenitim, jer je vino napravljeno od njega podsticalo na darežljivost i plemenitost.

⁶⁹⁴ Muslim 2246 i 2247 i Ahmed 2/318.

⁶⁹⁵ Riječ البدنة podjednako se koristi za dobro ugojenu i devu i kravu – s tim što se više

- Uzjaši je!
- Ali ona je ugojena — uzvratu čovjek.
- Uzjaši je! — ponovi Alejhisselam.
- Ali ona je ugojena.
- Uzjaši je!
- Ali ona je ugojena.
- Uzjaši je, teško tebi! — reče Alejhisselam.⁶⁹⁶

عن المسور بن رفاعة القرظي قال: سمعت ابن عباس ورجل يسأله فقال: إني أكلت حمر ولحماً، فهل أتوضأ؟ فقال: ويحك أتوضأ من الطيبات؟!

767. El-Misver b. Rifa'a El-Kurezi prenosi da je neki čovjek upitao Ibn Abbasa: "Jeo sam hljeba i mesa, da li se sada moram abdestiti?" "Teško ti tebi, zar ćeš se abdestiti zbog lijepih stvari?!", odgovori Ibn Abbas.⁶⁹⁷

عن جابر قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم حنين بالجرعانة والتبر في حجر بلال وهو يقسم فجاءه رجل فقال: اعدل فإنك لا تعدل! فقال: ويحك فمن يعدل إذا لم أعدل؟ قال عمر: دعني يا رسول الله أضرب عنق هذا المنافق. فقال: إن هذا مع أصحاب له أو في أصحاب له يقرأون القرآن لا يحاوز تراقيهم. يمرقون من الدين كما يمرق السهم من الرمية.

768. Džabir priča: "Na dan pobjede na Hunejnu, u mjestu zvanom El-Dži'irrane, Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, dijelio ratni plijen, a Bilal u svom naručju držao tibr,⁶⁹⁸ kad dođe neki čovjek⁶⁹⁹ i obrati se Alejhisselamu:

koristi za devu – koja je namijenjena kao hedj. Hedj je stoka koja je namijenjena da se "daruje" (žrtvuje) u Haremu, te se zbog toga i zove hedj. Žrtvovati se može deva, krava i sitna stoka. S obzirom da se radi o "poklonu" Allahovoj kući, takvu devu dozvoljeno je jahati samo u nuždi. Ali, ako prilikom jahanja životinja izgubi na težini, čužan je to novčano nadoknaditi i to će podijeliti sirotinji.

⁶⁹⁶ El-Buhari 2754 i Muslim 1323.

⁶⁹⁷ El-Bejhaki 1/160.

⁶⁹⁸ Komad zlata ili srebra koji nije obrađen.

⁶⁹⁹ Muhammed b. Ishak kaže da je to bio Zu-l-Huvejsare Et-Temimi.

— Pravedno dijeli, jer nisi pravedan.

— Teško tebi, ako ja nisam pravedan, ko je onda?! — uzvratí Alejhi-s-selam.

— Dopusti mi, Allahov Poslaniče, da ubijem ovog licemjera — umiješa se Omer.

-- Ovaj je od onih koji uče Kur'an, ali im on ne prolazi mimo grla izlijeću iz vjere kao što strijela prolazi kroz lovinu.⁷⁰⁰

عن بشير بن معبد السدوسي - وكان اسمه زحم بن معبد - فهاجر إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: مَا اسْمُكَ؟ قال: زحم. قال: بَلْ أَنْتَ بَشِيرٌ. قال: بينما أنا أمشي مع رسول الله صلى الله عليه وسلم إذ مر بقبور المشركين فقال: لَقَدْ سَبَقَ هَؤُلَاءَ خَيْرٌ كَثِيرٌ. ثلاثاً، فمر بقبور المسلمين فقال: لَقَدْ أَدْرَكَ هَؤُلَاءَ خَيْرًا كَثِيرًا. ثلاثاً، فحانت من النبي صلى الله عليه وسلم نظرة فرأى رجلاً يمشي في القبور وعليه نعلان فقال: يَا صَاحِبَ السَّبْيَيْنِ، أَلْقِ سَبْيَيْكَ. فنظر الرجل فلما رأى النبي صلى الله عليه وسلم خلع نعليه فرمى بهما.

769. Bešir b. Ma'bed Es-Sedusi – prije se svao Zahm b. Ma'bed, ali nakon Hidžre, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, upitao ga je: "Kako se zoveš?" "Zahm", odgovori. "Od sada si Bešir", reče Alejhi-s-selam – priča: "Dok sam hodao s Allahovim Poslanikom, neka je mir i blagoslov na njega, prođosmo pokraj mušričkih grobova, pa on tri puta reče: 'Maši ih veliko dobro!' Malo poslije toga prođe pored muslimanskih mezarova, pa tri puta reče: 'Ovi su doživjeli veliko dobro!' Najednom, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ugleda čovjeka koji je u sibtijetskim sandalama hodao po kaburovima, pa mu reče: 'Vlasniče sibtijeta,⁷⁰¹ baci ih!' Čovjek pogleda i kad vidje Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, skide sandale i baci ih."⁷⁰²

⁷⁰⁰ El-Buhari 3138 i Muslim 1063.

⁷⁰¹ Sibtijje su sandale napravljene od uštavljene kravlje kože. Prije islama nosili su ih samo imućni ljudi.

⁷⁰² Ebu Davud 3230, En-Nesai 2047 i Ibn Madždže 1568.

Gradnja

عن محمد بن أبي فديك عن محمد بن هلال أنه رأى حُجَرَ أزواج النبي صلى الله عليه وسلم من جريد مستورة بمسوح الشعر. فسألته عن بيت عائشة فقال: كان بابه من وجهة الشَّام. فقلت: مصراعاً كان أو مصراعين؟ قال: كان باباً واحداً. قلت: من أي شيء كان؟ قال: من عرعر أو ساج.

770. Muhammed b. Ebu Fudejk prenosi da je Muhammed b. Hilal vidio kuće Vjerovjesnikovih žena koje su bile sagrađene od ogoljenih palminih grana i pokrivene kožom. Upitah ga za Aišinu kuću, pa reče:

- Vrata su bila okrenuta prema Šamu.
- Da li su bila s jednim ili dva krila? — upitah ga.
- Bila su jedna vrata — reče.
- A od čega su bila? — ponovo upitah.
- Od smreke ili sadža.

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَبْنِيَ النَّاسُ بُيُوتًا يَوْشُونَهَا وَشَى الْمَرَّاحِلَ.

771. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Neće se desiti smak svijeta sve dok ljudi ne počnu graditi kuće ukrašene poput urešenog platna."

Kazati: "Ne, tako ti oca!"

عن أبي هريرة قال: جاء رجل إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله أي الصدقة أفضل أجراً؟ قال: أَمَا وَأَيُّكَ لَتَبَّانَهُ: أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَاحِبُ شَحِيحٍ تَخْشَى الْفَقْرَ وَتَأْمَلُ الْغِنَى، وَلَا تَمُهِلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ قُلْتَ: لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا، وَفَدَّ كَانَ لِفُلَانٍ.

772. Ebu Hurejre prenosi da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega, i upitao ga:

- Za koju je sadaku najveća nagrada?

— Oca ti,⁷⁰³ znat ćeš! Za onu koju udijeliš dok si zdrav, pohlepan za imetkom, bojiš se siromaštva i žudiš za bogatstvom. Ne odlaži je do trena kada duša dode do grla. Tada ćeš govoriti kome da se udijeli, a to je davno trebalo biti urađeno.⁷⁰⁴

Kada od nekog budeš nešto tražio ne pretjeruj i ne hvali ga

عن عبد الله قال: إذا طلب أحدكم الحاجة فليطلبها طلبا يسيرا، فإنما له ما قدر له. ولا يأتي أحدكم صاحبه فيمدحه فيقطع ظهره.

773. Abdullah je rekao: “Kad budete nešto tražili, neka to onda bude neznatno, jer ćete dobiti ono što vam je već određeno, i nemojte uništavati druge hvaleći ih.”⁷⁰⁵

عن أبي عزة يسار بن عبد الله الهذلي عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ فَبْضَ عَبْدٍ بِأَرْضٍ جَعَلَ لَهُ بِهَا - أَوْ فِيهَا - حَاجَةً.

774. Ebu Izze Jessar b. Abdullah El-Huzeli prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Kad Allah hoće da nekoga usmrti u određenoj zemlji, onda mu odredi u njoj neku potrebu.”⁷⁰⁶

Razati: “Ne bilo ti dušmana!”

عن أبي عبد العزيز قال: أمسى عندنا أبو هريرة فنظر إلى نجم على حِيتَالِه فقال: والذي نفس أبي هريرة بيده ليودن أقوام ولوا إمارات في الدنيا وأعمالا أنهم كانوا متعلقين عند ذلك

⁷⁰³ Hafiz Ibn Hadžer smatra da se ovaj događaj desio prije zabrane zaklinjanja očevima. Međutim, El-Munziri smatra ovo mišljenje slabim, jer se ne može sa sigurnošću utvrditi nastanak dotičnog hadisa, već kaže da je riječ o običnoj poštapalici, a ne zakletvi. Ovo mišljenje su odabrali i En-Nevevi i El-Bejdavi.

⁷⁰⁴ El-Buhari 1419 i Muslim 1032.

⁷⁰⁵ Ibn Ebu Šejbe 5/297.

⁷⁰⁶ Et-Tirmizi 2147, Ahmed 3/421, Ibn Hibban 14/19 i El-Hakim 1/102.

النجم ولم يلوا تلك الإمارات ولا تلك الأعمال. ثم أقبل علي فقال: لا بل شئتكم كثير
هذا ساغ لأهل المشرق في مشرقهم. قلت: نعم والله. قال: لقد قبح الله ومكر فوالسني
نفس أبي هريرة بيده ليسوقنهم حمرا غضابا كأنما وجوههم المجان المطرقة، حتى بلحنتهم
الزروع بزراعته وذا الضرع بضرعته.

775. Ebu Abdulaziz priča: "Ebu Hurejre je zakonačio kod nas, pa pogleda u zvijezdu koja se svjetlucala naspram njega i reče:

— Tako mi Onoga u čijoj je ruci Ebu Hurejrina duša, poželjet će oni koji su preuzeli na sebe pitanje vlasti i upravljanja na ovom svijetu da su bili okačeni za onu zvijezdu, a da nisu bili zaduženi za to. Potom se okrenu prema meni: 'Ne im'o ti dušmana, je li sve ovo dostupno istočnjacima na istoku?

— Da, tako mi Allaha — odgovorih.

— Allah će ih poniziti i obmanuti! Tako mi Onoga u čijoj je ruci Ebu Hurejrina duša, zasigurno će ih povesti kao bijesne magarce, lica poput čebelih štitova, sve dok ne stignu do zemljoradnika na njegovu imanju i pastira u njegovu stadu."

Kazati: "Allah i taj čovjek"

عن مغيث - يزعم - أن ابن عمر سأله عن مولاة فقال: الله وفلان. قال ابن عمر: لا تنس كذلك، لا تجعل مع الله أحدا، ولكن قل: فلان بعد الله.

776. Mugis prenosi da ga je Ibn Omer upitao ko mu je zaštitnik, na što je on odgovorio:

— Allah i taj čovjek.

— Nemoj tako govoriti! — ukori ga Ibn Omer — nemoj s Allahom nikoga izjednačavati, nego kaži: 'Taj čovjek, poslije Allaha.'

Kazati: "Šta Allah i ti htjednete"

عن ابن عباس قال رجل للنبي صلى الله عليه وسلم: ما شاء الله وشئت. قال: جَعَلْتُ الله ما شاء الله وَخَدَهُ.

777. Ibn Abbas prenosi da je neki čovjek kazao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega:

— Šta Allah i ti htjednete — pa ga Alejhisselam ukori:

— Dao si Allahu druga! Ono što samo Allah hoće.⁷⁰⁷

Pjevanje i zabava

عن عبد الله بن دينار قال: خرجت مع عبد الله بن عمر إلى السوق فمر على جارية صغيرة تغني فقال: إن الشيطان لو ترك أحدا لترك هذه.

778. Abdullah b. Dinar priča: "Otiđoh s Abdullahom b. Omerom do pijace i tamo prodosmo pokraj male djevojčice koja je pjevala, pa Ibn Omer reče: 'Kada bi šejtan ikoga ostavio, ostavio bi nju.'"⁷⁰⁸

عن أنس بن مالك قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَسْتُ مِنْ دَدٍ، وَلَا الدُّدُ مِنِّْي بِشَيْءٍ.

779. Enes b. Malik prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ja nisam od onih koji se zabavljaju i igraju, niti to meni dolikuje."⁷⁰⁹

عن سعيد بن جبير عن ابن عباس: «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ» قال: الغناء وأشباهه.

780. Seid b. Džubejr prenosi od Ibn Abbasa da se riječi: *A ima ih koji kupuju priče za razonodu...*⁷¹⁰ odnose na pjevanje i njemu sličnim stvarima.⁷¹¹

⁷⁰⁷ Ebu Nu'ajm 4/99.

⁷⁰⁸ El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/223.

⁷⁰⁹ El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/217 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 19/343.

⁷¹⁰ Luqman, 6.

⁷¹¹ El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/223.

عن البراء بن عازب قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أَفْتُسُوا السَّلَامَ تَسْلُمُوا وَالْأَشْرَةُ شَرٌّ. قال أبو معاوية: والأشْر العيب.

781. El-Bera b. Azib prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Širite selam i bit ćete spašeni. Razuzdanost je ružna."⁷¹² Ebu Muavija je rekao da se pod razuzdanosti misli na badavisanje.

عن سلمان بن سمير الإلهاني عن فضالة بن عبيد وكان يجمع من المجامع، فبلغه أن أقبيد يلعبون بالكوبة فقام غضبانا ينهى عنها أشد النهي، ثم قال: ألا إن اللاعب بها لياكل ثمير كاكل لحم الخنزير ومتوضيء بالدم.

782. Selman b. Semir El-Ilhani prenosi da je Fedale b. Ubejd sjedio u nekom društvu i kad je čuo da neki igraju tavle, ustade ljutit, žestoko se protiveći nečemu takvom, rekavši: "Igrač tavle će biti kažnjen poput onog koji jede svinjsko meso ili onog koji se krvlju abdesti."

Čudoređe i lijepo ponašanje

عن ابن مسعود قال: إنكم في زمان كثير فقهاؤه قليل خطباؤه، قليل سؤاله كثير معصيه العمل فيه قائد للهوى. وسيأتي من بعدكم زمان قليل فقهاؤه كثير خطباؤه كثير سيئه قليل معطوه، الهوى فيه قائد للعمل، اعلموا أن حسن الهدى في آخر الزمان خير من بعث العمل.

783. Ibn Mes'ud je rekao: "Živite u vremenu u kojem živi dosta znataca, a malo propovjednika, malo prosjaka, a puno dobrotvora, u vremenu u kojem djelo upravlja strastima. Ali, poslije vas će doći vrijeme kada će biti malo učenih, a puno propovjednika, dosta prosjaka, a malo zanih koji daju i kada će strast predvoditi djelo. Znajte da će pred kraj svijeta lijepo ponašanje biti bolje od pojedinih djela."⁷¹³

⁷¹² Ahmed 4/286 i Ebu Ja'la 3/246.

⁷¹³ El-Hakim 4/529, Abdurrezzak 2/382 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 3/197.

عن خالد بن عبدالله عن الجريري عن أبي الطفيل قال: قلت لأبي الطفيل: رأيت النبي صلى الله عليه وسلم؟ قال: نعم، ولا أعلم على ظهر الأرض رجلاً رأى النبي صلى الله عليه وسلم غيري. قال: وكان أبيض، مليح الوجه.

وعن يزيد بن هرون عن الجريري قال: كنت أنا وأبو الطفيل (عامر بن واثلة الكنانى) نطوف بالبيت. قال أبو الطفيل: ما بقي أحد رأى النبي صلى الله عليه وسلم غيري. قلت: ورأيت؟ قال: نعم. قلت: كيف كان؟ قال: كان أبيض مليحاً مقصداً.

784. Halid b. Abdullah prenosi od El-Džurejrija da je upitao Ebu-t-Tufejla:

— Da li si vidio Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega?

— Da — odgovori — i ne znam da pored mene ima na zemaljskoj kugli živ čovjek koji ga je, takoder, vidio. Bio je bijele puti i punašnog lica.

Jeziđ b. Harun prenosi od El-Džurejra: "Ja i Ebu-t-Tufejl (Amir b. Vasile El-Kinani) činili smo tavaf oko Kabe, pa Ebu-t-Tufejl reče:

— Pored mene niko više nije živ ko je vidio Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega.

— Vidio si ga? — upitah ga.

— Da.

— Kako je izgledao?

— Bio je bijele puti i umjerene grade.⁷¹⁴

عن ابن عباس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: الْهَدْيُ الصَّالِحُ وَالسَّمْتُ الصَّالِحُ وَالْإِقْتِصَادُ جُزْءٌ مِنْ خَمْسَةِ وَعِشْرِينَ جُزْءًا مِنَ النَّبُوءَةِ.

785. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Čudorede, lijepo ponašanje i umjerenost jedan su od dvadeset i pet dijelova vjerovjesništva."⁷¹⁵

عن ابن عباس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ الْهَدْيَ الصَّالِحَ وَالسَّمْتَ الصَّالِحَ وَالْإِقْتِصَادُ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنَ النَّبُوءَةِ.

⁷¹⁴ Muslim 2340, Ahmed 5/454 i Et-Tirmizi 1/41.

⁷¹⁵ Ahmed 1/296, Ebu Davud 4776, El-Bejheki 10/194 i Et-Taberani 12/106.

786. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Čudoređe, lijepo ponašanje i umjerenost jedan su od sedamdeset dijelova vjerovjesništva."⁷¹⁶

"I vijesti će ti same doći"

عن عكرمة قال: سألت عائشة رضي الله عنها: هل سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يتمثل شعرا قط؟ فقالت: أحيانا إذا دخل بيته يقول: وَيَأْتِيكَ بِالْأَخْبَارِ مَنْ لَمْ تَزُودْ.

787. Ikrime priča da je upitao Aišu:

— Da li si ikada čula da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, citirao stihove?

— Ponekad kad bi ušao u kuću, kazao bi: "I vijesti će ti same doći."⁷¹⁷

عن ابن عباس قال: إنما كلمة نبي: وَيَأْتِيكَ بِالْأَخْبَارِ مَنْ لَمْ تَزُودْ.

788. Ibn Abbas je rekao: "I vijesti će ti same doći" stihovi su koje je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, citirao."

Koje želje nisu poželjne

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا تَمَنَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَنْظُرْ مَا يَسْتَرْ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا يُعْطَى.

789. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kad budete nešto željeli, dobro pazite šta je to, jer niko ne zna šta će mu se dati."⁷¹⁹

716: Taberani u *El-Kebiru* 12/106.

717: pjesnika Tarefe b. El-Abda, a strofa u cijelosti glasi: "Vrijeme će ti pokazati šta ti znao/I vijesti će ti same doći."

718: Tirmizi 2848 i Ahmed 6/156.

719: Ahmed 2/357, Ibn Ebu Šejbe 6/48, Ebu Davud Et-Tajalisi 1/307 i Abd b. Humejd 4/34.

Ne kažite za grožde da je plemenito

عن وائل بن حجر عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ الْكَرُمَ، وَقُولُوا الْحَبَلَةَ.

790. Vail b. Hudžr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nemojte govoriti: plemenita, nego: loza."⁷²⁰

Kazati: "Teško tebi!"

عن أبي هريرة قال: مر النبي صلى الله عليه وسلم برجل يسوق بدنة فقال: ارْكَبْهَا! فقال: يا رسول الله إنما بدنة. فقال: ارْكَبْهَا! قال: إنما بدنة. قال في الثالثة أو في الرابعة: وَيَحْك ارْكَبْهَا!

791. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, prošao pored čovjeka koji je vodio dobro ugojenu devu,⁷²¹ pa mu reče:

- Uzjaši je.
- Allahov Poslaniče, ona je ugojena — odgovori.
- Uzjaši je — ponovo će Alejhisselam.
- Ugojena je. — A Alejhisselam će na to treći ili četvrti put:
- Uzjaši je, teško tebi.⁷²²

Kazati za nekog da je naivan

عن حمنة بنت جحش قالت: قال النبي صلى الله عليه وسلم: مَا هِيَ يَا هَتَّاهُ

792. Hamna bint Džahš prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Šta je ona? Naivna!"

⁷²⁰ Muslim 2248.

⁷²¹ Vidi hadis br. 766.

⁷²² Vidi hadis br. 766.

عن حبيب بن صهيب الأسدي: رأيت عمارا صلى المكتوبة ثم قال لرجل إلى جنبه: هناه! ثم قام.

793. Habib b. Suhban kaže: "Vidio sam Ammara kad je klanjao farz-namaz, poslije čega je čovjeku do njega rekao: 'Sramota!' Potom ustade."

عن الشريد قال: أردفني النبي صلى الله عليه وسلم فقال: هَلْ مَعَكَ مِنْ شِعْرِ أُمِّةٍ بَنِي الصَّلَاتِ؟ قلت: نعم. فَأَنشَدْتَهُ بَيْتًا. فقال: هبه. حتى أَنشَدْنَاهُ مِائَةَ بَيْتٍ.

794. Eš-Šerid kazuje: "Sustiže me Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, pa mi reče:

— Znaš li išta od poezije Umejjeta b. Ebu-s-Salta?

— Da — odgovorih, te mu izrecitirah jedan stih.

— Još — reče Alejhisselam, a ja mu onda izrecitirah stotinu stihova.⁷²³⁷²⁴

Kazati: "Lijen sam"

عن عائشة أنها قالت: لا تدع قيام الليل، فإن النبي صلى الله عليه وسلم كان لا بذره وكان إذا مرض أو كسل صلى قاعدا.

795. Aiša je rekla: "Ne propuštaj noćni namaz jer ga ni Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, nije propuštao. Ako bi bio bolestan ili osjetio lijenost, klanjao bi sjedeći."⁷²⁵

Tražiti zaštitu od lijenosti

عن أنس بن مالك قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يكثر أن يقول: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَضَلَعِ الدِّينِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ.

Ovaj hadis nije tematski vezan za ovo poglavlje.

⁷²³ Muslim 2255.

⁷²⁴ Ebu Davud 1307, El-Hakim 1/452 i Ibn Huzejme 2/177.

796. Enes b. Malik prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, često govorio: "Gospodaru, zaštititi me od brige, tuge, nemoći, lijenosti, strašljivosti, škrtosti, tereta duga i ljudske nadmoći."⁷²⁶

Kazati: "Ja sam tvoj kurban"

عن أنس بن مالك قال: كان أبو طلحة يثبو بين يدي رسول الله صلى الله عليه وسلم ويشر كنانته ويقول:

وجهي لوجهك الوقاء ونفسي لنفسك الفداء

797. Enes b. Malik kazuje: "Ebu Talha je klečao ispred Allahova Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, ispred sebe je razasuo svoj to-bolac i govorio:

Moje lice je tvojemu štit

*I moja duša tebi kurban je."*⁷²⁷

عن أبي ذر قال: انطلق النبي صلى الله عليه وسلم نحو البقيع وانطلقت أتלוه فالتفت فرآني فقال: يا أبا ذر. فقلت: لبيك يا رسول الله وسعديك وأنا فداؤك. فقال: إِنَّ الْمُكْرِبِينَ هُمْ الْمُقِلُّونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا وَهَكَذَا فِي حَقِّ. قلت: الله ورسوله أعلم. فقال: هَكَذَا. ثلاثاً ثم عرض لنا أحد فقال: يا أبا ذر. فقلت: لبيك رسول الله وسعديك وأنا فداؤك. قال: مَا يُسِّرُنِي أَنْ أَحْدًا لَالٍ مُحَمَّدَ ذَهَبًا فَيُمْسِي عِنْدَهُمْ دِينَارٌ - أَوْ قَالَ - مِثْقَالٌ. ثم عرض لنا واد فاستنتل، فظننت أن له حاجة فجلست على شفير وأبطأ علي. قال: وحشيت عليه ثم سمعته كأنه يناجي رجلاً ثم خرج إلي وحده فقلت: يا رسول الله من رجل الذي كنت تناجي؟ فقال: أَوْ سَمِعْتَهُ؟ قلت: نعم. قال: فَإِنَّهُ جِبْرِيلُ أَتَانِي فَبَشَّرَنِي أَنَّهُ مِنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ. قلت: وإن زنى وإن سرق؟ قال: نعم.

⁷²⁶ El-Buhari 6369, Et-Tirmizi 3484 i Ahmed 3/159.

⁷²⁷ Ahmed 3/261, Humejdi 2/506 i Ebu Nu'ajm 7/393. Ovo se desilo na Uhudu, u bici u kojoj su muslimani poraženi. Junaštvo Ebu Talhe u cijelosti su zabilježili El-Buhari 3811 i Muslim 1811.

798. Ebu Zerr kazuje: "Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, uputi prema mezarju El-Beki, a ja krenuh za njim. Okrenu se i pogleda me, pa reče:

— O Ebu Zerrel!

— Odazivam ti se, Allahov Poslaniče. Ja sam tvoj kurban — rekoh.

— Imućni ljudi na Sudnjem će danu biti najsiromašniji, osim onih koji kažu određene riječi na pravom mjestu.

— Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju — odgovorih. Uto se pred nama ukaza brdo Uhud.

— O Ebu Zerrel — opet me zovnu Alejhisselam.

— Odazivam ti se, Allahov Poslaniče, ja sam tvoj kurban!

— Ne bih volio da Muhammedova porodica ima zlata koliko je brdo Uhud i da im od toga ostane makar i jedan dinar — ili je rekao: gram.

Potom dodosmo do jedne doline. Alejhisselam se odvoji, a ja sjedoh na jednu ivicu, misleći da se Alejhisselam odvojio zbog neke svoje potrebe. Prošlo je bilo dosta vremena otkako ga nema, pa me počeo obuzimati strah. Uto čuh njegov glas, kao da s nekim tiho razgovara. Ali, čomalo se preda mnom pojavi sam.

— Allahov Poslaniče, s kim si to razgovarao?

— Zar si ga čuo?

— Jesam.

— To mi je bio došao Džibril da me obraduje da će svaki čovjek iz mog ummeta koji umre, ne pripisujući Allahu druga, ući u Džennet, a ja ga upitah: 'Makar bludničio i krao?' 'Da', potvrdi Džibril.⁷²⁸

Kazati: "Moj otac i mati su tvoj kurban"

عن علي قال: ما رأيت النبي صلى الله عليه وسلم بفدي رجلا بعد سعد سمعته يقول: رُبُّكَ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي.

799. Alija priča: "Nisam čuo da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, "žrtvovao" svoje roditelje za bilo koga nakon Sa'da kad mu je govorio: 'Gađaj, moji roditelji ti kurban bili.'⁷²⁹

El-Buhari 6444 i Muslim 93.

El-Buhari 4055, Muslim 2412 i Ahmed 4/352.

عن عبد الله بن بريدة عن أبيه: خرج النبي صلى الله عليه وسلم إلى المسجد - وأبو موسى يقرأ - فقال: مَنْ هَذَا؟ فقلت: أنا بريدة جعلت فداك. قال: قَدْ أُعْطِيَ هَذَا مِزْمَارًا مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ.

800. Abdullah b. Burejde prenosi od svog oca: "Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ude u mesdžid, dok je Ebu Musa učio u jednom ćošku.

— Ko je ovo? — upita Alejhisselam.

— Ja sam Burejde, tvoj kurban — rekoh.

— Ovome je dat lijep glas poput onih iz Davudove porodice."⁷³⁰

Kazati onome čiji otac nije doživio islam "sinčiću moj"

عن شريك بن نملة أنه قال: أتيت عمر بن الخطاب رضي الله عنه فجعل يقول: يا بن أخي. ثم سألتني فانتسبت له، فعرف أن أبي لم يدرك الإسلام فجعل يقول: يا بني يا بني.

801. Šerik b. Nemle kazuje: "Došao sam Omeru b. El-Hattabu, pa me on počeo oslovljavati sa: 'Sine brata moga', ali kada sam mu rekao čiji sam i kad je vidio da moj otac nije doživio islam, onda mi reče: 'Sinčiću moj, sinčiću moj'."⁷³¹

عن أنس قال: كنت خادما للنبي صلى الله عليه وسلم قال: فكنت أدخل بغير استئذان فحجنت يوما فقال: كَمَا أَنْتَ يَا بُنَيَّ فَإِنَّهُ قَدْ حَدَّثَ بَعْدَكَ أَمْرٌ، لَا تَدْخُلَنَّ إِلَّا بِإِذْنٍ.

802. Enes priča: "Bio sam Vjerovjesnikov, neka je mir i blagoslov na njega, sluga pa sam ulazio bez traženja dozvole. Kad udoh jednog dana, Alejhisselam mi reče: 'Desila se jedna stvar, sinčiću moj, zato od sada nemoj ulaziti dok ne zatražiš dozvolu.'"

⁷³⁰ Muslim 793 i Ebu Davud 1341.

⁷³¹ Ibn Ebu Šejbe 5/326.

عن ابن أبي صعصعة عن أبيه أن أبا سعيد الخدري قال له: يا بني.

803. Ibn Ebu Sa'sa' prenosi od svoga oca da mu je Ebu Seid El-Hudri rekao: "Moj sinčiću."⁷³²

Ne kazati: "mrzovoljan sam"

عن عائشة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَقُولُنَّ أَحَدُكُمْ: خَبَيْتُ نَفْسِي، وَلَكِنْ لِيَقُلْ: لَقِيتُ نَفْسِي.

804. Aiša prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njezga, rekao: "Ne govorite da ste mrzovoljni, već da ste neraspoloženi."⁷³³

Nadimak Ebul-Hakem

عن هانئ بن يزيد أنه لما وفد إلى النبي صلى الله عليه وسلم مع قومه فسمعهم النبي صلى الله عليه وسلم وهم يكتونه بأبي الحكم فدعاه النبي صلى الله عليه وسلم فقال: إِنَّ اللَّهَ هَبَ الْحُكْمَ وَإِلَيْهِ الْحُكْمُ، فَلِمَ تَكْنِيْتُ بِأَبِي الْحَكَمِ؟ قال: لا، ولكن قومي إذا اختلفوا في شيء أتوني فحكمت بينهم فرضي كلا الفريقين. قال: مَا أَحْسَنَ هَذَا. ثم قال: مَا لَكَ مِنَ الْوَلَدِ قُلْتَ: يَا شَرِيحَ وَعَبْدُ اللَّهِ وَمُسْلِمَ بَنُو هَانِئٍ. قال: قَمَنْ أَكْبَرُهُمْ؟ قلت: شريح. قال: فَأَنْتَ أَبُو شَرِيحَ. ودعا له ولولده. وسمع النبي صلى الله عليه وسلم يسمون رجلا منهم عبد الحجر فقال النبي صلى الله عليه وسلم: مَا اسْمُكَ؟ قال: عبد الحجر. قال: لَا أَنْتَ عَبْدُ اللَّهِ. قال: شريح. وإن هانئا لما حضر رجوعه إلى بلاده أتى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: أخبرني بأبي شيء يوجب لي الجنة؟ قال: عَلَيْكَ بِحُسْنِ الْكَلَامِ وَبَذْلِ الطَّعَامِ.

805. Hani b. Jezid prenosi da ga je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, kad je došao s delegacijom iz svog plemena i kad je čuo kako ga oslovljavaju sa Ebu-l-Hakem, zovnuo i rekao mu:

⁷³² Sličnu predaju bilježi Ebu Davud 4964.

⁷³³ El-Buhari 6179, Muslim 2250, En-Nesai u *Es-Sunenu-l-kubra* 10888 i Ibn Hibban 13/31.

— Allah je sudac i samo Njemu pripada pravo presuđivanja; zašto si onda sebi dao nadimak Ebu-I-Hakem (“Sudija”)?

— Nisam ga sam sebi dao, već kad se ljudi iz moga plemena ne bi mogli dogovoriti oko nečega, dolazili bi meni, pa bi im ja kazao svoj sud i obje bi strane bivale zadovoljne — odgovori Hani.

— Lijepo. Koliko imaš djece? — upita Alejhisselam.

— Imam Šurejha, Abdullaha i Muslima — odgovori.

— Koji je najstariji?

— Šurejh.

— Neka ti onda nadimak bude Ebu Šurejh — reče Alejhisselam, potom uputi Allahu dovu za njega i njegovu djecu.

Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, čuo, također, kako jednog zovu Abdulhadžer, pa ga upita:

— Kako se zoveš?

— Abdulhadžer (“Rob kamena”) — odgovori.

— Ne, nego si Abdullah (“Allahov rob”) — uzvratila Alejhisselam.

Kada se primaklo vrijeme povratka u svoje mjesto, Hani dode Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i upita ga:

— Kaži mi čime ću zaslužiti Džennet?

— Lijepim govorom i udjeljivanjem hrane — odgovori Alejhisselam. ➤

Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, volio lijepo ime

عن أبي حذرد قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: مَنْ يَسُوفُ إِلَيْنَا هَذِهِ - أَوْ قَالَ - مَنْ يَمِيعُ إِلَيْنَا هَذِهِ؟ قَالَ رَجُلٌ: أَنَا. فَقَالَ: مَا اسْمُكَ؟ قَالَ: فُلَانٌ. قَالَ: اجْلِسْ. ثُمَّ قَامَ آخَرُ فَقَالَ: مَا اسْمُكَ؟ فَقَالَ: فُلَانٌ. فَقَالَ: مَا اسْمُكَ؟ قَالَ: نَاجِيَةٌ. قَالَ: أَنْتَ لَهَا، فَسَقَهَا.

806. Ebu Hadred prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

⁷³⁴ Ebu Davud 4955, En-Nesai 5402 i Ibn Ebu Šejbe 5/262.

— Ko će povesti ove našu deve?

— Ja! — javi se neki čovjek.

— A kako se zoveš? — upita ga Alejhisselam. Čuvši njegovo ime, Alejhisselam mu reče da sjedne. Potom ustade drugi čovjek, ali i njemu Alejhisselam reče da sjedne, nakon što je čuo kako se zove. Kad se javi čovjek s imenom Nadžije, ("Spašeni") Alejhisselam mu reče:

— Ti ćeš je uzeti, pa je povedi.⁷³⁵

Brzo hodanje

عن ابن عباس قال: أقبل نبي الله صلى الله عليه وسلم مسرعاً ونحن قعود حتى أفرغنا سرعته إلينا، فلما انتهى إلينا سلم ثم قال: قَدْ أَقْبَلْتُ إِلَيْكُمْ مُسْرِعًا لَأُخْبِرَكُمْ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فَتَسِينِي فِيهَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ، فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ.

807. Ibn Abbas priča: "Allahov je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, krenuo tako hitro prema nama da smo se svi prepali. Kad nam dode, nazva nam selam i reče: 'Pohitio sam da vam kažem kad je Lejletu-l-kadr, ali, evo, na putu do vas zaboravih je. Ali tražite je u zadnjih deset dana.'⁷³⁶

Allahu najdraža imena

عن أبي وهب - وكانت له صحبة - عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: تَسَمُّوا بِأَسْمَاءِ الْأَنْبِيَاءِ وَأَحَبُّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ وَأَصْدَقُهَا: حَارِثُ وَهَمَامٌ. وَأَفْبَحُهَا: حَرْبٌ وَمُرَّةٌ.

808. Ebu Vehb, ashab, prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nadijevajte imena vjerovjesnikâ! Allahu najdraža imena jesu Abdullah i Abdurrahman, najistinitija su Haris i Hemmam, a najružnija Harb i Murre."⁷³⁷

⁷³⁵ El-Hakim 4/307 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 22/353.

⁷³⁶ Et-Taberani u *El-Kebiru* 12/110.

⁷³⁷ Ebu Davud 4950, Ahmed 4/345 i Ebu Ja'la 13/113.

عن جابر قال: ولد لرجل منا غلام فسماه القاسم، فقلنا: لا نكنيك أبا القاسم ولا كرامة فأخبر النبي صلى الله عليه وسلم فقال: سَمَّ أَبْنَاكَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ.

809. Džabir priča: "Jednom našem čovjeku rodilo se dijete, pa mu on dade ime Kasim.

— Nećemo te zvati Ebu-l-Kasim, jer to ne zaslužuješ — rekosmo mu. O tome je obavijestio Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, pa mu on reče:

— Daj svome sinu ime Abdurrahman."⁷³⁸

Mijenjanje imena

عن سهل قال أتى بالمنذر بن أبي أسيد إلى النبي صلى الله عليه وسلم حين ولد فوضعه على فخذيه، وأبو أسيد جالس، فلهى النبي صلى الله عليه وسلم بشيء بين يديه وأمر أبو أسيد بابه فاحتمل من فخذ النبي صلى الله عليه وسلم. فاستفاد النبي صلى الله عليه وسلم فقال: تَيْنَ الصَّبِيِّ؟ فقال أبو أسيد: قلبناه يا رسول الله. قال: مَا اسْمُهُ؟ قال: فلان. قال: لَا لَكِنِ اسْمُهُ الْمُنْذِرُ. فسماه يومئذ المنذر.

810. Sehl kazuje: "Kad se rodio El-Munzir b. Ebu Usejd, bi odnesen Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, pa ga on stavi na svoje krilo. Međutim, Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, zabavi s nečim ispred sebe, pa Ebu Usejd naredi da se dijete uzme s Alejhisselamovog križa. Kad se Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, prenuo, upita:

— Gdje je dječak?

— Odnijeli smo ga, Allahov Poslaniče — reče njegov otac.

— A kako se zove? — upita Alejhisselam. Kad su mu kazali njegovu ime, Alejhisselam reče:

— Ne, neka mu ime bude El-Munzir. — I tog dana njemu bješe dato ime El-Munzir."⁷³⁹

⁷³⁸ El-Buhari 6186 i Muslim 2133.

⁷³⁹ El-Buhari 6191 i Muslim 2149.

Allahu najmrža imena

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أَلْحَنَى الْأَسْمَاءُ عِنْدَ اللَّهِ رَجُلٌ تَسْمَى مَلِكُ الْأَمْلَآكِ.

811. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Najogavnije ime Allahu je kad se neko nazove 'Vladar svih vladara'."⁷⁴⁰

Izgovarati nečije ime u deminutivu

عن طلق بن حبيب قال: كنت أشد الناس تكذيباً بالشفاعة فسألت جابراً فقال: يا طلق سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: يَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ بَعْدَ دُخُولٍ. ونحن نقرأ الذي تقرأ.

812. Talk b. Habib kazuje: "Od svih ljudi ja sam se najviše protivio zagovorništvu, pa o tome upitah Džabira, a on mi reče: 'Moj Talčicu, čuh Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: Izlazit će iz vatre nakon što su u nju ušli. A i mi učimo isto što i ti.'"⁷⁴¹

Drugog zvati njemu najdražim imenom

عن حنظلة بن حننم قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يعجبه أن يدعى الرجل بأحب أسمائه إليه وأحب كناه.

813. Hanzale b. Hizjem prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, volio da se čovjek zove njemu najdražim imenom i nadimkom.⁷⁴²

⁷⁴⁰ El-Buhari 6205 i Muslim 2143.

⁷⁴¹ Ahmed 3/330 i Ebu Nu'ajm 3/66.

⁷⁴² Et-Taberani 4/13.

Mijenjanje imena Asija

عن ابن عمر أن النبي صلى الله عليه وسلم غير اسم عاصية وقال: أَنْتَ جَمِيلَةٌ.

814. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ime Asija promijenio u Džemila.⁷⁴³

عن محمد بن عمرو بن عطاء أنه دخل على زينب بنت أبي سلمة فسألته عن اسم أخت له عنده قال: فقلت: اسمها برة. قالت: غير اسمها، فإن النبي صلى الله عليه وسلم نكح زينب بنت جحش واسمها برة فغير اسمها إلى زينب. ودخل على أم سلمة حين تزوجها واسمها برة، فسمعها تدعوني برة فقال: لَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْبِرِّ مِنْكُمْ وَالْفَاحِشَةُ. سَمَّيَهَا زَيْنَبَ. فقالت: فهي زينب. فقلت لها: أسمى. فقالت: غير إلى ما غير إليه رسول الله صلى الله عليه وسلم. فسمها زينب.

815. Muhammed b. Amr b. Ata' priča da je ušao kod Zejnebe bint Ebu Seleme, pa ga ona upita za ime njegove sestre.

— Zove se Berra — reče.

— Promijeni joj ime, jer kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, oženio Zejneb bint Džahš, ime joj je bilo Berra, pa ga je promijenio u Zejneb. Kad je ušao kod Ummu Seleme, nakon što ju je oženio, ču je kako me zove imenom Berra, pa reče: 'Ne ocjenjute sami sebe, jer Allah najbolje zna koja je čedna, a koja podla. Daj joj ime Zejneb!' Zato neka i ona bude Zejneb.

— Kako da joj dadnem ime? — upita.

— Daj joj isto ime koje je dao i Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega. Daj joj ime Zejneb.⁷⁴⁴

⁷⁴³ Muslim 2139. U Muslimovoj i Ibn Ebu Šejbinoj predaje stoji da se Omerova kćerka zvala Asija, dok hafiz Ibn Hadžer u djelu *El-Isabe* kaže da je to njegova žena i da se zvala Džemila bint Sabit.

⁷⁴⁴ Muslim 2142.

Sarm

عن ابن عبد الرحمن بن سعيد الخزومي - وكان اسمه الصرم فسماه النبي صلى الله عليه وسلم سعبدًا - قال: حدثني جدي قال: رأيت عثمان رضي الله عنه متكئًا في المسجد.

816. Ibn Abdurrahman b. Seid El-Mahzumij – a prije se zvao Es-Sarm, pa mu je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, dao ime Seid – prenosi od svoga djeda koji je rekao: ‘Vidio sam Osmana kako sjedi naslonjen u mesdžidu.’⁷⁴⁵

عن علي قال: لما ولد الحسن رضي الله عنه سمّيته حربًا، فجاء النبي فقال: أرؤني ابني، ما سمّيتُموه؟ قلنا: حربًا. قال: بل هو حسن. فلما ولد الحسين رضي الله عنه سمّيته حربًا، فجاء النبي صلى الله عليه وسلم فقال: أرؤني ابني، ما سمّيتُموه؟ قلنا: حربًا. قال: بل هو حسين. فلما ولد الثالث سمّيته حربًا، فجاء النبي صلى الله عليه وسلم فقال: أرؤني ابني، ما سمّيتُموه؟ قلنا: حربًا. قال: بل هو مُحَسِّن. ثم قال: إني سمّيتُهم بِأَسْمَاءٍ وَلَدَ هَارُونَ شَبْرٌ وَشُبَيْرٌ وَمُشَبَّرٌ.

817. Alija priča: “Kada se rodio Hasan, nadjenuh mu ime Harb, ali kada dode Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Pokažite mi dijete. Kakvo ste mu ime dali?

— Harb — rekosmo.

— Ne, neka bude Hasan — reče Alejhisselam. A kad se rodi Husein, ja mu ponovo dadoh ime Harb, ali kad Alejhisselam ču za to, opet reče:

— Ne, neka bude Husein. — Kada se rodi i treće dijete, ja mu ponovo dadoh ime Harb, ali Alejhisselam i tada reče:

— Ne, neka bude Muhassin. Dao sam im imena po uzoru na Harunovu djecu: Šebr, Šubejr i Mušebbir.⁷⁴⁶

⁷⁴⁵ El-Bejheki 10/112.

⁷⁴⁶ Ahmed 1/98, El-Bejheki 6/166, Ibn Hibban 15/410 i El-Hakim 3/180.

Gurab

عن عبد الله بن الحارث بن أزي قال: حدثني أمي رائلة بنت مسلم عن أبيها قال: شهدت مع النبي صلى الله عليه وسلم حنيناً فقال لي: ما اسمك؟ قلت: غراب. قال: لا، بل اسمك مسلم.

818. Abdullah b. El-Haris b. Ebza prenosi od svoje majke Raite bint Muslim, a ona od svog oca: "Bio sam s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, na Hunejnu, pa me on upita:

— Kako se zoveš?

— Gurab — odgovorih.

— Ne, neka tvoje ime bude Muslim — reče Alejhisselam.⁷⁴⁷

Šihab

عن عائشة قالت: ذكر عند رسول الله صلى الله عليه وسلم رجل يقال له شهاب، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: بل أنت هِشَام.

819. Aiša prenosi: "U prisustvu Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, spomenu se neki čovjek po imenu Šihab, pa Alejhisselam reče: "Ne, ti si Hišam."⁷⁴⁸

El-As

عن مطيع: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول يوم فتح مكة: لَا يُقْتَلُ قُرَيْشِي صَبْرًا بَعْدَ يَوْمٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. فلم يدرك الإسلام أحد من عصاة قريش غير مطيع كان اسمه العاص قسماً النبي صلى الله عليه وسلم مطيعاً.

⁷⁴⁷ Ebu Davud 4956 i Et-Taberani 19/433.

⁷⁴⁸ Ebu Davud 4956, Ahmed 6/75, Ibn Hibban 13/138, El-Hakim 4/308 i Et-Taberani 22/171.

820. Muti' kazuje: "Čuo sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kako na dan osvojenja Mekke govori: 'Od danas pa do Sudnjeg dana nijedan Kurejšija ne smije se mučki ubiti.' Niko od Kurejšija koji su se zvali El-As nije prešao na islam pored Muti'a;⁷⁴⁹ zvao se El-As, pa mu je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, dao ime Muti'.⁷⁵⁰

Zvati nekog skraćenim imenom

عن عائشة قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: يا عَائِشَ هَذَا جِبْرِيلُ يُقْرِئُ عَلَيْكَ السَّلَامَ. قالت: وعليه السلام ورحمة الله. قالت: وهو يرى ما لا أرى.

821. Aiša priča: "Allahov mi Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Ajšo, evo Džibril te selami!

— Neka je i na njega Allahov mir i milost — odgovorih. On je vidio ono što ja nisam."⁷⁵¹

عن أم كلثوم بنت ثمامة أنها قدمت حاجة فإن أخاها المخارق بن ثمامة قال: ادخلي على عائشة وسليها عن عثمان بن عفان، فإن الناس قد أكثروا فيه عندنا. قالت: فدخلت عليها فقلت: بعض بنيك يقريك السلام ويسألك عن عثمان بن عفان. قالت: وعليه السلام ورحمة الله. قالت: أما أنا فأشهد على أبي رأيت عثمان في هذا البيت في ليلة قاتظة وبي الله صلى الله عليه وسلم وجبريل يوحى إليه والنبي صلى الله عليه وسلم يضرب كف أو كتف ابن عفان بيده: اُكْتُبْ عُمْ. فما كان الله يترل تلك المترلة من نبيه صلى الله عليه وسلم إلا رجلا عليه كرماء، فمن سب ابن عفان فعليه لعنة الله.

822. Ummu Kulsum bint Sumame prenosi da joj je njen brat El-Meharik b. Sumame rekao kad je krenula na hadždž:

⁷⁴⁹ Imam En-Nevevi u komentaru na Muslimovu zbirku spominje ashaba po imenu Ebu Džendel b. Anir koji je tada primio islam, a zvao se El-As. Zato je moguće da se u gore citiranoj predaji mislilo samo na one osobe koji su bili poznati po svom imenu El-As, za razliku od Ebu Džendela, koji je više bio poznat po svom nadimku.

⁷⁵⁰ Muslim 1782.

⁷⁵¹ El-Buhari 3768, Muslim 2447, En-Nesai 8902, Ahmed 6/88 i Ed-Darimi 2/359.

— Udi kod Aiše i pitaj je za Osmana b. Affana, jer ljudi kod nas o njemu mnogo pričaju — Udoh kod nje — priča Ummu Kulsum — i rekoše:

— Neki te tvoji sinovi selame i pitaju za Osmana b. Affana.

— Neka je i na njega Allahov mir i milost — odgovori ona. — Svjedočim da sam jedne vrele noći vidjela Osmana u ovoj kući dok je Džibril prenosio objavu Allahovom Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega. Vjerovjesnik je, neka je mir na njega, udarao Ibn Affana po ruci ili ramenu i govorio: 'Piši, Osmo!' Allah sigurno ne bi dao da na tako bliskom mjestu Njegovog Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, bude neko osim Njemu cijenjene osobe. Zato, ko bude psovao Affanovog sina neka je na njega Allahovo prokletstvo.

Zahm

عن بشير بن نهيك قال: أتى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: ما اسمك؟ قال: زحم. قال: بل أنت بشير. فبينما أنا أمشي النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يا بن الحُصَايَةِ مَا أَصْبَحْتَ تَنْقُمُ عَلَى اللَّهِ؟ أَصْبَحْتَ تُمَاشِي رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم. قلت: بأبي أنت وأمي ما أنقم على الله شيئاً، كل خير قد أصبت. فأتى على قبور المشركين فقال: لَقَدْ سَبَقَ هَؤُلَاءِ بِخَيْرٍ كَثِيرٍ. ثم أتى على قبور المسلمين فقال: لَقَدْ أَدْرَكَ هَؤُلَاءِ خَيْرًا كَثِيرًا. فإذا رجل عليه سبتتان يمشي بين القبور فقال: يَا صَاحِبَ السَّبْتَيْنِ أَلَيْ سَبْتَيْتَكَ. فخلع نعليه.

823. Bešir b. Nehik kazuje: "Dođe Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, i upita me:

— Kako se zoveš?

— Zahm — odgovorih.

— Ne, neka tvoje ime bude Bešir — reče Alejhisselam. — O Ibnu-l-Husasije — ponovo će Alejhisselam dok sam išao kraj njega — za šta Allahu zamjeraš? Evo hodaš s Allahovim Poslanikom.

— Poput oca i majke si mi, Allahu ništa ne zamjeram. Svako dobro sam postigao — odgovorih. Kada dode do mušričkih mezarja, reče:

— Ovi odoše prije velikog dobra — a kad stade pored muslimanskih mezarja reče — Ovi doživješe veliko dobro. — U tom trenu ugleda nekog

čovjeka kako u sibtijanskim sandalama hoda između kaburova, pa mu reče: — O ti koji nosiš sibtijanske sandale, baci ih! — I čovjek skinu svoje sandale.⁷⁵²

عن إِيَادِ بْنِ لَقِيطٍ قَالَ: سَمِعْتُ لَيْلَى امْرَأَةَ بَشِيرٍ تَحْدُثُ عَنْ بَشِيرِ بْنِ الْخِصَاصِيَةِ وَكَانَ اسْمُهُ زَحَمَ فَسَمَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَشِيرًا.

824. Ijad b. Lekit prenosi da je čuo Lejlu, ženu Bešira, da prenosi kako se njen muž zvao Zahm, pa mu je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, promijenio ime u Bešir.⁷⁵³

Berra

عن ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ اسْمَ جَوِيرِيَةٍ كَانَتْ بَرَّةً فَسَمَاهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَوِيرِيَةً.

825. Ibn Abbas prenosi da se Džuvejrija zvala Berra, pa joj je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, dao ime Džuvejrija.⁷⁵⁴

عن أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ اسْمُ مَيْمُونَةَ بَرَّةً فَسَمَاهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَيْمُونَةَ.

826. Ebu Hurejre prenosi da se Mejmununa zvala Berra, pa joj je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, dao ime Mejmununa.⁷⁵⁵

Efleh

عن جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنْ عِشْتُ نُهَيْتُ أُمَّتِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَنْ يُسَمِّيَ أَحَدُهُمْ بَرَكَةً، وَنَافِعًا وَأَفْلَحَ. - وَلَا أُدْرِي قَالَ: رَافِعٌ. أَمْ لَا - يُقَالُ: هَاهُنَا بَرَكَةٌ؟ فَيُقَالُ: لَيْسَ هَاهُنَا. فَقَبَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَنْهَ عَنْ ذَلِكَ.

⁷⁵² Ebu Dayud 3230, En-Nesai 2047 i Ibn Madždže 1568.

⁷⁵³ Ahmed 5/225.

⁷⁵⁴ Muslim 2140, Ahmed 1/258, Ibn Ebu Šejbe 5/262 i Abd b. Humejd 1/333.

⁷⁵⁵ El-Hakim 4/32.

827. Džabir prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ako poživim, mom ummetu ću, ako Bog da, zabraniti da daju imena poput Bereke, Nafia, Efleh — ne znam da li je još rekao i Rafia ili nije. — Da neko upita: 'Je li ovdje Bereke?', neko će odgovoriti: 'Nije.'" Međutim, Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, preselio, a to nije zabranio.⁷⁵⁶

عن جابر بن عبد الله قال: أراد النبي صلى الله عليه وسلم أن ينهى أن يسمى ببعلى وبركة ونافع ويسار وأفله ونحو ذلك ثم سكت بعد عنها فلم يقل شيئا.

828. Džabir b. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, htio⁷⁵⁷ zabraniti da se daju imena poput Ja'la, Bereke, Nafia, Jesar, Efleh i sl., ali poslije toga nije ništa govorio.⁷⁵⁸

Rebah

عن عمر بن الخطاب قال: لما اعتزل النبي صلى الله عليه وسلم نساء فإذا أنا برباح غلام رسول الله صلى الله عليه وسلم فنأدبت: يا رباح اسأذن لي على رسول الله صلى الله عليه وسلم.

⁷⁵⁶ Muslim 2138, Ebu Davud 4960, Et-Tirmizi 2835 i Ibn Madždže 3729.

⁷⁵⁷ Alejhisselam je zabranio da se nadijevaju ova, a i neka druga imena, a tu zabranu prenio je Semure b. Džundeb. Muslim prenosi četiri verzije:

- Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, zabranio nam je da robovima dajemo ova četiri imena: Efleh, Rebah, Jesar i Nafia.
- Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne daji svome slugi ime Rebah ili Jesar ili Efleh ili Nafia."
- Allahov Poslanik je, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nemoj svome slugi dati ime Jesar ili Rebah ili Nedžih ili Efleh."

Kako uskladiti ove dvije predaje? Svaki ashab prenio je ono što je znao; Džabir je znao da je Alejhisselam htio zabraniti, ali nije znao da je to i učinio, dok je Semura znao i čuo kad je Alejhisselam zabranio da se nadijevaju spomenuta imena. Ili se u hadisima koje prenosi Semure govori o zabrani koja se u šerijatskoj terminologiji označava kao *mekruh tenzihen*, dok Džabir govori o Alejhisselamovoj nakani da strožije zabrani (*mekruh tahrimen*) nadijevanje spomenutih imena.

⁷⁵⁸ Muslim 2138, Ebu Davud 4960 i El-Bejhaki 9/306.

829. Omer b. El-Hattab priča: "Kada se Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, odvojio od svojih žena, ugledah njegovog slugu koji se zvao Rebah, pa ga zovnuh: 'Rebah, upitaj Allahovog Poslanika mogu li ući kod njega!'"⁷⁵⁹

Imena vjerovjesnikâ

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: تَسْمَعُوا بِاسْمِي وَلَا تَكْنُوا بِكُنْيَتِي، فَإِنِّي أَنَا أَبُو الْقَاسِمِ.

830. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nadijevajte moje ime, ali ne koristite moj nadimak, jer samo sam ja Ebu-l-Kasim."⁷⁶⁰

عن أنس بن مالك قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم في السوف فقال: رجل يا أبا القاسم. فالتفت إليه النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله إنما دعوت هذا. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: تَسْمَعُوا بِاسْمِي وَلَا تَكْنُوا بِكُنْيَتِي.

831. Enes b. Malik priča: "Bio je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, na pijaci, kad jedan čovjek povika: 'O Ebul-Kasime!' Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, okrenu prema njemu. 'Allahov Poslaniče, zvao sam ovog čovjeka', reče pravdajući se. 'Nadijevajte moje ime, ali ne koristite moj nadimak', reče Alejhisselam."⁷⁶¹

عن يوسف بن عبد الله بن سلام قال: سماني النبي صلى الله عليه وسلم يوسف وأقعدني على حجره ومسح على رأسي.

832. Jusuf b. Abdullah b. Selam kaže: "Vjerovjesnik mi je dao ime Jusuf, sjeo me u svoje krilo i pomilovao me po glavi."⁷⁶²

⁷⁵⁹ El-Buhari 89 i 4913, Muslim 1479, Ibn Hibban 9/496 i 497, Ibn Huzejme 3/325 i Ebu Ja'la 1/150.

⁷⁶⁰ El-Buhari 3539, Muslim 2134 i Ahmed 2/433.

⁷⁶¹ El-Buhari 2121, Muslim 2131 i Ibn Madždže 3737.

⁷⁶² Et-Tirmizi u djelu *Eš-Šemail* 1/281.

عن جابر بن عبد الله قال: ولد لرجل منا من الأنصار غلام وأراد أن يسميه محمدا. قال: تَسْمُوا بِاسْمِي وَلَا تَكُونُوا بِكُنْيَتِي، فَإِنِّي إِنَّمَا جُعِلْتُ قَاسِمًا أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ. وقال حصين: بَعَثْتُ قَاسِمًا أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ.

833. Džabir b. Abdullah priča: "Kod jednog ensarije rodilo se muško dijete, pa mu on htjede dati ime Muhammed. 'Nadijevajte moje ime', reče Alejhisselam, 'ali ne koristite moj nadimak. Ja sam onaj koji među vama rasuđuje.'" A Husajn kaže: "Ja sam poslan kao razdjelitelj, da među vama dijelim."⁷⁶³

عن أبي موسى قال: ولد لي غلام فأتيت به النبي صلى الله عليه وسلم فسماه إبراهيم فحنكه تمره ودعا له بالبركة ودفعه إلي. وكان أكبر ولد أبي موسى.

834. Ebu Musa priča: "Rodio mi se sin, pa ga odnesoh Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i on mu dade ime Ibrahim, sažvakonom hurmom potra mu desni i zamoli Allaha da ga blagoslovi, te mi ga vrati." To je bilo najstarije Ebu Musaovo dijete.⁷⁶⁴

Hazn

عن سعيد بن المسيب عن أبيه عن جده أنه أتى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: ما اسمك؟ قال: حزن. قال: أنت سهل. قال: لا أغير اسما سمانبه أبي. قال ابن المسيب: فما زالت حزونة فبنا بعد.

835. Seid b. El-Musejjib prenosi od svoga oca da je njegovog djeda Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, upitao:

— Kako se zoveš?

— Hazn — odgovori.

— Neka ti ime bude Sehl — reče Alejhisselam.

— Ne želim promijeniti ime koje mi je dao otac — odgovori.

Kaže Ibnu-l-Musejjib: "Otada smo svi u porodici teške naravi."⁷⁶⁵

⁷⁶³ El-Buhari 3114 i 3115, Muslim 2133, Ahmed 3/313 i Ebu Ja'la 3/434.

⁷⁶⁴ El-Buhari 5467 i Muslim 2145.

⁷⁶⁵ El-Buhari 5836 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 4/46.

Vjerovjesnikovo ime i nadimak

عن جابر قال: ولد لرجل منا غلام فسماه القاسم، فقالت الأنصار: لا نكنيك أبا القاسم ولا نعملك عينا. فأتى النبي صلى الله عليه وسلم فقال له ما قالت الأنصار، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: أَحَسَّنَتِ الْأَنْصَارُ تَسْمُوًا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي. إِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ.

836. Džabir priča: “Jednom od naših ljudi rodio se sin, pa mu on dade ime Kasim.

— E, nećemo te zvati Ebu-l-Kasim niti ćemo ti zbog toga čast ukazivati — rekoše mu ensarije. On ode Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i ispriča mu šta su mu rekli, pa mu Alejhisselam reče:

— Dobro su postupile ensarije. Nadijevajte moje ime, ali ne koristite moj nadimak, jer samo sam ja razdjelitelj (Kasim).⁷⁶⁶

عن علي قال: يا رسول الله إن ولد لي بعدك أسميه باسمك وأكنيه بكنتيك؟ قال: نعم.

837. Alija je rekao: “Allahov Poslaniče, ako mi se poslije tebe rodi dijete, da li mu mogu dati tvoje ime i nadimak?” “Možeš”, odgovori Alejhisselam.⁷⁶⁷

عن أبي هريرة قال: غي رسول الله صلى الله عليه وسلم أن يجمع بين اسمه وكنيته وقال: أنا أبو القاسم والله يُعْطِي وأنا أَقْسِم.

838. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, zabranio da se koristi zajedno njegovo ime i nadimak, govoreći: “Ja sam Ebu-l-Kasim; Allah daje, a ja razdjeljujem.”⁷⁶⁸

عن أنس قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم في السوق فقال رجل: يا أبا القاسم. فالتفت النبي صلى الله عليه وسلم فقال: دعوت هذا. فقال: سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْنُوا بِكُنْيَتِي.

839. Enes priča: “Bio je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, na pijaci kad jedan čovjek povika:

⁷⁶⁶ El-Buhari 2947, Muslim 2133 i Ahmed 3/298.

⁷⁶⁷ Ebu Davud 4967, Et-Tirmizi 2842, El-Bejhaki u *Es-Sunenu* 9/309 i Ibn Ebu Šejbe 5/263.

⁷⁶⁸ Et-Tirmizi 2841, Ahmed 2/433 i El-Hakim 2/660.

- Ebu-l-Kasime! — Alejhisselam se okrenu.
- Zvao sam ovoga — pravdajući se, reče čovjek.
- Nadijevajte moje ime, ali ne koristite moj nadimak — reče Alejhisselam.⁷⁶⁹

Da li je mušrika dozvoljeno oslovljavati nadimkom

عن أسامة بن زيد أن رسول الله صلى الله عليه وسلم بلغ مجلسا فيه عبد الله بن أبي بن سلول وذلك قبل أن يسلم عبد الله بن أبي فقال: لا تؤذينا في مجلسنا. فدخل النبي صلى الله عليه وسلم على سعد بن عباد فقال: أي سعد ألا تسمع ما يقول أبو حباب. يريد عبد الله بن أبي بن سلول.

840. Usame b. Zejd kazuje: "Abdullah b. Ubejj b. Selul sjedio je s nekim ljudima, a kad dode Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega – a to je bilo prije nego je Abdullah b. Ubejj prešao na islam – Abdullah reče:

- Nemoj nas uznemiravati u našem društvu!

Poslije toga Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ude kod Sa'da b. Ubadeta:

- Ču li, Sa'de, šta reče Ebu Habab? reče Alejhisselam, ciljajući na Abdullaha b. Ubejja b. Selula.⁷⁷⁰

Nadimak za dijete

عن أنس قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يدخل علينا ولي أخ صغير يكنى أبا عمير وكان له نغر يلعب به فمات، فدخل النبي صلى الله عليه وسلم فرآه حزينا فقال: ما شأنه؟ قيل له: مات نغره. فقال: يَا أَبَا عُمَيْرٍ مَا فَعَلَ النَّعِيرُ.

841. Enes kazuje: "Imao sam malog brata koji se zvao Ebu Umejr i on je imao ptiče s kojim se igrao, ali mu ono umrije. Kad je došao Vje-

⁷⁶⁹ El-Buhari 2120 i Muslim 2131.

⁷⁷⁰ El-Buhari 4566, Muslim 1798 i Abdurrezzak 5/491.

rovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega — a često je dolazio kod nas — vidje ga tužnog:

— Šta mu je? — upita, a kad mu rekoše da mu je umrlo ptiče, Alejhisselam mu reče: — Ebu Umejre, šta je uradio ptić?⁷⁷¹

Nadimak za nerodeno dijete

عن إبراهيم أن عبد الله كنى علقمة أبا شبل ولم يولد له.

842. Ibrahim prenosi da je Abdullah dao Alkami nadimak Ebu Šibl i prije nego mu se rodio sin.⁷⁷²

عن إبراهيم عن علقمة قال: كناني عبد الله قبل أن يولد لي.

843. Ibrahim prenosi od Alkame: "Abdullah mi je dao nadimak i prije nego što mi se rodio sin."⁷⁷³

Nadimak za žene

عن عائشة قالت: أتيت النبي صلى الله عليه وسلم فقلت: يا رسول الله كنيته نساءك فاكمني فقال: تكني بأبن أختك عبد الله.

844. Aiša priča: "Došla sam Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i rekla mu:

— Allahov Poslaniče, dao si nadimak svim tvojim ženama, zato ga daj i meni.

— Neka ti nadimak bude po sinu tvoje sestre — reče Alejhisselam."⁷⁷⁴

⁷⁷¹ El-Buhari 6203 i Muslim 2150.

⁷⁷² Kao što je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, njemu dao nadimak Ebu Abdurrahman prije nego mu se rodio sin. El-Hakim 3/354.

⁷⁷³ Ibn Ebu Šejbe 5/300.

⁷⁷⁴ Ebu Davud 4970 i Ibn Madždže 3739.

عن عائشة قالت: يا نبي الله ألا تكنيني؟ فقال: اكْتُبِي بِإِسْمِكَ. يعني عبد الله بن الزبير، فكانت تكني أم عبد الله.

845. Aiša je rekla:

— Allahov Vjerovjesniče, zar mi nećeš dati nadimak?

— Uzmi nadimak po svom sinu — odgovori Alejhisselam, misleći na Abdullaha b. Ez-Zubejra. I nadimak joj je bio Ummu Abdullah.⁷⁷⁵

Ko dadne nadimak drugome zbog onog u čemu se on nalazi

عن سهل بن سعد: إن كانت أحب أسماء علي رضي الله عنه إليه لأبو تراب، وإن كان يفرح أن يدعى بها. وما سماه أبا تراب إلا النبي صلى الله عليه وسلم، غاضب يوما فاطمة فخرج فاضطجع إلى الجدار إلى المسجد وجاءه النبي صلى الله عليه وسلم يتبعه فقيل: هو مضطجع في الجدار. فجاءه النبي صلى الله عليه وسلم وقد امتلأ ظهره ترابا فجعل النبي صلى الله عليه وسلم يمسح التراب عن ظهره ويقول: اجلس أبا تراب.

846. Sehl b. Sa'd kazuje: "Najdraži nadimak Aliji bio je Ebu Turab. Volio je da ga tako zovu, a taj nadimak dao mu je sam Vjerovjesnik. neka je mir i blagoslov na njega; jednog dana posvada se s Fatimom i ode u mesdžid i leže pored jednog zida. Za njim dode Vjerovjesnik. neka je mir i blagoslov na njega, i rekoše mu gdje se nalazi. Leda su mu bila sva od zemlje, pa mu Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega. počeo otresati prašinu, govoreći: 'Sjedi, Ebu Turabe.'⁷⁷⁶

Kako hodati s velikanima i uglednima

عن أنس قال: بينما النبي صلى الله عليه وسلم في نخل لنا - نخل لأبي طلحة - تبرز لحاجته ويلال يمشي وراءه يكرم النبي صلى الله عليه وسلم أن يمشي إلى جنبه، فمر النبي صلى الله

⁷⁷⁵ Ibid.

⁷⁷⁶ El-Buhari 441 i 6280, Muslim 2409, Ibn Hibban 15/368 i Et-Taberani 6/167.

عليه وسلم بقبر فقام حتى تم إليه بلال، فقال: وَيَحَاكَ يَا بِلَالُ، هَلْ تَسْمَعُ مَا أَسْمَعُ؟ قَالَ: مَا أَسْمَعُ شَيْئًا. فقال: صَاحِبُ الْقَبْرِ يُعَذِّبُ. فوجد يهوديا.

847. Enes kazuje: "Jednom prilikom je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, zbog neke svoje potrebe bio u našem palmiku — palmiku Ebu Talhe — a Bilal je išao pored njega. Kad prode pored jednog kabura, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, stade, a kad mu Bilal pride, reče:

— Čuješ li, bolan ne bio, isto što i ja?

— Ja ne čujem ništa — uzvрати Bilal.

— Ukopani u ovom kaburu izložen je mučenju — reče Alejhisselam. Kasnije se ustanovilo da je tu bio ukopan neki Židov.⁷⁷⁷

Poglavlje

عن قيس قال: سمعت معاوية يقول لأخ له صغير: أردف الغلام. فأبى. فقال له معاوية: بشر ما أدبت. قال قيس: فسمعت أبا سفيان يقول: دع عنك أخاك.

848. Kajs priča da je čuo Muaviju kad je svom mladem bratu naredio:

— Prati slugu! — a on odbi. — Loše si odgojen — ljutito će Muavija.

— Okani se svoga brata — umiješa se Ebu Sufjan.⁷⁷⁸

عن عمرو بن العاص قال: إذا كثر الأخلاء كثر الغرماء.

849. Amr b. El-As je rekao: "Što je više prijatelja, više je obaveza."

⁷⁷⁷ Ahmed 3/151 i Ibn Ebu Šejbe 3/52.

⁷⁷⁸ Et-Taberani u *El-Kebiru* 19/308

Ima mudre poezije

عن خالد هو بن كيسان قال: كنت عند ابن عمر فوقف عليه إياس بن خيثمة، قال: ألا أنشدك من شعري يا ابن الفاروق؟ قال: بلى ولكن لا تشدني إلا حسنا. فأنشده حتى إذا بلغ شيئا كرهه ابن عمر قال له: أمسك.

850. Halid b. Kejsan kazuje: "Bio sam kod Ibn Omera kad ponad njega stade Ijas b. Hajseme i obrati mu se:

— Hoćeš li da ti izrecitiram nešto od moje poezije?

— Može — odgovori Ibn Omer — ali samo ako je nešto lijepo. — Ibn Omer je slušao recitale njegove poezije, a kad je došao do dijela koji mu se nije svidio, reče: 'Dosta!'"

عن مطرف قال: صحبت عمران بن حصين من الكوفة إلى البصرة، فقل مثل يترله إلا وهو ينشدني شعرا، وقال: إن في المعارض لمدوحة عن الكذب.

851. Mutarrif priča: "Putovao sam s Imranom b. Husajnom od Kufe do Basre i rijetko bi gdje zakonačio a da mi nije izrecitirao nešto iz poezije, govoreći: 'U dvosmislenim je riječima spas od laži.'"

عن أبي بن كعب أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ حِكْمَةً.

852. Ubejj b. Ka'b prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ima i mudre poezije."⁷⁷⁹

عن الأسود بن سريع قلت: يا رسول الله إني مدحت ربي عز وجل بمحامد. قال: أما إنَّ رَبَّكَ يُحِبُّ الْحَمْدَ. ولم يزد على ذلك.

853. El-Esved b. Seri' je rekao:

— Allahov Poslaniče, o svom Gospodaru spjevao sam mnoge hvalospjeve.

— Tvoj Gospodar uistinu voli kad Ga hvale — odvrati Alejhisselam. ne dodavši više ništa na to.⁷⁸⁰

⁷⁷⁹ El-Buhari 6145, Ebu Davud 5010 i Ahmed 3/456.

⁷⁸⁰ Ahmed 3/435 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 1/282.

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَأَنْ يَمْتَلِيَّ جَوْفُ رَجُلٍ قَبْضَ يَرِيهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَمْتَلِيَّ شَعْرًا.

854. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Bolje da se čovjekova prsa ispune gnojem koji će ga izgrizati iznutra, nego poezijom.”⁷⁸¹

عن الأسود بن سريع قال: كنت شاعرا فأتيت النبي صلى الله عليه وسلم فقلت: ألا أنشد محمدًا حمدت بها ربي؟ قال: إِنَّ رَبَّكَ يُحِبُّ الْمَحَامِدَ. ولم يزدني عليه.

855. El-Esved b. Seri⁷⁸² kazuje: “Bio sam pjesnik, pa sam otišao Vjeronovniku, neka je mir i blagoslov na njega, i upitao ga:

— Hoćeš li da ti izrecitiram hvalospjeve o svome Gospodaru?

— Tvoj Gospodar uistinu voli da Ga hvale — reče Alejhisselam. Više mi ništa nije rekao.”⁷⁸²

عن عائشة قالت: استأذن حسان بن ثابت رسول الله صلى الله عليه وسلم في حديث المشركين فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: فَكَيْفَ يَنْسُبْتِي؟ فقال: لأسلنك منهم كما تسلم الشعرة من العجين.

856. Aiša kazuje: “Hassan b. Sabit je zamolio Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, da mu dozvoli da svojom pjesmom nagradi mušrike, pa mu Alejhisselam reče:

— A šta ćeš ako oni udare na moje porijeklo?

— Vješto ću te odbraniti — uzvрати Hassan.”⁷⁸³

وعن هشام عن أبيه قال: ذهبت أسب حسان عند عائشة فقالت: لا تسبه فإنه كان يدين عن رسول الله صلى الله عليه وسلم.

857. Hišam prenosi od svoga oca: “Otišao sam kod Aiše da bih izgr-

El-Buhari 6155 i Muslim 2257, Et-Tirmizi 2851, Ahmed 1/175 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 10/244.

Ahmed 3/435 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 1/282.

El-Buhari 3531, Muslim 2489 i Ibn Hibban 13/103.

dio Hassana, pa mi ona reče: 'Ne grdi ga, jer je on svojom riječju branio Allahovog Poslanika.'⁷⁸⁴

Lijepa poezija je kao i lijepa riječ, ali ima je i loše

عن أبي بن كعب عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مِنَ الشَّعْرِ حِكْمَةٌ

858. Ubejj b. Ka'b prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ima i mudre poezije."⁷⁸⁵

عن عبد الله بن عمرو قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: الشَّعْرُ بِمَنْزِلَةِ الْكَلَامِ حَسَنُهُ كَحَسَنِ الْكَلَامِ وَقَبِيحُهُ كَقَبِيحِ الْكَلَامِ.

859. Abdullah b. Amr prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Poezija je kao i govor; lijepa poezija je kao lijep govor, a loša kao loš govor."⁷⁸⁶

عن عائشة أنها كانت تقول: الشعر منه حسن ومنه قبيح، خذ بالحسن ودع القبيح. ولقد رويت من شعر كعب بن مالك أشعاراً، منها القصيدة فيها أربعون بيتاً ودون ذلك.

860. Aiša je govorila: "Ima lijepe, a ima i ružne poezije; zato uzmi onu koja je lijepa, a ostavi lošu. Od Ka'ba ibn Malika prenosim dosta pjesama, neke od njih su kaside sa po četrdeset stihova, a neke manje od toga."

عن المقدم بن شريح عن أبيه قال: قلت لعائشة رضي الله عنها: أكان رسول الله صلى الله عليه وسلم يتمثل بشيء من الشعر؟ فقالت: كان يتمثل بشيء من شعر عبد الله بن رواحة: ويأتيتك بالأخبار من لم تزود.

861. El-Mikdam ibn Šurejh prenosi da je njegov otac upitao Aišu:

— Da li je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, kao primjere navodio poeziju?

⁷⁸⁴ El-Buhari 3531 i Muslim 2487.

⁷⁸⁵ El-Buhari 6145 i Ahmed 3/456.

⁷⁸⁶ Ed-Darekutni 4/156 i El-Bejheki u *Es-Sunenu* 5/68.

— Imao je običaj citirati stihove Abdullaha ibn Revvahe:

*I vijesti će ti same doći.*⁷⁸⁷

عن الأسود بن سريع قال: كنت شاعرا فقلت: يا رسول الله امتدحت ربي. فقال: أما هـ
رَبُّكَ يُحِبُّ الْحَمْدَ. وما استرادي على ذلك.

862. El-Esved b. Seri' kazuje: "Bio sam pjesnik, pa sam rekao:

— Allahov Poslaniče, hvalio sam svoga Gospodara.

— Tvoj Gospodar uistinu voli da Ga hvale — odgovori Alejhisselam.
"Više od mene nije tražio."

Ko bude tražio da mu se recitira poezija

عن الشريد قال: استنشدني النبي صلى الله عليه وسلم شعر أمية بن أبي الصلت وأنشدته
فأخذ النبي صلى الله عليه وسلم يقول: هيه هيه. حتى أنشدته مائة قافية. فقال: إِنَّ كَدَّ
لَيْسَلِمَ.

863. Eš-Šerid kazuje: "Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, zatražio od mene da mu recitiram poeziju Umejja ibn Ebu-s-Salta.⁷⁸⁸ Dok sam mu recitirao stihove, on je govorio: 'Još, još', tako da sam izrecitirao stotinu stihova. 'Skoro da je primio islam', na kraju dodade Alejhisselam."⁷⁸⁹

⁷⁸⁷ Et-Tirmizi 2848.

⁷⁸⁸ Iz plemena Sekif. Potječe iz pjesničke porodice; njegov otac Abdullah b. Rebi'a i sin Kasim bili su poznati pjesnici. Bio je pobožan, nije se klanjao kipovima, zabranjivao je alkohol i nadao se da će postati vjerovjesnik, jer je u starim religijskim knjigama čitao da će se u Hidžazu pojaviti vjerovjesnik. Ali, kada se pojavio Muhammed kao vjerovjesnik, iz zavisti i mržnje nije se odazvao. Za njega je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Vjerovao je poezijom, ali ne i srcem." Umro je 9. hidžretske godine.

⁷⁸⁹ Muslim 2255, Ahmed 4/388 i Ibn Ebu Šejbe 5/272.

Pretjerana posvećenost poeziji

عن ابن عمر عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَأَنْ يَمْتَلِيَءَ جَوْفُ أَحَدِكُمْ قَيْحًا خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِيَءَ شِعْرًا.

864. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Bolje je da vam se prsa ispune gnojem nego poezijom."⁷⁹⁰

عن ابن عباس في قوله تعالى: ﴿وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ﴾ فنسخ من ذلك واستثنى فقال: ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا...﴾ إلى قوله...يَنْقَلِبُونَ﴿

865. Od Ibn Abbasa se prenosi da je jedan dio ajeta *A pjesnike slijede zabludjeli. Zar ne vidiš da oni svakom dolinom blude i da govore ono što ne rade* derogiran riječima: *Osim onih koji vjeruju...*⁷⁹¹ do kraja ajeta.⁷⁹²

Neke lijepe riječi su poput magije

عن ابن عباس أن رجلا أو أعرابيا أتى النبي صلى الله عليه وسلم فتكلم بكلام بين، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا، وَإِنَّ مِنَ الشُّعْرِ حِكْمَةً.

866. Ibn Abbas prenosi da je neki čovjek ili beduin došao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i obratio se tako jednostavnim stilom da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Doista su neke riječi poput magije i neki stihovi su mudri."

عن عمر بن سلام أن عبد الملك بن مروان دفع ولده إلى الشعبي يؤدبهم، فقال: علمهم شعر يمجّدوا ويُنجدوا، و أطعمهم اللحم تشدّ قلوبهم، وجرّ شعورهم تشدّ رقابهم، و حالس بهم عليّة الرجال يناقضوهم الكلام.

⁷⁹⁰ El-Buhari 6154, Ebu Davud 5009 i Et-Tirmizi 2852.

⁷⁹¹ Eš-Su'ara, 227.

⁷⁹² Ebu Davud 5016 i El-Bejheki 10/239.

867. Omer b. Sellam prenosi da je Abdulmelik b. Mervan dao svoju djecu Eš-Ša'biju kako bi ih odgajao, kazavši: "Poduči ih poeziji kako bi stekli slavu i spas, hrani ih mesom kako bi im srca očvrsnula, šišaj im kosu kako bi im korijen očvrstnuo i vodi ih u najbolja društva kako bi vježbali vještinu govora."

Zabranjena poezija

عن عائشة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ جُرْمًا إِنْسَانٌ شَاعِرٌ يَهْجُو الْقَبِيلَةَ مِنْ أَسْرِهِا وَرَجُلٌ تَفَى مِنْ أَبِيهِ.

868. Aiša prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Najveći grijeh imat će pjesnik koji čitavo pleme blati svojom poezijom i onaj ko zaniječe očinstvo svoga pravog oca."⁷⁹³

Pretjerano pričanje

عن ابن عمر قال: قدم رجلان من المشرق خطيبان على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم فقاما فتكلمتا ثم قعدا. وقام ثابت بن قيس خطيب رسول الله صلى الله عليه وسلم فتكلم فعجب الناس من كلامهما. فقام رسول الله صلى الله عليه وسلم يخطب فقال: أَيُّهَا النَّاسُ قُولُوا قَوْلَكُمْ، فَإِنَّمَا تَشْقِي الْقَلَامَ مِنَ الشَّيْطَانِ. ثم قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا.

869. Ibn Omer kazuje: "Za života Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, s istoka dodoše dva čovjeka, govornika, pa se obrađiše i sjedoše. Poslije njih ustade Sabit ibn Kajs, govornik Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, te se i on obrati. Međutim, prisutni su bili zadivljeni govorom one dvojice, pa ustade Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, i reče: 'O, ljudi, recite ono što imate kazati, jer slatkorječivost je od šejtana, potom dodade: 'Neke riječi su poput magije.'⁷⁹⁴

⁷⁹³ Ibn Madždže 3761 i Ibn Hibban 13/102.

⁷⁹⁴ El-Buhari 5767, Ahmed 2/94 i Ibn Hibban 13/26.

عن أنس قال: خطب رجل عند عمر فأكثر الكلام، فقال عمر: إن كثرة الكلام في الخطب من شقاق الشيطان.

870. Enes kazuje: "Neki se čovjek obraćao u Omerovom prisustvu, pri čemu je puno pričao, pa Omer reče: 'Pretjerano pričanje prilikom obraćanja je šejtansko brbljanje.'⁷⁹⁵

عن أبي يزيد - أو معن بن يزيد - أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: اجتمعوا في مساجدكم، وكلما اجتمع قوم فليؤذنبوا. فأتانا أول من أتى فجلس فتكلم متكلم منا ثم قال: إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ الَّذِي لَيْسَ لِلْحَمْدِ دُونُهُ مَقْصَدٌ وَلَا وَرَاءَهُ مَنَقَذٌ. فغضب، فقام فتلاونا بينما فقلنا: أأتانا أول من أتى فذهب إلى مسجد آخر فجلس فيه فأتيناه فكلمناه. فجاء معنا فتعد في مجلسه أو قريبا من مجلسه ثم قال: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مَا شَاءَ جَعَلَ بَيْنَ يَدَيْهِ وَمَا شَاءَ جَعَلَ خَلْفَهُ. وَإِنَّ مِنَ الْبَيِّنَاتِ سِحْرًا. ثم أمرنا وعلمنا.

871. Ebu Jezid ili Ma'n ibn Jezid prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Okupljajte se u mesdžidima! Kad god se neka skupina okupi, neka me obavijeste.

Kad smo prvi put sjeli zajedno, dođe Alejhisselam i sjede među nas. U tom se neko od nas obrati riječima:

— Hvala Allahu pored kojeg se drugom ne treba zahvaljivati i pored kojeg nema drugog spasa. Alejhisselam se naljuti i ode u drugi mesdžid i tamo sjede, a mi se stadosmo međusobno grditi. Potom otidosmo do njega i popričasmo s njim, te se on vrati i sjede na svoje staro mjesto ili blizu njega i reče:

— Hvala Allahu koji po svom htijenju čini stvari ispred i iza Sebe. Sigurno su neke riječi poput magije. — Poslije toga nam je iznosio naredbe i podučavao nas.⁷⁹⁶

⁷⁹⁵ Ibn Ebu Šejbe 5/300.

⁷⁹⁶ Ahmed 3/470.

Priželjkivanje

عن عائشة قالت: أرق النبي صلى الله عليه وسلم ذات ليلة فقال: لَيْتَ رَجُلًا صَالِحًا مِنْ أَصْحَابِي يَجِئُنِي فَيَحْرُسُنِي اللَّيْلَةَ، إِذْ سَمِعْنَا صَوْتَ السَّلَاحِ فَقَالَ: مَنْ هَذَا؟ قِيلَ: سَعْدُ. فَقَالَ سَعْدُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُ أَحْرُسُكَ. فَنَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى سَمِعْنَا غَطِيظَهُ.

872. Aiša kazuje: "Jedne večeri Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, nije mogao zaspati, pa reče:

— Kad bi neki dobar čovjek od mojih drugova došao da me večeras čuva.

U tom začusmo zveket oružja.

— Ko je to? — upita Alejhisselam.

— Sa'd — neko odgovori.

— Allahov Poslaniče, došao sam da te čuvam. — reče Sa'd. Te večeri je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, tako zaspao da smo čuli njegovo glasno disanje.⁷⁹⁷

Kazati za nekoga ili nešto da je plaho brz

عن أنس بن مالك قال: كان فزع بالمدينة فاستعار النبي صلى الله عليه وسلم فرسا لأبي طلحة يقال له المندوب فركبه فلما رجع قال: مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ. وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا.

873. Enes ibn Malik kazuje: "Medinom je zavladao strah, pa Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, unajmi od Ebu Talhe konja po imenu El-Mendub, te ga uzjaha, a kad se vratio, reče: 'Ništa nisam vidio. A ovaj konj je plaho brz!'"⁷⁹⁸

⁷⁹⁷ El-Buhari 6804, Muslim 40, En-Nesai 8217, Ahmed 6/140 i Ibn Hibban 15/445.

⁷⁹⁸ El-Buhari 2627, Muslim 2307 i El-Bejheki 6/88.

Batine zbog greške u govoru

عن نافع قال: كان ابن عمر يضرب ولده على اللحن.

874. Nafia prenosi da je Ibn Omer udarao svoje dijete zbog greške u govoru.

عن عبد الرحمن بن عجلان قال: مر عمر بن الخطاب رضي الله عنه برجلين يرميان فقال "حدهما للآخر: أسبت. فقال عمر: سوء اللحن أشد من سوء الرمي.

875. Abdurrahman ibn Adžlan kazuje: "Omer ibnu-l-Hattab prode pokraj dvojice ljudi koji su gadali, pa jedan reče: 'Pododio sam!' 'Gore je promašiti u govoru nego u gađanju,' dobaci mu Omer.

Kazati: "nije vrijedan", želeći kazati za nešto da nije istina

عن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم قالت: سأل نلاس النبي صلى الله عليه وسلم عن الكهان، فقال لهم: لَيْسُوا بِشَيْءٍ. فقالوا: يا رسول الله، فإنهم يحدثون بالشيء يكون حقاً. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: تِلْكَ الْكَلِمَةُ يَخْطُفُهَا الشَّيْطَانُ فَيَقْرُئُهَا بِأُذُنِي وَلِيَّهِ كَقَرْقَرَةِ الدَّجَاجَةِ فَيَخْلُطُونَ فِيهَا بِأَكْثَرِ مِنْ مِائَةِ كَذِبَةٍ.

876. Aiša, Vjerovjesnikova žena, kazuje: "Neko je upitao Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, o vračarima, pa im on odgovori

— Oni su ništa.

— Ali Allahov Poslaniče, oni nekad predskazuju istinit događaj? — upitaše.

— To je samo dio istine koji šejtan, nakon što ga ugrabi, došaptava poput kokoške svome gospodaru, pa s tim pomiješa stotinu laži.⁷⁹⁹

⁷⁹⁹ El-Buhari 6213 i Muslim 2228.

Dvosmislice

عن أنس بن مالك قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم في مسير له فحدا الحادي، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: اِرْفَقْ يَا أَنْجَسَةَ - وَيَحَكَ - بِالْقَوَارِيرِ.

877. Enes ibn Malik kazuje: "Na jednom putovanju, kad je vodič tjerao deve, Vjerovjesnik mu, neka je mir i blagoslov njega, reče: 'Bolan ne bio, Endžeša, lakše sa staklenicama!'"⁸⁰⁰

عن عمر أنه قال: حسب امرئ من الكذب أن يحدث بكل ما سمع.
و قال: أما في المعارض ما يكفي المسلم الكذب.

878. Omer je rekao: "Dovoljno je čovjeku laži da prenosi sve što čuje."

I rekao je: "Dvosmislene izjave štite muslimana od laži."

عن مطرف بن عبد الله بن الشخير قال: صحبت عمران بن حصين إلى البصرة فما أتى علينا يوم إلا أنشدنا فيه الشعر وقال: إن في معارضض الكلام لمدوحة عن الكذب.

879. Mutarrif ibn Abdullah ibu-š-Šihhir kazuje: "Putovao sam s Imranom ibn Husajnom prema Basri i svaki dan nam je recitirao stiho-ve, govoreći: 'Dvosmislen govor spašava od laži.'"⁸⁰¹

Otkrivanje tajne

عن عمرو بن العاص قال: عجبت من الرجل يفر من القدر وهو مواقعه، ويرى القداة في عين أخيه، ويدع الجذع في عينه، ويخرج الضغن من نفس أخيه ويدع الضغن في نفسه، وقد وضعت سري عند أحد فلمته على إفشائه، وكيف ألومه وقد ضقت به ذرعا.

880. Amr ibnu-l-As je rekao: "Čudim se čovjeku koji bježi od sudbi-ne, a ona će ga zasigurno susresti, vidi trun u tuđem oku, a ne vidi bal-van u svom, liječi mržnju u tuđim prsima, a previda svoju. Nikog nisam

⁸⁰⁰ Vidi hadis br. 256

⁸⁰¹ Muslim 5, El-Hakim 2/25 i Ibn Ebu Šejbe 5/237.

ukorio zato što je otkrio tajnu koju sam mu bio povjerio, jer i kako bih kad sam mu već time učinio teret.”

Ismijavanje i riječi Allaha: Ne ismijavajte se jedni drugima⁸⁰²

عن عائشة قالت: مر رجل مصاب على نسوة فتضاحكن به يسخرن، فأصيب بعضهن.

881. Aiša kazuje: “Neki hrom čovjek prode pokraj žena, pa mu se one nasmiјаše, te neke od njih zadesi isto to.”

Promišljenost

عن الزهري عن رجل من بلّى قال: أتيت رسول الله صلى الله عليه وسلم مع أبي فناجي أبي دوني قال: فقلت لأبي: ما قال لك؟ قال: إِذَا أَرَدْتَ أَمْرًا فَعَلَيْكَ بِالتَّوَدَّةِ حَتَّى يُرِيكَ اللَّهُ مِنْهُ الْمَخْرَجَ، أَوْ حَتَّى يَجْعَلَ اللَّهُ لَكَ مَخْرَجًا.

882. Ez-Zuhri prenosi od nekog čovjeka iz plemena Belijj: “Došao sam Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega, sa svojim ocem. Alejhisselam mu nešto tiho reče

— Šta ti je rekao? — kasnije upitah oca.

— Kada htjedneš nešto učiniti, onda ne žuri dok ti Allah ne pokaže ili dadne izlaz — odgovori.

عن محمد بن الحنفية قال: ليس بحكيم من لا يعاشر بالمعروف من لا يجد من معاشرته بدا، حتى يجعل الله له فرجا أو مخرجا.

883. Muhammed ibn El-Hanefije je rekao: “Nije mudar onaj ko nije dobar prema onome s kim mora živjeti dok mu Allah ne olakša ili dadne izlaza.”⁸⁰³

⁸⁰² El-Hudžurat, 11.

⁸⁰³ Ibn Ebu Šejbe 5/210.

Ko pokaže nekom put

عن البراء بن عازب عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ مَنَحَ مَنِيحَةً أَوْ هَدَى زَقَاقًا - أَوْ قَالَ: طَرِيقًا - كَانَ لَهُ عَدْلٌ عِتَاقٍ نَسَمَةٍ.

884. El-Bera ibn Azib prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko nekom nešto posudi ili nekom pokaže put imat će nagradu kao da je oslobodio jednog roba."⁸⁰⁴

عن أبي ذر يرفعه قال: ثُمَّ قَالَ بَعْدَ ذَلِكَ: لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا رَفَعَهُ قَالَ: (إِفْرَاغُكَ مِنْ دَلُوكِ بِ دَلُّو أَحِيكَ صَدَقَةً، وَأَمْرُكَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيُكَ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ، وَتَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَحِيكَ صَدَقَةٌ، وَإِمَاطَتُكَ الْحَجَرَ وَالشُّوكَ وَالْعِظَمَ عَنْ طَرِيقِ النَّاسِ لَكَ صَدَقَةٌ، وَهِدَايَتُكَ الرَّجُلَ فِي أَرْضِ الضَّالَّةِ صَدَقَةٌ.

885. Ebu Zerr prenosi da je Alejhisselam rekao: "Presipanje iz tvoje posude u posudu tvoga brata je sadaka, naređivanje na dobro i odvratanje od zla je sadaka, osmijeh bratu muslimanu je sadaka, uklanjanje kamena, trnja i kostiju s javnog puta je sadaka i pokazati put čovjeku u neoznačenoj zemlji je sadaka."⁸⁰⁵

Ko slijepca zavede

عن ابن عباس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لَعَنَ اللَّهُ مَنْ كَمَّهُ أَعْمَى عَرَّ السَّبِيلِ.

886. Ibn Abbas prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah je prokleo onoga ko slijepca zavede."⁸⁰⁶

⁸⁰⁴ Et-Tirmizi 1957, Ibn Ebu Šejbe 7/243, Ebu Nu'ajm 3/175, Ahmed 4/286 i Ibn Hibban 11/294.

⁸⁰⁵ Et-Tirmizi 1956, Ibn Hibban 2/287 i Et-Taberani 5/116.

⁸⁰⁶ Ahmed 1/317, El-Bejheki 8/231, Abd. ibn Humejd 1/203 i Et-Taberani 11/218.

Nepravda

عن ابن عباس قال: بينما النبي صلى الله عليه وسلم بفناء بيته بمكة جالس إذ مر به عثمان بن مظعون فكشر إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال له النبي صلى الله عليه وسلم: أَلَا تَجْلِس. قال: بلى. فجلس النبي صلى الله عليه وسلم مستقبله، فبينما هو يحدثه إذ شخص النبي صلى الله عليه وسلم ببصره إلى السماء فقال: أَتَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنفًا وَأَنْتَ جَالِسٌ. قال: فما قال لك؟ قال: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾⁸⁰⁷
قال عثمان: فذلك حين استقر الإيمان في قلبي وأحببت محمدًا.

887. Ibn Abbas kazuje: "Dok je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, sjedio u svojoj avliji u Mekki, ispred kuće prođe Osman ibn Maz'un i nasmija se Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega.

— Hoćeš li sjesti? — upita ga Alejhisselam.

— Hoću.

Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, sjedaše nasuprot njega i najednom upravi pogled prema nebesima.

— Maločas, dok si sjedio, dode mi Allahov izaslanik — reče Alejhisselam.

— I šta ti je rekao? — upita ga Osman.

— Allah vam naređuje pravednost i dobročinstvo i da bližnjima dajete, a zabranjuje vam razvrat, zlo i nepravdu. To vam On govori da biste se opametili⁸⁰⁷ -- uzvratila Alejhisselam.

— Tada se iman ustalio u mom srcu i tada sam zavolio Muhammeda — kazuje Osman.⁸⁰⁸

Kazna za nepravdu

عن أنس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ عَالَ جَارَيْتَيْنِ حَتَّى نَذْرَكَ، دَخَلْتُ أَنَا وَهَرٌ فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ. وأشار محمد بن عبد العزيز بالسبابة والوسطى.

⁸⁰⁷ En-Nahl, 90.

⁸⁰⁸ Ahmed 1/318 i Et-Taberani 9/39.

888. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko se bude skrbio za dvije curice sve dok ne postanu punoljetne, ja i on ući ćemo u Džennet kao ova dva prsta." Muhammed ibn Abdulaziz pokaza kažiprst i srednji prst.⁸⁰⁹

وَبَابَانِ يُعْحَلَانِ فِي الدُّنْيَا: الْبَغْيُ وَقَطِيعَةُ الرَّحِمِ.

889. "Kazna za dvije stvari bit će izvršena još na ovom svijetu: za nepravdu i kidanje rodbinskih veza."

Porijeklo

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ الْكَرِيمَ بْنَ الْكَرِيمِ بْنَ الْكَرِيمِ بْنِ الْكَرِيمِ، يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ.

890. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Plemić sin plemića sin plemića sin plemića; to je Jusuf sin Jakuba sin Ishaka sin Ibrahima."⁸¹⁰

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ أَوْلِيَّائِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُتَّقُونَ. وَإِنْ كَانَ نَسَبٌ أَقْرَبُ مِنْ نَسَبٍ، فَلَا يَأْتِينِي النَّاسُ بِالْأَعْمَالِ وَتَأْتُونَ بِالْدُّنْيَا تَحْمِلُونَهَا عَلَى رِقَابِكُمْ، فَتَقُولُونَ: يَا مُحَمَّد! فَأَقُولُ: هَكَذَا وَهَكَذَا لَا. وَأَعْرَضَ فِي كَلَا عَظْفِيهِ.

891. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Na Sudnjem danu moji će prijatelji biti oni bogobojazni. Premda je određeno srodstvo jače od drugog, nemojte da se desi da neki ljudi dodu sa dobrim djelima, a vi sa dunjalukom, noseći ga na svojim vratovima, dozivajući me: 'O, Muhammede!' Ja ću vam, zaogrćući se svojim ogrtačem, govoriti: 'Ne.'"

عن ابن عباس قال: لَا أَرَى أَحَدًا يَعْمَلُ هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿وَيَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى...﴾ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ. ﴿﴾

⁸⁰⁹ Muslim 2631 i Et-Tiriniz 1914.

El-Buhari 3382, Muslim 2378 i Ahmed 2/96.

فيقول الرجل للرجل: أنا أكرم منك. فليس أحد أكرم من أحد إلا بتقوى الله.

892. Ibn Abbas je rekao: "Ne smatram da će iko učeći ovaj ajet: O, ljudi, mi vas od muškarca i žene stvaramo... kod Allaha su, uistinu, najcjenjeniji oni koji su najbogobojazniji kazati nekom: 'Ja sam bolji od tebe'. Vrijednost se gleda prema bogobojaznosti."

قال ابن عباس: ما تعدون الكرم؟ قد بين الله الكرم، فأكرمكم عند الله أتقاكم. ما تعدون الحسب؟ أفضلكم حسباً أحسنكم خلقاً.

893. Ibn Abbas je upitao: "Šta vi smatrate da je plemenitost? Allah je objasnio šta je to plemenitost. Kod Allaha su najplemenitiji oni koji su najbogobojazniji. A šta smatrate da je dobro porijeklo? Najboljeg porijekla su oni koji su najljepšeg ponašanja."

Duše su sučeljene vojske

عن عائشة قالت: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اثْتَلَفَ وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ.

894. Aiša prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na nje-ga, rekao: "Duše su kao sučeljene vojske; koje se prepoznaju združe se, a koje se ne prepoznaju razidu se."⁸¹¹

Kazati prilikom divljenja: Subhanallah!

عن أبي هريرة قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: بَيْنَمَا رَاعٍ فِي غَنَمِهِ عَدَا عَلَيْهِ لَذَّيْبٌ فَأَخَذَ مِنْهُ شَاةً، فَطَلَبَهُ الرَّاعِي فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ الذَّيْبُ فَقَالَ: مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبْعِ؟ لَيْسَ لَهَا رَاعٍ غَيْرِي. فقال الناس: سبحان الله! فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: فَإِنِّي أُؤْمِنُ بِذَلِكَ، أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ.

⁸¹¹ El-Buhari 3336 i Ebu Davud 4834.

895. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, pričao:

— Dok je pastir bio među svojim stadom, napade ga vuk i zgrabi jednu ovcu. Pastir potrča za njim, a vuk mu se okrenu i reče: 'Hoće li imati pored mene drugog pastira na dan kad zvijeri budu vladale?'

— *Suhanallah!* — začudiše se prisutni.

— E pa, ja vjerujem u to... i Ebu Bekr i Omer⁸¹² — odgovori Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega.⁸¹³

عن علي قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم في جنازة فأخذ شيئا فجعل ينكت به في الأرض فقال: مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا قَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ وَمَقْعَدُهُ مِنَ الْجَنَّةِ. قالوا: يا رسول الله أفلا نتكل على كتابنا وندع العمل؟ قال: اْعْمَلُوا، فُكُلٌ مُبَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ. قال: أَمَا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ فَسَيَسَّرُ لَعْمَلِ السَّعَادَةِ، وَأَمَا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ فَسَيَسَّرُ لَعْمَلِ الشَّقَاوَةِ. ثم قرأ: ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى﴾

896. Alija kazuje: "Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, bio na dženazi i uze nešto u ruke i stade s njim udarati po zemlji.

— Svakom od vas je određeno mjesto ili u Vatri ili u Džennetu — reče.

— Hoćemo li se onda, Allahov Poslaniče, osloniti samo na našu sudbinu i ništa ne raditi? — neko upita.

— Radite, jer svakome je olakšano ono za što je stvoren — odgovori Alejhisselam. — Kome je određeno da bude sretan, njemu su ta djela olakšana, a kome je određeno da bude nesretan, njemu je olakšano da čini takva djela. Potom prouči ajet: *A onaj koji bude udjeljivao i bogobožazan bio i ono najljepše smatrao istinitim...*⁸¹⁴⁸¹⁵

⁸¹² U verziji koju prenosi Ez-Zuhri od Ebu Seleme stoji: "A oni tada nisu bili tu..."

⁸¹³ El-Buhari 3471, Muslim 2388 i En-Nesai 8114.

⁸¹⁴ El-Lejl, 5 i 6.

⁸¹⁵ El-Buhari 1362, Muslim 2647, Ibn Madždže 78 i Ahmed 1/132.

Potiranje zemlje rukom

عن أسيد بن أبي أسيد عن أمه قالت: قلت لأبي قتادة: مالك لا تحدث عن رسول الله صلى الله عليه وسلم كما يحدث عنه الناس؟ فقال أبو قتادة: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ فَلْيَسْهَلْ لِحَبْنِهِ مَضْجَعًا مِنَ النَّارِ. وجعل رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول ذلك ويمسح الأرض بيده.

897. Esid ibn Ebu Esid prenosi od svoje majke da je upitala Ebu Katadu:

— Zašto ti ne prenosiš hadise Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kao ostali ljudi?

— Čuo sam Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: 'Ko slaže na mene neka pripremi sebi postelju u Vatri.' Dok je to govorio, Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, potirao rukom po zemlji — reče Ebu Katade.

Bacanje kamenčića

عن عبد الله بن مغفل المزني قال: سمى رسول الله صلى الله عليه وسلم عن الخذف وقال: إِنَّهُ لَا يَقْتُلُ الصَّيْدَ وَلَا يَنْكِي الْعَدُوَّ، وَإِنَّهُ يَفْقَأُ الْعَيْنَ وَيَكْسِرُ السِّنَّ.

898. Abdullah ibn Mugaffel El-Muzeni prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, zabranio bacanje kamenčića, rekavši: "To ne može ni ubiti lovinu niti zastrašiti neprijatelja; može samo izbiti oko i slomiti zub."⁸¹⁶

Ne psujte vjetar

عن أبي هريرة قال: أخذت الناس الريح في طريق مكة وعمر حاج فاشتدت، فقال عمر بن حوالة: ما الريح؟ فلم يرجعوا بشيء. فاستحثت راحلتي فأدركته، فقلت: بلغني أنك

⁸¹⁶ El-Buhari 5479 i Muslim 2150.

سَأَلْتُ عَنْ الرِّيحِ، وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الرِّيحُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ. تَأْتِي بِالرَّحْمَةِ وَتَأْتِي بِالْعَذَابِ، فَلَا تَسُبُّوهَا! وَسَلُّوا اللَّهَ خَيْرَهَا وَعُودُوا مِنْ شَرِّهَا.

899. Ebu Hurejre kazuje: "Na putu prema Mekki, dok je Omer s grupom ljudi išao na hadždž, diže se jak vjetar.

— Šta je vjetar? — upita Omer prisutne, ali niko ne reče ni riječi. Potjerah svoju devu i kad ga stigoh, rekoh:

— Čuo sam da si pitao za vjetar. Čuo sam Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: 'Vjetar je Allahov dašak; nekad donosi Božiju milost, a nekad kaznu; zato ga nemojte psovati, već molite Allaha da vam podari ono najbolje i da vas zaštiti od najgoreg što se krije u njemu.'⁸¹⁷

Da li kiša pada zbog određenog položaja zvijezda

عن زيد بن خالد الجهني أنه قال: صلى لنا رسول الله صلى الله عليه وسلم صلاة الصبح بالحديبية على أثر سماء كانت من الليلة فلما انصرف النبي صلى الله عليه وسلم أقبل على الناس فقال: هَلْ تَدْرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ؟ قالوا: الله ورسوله أعلم! قال: أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنِينَ وَكَافِرًا، فَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي كَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ. وَأَمَّا مَنْ قَالَ بَتَوَّءٍ كَذَا وَكَذَا فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي، مُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ.

900. Zejd ibn Halid El-Džuheni kazuje: "Allahov Poslanik je, neka je mir i blagoslov na njega, na Hudejbiji predvodio sabah-namaz, nakon što se stižala kiša koja je tu noć padala. Kad je završio, okrenuo se prema ljudima i rekao:

— Zna li šta je rekao vaš Gospodar?

— Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju — odgovoriše ashabi.

— Među Mojim robovima jutros ima onih koji vjeruju u Mene i onih koje ne vjeruju; onaj ko je kazao da je kiša pala iz Allahove dobrote i milosti, taj vjeruje u Mene, a ne vjeruje u zvijezde, a ko je kazao da je pala zbog položaja određenih zvijezda, taj ne vjeruje u Mene, već u zvijezde."⁸¹⁸

⁸¹⁷ Ebu Davud 5097 i Ibn Madždže 3727.

⁸¹⁸ El-Buhari 846, Muslim 71 i Ebu Davud 3906.

Šta kazati kad se ugleda oblak

عن عائشة قالت: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا رأى مَخِيلَةً دخل وخرج وأقبل وأدبر وتغير وجهه، فإذا مطرت السماء سرى، فعرفته عائشة ذلك فقال النبي صلى الله عليه وسلم: وَمَا أَدْرِي لَعَلَّهُ كَمَا قَالَ اللَّهُ عز وجل ﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ﴾

901. Aiša kazuje: "Vjerovjesnik bi se uvijek ushodaio kad bi vidio oblak i izraz lica bi mu se promijenio. Ako bi pala kiša, lahnulo bi mu." Aiša ga je upitala o tome, pa joj Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče: "A šta ja znam, možda je to oblak za koji je Uzvišeni Allah kazao: *I kad ugledaše oblak na obzorju, koji se prema dolinama njihovim kretao...*"⁸¹⁹⁸²⁰

عن عبد الله بن مسعود قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: الطَّيْرَةُ شِرْكٌ وَمَا مِنَّا، وَلَكِنَّ اللَّهَ يُذْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ.

902. Abdullah ibn Mes'ud prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Praznovjerje je širk i svako od nas to ponekad osjeti, ali ga Allah odagnava tevekkulom."⁸²¹

Sujevjerje

عن أبي هريرة قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: لَا طَيْرَةَ وَخَيْرُهَا الْفَأَلُ. قَالُوا: وَمَا الْفَأَلُ؟ قَالَ: كَلِمَةٌ صَالِحَةٌ يَسْمَعُهَا أَحَدُكُمْ.

903. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

- Suevjerja su neistina, ali najbolja su ona radosna.
- A koja su to? — upitaše ashabi.
- Lijepa riječ koju čujete – odgovori Alejhisselam.⁸²²

⁸¹⁹ El-Ahqaf, 24, a u nastavku glasi: ...povikaše: 'Ovaj nam oblak kišu donosi!' 'Ne, to je ono što ste požurivali: vjetar koji vam boluu patnju nosi.'

⁸²⁰ El-Buhari 3206 i Muslim 899.

⁸²¹ Ebu Davud 3910, Et-Tirmizi 1614, Ibn Madždže 3538, Ahmed 1/389, Ibn Hibba 13/491 i El-Bejheki 8/139.

⁸²² El-Buhari 5754, Muslim 2223 i Ahmed 2/524.

Ko ne bude vjerovao u sujevjerja

عن عبد الله بن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ بِالْمُؤَسِمِ أَيَّامَ الْحَجِّ فَأَعْجَبَنِي كَثْرَةُ أُمَّتِي قَدْ مَلَأُوا السَّهْلَ وَالْجَبَلَ. قَالُوا: يَا مُحَمَّدُ أَرْضَيْتَ؟ قَالَ: نَعَمْ أَيْ رَبِّ. قَالَ: فَإِنَّ مَعَ هَؤُلَاءِ سَبْعِينَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ، وَهُمْ الَّذِينَ لَا يَشْتَرِقُونَ وَلَا يَكْتُمُونَ وَلَا يَتَطَيَّرُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ. قَالَ عَكَاشَةُ: فَادْعِ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ مِنْهُمْ؟ قَالَ: اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ. فَقَالَ رَجُلٌ آخَرٌ: ادْعِ اللَّهَ يَجْعَلَ مِنْهُمْ. قَالَ: سَبَقَكَ بِهَا عَكَاشَةُ.

904. Abdullah ibn Mes'ud prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— U danima hadždža pokazani su mi svi narodi i tada me je zadivila brojnost mojih sljedbenika; ispunili su i doline i brda. 'Muhammede, jesi li zadovoljan?', čuli su se njihovi glasovi. 'Jesam, tako mi Gospodara', odgovorih. Pored ovih, još će sedamdeset hiljada ući u Džennet bez polaganja računa, a to su oni koji ne budu tražili da im se uči rukja, koji se ne budu pržili, koji ne budu vjerovali u sujevjerja i koji se na svoga Gospodara oslanjaju."

— Moli Allaha da budem među njima — reče Ukkaša.

— Gospodaru, neka i on bude taj — reče Alejhisselam. Uto još jedan čovjek reče:

— Moli Allaha da i ja budem među njima.

— Pretekao te Ukkaša — uzvрати mu Alejhisselam.⁸²³

Sujevjerja su od džina

عن علقمة عن أمه عن عائشة أنها كانت تُرْتَى بالصبيان إذا ولدوا فتدعو لهم بالبركة، فأُتيت بصبي فذهبت تضع وسادته، فإذا تحت رأسه موسى، فسألتهم عن موسى فقالوا: نجعلها من الجن. فأخذت موسى فرمت بها ونهتهم عنها وقالت: إن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يكره الطيرة ويغضها. وكانت عائشة تنهى عنها.

⁸²³ El-Buhari 5705, Muslim 220, Ahmed 1/454, Ibn Hibban 13/448 i El-Hakim 4/460.

905. Alkame prenosi od svoje majke da su Aiši donosili novorođenčad da moli za njihov blagoslov. Kad joj jednom bi doneseno dijete, ona mu krenu staviti jastuk, kad vidje britvu ispod njega.

— Stavili smo je kao zaštitu od džina — rekoše. Aiša uze britvu i baci je.

— Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, mrzio i prezirao sujevjerja — reče Aiša. I ona sama je zabranjivala sujevjerja.

Dobar predznak

عن أنس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا عَدْوَى وَلَا طَيْرَةٌ يُعْجِبُنِي الْقَالَ الصَّالِحُ: الْكَلِمَةُ الْحَسَنَةُ.

906. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Zaraza i sujevjerje nisu istiniti, ali meni se sviđa dobar predznak – lijepa riječ.”⁸²⁴

عن حابس بن ربيعة أنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول: لَا شَيْءٌ فِي الْهَامِ، وَأَصْدَقُ الطَّيْرَةِ الْقَالَ، وَالْعَيْنُ حَقٌّ.

907. Habis ibn Rebi'a prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Nema ništa u sovama, sujevjerje najbliže istini jeste dobar predznak. I urok je istina.”

Traženje berićeta u lijepom imenu

عن عبد الله بن السائب أن النبي صلى الله عليه وسلم عام الحديبية حين ذكر عثمان بن عفان أن سهيلاً قد أرسله إليه قومه صالحوه على أن يرجع عنهم هذا العام ويخلوها لهم قابل ثلاثة، فقال النبي صلى الله عليه وسلم حين أتى، فقليل: أتى سهيل: سهّل الله أمركم. وكان عبد الله بن السائب أدرك النبي صلى الله عليه وسلم.

⁸²⁴ El-Buhari 5756, Muslim 2224 i Ebu Davud 3926.

908. Abdullah ibnu-s-Saib prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, na Hudejbiji – kad je Osman ibn Affan kazao da su Kurejšije poslale Suhejla i kad su s njim sklopili dogovor da se te godine vrate, te da će im sljedeće godine tri dana ustupiti Mekku – nakon Suhejlovog dolaska, rekao: “Allah vam je olakšao.”

Abdullah ibnu-s-Saib je živio u vrijeme Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega.⁸²⁵

Sujevjerje za konja

عن عبد الله بن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: الشَّؤْمُ فِي الدَّارِ وَالْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ.

909. Abdullah ibn Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Sujevjerja ima u kući, ženi i konju.”⁸²⁶

عن سهل بن سعد أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِنْ كَانَ الشَّؤْمُ فِي شَيْءٍ فَبِالْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ وَالْمَسْكَنِ.

910. Sehl ibn Sa'd prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ako igdje ima sujevjerja, onda ima u ženi, konju i kući.”⁸²⁷

عن أنس بن مالك قال: قال رجل: يا رسول الله، إنا كنا في دار كثر فيها عددنا وكثرت فيها أموالنا فتحولنا إلى دار أخرى فقلَّ فيها عددنا وقلَّت فيها أموالنا. قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: رُدُّهَا – أَوْ: دَعُوها – وَهِيَ ذَمِيمَةٌ.

911. Enes ibn Malik prenosi da je neki čovjek upitao:

— Allahov Poslaniče, u kući u kojoj smo sprva živjeli bilo nas je puno i imali smo dosta imetka, a kad smo se preselili u drugu kuću, svega je pomanjkalo.

— Vрати je — ili napusti je — ona je okužena — reče Alejhisselam.⁸²⁸

⁸²⁵ El-Buhari 2731 i 2732.

⁸²⁶ El-Buhari 5094, Muslim 2225, Ebu Davud 3922 i Ahmed 2/126.

⁸²⁷ El-Buhari 2859, Muslim 2226, El-Bejheki 8/140 i Et-Taberani 6/148.

⁸²⁸ Ebu Davud 3924 i El-Bejheki 8/140.

Kihanje

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَطَّاسَ وَيَكْرَهُ التَّائِبَ إِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَحَقَّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمْعَهُ أَنْ يُشَمَّتَهُ. وَأَمَّا التَّائِبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنْ شَيْطَانٍ، فَلْيَبْرُدْهُ مَا اسْتَطَاعَ. فَإِذَا قَالَ: هَاهُ، ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ.

912. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah zaista voli kihanje, a mrzi zijevanje. Kada neko kihne pa se zahvali Allahu, dužnost je svakog muslimana da mu kaže: 'Allah ti se smilovao'. A zijevanje je od šejtana, zato ga suzbijte koliko možete. Kada čovjek zijevne, šejtan mu se smije."⁸²⁹

Šta se kaže prilikom kihanja

عن ابن عباس قال: إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ. قَالَ الْمَلِكُ: رَبِّ الْعَالَمِينَ. فَإِذَا قَالَ: رَبِّ الْعَالَمِينَ. قَالَ الْمَلِكُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ.

913. Ibn Abbas je rekao: "Kad neko kihne pa kaže: 'Hvala Allahu', melek doda: 'Gospodaru svih svjetova', a kada kaže: 'Gospodaru svih svjetova', onda melek kaže: 'Allah ti se smilovao'."

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا عَطَسَ فَلْيَقُلْ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، فَإِذَا قَالَ فَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَإِذَا قَالَ لَهُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَلْيَقُلْ: يَهْدِيكَ اللَّهُ وَيُصْلِحْ بِأَلَاكَ.

914. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kad neko kihne, neka kaže: 'hvala Allahu', a neka mu njegov brat uzvрати riječima: 'Allah ti se smilovao', na što on treba kazati: 'Allah te uputio i popravio tvoje stanje'."⁸³⁰

⁸²⁹ El-Buhari 6226 i Ahmed 6/148.

⁸³⁰ El-Buhari 6224 i Ahmed 2/353.

Šta se kaže onom ko je kihnuo

عن عبد الرحمن بن زياد بن أنعم الإفريقي قال: حدثني أبي أنهم كانوا غزاة في البحر زمس معاوية، فانضم مركبنا إلى مركب أبي أيوب الأنصاري، فلما حضر غداؤنا أرسلنا إليه فأتانا فقال: دعوتوني وأنا صائم فلم يكن لي بد من أن أجيبكم لأني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: إِنَّ لِلْمُسْلِمِ عَلَى أَخِيهِ سِتَّ خِصَالٍ وَاجِبَةٍ إِنْ تَرَكَ مِنْهَا شَيْئًا فَقَدْ تَرَكَ حَقًّا وَاجِبًا لِأَخِيهِ عَلَيْهِ: يُسَلِّمُ عَلَيْهِ إِذَا لَقِيَهُ، وَيُجِيبُهُ إِذَا دَعَاهُ، وَيُسَمِّتُهُ إِذَا عَطَسَ، وَيُعَوِّدُهُ إِذَا مَرِضَ، وَيَحْضُرُهُ إِذَا مَاتَ، وَيَنْصَحُهُ إِذَا اسْتَنْصَحَهُ. قال: وكان معنا رجل مزاح يقول لرجل أصاب طعامنا: جزاك الله خيرا وبرا. فغضب عليه حين أكثر عليه فقال لأبي أيوب: ما ترى في رجل إذا قلت له: جزاك الله خيرا وبرا، غضب وشتمني؟ فقال أبو أيوب: إنا كنا نقول: إن من لم يصلحه الخير أصلحه الشر. فاقلب عليه. فقال له حين أتاه: جزاك الله شرا وعرا. فضحك ورضي. وقال: ما تدع مزاحك! فقال الرجل: جزى الله أبا أيوب الأنصاري خيرا.

915. Abdurrahman b. Zijad b. En'um El-Ifriki kazuje: "Pričao mi je otac da su za vrijeme Muavije ratovali na moru, pa se njihova posada priključi posadi Ebu Ejjuba El-Ensarije. Kad je bilo vrijeme ručka, pozvali smo i njega.

— Ja postim — reče Ebu Ejjub nakon što je došao — ali morao sam vam se odazvati jer sam čuo Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: 'Svaki musliman dužan je šest stvari prema svome bratu muslimanu: ako nešto ostavi, onda je zanemario svoju dužnost prema bratu muslimanu, da ga poselami kad ga sretne, da se odazove kad ga pozove, da mu kaže: 'Allah ti se smilovao' kada kihne, da ga obiđe kad se razboli, da mu klanja dženazu kad umre i da ga posavjetuje kad zatraži savjet.'

S nama je bio jedan veliki šaljivdžija — dalje priča moj otac — i uvijek je govorio jednom čovjeku kad bi jeo: 'Da te Allah nagradi dobrim i dobročinstvom', zbog čega se ovaj naljuti.

— Šta ti kažeš za čovjeka koji se naljuti i nagrdi me kada mu kažem: 'Da te Allah nagradi dobrom i dobročinstvom?', požali se šaljivdžija Ebu Ejjubu.

— Mi smo imali običaj kazati: koga ne popravi dobro, onda će ga sigurno popraviti loše, zato ti njemu okreni — reče Ebu Ejjub.

Kada mu je sljedeći put došao, šaljivdžija reče:

— Allah te kaznio jadom i sramotom. — Čovjek se nasmija i bi zadovoljan time i još reče:

— Ne mijenjaj svoj smisao za humor!

— Da Allah nagradi Ebu Ejjuba El-Ensariju dobrim — reče na kraju šaljivdžija.

عن ابن مسعود عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَرْبَعٌ لِلْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ: يَعُودُهُ إِذَا مَرَضَ وَيَشْهَدُهُ إِذَا مَاتَ وَيُحْيِيهِ إِذَا دَعَاهُ وَيُسَمِّتُهُ إِذَا عَطَسَ.

916. Ibn Mes'ud prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Četiri su stvari dužnost jednog muslimana prema drugom: da ga obiđe kad se razboli, da mu klanja dženazu kad umre, da mu se oda-zove kad ga pozove i da mu kaže: 'Allah ti se smilovao' kada kihne."⁸³¹

عن البراء بن عازب قال: أمرنا رسول الله صلى الله عليه وسلم بسبع ونهانا عن سبع: أَمَرْنَا بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعِ الْجَنَازِ، وَتَسْمِيَةِ الْعَاطِسِ، وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ، وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ، وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ، وَإِجَابَةِ الدَّاعِي. وَنَهَانَا عَنْ: خَوَاتِيمِ الذَّهَبِ، وَعَنْ آيَةِ الْفِضَةِ، وَعَنْ الْمَيَاثِرِ، وَالْقَسِيَةِ، وَالْإِسْتَبْرَقِ وَالذِّبْيَاجِ، وَالْحَرِيرِ.

917. El-Bera ibn Azib kazuje: "Allahov nam je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, naredio sedam i zabranio sedam stvari; naredio nam je obilaženje bolesnika, praćenje dženaza, kazati: 'Allah ti se smilovao' onom koji kihne, ispuniti zakletvu onom koji te zakune, pomaganje obesprav-ljenom, širenje selama i odazivanje na pozive, a zabranio nam je zlatne prstenove, srebrne posude, mejasire,⁸³² kasijje,⁸³³ brokat i svilu."⁸³⁴

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ. قِيلَ: مَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: إِذَا لَقِيتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ، وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَانْصَحْ.

⁸³¹ Ibn Madždze 1434, Ahmed 1/272 i Ibn Hibban 1/475.

⁸³² Vrsta pokrova za sedlo koje su žene izrađivale svojim muževima od svile.

⁸³³ Vrsta svilene odjeće koja se izrađivala u egipatskom gradu Kas.

⁸³⁴ El-Buhari 5635, Muslim 2066, Et-Tirmizi 2809 i En-Nesai 2066.

له، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَشَمَّمَتْهُ، وَإِذَا مَرِضَ فَعُدُّهُ، وَإِذَا مَاتَ فَأَنْبَعَهُ.

918. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Musliman je dužan drugom muslimanu šest stvari!" "A koje su to, Allahov Poslaniče?", upitaše ashabi. "Da ga poselamiš kad ga sretnoš, da mu se odazoveš kada te pozove, da ga posavjetuješ kad od tebe zatraži savjet, da mu kažeš: 'Allah ti se smilovao' kada kihne i zahvali se Allahu, da ga obideš kada se razboli i da ga ispratiš kad umre."⁸³⁵

Kada se čuje kihanje, kazat će se: Hvala Allahu

عن علي قال: مَنْ قَالَ عِنْدَ عَطَسَةٍ سَمِعَهَا: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَلَى كُلِّ حَالٍ مَا كَانَ، لَمْ يَجِدْ وَجَعَ الضَّرْسِ وَلَا الْأُذُنِ أَبَدًا.

919. Alija je rekao: "Ko kaže: 'Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, na svakom stanju koje bude' kada čuje kihanje, nikad ga neće zaboljeti zub niti uho."⁸³⁶

Kako se nazdravlja

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، فَإِذَا قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ، فَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، وَلْيَقُلْ هُوَ: يَهْدِيكُمْ اللَّهُ وَيُصَلِّحَ بَالَكُمْ.

920. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada kihnete, kažite: 'Hvala Allahu', a neka vam vaš brat ili prijatelj kaže: 'Allah ti se smilovao'. Na to mu vi odgovorite: 'Allah vas uputio i učinio vas boljim'.⁸³⁷

⁸³⁵ El-Buhari 1240, Muslim 2162, Ahmed 2/372, El-Bejheki 5/347 i Ebu Ja'la 11 i 390.

⁸³⁶ El-Hakim 4/459.

⁸³⁷ El-Buhari 6224.

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَّاسَ وَيَكْرَهُ التَّائِبَ، وَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ وَحَمِدَ اللَّهَ كَانَ حَقًّا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمْعُهُ أَنْ يَقُولَ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ. فَأَمَّا التَّائِبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَإِذَا تَنَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيُرِدْهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا تَنَاءَبَ ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ.

921. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allah voli kihanje, a mrzi zijevanje. Kada kihnete i zahvalite se Allahu, dužnost svakog muslimana koji vas je čuo jeste kazati vam: 'Allah ti se smilovao.' A zijevanje je od šejtana, zato kad osjetite da vam se zijeva, suzdržite se koliko možete, jer kada zijevnete, šejtan vam se smije."⁸³⁸

عن أبي حمزة قال: سمعت ابن عباس يقول إذا شُمت: عافانا الله وإياكم من النار، يرحمكم الله.

922. Ebu Džemre prenosi da je Ibn Abbas, kada bi mu neko nazdravio, govorio: "Da i nas i vas Allah sačuva vatre, Allah vam se smilovao."

عن أبي هريرة قال: كنا جلوسا عند رسول الله صلى الله عليه وسلم فعطس رجل فحمد الله، فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم: يَرْحَمُكَ اللَّهُ. ثم عطس آخر فلم يقل له شيئا فقال: يا رسول الله رددت على الآخر ولم تقل لي شيئا. قال: إِنَّهُ حَمِدَ اللَّهَ وَسَكَتَ.

923. Ebu Hurejre kazuje: "Sjedili smo kod Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kada kihnu jedan čovjek i zahvali se Allahu. 'Allah ti se smilovao', odgovori mu Alejhisselam. Poslije kihnu još jedan čovjek, ali mu Alejhisselam ništa ne reče. 'Allahov Poslaniče, nazdravio si njemu, a meni nisi?', reče ovaj. 'On se zahvalio Allahu, a ti nisi', reče Alejhisselam."⁸³⁹

Ako se ne zahvali Allahu, neće mu se ni nazdraviti

عن أنس قال: عطس رجلان عند النبي صلى الله عليه وسلم فشمت أحدهما ولم يشمت الآخر فقال: شُمتَ هذا ولم تشمتني؟ قال: إِنَّ هَذَا حَمِدَ اللَّهَ وَلَمْ تَحْمَدْهُ.

⁸³⁸ El-Buhari 6226.

⁸³⁹ Et-Taberani 7/308.

924. Enes prenosi da su u prisustvu Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kihnula dvojica ljudi, pa Alejhisselam nazdravi jednom, a drugom ništa ne reče.

— Ovome si nazdravio, a meni nisi — pobuni se ovaj.

— Ovaj se zahvalio Allahu, a ti nisi — odgovori mu Alejhisselam.⁸⁴⁰

عن أبي هريرة قال: جلس رجلان عند النبي صلى الله عليه وسلم أحدهما أشرف من الآخر. فعطس الشريف فلهم يحمده الله ولم ينمته وعطس الآخر فحمد الله فشمنه النبي صلى الله عليه وسلم. فقال الشريف: عطست عندك فلم تشمتني وعطس هذا الآخر فشمته؟ فقال: إِنَّ هَذَا ذَكَرَ اللَّهَ فَذَكَرْتُهُ وَأَنْتَ نَسِيتَ اللَّهَ فَنَسَيْتُكَ.

925. Ebu Hurejre kazuje: "S Vjerovjesnikom su, neka je mir i blagoslov na njega, sjedila dvojica ljudi; jedan ugledniji od drugog. Taj ugledni kihnu, ali se ne zahvali Allahu, pa mu Alejhisselam ništa ne reče, a kada kihnu ovaj drugi i zahvali se Allahu, Vjerovjesnik mu, neka je mir i blagoslov na njega, nazdravi.

— Čuo si me kad sam kihnuo, ali nisi mi ništa rekao, a njemu jesi? – reče ugledni.

— Ovaj je spomenuo Allaha, pa sam i ja njega spomenuo, a ti si zabravio na Njega, pa sam i ja zaboravio na tebe – uzvрати mu Alejhisselam.⁸⁴¹

Šta se kaže nakon kihanja

عن نافع عن عبد الله بن عمر أنه كان إذا عطس فقليل له: يرحمك الله، فقال: يرحمنا وإياكم ويغفر لنا ولكم.

926. Nafia prenosi da bi Abdullah ibn Omer, kad bi kihnuo i kad bi mu neko rekao 'Allah ti se smilovao', govorio: "Allah se smilovao i oprostio i nama i vama."⁸⁴²

⁸⁴⁰ El-Buhari 6225 i Muslim 2991.

⁸⁴¹ Ibn Mađdže 3713, En-Nesai 10050, Ed-Darimi 3/368 i Ahmed 3/100.

⁸⁴² Malik 2/965

عن عبد الله قال: إذا عطس أحدكم فليقل: الحمد لله رب العالمين، وليقل من يرد: يرحمك الله، وليقل هو: يغفر الله لي ولكم.

927. Abdullah je rekao: "Kada kihnete, recite: 'hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova', a onaj koji će mu odgovoriti neka kaže: 'Allah ti se smilovao' i neka mu on odgovori: 'Allah oprostio i meni i vama'."

عن إياس بن سلمة عن أبيه قال: عطس رجل عند النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يَرْحَمُكَ اللهُ. ثم عطس آخرى فقال النبي صلى الله عليه وسلم: هَذَا مَرْكُومٌ.

928. Ijas ibn Seleme prenosi od svoga oca da je neki čovjek kihnuo u prisustvu Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, pa on reče: "Allah ti se smilovao." Isti čovjek ponovo kihnu, a Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče: "Ovaj je prehladen."⁸⁴³

Ko kaže: Allah ti se smilovao ako si se zahvalio Allahu

عن مكحول الأزدي قال: كنت إلى جنب ابن عمر فعطس رجل من ناحية المسجد فقال ابن عمر: يرحمك الله إن كنت حمدت الله.

929. Mekhul El-Ezdi kazuje: "Bio sam uz Ibn Omera kad u jednom dijelu mesdžida kihnu neki čovjek, a Ibn Omer mu dobaci: 'Allah ti se smilovao, ako si se zahvalio Allahu.'"

Ne smije se kazati: 'Âb'

عن مجاهد أنه قال: عطس ابن لعبد الله بن عمر - إما أبو بكر وإما عمر - فقال: آب. فقال ابن عمر: وما آب؟ إن آب اسم شيطان من الشياطين جعلها بين العطسة والحمد.

930. Mudžahid kazuje: "Sin Abdullaha ibn Omera – ili je bio Ebu Bekr ili Omer – kihnu i reče: 'Âb'. 'Šta âb?!', ukori ga Ibn Omer. 'Ab je jedno od šejtanovih imena, koje umeće između kihanja i zahvale Allahu.'"

⁸⁴³ Muslim 2993, Ebu Davud 5037, Ed-Darimi 2/369 i Ahmed 4/46.

Ko više puta kihne

عن إياس بن سلمة قال حدثني أبي قال: كنت عند النبي صلى الله عليه وسلم فعطس رجل فقال: يَرْحَمُكَ اللهُ. ثم عطس آخرى فقال النبي صلى الله عليه وسلم: هَذَا مَرْكُومٌ.

931. Ijas ibn Seleme prenosi od svoga oca da je neki čovjek kihnuo u prisustvu Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, pa on reče: "Allah ti se smilovao!" Isti čovjek ponovo kihnu, a Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče: "Ovaj je prehladen."⁸⁴⁴

عن أبي هريرة قال: شتمته واحدة، وثنتين وثلاثاً، فما كان بعد هذا فهو زكام.

932. Ebu Hurejre je rekao: "Nazdravi mu triput, a ako kihne više od toga, to je već prehlada."⁸⁴⁵

Kada kihne Židov

عن أبي موسى قال: كان اليهود يتعاطسون عند النبي صلى الله عليه وسلم رجاء أن يقول لهم يرحمكم الله، فكان يقول: يهديكم الله ويصلح بالكم.

933. Ebu Musa prenosi da su Židovi u prisustvu Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, nasilu kihali, nadajući se da će im reći: "Allah vam se smilovao", ali on bi im govorio: "Allah vas uputio i učinio vas boljima."⁸⁴⁶

Nazdravljanje muškarca ženi

عن أبي بردة قال: دخلت على أبي موسى وهو في بيت ابنته أم الفضل بن العباس فعطست فلم يشمتني، وعطست فشمتها فأخبرت أمي فلما أتاناها وقعت به. وقالت: عطس ابني فلم تشمته وعطست فشمتها فقال لها: إني سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: إِذَا عَطَسَ

⁸⁴⁴ Vidi hadis 931.

⁸⁴⁵ Ebu Davud 5034 i 5035.

⁸⁴⁶ Ebu Davud 5038, Et-Tirmizi 3739 i Ahmed 4/400.

”حَدَّثَكُمْ فَحَمِدَ اللَّهُ فَشَمَّتُوهُ، وَإِنْ لَمْ يَحْمَدِ اللَّهُ فَلَا تُشَمِّتُوهُ. وَإِنْ ابْنِي عَطَسَ فَلَمْ يَحْمَدِ اللَّهَ فَمِ أَشَمَّتْهُ، وَعَطَسْتُ فَحَمَدْتُ اللَّهَ فَشَمَّتْهَا. فَقَالَتْ: أَحْسَنْتَ.“

934. Ebu Burde kazuje: “Uđoh kod Ebu Muse – a on je bio u kući njegove kćeri Ummu-l-Fadli ibni-l-Abbas – i kihnuh, a on mi ništa ne reče, kihnu i ona, pa joj nazdravi. O tome sam izvijestio moju majku koja ga je nagrdila kad joj je došao:

— Moj je sin kihnuo i nisi mu nazdravio, a njoj jesi.

— Čuo sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: ‘Kad neko kihne i zahvali se Allahu, nazdravite mu, a ako se ne zahvali, onda mu nemojte ni nazdravljati.’ Tvoj sin nije se zahvalio Allahu nakon što je kihnuo, za razliku od nje, zato njemu nisam nazdravio, a njoj jesam.

— Ispravno si postupio — reče ona.⁸⁴⁷

Zijevanje

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا تَنَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيُكْظِمْ مَا اسْتَطَاعَ.

935. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Kada se nekoine bude zijevalo, neka se suzdrži koliko može.”⁸⁴⁸

Razati: Odazivam ti se

عن معاذ قال: كنت رديف النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يَا مُعَاذُ. قلت لبيك وسعديك. ثم قال مثله ثلاثاً: هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ؟ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا. ثم سار ساعة فقال: يَا مُعَاذُ. قلت لبيك وسعديك قال: هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ؟ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ.

936. Mu‘az kazuje: “Bio sam iza Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kada me zovnu:

⁸⁴⁷ Muslim 2992.

⁸⁴⁸ El-Buhari 6226, Muslim 2994, Et-Tirmizi 370, Ahmed 3/31, Ibn Hibban 6/121 i Ibn Huzejme 2/61.

— O Mu'aze!

— Odazivam ti se i tebi hitim — rekoḥ. Opet me zovnu tri puta, pa reče:

— Znaš li šta su ljudi dužni prema Bogu? Da Mu se klanjaju i da Mu ništa ravnim ne smatraju. — Nakon izvjesnog vremena ponovo me zovnu: — O Mu'aze!

— Odazivam ti se i tebi hitim — rekoḥ.

— A znaš li šta je Allah dužan prema njima ako tako postupe? Da ih ne kazni.”⁸⁴⁹

Ustajanje pred drugim

عن عبد الله بن كعب قال: سمعت كعب بن مالك يحدث حديثه حين تخلف عن رسول الله صلى الله عليه وسلم عن غزوة تبوك فتاب الله عليه وآذن رسول الله صلى الله عليه وسلم بتوبة الله علينا حين صلى صلاة الفجر، فتلقاني الناس فوجا فوجا يهتفون بالتوبة، يقولون: لتهنك توبة الله عليك. حتى دخلت المسجد، فإذا برسول الله صلى الله عليه وسلم حوٓٔ الناس، فقام إلي طلحة بن عبيد الله يهرول حتى صافحني وهنأني. والله ما قام إلي رجل من المهاجرين غيره، لا أنساها لطلحة.

937. Abdullah b. Ka'b kazuje: "Slušao sam Ka'ba b. Malika kad je pri-
čao o svom izostanku iz pohoda na Tebuk, što mu je Allah kasnije oprostio:
'Kad je klanjao sabah-namaz, Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov
na njega, pred svima obznanio da nam je Allah oprostio. Ko god bi me sreo,
čestitao bi mi govoreći: 'Nek' ti je sretan Allahov oprost'. Ušao sam u mesd-
žid. Oko Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, sjedili su
ljudi. Talha hitajući ustade i rukova se sa mnom i čestita mi. Tako mi Alla-
ha, niko od muhadžira više nije ustao. To Talhi nikad neću zaboraviti.”⁸⁵⁰

عن أبي سعيد الخدري أن ناسا نزلوا على حكم سعد بن معاذ فأرسل إليه فجاء على حمار.
فلما بلغ قريبا من المسجد قال النبي صلى الله عليه وسلم: ائْتُوا خَيْرَكُمْ أَوْ سَيِّئَكُمْ. قال: يَ

⁸⁴⁹ El-Buhari 5967, Muslim 30, Ibn Madždže 296 i En-Nesai 10014.

⁸⁵⁰ El-Buhari 4418, Muslim 2769 i En-Nesai 11232.

سَعْدُ إِنَّ هَؤُلَاءَ نَزَّلُوا عَلَيَّ حُكْمًا. فَقَالَ سَعْدُ: أَحْكَمْ فِيهِمْ أَنْ تَقْتُلَ مَقَاتِلَهُمْ وَتَسْبِيَ ذُرِّيَّتَهُمْ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حَكَمْتُ بِحُكْمِ اللَّهِ - أَوْ قَالَ -: حَكَمْتُ بِحُكْمِ الْمَلِكِ.

938. Ebu Seid El-Hudri prenosi da su Židovi⁸⁵¹ tražili da im presudi Sa'd b. Muaz. Kad je na magarcu dojahao blizu mesdžida,⁸⁵² Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče:

— Idite pred vašeg najboljeg čovjeka ili vašeg poglavara.⁸⁵³ Ovi su, Sa'de, tražili da im ti presudiš.

— Ja kažem da se pobiju njihovi borci, a da im se potomstvo porobi — reče Sa'd.

Presudio si po Allahovom sudu ili po Vladarevom sudu — reče Alejhisselam.⁸⁵⁴

عن أنس قال: ما كان شخص أحب إليهم رؤية من النبي صلى الله عليه وسلم وكانوا إذا رأوه لم يقوموا إليه لما يعلمون من كراهيته لذلك.

939. Enes prenosi da nisu voljeli vidjeti nikog više od Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, ali i pored toga nisu ustajali pred njim, jer su znali koliko on to mrzi.⁸⁵⁵

عن عائشة أم المؤمنين قالت: ما رأيت أحدا من الناس كان أشبه بالنبي صلى الله عليه وسلم كلاما ولا حديثا ولا جلسة من فاطمة. قالت: وكان النبي صلى الله عليه وسلم إذا رآها قد قبلت رحب بها ثم قام إليها فقبلها ثم أخذ بيدها فجاء بها حتى يجلسها في مكانه. وكانت إذا أتاه النبي صلى الله عليه وسلم رحبت به ثم قامت إليه فقبلته. وإنما دخلت على النبي صلى الله عليه وسلم في مرضه الذي قبض فيه فرحب وقبلها وأسر إليها فبكت، ثم أسر

⁸⁵¹ Iz plemena Benu Kurejza.

⁸⁵² Po riječima Ibn Ishaka moglo bi se zaključiti da se radi o Vjerovjesnikovom mesdžidu, neka je mir i blagoslov na njega, ali ovdje je riječ o sasvim drugom mesdžidu koji je Alejhisselam izgradio za vrijeme opsjedanja plemena Benu Kurejza.

⁸⁵³ U ovoj verziji priče o događajima za vrijeme Bitke na Hendeku nema ništa što bi se moglo vezati za naslov poglavlja, ali u verziji koju bilježe El-Buhari i Muslim stoji da je Alejhisselam rekao: "Ustanite pred vašim najboljim čovjekom ili vašim poglavarom."

⁸⁵⁴ El-Buhari 3804 i Muslim 1768.

⁸⁵⁵ Et-Tirmizi 2754, Ahmed 3/134 i Ibn Ebu Šejbe 5/234.

إليها فضحكت. فقلت للنساء: إن كنت لأرى أن لهذه المرأة فضلاً على النساء. فإذا هي من النساء بينما هي تبكي إذا هي تضحك. فسألتها: ما قال لك؟ قالت: إني إذا لَبَّيْرَة. فلما قبض النبي صلى الله عليه وسلم فقالت: أسر إلي فقال: إني مَيِّت. فبكيت ثم أسر إلي فقال: إِنَّكَ أَوَّلُ أَهْلِي بِي لُحُوقًا. فسررت بذلك وأعجبني.

940. Aiša, majka vjernika, kazuje: "Nisam vidjela da je iko više sličio Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, u govoru i držanju od Fatime. Kad bi je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, vidio, pozdravio bi je, te bi ustao i poljubio je, potom bi je uzeo za ruku i sjeo na svoje mjesto. Također, kad bi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, došao kod nje, ona bi ga pozdravila, ustala i poljubila ga. Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, ležao bolestan u postelji kad uđe Fatima. Alejhisselam je pozdravi, poljubi i nešto joj šapnu na uho, na što ona zaplaka. Potom joj opet nešto šapnu na uho, na što se ona nasmija. Uvijek sam smatrala da je ona posebna žena — govorila sam drugim ženama — ali vidjela sam da je kao i sve druge; smije se i plače, baš kao i sve.

— Šta ti je rekao? — upitah je.

— Bila bih baš brbljivica kad bih ti kazala — odgovori Fatima. Tek kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, preselio, Fatima je otkrila šta joj je Alejhisselam povjerio: — Šapnuo mi je da će umrijeti, pa sam zaplakala; potom mi je rekao: 'Ti ćeš biti prva iz moje porodice koja će mi se pridružiti.' To me obradovalo i svidjelo mi se."⁸⁵⁶

Ustajanje pred onim koji sjedi

عن جابر قال: اشتكى النبي صلى الله عليه وسلم فصلينا وراءه وهو قاعد وأبو بكر يسمع الناس تكبيره. فالتفت إلينا فرآنا قياما فأشار إلينا فقعدنا فصلينا بصلاته قعودا. فلما سلم قال: إِنَّ كِدْتُمْ لَتَفْعَلُوا فَعَلَ فَارِسَ وَالرُّومَ، يَقُومُونَ عَلَى مُلُوكِهِمْ وَهُمْ قُعُودٌ، فَلَا تَفْعَلُوا. اقْتُمُوا بِأَمَتِكُمْ؛ إِنَّ صَلَى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا وَإِنْ صَلَى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا.

941. Džabir kazuje: "Kada se Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, razbolio, predvodio je namaz sjedeći, a Ebu Bekr je preno-

⁸⁵⁶ Ebu Davud 5217 i Et-Tirmizi 3872.

sio tekbire. Vidjevši nas kako stojimo, rukom pokaza da sjednemo. Sjeli smo i tako smo dovršili namaz. Kad je predao selam, reče: 'Skoro ste postupili kao Perzijanci i Rimljani; oni ustaju pred svojim vladarima koji sjede. Zato nemojte to činiti. Povodite se za vašim imamima; ako on klanja stojeći, klanjajte i vi, a ako on klanja sjedeći, tako klanjajte i vi.'⁸⁵⁷

Stavljanje ruke na usta prilikom zijevanja

عن أبي سعيد عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا تَنَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَضَعْ يَدَهُ بِفِيهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ فِيهِ.

942. Ebu Seid prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada zijevate, stavite ruku na usta, jer će u protivnom šejtan ući u vas."⁸⁵⁸

عن ابن عباس قال: إِذَا تَنَاءَبَ فَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى فِيهِ فَإِنَّمَا هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ.

943. Ibn Abbas je rekao: "Kada ko zijevne, neka stavi ruku na usta, jer je to od šejtana."⁸⁵⁹

عن أبي سعيد الخدري قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا تَنَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيُمْسِكْ عَلَى فِيهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَدْخُلُهُ.

944. Ebu Seid El-Hudri prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada zijevate, začepite usta, jer će u protivnom ući šejtan."⁸⁶⁰

⁸⁵⁷ Muslim 413.

⁸⁵⁸ Muslim 2995

⁸⁵⁹ Ed-Darimi 1/372 i Ahmed 3/37.

⁸⁶⁰ Ebu Davud 5026.

Da li će neko milovati drugog po glavi

عن أنس بن مالك قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يدخل على أم حرام بنت ملحان فتطعمه، وكانت تحت عبادة بن الصامت، فأطعمته وجعلت تغلي رأسه، فنام ثم استيقظ يضحك.

945. Enes b. Malik kazuje: "Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, odlazio Ummi Haram, kćeri Milhanovoj,⁸⁶¹ koja je bila udana za Ubadeta ibn Es-Samita, pa bi ga ona nahranila. I ovog puta ona ga nahrani, te ga stade milovati po glavi sve dok Alejhisselam ne zaspa. Nakon izvjesnog vremena Alejhisselam se probudi, smijući se.

عن قيس بن عاصم السعدي قال: أتيت رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: هَذَا سَيِّدُ أَهْلِ الْوَبَرِ. فقلت: يا رسول الله، ما المال الذي ليس علي فيه تبعه من طالب ولا من ضيف؟ فقال رسول الله: نِعَمَ الْمَالِ أَرْبَعُونَ وَالْكَثْرَةُ سِتُّونَ وَوَيْلٌ لِأَصْحَابِ الْمِئِينَ إِلَّا مَنْ أَعْطَى الْكَرِيمَةَ وَمَتَحَ الْغَزِيرَةَ وَنَحَرَ السَّمِينَةَ فَأَكَلَ وَأَطْعَمَ الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ. قلت: يا رسول الله ما أكرم هذه الأخلاق لا يحل بواد أنا فيه من كثرة نعمي. فقال: كَيْفَ تَصْنَعُ بِالْعَطِيَّةِ؟ قلت: أعطي البكر وأعطي الناب. قال: كَيْفَ تَصْنَعُ فِي الْمَنِيحَةِ؟ قال: إني لأمنح المائة. قال: كَيْفَ تَصْنَعُ فِي الطَّرِيقَةِ؟ قال: يغدو الناس بجباههم ولا يوزع رجل من جمل يختطمه فيمسك ما بدا له حتى يكون هو يرده. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: فَمَا لَكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ أَمْ مَالٌ مَوَالِيكَ؟ قال: مالي. قال: فَإِنَّمَا لَكَ مِنْ مَالِكَ مَا أَكَلْتَ فَأَقْنَيْتَ، أَوْ أَعْطَيْتَ فَأَمْضَيْتَ، وَسَائِرُهُ لِمَوَالِيكَ. فقلت: لا جرم لمن رجعت لأقلن عددها. فلما حضره الموت جمع بني، فقال: يا بني خذوا عني فإنكم لن تأخذوا عن أحد هو أنصح لكم مني. لا تنوحوا علي، فإن رسول الله صلى الله عليه وسلم لم ينح عليه، وقد سمعت النبي صلى الله عليه وسلم ينهي عن النياحة وكفوني في ثيابي التي كنت أصلي فيها، وسودوا أكابركم فإنكم إذا سودتم أكابركم لم يزل لأبيكم فيكم خليفة. وإذا سودتم أصاغركم هان أكابركم على الناس

⁸⁶¹ Ummu Haram je sestra Ummu Sulejm, tetka Enesa b. Malika. Bila je u rodbinskim vezama s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, jer je majka Abdul Mu-talliba bila iz plemena Benu Nedžar.

ورزهدوا فيكم. وأصلحوا عيشكم فإن فيه غنى عن طلب الناس وإياكم والمسألة فإنها آخر كسب المرء. وإذا دفنتموني فسوروا علي قبري فإنه كان يكون شيء بيني وبين هذا الحي من بكر بن وائل خماشات فلا آمن سفيها أن يأتي أمرا يدخل عليكم عينا في دينكم.

946. Kajs ibn Asim Es-Sa'di prenosi da je došao Allahovom Poslani-ku, neka je mir i blagoslov na njega.

— Ovo je najbolji stočar! — reče Alejhisselam.

— Allahov Poslaniče, na koliko imetka nisam dužan dati ništa pro-sjaku i gostu? — upitah ga.

— Divno je kad imaš četrdeset, bogatstvo je šezdeset, a teško onim koji imaju stotine, osim onih koji daju onu koja im je draga, pozajmljuju onu koja daje dosta mlijeka i zakolju dobro ugojenu i njenim mesom nahrane prosjaka i dobrotvora — odgovori Alejhisselam.

— Divne li su te vrline, Allahov Poslaniče! — rekoh — Od mnoštva moje stoke niko drugi ne može doći u dolinu.

— Šta poklanjaš? — upita ga Alejhisselam.

— I mladu i staru devu — odgovori.

— A šta daješ u zajam?

— Dajem i po stotinu.

— Šta radiš sa ženkama spremnim za parenje?

— Ljudi dodu i slobodno uzmu šta hoće i dokle hoće.

— Tvoj imetak ti je draži ili nasljednikov?

— Moj imetak!

— Tvoj imetak je ono što si pojeo ili dao, ostalo je tvoga nasljednika.

— Kad se vratim, smanjit ću im broj.

Kad mu se primakla smrt, sakupio je svoje sinove i rekao im: "Moji sinovi, zapamtite ovo od mene, jer vam niko ne želi više dobra od mene; ne naričite za mnom, jer se ni za Allahovim Poslanikom, neka je mir i blagoslov na njega, nije naricalo. A čuo sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, da je čak i zabranjivao naricanje. Ukopajte me u odjeći u kojoj sam klanjao. Neka vam glava kuće bude najstariji, jer time će vaš otac imati pravog nasljednika. U protivnom, vaši stariji neće biti cijenjeni među ljudima i izbjegavat će vas. Brinite se o svom životu, jer time ćete biti neovisni o drugima. Nipošto ne prosjačite, jer to je zadnji način zarade. Kad me pokopate, poravnajte moj kabur, jer sam imao

odredenih nesuglasica s plemenom Bekr b. Vail. Bojim se da vas neki maloumnik ne isprovocira i time vas navede na neko sramno djelo.”

Okretanje glave i ujedanje za usne prilikom čuđenja

عن أبي ذر قال: أتيت النبي صلى الله عليه وسلم بوضوء فحرك رأسه وعَضَّ على شفتيه. قلت: بأبي أنت وأمي آذيتك. قال: لَا وَلَكِنَّكَ تُدْرِكُ أَمْرَاءَ - أَوْ أَيْمَةً - يُؤَخَّرُونَ الصَّلَاةَ لَوْفِئِهَا. قلت: فما تأمرني؟ قال: صَلِّ الصَّلَاةَ لَوْفِئِهَا، فَإِنْ أَدْرَكَتَ مَعَهُمْ فَصَلِّهِ وَلَا تَقُولَ صَلَّيْتُ فَلَا أَصَلِّي.

947. Ebu Zerr kazuje: “Donio sam Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, posudu za abdest, pa on okrenu glavu i ugrize se za usne.

— Poput oca i majke si mi, jesam li te nečim uvrijedio? — upitah.

— Ne — reče Alejhisselam — ali ti ćeš doživjeti vladare — ili je rekao: imame — koji će odgadati namaz.

— Šta mi u tom slučaju naređuješ? — upitah ga.

— Klanjaj namaz na vrijeme, a ako prispiješ na njihov namaz, klanjaj zajedno s njima i nemoj govoriti: ‘Ja neću klanjati jer sam već klanjao’ — reče Alejhisselam.”⁸⁶²

Udaranje rukom po nozi prilikom čuđenja

عن علي أن رسول الله صلى الله عليه وسلم طرقه وفاطمة بنت النبي صلى الله عليه وسلم فقال: أَلَا تُصَلُّونَ؟ فقلت: يا رسول الله إنما أنفسنا عند الله فإذا شاء أن يبعثنا بعثه فانصرف النبي صلى الله عليه وسلم ولم يرجع إلي شيئاً، ثم سمعت وهو مدبر يضرب فخذه، يقول: ﴿وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا﴾

948. Alija prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, po noći došao njemu i Fatimi, Vjerovjesnikovoj kćerki.

⁸⁶² Muslim 648 i Ahmed 5/147.

— Zar ne klanjate?! — upita ih.

— Naše duše su kod Allaha, kada nas htjedne oživiti — oživi nas, Allahov Poslaniče — rekoh. Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, okrenu ne odgovorivši mi ništa, ali čuh ga kako, udarivši rukom o svoj but, reče:

— Čovjek se najviše voli raspravljati.⁸⁶³

عن أبي رزين أبي هريرة قال: رأيته يضرب جبهته بيده ويقول: يا أهل العراق أترعمون أني أكذب على رسول الله صلى الله عليه وسلم. أليكون لكم المأثم؟ أشهد لسمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: إذا انقطع شئكم أحدكم فلا يمشي في غيره الأخرى حتى يصلحه.

949. Ebu Rizin prenosi da je vidio Ebu Hurejru kako se rukom udara po čelu i govori: "O Iračani, zar tvrdite da ja lažem na Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega?! Zar da vi tako lahko uživate, a da ja budem griješan?! Tvrdim da sam čuo Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, da je rekao: 'Kad vam se prekine vezica na sandali, ne idite u jednoj dok i drugu ne popravite.'⁸⁶⁴

Kad neko udari po nozi svog brata, ne želeći ga povrijediti

عن أبي العالية البراء قال: مر بي عبد الله بن الصامت فألقيت له كرسيًا فجلس، فقلت له: إن ابن زياد قد أخرج الصلاة فما تأمر؟ فضرب فخذي ضربة أحسبه قال: حتى أثر فيها، ثم قال: سألت أبا ذر كما سألتني فضرب فخذي كما ضربت فخذك، فقال: صل الصلاة وقتها فإن أدركت معهم فصل ولا تقل قد صليت فلا أصلي.

950. Ebu-l-Alije El-Bera' kazuje: "Pored mene prode Abdullah b. Es-Samit, pa mu postavih stolicu, te on sjede.

— Ibn Zijad kasni s namazom, pa šta ti savjetuješ? — upitah ga.

A on me udari jedanput po nozi i reče:

⁸⁶³ Dio 54. ajeta iz sure El-Kehf, a hadis bilježe El-Buhari 1127, Muslim 775, En-Nesai 3/206 i Ahmed 1/77.

⁸⁶⁴ Muslim 2098, Ibn Madždze 363 i Ahmed 2/424.

— Ja sam to isto pitao Ebu Zerra, pa me on klepnu po nozi baš kao što sam ja tebe i reče mi: 'Obavi namaz na vrijeme, a ako njih zatekneš na namazu, klanjaj s njima, a nemoj kazati: 'Ja neću klanjati, jer sam već klanjao.'"⁸⁶⁵

عن عبد الله بن عمر أن عمر بن الخطاب انطلق مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في رهص من أصحابه قبل بن صياد حتى وجدوه يلعب مع الغلمان في أطعم بني مغالة وقد قارب بن صياد يومئذ الحلم. فلم يشعر حتى ضرب النبي صلى الله عليه وسلم ظهره بيده ثم قال: أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ؟ فنظر إليه فقال: أشهد أنك رسول الأمين. قال ابن صياد: فتشبهه أي رسول الله؟ فرضه النبي صلى الله عليه وسلم ثم قال: آمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ. ثم قال لابن صياد: مَاذَا تَرَى؟ فقال ابن صياد: يَأْتِينِي صَادِقٌ وَكَاذِبٌ. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: خَلَطَ عَلَيْكَ الْأَمْرُ. قال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنِّي خَبَأْتُ لَكَ خَيْبًا. قال: هو الدخ. قال: اخْسَأْ فَلَمْ تَعُدْ قَدْرَكَ. قال عمر: يا رسول الله أتأذن لي فيه أن أضرب عنقه؟ فقال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنْ يَكُ هُوَ لَا تُسَلِّطْ عَلَيْهِ، وَإِنْ لَمْ يَكُ هُوَ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ. قال سالم: وسمعت عبدالله بن عمر يقول: انطلق بعد ذلك النبي صلى الله عليه وسلم هـي وأبي بن كعب الأنصاري يوما إلى النخل التي فيها ابن صياد، حتى إذا دخل النبي صلى الله عليه وسلم طفف النبي صلى الله عليه وسلم يتقي بجذوع النخل، وهو يسمع من ابن صياد شيئا قبل أن يراه. وابن صياد مضطجع على فراش في قطيفة له فيها زمزمة. فرأت أم ابن صياد النبي صلى الله عليه وسلم وهو يتقي بجذوع النخل. فقالت لابن صياد: أي صاف! — وهو اسمه — هذا محمد. فتناهى ابن صياد. قال النبي صلى الله عليه وسلم: لَوْ تَرَكْتَهُ لَبَيَّنَ. قال سالم: قال عبدالله: غام النبي صلى الله عليه وسلم في الناس فأثنى على الله بما هو أهله. ثم ذكر الدجال فقال: إِنِّي أَنْذِرُكُمْوَهُ. وَمَا نَبِيٌّ إِلَّا وَقَدْ أَنْذَرَ بِهِ قَوْمَهُ، لَقَدْ أَنْذَرَ نُوحٌ قَوْمَهُ. وَلَكِنْ سَأَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ قُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ: تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرٌ، وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرٍ.

951. Abdullah b. Omer prenosi da se Omer b. El-Hattab zajedno s Allahovim Poslanikom, neka je mir i blagoslov na njega, i grupom ashaba uputio prema Ibn Sajjadu. Zatekli su ga kako se igra s djecom u

⁸⁶⁵ Muslim 648, Ibn Hibban 4/346 i Ibn Huzejme 3/66.

jednom od Benu Megaletovih utvrda. Ibn Sajjad je tada skoro bio punoljetan. Nije primijetio njihovo prisustvo, sve dok ga Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, nije udario rukom po ledima.

— Smatraš li da sam ja Allahov Poslanik? — upita ga Alejhisselam. Dječak ga pogleda.

— Svjedočim da si ti Poslanik neukih — reče, pa ga onda upita: — A smatraš li ti mene za Allahovog Poslanika?

Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, namršti, te reče:

— Ja vjerujem u Allaha i Njegovog Poslanika! Znaš li na šta sada mislim?

— Dolaze mi i istinite i lažne vijesti — odgovori Ibn Sajjad.

— Nisi jasno vidio stvar. Skrio sam ti nešto — reče mu Alejhisselam.

— To je duh... — reče Ibn Sajjad.

— Šuti! Ti nisi prešao svoje mogućnosti — obrecnu se na njega Alejhisselam.

— Dopusti mi, Allahov Poslaniče, da ga ubijem! — umiješa se Omer.

— Ako je on,⁸⁶⁶ onda mu ne možeš ništa, a ako nije, nemaš onda, nikakve koristi da ga ubiješ — odgovori mu Alejhisselam.

Poslije toga, Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, zajedno s Ubejjom b. Ka'bom uputio prema palmi pod kojom je bio Ibn Sajjad. Kada se približio, Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, sakrio iza palminog stabla, kako bi čuo šta Ibn Sajjad govori. Ibn Sajjad je ležao na prostirci, odakle se čulo nekakvo mrmljanje. Majka Ibn Sajjada ugleda Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kako se krije iza palminog stabla i viknu:

— Safe — tako se zvao — eto Muhammeda! — Uto Ibn Sajjad ušuti.

— Da se ona nije oglasila, otkrio bi se — reče Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega.⁸⁶⁷

Abdullah još kazuje: "Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ustade i pohvali Allaha onako kako Mu dolikuje i spomenu Dedždžala: 'Upozoravam vas na njega. Svaki poslanik je svoj narod upozoravao na njega, i Nuh je upozoravao svoj narod. Ali ja ću vam o njemu kazati nešto što nijedan poslanik nije kazao svome narodu. On je ćorav, a Allah nije.'⁸⁶⁸

⁸⁶⁶ Tj. Dedždžal.

⁸⁶⁷ El-Buhari 1354 i 1355, Muslim 2930 i 2931.

⁸⁶⁸ El-Buhari 3337 i Muslim 169.

عن جابر قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا كان جنباً يصب على رأسه ثلاث حفنات من ماء. قال الحسن بن محمد: أبا عبد الله، إن شعري أكثر من ذلك. قال: وضرب جريد بيده على فخذ الحسن فقال: يا ابن أخي كان شعر النبي صلى الله عليه وسلم أكثر من شعرك وأطيب.

952. Džabir prenosi da bi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, kad bi bio džunup, tri puta zahvatio vodu sklopljenim šakama i prosuo je po glavi.

— Ebu Abdullah, ali moja kosa je gušća od njegove — reče El-Hasan b. Muhammed. Džabir ga udari po nozi.

— Bratiću moj, Vjerovjesnikova kosa je bila i gušća i ljepša od tvoje.⁸⁶⁹

Ko bude prezirao da on sjedi, a drugi stoje

عن جابر قال: صرع رسول الله صلى الله عليه وسلم من فرس بالمدينة على جذع نخلة. فانفكت قدمه، فكنا نعوذه في مشربة لعائشة رضي الله عنها. فأتيناه وهو يصلي قاعاً فصلينا قياماً، ثم أتيناه مرة أخرى وهو يصلي المكتوبة قاعاً فصلينا خلفه قياماً فأومأ إلينا أن اقعدوا. فلما قضى الصلاة قال: إذا صَلَّى الإمام قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا، وَإِذَا صَلَّى قَائِدًا فَصَلُّوا قِيَامًا، وَلَا تَقُومُوا وَالْإِمَامُ قَاعِدٌ كَمَا تَفْعَلُ فَارِسٌ بِعُظَمَائِهِمْ.

953. Džabir kazuje: "Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, pao s konja na palmin panj i rascijepio stopalo.⁸⁷⁰ Otidosmo u Aišinu sobu da ga obidemo. Klanjao je sjedeći, pa stadosmo iza njega. Klanjao je sjedeći kada smo ga i drugi put posjetili, te opet stadosmo iza njega. Išaretom nam dade znak da sjednemo, a nakon namaza nam reče: 'Ako imam klanja sjedeći, klanjajte i vi, a ako klanja stojeći, onda klanjajte i vi. Ali nemojte stajati u namazu, ako imam sjedi, kao što Perzijanci rade pred svojim uglednicima.'⁸⁷¹

⁸⁶⁹ El-Buhari 252, Muslim 329, En-Nesai 230, Ahmed 3/319, El-Bejheki 1/176 i Ebu Ja'la 4/160.

⁸⁷⁰ To se desilo 5. hidžretske godine, u mjesecu zu-l-hidždžetu.

⁸⁷¹ Ebu Davud 602.

فُلٌّ: وولد لـغلام من الأنصار غلام فسماه محمدا فقالت الأنصار: لا نكنبك برسول الله. حتى
تعدنا في الطريق نسأله عن الساعة؟ فقال: جِئْتُمُونِي تَسْأَلُونِي عَنِ السَّاعَةِ؟ قلنا: نعم. قال: ما
من نفسٍ مَنفُوسَةٍ بَأْتِي عَلَيْهَا مِائَةٌ سَنَةٍ. قلنا: ولد لـغلام من الأنصار غلام فسماه محمدا، فقالت
لأنصار: لا نكنبك برسول الله. قال: أَحْسَنْتِ الْآنَصَارُ. سَمُوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي.

954. Kaže Džabir: “Jednom ensariji se rodio dječak, pa mu dade ime Muhammed.

— Nećemo ti dati nadimak po Allahovom Poslaniku! — rekoše mu ensarije.

— Sjeli smo na put i pitali Alejhisselama za Smak svijeta, pa on reče:

— Došli ste kako biste me pitali o Smaku svijeta?

— Da — odgovorismo.

— Niko neće doživjeti stotinu godina — odgovori Alejhisselam.

— Jednom ensariji rodio se dječak, pa mu on dade ime Muhammed, a ensarije mu na to rekoše da ga neće zvati po Allahovom Poslaniku.

— Dobro su postupile ensarije. Nadijevajte moje ime, ali ne koristite moje nadimak — reče Alejhisselam.”⁸⁷²

Poglavlje

عن جابر بن عبد الله أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مر في السوق داخلا من بعض
الغابة - والناس كنفه - فمر بجدي أسك ميت فتناوله فأخذ بأذنه ثم قال: أَيُّكُمْ يُحِبُّ
أَنْ هَذَا لَهُ يَدِيرَهُمْ؟ فقالوا: ما أحب أنه لنا بشيء. وما نصنع به؟ قال: أَتَحِبُّونَ أَنَّهُ لَكُمْ؟
فألوا: لا. قال ذلك لهم ثلاثا. فقالوا: ولا والله لو كان حيا لكان عبدا فيه أنه أسك. -
والأسك الذي ليس له أذنان - فكيف وهو ميت؟ قال: فَإِنَّ اللَّهَ لِلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ
هَذَا عَلَيْكُمْ.

955. Džabir b. Abdullah prenosi: “Allahov se Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, spustio s jedne uzvišice u pijacu. Ljudi su se oko

⁸⁷² El-Buhari 3115 i Muslim 2133.

njega tiskali. Alejhisselam uze za ostatak uha leš bezuhog jareta i reče:

— Ko bi za ovo dao dirhem?

— Ne bismo za to dali ništa! Šta možemo s tim? — odgovoriše prisutni.

— Biste li ga voljeli dobiti? — triput ih upita Alejhisselam.

— Ne, tako nam Allaha! Čak je i živom hajvančetu bezuhost mahana, a kamoli lešini — opet će prisutni.

— Allaha mi, dunjaluk je Allahu bezvredniji nego što je vama ova lešina — reče Alejhisselam.⁸⁷³

عن عتي بن ضمرة قال: رأيت عند أبي رجلا تعزى بعزاء الجاهلية فأعضه أبي ولم يكنه فنظر إليه أصحابه قال: كأنكم أنكرنوه؟ فقال: إني لا أهاب في هذا أحدا أبدا. إني سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: مَنْ تَعَزَّى بِعِزِّ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَعْضَوْهُ وَلَا تُكْنُوهُ.

956. Uteje b. Damre kazuje: "Neki se čovjek s divljenjem prisjećao predislamskog perioda u prisustvu Ubejja, pa ga on ukori. Njegovi pratitelji ga pogledaše.

— Kao da to ne odobravate? E, ja se nikog ne bojim kad je ovo u pitanju! Čuo sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: 'Ako se neko bude divio predislamskim danima, ukorite ga' — reče."

Šta reći kad utrne noga

عن عبد الرحمن بن سعد قال: خلدت رجل ابن عمر فقال له رجل: اذكر أحب الناس إليك. فقال: محمد.

957. Abdurrahman b. Sa'd prenosi da je utrнула noga Ibn Omeru, pa mu neko reče:

— Spomeni najdražu ti osobu.

— Muhammed — reče Ibn Omer.

⁸⁷³ Muslim 2957. A Ibn Madždže u verziji koju prenosi od Sehla b. Sa'da još dodaje: "Kad bi ovaj svijet kod Allaha vrijedio koliko je i jedno krilce mušice, nikad nevjerniku ne bi dao kapi jedne da se napoji."

Poglavlje

عن أبي موسى أنه كان مع النبي صلى الله عليه وسلم في حائط من حيطان المدينة وفي يد النبي صلى الله عليه وسلم عود يضرب به من الماء والطين، فجاء رجل يستفتح. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ. فذهبت فإذا أبو بكر رضي الله عنه، ففتحت له وبشرته بالجنة. ثم استفتح رجل آخر فقال: افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ. فإذا عمر رضي الله عنه ففتحت له وبشرته بالجنة. ثم استفتح رجل آخر وكان متكئا فجلس وقال: افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلَوَى تُصِيبُهُ. - أو تَكُونُ - فذهبت فإذا عثمان، ففتحت له فأخبرته بالذي قال. قال: الله المستعان.

958. Ebu Musa prenosi da je bio s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, u jednom ograđenom medinskom palmiku. U ruci je držao drvce i njime udarao po vodi i blatu. Uto neko pokuca na vrata.

— Otvori mu i obraduj ga Džennetom! — reče Alejhisselam.

Kad sam otvorio, na vratima zatekoh Ebu Bekra. Otvorio sam mu vrata i obradovao ga Džennetom. Domalo, opet je neko zakucao na vrata.

— Otvori mu i obraduj ga Džennetom! — opet će Alejhisselam.

Bio je to Omer. Otvorio sam mu vrata i obradovao ga Džennetom. Opet je neko pokucao. Alejhisselam je sjedio naslonjen, te se uspravi i reče:

— Otvori mu vrata i obraduj ga Džennetom nakon iskušenja koje će ga zadesiti ili koje će biti — Na vratima sam zatekao Osmana i kad sam mu prenio Alejhisselamove riječi, on uzdahnu:

— Allah je pomagač.⁸⁷⁴

Rukovanje s djecom

عن سلمة بن وردان قال: رأيت أنس بن مالك يصافح الناس فسألني: من أنت؟ فقلت: مولى لبني ليث. فمسح على رأسي ثلاث، وقال: بارك الله فيك.

⁸⁷⁴ El-Buhari 6216 i Muslim 2403.

959. Selman b. Verdan kazuje: "Vidio sam Enesa b. Malika kako se rukuje s ljudima.

— Ko si ti? — upita me.

— Štićenik plemena Benu Lejs — odogovorih. Triput me pomilova po glavi i reče:

— Da te Allah blagoslovi!"

Rukovanje

عن أنس بن مالك قال: لما جاء أهل اليمن قال النبي صلى الله عليه وسلم: قَدْ أَقْبَلَ أَهْلُ الْيَمَنِ، وَهُمْ أَرْقُ قُلُوبًا مِنْكُمْ. فهُمْ أَوَّلُ مَنْ جَاءَ بِالمَصَافِحَةِ.

960. Enes b. Malik prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, kada su mu došli Jemenci, rekao: "Došli su vam Jemenci, koji su mekšeg srca od vas." Oni su prvi donijeli rukovanje.⁸⁷⁵

عن البراء بن عازب قال: من تمام التَّحَبُّةِ أَنْ تَصَافِحَ أَخَاكَ.

961. El-Bera b. Azib je rekao: "Potpuno pozdravljanje je kada se i rukuješ sa svojim bratom."⁸⁷⁶

Da li žena smije milovati dječaka po glavi

عن مرزوق الثقفي - وكان لعبد الله بن الزبير فأخذه الحجاج منه - قال: كان عبد الله بن الزبير بعثني إلى أمه أسماء بنت أبي بكر فأخبرها بما يعاملهم حجاج، وتدعو لي وتمسح رأسي، وأنا يومئذ وصيف.

962. Merzuk Es-Sekafi bio je sluga Abdullaha b. Ez-Zubejra sve dok ga od njega nije uzeo El-Hadžadž i kaže kako ga je Abdullah b. Ez-Zubejr poslao njegovoj majci Esmi bint Ebu Bekr da je obavijesti o tome kako

⁸⁷⁵ Ebu Davud 5213 i Ahmed 3/212.

⁸⁷⁶ Ibn Ebu Šejbe 5/246.

se prema njima ponašaju hadžije. "Ona je uputila Allahu dovu za mene i pomilovala me po glavi. Tada sam bio nezreo dječaćić", priča Merzuk.

Grljenje

عن جابر بن عبد الله أنه بلغه حديث عن رجل من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم فابتعت بعيرا فشدت إليه رحلي شهرا حتى قدمت الشام، فإذا عبد الله بن أنيس، فبعثت إليه أن جابرا بالباب فرجع الرسول فقال: جابر بن عبد الله؟ فقلت: نعم. فخرج فاعتنقني. قلت: حديث بلغني لم أسمعه حشيت أن أموت أو توت. قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: يَحْشُرُ اللَّهُ الْعِبَادَ - أَوِ النَّاسَ - عُرَاةً غُرَلًا بُهَمًا. قلنا: ما بهما؟ قال: لَيْسَ مَعَهُمْ شَيْءٌ. فَيَنَادِيهِمْ بِصَوْتٍ يَسْمَعُهُ مَنْ بَعْدَ - أَحْسِبُهُ قَالَ: كَمَا يَسْمَعُهُ مَنْ قَرُبَ - أَنَا لَمَلِكٍ لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ وَأَحَدٌ مِنْ أَهْلِ النَّارِ يَطْلُبُهُ بِمَظْلَمَةٍ وَلَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ أَنْ يَدْخُلَ النَّارَ وَأَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَطْلُبُهُ بِمَظْلَمَةٍ. قلت: وكيف وإنما نأتي الله عراة بهما؟ قال: بالحسنات والسيئات.

963. Džabir b. Abdullah prenosi da je čuo hadis od jednog ashaba, pa je kupio devu i uputio se k njemu. Putovanje je trajalo mjesec dana, a kad je na koncu stigao u Šam, saznao je da je taj ashab, ustvari, Abdullah b. Unejs. Poručih da ga na vratima čeka Džabir.

— Džabir b. Abdullah? — upita me sluga nakon što se ponovo vratio.

— Da — odgovorih. Domalo i on iziđe i zagrli me. — Saznao sam za hadis koji nisam bio čuo, pa sam se pobojavao da neko od nas dvojice ne umre.

— Čuo sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je rekao: "Allah će oživiti ljude obnažene, neobrezane i goloruke" — reče.

— Kako misliš goloruke? — upitah.

— Pa, sa sobom neće imati ništa. — odgovori — Uto će ih pozvati glas koji će jednako čuti i oni udaljeni i bliski i reći će: "Ja sam Vladar! Niko neće ući u Džennet sve dok ga makar i onaj ko je zaslužio kaznu u vatri bude tužio za neko obespravljenje, niti će iko ući u Vatru dok ga makar samo jedan dženetlija bude tužio za neko obespravljenje."

— Kako to kad ćemo pred Allaha stati obnaženi i goloruki?! — upitah.

— Lošim i dobrim djelima — reče.

Poljubiti vlastitu kćer

عن عائشة أم المؤمنين قالت: ما رأيت أحدا كان أشبه حديثا وكلاما برسول الله صلى الله عليه وسلم من فاطمة. وكانت إذا دخلت عليه قام إليها فرحب بها وقبلها وأجلسها في مجلسه، وكان إذا دخل عليها قامت إليه فأخذت بيده فرحبت وقبلته وأجلسته في مجلسها. فدخلت عليه في مرضه الذي توفي فرحب بها وقبلها.

964. Aiša, majka vjernika, priča: "Niko nije više sličio Allahovom Poslaniku, neka je mir i blagoslov na njega, u govoru od Fatime. Kad bi mu ona došla, Alejhisselam bi ustao, pozdravio je, poljubio i posjeo pored sebe, a kad bi on došao kod nje, Fatima bi ustala, uzela ga za ruku i pozdravila ga, potom bi ga poljubila i posjela pored sebe. Kad je Alejhisselam ležao u svojoj samrtničkoj postelji, dode Fatima. On se pozdravi s njom i poljubi je."⁸⁷⁷

Ljubljenje ruke

عن ابن عمر قال: كنا في غزوة فحاص الناس حيصة قلنا: كيف نلقى النبي صلى الله عليه وسلم وقد فررنا. فترلت: ﴿إِلَّا مُتَحَرِّقًا لِقِتَالٍ﴾ فقلنا: لا نقدم المدينة فلا يرانا أحد. فقلنا: لو قدمنا، فخرج النبي صلى الله عليه وسلم من صلاة الفجر قلنا: نحن الفرارون. قال: أَنْتُمُ الْعَكَارُونَ. فقبلنا يده قال: أَنَا فُتْنُكُمْ.

965. Ibn Omer kazuje: "Bili smo u jednom pohodu"⁸⁷⁸, pa jedna grupa od straha ustuknu.

— Kako ćemo Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, na oči kad smo pobjegli? — rekosmo i tada bi objavljen ajet: *...osim onog koji se povuče s namjerom da se ponovo bori...*⁸⁷⁹ — Nećemo se vraćati u Medinu kako nas niko ne bi vidio — pa se predomislimo — Možda bismo, ipak, mogli.

Kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, izišao sa sabah-namaza, rekli smo:

⁸⁷⁷ El-Buhari 3623 i Muslim 3624.

⁸⁷⁸ Pohod na Mu'tu.

⁸⁷⁹ El-Enfal, 16.

— Mi smo bjegunci.

— Vi ste stratezi⁸⁸⁰, — reče Alejhisselam. Poljubismo mu ruku, a on reče: — A ja sam vaša četa.”⁸⁸¹

عن عبد الرحمن بن رزين قال: مررنا بالربذة فقبل لنا: ها هنا سلمة بن الأكوع. فأتيته وسلمنا عليه فأخرج يديه فقال: بايعت بهاتين نبي الله صلى الله عليه وسلم. فأخرج كفا له ضخمة كأنها كف بعير، فقمنا إليها فقبلناها.

966. Abdurrahman b. Rizin kazuje: “Prošli smo pored mjesta zvanog Er-Rebeze⁸⁸², pa nam neko reče:

— Ovdje je Seleme b. El-Ekve’.

Otišao sam do njega i nazvao mu selam. On izvadi ruke i reče:

— S ovima dvjema dao sam prisegu Allahovom Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega.

Potom izvadi ogromnu šaku, poput devina papka, te mi ustadosmo i poljubismo je.”

عن ثابت أنه قال: لأنس أمست النبي صلى الله عليه وسلم بيدك؟ قال: نعم. فقبلها.

967. Sabit prenosi da je upitao Enesa:

— Da li si svojom rukom dodirnuo Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega?

— Da — odogovori. Sabit je poljubi.⁸⁸³

⁸⁸⁰ Riječ koju je Alejhisselam ovdje upotrijebio (المكاريون) označava onog koji se povuče kako bi ponovo izvršio napad ili onog koji se povuče kako bi pomogao svoga komandanta. Nije riječ, dakle, o klasičnom dezerterstvu, kako su to mislili akteri događaja.

⁸⁸¹ Ebu Davud 267, Et-Tirmizi 1716, Ahmed 2/70 i El-Bejheki 9/73.

⁸⁸² Seoce u Nedždu, udaljeno od Medine tri dana hoda. Tvrdi se da je tu ukopan Ebu Zerr El-Gifari.

⁸⁸³ Ahmed 3/111.

Ljubljenje noge

عن الوازع بن عامر قال: قدمنا فقيل: ذاك رسول الله. فأخذنا بيديه ورجليه نقبلها.

968. Od El-Vazi'a b. Amira se prenosi: "To je Allahov Poslanik", rekoše nam nakon što smo pristigli, a mi mu stadosmo ljubiti i ruke i noge.⁸⁸⁴

عن صهيب قال: رأيت عليا يقبل يد العباس ورجليه.

969. Suhejb prenosi da je vidio Aliju kako ljubi El-Abbasove ruke i noge.

Da li je dozvoljeno ustajanje pred drugim iz poštovanja

عن معاوية قال النبي صلى الله عليه وسلم: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَمُتَلَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ قِيَامًا فَلْيَتَبَوَّأْ بَيْتَ مِنَ النَّارِ.

970. Muavija prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Koga radije to da Allahovi robovi ustaju pred njim, neka sebi pripremi boravište u vatri."⁸⁸⁵

Nazivanje selama

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَطُوهُ سِتُونِ ذِرَاعًا، قَالَ: اذْهَبْ فَسَلِّمْ عَلَى أَوْلَيْكَ نَفَرٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ جُلُوسٍ فَاسْمَعْ مَا يُجِيبُونَكَ، فَإِنِّيهَا تَحِيَّتُكَ وَتَحِيَّةُ ذُرِّيَّتِكَ. فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. فَقَالُوا: السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ. فَرَادَوْهُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ. فَكُلُّ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَتِهِ فَلَمْ يَزَلْ يَنْقُصُ الْخَلْقُ حَتَّى الْآنَ.

⁸⁸⁴ Ebu Davud 5225.

⁸⁸⁵ Ebu Davud 5229, Et-Tirmizi 2755 i Ahmed 4/91. Mnogi islamski učenjaci – poput Fadlullaha El-Dželanija, El-Hattabija, El-Bejhekija, Es-Sejjida Envera Šaha, Et-Tahavije i dr. – smatraju da je dozvoljeno, čak i poželjno (*mustehab*) ustati pred onim ko zaslužuje poštovanje. Zabrana u gore spomenutom hadisu odnosi se na onog ko to bude tražio iz oholosti i taštine.

971. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kad je Allah stvorio Adema — bio je visok šezdeset lakata — reče mu:

— Idi i poselami one — grupu meleka koji su sjedili — i vidi kako će ti odgovoriti, jer to će biti tvoj i tvojih potomaka pozdrav.

— Es-selamu alejkum! — reče im.

— Es-selamu alejke ve rahmetullahi — odgovoriše meleki, dodavši: ve rahmetullahi.

Svako ko uđe u Džennet bit će poput njega. Sve do sad ljudi se ne prestano smanjuju."⁸⁸⁶

Širenje selama

عن البراء عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَفْشُوا السَّلَامَ تَسْلَمُوا.

972. El-Bera prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Širite selam i spasit ćete se."⁸⁸⁷

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا. أَلَا أَدْلُكُمْ عَلَى مَا تَحَابُّونَ بِهِ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ.

973. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Nećete ući u Džennet sve dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati sve dok se ne budete voljeli. A hoćete li da vam kažem kako ćete se međusobno zavoljeti?

— Hoćemo, Allahov Poslaniče — odgovoriše.

— Širite među vama selam — odgovori Alejhisselam.⁸⁸⁸

عن عبد الله بن عمرو قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: اعْبُدُوا الرَّحْمَنَ، وَأَطِيعُوا الطَّعَامَ، وَأَفْشُوا السَّلَامَ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ.

⁸⁸⁶ El-Buhari 3326 i Muslim 2841.

⁸⁸⁷ Ahmed 4/286.

⁸⁸⁸ Muslim 54.

974. Abdullah b. Amr prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Obožavajte Milostivog, udjeljujte hranu i širite selam — ući ćete u perivoje."⁸⁸⁹

Ko prvi nazove selam

عن بشير بن يسار قال: ما كان أحد يبدأ — أو ييدر — ابن عمر بالسلام.

975. Bešir b. Jesar prenosi da niko nije mogao preduhitriti Ibn Omera sa selamom.

عن جابر قال: يسلم الراكب على المشي والمشي على القاعد والمشيان أيهما يبدأ بالسلام فهو أفضل.

976. Džabir je rekao: "Onaj koji jaše poselamit će onog koji hoda, onaj koji hoda onog koji sjedi, a od dvojice pješaka bolji je onaj koji prije nazove selam."⁸⁹⁰

عن ابن عمر أن الأغر — وهو رجل من مزينة وكانت له صحبة مع النبي صلى الله عليه وسلم — كانت له أوسق من تمر على رجل من بني عمرو بن عوف اختلف إليه مراراً. قال: فجئت إلى النبي صلى الله عليه وسلم فأرسل معي أبا بكر الصديق. قال: فكل من لقينا سلموا علينا فقال أبو بكر: ألا ترى الناس يبدأونك بالسلام فيكون لهم الأجر. ابدأهم بالسلام يكن لك الأجر. يحدث هذا ابن عمر عن نفسه.

977. Ibn Omer prenosi da je El-Egaru — ashabu iz Muzejne — jedan čovjek iz plemena Benu Amr b. Avf, kojem je često išao, bio dužan nekoliko evsuka hurmi. Jednom sam otišao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega — priča Ibn Omer — te on posla sa mnoom Ebu Bekra Es-Siddika. Koga god smo sreli nazvao nam je selam.

— Svi ti prvi nazivaju selam i time uzimaju nagradu — reče Ebu Bekr.

⁸⁸⁹ Et-Tirmizi 1855, Ibn Madždže 3694, Ed-Darimi 2081, Ahmed 2/170 i Ibn Hibban 2/242.

⁸⁹⁰ Ibn Hibban 2/251.

Kaže Ibn Omer: "Zato im ti prvi nazivaj selam i nagrada će biti tvoja."⁸⁹¹

عن أبي أيوب أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لا يحِلُّ لامرئٍ مُسلمٍ أن يهْجُرَ أخاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ فَيَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ.

978. Ebu Ejjub prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Muslimanu nije dozvoljeno da ne priča sa svojim bratom muslimanom više od tri dana i kada ga sretne da ga ignorira. Najbolji je onaj koji prije nazove selam."⁸⁹²

Vrijednost selama

عن أبي هريرة أن رجلاً مر على رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو في مجلس فقال: السلام عليكم. فقال: عَشْرَ حَسَنَاتٍ. فمر رجل آخر فقال: السلام عليكم ورحمة الله. فقال: عَشْرُونَ حَسَنَةً. فمر رجل آخر فقال: السلام عليكم ورحمة الله وبركاته. فقال: ثَلَاثُونَ حَسَنَةً. فقام رجل من المجلس ولم يسلم فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَا أَوْشَكَ مَا نَسِيَ صَاحِبَكُمْ. إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ الْمَجْلِسَ فَلْيُسَلِّمْ فَإِنْ بَدَأَ لَهُ أَنْ يَجْلِسَ فَلْيَجْلِسْ، وَإِذَا قَامَ فَلْيُسَلِّمْ، مَا الْأَوَّلَى بِأَحَقَّ مِنَ الْآخِرَةِ.

979. Ebu Hurejre prenosi da je neki čovjek prošao pored Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, i rekao:

- Es-selamu alejkum.
- Deset dobrih djela — reče Alejhisselam. Naide drugi čovjek i reče:
- Es-selamu alejkum ve rahmetullahi — a Alejhisselam će na to:
- Dvadeset dobrih djela. — Uto naiđe još jedan čovjek i reče:
- Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu — a Alejhisselam reče:

— Trideset dobrih djela. — Malo poslije toga, jedan čovjek ode ne nazvavši selam, pa Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, reče: — Ovaj vaš prijatelj brzo je zaboravio. Kada negdje dođete, nazo-

⁸⁹¹ Et-Taberani 1/300.

⁸⁹² El-Buhari 5728, Muslim 2560 i Malik 2/906.

vite selam i ako htjednete sjesti, sjednite, a kada podete, opet nazovite selam jer prvi nije ništa preči od drugog.”⁸⁹³

عن عمر قال: كنت رديف أبي بكر فيمر على القوم فيقول: السلام عليكم، فيقولون: السلام عليكم ورحمة الله، ويقول: السلام عليكم ورحمة الله، فيقولون: السلام عليكم ورحمة الله وبركاته. فقال أبو بكر: فضلنا الناس اليوم بزيادة كثيرة.

980. Omer kazuje: “Išao sam iza Ebu Bekra i kad god bi prošao pored nekog, rekao bi: ‘Es-selamu alejkum’, na što bi oni rekli: ‘Es-selamu alejkum ve rahmetullahi’, a kad bi im on rekao: ‘Es-selamu alejkum ve rahmetullahi’, oni bi odgovorili: ‘Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu.’ ‘Svi su nas danas za mnogo pretekli’, reče Ebu Bekr.”⁸⁹⁴

عن عائشة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَا حَسَدَكُمْ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ مَا حَسَدُوكُمْ عَلَى السَّلَامِ وَالْأَمِينِ.

981. Aiša prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Židovi vam ni na čemu ne zavide kao na selamu i aminanju.”⁸⁹⁵

Selam je jedno od Allahovih imena

عن أنس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِنَّ السَّلَامَ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى، وَضَعَهُ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ فَأَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ.

982. Enes prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Selam je jedno od Allahovih imena koje je spustio na Zemlju; zato širite selam među vama.”

عن ابن مسعود قال: كانوا يصلون خلف النبي صلى الله عليه وسلم قال القائل: السلام على الله. فلما قضى النبي صلى الله عليه وسلم صلاته قال: مَنْ الْقَائِلُ السَّلَامَ عَلَى اللَّهِ؟ إِنَّ اللَّهَ هُوَ

⁸⁹³ Ebu Davud 5195, Et-Tirmizi 2689 i Ibn Hibban.

⁸⁹⁴ Ibn Ebu Šejbe 5/242.

⁸⁹⁵ Ibn Madždže 856.

سَلَامٌ، وَلَكِنْ قُولُوا: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. قَالَ: وَقَدْ كَانُوا يَتَعَلَّمُونَهَا كَمَا يَتَعَلَّمُ أَحَدُكُمْ السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ.

983. Ibn Mes'ud kazuje: "Dok su klanjali iza Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, neko reče: 'Neka je mir na Allaha'. Kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, završio s namazom, reče:

— Ko je rekao 'neka je mir na Allaha'? Allah je mir! Recite: 'Pozdravi, molitve i sve lijepe riječi neka su Allahu. O Vjerovjesniče, neka je na tebe Allahov mir, milost i blagoslov, neka je i na nas i na sve Allahove dobre robove mir. Svjedočim da nema drugog boga pored Allaha i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik.'

Ovu su dovu učili kao što vi učite neku kur'ansku suru.⁸⁹⁶

Dužnost je muslimana da poselami drugog muslimana kad ga sretne

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ؟ قِيلَ: وَمَا هِيَ؟ قَالَ: إِذَا لَقَيْتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ، وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَأَنْصَحْ لَهُ، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَشَمِّتْهُ، وَإِذَا مَرَضَ فَعُدُّهُ، وَإِذَا مَاتَ فَأُصْحِبْهُ.

984. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Šest je dužnosti muslimana prema drugom muslimanu.

— A koje su to? — upita neko.

— Kad ga sretneš, poselami ga, kada te pozove, odazovi mu se, kada zatraži savjet, posavjetuj ga, kada kihne i zahvali se Allahu, reci mu: 'Allah ti se smilovao', kada se razboli, obidi ga i kad umre, isprati ga.⁸⁹⁷

⁸⁹⁶ El-Buhari 835 i Muslim 402.

⁸⁹⁷ El-Buhari 1240, Muslim 2162 i Ahmed 2/303.

Onaj koji ide poselamit će onog koji sjedi

عن عبد الرحمن بن شبل قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: يُسَلِّمُ الرَّاَكِبُ عَلَى الرَّاجِلِ، وَيُسَلِّمُ الرَّاجِلُ عَلَى الْقَاعِدِ وَيُسَلِّمُ الْأَقْلُ عَلَى الْأَكْثَرِ فَمَنْ أَحَابَ السَّلَامَ فَهُوَ لَهُ وَمَنْ لَمْ يُحِبْ فَلَا شَيْءَ لَهُ.

985. Abdurrahman b. Šibl prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Jahač neka poselami pješaka, pješak onog koji sjedi i manja grupa neka poselami veću. Onaj ko odvrati na selam imat će nagradu, a ko ne odvrati nema ništa."

عن أبي هريرة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: يُسَلِّمُ الرَّاَكِبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

986. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Jahač će poselamiti pješaka, pješak onog koji sjedi i manja grupa poselamit će veću."⁹⁸⁸

عن جابر قال: الماشيان إذا اجتمعا فأيهما بدأ بالسلام فهو أفضل.

987. Džabir je rekao: "Kada se sretnu dvojica pješaka, bolji je onaj koji prvi nazove selam."

Jahač naziva selam onom koji sjedi

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: يُسَلِّمُ الرَّاَكِبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

988. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Jahač naziva selam pješaku, pješak onom koji sjedi i manja grupa većoj."⁹⁸⁹

⁹⁸⁸ El-Buhari 6232, Muslim 2160, Ahmed 2/325, Ibn Hibban 2/251 i Ebu Ja'la 11/107.

⁹⁸⁹ El-Buhari 6232, Muslim 2160 i Et-Tirmizi 2704.

عن فضالة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: يُسَلِّمُ الْقَارِسُ عَلَى الْقَاعِدِ، وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

989. Fedale prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Jahač naziva selam onom koji sjedi i manja grupa većoj."⁹⁰⁰

Da li će pješak nazvati selam jahaču

عن حصين عن الشعبي أنه لقي فارساً فبدأه بالسلام فقلت: تبدأه بالسلام؟ قال: رأيت شريحاً ماشياً يبدأ بالسلام.

990. Husajn prenosi da se Eš-Ša'bi susreo s jahačem i prvi mu nazvao selam.

— Zar si mu to prvi nazvao selam?! — upitah ga.

— Vidio sam Šurejha kad je pješačio i nazivao prvi selam — odgovori.

Manja skupina naziva selam većoj

عن فضالة بن عبيد عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: يُسَلِّمُ الرَّائِبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

991. Fedale b. Ubejd prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Jahač naziva selam pješaku, pješak onom koji sjedi i manja skupina većoj."⁹⁰¹

Dijete naziva selam starijoj osobi

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: يُسَلِّمُ الرَّائِبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

⁹⁰⁰ Et-Tirmizi 2705 i Ahmed 6/16.

⁹⁰¹ Et-Tirmizi 2705 i Ahmed 6/20.

992. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Jahač naziva selam pješaku, pješak onom koji sjedi i manja skupina većoj."⁹⁰²

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

993. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Dijete naziva selam starijoj osobi, pješak onom koji sjedi i manja skupina većoj."⁹⁰³

Forma selama

عن أبي الزناد قال: كان خارجة بن زيد بن ثابت يكتب على كتاب زيد إذا سلم قال: السلام عليك يا أمير المؤمنين ورحمة الله وبركاته ومغفرته وطيب صلواته.

994. Ebu Zinad kazuje: "Kad bi Haridže b. Zejd b. Sabit pisao Zejdu, prilikom nazivanja selama kazao bi: 'Neka je na tebe, vođo vjernika, mir, Allahova milost, blagoslov, oprost i lijepe molitve.'"

Nazivanje selama išaretom

عن ابن بسام أبو قرّة الخراساني قال: رأيت أنسا يمر علينا فيوميء بيده إلينا فيسلم، وكان به وضوح: ورأيت الحسن يخضب بالصفرة وعليه عمامة سوداء. وقالت: أسماء ألى النبي صلى الله عليه وسلم بيده إلى النساء بالسلام.

995. Ibn Bessam Ebu Kurre El-Hurasani priča: "Enes je prošao porred nas i poselami nas mahnuvši rukom. Bio je bijel. Vidio sam El-Hasana kako se knije u žuto, a na glavi mu bijaše crni turban." Esma⁹⁰⁴ je

⁹⁰² El-Buhari 6232, Muslim 2160 i El-Bejhki 9/203.

⁹⁰³ El-Buhari 6231 i El-Bejhki 9/203.

⁹⁰⁴ Esma bint Jezid.

rekla: "Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, ženama rukom mahnuo u znak selama."⁹⁰⁵

عن سعد أنه خرج مع عبد الله بن عمر ومع القاسم بن محمد حتى إذا نزلوا سرفاً مر عبد الله بن الزبير فأشار إليهم بالسلام فردا عليه.

996. Sa'd prenosi da je izašao s Abdullahom b. Omerom i El-Kasimom b. Muhammedom i kada su stigli do Serefa, prode Abdullah b. Ez-Zubejr i išaretom ih poselami, a oni mu odgovoriše.

عن عطاء بن أبي رباح قال: كانوا يكرهون التسليم باليد، أو قال: كان يكره التسليم باليد.

997. Ata b. Ebu Rebbah je rekao: "Mrzili su nazivanje selama rukom" ili je on mrzio da se selam naziva rukom.

Glasno nazivati selam

عن ثابت بن عبيد قال: أتيت مجلساً فيه عبد الله بن عمر فقال: إذا سلمت فأسمع فيها تحية من عند الله مباركة طيبة.

998. Sabit b. Ubejd kazuje: "Došao sam u društvo gdje je sjedio i Abdullah b. Omer, pa reče: 'Glasno nazovi selam, jer je to pozdrav od Allaha, blagoslovljen i lijep.'"⁹⁰⁶

Selam za svakoga

عن الطفيل بن أبي بن كعب أخبره أنه كان يأتي عبد الله بن عمر فيغدو معه إلى السوق، قال: فإذا غدونا إلى السوق لم يمر عبد الله بن عمر على سقاط ولا صاحب بيعة ولا

⁹⁰⁵ En-Nesai bilježi od Džabira hadis sa dobrim senedom u kojem stoji: "Nemojte se pozdravljati glavama i rukama kao Židovi." Naravno, misli se na onog ko je u mogućnosti nazvati selam, a ako je toliko udaljen da ga druga osoba ne bi čula, onda je dovoljan samo išaret, s tim da će u sebi izgovoriti selam.

⁹⁰⁶ Ibn Ebu Šejbe 5/251.

مسكين ولا أحد إلا يسلم عليه. قال الطفيل: فحئت عبد الله بن عمر يوما فاستتبعتني إلى السوق، فقلت: ما تصنع بالسوق وأنت لا تقف على البيع ولا تسأل عن السلع ولا تسوء بها ولا تجلس في مجالس السوق، فاجلس بنا هاهنا نتحدث فقال لي عبد الله: يا أبا بطن - وكان الطفيل ذا بطن - إنما نغدو من أجل السلام على من لقينا.

999. Et-Tufejl b. Ubejj b. Ka'b prenosi da je zajedno s Abdullahom b. Omerom jutrom odlazio na pijacu i svakog koga bi sreo poselamio bi, svejedno da li je to bio prodavač polovne ili vrijedne robe, siromah. Jednog me dana poveo na pijacu, a ja ga upitah:

— Što ćeš na pijaci kad ništa ne kupuješ, ne pitaš za robu, ne cjenkaš se i ne sjediš po pijačnim skupovima? Sjedi ovdje s nama da pričamo.

— Debeli, (Et-Tufejl) je imao veliki stomak) idemo kako bismo selamili onog koga sretnemo — odgovori Ibn Omer.⁹⁰⁷

Nazivanja selama prilikom dolaska na neki skup

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمُ الْمَجْلِسَ فَلْيُسَلِّمْ، فَإِنْ رَجَعَ فَلْيُسَلِّمْ فَإِنَّ الْأُخْرَى لَيْسَتْ بِأَحَقَّ مِنَ الْأُولَى.

1000. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada dođete na neki skup, nazovite selam! To isto učinite kad odlazite, jer prvi selam nije ništa važniji od drugog."⁹⁰⁸

Nazivanje selama prilikom napuštanja skupa

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا جَاءَ الرَّجُلُ الْمَجْلِسَ فَلْيُسَلِّمْ فَإِنْ جَلَسَ ثُمَّ بَدَأَ لَهُ أَنْ يَقُومَ قَبْلَ أَنْ يَتَفَرَّقَ الْمَجْلِسُ فَلْيُسَلِّمْ، فَإِنَّ الْأُولَى لَيْسَتْ بِأَحَقَّ مِنَ الْأُخْرَى.

1001. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada neko dode na neki skup, neka nazove selam,

⁹⁰⁷ Malik 2/961 i Ebu Nu'ajm 1/311.

⁹⁰⁸ Ahmed 2/71, Ibn Hibban 2/246 i Ebu Ja'la 11/440.

pa ako htjedne napustiti skup prije nego što ostali odu, neka opet nazove selam, jer prvi selam nije ništa važniji od drugog.”⁹⁰⁹

Pravo onog koji prilikom napuštanja društva nazove selam

عن معاوية بن قرة قال: قال لي أبي: يا بني، إن كنت في مجلس ترجو خيره فعجلت بك حاجة فقل: سلام عليكم، فإنك نشرتهم فيما أصابوا في ذلك المجلس. وما من قوم يجلسون مجلسا فيتفرقون عنه لم يذكر الله إلا كأنما تفرقوا عن جيفة حمار.

1002. Muavija b. Kurre prenosi da mu je otac rekao: “Sine, ako budeš primoran napustiti društvo u kojem će se, po tvom mišljenju, činiti dobro, onda kaži: ‘Selamun alejkum’ i s njima ćeš dijeliti nagradu za dobro koje učine. Svaki skup koji se razide, a na kojem nije spominjan Allah, kao da je bio skup na lešini magarca.”⁹¹⁰

عن أبي هريرة أنه سمعه يقول: مَنْ لَقِيَ أَخَاهُ فَلَبَّسَ عَلَيْهِ، فَإِنْ حَالَتْ بَيْنَهُمَا شَجَرَةٌ أَوْ حَائِطٌ ثُمَّ لَقِيَهُ فَلَبَّسَ عَلَيْهِ.

1003. Ebu Hurejre je rekao: “Ko sretne svoga brata, neka ga poselami. Ako se između njih ispriječi drvo ili zid, potom ga opet vidi, neka ga opet poselami.”⁹¹¹

عن أنس بن مالك أن أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم كانوا يكونون مجتمعين فتستقبلهم الشجرة فتنتطق طائفة منهم عن يمينها وطائفة عن شمالها فإذا التفوا سلم بعضهم على بعض.

1004. Enes b. Malik prenosi da bi Vjerovjesnikovi drugovi, kad bi naišli na drvo, jedni bi ga zaobišli s desne, a drugi s lijeve strane i kad bi se opet jedni drugima pridružili, nazivali bi selam.

⁹⁰⁹ Ebu Davud 5208, Et-Tirmizi 2706 i Ahmed 2/287.

⁹¹⁰ Et-Taberani 19/25 i Ebu Nu'ajm 2/301.

⁹¹¹ Ebu Davud 5200 i Ebu Ja'la 11/233.

Mirisanje ruke zbog rukovanja

عن ثابت البناني أن أنسا كان إذا أصبح دهن يده بدهن طيب لمصافحة إخوانه.

1005. Sabit El-Bunani prenosi da bi Enes svako jutro namirisao ruku nekim lijepim mirisom radi rukovanja sa svojom braćom.

Selam se naziva i onome koga poznaješ i onome koga ne poznaješ

عن عبد الله بن عمرو أن رجلا قال: يا رسول الله أي الإسلام خير؟ قال: تَطْعِمُ الطَّعَامَ وَتُقْرِئُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ.

1006. Abdullah b. Amr prenosi da je neki čovjek upitao:

— Allahov Poslaniče, koje su vrline u islamu najbolje?

— Da udjeljuješ hranu i da nazivaš selam onome koga znaš i koga ne znaš.⁹¹²

Poglavlje

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نهى عن الأُفْنِيَةِ والصُّعْدَاتِ أَنْ يَجْلِسَ فِيهَا، فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ: لَا نَسْتَطِيعُهُ، لَا نَطِيقُهُ. قَالَ: إِمَّا لَا فَأَعْطُوا حَقَّهَا. قَالُوا: وَمَا حَقُّهَا؟ قَالَ: غَضُّ الْبَصَرِ وَإِرْشَادُ بِنِ السَّبِيلِ وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ إِذَا حَمَدَ اللَّهُ وَرَدُّ التَّحِيَّةِ.

1007. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, zabranio da se sjedi u avlijama i na putevima. Kada su

⁹¹² El-Buhari 12, Muslim 39, Ebu Davud 5194 i Ibn Madždže 3253. Tek novorođeno društvo koje su muslimani oformili u Medini nakon Hidžre bilo je ekonomski nestabilno i neuvezano. Zato je jedan od Alejhisselamovih prvih koraka bilo jačanje muslimanske trgovine osnivanjem pijace i bratimljenje muhadžira i ensarija. Udjeljivanjem hrane rješavali su se socijalni slučajevi, a širenjem selama jačalo se bratstvo i sloga muslimana. Et-Tirmizi (2485), Ibn Madždže (1334) i Ahmed (5/451) prenose od Abdullaha b. Selama da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, kad je tek došao u Medinu, podsticao na širenje selama.

se muslimani požalili da to ne mogu ispoštovati, onda im on reče:

— Onda im dajte njihovo pravo!

— A koje je njihovo pravo? — upitaše.

— Obaranje pogleda, kazivanje puta prolaznicima, nazdravljanje onom ko kihne, ako se zahvali Allahu i odgovaranje na pozdrav — odgovori Alejhisselam.⁹¹³

عن أبي هريرة قال: أبخل الناس من بخل بالسلام، والمغبون من لم يرده. وإن حالت بينك وبين أخيك شجرة فإن استطعت أن تبدأه بالسلام لا يبدأك، فافعل.

1008. Ebu Hurejre je rekao: "Najškrtija osoba je ona koja škrtari sa selamom, a prevaren je onaj koji ne uzvрати na nj. Ako se između tebe i tvoga brata ispriječi drvo, ako možeš prije njega nazvati selam, onda to i učini."

عن سالم مولى عبد الله بن عمرو قال: وكان ابن عمرو إذا سلم عليه فرد زاد، فأتيته وهو جالس فقلت: السلام عليكم . فقال: السلام عليكم ورحمة الله، ثم أتيت مرة أخرى فقلت: السلام عليكم ورحمة الله. قال: السلام عليكم ورحمة الله وبركاته. ثم أتيت مرة أخرى فقلت: السلام عليكم ورحمة الله وبركاته. فقال: السلام عليكم ورحمة الله وبركاته وطيب صلواته.

1009. Salem, štićenik Abdullaha b. Amra, prenosi da bi Ibn Amr uvijek na selam odgovarao dodajući više od nazvanog selama. "Kada sam mu jednom došao, nazvao sam mu selam: 'Es-selamu alejkum', a on mi odgovori: 'Es-selamu alejkum ve rahmetullahi'. Drugom prilikom sam mu rekao: 'Es-selamu alejkum ve rahmetullahi', a on mi odgovori: 'Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu'. Kad sam mu došao sljedeći put, rekao sam mu: 'Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu', a on mi odgovori: 'Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu ve tajjibu salevatih.'"

⁹¹³ Ebu Davud 4816.

Selam se ne naziva grješniku

عن عبد الله بن عمرو بن العاص قال: لا تسلموا على شراب الخمر.

1010. Abdullah b. Amr b. El-As je rekao: "Ne nazivajte selam onome ko pije alkohol."

عن قتادة عن الحسن قال: ليس بينك وبين الفاسق حرمة.

1011. El-Hasan je rekao: "Ništa između tebe i grješnika nije sveto."

عن أبي رزيق أنه سمع علي بن عبد الله يكره الأسبرنج ويقول: لا تسلموا على من يلعب بها وهي من الميسر.

1012. Ebu Ruzejk prenosi da je Ali b. Abdullah⁹¹⁴ prezirao igranje šaha i govorio bi: "Ne nazivajte selam onome ko ga igra, jer je to kocka."

Nazivanje selama namirisanim halukom i grješnicima

عن علي بن أبي طالب قال: مر النبي صلى الله عليه وسلم على قوم فيهم رجل متخلق بخلوق، فنظر إليهم وسلم عليهم وأعرض عن الرجل، فقال الرجل: أعرضت عني؟ قال: بَيْنَ عَيْنَيْكَ جَمْرَةٌ.

1013. Alija b. Ebu Talib prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, prošao pored grupe ljudi među kojima je jedan bio namirisan halukom.⁹¹⁵ Pogleda ih i poselami, a okrenu se od tog čovjeka.

⁹¹⁴ Sin Abdullaha b. Abbasa, Roden je one noći kad je ubijen Alija, Allah bio njima zadovoljan, te je zbog toga dobio njegovo ime i nadimak. Neki kažu da ga je Ibn Abbas, nakon što se rodio, odnio Aliji. "Kako si mu dao ime?, upita ga Alija. "Zar mu mogu dati ime prije tebe?", reče Ibn Abbas. "Onda neka nosi moje ime i nadimak", reče Alija. Bio je najmlađe Ibn Abbasovo dijete, najljepši Kurejšević. Toliko je često klanjao da je dobio nadimak *Es-Sedždžad* (onaj koji je često ili dugo na sedždi). Kažu da je svaki dan klanjao hiljadu rekata. Preselio je 117. h. god.

⁹¹⁵ Vrsta mirisa koji se pretežno pravi od šafrana i crvenkasto-žute je boje, Alejhisselam je zabranio upotrebljavati haluk jer je bio ženski miris. Hadisi u kojima se spominje da ga je dozvoljeno koristiti derogirani su.

— Da li me to ignoriraš? — upita ga čovjek.

— Među tvojim očima je žeravica — odgovori Alejhisselam.⁹¹⁶

عن عبد الله بن عمرو بن العاص أن رجلا أتى النبي صلى الله عليه وسلم وفي يده خاتم من ذهب فأعرض النبي صلى الله عليه وسلم عنه. فلما رأى الرجل كراهيته ذهب فألقى الخاتم وأخذ خاتما من حديد فلبسه وأتى النبي صلى الله عليه وسلم قال: هَذَا شَرٌّ، هَذَا حِلْيَةُ أَهْلِ تَار. فرجع فطرحه ولبس خاتما من ورق فسكت عنه النبي صلى الله عليه وسلم.

1014. Abdullah b. Amr b. El-As prenosi da je neki čovjek došao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, a na ruci mu bijaše zlatni prsten. Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, okrenu od njega, a kad on to primijeti, baci zlatni i stavi željezni prsten. Kad je došao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, on mu reče:

— I ovo je loše! To je nakit džehenemlija. — On baci i taj prsten i stavi srebrni, na što mu Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega nije ništa rekao.⁹¹⁷

عن أبي سعيد قال: أقبل رجل من البحرين إلى النبي صلى الله عليه وسلم، فسلم عليه فلم يرد — وفي يده خاتم من ذهب وعليه جبة حرير. فانطلق الرجل محزونا فشكا إلى امرأته فقالت: لعل برسول الله جبتك وخاتمك فألقهما ثم عُد. ففعل فرد السلام، فقال: جبتك أنفا فأعرضت عني. قال: كَانَ فِي يَدِكَ جَمْرٌ مِنْ نَار. فقال: لقد جئت إذا بجمر كثير. قال: إِنَّ مَا جِئْتَ بِهِ لَيْسَ بِأَخَذٍ أَغْنَى مِنْ حِجَارَةِ الْحَرَّةِ وَلَكِنَّهُ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا. قال: فيما ذا تختم. قال: بِحِلْقَةٍ مِنْ وَرَقٍ أَوْ صُفْرِ أَوْ حَدِيدٍ.

1015. Ebu Seid kazuje: "Kad je neki čovjek iz Bahreina, koji je nosio zlatni prsten i svileni ogrtač, došao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i nazvao mu selam, Alejhisselam mu nije ništa odgovorio. Ovaj se tužan vrati kući i požali svojoj ženi, a ona mu reče:

— Možda je to zbog tvog ogrtača i prstena. Zato ih skini i vrati se. — On je poslušao i tada mu Alejhisselam odgovori na selam.

— Maločas si me ignorirao? — upita ga čovjek.

⁹¹⁶ Et-Taberani 3/343.

⁹¹⁷ Ahmed 2/163.

- Jer je na tvojoj ruci bila žeravica — reče Alejhisselam.
- Na meni je onda bilo dosta žeravica.
- Ono što si nosio nije ništa vrednije od vrelog kamena. Sve su to ovodunjalučke bezvezarije — reče Alejhisselam.
- Kakav, onda, prsten da nosim? — upita čovjek.
- Srebrni, bakreni ili željezni — odgovori Alejhisselam.⁹¹⁸

Nazivanje selama vladaru

عن ابن شهاب أن عمر بن عبد العزيز سأل أبا بكر بن سليمان بن أبي حثمة: لم كان أبو بكر يكتب: من أبي بكر خليفة رسول الله؟ ثم كان عمر يكتب بعده: من عمر بن الخطاب خليفة أبي بكر. و من أول من كتب أمير المؤمنين؟ فقال: حدثني جدي الشفاء، وكانت من المهاجرات الأول، وكان عمر بن الخطاب رضي الله عنه إذا هو دخل السوق دخل عليها، قالت: كتب عمر بن الخطاب إلى عامل العراقين: أن ابعث إلي برجلين جلددين نبيلين أسألهما عن العراق وأهله. فبعث إليه صاحب العراقين بلبيد بن ربيعة وعدي بن حاتم، فقدموا المدينة فأنابا راحلتيهما بفناء المسجد ثم دخلا المسجد فوجدا عمرو بن العاص. فقالا له: يا عمرو استأذن لنا على أمير المؤمنين، عمر. فوثب عمرو فدخل على عمر فقال: السلام عليك يا أمير المؤمنين. فقال له عمر: ما بدا لك في هذا الاسم، يا ابن العاص؟ لتخرجن مما قلت. قال: نعم قدم لبيد بن ربيعة وعدي بن حاتم فقالا لي: استأذن لنا على أمير المؤمنين. فقلت أنتما والله أصبتما اسمه وإنه الأمير ونحن المؤمنون. فجرى الكتاب من ذلك اليوم.

1016. Ibn Šihab prenosi da je Omer b. Abdulaziz upitao Ebu Bekra b. Sulejmana b. Ebu Hasmata zašto je Ebu Bekr pisao "Od Ebu Bekra, nasljednika Allahovog Poslanika", a Omer "Od Omera, nasljednika Ebu Bekra", te ko je prvi počeo pisati "voda vjernika"? "Kazivala mi je moja nena Eš-Šifa, a ona je bila među prvim muhadžirkama i kad god bi Omer ušao u pijacu, svratio bi kod nje, da je Omer zatražio od na-

⁹¹⁸ En-Nesai 5221, Ahmed 3/14 i Ibn Hibban 12/301.

mjesnika dvaju Iraka⁹¹⁹ da mu pošalje dvojicu čvrstih i plemenitih ljudi kako bi se mogao raspitati za Irak i Iračane. Namjesnik dvaju Iraka posla mu Lebida b. Rebi'u i Adijja b. Hatima. Kad su došli u Medinu, deve ostaviše u dvorištu mesdžida i udoše unutra. Tamo zatekoše Amra b. El-Asa, te mu rekoše:

— Zatraži dozvolu da udemo kod vode vjernika, Omera.

— Amr skoči i ude kod Omera:

— Es-selamu alejke, vodo vjernika!

— Otkud ti to ime, sine El-Asa? Objasni! — upita ga Omer.

— Da — odgovori Amr — Dodoše, evo, Lebid b. Rebi'a i Adijj b. Hatim i rekoše mi: 'Zatraži dozvolu za ulazak kod vode vjernika.' E, vala, baš ste mu dali pravo ime — pomislih u sebi — on je, uistinu, voda, a mi smo vjernici.⁹²⁰

Eto, otada se piše ta riječ.⁹²¹

عن عبيد الله بن عبد الله قال: قدم معاوية حاجا حجته الأولى وهو خليفة فدخل عليه عثمان بن حنيف الأنصاري فقال: السلام عليك أيها الأمير ورحمة الله. فأنكرها أهل الشام وقالوا: من هذا المنافق الذي يفصر بتحية أمير المؤمنين. فبرك عثمان على ركبته ثم قال: يا أمير المؤمنين، إن هؤلاء أنكروا علي أمرا أنت أعلم به منهم. فوالله لقد حييت بها أبا بكر وعمر وعثمان فما أنكروه منهم أحد. فقال معاوية لمن تكلم من أهل الشام: على رسلكم، فإنه قد كان بعض ما يقول ولكن أهل الشام لما حدثت هذه الفتن قالوا: لا نقصر عندنا غيبة خليفتنا. فإني أنحالكم يا أهل المدينة تقولون لعامل الصدقة: أيها الأمير.

1017. Ubejdullah b. Abdullah kazuje: "Kad je Muavija došao da obavi svoj prvi hadždž kao halifa, kod njega ude Osman b. Hunejf El-Ensari i reče:

— Es-selamu alejke ve rahmetullahi, vodo!

Takav pozdrav ne svidje se Šamljanima.

— Ko je ovaj munafik koji je skratio pozdrav vodi vjernika? — Osman pade na koljena i reče:

⁹¹⁹ Kufa i Basra.

⁹²⁰ Prvi koji je ponio nadimak *emiru-l-mu'minin* (voda vjernika) jest Abdullah b. Džahš, a tek poslije njega Omer. (*Telkihi fuhumi-l-eseri* 239 str.)

⁹²¹ El-Hakim 3/87 i Et-Taberani 1/64.

— Vodo vjernika, kore me zbog nečeg što ti bolje poznaješ od njih. Tako mi Allaha, ovako sam pozdravljao i Ebu Bekra i Omera i Osinana i niko me nije zbog toga ukorio.

— Polahko — obrati se Muavija Šamljaninu koji se bio drznuo na Osmana. — Jedan dio onog što je on rekao usitinu se nekad koristio. Međutim, Šamljani nakon onih smutnji kažu: 'Kod nas ne skraćuj pozdrav halifi'. Čini mi se, Medinjani, da vi i ubirača sadake oslovljavate: 'vodo.'⁹²²

عن جابر قال: دخلت على الحجاج فما سلمت عليه.

1018. Džabir je rekao: "Ušao sam kod Hadždžadža i nisam ga poselamio."⁹²³

عن تميم بن حذلم قال: إني لأذكر أول من سلم عليه بالإمرة بالكوفة، خرج المغيرة بن شعبه من باب الرحبة فجاءه رجل من كندة - زعموا أنه أبو قرة الكندي - فسلم عليه، فقال: السلام عليك، أيها الأمير ورحمة الله، السلام عليكم. فكرهه فقال: السلام عليكم، أيها الأمير ورحمة الله، السلام عليكم، هل أنا إلا منهم أم لا؟ قال سماك: ثم أقر بها بعد.

1019. Temim b. Hazlem kazuje: "Sjećam se ko je prvi poselamljen kao voda u Kufi. El-Mugire b. Šu'be pojavio se od strane Babu-r-Ruhbe i sreće ga neki čovjek iz plemena Kinda — govorili su da je to bio Ebu Kurre El-Kindi.

— Es-selamu alejke ve rahmetullahi, vodo! Es-selamu alejkum i vama!

To se El-Mugiri nije svidjelo, te mu reče:

— I ja sam jedan od njih!"

Kaže Simak da je to kasnije odobrio.

عن زياد بن عبيد الرعيبي بطن من حمير قال: دخلنا على رويغف وكان أميراً على أنطا بلس. فجاء رجل فسلم عليه فقال: السلام على الأمير. فقال له رويغف: لو سلمت علينا لرددت عليك السلام ولكن إنما سلمت على مسلمة بن مخلد - وكان مسلمة على مصر - اذهب.

⁹²² Et-Taberani u *El-Kebiru* 9/29.

⁹²³ El-Hakim 3/653.

إليه فليرد عليك السلام. قال زياد: وكنا إذا جئنا فسلمنا وهو في المجلس قلنا: السلام عليكم.

1020. Zijad b. Ubejd Er-Ru'ajni kazuje: "Ušli smo kod Ruvejfije – tada je bio namjesnik Anatablisa. Uto dode neki čovjek i reče:

— Es-selamu alejke, vodo!

— Da si nas poselamio, odgovorili bismo ti, ali ti si poselamio Me-slemu b. Muhalleda⁹²⁴ — a on je tada bio namjesnik Egipta — zato idi njemu, neka ti on odgovori na selam.

Kad bismo mu kasnije dolazili, govorili bismo: Es-selamu alej-kum."

Nazivanje selama onome koji spava

عن المقداد بن الأسود قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يجيء من الليل فيسلم تسليماً لا يوقظ نائماً ويسمع اليقظان.

1021. El-Mikdad b. El-Esved prenosi da bi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, kad bi navečer došao, nazvao selam koji ne bi probudio onog koji spava, ali koji bi budan mogao čuti.⁹²⁵

Allah te poživio

عن عمر أنه قال لعدي بن حاتم: حياك الله من معرفة.

1022. Omer je rekao Adijju b. Hatimu: "Allah te poživio u dobru."

⁹²⁴ Rođen je kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, došao u Medinu. Učestvovao je u osvajanju Egipta, gdje se bio i nastanio. Kasnije se vratio u Medinu. Muavija ga je 50. hidžretske godine postavio za namjesnika Egipta i na tom je mjestu ostao punih 16 godina. Za njega kažu da je prvi koji je izgradio munare na mesdžidima u Egiptu. Preselio je 62. hidžretske godine, u mjesecu zu-l-kađetu, napunivši šezdeset godina.

⁹²⁵ Muslim 2055.

Merhaba

عن عائشة قالت: أقبلت فاطمة تمشي كأن مشيتها مشي النبي صلى الله عليه وسلم فقال: مَرْحَبًا يَا بِنْتِي! ثم أجلسها عن يمينه أو عن شماله.

1023. Aiša kazuje: "Pojavi se Fatima hodajući poput Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega. 'Merhaba, kćeri!' — obrati joj se Alejhisselam i sjede je sa svoje desne ili lijeve strane."⁹²⁶

عن علي قال: استأذن عمار على النبي صلى الله عليه وسلم فعرف صوته فقال: مَرْحَبًا بِالطَّيِّبِ الْمُطَيَّبِ!

1024. Alija prenosi da je Ammar zatražio dozvolu za ulazak kod Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, pa Alejhisselam poznade njegov glas i reče: "Merhaba čistom i očišćenom."⁹²⁷

Kako odgovoriti na selam

عن عبد الله بن عمرو قال: بينما نحن جلوس عند النبي صلى الله عليه وسلم في ظل شجرة بين مكة والمدينة إذ جاء أعرابي من أجلف الناس وأشدهم فقال: السلام عليكم. فقالوا: وعليكم.

1025. Abdullah b. Amr kazuje: "Dok smo s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, sjedili u hladu drveta, između Mekke i Medine, pojavi se beduin – od onih najgrubljih i najsirovijih, i reče: 'Es-selamu alejkum!' 'Ve alejkum', odgovoriše mu."

عن أبي حمزة قال: سمعت ابن عباس إذا يسلم عليه يقول: وعليك ورحمة الله.

1026. Ebu Džemre prenosi da bi Ibn Abbas, kad bi ga neko poselamio, kazao: "Ve alejke ve rahmetullahi."

قالت قيلة: قال رجل: السلام عليك يا رسول الله. قال: وَعَلَيْكَ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ.

⁹²⁶ El-Buhari 6285 i Muslim 2450.

⁹²⁷ Et-Tirmizi 3798, Ibn Madždže 146, El-Hakim 3/437, Ebu Ja'la 1/381 i Et-Taberani u *Es-Sagiru* 1/154.

1027. Kajle prenosi da je neki čovjek rekao: "Es-selamu alejke, Allahov Poslaniče!" "Ve alejke-s-selamu ve rahmetullahi", odgovori Alejhisselam.⁹²⁹

عن أبي ذر قال: أتيت النبي صلى الله عليه وسلم حين فرغ من صلاته. فكنيت أول من حياه تحية الإسلام فقال: وعليك ورحمة الله. ممن أنت؟ قلت: من غفار.

1028. Ebu Zerr kazuje: "Kad je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, završio s namazom, pridoh mu i prvi ga poselamih islamskim pozdravom.

— Ve alejke ve rahemtullahi! Iz kojeg si plemena? — upita ga Alejhisselam.

— Iz plemena Gifar — odgovori.⁹²⁹

عن عائشة قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: يا عایش هذا جبریل وهو یقرئ عینک السلام. قالت: فقلت: وعليه السلام ورحمة الله وبركاته ترى ما لا أرى. تريد بذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم.

1029. Aiša prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Ajšo, evo Džibril te selami.⁹³⁰

— We alejhis-selamu we rahmetullahi we berekatuhu. Ti vidiš ono što ja ne mogu — rekoš" (mислеći na Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega).⁹³¹

عن معاوية بن قرة قال: قال لي أبي: يا بني إذا مر بك الرجل فقال: السلام عليكم. فلا تقل: وعليك، كأنك تخصه بذلك وحده ولكن قل: السلام عليكم.

⁹²⁸ Et-Tirmizi 2914, Ibn Huzejme 2/37, Ibn Ebu Šejbe 3/331 i Et-Taberani u *El-Kebir* 6/46.

⁹²⁹ Muslim 2473 i Ibn Hibban 16/81.

⁹³⁰ Aišu je poselamio Džibril, a Hadidžu Uzvišeni Allah preko Džibrila, što govori o vrijednosti Hadidže nad ostalim ženama. El-Buhari prenosi od Ebu Hurejre (3820) "Allahov Poslaniče, eto Hadidže, nosi posudu sa začinom ili hranom ili pićem", reče Džibril. "Kada dođe, prenesi joj selam od njenog Gospodara i od mene i obraduj je kućom od biljura u Džennetu, u kojem neće biti buke ni umora."

⁹³¹ El-Buhari 3768, Muslim 2447, Ed-Darimi 2/359 i Ahmed 6/88.

1030. Muavija b. Kurre prenosi da mu je otac rekao: "Kada te neko pozdravi sa: 'Es-selamu alejke', nemoj odgovoriti samo: 'Ve alejke', jer on nije sam, nego reci: 'Es-selamu alejkum'."

Ko ne odgovori na selam

عن عبد الله بن الصامت قال: قلت لأبي ذر: مررت بعبد الرحمن بن أم الحكم فسلمت فما رد علي شيئا. فقال: يا بن أخي، ما يكون عليك من ذلك؟ رد عليك من هو خير منه ملك عن يمينه.

1031. Abdullah b. Es-Samit se požalio Ebu Zerru:

— Prodoh pored Abdurrahmana b. Ummu-l-Hakema i poselamih ga, ali on ništa ne odgovori.

— Bratiću moj, šta ti imaš s tim? Odgovorio ti je onaj ko je bolji od njega — melek s njegove desne strane — odgovori Ebu Zerr.

عن عبد الله قال: إن السلام اسم من أسماء الله، وضعه الله في الأرض فأفشوه بينكم. إن الرجل إذا سلم على القوم فردوا عليه كانت له عليهم فضل درجة، لأنه ذكرهم السلام. وإن لم يرد عليه، رد عليه من هو خير منه وأطيب.

1032. Abdullah je rekao: "Es-Selam je jedno od Allahovih imena koje je spustio na Zemlju, zato ga širite među sobom. Kada neko poselami grupu ljudi i oni mu uzvrate, on je bolji za jednu nijansu, jer ih je podsjetio na mir, a ako mu niko ne odgovori, onda će mu odgovoriti onaj koji je bolji i ljepši od njih."⁹³²

عن الحسن قال: التسليم تطوع والرد فريضة.

1033. El-Hasan je rekao: "Nazivanje selama je dobrovoljno, a odazivanje na nj je obavezno."

⁹³² Et-Taberani 10/182.

Škrtarenje sa selamom

عن عبد الله بن عمرو بن العاص قال: الكذوب من كذب على يمينه، والبخيل من بخل بالسلام، والسروق من سرق الصلاة.

1034. Abdullah b. Amr b. El-As je rekao: "Najveći lažac je onaj ko se krivo zakune, najveća tvrdica je onaj koji škrtari sa selamom i najveća lopovčina je onaj koji krađe od namaza."⁹³³

عن أبي هريرة قال: أبخل الناس الذي يبخل بالسلام، وإن أعجز الناس من عجز بالدعاء.

1035. Ebu Hurejre je rekao: "Najškrtiji je onaj koji škrtari sa selamom, a najslabiji je onaj koji nije u stanju uputiti dovu."⁹³⁴

Nazivanje selama djeci

عن ثابت البناني عن أنس بن مالك أنه مر على صبيان فسلم عليهم وقال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يفعلهم.

1036. Sabit El-Bunani prenosi da je Enes b. Malik prošao pored djece i nazvao im selam, rekavši da je to isto činio i Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega.⁹³⁵

عن عنبسة قال: رأيت ابن عمر يسلم على الصبيان في الكتاب.

1037. Anbese prenosi da je vidio Ibn Omera kako u mektebu selami djecu.

⁹³³ Et-Taberani u *El-Evsutu* 3/371.

⁹³⁴ Ebu Ja'la 12/5 i Et-Taberani u *El-Evsutu* 3/371.

⁹³⁵ El-Buhari 6247 i Muslim 2168.

Žene nazivaju selam muškarcima

عن أم هانئ قالت: ذهبت إلى النبي صلى الله عليه وسلم وهو يغتسل فسلمت عليه، فقال: مَنْ هَذِهِ؟ قلت: أم هانئ. قال: مَرْحَبًا.

1038. Ummu Hani kazuje: "Otiđoh do Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega. Zatekoh ga kako se kupava, te mu nazvah selam, a on upita:

- Ko je?
- Ummu Hani — odgovorih.
- Merhaba — reče.⁹³⁶

عن الحسن قال: كن النساء يسلمن على الرجال.

1039. El-Hasan je rekao: "Žene su nazivale selam muškarcima."

Nazivanje selama ženama

عن أسماء أن النبي صلى الله عليه وسلم مر في المسجد وعصبة من النساء قعود، قال بيده إليهن بالسلام فقال: إِيَّاكُنَّ وَكُفْرَانُ الْمُنْعِمِينَ! إِيَّاكُنَّ وَكُفْرَانُ الْمُنْعِمِينَ! قالت إحداهن: نعوذ بالله يا نبي الله من كفران نعم الله. قال: بَلَى، إِنْ إِحْدَاكُنَّ تَطُولُ أَيْمَتُهَا ثُمَّ تَغْضَبُ الْغَضْبَةَ فَتَقُولُ: وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ مِنْهُ سَاعَةً خَيْرًا قَطًّا فَذَلِكَ كُفْرَانُ نِعَمِ اللَّهِ، وَذَلِكَ كُفْرَانُ الْمُنْعِمِينَ.

1040. Esma prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, prošao pored grupe žena koje su sjedile u mesdžidu i rukom im išaretio u znak selama.

- Ne poričite zasluge dobrotvora! Ne poričite zasluge dobrotvora!
- reče Alejhisselam.
- Da nas Allah sačuva poricanja Allahovih blagodati, Allahov Vjerovjesniče — reče jedna od njih.

⁹³⁶ El-Buhari 3171 i Muslim 336.

— Dabome, dešava se staroj usidjelici, kad se naljuti, da kaže: "Tako mi Allaha, nikad od njega nisam doživjela ni koliko je trun dobra!" E, to je nijekanje Allahovih blagodati i poricanje zasluga dobrotvora."⁹³⁷

عن أسماء ابنة يزيد الأنصارية قالت: مر بي النبي صلى الله عليه وسلم وأنا في جوار أتراب في فسلم علينا وقال: إِيَّاكُنَّ وَكُفِّرَ الْمُنْعَمِينَ! وكنت من أحرأهن على مسأله فقالت: يا رسول الله وما كفران المنعمين؟ قال: لَعَلَّ أَحَدَاكُنَّ تَطُولُ أَيْمَتُهَا بَيْنَ أَبْوَيْهَا ثُمَّ يَرْزُقُهَا اللَّهُ رَوْحًا وَيَرْزُقُهَا مِنْهُ وَلَدًا فَتَغْضَبُ الْغَضْبَةَ فَتَكْفُرَ فَتَقُولَ: مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ!

1041. Esma bint Jezid El-Ensari prenosi: "Dok sam sjedila u društvu žena, pokraj mene prode Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega. i nazva nam selam.

— Ne poričite zasluge dobrotvora! — reče Alejhisselam. Bila sam najhrabrija da pitam:

— Kako se poriču zasluge dobrotvora, Allahov Poslaniče?

— Dešava se da žena duže vremena živi kod svojih roditelja, nakon čega joj Allah daruje muža i s njim dijete, pa kada se jednom naljuti, kaže: 'Nikad od tebe nisam doživjela nikakvo dobro.'⁹³⁸

Da li treba nekoga izdvajati sa selamom

عن طارق قال: كنا عند عبد الله جلوسا فجاء آذنه: قد قامت الصلاة! فقام وقمنا معه فدخلنا المسجد فرأى الناس ركوعا في مقدم المسجد، فكبر وركع ومشينا وفعلنا مثل ما فعل. فمر رجل مسرع فقال: عليكم السلام يا أبا عبد الرحمن. فقال: صدق الله وبلغ رسوله. فلما صلينا رجع، فوج على أهله وجلسنا في مكاننا ننتظره حتى يخرج فقال بعضنا بعض: أيكم يسأله؟ قال طارق: أنا أسأله. فسأله فقال: عن النبي صلى الله عليه وسلم قل: تَبَيَّنَ يَدَيِ السَّاعَةِ تَسْلِيمُ الْخَاصَّةِ وَفُشْوُ التَّجَارَةِ حَتَّى تُعَيِّنَ الْمَرْأَةُ زَوْجَهَا عَلَى التَّجَارَةِ. فَطَعُ الْأَرْحَامَ وَفُشْوُ الْعِلْمِ وَظُهُورُ الشَّهَادَةِ بِالزُّورِ وَكَيْمَانُ شَهَادَةِ الْحَقِّ.

⁹³⁷ Ahmed 6/457 i Et-Taberani 24/177.

⁹³⁸ Et-Taberani u djelu *Musnedu-š-šamijjine* 2/325 i *El-Kebiru* 24/184.

1042. Tarik kazuje: "Sjedili smo s Abdullahom⁹³⁹ kad dode njegov sluga i reče: 'Namaz je uspostavljen', te zajedno odosmo u mesdžid. Kad vidje ljude na ruku' u, on izgovori tekbir i ode na ruku' — a mi smo ga u svemu slijedili. Uto prode neki čovjek u žurbi i reče:

— Alejkumu-s-selam, Ebu Abdurrahmane!

— Allah je istinu kazao i Njegov Vjerovjesnik je sve dostavio — odgovori.

Kada smo završili s namazom, on ude kod svoje porodice, a mi sjedosmo na stara mjesta čekajući da nam izide.

— Ko će ga upitati? — nismo se mogli dogovoriti.

— Ja ću ga pitati — reče Tarik, što i učini, a Abdullah mu odgovori:

— Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: Pred Sudnji dan selam će se nazivati samo određenim osobama, trgovina će se toliko raširiti da će žena pomagati mužu, narušavat će se rodbinski odnosi, raširit će se znanje, lažno će se svjedočiti i skrivati istina.⁹⁴⁰

عن عبد الله بن عمرو أن رجلاً سأل رسول الله صلى الله عليه وسلم: أي الإسلام خير؟ قال: تَطْعِمُ الطَّعَامَ وَتُقْرِئُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ.

1043. Abdullah b. Amr prenosi da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega:

— Koje su osobine u islamu najbolje?

— Da hraniš gladnog i da nazivaš selam svakom koga poznaješ i ne poznaješ — odgovori mu Alejhisselam.⁹⁴¹

Rako je objavljen ajet o hidžabu

عن أنس أنه كان ابن عشر سنين مفدماً رسول الله صلى الله عليه وسلم المدينة فكن أمهاتي يوطونني على خدمته، فخدمته عشر سنين، وتوفي وأنا بن عشرين. فكنتم أعلم الناس بشأن

⁹³⁹ Ibn Mes'udom.

⁹⁴⁰ Ahmed 1/407 i El-Hakim 4/110.

⁹⁴¹ El-Buhari 12 i Muslim 39.

الحجاب. فكان أول ما نزل ما ابنتي رسول الله صلى الله عليه وسلم بزینب بنت جحش، أصبح بها عروساً، فدعا القوم فأصابوا من الطعام ثم خرجوا وبقي رهط عند النبي صلى الله عليه وسلم. فأطالوا المكث فقام فخرج وخرجت لكي يخرجوا، فمشى فمشيت معه حتى جاء عتبة حجرة عائشة. ثم ظن أنهم خرجوا فرجع ورجعت حتى دخل على زينب فإذا هم جلوس، فرجع ورجعت حتى بلغ عتبة حجرة عائشة، وظن أنهم خرجوا فرجع ورجعت معه فإذا هم قد خرجوا. فضرب النبي صلى الله عليه وسلم بيني وبينه الستر وأنزل الحجاب.

1044. Enes prenosi da je imao svega deset godina kad je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, došao u Medinu. "Moje majke⁹⁴² podsticale su me da mu služim. Služio sam mu deset godina i kad je preselio, ja sam imao svega dvadeset godina", priča Enes. "Od svih ljudi ja sam najbolje poznavao slučaj o hidžabu. Prvo što je objavljeno povodom hidžaba bilo je kad je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, oženio Zejneb bint Džahš. Pozvao je ljude na gozbu i nakon jela svi su otišli, osim grupice koja je bila baš zasjele. Alejhisselam ustade i izide, nadajući se da će i oni, a ja sam ga u svemu pratio. Kad je došao do praga Aišine kuće, vrati se, mislivši da su otišli. Ali, opet ih je zatekao kako sjede. Ponovo je napustio kuću i otišao do praga Aišine kuće i kad se vratio, njih nije bilo. Tada je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, postavio između mene i njega zastor i tada je objavljen ajet o hidžabu."⁹⁴³

Privatnost

عن ثعلبة بن أبي مالك القرظي أنه ركب إلى عبد الله بن سويد - أخيه بني حارثة بن الحارث - يسأله عن العورات الثلاث وكان يعمل بمن، فقال: ما تريد؟ فقلت: أريد أن تعمل بمن. فقال: إذا وضعت ثيابي من الظهيرة لم يدخل علي أحد من أهلي بلغ الحلم إلا يذني إلا أن أدعوه فذلك إذنه، ولا إذا طلع الفجر وعرف الناس حتى تصلي الصلاة، ولا إذا صليت العشاء ووضعت ثيابي حتى أنام.

⁹⁴² Njegova majka i tetka.

⁹⁴³ El-Buhari 4791 i Muslim 1428.

1045. Sa'lebe b. Ebu Malik El-Kurezi prenosi da je odjahao do Abdullaha b. Suvejda kako bi ga upitao o tri doba nepovredive privatnosti, kojih se on pridržavao.

— Šta želiš? — upita ga Abdullah.

— Želim da ih se pridržavam — odgovorih.

— Kada poslijepodne odložim odjeću, niko od mojih ko je punoljetan ne smije mi ući bez moga dopuštenja ili ako ga ja pozovem. Također, kada svane zora i ljudi se mognu razaznavati, sve dok se ne klanja namaz i kada klanjam jaciju i odložim odjeću kako bih spavao.

Objedovanje sa svojom ženom

عن عائشة قالت: كنت أكل مع النبي صلى الله عليه وسلم حيسا فمر عمر فدعاه فأكل. فأصابته يده إصبعي فقال: حس! لو أطاع فيكن ما رأته عينا. فترل الحجاب.

1046. Aiša priča: "Jela sam hajs⁹⁴⁴ sa Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, kad naide Omer. Alejhisselam ga pozva, te nam se on pridruži. Rukom dodirnu moj prst. "Oh!", trznu se Omer. "Kad bi se ja slušao, ničije vas oko ne bi vidjelo." Domalo poslije toga objavljen je ajet o hidžabu.⁹⁴⁵

عن أم صبية بنت قيس قالت: اختلفت يدي ويد رسول الله صلى الله عليه وسلم في إناء واحد.

1047. Ummu Sabijje bint Kajs kazuje: "Moja i Poslanikova ruka, neka je mir i blagoslov na njega, spetljale su se u jednoj posudi."⁹⁴⁶

⁹⁴⁴ Vrsta hrane koja se pravi od hurmi, sira i masla.

⁹⁴⁵ Et-Taberani u *El-Evsutu* 3/212.

⁹⁴⁶ Ebu Davud 78, Ibn Madždže 382, Ahmed 6/367 i El-Bejheki 1/190.

Kada se uđe u nenastanjenu kuću

عن عبد الله بن عمر قال: إذا دخل البيت غير المسكون فليقل: السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين.

1048. Abdullah b. Omer je rekao: "Kada se uđe u nenastanjenu kuću kaže se: 'Neka je mir na nas i na Allahove dobre robove.'"⁹⁴⁷

عن ابن عباس قال: ﴿لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا﴾ وَاسْتَنْتَى مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ: ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَلَهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾

1049. Ibn Abbas je rekao da je iz ajeta: *O vjernici, u tuđe kuće ne ulazite dok dopuštenje ne dobijete i dok ukućane ne pozdravite...*⁹⁴⁸ izuzeto: "Nije vam grijeh da ulazite u nenastanjene zgrade, u kojima se nalaze stvari vaše, a Allah zna ono što javno pokazujete i ono što krijete."⁹⁴⁹

I neka od vas zatraže dozvolu oni koji su u vašem posjedu⁹⁵⁰

عن ابن عمر: ﴿لَيْسَتْ أَدْنُكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ قال: هي للرجال دون النساء.

1050. Ibn Omer je rekao da se ajet: *I neka od vas zatraže dozvolu oni koji su u posjedu vašem* odnosi na ljude, a ne na žene.

I kad vaša djeca postanu punoljetna⁹⁵¹

عن نافع عن ابن عمر أنه كان إذا بلغ بعض ولده الحلم عزله، فلم يدخل عليه إلا بإذن.

⁹⁴⁷ Malik 2/962.

⁹⁴⁸ En-Nur, 27.

⁹⁴⁹ En-Nur, 29.

⁹⁵⁰ En-Nur, 58.

⁹⁵¹ En-Nur, 59.

1051. Nafia prenosi da je Ibn Omer svoju djecu koja postanu punoljetna izdvajao i ne bi mu ulazili bez dopuštenja.

Traženje dozvole za ulazak kod svoje majke

عن علقمة قال: جاء رجل إلى عبد الله قال: أستاذن على أمي؟ فقال: ما على كل أحيان أحب أن تراها.

1052. Alkame prenosi da je neki čovjek upitao Abdullaha:

— Da li ću tražiti dopuštenje za ulazak kod majke?

— Ona sigurno ne bi voljela da je vidiš u svim prilikama — odgovori Abdullah.

عن مسلم بن نذير يقول: سألت رجل حذيفة فقال: أستاذن على أمي؟ فقال: إن لم تستأذن عليها رأيت ما تكره.

1053. Muslim b. Nezir prenosi da je neki čovjek upitao Huzejfu:

— Da li ću tražiti dopuštenje za ulazak kod majke?

— Ako ne budeš, onda ćeš možda vidjeti ono što ne bi volio.

Traženje dozvole za ulazak kod svoga oca

عن موسى بن طلحة قال: دخلت مع أبي على أمي، فدخل فاتبعت، فالتفت فدفع في صدري حتى أقعدني على أسي، ثم قال: أئدخلك بغير إذن؟!

1054. Musa b. Talha kazuje: "Krenuh za ocem da udem kod majke, ali se on okrenu i odgurnu me u prsa i ja sjedoh na stražnjicu. 'Zar bi ušao bez dopuštenja?', prekori me otac.

Traženje dozvole za ulazak kod svoga oca i djeteta

عن جابر قال: يستأذن الرجل على ولده وأمه، وإن كانت عجوزاً، وأخيه وأخته وأبيه.

1055. Džabir je rekao: "Treba tražiti dozvolu za ulazak i kod djeteta, majke — makar bila i stara — i kod svog brata i sestre i kod oca.

Traženje dozvole za ulazak kod svoje sestre

عن عطاء قال: سألت ابن عباس فقلت: أستاذن على أختي؟ فقال: نعم. فأعدت، فقلت: أختان في حجري وأنا أومئهما وأنفق عليهما، أستاذن عليهما؟ قال: نعم. أحب أن تراهما غريبتين. ثم قرأ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنُكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ﴾ قال: فلم يؤمر هؤلاء بالإذن إلا في هذه العورات ثلاث. قال: ﴿وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ قال ابن عباس: فالإذن واجب. زاد بن جريج على الناس كلهم.

1056. Ata prenosi da je upitao Ibn Abbasa:

— Da li ću tražiti dozvolu kod moje sestre?

— Da — odgovori Ibn Abbas.

— Ja imam dvije sestre o kojima se skrbim. Da li ću kod njih tražiti dozvolu za ulazak? — ponovo ga upitah.

— Naravno, zar bi volio da ih vidiš nage? — potom prouči — O, vjernici, neka od vas u tri slučaja zatraže dopuštenje da vam uđu oni koji su u posjedu vašem i koji još nisu spolno zreli: prije jutarnje molitve i kad u podne odložite odjeću svoju, i poslije obavljanja noćne molitve. To su tri doba kada niste obučeni. Naredio im je samo da u ova tri slučaja traže dopuštenje za ulazak. A kada djeca vaša dostignu spolnu zrelost, neka onda uvijek traže dopuštenje za ulazak, kao što su tražili dopuštenje oni stariji od njih.⁹⁵² Dakle, traženje dozvole za ulazak je obavezno.

Ibn Džurejdž još dodaje: "Svim ljudima."

⁹⁵² En-Nur, 59.

Traženje dozvole za ulazak kod svoga brata

عن عبد الله قال: يستأذن الرجل على أبيه وأمه وأخيه وأخته.

1057. Abdullah je rekao: "Treba tražiti dozvolu za ulazak i kod svog oca, majke, brata i sestre."

Tri puta se traži dozvola za ulazak

عن عبيد بن عمير عن أبي موسى الأشعري أنه استأذن على عمر بن الخطاب فلم يؤذن له وكأنه كان مشغولاً، فرجع أبو موسى ففرغ عمر فقال: ألم أسمع صوت عبد الله بن قيس؟ إيدنوا له! قيل: قد رجع. فدعاه فقال: كنا نؤمر بذلك. فقال: تأتيني على ذلك بالينة. فانطلق إلى مجلس الأنصار فسألهم فقالوا: لا يشهد لك على هذا إلا أصغرنا، أبو سعيد الخدري. فذهب بأبي سعيد فقال عمر: أخفي علي من أمر رسول الله صلى الله عليه وسلم! ألهاني الصفق بالأسواق.

1058. Ubejd b. Umejir prenosi da je Ebu Musa El-Eš'ari zatražio dozvolu kod Omera b. El-Hattaba, ali mu – valjda zbog toga što je Omer bio zauzet – nije dopušteno. Ebu Musa se vrati, a kad je Omer završio sa svojim obavezama, reče:

- Čuo sam, čini mi se, glas Abdullaha b. Kajsa. Dozvolite mu da uđe.
- Vratio se – rekoše mu. Omer ga pozva, a kad dođe, Ebu Musa mu reče:
- Tako nam je bilo naredeno.⁹⁵³
- Donesi mi za to dokaz – reče Omer. On ođe do ensarija, a oni mu rekoše:
- Svjedok će ti biti najmlađi među nama, Ebu Seid El-Hudri.
- Kad je čuo Ebu Seida, Omer reče:
- Zar mi je promakla naredba Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega? Trgovina me bila zaokupila.⁹⁵⁴

⁹⁵³ El-Buhari (6245) i Muslim (2153) prenose od Ebu Musaa i Ebu Seida da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: *Ako zatražite tri puta dozvolu i ne dobijete je, onda se vratite.*

⁹⁵⁴ El-Buhari 2062, Muslim 2153, Ahmed 4/400 i Ibn Hibban 13/123.

Traženje dozvole nije isto što i nazivanje selama

عن أبي هريرة فيمن يستأذن قبل أن يسلم قال: لا يؤذن له حتى يبدأ بالسلام.

1059. Ebu Hurejre je rekao o onome ko zatraži dozvolu za ulazak prije negoli nazove selam: "Ne treba mu dopustiti sve dok ne nazove prvo selam."

عن أبي هريرة قال: إذا دخل ولم يقل: السلام عليكم، فقل: لا حتى يأتي بالفتح السلام.

1060. Ebu Hurejre je rekao: "Kada neko htjedne ući, a nije nazvao selam, reci mu: 'Ne', sve dok ne donese ključ – selam."

Grieh je gledati u tuđu kuću

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَوْ أَطَّلَعَ رَجُلٌ فِي بَيْتِكَ فَخَذَفْتَهُ بِحَصَاةٍ فَتَقَاتَ عَيْنَهُ مَا كَانَ عَلَيْكَ جُنَاحٌ.

1061. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ako bi neko provirio u tvoju kuću i ti mu kamenom izbio oko, ne bi bio griješan."⁹⁵⁵

عن أنس قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم قائما يصلي فاطلع رجل في بيته فأخذ سهما من كنائته فسد نحو عينيه.

1062. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, klanjao kad jedan čovjek proviri u njegovu kuću. Alejhisselam uze strijelu iz tobolca i baci je prema njegovom oku.⁹⁵⁶

⁹⁵⁵ El-Buhari 6888 i Muslim 2158.

⁹⁵⁶ El-Buhari 6889 i Muslim 2157.

Traženje dozvole je propisano zbog pogleda

عن سهل بن سعد أن رجلاً اطلع من جُحر في باب النبي صلى الله عليه وسلم، ومع النبي صلى الله عليه وسلم مدرّى يحك به رأسه، فلما رآه النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَوْ أَعْلَمَ أَنَّكَ تَنْظُرُنِي، لَطَعْتُ بِهِ فِي عَيْنِكَ.

1063. Sehl b. Sa'd prenosi da je neki čovjek provirio na rupicu na vratima Vjerovjesnikove kuće, dok se on češljao. "Da znam da me gledaš, zario bih ti češalj u oko", reče Alejhisselam.⁹⁵⁷

وقال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنَّمَا جُعِلَ الْإِذْنُ مِنْ أَجْلِ الْبَصَرِ.

1064. Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Dozvola se traži upravo zbog gledanja."⁹⁵⁸

عن أنس قال: اطلع رجل من خلل في حجرة النبي صلى الله عليه وسلم، فسدّد رسول الله صلى الله عليه وسلم بمشقص. فأخرج الرجل رأسه.

1065. Enes prenosi da je neki čovjek provirio u Vjerovjesnikovu sobu, pa Alejhisselam baci strijelu na nj i čovjek izvuče svoju glavu.⁹⁵⁹

Kada poselamiš čovjeka u njegovoj kući

عن أبي موسى قال: استأذنت على عمر فلم يؤذن لي ثلاثاً فأدبرت. فأرسل إلي فقال: يا عبد الله اشتد عليك أن تحتبس على بابي. اعلم أن الناس كذلك يشتد عليهم أن يحتبسوا على بابك. فقلت: بل استأذنت عليك ثلاثاً فلم يؤذن لي فرجعت. وكنا نؤمر بذلك. فقال: ممن سمعت هذا؟ فقلت: سمعته من النبي صلى الله عليه وسلم. فقال: أسمع من النبي صلى الله عليه وسلم ما لم نسمع؟ لكن لم تأتني على هذا بيينة لأجعلنك نكالا. فخرجت

⁹⁵⁷ El-Buhari 5924 i Muslim 2156.

⁹⁵⁸ El-Buhari 5924 i Muslim 2156.

⁹⁵⁹ El-Buhari 6242 i Muslim 2157.

حتى أتيت نفرا من الأنصار جلوسا في المسجد فسألتهما فقالوا: أو يشك في هذا أحد. فأخبرهم ما قال عمر فقالوا: لا يقوم معك إلا أصغرنا. فقام معي أبو سعيد الخدري أو أبو مسعود إلى عمر فقال: خرجنا مع النبي صلى الله عليه وسلم وهو يريد سعد بن عبادة حتى أتاه فسلم فلم يؤذن له ثم سلم الثانية ثم الثالثة فلم يؤذن له فقال: قَضَيْنَا مَا عَلَيْنَا. ثم رجع فأدركه سعد فقال: يا رسول الله والذي بعثك بالحق ما سلمت من مرة إلا وأنا أسمع وأرد عليك ولكن أحببت أن تكثر من السلام علي وعلى أهل بيتي. فقال: أبو موسى والله إن كنت لأميننا على حديث رسول الله صلى الله عليه وسلم. فقال: أجل ولكن أحببت أن أستثبت.

1066. Ebu Musa kazuje: "Zatražio sam dopuštenje za ulazak kod Omera tri puta, ali ne bi mi dopušteno, pa sam se vratio. Omer posla po mene.

— Bilo ti teško da čekaš pred mojim vratima?! — reče Omer — Znaj da je i drugima teško čekati pred tvojim vratima.

— Ja sam tri puta zatražio dopuštenje, ali ne bi mi dopušteno. Zbog toga sam se vratio, jer tako nam je bilo naredeno — odgovorih mu.

— Od koga si to čuo?

— Od Vjerovjesnika.

— Čuo si od Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, ono što mi nismo? Ako mi za to ne doneseš dokaz, ljudima ću od tebe napraviti pouku!

Izidoh. U mesdžidu naiđoh na grupu ensarija kako sjede, te ih upitah.

— Zar u to neko sumnja? — upitaše me, a ja im ispričah šta mi je rekao Omer. — S tobom će otići najmladi među nama — rekoše, te sa mnom krenu Ebu Seid El-Hudri ili Ebu Mes'ud. Kad stigoše kod Omera, on počeo pričati:

— Krenuli smo zajedno s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, ka Sa'du b. Ubadetu. Kada smo došli pred njegovu kuću, Alejhisselam nazva selam, ali ne ču odgovor. Kada ni nakon drugog i trećeg puta niko nije odgovorio, Alejhisselam reče: 'Uradili smo što smo mogli' i vrati se. Domalo, sustiže ga Sa'd: 'Allahov Poslaniče, tako mi Onoga koji te poslao s istinom, svaki put kad si nazvao selam, ja sam ga čuo i na nj odgovorio, ali sam htio da nazoveš što više selama meni i mojoj porodici.'

— Tako mi Allaha, ja sam povjerljiv kad je u pitanju govor Allaho-
vog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega – reče Ebu Musa.

— Znam, ali htio sam biti siguran – reče Omer.⁹⁶⁰

Poziv je izun

عن عبد الله قال: إذا دعي الرجل فقد أذن له.

1067. Abdullah je rekao: “Kada čovjek bude pozvan, to mu je onda izun.”

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ فَجَاءَ مَعَ الرَّسُولِ فَهُوَ إِذْنُهُ.

1068. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir na njega, rekao: “Kada neko bude pozvan i dode s izaslanikom, on mu je izun.”

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: رَسُولُ الرَّجُلِ إِلَى الرَّجُلِ إِذْنُهُ.

1069. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir na njega, rekao: “Izaslanik je čovjeku izun.”⁹⁶¹

عن أبي العلاء قال: أتيت أبا سعيد الخدري، فسلمت فلم يؤذن لي، ثم سلمت فلم يؤذن لي، ثم سلمت الثالثة. فرفعت صوتي وقلت: السلام عليكم يا أهل الدار! فلم يؤذن لي، ففتحني ناحية فقعدت فخرج إلي غلام فقال: ادخل! فدخلت فقال لي أبو سعيد: أما إنك لو زدت لم يؤذن لك. فسألته عن الأوعية فلم أسله عن شيء إلا قال: حرام حتى سألته عن الجف؟ فقال: حرام.

1070. Ebu-l-Alanije kazuje: “Dodoh kod Ebu Seida El-Hudrija i nazvah selam, ali mi niko ne odgovori. Ponovo nazvah selam, ali opet ništa. Treći put povisih glas: ‘Es-selamu alejkum, ukućani’, ali ni tada ne dobih

⁹⁶⁰ El-Buhari 2062 i 6245 i Muslim 2153.

⁹⁶¹ Ebu Davud 5189.

izun. Sklonih se ustranu i sjedoh. Uto izide sluga i reče mi da uđem.

— Da si još jednom nazvao selam, ne bi dobio izuna — reče Ebu Seid.

Počeo sam ga pitati o posudama i za koju god sam ga pitao, odgovorio je da je zabranjena. Upitah ga o džuffi⁹⁶² i reče da je zabranjena.”

Kako treba stajati pred vratima

عن عبد الله بن بسر صاحب النبي صلى الله عليه وسلم أن النبي صلى الله عليه وسلم إذا أتى باباً يريد أن يستأذن لم يستقبله، جاء يميناً وشمالاً. فإن أذن له، وإلا انصرف.

1071. Abdullah b. Busr prenosi da Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, kad bi tražio dozvolu za ulazak, ne bi stajao ispred vrata, nego s desne ili lijeve strane i ako je ne bi dobio, otišao bi.⁹⁶³

Gdje sjesti kada ti neko kaže: “Eto me”

عن معاوية بن حديج قال: قدمت على عمر بن الخطاب رضي الله عنه، فاستأذنت عليه. فقالوا لي: مكانك حتى يخرج إليك. ففعدت قريباً من بابه. قال: فخرج إلي فدعنا بماء فتوضأ ثم مسح على خفيه، فقلت: يا أمير المؤمنين، أمن البول هذا؟ قال: من البول أو من غيره.

1072. Muavija b. Hudejdž kazuje: “Dodoh kod Omera b. El-Hattaba i zatražih dopuštenje za ulazak, ali mi rekoše:

— Pričekaj dok ti iziđe.

Sjedoh blizu vrata i domalo izide Omer. Zatraži vodu, te se abdesti i potra po mestvama.

— Vodo vjernika — upitah ga — je li to zbog male nužde?

— Zbog nje ili zbog drugih stvari — reče Omer.”

⁹⁶² Kožna posuda koja se ne veže.

⁹⁶³ Ebu Davud 5186 i Ahmed 4/189.

Kucanje

عن أنس بن مالك أن أبواب النبي صلى الله عليه وسلم كانت تفرع بالأظافر.

1073. Enes b. Malik prenosi da se na Vjerovjesnikova vrata, neka je mir i blagoslov na njega, kucalo noktima.

Ulaženje bez dozvole

عن كلدة بن حنبل أن صفوان بن أمية بعثه إلى النبي صلى الله عليه وسلم في الفتح ببيت وجداية وضعايس - قال: أبو عاصم: يعني: البقل - والنبي صلى الله عليه وسلم بأعي الوادي ولم أسلم ولم أستاذن فقال: ارْجِعْ فَقُلْ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، أَدْخُلْ؟ وذلك بعد ما أسلم صفوان.

1074. Kelede b. Hanbel prenosi da ga je Safvan b. Umejje, na dan oslobođenja Mekke, poslao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, sa lebnom,⁹⁶⁴ jaretom i krastavcima. Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, bio na vrh kotline. "Vrati se i kaži: 'Es-selamu alejkum, mogu li ući?'" reče mi Alejhisselam nakon što sam ušao bez selama i traženja izuna. To je bilo nakon što je Safvan bio primio islam.⁹⁶⁵

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا أَدْخَلَ الْبَصْرَ، فَلَا إِذْنَ لَهُ.

1075. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ako pogleda unutra, ne treba mu biti dozvoljeno da uđe."⁹⁶⁶

⁹⁶⁴ Vrsta mliječnog proizvoda.

⁹⁶⁵ Ebu Davud 5176, Et-Tirmizi 2710, Ahmed 3/414, El-Bejheki 8/339 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 2/96.

⁹⁶⁶ Ebu Davud 5173, El-Bejheki 8/339 i Et-Taberani u *El-Evsutu* 2/97.

Ako neko upita: "Mogu li ući?", a nije nazvao selam

عن عطاء قال: سمعت أبا هريرة يقول: إذا قال: أَدْخُلْ ولم يسلم، فقل: لا حتى تأتي بالمفتاح. قلت: السلام؟ قال: نعم.

1076. Ata prenosi da je Ebu Hurejre rekao:

— Ako neko upita: "Mogu li ući?", a nije nazvao selam, reci: "Ne možeš, dok ne doneseš ključ."

— Misliš na selam? — upitah.

— Da — odgovori.

عن ربعي بن حراش قال: حدثني رجل من بني عامر جاء إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: "أَجْ؟" فقال النبي صلى الله عليه وسلم للجارية: اُخْرِجِي فَقُولِي لَهُ: قُلِ السَّلَامَ عَلَيْكُمْ أَدْخُلْ، فَإِنَّهُ لَمْ يُحْسِنِ الْإِسْتِذَانَ. قال: فسمعتها قبل أن تخرج إلي الجارية، فقلت: السلام عليكم أَدْخُلْ؟ فقال: وَقَلِّبْكَ، أَدْخُلْ. قال: فدخلت، فقلت: بأي شيء جئت؟ فقال: لَمْ آتِكُمْ إِلَّا بِخَيْرٍ، تُبَيِّتُكُمْ لِتَعْبُدُوا اللَّهَ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَتَدْعُوا عِبَادَةَ اللَّاتِ وَالْعُزَّى وَتُصَلُّوا فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ خَمْسَ صَلَوَاتٍ وَتُصُومُوا فِي السَّنَةِ شَهْرًا وَتُحْجُّوا هَذَا الْبَيْتَ وَتَأْخُذُوا مِنْ مَالِ أَغْنِيَائِكُمْ فَتَرُدُّوهَا عَلَى فَقَرَائِكُمْ. قال: فقلت له: هل من العلم شيء لا تعلمه؟ قال: لَقَدْ عَلَّمَ اللَّهُ خَيْرًا، وَإِنْ مِنْ أَعْلَمَ مَا لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا اللَّهُ، الْخَمْسُ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ: ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَآذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾

1077. Rib'i b. Hiraš prenosi da mu je neki čovjek iz plemena Benu Amir kazao kako je došao Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na nje-ga, i upitao:

— Mogu li ući?

Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče sluškinji⁹⁶⁷ da mu kaže: "Reci: 'Es-selamu alejkum; mogu li ući?' Nije lijepo zatražio izun." Čuh šta Alejhisselam reče i prije negoli je sluškinja izišla, rekoh:

— Es-selamu alejkum, mogu li ući?

— Ve alejke, uđi — odgovori Alejhisselam. Uđoh i upitah ga:

— S čime si došao?

⁹⁶⁷ Zvala se Revda.

— S dobrom; da se klanjate samo Allahu, Jedinom, koji nema druga, i da se ne klanjate Latu i Uzau, da tokom dana i noći klanjate pet nama-za, da godišnje jedan mjesec ispostite, da hodočastite ovu Kuću i da iz imetka bogatih odvojite dio za siromahe — reče Alejhisselam.

— Ima li nešto što ne znaš? — upitah ga.

— Allah podučava dobru. — reče Alejhisselam — Neke stvari zna samo Allah. Pet stvari ne zna niko drugi osim Allaha: *Samo Allah zna kada će nastupiti Sudnji čas. On spušta kišu i zna šta je u utrobama. Niko ne zna šta će ga sutra zadesiti niti u kojoj će zemlji umrijeti.*^{968 969}

Kako treba tražiti izun

عن ابن عباس قال: استأذن عمر على النبي صلى الله عليه وسلم فقال: السلام على رسول الله، السلام عليكم، أبدخل عمر؟

1078. Ibn Abbas prenosi da je Omer kazao: “Es-selamu ala Resuli-lahi, es-selamu alejkum:⁹⁷⁰ Može li Omer ući?”⁹⁷¹

Kada na pitanje: “Ko je to?” neko odgovori: “Ja.”

عن جابر قال: أتيت النبي صلى الله عليه وسلم في دين كان على أبي، فدققت الباب، فقال: مَنْ ذَا؟ فقلت: أنا. قال: أنا، أنا. كأنه كرهه.

1079. Džabir kazuje: “Otišao sam Vjerovjesniku, neka je mir na nje-ga, zbog duga koji je imao moj otac. Pokucao sam na vrata.

— Ko je? — ču se Alejhisselamov glas.

— Ja — odgovorih.

— Ja, ja... — gundao je Alejhisselam.”⁹⁷²

⁹⁶⁸ Luqman, 34.

⁹⁶⁹ Ebu Davud 5177 i Ahmed 5/368.

⁹⁷⁰ “Neka je mir na Allahovog Poslanika, neka je mir i na vas.”

⁹⁷¹ Ebu Davud 5201, Ahmed 1/303 i El-Bejheki 8/340.

⁹⁷² El-Buhari 6250, Muslim 2155, Ebu Davud 5187 i Et-Tirmizi 2711.

عن بريدة قال: خرج النبي صلى الله عليه وسلم إلى المسجد وأبو موسى يقرأ فقال: مَنْ هَذَا؟ فقلت: أنا بريدة، جعلت فداك. فقال: قَدْ أُعْطِيَ هَذَا مِزْمَارًا مِنْ مِزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ.

1080. Burejde prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ušao u mesdžid, a Ebu Musa je učio Kur'an.

— Ko je ovo? — upita Alejhisselam.

— Ja, Burejda, tvoj kurban — rekoh.

— Ovome je data jedna od frula Davudove porodice⁹⁷³ — reče Alejhisselam.⁹⁷⁴

“Uđi u miru”

عن عبد الرحمن بن جعدان قال: كنت مع عبد الله بن عمر فاستأذن على أهل بيت فقيل: ادخل بسلام فأبى أن يدخل عليهم.

1081. Abdurrahman b. Džud'an kazuje: “Bio sam s Abdullahom b. Omerom kad je zatražio dopuštenje za ulazak u neku kuću. Oni mu rekoše: ‘Uđi u miru’, zbog čega on odbi da uđe.”⁹⁷⁵

Da li je dozvoljeno gledati unutar tuđih kuća

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِذَا دَخَلَ الْبَصَرُ فَلَا إِذْنَ.

1082. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Izun nije potreban ako se pogleda unutra.”⁹⁷⁶

عن مسلم بن نذير قال: استأذن رجل على حذيفة، فاطلع وقال: أَدْخِلْ؟ قال حذيفة: أَمَا عَيْنِكَ فَقَدْ دَخَلَتْ وَأَمَا أَسْتَكْ فَلَمْ تَدْخُلْ.

⁹⁷³ Aluzija na lijep glas.

⁹⁷⁴ Muslim 793 i El-Hakim 4/314.

⁹⁷⁵ Ibn Ebu Šejbe 5/256.

⁹⁷⁶ Ebu Davud 5173.

1083. Muslim b. Nezir prenosi da je neki čovjek zatražio izun kod Huzejfe. Proviri i reče: "Mogu li ući?" "Oko ti je već ušlo", reče Huzejfe, "samo još stražnjica nije."

وقال رجل: أستاذن على أُمِّي؟ قال: إن لم تستأذن رأيت ما يسوؤك.

1084. Neko je upitao: "Da li mi treba izun kad ulazim kod majke?" "Ako ga ne budeš tražio, vidjet ćeš, možda, ono što ne bi volio", odgovori.⁹⁷⁷

عن أنس بن مالك أن أعرابيا أتى بيت رسول الله صلى الله عليه وسلم فألقم عينه خصاص الباب، فأخذ سهما أو عودا محمدا فتوخى الأعرابي ليفقأ عين الأعرابي، فذهب فقال: أما إنك لو تبت لفقأت عينك.

1085. Enes b. Malik prenosi da je neki beduin došao pred kuću Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, i stao čuliti kroz otvor na vratima. Alejhisselam uze strijelu ili zaoštren štap s namjerom da mu izbije oko. Uto beduin ode, a Alejhisselam reče: "Da si ostao, iskopao bih ti oko!"⁹⁷⁸

عن عمر بن الخطاب قال: من ملأ عينه من قاعة بيت قبل أن يؤذن له فقد فسق.

1086. Omer b. El-Hattab je rekao: "Ko baci pogled u unutrašnjost kuće prije nego mu je dat izun, ogriješio se."

عن ثوبان - مولى رسول الله صلى الله عليه وسلم - أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَحِلُّ لِمَرِيٍّ مُسْلِمٍ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى جَوْفِ بَيْتٍ حَتَّى يَسْتَأْذِنَ، فَإِنْ فَعَلَ فَقَدْ دَخَلَ، وَلَا يُؤْمَرُ قَوْمًا فَيُخَصَّ نَفْسَهُ بِدَعْوَةٍ دُونَهُمْ حَتَّى يَنْصَرِفَ، وَلَا يُصَلِّيَ وَهُوَ حَاقِنٌ حَتَّى يَتَخَفَّفَ.

1087. Sevban, Alejhisselamov štićenik, prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nijednom muslimanu nije dozvoljeno da gleda unutar nečije kuće prije negoli zatraži izun, a ako, pak, to učini, onda je već ušao. Ako predvodi ljude u namazu, onda neće

⁹⁷⁷ Ibn Ebu Šejbe 4/43.

⁹⁷⁸ En-Nesai 4873.

moliti Allaha samo za sebe, niti će klanjati ako trpi mokraću, već će se prethodno olakšati.”⁹⁷⁹

Ući u svoju kuću sa selamom

عن أبي أمامة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: ثَلَاثَةٌ كُلُّهُمْ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ إِنْ عَاشَ كُنْفِي وَإِنْ مَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ: مَنْ دَخَلَ بَيْتَهُ بِسَلَامٍ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ عِزَّ وَجَلٍّ، وَمَنْ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ خَرَجَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ.

1088. Ebu Umame prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Trojici Allah garantira da će ako budu živi, biti osigurani, a ako umru, ući će u Džennet: ko u svoju kuću ude sa selamom, ko se uputi u mesdžid i ko krene na Allahov put.”⁹⁸⁰

عن جابر قال: إذا دخلت على أهلِكَ فسلم عليهم تحية من عند الله مباركة طيبة. قال: ما رأيت إلا يوجبُه قوله: ﴿وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوها﴾

1089. Džabir je rekao: “Kad udeš u svoju kuću, nazovi svojim selam – blagoslovljeni i lijepi pozdrav od Allaha. A odazivanje na nj obavezuju Njegove riječi: *Ako budete pozdravljeni, onda još ljepšim riječima odgovorite, ili samo odgovorite.*”⁹⁸¹

Šejtan boravi u kući u kojoj se prilikom ulaska ne spomene Allahovo ime

عن جابر أنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول: إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ فَذَكَرَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عِنْدَ دُخُولِهِ وَعِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ الشَّيْطَانُ: لَا مَبِيتَ لَكُمْ وَلَا عَشَاءَ، وَإِذَا دَخَلَ فَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ

⁹⁷⁹ Ebu Davud 90, Et-Tirmizi 357, Ibn Madždže 619 i 923 i Ahmed 5/280.

⁹⁸⁰ Ebu Davud 2494, El-Bejheki 9/166, Et-Taberani u *Musnedu-š-šamijijine* 2/408 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 8/99.

⁹⁸¹ En-Nisa, 86.

عَنْدَ دُخُولِهِ قَالَ الشَّيْطَانُ: أَذْرَكْتُمُ الْمَيِّتَ، وَإِنْ لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ الشَّيْطَانُ: أَذْرَكْتُمُ الْمَيِّتَ وَالْعَشَاءَ.

1090. Džabir prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada čovjek prilikom ulaska u kuću i ješa spomene Allahovo ime, šejtan kaže: 'Ovdje vam nema boravka niti večere.' A ukoliko prilikom ulaska u kuću ne spomene Allahovo ime, šejtan kaže: 'Našli ste konak', a ako još prilikom ješa ne spomene Allahovo ime, šejtan kaže: 'Evo, našli ste i konak i večeru.'"⁹⁸²

Za šta nije potreban izun

عن أعين الخوارزمي قال: أتينا أنس بن مالك وهو قاعد في دهلوزه وليس معه أحد، فسلم عليه صاحبي وقال: أدخل؟ فقال أنس: ادخل، هذا مكان لا يستأذن فيه أحد. ففرب إلينا طعاما فأكلنا، فجاء بعس نبذ حلو فشرب وسقانا.

1091. E'jen El-Havarizmi kazuje: "Zatekli smo Enesa b. Malika kako sam sjedi u svojoj avliji. Moj mu drug nazva selam i upita ga:

— Mogu li ući?

— Udi — reče Enes — za ovo niko ne traži izuna.

Potom nam donese hrane te se okrijepismo. Poslije toga donese veliku posudu slatkog šerbeta, odakle prvo on srknu, a poslije dade i nama."⁹⁸³

Izun za ulazak u objekte na pijaci

عن مجاهد قال: كان ابن عمر لا يستأذن على بيوت السوق.

1092. Mudžahid prenosi da Ibn Omer nije tražio izuna prilikom ulaska u trgovinske radnje.⁹⁸⁴

⁹⁸² Muslim 2258.

⁹⁸³ Et-Taberani u *El-Kebiru* 1/246.

⁹⁸⁴ Ibn Ebu Šejbe 4/515.

عن عطاء قال: كان بن عمر يستأذن في ظلة البراز.

1093. Ata prenosi da je Ibn Omer tražio izuna pod nadstrešnicom trgovca tekstilom.

Traženje izuna na perzijskom

عن أبي عبد الملك - مولى أم مسكين بنت عمر بن عاصم بن عمر بن الخطاب - قال: أرسلتني مولائي إلى أبي هريرة فجاء معي. فلما قام بالباب قال: أندرايم؟ قالت: أندرون. فقالت: يا أبا هريرة، إنه يأتيك الزور بعد العتمة فأحدث؟ قال: تحدثني ما لم توتري فإذا أوترت فلا حديث بعد الوتر.

1094. Ebu Abdul Melik, štićenik Ummu Miskin⁹⁸⁵ bint Omer b. Asim b. Omer b. El-Hattab, kazuje: "Poslala me moja gazdarica po Ebu-Hurejru. Kad smo došli do vrata, Ebu Hurejre reče:

— Enderajim?

— Enderun⁹⁸⁶ — odgovori ona. — Ebu Hurejre, poslije jacija-namaza dolaze mi gosti s kojima pričam?

— Možeš pričati sve dok ne klanjaš vitr-namaz; poslije njega nema nikakvog govora — reče Ebu Hurejre.

Uzvratanje selama zimmijji⁹⁸⁷

عن أبي عثمان النهدي قال: كتب أبو موسى إلى دهقان يسلم عليه في كتابه فقيل له: أتسلم عليه وهو كافر؟ قال: إنه كتب إلي فسلم علي فرددت عليه.

1095. Ebu Osman En-Nehdi prenosi da je Ebu Musa napisao pismo jednom seoskom starješini poselamivši ga u njemu. "Zar nazivaš selam

⁹⁸⁵ Tetka poznatog islamskog halife Omera b. Abdulaziza. Jezid b. Muavija oženio ju je kad je došao u Medinu.

⁹⁸⁶ Ova i prethodna riječ na perzijskom znače "ući".

⁹⁸⁷ Pripadnici drugih konfesija koji žive u islamskoj zemlji pod muslimanskim protektoratom.

nevjerniku?“, upita ga neko. “Ja sam mu samo odgovorio na selam koji je on meni u pismu napisao“, odgovori Ebu Musa.

Zimmijjama ne treba prvi nazivati selam

عن أبي بصرة الغفاري عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنِّي رَأَيْتُ غَدَا إِلَى يَهُودٍ، فَلَا تَبْدَأُوهُمْ بِالسَّلَامِ، فَإِذَا سَلَّمُوا عَلَيْكُمْ فَقُولُوا: وَعَلَيْكُمْ.

1096. Ebu Basre El-Gifari prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Sutra idem kod Židova. Nemojte im vi prvi nazivati selam, a ako oni vas poselame, vi odgovorite: ‘I na vas.’”⁹⁸⁸⁹⁸⁹

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَهْلُ الْكِتَابِ لَا تَبْدَأُوهُمْ بِالسَّلَامِ، وَاضْطَرُّوهُمْ إِلَى أَضْيَقِ الطَّرِيقِ.

1097. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Nemojte kitabijama vi prvi nazivati selam i natjerajte ih da idu užim putem.”⁹⁹⁰

Selamiti zimmijju išaretom

عن علقمة قال: إِنَّمَا سَلَّمَ عَبْدُ اللَّهِ عَلَى الدِّهَاقِينَ إِشَارَةً.

1098. Alkame prenosi: “Abdullah je seoske starješine selamio išaretom.”

عن أنس قال: مر يهودي على النبي صلى الله عليه وسلم فقال: السام عليكم. فرد أصحابه السلام، فقال: قال: السَّامُ عَلَيْكُمْ. فَأَخَذَ الْيَهُودِي فَأَعْتَرَفَ. قَالَ: رُدُّوا عَلَيْهِ مَا قَالَ.

1099. Enes prenosi da je neki Židov prošao pored Vjerovjesnika,

⁹⁸⁸ “Ve alejkum.”

⁹⁸⁹ Ibn Madždže 3699, Ahmed 4/143 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 22/290.

⁹⁹⁰ Muslim 2167.

neka je mir i blagoslov na njega, i rekao: "Es-samu alejkum"⁹⁹¹, a ashabī odgovoriše selamom. "On je rekao: 'Es-samu alejkum' ", upozori ih Alejhisselam, što je Židov i priznao nakon što je uhvaćen. "Vratite mu ono što je rekao!", reče Alejhisselam.⁹⁹²

Kako odgovoriti zimmijjama

عن عبد الله بن عمر أنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِنَّ الْيَهُودَ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَحَدُهُمْ فَإِنَّمَا يَقُولُ: السَّامُ عَلَيْكَ. فَقُولُوا: وَعَلَيْكَ.

1100. Abdullah b. Omer prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kad vam neki Židov nazove selam, on, ustvari, kaže: 'Es-samu alejke', zato mu vi odgovorite samo: 'Ve alejke'".⁹⁹³

عن عكرمة عن ابن عباس قال: ردوا السلام على من كان يهوديا أو نصرانيا أو مجوسيا، ذلك بأن الله يقول: ﴿وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا﴾

1101. Ikrima prenosi da je Ibn Abbas rekao: "Odgovorite na selam bez obzira da li to bio Židov, kršćanin ili vatropoklonik, jer Allah kaže: *Kada budete pozdravljeni, vi odgovorite još ljepšim ili istim pozdravom.*"⁹⁹⁴

Nazivanje selama skupu u kojem ima i muslimana i mušrika

عن أسامة بن زيد أن النبي صلى الله عليه وسلم ركب على حمار عليه إكاف على قطيفة فذكية وأردف أسامة بن زيد وراءه يعود سعد بن عباد، حتى مر بمجلس فيه عبد الله بن أبي بن سلول، وذلك قبل أن يسلم عدو الله، فإذا في المجلس أخلاط من المسلمين والمشركين وعبدة الأوثان، فسلم عليهم.

⁹⁹¹ Doslovno prevedeno: "Neka je na vas otrov."

⁹⁹² El-Buhari 6258, Muslim 2163 i Ahmed 3/289.

⁹⁹³ El-Buhari 6257, Muslim 2164, Ebu Davud 5206, Et-Tirmizi 1603, Ed-Darimi 2/358 i Malik 2/960.

⁹⁹⁴ En-Nisa, 86.

1102. Usame b. Zejd prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, krenuo da obide Sa'da b. Ubadeta. Jahao je na magarcu, na sedlu prekrivenim fedekijskim brokatom, a odmah iza njega bio je Usama b. Zejd. Prošao je pored grupe ljudi među kojima je bio Abdullah b. Ubejj b. Selul, prije negoli je Allahov neprijatelj primio islam. Tu je bilo i muslimana i mušrika i pagana, te im nazva selam.⁹⁹⁵

Kako treba pisati kitabiji

عن عبد الله بن عباس أن أبا سفيان بن حرب أرسل إليه هرقل ملك الروم، ثم دعا بكتاب رسول الله صلى الله عليه وسلم الذي مع دحية الكلبي إلى عظيم بصرى فدفعه إلى هرقل، فقرأه فإذا فيه: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ، عَظِيمِ الرُّومِ، سَلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى. أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدَعَايَةِ الْإِسْلَامِ، أَسْلِمْتَ تَسْلَمَ، يُؤْتِكَ اللَّهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ، فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ وَ: ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ... إِلَى قَوْلِهِ... أَشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾

1103. Abdullah b. Abbas prenosi da je Herakle poslao po Sufjana b. Harba, te zatražio da mu donesu pismo Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, koje je po Dihjetu El-Kelbiju poslao namjesniku Busre, a on proslijedio Heraklu. U njemu je pisalo: "U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Od Muhammeda, Allahovog roba i poslanika, Heraklu, rimskom velikanu. Spašeni su oni koji slijede uputu. A potom: pozivam te u islam, jer ako ga prihvatiš, spasit ćeš se. Allah će ti dati dvije nagrade. A ako se, pak, okreneš, onda ćeš snositi grijeh svih arijevaca. Rec: O sljedbenici knjige, dođite da se ujedinitimo oko zajedničke nam riječi (...) posvjedočite da smo mi muslimani."^{996,997}

⁹⁹⁵ El-Buhari 4566 i Muslim 1798.

⁹⁹⁶ Alu-Imran, 64.

⁹⁹⁷ El-Buhari 7 i Muslim 1773.

Rada kitabije kažu: "Es-samu alejkum"

عن جابر قال: سلم ناس من اليهود على النبي صلى الله عليه وسلم فقالوا: السلام عليكم. قال: وعليكم. فقالت عائشة رضي الله عنها وغضبت: ألم تسمع ما قالوا؟ قال: بلى، قد زددت عليهم، نجاب عليهم ولا يحابون فينا.

1104. Džabir prenosi da su neki Židovi kazali Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega: "Es-samu alejkum", na što im Alejhisselam odgovori: "Ve alejkum." "Zar nisi čuo šta su rekli?", ljutito će Aiša. "Naravno", odgovori Alejhisselam, "i odgovorio sam im, s tim što će se naše primiti, a njihovo neće."⁹⁹⁸

Natjerati kitabije na uži dio puta

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا لَقِيتُمُ الْمُشْرِكِينَ فِي الطَّرِيقِ، فَلَا يَبْدَأُوْهُمْ بِالسَّلَامِ وَاضْطَرُّوهُمْ إِلَى أَضْيَقِهَا.

1105. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada sretnete mušrike na putu, nemojte im vi prvi nazivati selam i natjerajte ih na uži dio puta."⁹⁹⁹

Rako treba moliti za zimmijje

عن عقبة بن عامر الجهني أنه مر برجل هيأته هيأة مسلم، فسلم فرد عليه: وعليك ورحمة الله وبركاته. فقال له الغلام: إنه نصراني. فقام عقبة فتبعه حتى أدركه فقال: إن رحمة الله وبركاته على المؤمنين، لكن أطل الله حياتك وأكثر مالك وولدك.

1106. Ukbe b. Amir El-Džuheni prošao je pored čovjeka koji je po držanju izgledao kao musliman. Kad ga je poselamio, Ukbe mu odgovori: 'Ve alejke ve rahmetullahi ve berekatuhu'. Njegov sluga mu tada reče

⁹⁹⁸ Muslim 2166 i Ahmed 3/383.

⁹⁹⁹ Muslim 2167, Ahmed 2/525 i El-Bejheki 9/203.

da je to bio kršćanin. Ukbe ustade i ode za njim, a kada ga stiže, reče: "Allahova milost i blagoslov su za vjernike, ali neka tebi Allah produži život i podari ti dosta imetka i potomstva."¹⁰⁰⁰

عن ابن عباس قال: لو قال لي فرعون: بارك الله فيك. قلت: وفيك، وفرعون قد مات.

1107. Ibn Abbas je rekao: "Kada bi mi mrtvi faraon rekao: 'Neka te Allah blagoslovi', ja bih mu odgovorio: 'I tebe'."¹⁰⁰¹

عن أبي موسى قال: كان اليهود يتعاطسون عند النبي صلى الله عليه وسلم رجاء أن يقول لهم: يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ. فكان يقول: يَهْدِيْكُمْ اللَّهُ وَيُصْلِحْ بِأَلْسِنَتِكُمْ.

1108. Ebu Musa prenosi da su Židovi nasilu kihali pred Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, nadajući se da će im reći: "Allah vam se smilovao", ali on im je govorio: "Allah vas uputio i popravio."¹⁰⁰²

Nazivanje selama kršćaninu koga ne poznaješ

عن عبد الرحمن قال: مر ابن عمر بنصراني فسلم عليه فرد عليه، فأخبر أنه نصراني. فلما علم رجع إليه فقال: رد علي سلامي.

1109. Abdurrahman prenosi da je Ibn Omer prošao pokraj nekog kršćanina i nazvao mu selam, na što mu ovaj odgovori. Ali kada mu rekoše da je to bio kršćanin, vrati se i reče: "Vrati mi moj selam."¹⁰⁰³

Kazati: "Selami te neko"

عن عائشة أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لها: جَبْرِيلُ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ. فقالت: وعليه السلام ورحمة الله.

¹⁰⁰⁰ El-Bejheki 9/203.

¹⁰⁰¹ Ibn Ebu Šejbe 5/255, Et-Taberani u *El-Kebiru* 10/262 i Ebu Nu'ajm 1/322.

¹⁰⁰² Ebu Davud 5038 i Et-Tirmizi 2739.

¹⁰⁰³ Ibn Ebu Šejbe 5/289.

1110. Aiša prenosi da joj je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Džibril te selami!" "Ve alejhi-s-selamu ve rahmetullahi", odgovori.¹⁰⁰⁴

Odgovaranje na pismo

عن ابن عباس قال: إني لأرى لجواب الكتاب حقاً كرد السلام.

1111. Ibn Abbas je rekao: "Smatram da je odgovoriti na pismo jednaka dužnost kao i odgovoriti na selam."

Pisanje ženama i njihov odgovor

عن عائشة بنت طلحة قالت: قلت لعائشة وأنا في حجرها - وكان الناس يأتونها من كل مصر فكان الشيوخ ينتابوني لمكاني منها وكان الشباب يتأخوني فيهدون إلي ويكتبون إلي من الأمصار - فأقول لعائشة: يا خالة هذا كتاب فلان وهديته. فتقول لي عائشة: أي بنية فأجيبه وأثيبه فإن لم يكن عندك ثواب أعطيتك. فقالت: فتعطيني.

1112. Aiša bint Talha kazuje: "Iz svih djelova zemlje ljudi su dolazili Aiši. Zbog moje bliskosti s njom starci su me često tražili. Tražili su me i mladići i donosili mi poklone i odasvud mi pisali.

— Tetka, evo, stiglo mi je pismo i dar od nekog — kazala bih joj.

— Odgovori mu, kćeri, i pošalji i ti njemu dar, a ako nemaš, ja ću ti dati — govorila bi Aiša. I davala mi je.

Kako napisati uvod

عن عبد الله بن دينار أن عبد الله بن عمر كتب إلى عبد الملك بن مروان يبايعه فكتب إليه: بسم الله الرحمن الرحيم. لعبد الملك، أمير المؤمنين من عبد الله بن عمر. سلام عليك، فأني

¹⁰⁰⁴ El-Buhari 3217, Muslim 2447, Ebu Davud 5232 i Et-Tirmizi 3882.

أحمد إليك الله الذي لا إله إلا هو، وأقر لك بالسمع والطاعة على سنة الله وسنة رسوله فيما استطعت.

1113. Abdullah b. Dinar prenosi da je Abdullah b. Omer poslao Abdulmeliku b. Mervanu pismenu prisegu, napisavši: "U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! Abdul Meliku, poglavaru vjernika, od Abdullaha b. Omera. Neka je mir na tebe. Hvala Allahu, pored kojeg nema drugog boga, i izražavam ti svoju poslušnost i pokornost u skladu s putem Allaha i Njegovog poslanika, koliko budem mogao."¹⁰⁰⁵

"A potom"

عن زيد بن أسلم قال: أرسلني أبي إلى ابن عمر، فرأيتَه يكتب: بسم الله الرحمن الرحيم أما بعد.

1114. Zejd b. Eslem kazuje: "Otac me posla do Ibn Omera i vidjeh kako piše: U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! A potom..."¹⁰⁰⁶

عن هشام بن عروة قال: رأيت رسائل من رسائل النبي صلى الله عليه وسلم، كلما انقضت قصة قال: أَمَّا بَعْدُ.

1115. Hišam b. Urve kazuje: "Vidio sam neka Vjerovjesnikova, neka je mir i blagoslov na njega, pisma i poslije svake završene cjeline stajalo bi: 'A potom'."¹⁰⁰⁷

Uvod pisama: U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

عن خارجة بن زيد عن كبراء آل زيد بن ثابت أن زيد بن ثابت كتب بهذه الرسالة: بسم الله الرحمن الرحيم. لعبد الله معاوية أمير المؤمنين من زيد بن ثابت. سلام عليك أمير

¹⁰⁰⁵ El-Buhari 7203 i El-Bejheki 8/147.

¹⁰⁰⁶ Ibn Ebu Šejbe 5/258.

¹⁰⁰⁷ Ibn Ebu Šejbe 5/257.

لُومَنِينَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، فَإِنِّي أَحْمَدُ إِلَيْكَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ. أَمَّا بَعْدُ.

1116. Haridže b. Zejd prenosi od nekih starijih članova porodice Zejda b. Sabita da je napisao sljedeće pismo: "U ime Allaha, Milostivog Samilosnog! Allahovom robu Muaviji, poglavaru vjernika, od Zejda b. Sabita. Neka je na tebe, poglavaru vjernika, mir i Allahova milost. Tebi hvalim Allaha pored kojeg drugog boga nema, a potom..."¹⁰⁰⁸

عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْجَرِيرِيِّ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ الْحَسَنَ عَنْ قِرَاءَةِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، قَالَ: تِلْكَ صُدُورُ الرِّسَائِلِ.

1117. Ebu Mes'ud El-Džurejri prenosi da je neki čovjek upitao El-Hasana¹⁰⁰⁹ o čitanju: "U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!", pa on reče: "Ona je uvod u pisma."

Čime treba početi pismo

عَنْ نَافِعٍ قَالَ: كَانَتْ لَابْنِ عَمْرٍو حَاجَةٌ إِلَى مَعَاوِيَةَ، فَأَرَادَ أَنْ يَكْتُبَ إِلَيْهِ فَقَالُوا: ابْدَأْ بِهِ فَلَمْ يَزَالُوا بِهِ حَتَّى كَتَبَ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. إِلَى مَعَاوِيَةَ.

1118. Nafi'a prenosi da je Ibn Omer htio napisati pismo Muaviji zbog određene stvari, pa mu rekoše: "Počni s njom." Nagovarali su ga sve dok nije napisao: "U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! Muaviji..."¹⁰¹⁰

عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ: كَتَبْتُ لَابْنَ عَمْرٍو فَقَالَ: اكْتُبْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. أَمَّا بَعْدُ يَا فُلَانُ.

1119. Enes b. Sirin prenosi da ga je Ibn Omer zadužio da za njega napiše pismo, rekavši: "Napiši: 'U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!' A potom, tom i tom čovjeku..."

¹⁰⁰⁸ Ibn Ebu Šejbe 5/261 i El-Bejheki 6/210.

¹⁰⁰⁹ El-Basrija.

¹⁰¹⁰ Ibn Ebu Šejbe 5/261 i El-Bejheki 10/130.

عن أنس بن سيرين قال: كتب رجل بين يدي ابن عمر: بسم الله الرحمن الرحيم. لفلان. فنهاه ابن عمر وقال: قل: بسم الله، هو له.

1120. Enes b. Sirin prenosi da je neki čovjek napisao pred Ibn Omerom: "U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! Za tog i tog čovjeka..." pa ga spriječiti, kazavši: "Reci: 'U ime Allaha! Ono je za njega.'"

عن خارجة بن زيد عن كبراء آل زيد أن زيدا كتب بهذه الرسالة: لعبد الله معاوية أمير المؤمنين من زيد بن ثابت. سلام عليك أمير المؤمنين ورحمة الله، فإني أحمد إليك الله الذي لا إله إلا هو، أما بعد.

1121. Haridže b. Zejd prenosi od nekih starijih članova porodice Zejda b. Sabita da je Zejd napisao sljedeće pismo: "U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! Allahovom robu Muaviji, poglavaru vjernika, od Zejda b. Sabita. Neka je na tebe, poglavaru vjernika, mir i Allahova milost. Tebi hvalim Allaha pored kojeg drugog boga nema, a potom..."

عن أبي هريرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنَّ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ - وذكر الحديث - وكتب إليه صاحبه: من فلان إلى فلان.

1122. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Neki je Izraeličanin (...) i prijatelj mu napisa: 'Od tog i tog čovjeka tom i tom čovjeku.'"¹⁰¹¹

Kako si osvanuo

عن محمود بن لبيد قال: لما أصيب أكحل سعد يوم الخندق، فنفث حولوه عند امرأة بقال لها ربيعة، وكانت تداوي الجرعى. فكان النبي صلى الله عليه وسلم إذا مر به يقول: كَيْفَ أَمْسَبْتَ؟ وإذا أصبح: كَيْفَ أَصْبَحْتَ؟ فيخبره.

1123. Mahmud b. Lebid kazuje: "Kad je na Hendeku Sa'd ranjen u venu na ruci i kad mu se stanje pogoršalo, smjestiše ga kod žene po ime-

¹⁰¹¹ El-Buhari 6261 i Ibn Hibban 14/149.

nu Refida, koja je liječila ranjenike. Kad god bi Vjerovjesnik, neka je mir na njega, prošao pored njega, upitao bi ga: "Kako si omrknuo?", a ujutro: "Kako si osvanuo?"

عن ابن عباس أن علي بن أبي طالب خرج من عند رسول الله صلى الله عليه وسلم في وجعه الذي توفي فيه، فقال الناس: يا أبا الحسن، كيف أصبح رسول الله صلى الله عليه وسلم؟ قال: أصبح بحمد الله بارئاً. قال: فأخذ عباس بن عبد المطلب يده، فقال: أ رأيتك، فأنت والله بعد ثلاث عبد العصاء، وإني والله لأرى رسول الله صلى الله عليه وسلم سوف يتوفى في مرضه هذا، إني أعرف وجوه بني عبد المطلب عند الموت، فاذهب بنا إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فلنسأله فيمن هذا الأمر، فإن كان فينا علمنا ذلك وإن كان في غيرنا كلمناه فأوصى بنا. فقال علي: إنا والله إن سألناه فمنعناها، لا يعطيناها الناس بعده أبداً. وإني والله لا أسأها رسول الله صلى الله عليه وسلم أبداً.

1124. Ibn Abbas kazuje: "Kad je Alija b. Ebu Talib izišao iz kuće Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, dok je on ležao na samrtničkoj postelji, ljudi ga saletišu:

— Ebu-l-Hasane, kako je osvanuo Allahov Poslanik?

— Hvala Allahu, osvanuo je zdrav — reče Alija. Abbas b. Abdul Muttalib uze ga za ruku i reče:

— Allahi mi, za tri dana bit ćeš niko. Znam ja da će Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, umrijeti od ove bolesti, jer ja prepoznajem lica Abdul Muttalibovih kad im dođe smrt. Zato, hajdemo Allahovom Poslaniku da ga pitamo ko će ga naslijediti. Jer, ako smo to mi, da onda znamo, a ako je neko drugi, onda da ga pokušamo nagovoriti da to nama oporuči.

— Allaha mi, ako ga budemo pitali i ako nam uskrati, ljudi nam to poslije nikada neće dati. Allaha mi, ja to nikada ne bih mogao pitati Allahovog Poslanika! — reče Alija.¹⁰¹²

¹⁰¹² El-Buhari 4447, Ahmed 1/263 i El-Bejheki 8/149.

Kad neko na kraju pisma napiše: Es-selamu alejkum we rahmetullahi s vlastitim potpisom i datumom

عن خارجة بن زيد عن كبراء آل زيد: بسم الله الرحمن الرحيم. لعبد الله معاوية أمير المؤمنين من زيد بن ثابت. سلام عليك أمير المؤمنين ورحمة الله، فإني أحمد إليك الله الذي لا إله إلا هو، أما بعد: فإنك تسألني عن ميراث الجد والإخوة... فذكر الرسالة. ونسأل الله الهدى والحفظ والثبوت في أمرنا كله. ونعوذ بالله أن نضل أو نجهل أو نتكلف ما ليس لنا به علم. والسلام عليك أمير المؤمنين ورحمة الله وبركاته ومغفرته. وكتب وهيب يوم الخميس، لثنتي عشرة بقية من رمضان سنة اثنتين وأربعين.

1125. Haridže b. Zejd prenosi od nekih starijih članova porodice Zejda: "U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Allahovom robu Muaviji, poglavaru vjernika, od Zejda b. Sabita. Neka je na tebe, poglavaru vjernika, mir i Allahova milost. Tebi hvalim Allaha pored kojeg drugog boga nema, a potom: pitaš me o mirazu djeda i braće (...) Molimo Allaha da nas uputi, čuva i učvrsti u svakom našem djelu i da nas sačuva zablude, neznanja i da se uplićemo u ono što ne znamo. Neka je mir, Allahova milost, blagoslov i oprost na tebe, poglavaru vjernika. Napisao Vuhejb, četvrtak, 22. ramazana 42. godine."¹⁰¹³

Kako si?

عن أنس بن مالك أنه سمع عمر بن الخطاب وسلم عليه رجل فرد السلام، ثم سأل عمر الرجل: كيف أنت؟ فقال: أحمد الله إليك. فقال عمر: هذا الذي أردت منك.

1126. Enes b. Malik prenosi da je neki čovjek poselamio Omera, a ovaj mu odgovori i upita ga:

- Kako si?
- Hvala Allahu — odgovori čovjek.
- To sam htio čuti — reče Omer.¹⁰¹⁴

¹⁰¹³ Et-Taberani u *El-Kebiru* 5/134.

¹⁰¹⁴ Istu predaju bilježi Et-Taberani s dobrim (*hasen*) lancem prenosilaca od Ibn Omera

Kako odgovoriti na pitanje: "Kako si osvanuo?"

عن جابر بن عبد الله قيل للنبي صلى الله عليه وسلم: كيف أصبحت؟ قال: بِخَيْرٍ مِنْ قَوْمٍ
لَمْ يَشْهَدُوا جَنَازَةً وَلَمْ يَعُودُوا مَرِيضًا.

1127. Džabir b. Abdullah prenosi da je neko upitao Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega:

— Kako si osvanuo?

— Bolje od onih koji nisu klanjali dženazu i obišli hastu — odgovori Alejhisselam.¹⁰¹⁵

عن مهاجر - هو الصائغ - قال: كنت أجلس إلى رجل من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم ضخم من الحضرميين، فكان إذا قيل له: كيف أصبحت؟ قال: لا نشرك بالله.

1128. Muhadžir, inače zlatar, kazuje: "Sjedio sam pokraj jednog krupnog Hadremevćanina, Vjerovjesnikova druga i kad god bi ga neko upitao: "Kako si osvanuo?", on bi mu odgovarao: "Ne pripisujući Allahu druga."

عن سيف بن وهب قال: قال لي أبو الطفيل: كم أتى عليك؟ قلت: أنا ابن ثلاث وثلاثين. قال: أفلا أحدثك بحديث سمعته من حذيفة بن اليمان أن رجلا من محارب خصفة يقال له عمرو بن صليح، وكانت له صحبة، وكان بسني يومئذ وأنا بسنك اليوم، أتينا حذيفة في مسجد فقعدت في آخر القوم، فانطلق عمرو حتى قام بين يديه، قال: كيف أصبحت - أو: كيف أمسيت - يا عبد الله؟ قال: أحمد الله. قال: ما هذه الأحاديث التي تأتيها عنك؟ قال: وما بلغك عني يا عمرو؟ قال: أحاديث لم أسمعها. قال: إني والله لو أحدثكم بما أسمع ما تنظرت في جنح هذا الليل. ولكن، يا عمرو بن صليح، إذا رأيت قيسا توالى بالشام فاحذر خذرا فوالله لا تدع قيس عبدا لله مؤمنا إلا أخافته أو قتلته. والله ليأتين عليهم زمان لا يتنعون فيه ذنب تلعه. قال: ما نصرك على قومك يرحمك الله؟ قال: ذلك إلي ثم فعد.

da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, upitao čovjeka, a Ahmed prenosi od Enesa (3/241) da bi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, kad bi sreo nekog čovjeka, upitao ga: "Kako si?" "Dobro, hvala Allahu", odgovarao bi. "Da te Allah učini i boljim", kazao bi Alejhisselam.

¹⁰¹⁵ Ibn Madždže 3710, Ibn Ebu Šejbe 5/253 i Ebu Ja'la 5/79.

1129. Sejf b. Vehb kazuje: "Ebu-t-Tufejl mi reče:

— Koliko imaš?

— Trideset i tri godine — odgovorih.

— Hoćeš li da ti ispričam hadis koji sam čuo od Huzejfe b. Jemana? — upita me. — Otišao sam s jednim čovjekom iz plemena Muharib Hasafe koji se zvao Amr b. Sulej' — bio je ashab¹⁰¹⁶ — u mesdžid kod Huzejfe. On je tada imao koliko ja sada, a ja koliko ti. Sjeo sam na samom kraju, a on prođe i stade ispred njega.

— Kako si osvanuo — ili omrknuo — Abdullah? — obrati mu se.

— Zahvaljujem se Allahu — odgovori.

— Kakve ovo hadise čujemo od tebe? — upita ga.

— A kakve, Amre?

— Hadise koje ja nisam čuo.

— Kad bih vam počeo pričati sve hadise koje sam čuo, ne bih do sabaha završio. Nego, Amre b. Sulej'u, čuvaj se kad primijetiš kako se vojska slijeva u Šam, jer, tako mi Allaha, vojska svakog Allahovog roba vjernika ili prestraši ili ubije. Allaha mi, doći će vrijeme kada neće prezati ni od čega.

— Allah ti se smilovao, zašto to radiš protiv svojih?

— To je moja stvar! — i sjede.

Najbolji su najširi skupovi

عن عبد الرحمن بن أبي عمرة أودن أبو سعيد الخدري بجنادة قال: فكانه تخلف حتى أخذ القوم مجالسهم ثم جاء بعد. فلما رآه القوم تسرعوا عنه وقام بعضهم عنه ليجلسه في مجلسه فقال: لا إني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: خَيْرُ الْمَجَالِسِ أَوْسَعُهَا. ثم تنحى فجلس في مجلس واسع.

1130. Abdurrahman b. Ebu-Amre El-Ensari kazuje: "Obavijestiše Ebu Seida o dženazi. Kada su svi zauzeli mjesta, pojavi se Ebu Seid. Neki mu pohitaše, a neki ustadoše da mu ustupe svoje mjesto. 'Ne', reče, 'ja

¹⁰¹⁶ Nije bio ashab. Ibn Hibban ga spominje u djelu *Es-Sikat*.

sam čuo Allahovog Poslanika kad je rekao: "Najbolji skupovi su oni najširi." Potom se izmače i sjede.¹⁰¹⁷

Okretanje prema Kibli

عن سفیان بن منقذ عن أبيه قال: كان أكثر جلوس عبد الله بن عمر وهو مستقبل القبلة. ففرأ يزيد بن عبد الله بن قسيط سجدة بعد طلوع الشمس فسجد وسجدوا إلا عبد الله بن عمر. فلما طلعت الشمس حل عبد الله حبوته ثم سجد. وقال: ألم تر سجدة أصحابك، إقم سجودا في غير حين صلاة.

1131. Sufjan b. Munkiz prenosi od svog oca da je Abdullah b. Omer često sjedio okrenut prema Kibli. Jednom nakon što je sunce bilo granulo, Jezid b. Abdullah b. Kusajt prouči ajet sa sedždom i svi učiniše sedždu, osim Abdullaha b. Omera. Kada se sunce podiglo, Abdullah zbaci sa sebe ogrtač i učini sedždu. "Tvoji drugovi učinili su sedždu kada nije vrijeme namaza", reče Abdullah.¹⁰¹⁸

Otići pa se vratiti

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم: إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ.

1132. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada neko napusti skup, pa se ponovo vrati, on je najpreči da sjedne na staro mjesto."¹⁰¹⁹

¹⁰¹⁷ Ebu Davud 4820 i Ahmed 3/18.

¹⁰¹⁸ Ibn Ebu Šejbe 2/16.

¹⁰¹⁹ Muslim 2179, Ebu Davud 4853 i Et-Tirmizi 2751.

Sjedenje na putu

عن أنس: أتانا رسول الله صلى الله عليه وسلم ونحن صبيان، فسلم علينا وأرسلني في حاجة، وجلس في الطريق ينتظرني حتى رجعت إليه. قال: فأبطأت على أم سليم. فقالت: ما حبسك؟ فقلت: بعثني النبي صلى الله عليه وسلم في حاجة. قالت: ما هي؟ قلت: إنها سر؟ قالت: فاحفظ سر رسول الله صلى الله عليه وسلم.

1133. Enes kazuje: "Bili smo djeca kad nam jednog dana priđe Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, i nazva selam. Mene posla da mu obavim neki posao, a on sjede kraj puta da me sačeka dok se ne vratim. Zbog toga sam zakasnio kod Ummu Sulejm.

— Zašto kasniš? — upita me.

— Vjerovjesnik me bio poslao da uradim nešto — odgovorih.

— Gdje?

— E, to je tajna.

— E, onda čuvaj tajnu Allahovog Poslanika.¹⁰²⁰

Pravljenje mjesta u skupu

عن ابن عمر قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: لَا يُقِيمَنَّ أَحَدُكُمْ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ، وَلَكِنْ تَقَسَّحُوا وَتَوَسَّعُوا.

1134. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nemojte nikoga ustati s njegova mjesta kako biste vi sjeli, već se raširite."¹⁰²¹

¹⁰²⁰ El-Buhari 6289 i Muslim 2482.

¹⁰²¹ El-Buhari 6270, Muslim 2177, Ed-Darimi 2/385 i Ahmed 2/102.

Sjesti na slobodno mjesto

عن جابر بن سمرة قال: كنا إذا أتينا النبي صلى الله عليه وسلم جلس أحدنا حيث انتهى.

1135. Džabir b. Semure kazuje: "Kad bismo došli kod Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, sjedali bismo tamo gdje bi došao."¹⁰²²

Nikoga ne razdvajati

عن عبد الله بن عمرو أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنَ شَيْئَيْنِ إِلَّا بِإِذْنِهِمَا.

1136. Abdullah b. Amr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nikome nije dozvoljeno rastaviti dvojicu, osim ako se oni s tim slože."¹⁰²³

Prolazak do glavnog u skupu

عن ابن عباس قال: لما طعن عمر رضي الله عنه كنت فيمن حمله حتى أدخلناه الدار. فقال ب: يا بن أخي، اذهب فانظر من أصابني ومن أصاب معي. فذهبت فجمعت لأخبره، فإذا ببيت ملآن، فكرهت أن أتخطي رقايمهم، وكنت حديث السن. فجلست وكان يأمر إذا أرسل أحدا بالحاجة أن يخبره بها. وإذا هو مسحى، وجاء كعب فقال: والله لئن دعا أمير المؤمنين ليبقيه الله وليرفعه هذه الأمة حتى يفعل فيها كذا وكذا. - حتى ذكر المنافقين فسمى وكفى. قلت: أبلغه ما تقول؟ قال: ما قلت إلا وأنا أريد أن تبخله. فتشجعت فقممت متخطأت رقايمهم حتى جلست عند رأسه. قلت: إنك أرسلني بكذا وأصاب معك كذا - ثلاثة عشر - وأصاب كليبا الجزار وهو يتوضأ عند المهراس. وإن كعبا يحلف بالله بكذا. فقال: ادعوا كعبا. فدعي. فقال: ما تقول؟ قال: أقول كذا وكذا. قال: لا والله لا أدعو. ولكن شقي عمر إن لم يغفر الله له.

¹⁰²² Ebu Davud 4825, Et-Tirmizi 2725, Ahmed 5/91 i Ibn Hibban 14/345.

¹⁰²³ Ebu Davud 4844 i 4845 i Et-Tirmizi 2752.

1137. Ibn Abbas kazuje: "Bio sam među onima koji su unijeli Omera u kuću kad je ranjen. Tada mi reče:

— Sine brata mog, idi vidi ko me ranio i koga je još sa mnom ranio.

Kada sam se vratio, kuća je bila puna. Bilo mi je neugodno prekoračivati preko njih, jer sam bio mali, pa sjedoh. Kad bi Omer poslao nekog nekim poslom, htio je da ga izvijesti o tome. Tada je ležao pokriven. Uto dode Ka'b.¹⁰²⁴

— Allaha mi, kad bi poglavar vjernika uputio Allahu dovu, Allah bi ga ostavio živa i uzdigao u ovom ummetu sve dok ne bi učinio to i to (spomenuvši licemjere po imenima i nadimcima) — reče.

— Prenijet ću mu šta si rekao — rekoh.

— Zato sam to i rekao.

Hrabrio sam sâm sebe, ustadoh i prekoračujući preko njihovih vrata, sjedoh pokraj njegove glave.

— Poslao si me zbog toga i toga... pored tebe, povrijeđeno je još trinaest ljudi, među njima i Kulejb El-Džezzar dok se abdestio kod El-Mihrasa.¹⁰²⁵ Ka'b se zakleo za to i to.

— Zovnite Ka'ba — reče Omer. Kada dode, upita ga: — Šta si rekao? — a kad mu on ponovi, Omer reče: — Ne, Allaha mi, neću moliti. Teško Omeru ako mu Allah ne oprosti."

عن الشعبي قال: جاء رجل إلى عبد الله بن عمرو — وعنده القوم جلوس — يتخطى إليه فمنعوه. فقال: اتركوا الرجل. فجاء حتى جلس إليه فقال: أخبرني بشئ سمعته من رسول الله. قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ.

1138. Eš-Ša'bi priča: "S Abdullahom b. Amrom sjedila je grupa ljudi, kad dode neki čovjek i htjede proći do njega tako što bi prekoračio preko njih, ali mu oni ne dadoše.

— Pustite ga — oglasi se Abdullah. Čovjek sjede pored njega i reče:

— Kaži mi nešto što si čuo od Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega.

— Čuo sam Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kad

¹⁰²⁴ Ka'b b. Mani' Ebu Ishak, poznatiji kao Ka'b El-Ahbar. Umro je 34. hidžretske god.

¹⁰²⁵ El-Mihrasa je uklesana stijena koja može akumulirati velike količine vode.

je rekao: "Pravi musliman je onaj od čijeg su jezika i ruku mirni drugi muslimani, a pravi muhadžir je onaj koji ostavi ono što je Allah zabranio."¹⁰²⁶

Najcjenjeniji je sablesjednik

عن ابن عباس قال: أكرم الناس علي جليسي.

1139. Ibn Abbas je rekao: "Najcjenjeniji kod mene je moj sablesjednik."

عن ابن عباس قال: أكرم الناس علي جليسي أن يتخطى رقاب الناس حتى يجلس إلي.

1140. Ibn Abbas je rekao: "Najcjenjeniji kod mene je moj sablesjednik koji prekoračuje preko tuđih vratova kako bi sjeo pored mene."

Pružiti nogu prema svom sablesjedniku

عن كثير بن مرة قال: دخلت المسجد يوم الجمعة فوجدت عوف بن مالك الأشجعي حالسا في حلقة، مد رجله بين يديه. فلما رأي قبض رجله، ثم قال لي: تدري لأي شيء مددت رجلي؟ ليحيي رجل صالح فيجلس.

1141. Kesir b. Murre kazuje: "Uđoh u mesdžid u petak i vidjeh Avfa b. Malika El-Ešdže'ia kako sjedi u jednoj halci, pruženih nogu. Kad me ugleda, skupi noge i reče: 'Znaš li zašto sam ih bio pružio? Zato da bi neki dobar čovjek mogao sjesti.'"

Pljuvanje u društvu

عن الحارث بن عمرو السهمي قال: أتيت النبي صلى الله عليه وسلم وهو بمنى أو بعرفات وقد أطاف به الناس ويحيي الأعراب، فإذا رأوا وجهه قالوا: هذا وجه مبارك. قلت: يا

¹⁰²⁶ El-Buhari 10 i Muslim 40.

رسول الله استغفر لي. فقال: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا. فدرت فقلت: استغفر لي. قال: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا. فدرت فقلت: استغفر لي. فقال: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا. فذهب بيده بزاقه ومسح به نعله كره أن يصيب أحدا من حوله.

1142. El-Haris b. Amr Es-Sehmi kazuje: "Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, bio na Mini ili na Arefatu, okružen ljudima, i kad god bi mu neko pogledao u lice, kazao bi: 'Ovo je blagoslovljeno lice.'

— Allahov Poslaniče, moli Allaha da mi oprostí — rekoh.

— Gospodaru, oprostí nam. — Napravih jedan krug, te se opet vratio i rekoh:

— Moli Allaha da mi oprostí.

— Gospodaru, oprostí nam. — Opet okružih, te ponovo rekoh:

— Moli Allaha da mi oprostí.

— Gospodaru, oprostí nam — reče Alejhisselam i rukom pokupi pljivačku, te je otra o svoju sandalu, kako ne bi pogodio nekog od prisutnih.¹⁰²⁷

Sjedenje na putevima

عن أبي هريرة أن النبي صلى الله عليه وسلم نهى عن المجالس بالضعفات، فقالوا: يا رسول الله ليشق علينا الجلوس في بيوتنا. قال: فَإِنْ جَلَسْتُمْ فَأَعْطُوا الْمَجَالِسَ حَقَّهَا. قالوا: وما حقها يا رسول الله؟ قال: إِدْلَالُ السَّائِلِ وَرَدُّ السَّلَامِ وَغَضُّ الْأَبْصَارِ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ.

1143. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, zabranio da se sjedi pokraj puta.

— Allahov Poslaniče, teško nam je sjediti u kućama — požališe se ashabi.

— Ako ćete sjediti pored puteva, onda im dajte njihovo pravo.

— A to je?

— Pokazati smjer onom koji pita, odgovaranje na selam, obaranje pogleda, naređivanje na dobro i odvrćanje od zla.

¹⁰²⁷ Ebu Davud 1742.

عن أبي سعيد الخدري أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ فِي الطُّرُقَاتِ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَنَا بِدَمٍ مَجَالِسِنَا، نَتَحَدَّثُ فِيهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَا إِذَا أَتَيْتُمْ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ؟ قَالُوا: وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: غَضُّ خَصْرِ وَكَفُّ الْأَذَى وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ.

1144. Ebu Seid prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

- Ne sjedite kraj puteva!
- Ali, Allahov Poslaniče, moramo sjediti pokraj puteva kako bismo pričali — rekoše.
- Ako već odbijate, onda dajte putu njegovo pravo.
- A to je?
- Obaranje pogleda, ne uznemiravati nikoga, naredivati na dobro i odvrćati od zla.¹⁰²⁸

Spustiti noge u bunar i otkriti potkoljenice

عن أبي موسى الأشعري قال: خرج النبي صلى الله عليه وسلم يوما إلى حائط من حوائط مدينة لحاجته وخرجت في إثره. فلما دخل الحائط جلست على بابه وقلت: لأكونن اليوم حجاب النبي صلى الله عليه وسلم. ولم يأمرني. فذهب النبي ففقد حاجته وجلس على قف البئر وكشف عن ساقيه ودلاهما في البئر. فجاء أبو بكر رضي الله عنه ليستأذن عليه يدخل. فقلت: كما أنت حتى أستأذن لك. فوقف وجئت النبي صلى الله عليه وسلم فقلت: يا رسول الله أبو بكر يستأذن عليك. فقال: ائذن له، وبشّره بالجنة. فدخل فجاء عن بين النبي صلى الله عليه وسلم، فكشف عن ساقيه ودلاهما في البئر. فجاء عمر فقلت: كما أنت، حتى أستأذن لك. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: ائذن له، وبشّره بالجنة. فجاء عمر عن يسار النبي صلى الله عليه وسلم فكشف عن ساقيه ودلاهما في البئر. فامتلا ثقب فلم يكن فيه مجلس. ثم جاء عثمان فقلت: كما أنت، حتى أستأذن لك. فقال النبي صلى الله عليه وسلم: ائذن له، وبشّره بالجنة معها بلاء يصيبه. فدخل فلم يجد معهم مجلسا

¹⁰²⁸ El-Buhari 3333 i Muslim 114.

فتحول حتى جاء مقابلهم على شفة البئر، فكشف عن ساقيه ثم دلاهما في البئر. فجعلت أمني أن يأتي أخ لي وأدعو الله أن يأتي به، فلم يأت حتى قاموا. قال ابن المسيب: فأولت ذلك قبورهم؛ اجتمعت ما هنا وانفرد عثمان.

1145. Ebu Musa El-Eš'ari kazuje: "Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, zaputi ka jednom medinskom vrtu, a ja krenuh za njim. Kad je ušao u vrt, ja sjedoh na ulaz i rekoh: 'Danas ću biti Vjerovjesnikov vratar', iako mi nije ništa naredio. Kad je završio posao, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, sjede na zidić koji je okruživao bunarski otvor, razotkri potkoljenice i spusti ih u bunar. Uto dođe Ebu Bekr.

— Pričekaj da zatražim izuna za tebe — rekoh mu. On ostade čekajući, a ja odoh Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega.

— Ebu Bekr traži izuna?

— Neka ude i obraduj ga Džennetom — odgovori Alejhisselam. Ebu Bekr uđe i sjede s Vjerovjesnikove desne strane, otkri potkoljenice i spusti ih u bunar. Potom dode Omer, a ja i njemu rekoh da sačeka dok zatražim izuna.

— Neka ude i obraduj ga Džennetom — reče Alejhisselam kada sam mu saopćio da Omer traži izun. Omer sjede s njegove lijeve strane, otkri potkoljenice i spusti ih u bunar. Na zidiću oko bunara više nije bilo mjesta. A kada sam Alejhisselamu saopćio da je došao i Osman, on reče:

— Neka ude i obrađuj ga Džennetom i iskušenjem koje će ga zadesiti. — Kako nije našao slobodnog mjesta kraj njih, on stade ispred njih, na ivici bunara, otkri svoje potkoljenice i spusti ih u bunar. Nadao sam se da će i moj brat doći i molio sam Allaha da ga dovede, ali ne dode."

Ibn Musejjib je rekao: "To sam protumačio kao položaje njihovih kabura; njih trojica su zajedno, a Osmanov kabur je izdvojen."¹⁰²⁹

عن أبي هريرة خرج النبي صلى الله عليه وسلم في طائفة من النهار لا يكلمني ولا أكلمه حتى أتى سوق بني قينقاع، فجلس بفناء بيت فاطمة فقال: أَلَمْ لُكِّعْ؟ أَلَمْ لُكِّعْ؟ فحبسته شيئاً، فظننت أنها تلبسه سخاباً أو تغسله، فجاء يشتد حتى عانقه وقبله وقال: اللَّهُمَّ أَحْبِبُّهُ وَأَحْبِبْ مَنْ يُحِبُّهُ.

¹⁰²⁹ El-Buhari 3674 i Muslim 2403.

1146. Ebu Hurejre kazuje: "U neko doba, Vjerovjesnik se, neka je mir i blagoslov na njega, uputio prema pijaci Benu Kajnuka'. Ništa nije govorio, a ni ja mu se nisam obraćao. Sjede pred avliju Fatimije kuće.

— Je li tamo mališan?¹⁰³⁰ — upita.

Zadržala ga je malo, pa pomislih da mu stavlja mirišljavu ogrlicu i da ga možda kupi. Uto se pojavi, a Vjerovjesnik ga, neka je mir i blagoslov na njega, stade grliti i ljubiti, govoreći:

— Gospodaru, zavoli ga i zavoli svakog ko njega voli."¹⁰³¹

Ako ti neko ustane, nećeš sjedati na njegovo mjesto

عن ابن عمر قال: نهى النبي صلى الله عليه وسلم أن يقيم الرجل من المجلس ثم يجلس فيه. وكان ابن عمر إذا قام له رجل من مجلسه لم يجلس فيه.

1147. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, zabranio da neko ustaje kako bi drugi sjeo. Ni sam Ibn Omer nije sjedao kad bi mu neko ustao.¹⁰³²

Emanet

عن أنس: خدمت رسول الله صلى الله عليه وسلم يوماً حتى إذا رأيت أني قد فرغت من خدمته، قلت: يقبل النبي صلى الله عليه وسلم. فخرجت من عنده فإذا غلمة يلعبون فقامت فخرج إليهم إلى لعبهم، فجاء النبي صلى الله عليه وسلم فأنتهى إليهم فسلم عليهم ثم دعاني معتنياً إلى حاجة فكان في شيء حتى أتته وأبطأت على أمي، فقالت: ما حبسك؟ قلت: عن النبي صلى الله عليه وسلم إلى حاجة. قالت: ما هي؟ قلت: إنه سر للنبي صلى الله عليه وسلم. فقالت: احفظ على رسول الله صلى الله عليه وسلم سره. فما حدثت بتلك حاجة أحداً من الخلق فلو كنت محدثاً حدثتك بها.

¹⁰³⁰ Hasan.

¹⁰³¹ El-Buhari 2122 i Muslim 2421.

¹⁰³² El-Buhari 7269 i 7270, Muslim 4177 i El-Bejheki 3/233.

1148. Enes kazuje: "Jednog dana hizmetio sam Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, i kada sam završio, pomislio sam da će Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, leći, pa sam izišao napolje. Zatekao sam djecu kako se igraju, pa sam ih stao posmatrati. Uto dode Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, i nazva im selam, te me zovnu i posla da mu uradim nešto. Kada sam se vratio, Alejhisselam je bio u hladu. Zbog toga sam bio okasnio kući, pa me majka upita:

— Zašto kasniš?

— Vjerovjesnik me, neka je mir i blagoslov na njega, bio poslao da mu uradim nešto? — odgovorih.

— A šta je to?

— To je Vjerovjesnikova tajna.

— Onda je čuvaj. — Tu tajnu nisam nikome otkrio. Da sam je mislio ikome ispričati, ispričao bih je tebi.¹⁰³³¹⁰³⁴

Kada bi se okretao, okretao bi se čitavim tijelom

عن سعيد بن المسيب أنه سمع أبا هريرة يصف رسول الله صلى الله عليه وسلم: كان ربة وهو إلى الطول أقرب، شديد البياض، أسود شعر اللحية، حسن الثغر، أهدب أشفار العينين، بعيد ما بين المنكبين، مفاض الخدين، يطاءً بقدمه جميعاً، ليس لها أخمص، يقبل جميعاً ويدبر جميعاً، لم أر مثله قبل ولا بعد.

1149. Seid b. El-Musejjib kazuje kako je čuo Ebu Hurejru kada je opisivao Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega: "Bio je srednjeg rasta, više visok, izrazito bijel, crne brade, lijepog osmijeha, dugih i gustih vjeda, širokih ramena, ravnog stomaka, gazio bi čitavim stopalom, nijedan dio stopala nije bio uzdignut od zemlje. Okretao bi se naprijed i nazad čitavim tijelom. Ni prije ni poslije nisam vidio njemu sličnog."

¹⁰³³ Osobi koja prenosi ovu predaju od Enesa, a zove se Sabit.

¹⁰³⁴ Ahmed 3/227.

Ne otkrivati razlog zašto je poslan nekom

عن أسلم قال: قال لي عمر: إذا أرسلتك إلى رجل فلا تخبره بما أرسلتك إليه، فإن الشيطان يعد له كذبة عند ذلك.

1150. Eslem prenosi da mu je Ibn Omer rekao: "Kada te pošaljem nekome, nemoj govoriti zašto sam te poslao, jer će mu šejtan tada ubaciti laž."

Pitati nekoga: "Gdje si bio?"

عن مجاهد قال: كان يكره أن يحذ الرجل النظر إلى أخيه، أو يتبعه بصره إذا قام من عنده، "و يسأله من أين جئت؟ وأين تذهب؟"

1151. Mudžahid kazuje: "Mrzilo se da se bulji u drugog ili da ga se pogledom prati kad ustane ili da ga pitaš: 'Gdje si bio i gdje ćeš?'"¹⁰³⁵

عن مالك بن زيد قال: مررنا على أبي ذر بالربذة فقال: من أين أتيتم؟ قلنا: من مكة أو من البيت العتيق. قال: هذا عملكم؟ قلنا: نعم. قال: أما معه تجارة ولا بيع؟ قلنا: لا. قال: ستأنفوا العمل.

1152. Malik b. Zubejd kazuje: "Na mjestu zvanom Er-Rebeze prođosmo pokraj Ebu Zerra.

- Odakle idete? — upita nas.
- Iz Mekke — ili smo rekli: — Od Drevne kuće.
- Je li vam to posao?
- Da.
- Bavite li se uporedo s tim i trgovinom?
- Ne.
- Krenite ispočetka.

¹⁰³⁵ Ibn Ebu Šejbe 5/335.

Ko sluša šta drugi pričaju, iako oni to mrze

عن ابن عباس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ صَوَّرَ صُورَةَ كُفِّ أَنْ يَنْفُخَ فِيهِ وَعُذِّبَ وَلَنْ يَنْفُخَ فِيهِ، وَمَنْ تَحَلَّمَ كُفًّا أَنْ يَعْقِدَ بَيْنَ شَعِيرَتَيْنِ وَعُذِّبَ وَلَنْ يَعْقِدَ بَيْنَهُمَا، وَمَنْ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ يَفِرُّونَ مِنْهُ صَبَّ فِي أُذُنَيْهِ الْإِنِّكَ.

1153. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko nacрта sliku, tražit će se od njega da je oživi i bit će mučen,¹⁰³⁶ ali neće je uspjeti oživiti, ko izmisli san, tražit će se od njega da spoji dvije dlake i bit će mučen, ali neće ih uspjeti spojiti¹⁰³⁷ i ko pri-sluškuje razgovor grupe koja od njega bježi, u uho će mu biti naliveno istopljeno olovo."¹⁰³⁸

Sjedenje na krevetu

عن العريان بن الهيثم قال: وفد أبي إلى معاوية وأنا غلام فلما دخل عليه قال: مرحبا مرحبا. ورجل قاعد معه على السرير. قال: يا أمير المؤمنين، من هذا الذي ترحب به؟ قال: هذا سيد أهل المشرق، وهذا الهيثم بن الأسود. قلت: من هذا؟ قالوا: هذا عبد الله بن عمرو بن العاص. قلت له: يا أبا فلان من أين يخرج الدجال؟ قال: ما رأيت أهل بلد أسأل عن بعيد ولا أترك للقريب من أهل بلد أنت منه. ثم قال: يخرج من أرض العراق ذات شجر ونخل.

1154. El-Irjan b. El-Hejsem kazuje: "Bio sam dječak kad je moj otac došao kod Muavije.

— Merhaba, merhaba! — obrati mu se Muavija.

— Poglavaru vjernika, ko je ovaj koga pozdravljaš? — upita čovjek koji je sjedio na krevetu s Muavijom.

— To je istočnjački plemić, El-Hejsem b. El-Esved — odgovori Mu-avija.

¹⁰³⁶ U predaji koju prenosi Seid b. Ebu-l-Hasen stoji da će ga Allah kažnjavati sve dok u nju ne udahne duh, ali to neće uspjeti.

¹⁰³⁷ Bit će mučen sve dok ne spoji dvije dlake, a to neće nikada uspjeti. Slagati za san nije jednako kao bilo koja druga laž, jer su lijepi snovi dio objave, pa onaj ko slaže da je nešto usnio što nije, kao da je slagao na Allaha da mu je dao nešto što nije.

¹⁰³⁸ El-Buhari 7042 i Ahmed 1/359.

- A ko je ovo? — upita moj otac.
- To je Abdullah b. Amr b. El-As — odgovoriše.
- Odakle će se pojaviti Dedždžal?
- Nisam vidio da je ijedan narod toliko znatiželjan za budućnost, a nemaran prema sadašnjosti kao što je narod iz kojeg ti dolaziš — reče Ibn El-As. — Pojavit će se iz Iraka, gdje ima drveća i palmi.

عن أبي العالية قال: جلست مع ابن عباس على سرير.

1155. Ebu-l-Alije kazuje: "Sjedio sam zajedno s Ibn Abbasom na krevetu."

عن أبي حمزة قال: كنت أقعد مع ابن عباس، فكان يقعدني على سريره. فقال لي: أقم عندي حتى أجعل لك سهما من مالي. فأقمت عنده شهرين.

1156. Ebu Džemre kazuje: "Ibn Abbas mi je dozvoljavao da s njim sjedim na krevetu. 'Ostani kod mene, pa da ti dadnem jedan dio moga imetka', govorio je. Ostao sam tada kod njega dva mjeseca.

عن خالد بن دينار أبو خلدة قال: سمعت أنس بن مالك - وهو مع الحكم أمير بالبصرة على السرير - يقول: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا كان الحر أبرد بالصلاة وإذا كان يبرد بكر بالصلاة.

1157. Halid b. Dinar Ebu Halede prenosi da je čuo Enesa b. Malika, dok je sjedio s El-Hakemom, vladarom Basre, na krevetu, kako govori da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, po vrućini odgadao namaz, a po zimi požurivao.¹⁰³⁹

عن أنس بن مالك قال: دخلت على النبي صلى الله عليه وسلم وهو على سرير مرمول بشريط، تحت رأسه وسادة من آدم، حشوها ليف، ما بين جلده وبين السرير ثوب. فدخل عليه عمر فبكى فقال له النبي صلى الله عليه وسلم: مَا يُبْكِيكَ يَا حُمَرُ؟ قال: أما والله ما أبكي يا رسول الله إلا أكون أعلم أنك أكرم على الله من كسرى وقبصر فهما يعيشان

¹⁰³⁹ En-Nesai 1486.

فَمَا يَعِيشَانِ فِيهِ مِنَ الدُّنْيَا، وَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِالْمَكَانِ الَّذِي أَرَى. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَّا تَرْضَى يَا عُمَرُ أَنْ تَكُونَ لَهُمُ الدُّنْيَا وَلَنَا الْآخِرَةُ؟ قُلْتُ: بَلَى، يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: فَإِنَّهُ كَذَلِكَ.

1158. Enes b. Malik kazuje: "Ušao sam kod Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, a on je bio na krevetu istkanom palminim lišćem, ispod glave mu kožni jastuk ispunjen palminim vlaknima, između njegove kože i kreveta nije bilo odjeće. Uto ude Omer i zaplaka.

— Zašto plačeš, Omere? — upita ga Alejhisselam.

— Plačem, Allahov Poslaniče, jer znam da si ti Allahu draži od Kisre i Cezara, a oni žive u raskošu, a ti ovdje gdje vidim — odgovori Omer.

— Zar ti ne bi bilo drago, Omere, da njima bude dunjaluk, a nama ahiret?

— Bi, Allahov Poslaniče.

— Tako će i biti.¹⁰⁴⁰

عن أَبِي رِفَاعَةَ الْعَدَوِيِّ قَالَ: انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُخَاطِبُ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ رَجُلٍ غَرِيبٍ جَاءَ يُسْأَلُ عَنْ دِينِهِ، لَا يَدْرِي مَا دِينُهُ. فَأَقْبَلَ إِلَيَّ وَتَرَكَ خُطْبَتَهُ فَأَتَانِي بِكَرْسِي خَلَّتْ قَوَائِمُهُ حَدِيدًا - قَالَ حَمِيدٌ: أَرَاهُ خَشَبًا أَسْوَدَ حَسْبِهِ حَدِيدًا - فَقَعَدَ عَلَيْهِ فَجَعَلَ يَعْلَمُنِي مِمَّا عَلَّمَهُ اللَّهُ ثُمَّ أَتَمَّ خُطْبَتَهُ آخِرَهَا.

1159. Ebu Rifa'a El-Adevi kazuje: "Dodoh Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, dok se on obraćao ljudima.

— Allahov Poslaniče, stranac je došao da pita za svoju vjeru, jer je ne poznaje.

Alejhissemam prekinu obraćanje, okrenu se prema meni i sjede na stolicu koja mu bi donesena. Noge su joj, čini mi se, bile od željeza. (Humejd je smatrao da je bila od crnog drveta, premda je izgledala kao da je od željeza.) Tada me počeo podučavati onome čemu ga je podučio Allah, a poslije toga je dovršio svoje obraćanje.¹⁰⁴¹

¹⁰⁴⁰ El-Buhari 4193, Muslim 1479 i Ebu Ja'la 5/167.

¹⁰⁴¹ Muslim 876, En-Nesai 8/220 i El-Hakim 1/422.

عن موسى بن دهقان قال: رأيت ابن عمر جالسا على سرير عروس، عليه ثياب حمراء.

1160. Musa b. Dihkan kazuje: "Vidio sam Ibn Omera kako sjedi na krevetu za mladence, obučen u crveno."

عن عمران بن مسلم قال: رأيت أنسا جالسا على سرير، واضعا إحدى رجليه على الأخرى.

1161. Imran b. Muslim kazuje: "Vidio sam Enesa kako sjedi na krevetu, prebacivši jednu nogu preko druge."

Nećeš prilaziti grupi koja međusobno šapuće

عن سعيد المقبري قال: مررت على ابن عمر ومعه رجل يتحدث، فقلت إلهما، فلطم في صدري. فقال: إذا وجدت اثنين يتحدثان فلا تقم معهما ولا تجلس معهما حتى تستأذنهما. فقلت: أصلحك الله، يا أبا عبد الرحمن، إنما رجوت أن أسمع منكما خيرا.

1162. Seid El-Makburi kazuje: "Prodoh pokraj Ibn Omera koji je razgovarao s jednim čovjekom, te stadoh pored njih, a Ibn Omer me udari u prsa:

— Kad vidiš da dvojica razgovaraju, nemoj im prilaziti i kraj njih sjedati dok ne zatražiš dopuštenje¹⁰⁴² — reče Ibn Omer.

— Allah ti dao svako dobro, Ebu Abdurrahmane, nadao sam se da ću od vas dvojice čuti kakvo dobro."

عن ابن عباس قال: من تسمع إلى حديث قوم وهم له كارهون صب في أذنه الآنك، ومن تخلم بحلم كلف أن يعقد شعيرة.

1163. Ibn Abbas je rekao: "Ko prisluškuje nečiji razgovor, a oni to ne žele, u uho će mu biti nasuto istopljeno olovo i ko bude izmislio san, tražit će se od njega da spoji dlaku."

¹⁰⁴² Ahmed prenosi od Seida (2/114 i 138) da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada dvojica vode interni razgovor, neka im niko ne prilazi bez traženja dozvole."

Nije dozvoljeno dvojici da se sašaptavaju u prisustvu trećeg

عن عبد الله أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ.

1164. Abdullah prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ako budu trojica u društvu, onda nije dozvoljeno dvojici da se sašaptavaju."¹⁰⁴³

Ako ih bude četvero

عن عبد الله قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ فَإِنَّهُ يُحْزَنُ ذَلِكَ.

1165. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ako vas bude troje, nemojte onda da se dvojica sašaptavaju, jer će to trećeg rastužiti."¹⁰⁴⁴

عن ابن عمر عن النبي صلى الله عليه وسلم مثله. قلنا: فَإِنْ كَانُوا أَرْبَعَةً؟ قَالَ: لَا يَضُرُّهُ.

1166. Ibn Omer prenosi da su ashabi upitali: "A ako ih bude četvero?" "Onda mu ne smeta."¹⁰⁴⁵

عن عبد الله عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الْآخِرِ حَتَّى يَحْتَلِطُوا بِالنَّاسِ مِنْ أَجْلِ أَنْ ذَلِكَ يُحْزَنُ.

1167. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Neka se dvojica ne sašaptavaju u prisustvu trećeg dok ih ne bude više, jer će ga to rastužiti."¹⁰⁴⁶

¹⁰⁴³ El-Buhari 6288, Muslim 2183 i Ahmed 1/403.

¹⁰⁴⁴ El-Buhari 6290, Muslim 2184, Ibn Madždže 3775, Ahmed 2/18 i Ed-Darimi 2/367.

¹⁰⁴⁵ Ahmed 2/18.

¹⁰⁴⁶ El-Buhari 6290, Muslim 2184 i Ebu Ja'la 9/166.

عن أبي صالح عن ابن عمر قال: إذا كانوا أربعة فلا بأس.

1168. Ebu Salih prenosi da je Ibn Omer rekao: "Ako ih je četvero, onda ne smeta."¹⁰⁴⁷

Od edeba je tražiti dopuštenje kad se htjedne ustati

عن أبي بردة بن أبي موسى قال: جلست إلى عبد الله بن سلام فقال: إنك جلست إلينا وقد حان منا قيام. فقلت: فإذا شئت. فقام فاتبعته حتى بلغ الباب.

1169. Ebu-Burde b. Ebu Musa kazuje: "Sjedoh pokraj Abdullaha b. Selama, a on mi reče:

— Ti sjede s nama, ali nama je vakat ići.

— Ako već hoćeš — rekoh. On ustade i ja ga otpratih do vrata."¹⁰⁴⁸

Ne sjediti na suncu

عن حصين بن عوف أنه جاء ورسول الله صلى الله عليه وسلم يخطب فقام في الشمس وأمره فتحول إلى الظل.

1170. Husajn b. Avf kazuje da je došao dok je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, držao hutbu i stade na sunce, a Alejhisselatu mu naredi da se premjesti u hlad.¹⁰⁴⁹

Ogrtanje haljinom

عن أبي سعيد الخدري قال: نهي رسول الله صلى الله عليه وسلم عن لبستين وبيعتين. نهي عن الملامسة والمنابذة في البيع؛ الملامسة أن لمس الرجل ثوبه، والمنابذة ينهد الآخر إليه ثوبه

¹⁰⁴⁷ Ebu Ja'la 9/474.

¹⁰⁴⁸ Ibn Ebu Šejbe 5/241.

¹⁰⁴⁹ Ibn Hibban 7/39.

ويكون ذلك بيعهما عن غير نظر. واللبستان اشتغال الصماء؛ والصماء أن يجعل طرف ثوبه على إحدى عاتقيه فيبدو أحد شقيه ليس عليه شيء، واللبسة الأخرى احتباؤه بثوبه وهو جالس ليس على فرجه منه شيء.

1171. Ebu Seid El-Hudri kazuje: "Allahov je Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, zabranio dva načina odijevanja i trgovine; zabranio je trgovanje dodirom – da dodirne odjeću – i bacanjem – da mu je neko baci. To bi bila trgovina bez gledanja. Zabranio je, također, dvije vrste oblačenja: *es-sama'* – to je da jedan kraj odjeće prebaci preko jednog ramena, a da drugo ostane otkriveno – i zabranio je da se, dok se sjedi, ogrne odjećom tako da spolni organ ostane otkriven."¹⁰⁵⁰

Kome bude bačen jastuk

عن عبد الله بن عمرو أن النبي صلى الله عليه وسلم ذكر له صومي فدخل علي فألقيت له وسادة من آدم حشوها ليف، فجلس على الأرض وصارت الوسادة بيني وبينه. فقال لي: أَمَا يَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ؟ قلت: يا رسول الله؟! قال: خَمْسًا. قلت: يا رسول الله؟! قال: سَبْعًا. قلت: يا رسول الله؟! قال: تِسْعًا. قلت: يا رسول الله؟! قال: إِحْدَى عَشْرَةَ. قلت: يا رسول الله؟! قال: لَا صَوْمَ فَوْقَ صَوْمِ دَاوُدَ شَطْرَ الدَّهْرِ صِيَامُ يَوْمٍ وَإِفْطَارُ يَوْمٍ.

1172. Abdullah b. Amr prenosi: "Vjerovjesniku je, neka je mir i blagoslov na njega, spomenut moj post, pa mi dode. Ja mu bacih kožni jastuk nabijen palminim vlaknima, ali on sjede na zemlju, tako da je jastuk ostao između nas.

— Zar ti nije dovoljno da postiš u svakom mjesecu tri dana? — obra-
ti mi se Alejhisselam.

— Allahov Poslaniče?!

— Pet?

— Allahov Poslaniče?!

— Sedam?

— Allahov Poslaniče?!

¹⁰⁵⁰ El-Buhari 5820, Muslim 1512, Ahmed 2/491 i El-Bejheki 5/341.

- Devet?
- Allahov Poslaniče?!
- Jedanaest?
- Allahov Poslaniče?!

— Nijedan post nije vredniji od Davudovog — pola vremena. Postiti jedan i mrsiti jedan dan.”¹⁰⁵¹

عن عبد الله بن بسر أن النبي صلى الله عليه وسلم مر على أبيه فألقى له قطيفة فجلس عليها.

1173. Abdullah b. Busr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, prošao pored njegovog oca i bacio mu prostirku na koju on sjede.

Kurfusa položaj

عن قيلة قالت: رأيت النبي صلى الله عليه وسلم قاعدا القرفصاء. فلما رأيت النبي صلى الله عليه وسلم المتخشف في الجلسة، أرعدت من الفرق.

1174. Kajla prenosi da je vidjela Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kako sjedi u kurfusa¹⁰⁵² položaju. “Kad sam vidjela Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kako skrušeno sjedi, prodoše me srsi”, kazuje Kajla.¹⁰⁵³

Prekrstiti noge prilikom sjedenja

عن حنظلة بن حذيم قال: أتيت النبي صلى الله عليه وسلم، فرأيتَه جالسا متربعا.

1175. Hanzale b. Hizjem kazuje: “Vidio sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kako sjedi prekrštenih nogu.”¹⁰⁵⁴

¹⁰⁵¹ El-Buhari 1980, Muslim 1159, En-Nesai 4/216 i Ibn Hibban 8/402.

¹⁰⁵² Kurfusa položaj sjedenja pri kojem se rukama obujme noge.

¹⁰⁵³ Ebu Davud 4847, El-Bejheki 3/235 i Et-Taberani 25/9.

¹⁰⁵⁴ Et-Taberani 4/13.

عن أبي رزبق أنه رأى علي بن عبد الله بن عباس جالسا متربعا واضعا إحدى رجله على الأخرى اليمنى على اليسرى.

1176. Ebu Ruzejk prenosi da je vidio Aliju b. Abdullaha b. Abbasa kako sjedi prekrštenih nogu, jedna preko druge – desna preko lijeve.

عن عمران بن مسلم قال: رأيت أنس بن مالك يجلس هكذا متربعا ويضع إحدى قدميه على الأخرى.

1177. Imran b. Muslim prenosi da je vidio Enesa b. Malika kako sjedi prekrštenih nogu, prebacivši jedno stopalo preko drugog.

Ogrtanje u haljinu

عن سليم بن جابر المجيمي قال: أتيت النبي صلى الله عليه وسلم وهو محتب في بردة، وإن هدأها لعلى قدميه فقلت: يا رسول الله أوصني؟ قال: عَلَيْكَ بِاتِّقَاءِ اللَّهِ، وَلَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا وَلَوْ أَنْ تُفْرِغَ لِلْمُسْتَسْقِي مِنَ دَلْوِكَ فِي إِنَائِهِ أَوْ تَكَلَّمَ أَخَاكَ وَوَجْهَكَ مُنْسِطًا. وَإِيَّاكَ وَإِسْبَالَ الْإِزَارِ، فَإِنَّهَا مِنَ الْمَخِيلَةِ وَلَا يُحِبُّهَا اللَّهُ. وَإِنْ أَمْرٌ غَيْرُكَ بِشَيْءٍ يَعْلَمُهُ مِنْكَ فَلَا تُعَيِّرْهُ بِشَيْءٍ تَعْلَمُهُ مِنْهُ، دَعَهُ يَكُونُ وَبَالَهُ عَلَيْهِ وَأَجْرُهُ لَكَ. وَلَا تَسْبِنَنَّ شَيْئًا. قال: فما سببت بعد دابة ولا إنسانا.

1178. Sulejm b. Džabir El-Hudžejmi kazuje: “Zatekoh Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kako sjedi, nogu skupljenih ka stomaku i zaogrnut burdom čiji su krajevi padali po njegovim stopalima.

— Allahov Poslaniče, oporuči mi — obratih mu se.

— Moraš se bojati Allaha — reče Alejhisselam — i ne obezvreduj nijedno dobro djelo, pa makar i to da nekom prespeš vode iz svoje kofe ili da se nekome obratiš nasmijana lica. Nemoj puštati svoje pantalone, jer je to znak uobraženosti, a to Allah ne voli. Ako te neko osramoti nečim što zna o tebi, ne čini i ti isto. Pusti ga, nek' on sam snosi grijeh, a ti nagradu. I ništa nemoj psovati.

Poslije toga nikad nisam opsovao ni životinju ni čovjeka — kaže Sulejm.¹⁰⁵⁵

¹⁰⁵⁵ Ebu Davud 4075 i 4084.

عن أبي هريرة قال: ما رأيت حسنا قط إلا فاضت عيناى دموعا، وذلك أن النبي صلى الله عليه وسلم خرج يوما فوجدني في المسجد فأخذ بيدي فانطلقت معه. فما كلمني حتى حبا سوق بني قينقاع فطاف فيه ونظر، ثم انصرف وأنا معه حتى جئنا المسجد فجلس حتى ثم قال: أَيْنَ لُكَاعُ؟ ادْعُ لِي لُكَاعُ! فجاء حسن يشتد فوقه في حجره ثم أدخل يده في خيته، ثم جعل النبي صلى الله عليه وسلم يفتح فاه فيدخل فاه في فيه ثم قال: اللَّهُمَّ إِنِّي حُبُّهُ فَأَحْبِبْهُ وَأَحَبُّ مَنْ يُحِبُّهُ.

1179. Ebu Hurejre kazuje: "Nikad nisam mogao obuzdati suze koje bih vidio Hasana. A evo zašto: jednog dana Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, izađe i nade me u mesdžidu. Uze me za ruku i povede. Ni riječi nije izustio. Dodosmo do pijace Benu Kajnuka. Kružio je po njoj i posmatrao. Potom se vrati u mesdžid i sjede, skupivši noge prema stomaku i zaogrnu se odjećom.

— Gdje je mališa? Zovnite mi ga — reče. Uto se pojavi Hasan, teturajući i saplete se o krajičak Alejhisselamove odjeće. Svojom ručicom se uhvatio za Alejhisselamovu bradu. Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, tada otvori svoja usta i stade ih unositi u njegova i reče: — Gospodaru, ti ga, uistinu, volim! Zato ga i Ti zavoli i zavoli onog ko ga bude volio."¹⁰⁵⁶

Klečanje na koljenima

عن أنس بن مالك أن النبي صلى الله عليه وسلم صلى بجم الظهر، فلما سلم، قام على المنبر، ذكر الساعة وذكر أن فيها أمورا عظاما، ثم قال: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُسْأَلَ عَنْ شَيْءٍ فَلْيَسْأَلْ عَنْهُ. قَالَ: لَا تَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَخْبَرْتُكُمْ مَا دُمْتُ فِي مَقَامِي هَذَا. قَالَ أَنَسٌ: فَأَكْثَرَ مِنَ الْبُكَاءِ حِينَ سَمِعُوا ذَلِكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَأَكْثَرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقُولَ: سلوا. فبرك عمر على ركبتيه وقال: رضينا بالله ربا وبالإسلام ديننا وبمحمد رسولا! فسكت رسول الله صلى الله عليه وسلم حين قال ذلك عمر، ثم قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أَوَّلَى، أَمَّا وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَقَدْ عُرِضَتْ عَلَيَّ حَرَّةٌ وَالنَّارُ فِي عُرْضِ هَذَا الْحَايِطِ وَأَنَا أَصَلِّي فَلَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ.

¹⁰⁵⁶ El-Buhari 2122, Muslim 1512 i Ahmed 2/532.

1180. Enes b. Malik prenosi da se Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, nakon što je s njima klanjao podne-namaz i predao selam, popeo na minber i stao govoriti o Sudnjem času i o velikim stvarima koje će se tada zbiti. Poslije toga reče: "Ko hoće nešto pitati, neka pita sada, jer, tako mi Allaha, odgovorit ću vam na svako vaše pitanje, sve dok sam na ovome mjestu." Čuvši te riječi Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, ljudi briznuše u plač, a Alejhisselam je neprestanice ponavljao: "Pitajte." Omer kleknu na koljena i reče: "Zadovoljni smo Allahom gospodarem, islamom vjerom i Muhammedom poslanikom." Na te riječi Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, ušuti, pa onda reče: "Uh, tako mi Onog u čijoj je ruci Muhammedova duša, dok sam klanjao, na ovom zidu mi je ukazan i Džennet i Džehennem. Nikad prije nisam vidio dobro i zlo kao što danas vidim."¹⁰⁵⁷

Opružanje

عن عبد الله بن زيد بن عاصم المازني قال: رأيته مستلقيا واضعا إحدى رجليه على الأخرى.

1181. Abdullah b. Zejd b. Asim El-Mazini prenosi da je vidio Alejhisselama kako leži, prebacivši jednu nogu preko druge.¹⁰⁵⁸

عن المسور قال: رأيته عبد الرحمن بن عوف مستلقيا رافعا إحدى رجليه على الأخرى.

1182. El-Misver prenosi da je vidio Abdurrahmana b. Avfa kako leži, podigavši jednu nogu preko druge.

¹⁰⁵⁷ El-Buhari 7294, Muslim 2359 i Ahmed 3/162.

¹⁰⁵⁸ El-Buhari 475, Muslim 2100, Ahmed 4/40 i El-Bejheki 2/224. Prethodno je naveden hadis da je Alejhisselam zabranio da se leži s jednom nogom prebačenom preko druge. Zabrana se odnosi samo na slučaj kada čovjek nije siguran da će mu se u tom položaju otkriti spolni organ.

Ležanje na stomaku

عن ابن طخفة الغفاري أن أباه أخبره أنه كان من أصحاب الصفة قال: بينا أنا نائم في المسجد من آخر الليل، أناني آت وأنا نائم على بطني فحركني برجله، فقال: قُمْ! هَذِهِ ضِجَّةٌ يُغَضُّهَا اللَّهُ. فرفعت رأسي فإذا النبي صلى الله عليه وسلم قائم على رأسي.

1183. Ibn Tihfe El-Gifari prenosi od svog oca, koji je stanovao na sofi,¹⁰⁵⁹ da je rekao: "Bio je to zadnji dio noći. Ja sam u mesdžidu ležao na stomaku kad neko dođe i gurnu me nogom.

— Ustani, to je položaj koji Allah mrzi.

Kad podigoh glavu, ugledah Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kako stoji iznad mene."¹⁰⁶⁰

عن أبي أمامة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مر برجل في المسجد منبطحا لوجهه، فضربه برجله وقال: قُمْ! نَوْمَةٌ جَهَنَّمِيَّةٌ.

1184. Ebu Uname prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, prošao pored čovjeka koji je ležao na stomaku, pa ga udari nogom i reče: "Ustani! Džehennemsko spavanje."¹⁰⁶¹

Uzimanje i davanje isključivo desnicom

عن سالم عن أبيه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: لَا يَأْكُلُ أَحَدُكُمْ بِشِمَالِهِ وَلَا يَشْرِبُ بِشِمَالِهِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ. قال: كان نافع يزبد فيها: ولا يأخذ بما ولا يعطي بما.

1185. Salim prenosi od svoga oca da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nemojte jesti i piti lijevom rukom, jer šejtan jede i pije lijevom." Nafia je još dodavao: "Njom se neće ništa uzimati ni davati."¹⁰⁶²

¹⁰⁵⁹ Sofa je nadstvođeni dio Poslanikove džamije gdje su živjeli siromašni muhadžiri.

¹⁰⁶⁰ Ebu Davud 5040 i Ibn Madždže 752 i 3723.

¹⁰⁶¹ Ibn Madždže 3725 i Et-Taberani 8/234.

¹⁰⁶² Muslim 2020.

Gdje će ostaviti obuću ako sjedne

عن ابن عباس قال: من السنة إذا جلس الرجل أن يخلع نعليه فيضعهما إلى جنبه.

1186. Ibn Abbas je rekao: "Od sunneta je da čovjek ostavi svoju obuću pored sebe kada sjedne."¹⁰⁶³

Šejtanski marifetluci

عن أبي أمامة قال: إن الشيطان يأتي إلى فراش أحدكم بعد ما يفرشه أهله ويهيئونه فيلقي عليه العود والحجر أو الشيء ليغضبه على أهله. فإذا وجد ذلك فلا يغضب على أهله قال لأنه من عمل الشيطان.

1187. Ebu Uname je rekao: "Kada vam žena pripremi postelju, šejtan dode i nabaca drvlja, kamenje i sl., kako biste se naljutili na ženu. Zato, ako takvo nešto zateknete, nemojte se ljutiti na ženu, jer je to od šejtanskih marifetluka."

Spavanje na neograđenom natkrovlju

عن علي بن شيبان الحنفي اليمامي عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ بَاتَ عَلَى ظَهْرٍ يَبْتَ لَيْسَ عَلَيْهِ حِجَابٌ فَقَدْ بَرَّتْ مِنْهُ الدِّمَةُ.

1188. Ali b. Šejban El-Hanefi El-Jemami prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko zaspe na neograđenom krovu kuće, s njega je skinuta zaštita."¹⁰⁶⁴

عن علي بن عمارة قال: جاء أبو أيوب الأنصاري فصعدت به على سطح أجلى فترل وقال: كدت أن أبيت الليلة ولا ذمة لي.

¹⁰⁶³ Ebu Davud 4138 i Et-Taberani 12/210.

¹⁰⁶⁴ Ebu Davud 5041.

1189. Ali b. Ammare kazuje: "Dode Ebu Ejjub El-Ensari, te se zajedno s njim popeh na neograđeni krov. Potom side i reče: 'Skoro sam večeras zanoćio bez zaštite.'¹⁰⁶⁵

عن زهير عن رجل من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ بَاتَ عَلَى إِنْجَارٍ فَوَقَعَ مِنْهُ فَمَاتَ بَرِئَتْ مِنْهُ الدُّمَّةُ، وَمَنْ رَكِبَ الْبَحْرَ حِينَ يَرْتَجُّ - يَعْنِي: يَغْتَلِمُ - فَهَلَكَ، بَرِئَتْ مِنْهُ الدُّمَّةُ.

1190. Zuhejr prenosi od nekog ashaba da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Allahova zaštita nije nad onim ko zaspe na neograđenom krovu, pa s njega padne i pogine, kao ni nad onim ko isplovi na pučinu kad se more uskovitla, pa strada."

Da li pružiti noge prilikom sjedenja

عن أبي موسى الأشعري أن النبي صلى الله عليه وسلم كان في حائط على قف البئر مدلياً رجله في البئر.

1191. Ebu Musa El-Eš'ari prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, sjedio na rubu bunara, opustivši noge u bunar.¹⁰⁶⁶

Šta kazati kad se zbog nečega izađe

عن مسلم بن أبي مريم أن ابن عمر كان إذا خرج من بيته قال: اللهم سلمني وسلم مني.

1192. Muslim b. Ebu Merjem prenosi da bi Ibn Omer prilikom izlaska iz kuće govorio: "Gospodaru, sačuvaj mene i sačuvaj od mene."

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه كان إذا خرج من بيته قال: بِسْمِ اللَّهِ، تَكْلَانُ عَلَى اللَّهِ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

¹⁰⁶⁵ Ibn Ebu Šejbe 5/307.

¹⁰⁶⁶ Ahmed 4/407.

1193. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, govorio prilikom izlaska iz kuće: "U ime Allaha, uzdati se samo u Allaha i sva snaga i moć su s Allahom."

Da li okretati noge prema drugima i da li se pred njima naslanjati

عن شهاب بن عباد العصري أن بعض وفد عبد القيس سمعه يذكر قال: لما بدا لنا في وفادتنا إلى النبي صلى الله عليه وسلم سرنا حتى إذا شارفنا القدوم تلقانا رجل يوضع على قعود له. فسلم فرددنا عليه. ثم وقف فقال: ممن القوم؟ قلنا: وفد عبد القيس. قال: مرحبا بكم وأهلا! إياكم طلبت. جئت لأبشركم. قال النبي صلى الله عليه وسلم بالأمس لنا - إنه نظر إلى المشرق فقال: لَيَأْتِيَنَّ غَدًا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ - يعني: المشرق - خَيْرٌ وَفِدِ الْعَرَبِ. فبت أروغ حتى أصبحت، فشددت على راحلي فأمعنت في المسير حتى ارتفع النهار وهمت بالرجوع، ثم رفعت رؤوس رواحلكم. ثم ثني راحلته بزمامها راجعا، يوضع عوده على بدئه، حتى انتهت إلى النبي صلى الله عليه وسلم وأصحابه حوله من المهاجرين والأنصار، فقال: بأبي وأمي، جئت أبشرك بوفد عبد القيس. فقال: أَنَّى لَكَ بِهِمْ يَا عُمَرُ؟ قال: هم أولاء على أئري، قد أظلوها. فذكر ذلك. فقال: بَشَرَكُ اللَّهُ بِخَيْرٍ! وتحميا القوم في مقاعدهم وكان النبي صلى الله عليه وسلم قاعدا فألقى ذيل رداءه تحت يده، فاتكأ عليه وبسط رجله. فقدم الوفد ففرح بهم المهاجرون والأنصار. فلما رأوا النبي صلى الله عليه وسلم وأصحابه أمرحوا ركا بهم فرحا بهم وأقبلوا سراعا فأوسع القوم والنبي صلى الله عليه وسلم متكئ على حاله. فتخلف الأشج - وهو منذر بن عائد بن منذر بن الحارث بن النعمان بن زياد بن عصر - فجمع ركا بهم ثم أناحها وحط أحمالها وجمع متاعها، ثم أخرج عيبة له وألقى عنه ثياب السفر ولبس حلة. ثم أقبل يمشي مترسلا، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: مَنْ سَيِّدُكُمْ وَرَعِيْمُكُمْ وَصَاحِبُ أَمْرِكُمْ؟ فأشاروا بأجمعهم إليه وقال: ابْنُ سَادَتِكُمْ هَذَا؟ قالوا: كان أبأؤه سادتنا في الجاهلية، وهو قائدنا إلى الإسلام. فلما انتهى الأشج أراد أن يقعد من ناحية استوى النبي صلى الله عليه وسلم قاعدا قال: هَاهُنَا يَا أَشَج. وكان أول يوم سمى الأشج ذلك اليوم؛ أصابته حمارة

خافها وهو فطيم فكان في وجهه مثل القمر. فأقعدته إلى جنبه وأطفه وعرف فضله عليهم فقبل القوم على النبي صلى الله عليه وسلم يسألونه ويخبرهم، حتى كان بعقب الحديث قال: هل معكم من أزودتكم شيء؟ قالوا: نعم فقاموا سراعا كل رجل منهم إلى ثقله. فجاءوا عصير التمر في أكفهم فوضعت على نطح بين يديه. وبين يديه جريدة دون الذراعين وفوق الذراع فكان يختصر بها، قلما يفارقها. فأومأ بها إلى صيرة من ذلك التمر فقال: تُسْمُون هذا التَّعْضُوضُ؟ قالوا: نعم. قال: وتُسْمُون هَذَا الصَّرْفَان؟ قالوا: نعم. وتُسْمُون هَذَا الْبَرْنِي؟ قالوا: نعم. قال: هُوَ خَيْرٌ تَمْرٍ كَمَ وَأَيْتَعَهُ لَكُمْ. وقال بعض شيوخ الحبي: وأعظمه بركة. وإنما كانت عندنا خصبة نعلفها إبلنا وحميرنا، فلما رجعنا من وفادتنا تلك عظمت رغبتنا فيها وفلسناها حتى نحولت ثمارنا منها، ورأينا البركة فيها.

1194. Šihab b. Abbad El-Asari kazuje: "Kada smo mislili da je vrijeme da pohodimo Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, krenu-smo na put. Nadomak Medine susrete nas čovjek koji je galopom jahao. Nazva nam selam i mi mu odgovorismo. Zaustavi se i reče:

— Odakle ste?

— Mi smo izaslanici plemena Abdu-l-Kajs.

— Merhaba i dobro došli. Vas tražim — reče čovjek. — Hoću da vas obradujem Vjerovjesnikovim, neka je mir i blagoslov na njega, riječima. Jučer je pogledao prema istoku i rekao: 'Sutra će s ove strane doći najbolji arapski emisari.' Čitavu su se noć te riječi vrzmale po mojoj glavi a ujutro sam osedlao svoju jahalicu i dugo tumarao. Kad sam se htio vratiti, ukazaše se obrisi vaših jahalica.

Uzdama ošinu jahalicu i galopom se vrati istim putem otkud je došao.

Oko Vjerovjesnika su, neka je mir i blagoslov na njega, sjedili mu-hadžiri i ensarije kad se vratio.

— Kao otac i mati si mi — obrati se Alejhisselamu. — Došao sam te obradovati dolaskom emisara iz plemena Abdu-l-Kajs.

— A gdje njih sreće, Omere? — upita Alejhisselam.

— Eto ih idu za mnom — reče Omer i ispriča kako ih je sreo.

— Da te Allah dobrom obraduje — reče Alejhisselam.

Svi se stadoše namještati, a Vjerovjesnik, koji je do tada bio sjedio,

jedan kraj ogrtača stavi pod ruku, nasloni se na nj i pruži noge. Muhadžiri i ensarije se obradovaše kad se emisari pomoliše. A kad oni ugledaše Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, od dragosti razjariše svoje životinje i stadoše galopirati. Ljudi se razmakoše, a Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, osta naslonjen. Samo je Ožiljak – a to je Munzir b. Aiz b. Munzir b. El-Haris b. En-Nu'man b. Zijad b. Asar – ostao da natjera deve da kleknu i skine toware s njih. Potom izvadi svoju torbu, skide odjeću u kojoj je putovao i obuče kat haljinu.

— Ko je vaš plemić, voda i čovjek odluke? — upita ih Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, a svi pokazaše na Ožiljka, koji je opušteno išao prema skupu. — On je sin vaših plemića?

— U džahilijetu su njegovi preci bili naši plemići, a sad je on naš voda u islamu — odgovoriše.

Kad je došao, Ožiljak htjede sjesti sa strane, ali se Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ispravi i zovnu ga:

— Ožiljak, ovdje! — Tad je prvi put nazvan Ožiljak. Kad je bio mali, magarac ga je kopitom ošinuo, pa mu je na čelu bio ožiljak u obliku mjeseca. Alejhisselam ga sjede pokraj sebe i ukaza mu počast. Ljudi stadoše pitati Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, a on im je odgovorao. Na kraju im reče: — Da li imate nešto od svojih namirnica?

— Da — odgovoriše, te hitrim korakom odoše do svojih jahalica. Donesoše u šakama nešto hurmi, te ih staviše na tepih pred Alejhisselama. Ispred njega je bio štap kraći od dva hvata, a duži od jednog, kojim se poštapao i rijetko ga nije nosio. Njime pokaza prema jednoj kamari hurma i upita:

— Njih zovete et-ta'dud?¹⁰⁶⁷

— Da.

— A ove es-sarefan?¹⁰⁶⁸

— Da.

— A ove el-berni?¹⁰⁶⁹

— Da.

— Ovo vam je najbolja i najzrelija hurma.

Stariji ljudi iz našeg sokaka govorili su: "I najberićetnija. Dotad smo

¹⁰⁶⁷ Crna slatka datula.

¹⁰⁶⁸ Jedna od najboljih vrsta datule.

¹⁰⁶⁹ Također, vrsta kvalitetne datule.

njom hranili naše deve i magarce, a nakon povratka smo joj posvetili više pažnje tako da je naš prihod plodova dolazio uglavnom od nje i osjetili smo njen beričet.”¹⁰⁷⁰

Šta se kaže ujutro

عن أبي هريرة قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا أصبح قال: اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ النُّشُور. وإذا أمسى قال: اللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ تَجَبَّحْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ الْمَصِير.

1195. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ujutro učio: “Gospodaru, samo s Tvojom milošću se budimo i liježemo i samo s Tvojom milošću živimo i umiremo i Ti ćeš nas ponovo oživiti.” A navečer: “Gospodaru, samo s Tvojom milošću liježemo i ustajemo, samo s Tvojom milošću živimo i umiremo i Tebi ćemo se vratiti.”¹⁰⁷¹

عن ابن عمر قال: لم يكن رسول الله صلى الله عليه وسلم يدع هؤلاء الكلمات إذا أصبح وأمسى: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ مِنْ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ شَيْءٍ.

1196. Ibn Omer kazuje: “Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, ni ujutro ni navečer nije ispuštao ovu molitvu: ‘Gospodaru, podari mi zdravlje i na ovom i na onom svijetu. Gospodaru, oprosti mi i daruj mi zdravlje u mojoj vjeri, životu, porodici i imetku. Gospodaru, sakrij moje sramote i umiri moj strah. Gospodaru, čuvaj me sprijeda i ozada, s moje desne i lijeve strane i odozgo. U Tvojoj veličini tražim spasa od iznenadnog propadanja.’”¹⁰⁷²

¹⁰⁷⁰ Ahmed 3/432 i 4/206.

¹⁰⁷¹ Ebu Davud 5068, Et-Tirmizi 3391 i Ibn Madždže 3868.

¹⁰⁷² Ebu Davud 5074, En-Nesai 5544 i Ibn Madždže 3871.

عن أنس بن مالك قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ: اللَّهُمَّ إِنَّا أَصْبَحْنَا نَشْهَدُكَ وَنُشْهِدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَمَلَائِكَتَكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، وَحَدَّكَ لَا شَرِيكَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ، إِلَّا أَغْتَقَى اللَّهُ رُبْعَهُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ، وَمَنْ قَالَهَا مَرَّتَيْنِ أَغْتَقَى اللَّهُ نِصْفَهُ مِنَ النَّارِ، وَمَنْ قَالَهَا أَرْبَعَ مَرَّاتٍ أَغْتَقَى اللَّهُ مِنَ النَّارِ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ.

1197. Enes b. Malik prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko ujutro kaže: 'Gospodaru, budimo se uzimajući za svjedoka Tebe, nosače Tvoga Arša, Tvoje meleke i sva stvorenja da si samo Ti Allah, pored kojeg drugog boga nema, Jedini i kome niko ravan nije i da je Muhammed Tvoj rob i poslanik.' Toga dana Allah će mu osloboditi četvrtinu. Ko te riječi izgovori dva puta, Allah će pola njega osloboditi od vatre, a ko ih izgovori četiri puta, Allah će ga toga dana čitavog osloboditi od vatre."¹⁰⁷³

Šta se kaže navečer

عن أبي هريرة قال: قال أبو بكر: يا رسول الله علمني شيئا أقوله إذا أصبحت وأمسيت. قال: قُلْ: اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَ، قُلْهُ إِذَا أَصْبَحْتَ وَإِذَا أَمْسَيْتَ وَإِذَا أَخَذْتَ مَضْجَعَكَ.

1198. Ebu Hurejre prenosi da je Ebu Bekr upitao:

— Allahov Poslaniče, poduči me riječima koje ću izgovarati i ujutro i navečer.

— Gospodaru, Znalče neznanog i znanog, Tvorče nebesa i Zemlje, Gospodaru i Vlasniče svega. Svjedočim da nema drugog boga pored Tebe, sačuvaj me zla moje duše i zla šejtana i njegovog širka. Ove riječi prouči ujutro i navečer i kad legneš u postelju — reče Alejhisselam.¹⁰⁷⁴

¹⁰⁷³ Ebu Davud 5069 i Et-Tirmizi 3501.

¹⁰⁷⁴ Ebu Davud 6067, Et-Tirmizi 3392, Ahmed 2/297, El-Hakim 1/694 i Ed-Darimi 2689.

عن عبد الله بن عمرو أن أبا بكر الصديق سأل النبي صلى الله عليه وسلم قال: يا رسول الله علمني ما أقول إذا أصبحت وإذا أمسيت؟ فقال: يَا أَبَا بَكْرٍ قُل: اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَشَرِّ شَيْطَانٍ وَشَرِّكَهَ وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا أَوْ أَجْرِدَ إِلَى مُسْلِمٍ.

1199. Abdullah b. Amr prenosi da je Ebu Bekr zatražio od Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, da ga poduči dovi koju će učiti i ujutro i navečer, na što mu je Alejhisselam odgovorio: "Ebu Bekre, uči: 'Gospodaru, Tvorče nebesa i Zemlje, Znalče neznanog i znanog, Gospodaru i Vlasniče svega, sačuvaj me zla moje duše i zla šejtana i njegovog širka te da sebi zlo učinim ili da ga nekom muslimanu prouzrokujem.'"¹⁰⁷⁵

Šta se uči kad se legne u postelju

عن حذيفة قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا أراد أن ينام قال: بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَنَحْيَا. وإذا استيقظ من منامه قال: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُور.

1200. Huzejfe prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, kad bi htio spavati, učio: "S Tvojim imenom, Gospodaru, umirem i živim", a kad bi se probudio učio bi: "Hvala Allahu Koji nas je nakon smrti oživio. On će nas sve ponovo proživiti."¹⁰⁷⁶

عن أنس قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا أوى إلى فراشه قال: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا وَسَقَانًا وَكَفَانًا وَأَوَانًا. كَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤَي.

1201. Enes prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, u postelji učio: "Hvala Allahu koji nas je nahranio, napojio, zaštitio i udomio, jer koliko ih je koji nemaju svoga zaštitnika niti skrbnika."¹⁰⁷⁷

عن جابر قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم لا ينام حتى يقرأ: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ...﴾ وَبَرَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ

¹⁰⁷⁵ Et-Tirmizi 3529 i Ahmed 2/196.

¹⁰⁷⁶ El-Buhari 6312 i Et-Tirmizi 3147.

¹⁰⁷⁷ Muslim 2715, Et-Tirmizi 3396 i Ahmed 2/153.

قال أبو الزبير: فهما بفضلان كل سورة في القرآن بسبعين حسنة. ومن قرأهما كتب له بمائة سبعون حسنة ورفع بمائة سبعون درجة وخط بمائة سبعون خطيئة.

1202. Džabir prenosi da Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, ne bi zaspao dok ne bi proučio: *Elif-Lam-Mim; objavljivanje...*¹⁰⁷⁸ i *Neka je blagoslovljen Onaj u čijoj je ruci vlast...*^{1079, 1080}

Kaže Ebu-z-Zubejr: "Ove dvije sure vrednije su od svake druge sure u Kur'anu za sedamdeset puta. Ko ih prouči, bit će mu upisano sedamdeset dobrih i izbrisano sedamdeset loših djela i bit će uzdignut za sedamdeset deredža."

عن أبي الأحوص قال: قال عبد الله: النوم عند الذكر من الشيطان. إن شئتم فجرّبوا إذا أخذ أحدكم مضجعه وأراد أن ينام فليذكر الله عز وجل.

1203. Ebu-l-Ahves prenosi da je Abdulah rekao: "Pospanost prilikom učenja zikra je od šejtana. Ako hoćete, probajte spominjati Allaha kad legnete da spavate."

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إذا أوى أحدكم إلى فراشه فليحلّ داخله إزاره فليتنفّض بها فراشه، فإنّه لا يدري ما خلّف في فراشه. وليضطجع على شقه الأيمن وليقل: بِاسْمِكَ وَضَعْتُ جَنِيي، فَإِنْ احْتَبَسَتْ نَفْسِي فَأَرْحَمَهَا وَإِنْ أَرْسَلَتْهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ الصَّالِحِينَ - أو قال - عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ.

1204. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada htjednete leći u postelju, istresite je, jer ne znate šta je ostalo u njoj poslije vas. Potom ležite na desnu stranu i proučite: "S Tvojim imenom liježem, pa ako odlučiš zadržati moju dušu, onda joj se smiluj, a ako je odlučiš pustiti, onda je čuvaj kao što čuvaš dobre" ili je rekao: "Svoje dobre robove."¹⁰⁸¹

¹⁰⁷⁸ Sura Es-Sedžde.

¹⁰⁷⁹ Sura El-Mulk.

¹⁰⁸⁰ Et-Tirmizi 2892 i 2404, Ed-Darimi 3411 i Ahmed 3/340.

¹⁰⁸¹ El-Buhari 6320, Muslim 2714 i Et-Tirmizi 3401.

عن البراء بن عازب قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا أوى إلى فراشه نام على شقه الأيمن ثم قال: اللَّهُمَّ وَجَّهْتُ وَجْهِيَ إِلَيْكَ وَأَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَالْحَاجَاتُ ظَهَرِي إِلَيْكَ وَرَهْبَةُ الرَّغْبَةِ إِلَيْكَ، لَا مُنْجَا وَلَا مَلْجَأَ مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ. آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ. قال: فَمَنْ قَالَهُنَّ فِي لَيْلَةٍ ثُمَّ مَاتَ، مَاتَ عَلَى الْفِطْرَةِ.

1205. El-Bera b. Azib prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, lijegao na svoju desnu stranu i učio: "Gospodaru, Tebi upravljam svoje lice i Tebi predajem svoju dušu i na Tebe se oslanjam iz straha i nade u Tebe. Ti si jedini spas i utočište od Tebe. Vjerujem u Knjigu koju si objavio i Vjerovjesnika koga si poslao." – Ko umre u noći u kojoj je proučio ovu molitvu, umrijet će kao pravi vjernik."¹⁰⁸²

عن أبي هريرة قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول إذا أوى إلى فراشه: اللَّهُمَّ سُبِّحْتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَرَبِّ كُلِّ شَيْءٍ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى، مُنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَفُرْآنٍ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ ذِي شَرٍّ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ. أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ. أَقْضِ عَنِّي الدَّيْنَ وَأَغْنِنِي عَنِ الْفَقْرِ.

1206. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, kad bi legao u postelju, učio: "O Allahu, Gospodaru nebesa i Zemlje i svega stvorenoga, Razdvojitelju zrna i košpice, Objavitelju Tevra- ta, Indžila i Kur'ana, sačuvaj me svakog zlikovca kojeg ćeš Ti usmrtiti. Ti si Prvi i prije Tebe ništa nije postojalo, Ti si Posljednji i poslije Tebe neće ništa ostati. Ti si Silni i niko od Tebe nije moćniji, Ti si Znalac i niko od Tebe više ne zna. Pomozi me da isplatim dug i sačuvaj me siromaštva."

Vrijednost učenja dove prilikom spavanja

عن البراء بن عازب قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا أوى إلى فراشه نام على شقه الأيمن ثم قال: اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَوَجَّهْتُ وَجْهِيَ إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ

¹⁰⁸² El-Buhari 6315 i Muslim 2710.

¹⁰⁸³ Muslim 2713.

وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَنَاجَا وَلَا مَلْجَأَ مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَالَهُنَّ ثُمَّ مَاتَ تَحْتَ لَيْلَتِهِ، مَاتَ عَلَى الْفِطْرَةِ.

1207. El-Bera b. Azib prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, lijegao na desnu stranu i učio: “Gospodaru, Tebi predajem svoju dušu, Tebi upravljam svoje lice, Tebi prepuštam svoju sudbinu i na Tebe se oslanjam, iz straha i nade u Tebe. Ti si jedini spas i utočište od Tebe. Vjerujem u Knjigu koju si objavio i Vjerovjesnika koga si poslao.’ Ko umre u noći u kojoj je proučio ovu molitvu, umrijet će kao pravi vjernik.”

عن جابر قال: إذا دخل الرجل بيته أو أوى إلى فرشه ابتدره ملك وشيطان، فقال الملك: اختتم بخير. وقال الشيطان: اختتم بشر. فإن حمد الله وذكره، أطرده وبات يكأه. فإذا استيقظ ابتدره ملك وشيطان فقالا مثله، فإن ذكر الله وقال: الحمد لله الذي رد إلي نفسي بعد موتي ولم يعتن في منامها، الحمد لله الذي ﴿يُمَسِّكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾، الحمد لله الذي ﴿يُمَسِّكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَوُوفٌ رَحِيمٌ﴾ فإن مات مات شهيداً. و إن قام غصلى صلى في فضائل.

1208. Džabir je rekao: “Kada čovjek uđe u kuću ili htjedne spavati, pohitaju mu i melek i šejtan.

— Okončaj s dobrim — kaže mu melek.

— Okončaj s lošim — kaže mu šejtan.

Pa ako se zahvali Allahu i bude ga spominjao, melek otjera šejtana i oстане s njim čuvati ga. A kada se probudi, opet mu pohitaju i melek i šejtan, pa ako kaže: ‘Hvala Allahu koji mi je povratio dušu nakon smrti i nije je usmrtio u snu. Hvala Allahu koji drži nebesa i Zemlju da se ne poremete, jer ko bi to pored Njega mogao očuvati. On je, uistinu, neizmjereno blag i puno grijehe prašta.¹⁰⁸⁴ I čuva nebesa da ne bi pala na Zemlju, osim s Njego-

¹⁰⁸⁴ Fatir, 41.

*vim htijenjem... on je neizmjereno blag i milostiv.*¹⁰⁸⁵ — Ako umre, umrijet će kao šehid, a ako se probudi i klanja, bit će mnogostruko nagrađen.”

Staviti ruku pod obraz

عن البراء قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا أراد أن ينام وضع يده تحت خده الأيمن ويقول: اللهم فني عذابك يوم تبعث عبادك.

1209. El-Bera kaznija: “Kad bi Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, htio spavati, stavio bi ruku pod desni obraz i proučio: ‘Gospodaru, sačuvaj me Tvoje kazne na dan kad oživiš Svoje robove.’”¹⁰⁸⁶

Poglavlje

عن عبد الله بن عمرو عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: خَلَّتَانِ لَا يُحْصِيهِمَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَهُمَا تَسِيرٌ وَمَنْ يَعْمَلْ بِهِمَا قَلِيلٌ. قيل: وما هما يا رسول الله؟ قال: يُكَبِّرُ خَدَّكَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا وَيَحْمَدُ عَشْرًا وَيُسَبِّحُ عَشْرًا، فَذَلِكَ خَمْسُونَ وَمِائَةً عَلَى لِسَانٍ وَأَلْفٌ وَخَمْسُمِائَةٍ فِي الْمِيزَانِ. فرأيت النبي صلى الله عليه وسلم يعدهن بيده: وإذا روى إلى فراشه سَبَّحَهُ وَحَمَدَهُ وَكَبَّرَهُ، فَتِلْكَ مِائَةٌ عَلَى اللِّسَانِ وَأَلْفٌ فِي الْمِيزَانِ. فَأَيُّكُمْ يَعْمَلُ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ أَلْفَيْنِ وَخَمْسُمِائَةِ سَبَّةٍ؟ قيل: يا رسول الله، كيف لا يحصيها؟ قال: يَأْتِي خَدَّكَ الشَّيْطَانُ فِي صَلَاتِهِ فَيَذْكُرُهُ حَاجَةً كَذَا وَكَذَا فَلَا يَذْكُرُهُ.

1210. Abdullah b. Amr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Koji se god musliman bude ustrajno pridržavao dvije stvari, sigurno će ući u Džennet. Te su dvije stvari lahke, a rijetki su oni koji ih čine.

— A koje su to, Allahov Poslaniče?

— Poslije svakog namaza deset puta kazati: *Allahu ekber, elhamdulu-*

¹⁰⁸⁵ El-Hadždž, 66

¹⁰⁸⁶ Et-Tirmizi 3399 i Ahmed 4/300.

llah i subhanallah. To je stotinu i pedeset na jeziku, a hiljadu i pet stotina na vagi. – Vidio sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kako ih uči na prste — i da te iste riječi prouči kad legne u postelju. To je onda stotinu na jeziku, a hiljadu na vagi. Ima li iko ko u jednom danu i noći uradi dvije hiljade i pet stotina loših djela?

— Allahov Poslaniče, kako ih se neko ne bi pridržavao?

— Tako što mu šejtan dode tokom namaza i podsjeća ga na druge stvari, pa zaboravi na njih.¹⁰⁸⁷

Istresanje postelje

عن أبي هريرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ فَلْيَأْخُذْ دَاخِلَةَ إِزَارِهِ فَلْيَنْفُضْ بِهَا فِرَاشَهُ وَلْيُسِّمِ اللَّهَ فَإِنَّهُ لَا يَعْلَمُ مَا خَلْفَهُ بَعْدَهُ عَلَى فِرَاشِهِ. فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَضْطَجِعَ فَلْيَضْطَجِعْ عَلَى شَقِّهِ الْأَيْمَنِ وَلْيَقُلْ: سُبْحَانَكَ رَبِّي، بِكَ وَضَعْتُ جَنْبِي، وَبِكَ أَرْفَعُهُ، إِنْ أَمْسَكَتَ نَفْسِي فَاغْفِرْ لَهَا، وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ.

1211. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Kada se neko vrati u postelju, neka je uzme iznutra i istrese i spomene Allahovo ime, jer niko ne zna šta je poslije njega u nju ušlo, potom neka legne na desnu stranu i prouči: ‘Slavljen neka si, moj Gospodaru, u Tvoje ime liježem i ustajem. Ako zadržiš moju dušu, onda budi milostiv prema njoj, a ako je pustiš, onda je čuvaj kao što čuvaš Svoje dobre robove.’”¹⁰⁸⁸

Šta se kaže nakon buđenja iz sna

عن ربيعة بن كعب قال: كنت أبيت عند باب النبي صلى الله عليه وسلم فأعطيه وضوءه قال: فأسمعه الهوي من الليل يقول: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ. وأسمعه الهوي من الليل يقول: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

¹⁰⁸⁷ Ebu Davud 5065, Et-Tirmizi 3410, En-Nesai 1347, Ibn Madždže 926 i Ahmed 1/146.

¹⁰⁸⁸ Ahmed 2/422.

1212. Rebia' b. Ka'b kazuje: "Često sam noćivao pred Vjerovjesnikovim vratima, neka je mir i blagoslov na njega, pa bih mu dodavao posudu s vodom za abdest. I dugo u noć bih ga slušao kako izgovara: *Semiallahu limen hamideh i El-hamdu lillahi rabbi-l-alemin*."¹⁰⁸⁹

Ko zaspe masnih ruku

عن ابن عباس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ نَامَ وَيَدَيْهِ غَمَرٌ قَبْلَ أَنْ يَغْسِلَهُ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ، فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.

1213. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko zaspe masnih ruku, pa ga nešto zadesi, neka samo sebe krivi."

Gašenje svjetiljke

عن جابر بن عبد الله أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: أَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَأَوْكُوا السَّقَاءَ وَأَكْفُوا الْإِنَاءَ وَخَمِّرُوا الْإِنَاءَ وَأَطْفِئُوا الْمِصْبَاحَ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ غَلْقًا وَلَا يَحُلُّ رِكَاءَ وَلَا يَكْشِفُ إِنَاءً. وَإِنَّ الْفُورِيسَةَ تُضْرِمُ عَلَى النَّاسِ بَبْئِهِمْ.

1214. Džabir b. Abdullah prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Zatvorite vrata, zavežite pojila, okrenite posude, pokrijte posuđe i ugasite svjetiljku, jer šejtan ne otvara ono što je zatvoreno, okrenuto i pokriveno. Miš ljudima spali kuću."¹⁰⁹⁰

عن ابن عباس قال: جاءت فأرة فأخذت بحر الغتيلة، فذهبت الجارية تزجرها، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: دَعِيهَا. فجاءت بها فألقته على الخمرة التي كان قاعدا عليها فاحترق منها مثل موضع درهم. فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِذَا نِمْتُمْ فَأَطْفِئُوا سُرُجَكُمْ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَذُلُّ مِثْلَ هَذِهِ، فَتَحْرِقُكُمْ.

¹⁰⁸⁹ Et-Tirmizi 3416 i Et-Taberani u *El-Kebiru* 5/56.

¹⁰⁹⁰ El-Buhari 5623, Muslim 2012, Ahmed 3/386 i Ibn Hibban 4/87.

1215. Ibn Abbas priča: “Dode miš i stade gurati svijeću. Sluškinja ga htjede otjerati, ali Vjerovjesnik joj, neka je mir i blagoslov na njega, reče: “Pusti ga!” Miš gurnu svijeću i ona pade na hasuru na kojoj je Alejhisselam sjedio i progori rupu veličine dirhema.

“Kada htjednete spavati, ugasite svjetiljke; u protivnom će šejtan navesti miša da vas spali”, reče Alelejhisselam.¹⁰⁹¹

عن أبي سعيد قال: استيقظ النبي صلى الله عليه وسلم ذات ليلة فإذا فأرة قد أخذت الفتيلة فصعدت بها إلى السقف لتحرق عليهم البيت، فلعنها النبي صلى الله عليه وسلم وأحل قتلها للمحرم.

1216. Ebu Seid kazuje: “Kad se jedne večeri probudio, Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, primijeti miša kako se sa svijećom ispeo na krov da zapali kuću. Tada ga Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, prokleo i muhrimu dozvolio da ga može ubiti.”¹⁰⁹²

Ne ostavljati vatru kada se htjedne spavati

عن سالم عن أبيه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لَا تَتْرُكُوا النَّارَ فِي بُيُوتِكُمْ حِينَ تَنَامُونَ.

1217. Salim prenosi od svoga oca da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Ne ostavljajte vatru upaljenu u kućama kada htjednete spavati.”¹⁰⁹³

عن ابن عمر قال: قال عمر: إن النار عدو فاحذروها. فكان ابن عمر يتبع نيران أهله ويطفئها قبل أن يبيت.

1218. Ibn Omer prenosi da je Omer rekao: “Vatra je neprijatelj, zato je se čuvajte.” Zato je Ibn Omer pazio da ugasi vatru u kući prije negoli zaspe.

¹⁰⁹¹ Ebu Davud 5247.

¹⁰⁹² Ibn Madždže 3089.

¹⁰⁹³ El-Buhari 6293, Muslim 2015, Et-Tirmizi 1813, Ebu Davud 5246, Ibn Madždže 3770 i Ahmed 2/7.

عن ابن عمر سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول: لا تتركوا النار في بيوتكم فإنها عدو.

1219. Ibn Omer prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne ostavljajte upaljenu vatru u kući jer je ona neprijatelj."¹⁰⁹⁴

عن أبي موسى قال: احترق بالمدينة ببت على أهله من الليل فحدث بذلك النبي صلى الله عليه وسلم فقال: إِنَّ النَّارَ عَدُوٌّ لَكُمْ، فَإِذَا نِمْتُمْ فَأَطْفِئُوهَا عَنْكُمْ.

1220. Ebu Musa prenosi da je u Medini, po noći, izgorjela jedna kuća zajedno s ukućanima. Kad su to ispričali Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega, on reče: "Vatra je vaš neprijatelj; zato, kada htjednete spavati, ugasite je."¹⁰⁹⁵

Traženje berićeta u kiši

عن أبي مليكة عن ابن عباس أنه كان إذا مطرت السماء يقول: يا جارية، أخرجي سرجي، حرجي ثيابي! ويقول: ﴿وَوَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا﴾

1221. Ebu-Mulejke kazuje: "Kad bi počela padati kiša, Ibn Abbas bi govorio svojoj sluškinji: 'Tznesi moj samar i odjeću', učeći: 'I sa nebesa spuštamo blagoslovljenu kišu.'¹⁰⁹⁶

Vješanje biča u kući

عن ابن عباس أن النبي صلى الله عليه وسلم أمر بتعليق السوط في البيت.

1222. Ibn Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, naredio da se u kući objesi bič.¹⁰⁹⁷

¹⁰⁹⁴ El-Buhari 6293, Muslim 2015, Ahmed 2/71 i El-Hakim 4/317.

¹⁰⁹⁵ El-Buhari 6294, Muslim 2016, Ibn Mađždže 3771 i Ebn Ja'la 13/277.

¹⁰⁹⁶ Qaf, 9.

¹⁰⁹⁷ Ebu Nu'ajm u djelu *El-Hilje* (7/332) prenosi od Abdullaha b. Dinara da je Alejhissalam rekao: "Objesite bič na mjesto gdje ga svi ukućani mogu vidjeti." Šejh El-Albani ocijenio je ovu predaju kao hasen. A Ibn Adijj u djelu *El-Kamil* (4/336) prenosi:

Zatvaranje vrata noću

عن جابر بن عبد الله قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِيَّاكُمْ وَالسَّمَرُ بَعْدَ هُدُوءِ اللَّيْلِ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَا يَدْرِي مَا يَبِثُّ اللَّهُ مِنْ خَلْقِهِ، غَلَقُوا الْأَبْوَابَ وَأَوْكُوا السِّفَاءَ وَأَكْفُوا الْإِنَاءَ وَأَطْفُوا الْمَصَابِيحَ.

1223. Džabir b. Abdullah prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ne sijelite kada se noć smiri, jer niko ne zna koje je stvorenje Allah poslao. Zatvorite vrata, svežite pojila, okrenite posude i ugasisite svjetiljke."¹⁰⁹⁸

Kada padne prvi mrak

عن جابر عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: كُفُّوا صِبْيَانَكُمْ حَتَّى تَذَهَبَ فَحْمَةٌ - أَوْ قَوْرَةٌ - الْعِشَاءِ سَاعَةً نَهَبُ الشَّيَاطِينِ.

1224. Džabir prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Uzdržite djecu dok ne prođe prvi mrak jer tada tumaraju šejtani."¹⁰⁹⁹

Podjarivanje životinja

عن مجاهد عن ابن عمر أنه كره أن يحرس بين البهائم.

1225. Mudžahir prenosi da je Ibn Omer mrzio da se životinje huškaju jedne na druge.

Džabira da je Alejhisselam rekao: "Allah se smilovao onom ko u svojoj kući objesi bič kojim odgaja svoju čeljad." Ova predaja je, međutim, jako slaba jer je prenosi Abbad b. Kesir Es-Sekafi koji je kao ravija odbačen (*metruk*). Imam Ahmed čak kaže da prenosi lažne hadise.

¹⁰⁹⁸ El-Hakim 4/316.

¹⁰⁹⁹ Muslim 2013.

Zavijanje psa i rikanje magarca

عن جابر بن عبد الله عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أَقْلُوا الْخُرُوجَ بَعْدَ هُدُوءٍ، فَإِنَّ اللَّهَ ذَوَابَّ يَبْتُهِنُّ. فَمَنْ سَمِعَ نُبَّاحَ الْكَلْبِ أَوْ نُهَاقَ حِمَارٍ، فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، فَإِنَّهُمْ يَرَوْنَ مَا لَا تَرَوْنَ.

1226. Džabir b. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Što manje izlazite nakon smiraja noći, jer Allah ima stvorenja koja upravo tada šalje. Ko začuje zavijanje psa ili revanje magarca, neka zatraži zaštitu kod Allaha od prokletog šejtana, jer oni vide ono što vi ne možete."¹¹⁰⁰

عن جابر بن عبد الله عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا سَمِعْتُمْ نُبَّاحَ الْكَلَابِ أَوْ نُهَاقَ حَمِيرٍ مِنَ اللَّيْلِ فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ، فَإِنَّهُمْ يَرَوْنَ مَا لَا تَرَوْنَ. وَأَجِيفُوا الْأَبْوَابَ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عِيبًا، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا أَجِيفَ وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ، وَغَطُوا الْجِرَارَ وَأَوْكِنُوا الْقِرْبَ وَتَكْنُوا الْآتِيَةَ.

1227. Džabir b. Abdullah prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Kada noću začujete zavijanje psa ili revanje magarca, tražite utočište kod Allaha, jer oni vide ono što vi ne vidite. Zatvarajte vrata spominjući Allahovo ime, jer šejtan ne može otvoriti vrata koja su zatvorena s Allahovim imenom. Pokrivajte vrčve, okrenite posude."¹¹⁰¹

عن جابر أنه سمع من رسول الله يقول: أَقْلُوا الْخُرُوجَ بَعْدَ هُدُوءٍ، فَإِنَّ اللَّهَ خَلَقًا يَبْتُهِنُّ. فَإِذَا سَمِعْتُمْ نُبَّاحَ الْكَلَابِ أَوْ نُهَاقَ الْحَمِيرِ، فَاسْتَعِذُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ.

1228. Džabir prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Što manje izlazite nakon što se noć smiri jer Allah ima stvorenja koja upravo tada šalje. Zato, ako začujete zavijanje pasa ili revanje magarca, zatražite utočište kod Allaha od šejtana."¹¹⁰²

¹¹⁰⁰ Ebu Davud 5103 i 5104.

¹¹⁰¹ El-Buhari 5623 i Muslim 2012.

¹¹⁰² Ebu Davud 5104.

Kukurikanje pijetla

عن أبي هريرة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِذَا سَمِعْتُمْ صِيَاحَ الدِّيَكَةِ مِنَ اللَّيْلِ، فَإِنَّهَا رَأَتْ مَلَكًا، فَسَلُّوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ. وَإِذَا سَمِعْتُمْ نُهَاقَ الْحَمِيرِ مِنَ اللَّيْلِ، فَإِنَّهَا رَأَتْ شَيْطَانًا، فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ.

1229. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: “Kada noću začujete kukurikanje pijetla, to znači da je vidio meleka i tada molite Allaha iz Njegovog obilja,¹¹⁰³ a kada noću začujete revanje magarca, to znači da je vidio šejtana i u tom slučaju molite Allaha da vas sačuva šejtana.”¹¹⁰⁴

Ne psujte bubu

عن أنس بن مالك أن رجلاً لعن برغوثاً عند النبي صلى الله عليه وسلم فقال: لَا تَلْعَنُهُ، فَإِنَّهُ أَيْقَطُ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ لِلصَّلَاةِ.

1230. Enes b. Malik prenosi da je neki čovjek prokleo neku bubu u prisustvu Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, pa mu on reče: “Ne proklinji je jer je ona probudila na namaz jednog vjerovjesnika.”

Poslijepodneveni odmor

عن عمر قال: ربما قعد على باب ابن مسعود رجال من قريش، فإذا فاء الفياء قال: قوموا فما بقي فهو للشيطان. ثم لا يمر على أحد إلا أقامه. قال: ثم بينا هو كذلك إذ قيل: هذا مولى بني الحسحاس، يقول الشعر فدعاه فقال: كيف قلت؟ فقال:

ودع سليمان إن تجهزت غاديا كفى الشيب والإسلام للمرء ناهيا
فقال: حسبك. صدقت صدقت.

¹¹⁰³ U predaji koju bilježi Ebu Davud (5102), Ahmed (5/192 i 193), Ibn Hibban (13/37, 38 i 5731) i En-Nesai u djelu *Amelu-l-jewmi we-l-lejleti* od Zejda b. Halida stoji: “Ne psujte pijevca jer on poziva na namaz.”

¹¹⁰⁴ El-Buhari 3303, Muslim 2729, En-Nesai 10779 i Ebu Ja'la 11/128.

1231. Omer kazuje: "Možda su neke Kurejšije sjedili pred vratima Ibn Mes'uda, a kada je sunce prešlo polovinu neba, Omer im reče: 'Ustanite! Što je ostalo, šejtanovo je.' I tako je tjerao svakog na koga bi naišao. Uto mu neko reče: 'Evo štićenik Benu-l-Hashâsa¹¹⁰⁵ recitira poeziju.' On ga pozva i zatraži da mu nešto izrecitira, pa on počeo:

Pozdravi se sa Sulejmom ako krećeš rano na put.

Dovoljna je starost i islam čovjeku kao opomena.

— 'Dosta. Istinu si rekao', prekinu ga Omer."

عن السائب بن يزيد قال: كان عمر بن الخطاب بن النخع أو فرياً منه فيقول: قوموا فقلوا،
فما بقي فللشيطان.

1232. Es-Saib b. Jezid priča: "Oko podneva Omer bi prošao pored nas i govorio: 'Idite na poslijepodnevni odmor, jer ono što je ostalo, šejtanovo je.'"

عن أنس قال: كانوا يجمعون ثم يقبلون.

1233. Enes kazuje: "Klanjali bismo džumu, pa bismo onda otišli na poslijepodnevni odmor."¹¹⁰⁶

عن أنس قال: ما كان لأهل المدينة شراب - حيث حرمت الخمر - أعجب إليهم من تمر والبسر. فإني لأسفي أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم وهم عند أبي طلحة مر رجل فقال: إن الخمر قد حرمت. فما قالوا: متى؟ أو: حتى ننظر. قالوا: يا أنس، أهرقها! ثم قنوا عند أم سليم حتى أبردوا واغتسلوا، ثم طيبتهم أم سليم. ثم راحوا إلى النبي صلى الله عليه وسلم، فإذا الخبر كما قال الرجل. قال أنس: فما طعموها بعد.

1234. Enes kazuje: "U vrijeme kad je zabranjeno vino Medinjani nije bilo dražeg pića od hurmovika i busra. I dok sam ja točio piće drugovima Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov na njega, kod Ebu Talhe, naide neki čovjek i reče: 'Vino je zabranjeno!' Niko nije upitao

¹¹⁰⁵ Zvao se Suhajm. Bio je pjesnik i živio je za vrijeme Vjerovjesnika, neka je blagoslov na njega.

¹¹⁰⁶ El-Buhari 905, Ebu Davud 997 i Ibn Madždže 1102.

‘kada?’ niti je rekao ‘dok se uvjerimo’, već su svi kazali: ‘Enese, prolij ga.’ Potom su svi oko podneva odležali dok vrućina nije ojenjala, pa se onda okupali, a Ummu Sulejm ih namirisa miomirisom. Kad su otišli do Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, uvjerali su se da je bilo onako kako ih je obavijestio čovjek. Poslije toga ga više nikad nisu kušali.”¹¹⁰⁷

Spavanje pred kraj dana

عن خوات بن جبير قال: نوم أول النهار خرق، وأوسطه خلق، وآخره حمق.

1235. Havvat b. Džubejr je rekao: “Spavanje ujutro znak je neznanja, oko podneva odlika, a pred kraj dana glupavost.”¹¹⁰⁸

Gozba

عن ميمون بن مهران قال: سألت نافعا: هل كان ابن عمر يدعو للمأدبة؟ قال: لكنه انكسر له بعير مرة، فنجرتاه ثم قال: احشر علي المدينة. قال نافع: فقلت: يا أبا عبد الرحمن، على أي شيء؟ ليس عندنا خبز. فقال: اللهم لك الحمد، هذا عراق وهذا مرق - أو قال: مرق - وبضع، فمن شاء أكل ومن شاء ودع.

1236. Mejmun b. Mihran priča: “Upitah Nafiu:

— Da li je Ibn Omer zvao na gozbu?

— Jeste — reče. — Jednom prilikom mu deva klonu, pa je zaklasmo i reče mi da sazovem Medinjane. ‘Ebu Abdurrahmane, na što da ih zovnem kad nemamo hljeba?’, upitah ga.

— ‘Gospodaru, Tebi hvala, ovo je malo mesa, a ovo umak, pa ko hoće neka jede, a ko neće neka ostavi.’”

¹¹⁰⁷ El-Buhari 4617 i 5580, Muslim 1980, Ahmed 3/181 i Ebu Ja’la 7/11.

¹¹⁰⁸ El-Hakim 4/326 i Ibn Ebu Šejbe 5/329.

Sunećenje¹¹⁰⁹

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: اخْتَتَنَ إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعْدَنَ ثَمَانِينَ سَنَةً، وَاخْتَتَنَ بِالْقَدُومِ.

1237. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ibrahim se osunetio sjekirom nakon što je navršio osamdeset godina."¹¹¹⁰

Sunećenje žene

عن أم المهاجر قالت: سبيت في جوارى من الروم، فعرض علينا عثمان الإسلام، فلم يسلم ما غيري وغير أخرى. فقال عثمان: اذهبوا فاخفضوهما وطهروهما.

1238. Ummu-l-Muhadžir priča: "Bila sam među bizantijskim sužnjem kad nam je Osman ponudio da predemo na islam. Primile smo ga samo ja i još jedna, pa on reče: 'Vodite ih da ih osunetite i očistite.'"

Pozivanje povodom sunećenja

عن سالم قال: ختني ابن عمر أنا ونعيما، فذبح علينا كبشا. فلقد رأيتنا وإنا لنجدل به على الصبيان أن ذبح عنا كبشا.

1239. Salim kazuje: "Ibn Omer osuneti mene i Nu'ajma, pa to prilikom zakla ovna. Poslije smo se mi hvalisali među ostalom djecom kako je zbog nas zaklan ovan."¹¹¹¹

¹¹⁰⁹ Sunećenje je obavezno (*vadžib*) samo za muškarce i onaj ko ne izvrši tu dužnost grijeh je. Sunećenje je obavezno kad osoba postane punoljetna, a poželjno je da se obavi sedam dan nakon rođenja. Dokaz za to jesu dva hadisa, istina oba su slaba. Prvi hadis prenosio je Džabir, a u njemu stoji da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, zaklao sedam ovna za Hasana i Huseina i osunetio ih sedmi dan nakon njihovog rođenja. Drugi hadis prenosi Ibn Abbas, a u njemu stoji: "Sedam stvari je od sunneta da se učine sedam dana kad je dijete u pitanju: ... da mu se nadjene ime i da se osuneti..."

¹¹¹⁰ El-Buhari 3356 i Muslim 2370.

¹¹¹¹ Ibn Ebu Šejbe 3/562.

Zabavljanje povodom sunećenja

عن أم علقمة أن بنات أخي عائشة حتن، فقيّل لعائشة: ألا ندعو لهن من يُلهيهن؟ قالت: بلى. فأرسلت إلى عدي فأتاهن، فمرت عائشة في البيت، فرأته يتغنى ويحرك رأسه طرباً، وكان ذا شعر كثير، فقالت: أف شيطان، أخرجوه أخرجوه!

1240. Ummu Alkame prenosi da je neko upitao Aišu, kada su kćeri dvojice njene braće osunećene, da li da pozovu nekog ko će ih zabavljati, na što je ona pristala i pozvaše Adijja. Kad ga je Aiša, prolazeći kroz kuću, vidjela kako pjeva i glavom kreće – a imao je veliku kosu – reče: “Uh, šejtan. Istjerajte ga, istjerajte ga!”¹¹¹²

Poziv zimmijje

عن أسلم مولى عمر قال: لما قدمنا مع عمر بن الخطاب الشام أتاه الدهقان. قال: يا أمير المؤمنين، إني قد صنعت لك طعاماً، فأحب أن تأتيني بأشراف من معك. فإنه أقوى لي في عملي وأشرف لي. قال: إنا لا نستطيع أن ندخل كنائسكم هذه مع الصور التي فيها.

1241. Eslem, štićenik Omera, priča: “Kada smo s Omerom došli u Šam, dođe mu jedan seoski starješina i reče:

— Poglavaru vjernika, napravio sam ti hranu, pa bih volio da mi dođeš sa svojim dostojnicima. To bi me ojačalo u mom poslu i bila bi mi čast.

— Mi ne možemo ući u ove vaše crkve sa freskama koje se u njima nalaze – odgovori mu Omer.

Sunećenje robinja

عن أم المهاجر قالت: سبيت وجواري من الروم فعرض علينا عثمان الإسلام، فلم يسلم منا غيري وغير أخرى فقال: اخفضوهما وطهروهما. فكنت أخدم عثمان.

¹¹¹² El-Bejheki 10/223.

1242. Ummu-l-Muhadžir priča: "Bila sam među bizantijskim sužnjima kad nam je Osman ponudio da predemo na islam. Primile smo ga samo ja i još jedna, pa on reče: 'Vodite ih da ih osunetite i očistite.' Otada sam služila Osmana."

Sunećenje odraslog

عن سعيد بن المسيب عن أبي هريرة قال: اختتن إبراهيم صلى الله عليه وسلم وهو بن عشرين ومائة. ثم عاش بعد ذلك ثمانين سنة. قال سعيد: إبراهيم أول من اختتن وأول من ضاف وأول من قص الشارب وأول من فص الظفر وأول من شاب. فقال: يا رب ما هذا؟ قال: وقار. قال: يا رب زدني وقارا.

1243. Seid b. El-Musejjib prenosi da je Ebu Hurejre rekao: "Ibrahim se osunetio kad je navršio stotinu i dvadeset godina i poslije toga je još živio osamdeset godina."¹¹¹³

Seid kaže: "Ibrahim je prvi koji se osunetio, ugostio gosta, skratio brkove, obrezao nokte i osijedio.

— Šta je ovo, Gospodaru? — upitao je.

— To je dostojanstvo.

— Gospodaru, onda me učini još dostojanstvenijim.

عن الحسن قال: أما تعجبون لهذا؟ - يعني: مالك بن المنذر - عمد إلى شيوخ من أهل كسكر أسلموا ففتشهم فأمر بهم فختنوا، وهذا الشتاء، فبلغني أن بعضهم مات. ولقد أسلم مع رسول الله صلى الله عليه وسلم الرومي والحبشي فما فنشوا عن شيء.

1244. "Zar se ne čudite ovom?" — misleći na Malika b. El-Munzira — vikao je El-Hasan. "Otišao je u Kesker starcima koji su primili islam pregledao ih i naredio da se sada, dok je zima, osunete. Već sam čuo da su neki umrli. Za vrijeme Allahovog Poslanika, neka je mir i blagoslov njega, primali su islam i Rimljani i Abesinci, pa ih niko nije pregledao."

¹¹¹³ El-Buhari 3356 i Muslim 2370.

عن ابن شهاب قال: كان الرجل إذا أسلم أمر بالاختتان وإن كان كبيرا.

1245. Ibn Šihab je rekao: "Kad bi neko primio islam, bilo bi mu na-redeno da se osuneti, makar bio i stariji."

Pozivanje povodom rođenja djeteta

عن بلال بن كعب العكي قال: زرنا يحيى بن حسان البكري الفلسطيني في قريته أنا وإبراهيم بن أدهم وعبد العزيز بن قرير وموسى بن يسار. فجاءنا بطعام فأمسك موسى وكان صائما، فقال يحيى: أئنا في هذا المسجد رجل من بني كنانة، من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم، يكنى أبا قرصافة، أربعين سنة. يصوم يوما ويفطر يوما. فولد لأبي غلام فدعاه في اليوم الذي يصوم فيه فأفطر. فقام إبراهيم فكسسه بكسائه وأفطر موسى وكان صائما. قال أبو عبد الله: أبو قرصافة اسمه جندرة بن خيشنة.

1246. Bilal b. Ka'b El-Akki kazuje: "Otišao sam s Ibrahimom b. Edhemom, Abdulazizom b. Karirom i Musaom b. Jessarom u posjetu Jahji b. Hassanu (El-Bekri El-Filistini) u njegovo selo. Pred nas se postavi hrana, ali se Musa odmaknu jer je postio.

— Četrdeset je godina u ovom mesdžidu bio imam jedan čovjek iz plemena Benu Kinane — reče Jahja. — Inače jedan od Vjerovjesnikovih drugova, a zvali su ga Ebu Kirsafe. Jedan dan je postio, a drugi mrsio. Kada se kod moga oca rodio sin, on ga pozva, a bio je to dan kad je postio, pa se omrsi.

Ibrahim ustade i gurnu ga svojom haljinom prema hrani i Musa se omrsi."

Ebu Abdullah kaže da je pravo ime Ebu Kirsafe Džendere b. Hajšene.

Tahnîk¹¹¹⁴

عن أنس قال: ذهبت بعد الله بن أبي طلحة إلى النبي صلى الله عليه وسلم يوم ولد والنبي صلى الله عليه وسلم في عباءة يهناً بعيراً له فقال: مَعَكَ تَمَرَات؟ قلت: نعم. فناولته تمرات ولاكنهن، ثم فغر فم الصبي وأوجرهن إياه، فتلمظ الصبي فقال النبي صلى الله عليه وسلم: حُبُّ الْأَنْصَارِ التَّمَرَاتُ وسماه عبد الله.

1247. Enes priča: "Kada se rodio Abdullah b. Ebu Talha,¹¹¹⁵ odneso ga Vjerovjesniku, neka je mir i blagoslov na njega. Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, bio u abaji i katranom je mazao devu.

— Imaš li hurmi? — upita me.

— Da — te mu ih dodadoh, a on ih sažvaka, otvori dječakova usta i ubaci ih. Dječak stade cupkati.

— Vidi koliko ensarije vole hurme! — reče Alejhisselam i dade mu ime Abdullah.¹¹¹⁶

Učenje dove povodom rođenja djeteta

عن معاوية بن قرة يقول: لما ولد لي إياس دعوت نفرا من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم فأصعمتهم فدعوا، فقلت: إنكم فد دعوتكم، فبارك الله لكم فيما دعوتكم، وإني إن أدعو بدعاء ومثروا. قال: فد دعوت له بدعاء كثير في دينه وعقله وكذا. قال: فإني لأتعرّف فيه دعاء يومئذ.

1248. Muavija b. Kurre kazuje: "Kada mi se rodio Ijas, pozvao sam grupu ashaba na gozbu. Na kraju oni proučiše dovu.

— Da vas Allah blagoslovi za vaše dove, a sada ću ja uputiti Allahu dovu, pa vi aminajte. — Molio sam mnogo za njegovu vjeru, razum i druge stvari i danas vidim tragove tadašnje dove."

¹¹¹⁴ Tahnîk je sažvakanim hurmama potрати desni novorođenčeta.

¹¹¹⁵ Abdullah b. Ebu Talha. Za vrijeme Bitke na Hunejnu njegova mjaka je bila nosač s njim. On je Enesov brat po majci. Umro je 84. h. god., u Medini. Ebu Nu'ajm El-Asbehani kaže da je poginuo u Perziji.

¹¹¹⁶ El-Buhari 1502 i 5470 i Muslim 2119.

Zahvaljivanje Allahu na zdravom rođenom djetetu, bilo muško ili žensko

عن كثير بن عبيد قال: كانت عائشة رضي الله عنها إذا ولد فيهم مولود - يعني في أهلها - لا تسأل غلاماً ولا جارية، تقول: خلق سويًا؟ فإذا قيل: نعم. قالت: الحمد لله رب العالمين.

1249. Kesir b. Ubejd prenosi da Aiša, kad bi se u njoj porodici rodilo dijete, ne bi pitala da li je muško ili žensko, već da li je zdravo. Kad bi joj potvrdno odgovorili, kazala bi: "Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova."¹¹¹⁷

Otklanjanje stidnih dlačica

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: حَمَسٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: قَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَحَلْقُ الْعَانَةِ وَتَنْفُ الْإِبْطِ وَالسَّوَالِكِ.

1250. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Pet je prirodnih stvari: potkraćivanje brkova, obrezivanje noktiju,¹¹¹⁸ brijanje stidnih dlačica, otklanjanje dlačica ispod pazuha i misvak."

Vrijeme kada se to čini

عن نافع أن ابن عمر كان يقلم أظفاره في كل خمس عشرة ليلة ويسنجد في كل شهر.

1251. Nafia prenosi da je Ibn Omer obrezivao nokte svakih petnaest noći, a odstranjivao dlačice svaki mjesec.¹¹¹⁹

¹¹¹⁷ El-Bejheki 3/244 i Et-Taberi u *El-Evsetu* 1/257.

¹¹¹⁸ O redoslijedu obrezivanja prstiju ne postoji nijedna vjerodostojna predaja, iako su pojedini islamski učenjaci raspravljali o tome. Mnogi kažu da treba početi od desne ruke. To isto važi i za nožne nokte. Fadlullah El-Dželani u komentaru na ovo djelo kaže da odrezane nokte treba zakopati, a dozvoljeno je i da se bace, ali ne u kupatilo ili toalet. U vezi sa zakopavanjem noktiju ne postoji nijedna vjerodostojna predaja, sve su slabe (*daif*).

¹¹¹⁹ El-Bejheki 10/213.

Kockanje

عن ابن عباس أنه كان يقال: أين أيسار الجزور؟ فيجتمع العشرة فيشترون الجزور بعشرة
وفصالان إلى الفصال، فيجبلون السهام فتصير لتسعة حتى تصير إلى واحد، ويغرم الآخرون
فصيلة فصيلة إلى الفصال فهو الميسر.

1252. Ibn Abbas prenosi: "Prije se govorilo: 'Gdje su kockari devom?' Pa se iskupe desetorica i kupe devu za deset mladunaca tek odbijenih od mlijeka. Potom okreću strelice dok deva ne bude za devetoricu, na kraju samo za jednog, a drugi izgube sve. To je kocka.

Kockanje na pijetla

عن ربيعة بن عبد الله الهدير بن عبد الله أن رجلين افتترا على ديكين على عهد عمر فأمر
عمر بقتل الديكة فقال له رجل من الأنصار: أتقتل أمة تسبح؟ فتركها.

1253. Rebi'a b. Abdullah b. El-Hedir b. Abdullah prenosi da su se za vrijeme Omera dvojica ljudi kockali na dva pijevca. Omer naredi da se pijevac ubije. "Zar ćeš ubiti stvorenje koje veliča Gospodara?!", reče mu jedan ensarija, pa ga je ostavio živog.

Ko pozove nekog na kockanje

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ حَلَفَ مِنْكُمْ فَقَالَ فِي حَلْفِهِ:
بِأَيِّ وَالْعَزَّى، فَلْيَقُلْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ: تَعَالَ أَقَامِرُكَ، فَلْيَتَصَدَّقْ.

1254. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko se zakune riječima: 'Tako mu El-Lata i El-Uzaa' neka izgovori: 'Nema boga pored Allaha', a ako nekoga pozove na kockanje, neka udijeli sadaku."¹¹²⁰

¹¹²⁰ El-Buhari 4860, Muslim 1647 i El-Bejheki 10/227.

Klađenje na goluba

عن أبي هريرة قال له رجل: إنا نتراهن بالحمامين فنكره أن نجعل بينهما محلا تخوف أن يذهب به المحلل. فقال أبو هريرة: ذلك من فعل الصبيان وتوشكون أن تتركوه.

1255. Husajn b. Muš'ab prenosi da je neki čovjek kazao Ebu Hurejri:

— Mi se kladimo na dva goluba, ali ne želimo odrediti sudiju među njima da ga ne bi on uzeo.”

— To je dječija igra — reče Ebu Hurejre. — Bolje bi bilo da to ostavite.¹¹²¹

Vođenje žena

عن أنس أن البراء بن مالك كان يحدو بالرجال وكان أنجشة يحدو بالنساء، وكان حسن الصوت، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: يَا أَنْجَشَةُ، رُؤْيَاكَ سَوَقًا بِالْقَوَارِيرِ.

1256. Enes prenosi da je El-Bera b. Malik vodio muškarce, a Endžeša žene — a imao je lijep glas — pa mu Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, reče: “Endžeša, polahko vodi staklenice.”¹¹²²

Pjevanje

عن ابن عباس في قوله عز وجل: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ قال: الغناء وأشباهه.

1257. Ibn Abbas kaže da se u ajetu: *A neki ljudi kupuju riječi za razonodu...*¹¹²³ misli na pjevanje i ono što mu sliči.

عن البراء بن عازب قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أَفْشُوا السَّلَامَ تَسْلَمُوا، وَالْأَشْرَةُ شَرٌّ. قال أبو معاوية: الأشرة العبث.

¹¹²¹ Ibn Ebu Šejbe 4/368 i Ebu Nu'ajm 3/286.

¹¹²² Vidi hadis br. 256.

¹¹²³ Luqman, 6.

1258. El-Bera b. Azib prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Širite selam i spasit ćete se. Razuzdanost je ružna."

Ebu Muavija kaže da se pod "razuzdanosti" misli na razonodu.

عن فضالة بن عبيد، وكان بمجمع من المجمع، فبلغه أن أقواما يلعبون بالكوبة، فقام غضبانا ينهي عنها أشد النهي ثم قال: ألا إن اللاعب بها ليأكل قمرها كآكل لحم الخنزير ويمتوضيء بالدم.

1259. Prenosi se da je Fedale b. Ubejd bio u nekom društvu i kad je čuo da neki igraju tavle, naljuti se i žestoko se okomi na njih: "Ko je bude igrao, jest će njene figure, poput onog ko bude jeo svinjsko meso i abdestio se krvlju."

Nenazivanje selama onim koji budu igrali tavlu

عن الفضيل بن مسلم عن أبيه قال: كان علي رضي الله عنه إذا خرج من باب القصر فرأى أصحاب النرد انطلق بهم فعقلهم من غدوة إلى الليل، فمنهم من يعقل إلى نصف النهار. قال: وكان الذي يعقل إلى الليل الذبن يعاملون بالورق، وكان الذي يعقل إلى نصف النهار لذين يلهون بها وكان يأمر أن لا يسلموا عليهم.

1260. El-Fudajl b. Muslim prenosi od svog oca da bi Alija, kad bi izišao na Babu-l-Kasr i vidio tavlase, odveo bi ih u zatvor gdje bi neke držao do večeri, a neke do podne; one koji bi igrali u srebro držao bi do noći, a one koji su igrali samo radi razonode do podne. I naređivao bi da im se ne naziva selam.¹¹²⁴

Grijeih onog koji igra tavle

عن أبي موسى الأشعري أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ لَعِبَ يَانْرَدَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

¹¹²⁴ El-Bejheki 10/215.

1261. Ebu Musa El-Eš'ari prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Onaj koji igra tavlje neposlušan je Allahu i Njegovu Poslaniku."¹¹²⁵

عن عبد الله بن مسعود قال: إياكم وهاتين الكعبتين الموسومتين اللتين ترجران زجرا فإيهما من الميسر.

1262. Abdullah b. Mes'ud je rekao: "Klonite se one dvije istačkane kockice koje su strogo zabranjene, jer su one kocka."¹¹²⁶

عن ابن بريدة عن أبيه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ لَعِبَ بِالرَّدَشِيرِ فَكَأَنَّمَا صَبَغَ يَدَهُ فِي لَحْمٍ يَحْتَرِيهِ وَدَمِهِ.

1263. Ibn Burejde prenosi od svog oca da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko zaigra tavlje, kao da je svoje ruke uprljao svinjskim mesom i krvlju."¹¹²⁷

Ražnjavanje i izgonjenje tavlša i pokvarenjaka

عن نافع أن عبد الله بن عمر كان إذا وجد أحدا من أهله يلعب بالنرد ضربه وكسرها.

1264. Nafia prenosi da je Abdullah b. Omer, kad bi nekoga u svojoj porodici zatekao da igra tavlje, izudarao, a tavlju bi razbio.¹¹²⁸

عن علقمة بن أبي علقمة عن أمه عن عائشة أنه بلغها أن أهل بيت في دارها، كانوا سکانا فيها، عندهم نرد. فأرسلت إليهم: لئن لم تخرجوها لأخرجنكم من داري! وأنكرت ذلك عليهم.

1265. Alkame b. Ebu Alkame prenosi od svoje majke da je Aiša, kad je čula da porodica koja je stanovala u njenoj kući posjeduje tavlju, naredila im: "Ako vi ne izbacite tavlju, ja ću vas!" i ukorila ih zbog toga.¹¹²⁹

¹¹²⁵ Ebu Davud 493, Ibn Madže 3762 i El-Bejheki 10/214.

¹¹²⁶ Ebu Davud 4938, Ahmed 4/397, Malik 2/958 i El-Bejheki 10/214.

¹¹²⁷ Muslim 2260, Malik 2/958 i El-Bejheki 10/216.

¹¹²⁸ El-Bejheki 10/216.

¹¹²⁹ Ibn Ebu Šejbe 5/287.

عن كثر بن جبر قال: خطبنا ابن الزبير فقال: يا أهل مكة، بلغني عن رجال من قريش عبيد تلعبون بها النردشير وكان أعسر. قال الله: ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ...﴾ وإني أحلف بالله لا أوتي برجل لعب بها إلا عاقبته في شعره وبشره، وأعطيت سلبه لمن أتاني به.

1266. Kulsum b. Džebr prenosi: "Ibnu-z-Zubejr – bio je lijevak – obrati nam se riječima: 'O Mekelije, neki su mi ljudi iz plemena Kurayš kazali da igrate igru koja se zove tavla. Allah je rekao: *A uistinu su igrači i kocka...*¹¹³⁰ kunem se Allahom, ako mi bude doveden neko ko je igrao tu igru, kaznit ću ga, a ono što se od njega zaplijeni dat ću onom ko me dovede."

عن حمزة بن عمار قال في الذي يلعب بالنرد قمارا: كالذي يأكل لحم الخنزير، والذي يلعب به قمارا كالذي يغمس يده في دم خنزير، والذي يجلس عندها ينظر إليها كالذي ينظر إلى لحم الخنزير.

1267. Ebu Hurejre je za onoga ko igra tavle s kockanjem rekao: "On je poput onog ko jede svinjsko meso; onaj ko je bude igrao bez kockanja kao da je ruke potopio u svinjsku krv, a ko bude samo sjedio i gledao kocka da gleda u svinjsko meso."¹¹³¹

عن عبد الله بن عمرو بن العاص قال: اللاعب بالفصين قمارا كالذي يأكل لحم الخنزير واللاعب غيره قمارا كالغامس يده في دم خنزير.

1268. Abdullah b. Amr b. El-As je rekao: "Ko se bude kockao sa dragom kamenom isti je kao onaj koji jede svinjsko meso, a ko se bude igrao bez kockanja isti je kao onaj koji je potopio svoje ruke u svinjsku krv."¹¹³²

¹¹³⁰ El-Ma'ide, 90.

¹¹³¹ El-Buhari 5782, Ebu Davud 4862, Ibn Madždže 3982, Ed-Darimi 2/411 i Ahmed 2/115.

¹¹³² Ahmed 2/321 i Et-Taberani u El-Kebiru 11/221.

Vjernik ne smije dopustiti da bude ujedan iz iste rupe dva puta

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ مَرَّتَيْنِ.

1269. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Vjernik ne smije dopustiti da bude ujedan iz iste rupe dva puta."¹¹³³

Gadati noću

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ رَمَانَا بِاللَّيْلِ فَلَيْسَ مِنَّا.

1270. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko nas bude gadao noću, taj nije od nas."¹¹³⁴

عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السَّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا.

1271. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko na nas potegne oružje, taj nije od nas."¹¹³⁵

Kad Allah htjedne nekog usmrtiti u određenoj zemlji, dadne da u njoj ima neku obavezu

عن أبي المليح عن رجل من قومه وكانت له صحبة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ قَبْضَ عَبْدٍ بِأَرْضٍ جَعَلَ لَهُ بِهَا حَاجَةً.

1272. Ebu-l-Melih prenosi od nekog čovjeka iz svog plemena koji je bio ashab da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

¹¹³³ El-Buhari 6133, Muslim 2998 i Ahmed 2/417.

¹¹³⁴ El-Buahri 6660 i Et-Tirmizi 1459.

¹¹³⁵ Muslim 101, El-Hakim 1/102 i Ibn Hibban 14/19.

“Kad Allah htjedne nekog usmrtiti u određenoj zemlji, dadne da u njoj ima neku obavezu.”¹¹³⁶

Obrisati nos o odjeću

عن محمد بن سيرين عن أبي هريرة أنه تمحط في ثوبه ثم قال: بخ بخ. أبو هريرة يتمحط في مكان. رأيته أصرع بين حجرة عائشة والمنبر يقول الناس بحنون وما بي إلا الجوع.

1273. Muhammed b. Sirin prenosi da je Ebu Hurejre obrisao nos o odjeću i rekao: “Izvršno. Ebu Hurejre briše nos o laneno platno! Nekog sam se valjao između Aišine sobe i minbera, ljudi su govorili da sam lud, a ja sam bio samo gladan.”¹¹³⁷

Šejtanova došaptavanja

عن أبي هريرة قالوا: يا رسول الله إنا نجد في أنفسنا شيئا ما نحب أن نتكلم به وأن لنا ما صعد عليه الشمس. قال: أَوْ قَدْ وَجَدْتُمْ ذَلِكَ؟ قالوا: نعم. قال: ذَلِكَ صَرِيحُ الْإِيمَانِ.

1274. Ebu Hurejre prenosi da su ashabi kazali: “Allahov Poslanik ponekad nam se glavama vrzmaju misli koje ne bismo izustili da nam se daje sve što Sunce obasjava.”

— Zar uistinu to osjećate? — upita ih Alejhisselam.

— Da.

— To je čisto vjerovanje.”¹¹³⁸

عن شبر بن حوشب قال: دخلت أنا وخالي على عائشة فقال: إن أجدنا يعرض في صدره ما يكلم به ذهبت آخرته، ولو ظهر لقتل به. قال: فكبرت ثلاثا ثم قالت: سئل رسول

¹¹³⁶ Et-Tirmizi 2147, Ibn Hibban 1/358 i Ebu Ja'la 10/321.

¹¹³⁷ El-Buhari 7324.

¹¹³⁸ Zato što osjetite ogavnost i pokvarenost tih misli i što prežete od tog da ih izgovorite. Muslim 132, Ebu Davud 4721 i Ahmed 3/102.

الله صلى الله عليه وسلم عن ذلك فقال: إِذَا كَانَ ذَلِكَ مِنْ أَحَدِكُمْ فَلْيُكَبِّرْ ثَلَاثًا، فَإِنَّهُ لَنْ يُحِسَّ ذَلِكَ إِلَّا مُؤْمِنًا.

1275. Šehr b. Havšeb kazuje: "Udoh sa daidžom kod Aiše, pa on reče: 'Dešava nam se da nam na um padnu takve misli — kad bismo ih izustili, izgubili bismo ahiret i bili pogubljeni.' — Ona tri puta prouči tekbir i reče: — 'Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, bi upitan o tome, pa reče: Kad vam se takvo nešto desi, tri puta proučite tekbir, jer to može osjetiti samo vjernik.'"1139

عن أنس بن مالك قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَنْ يَبْرَحَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ عَمَّا لَمْ يَكُنْ حَتَّى يَقُولُوا: اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَمَنْ خَلَقَ اللَّهُ.

1276. Enes b. Malik prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ljudi će pitati za stvari koje se nikad nisu ni desile, sve dok se neko ne dosjeti: Allah je stvorio sve, a ko je stvorio Allaha?"1140

Sumnja

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ! فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسُّسُوا وَلَا تَنَافُسُوا وَلَا تَدَّابِرُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ، إِخْوَانًا.

1277. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Čuvajte se sumnje, jer ona je najveća laž. Ne uhodite, ne nadmećite se, ne spletkarite, ne zavidite, ne mrzite se, već budite, o Allahovi robovi, braća."1141

عن أنس قال: بينما النبي صلى الله عليه وسلم مع امرأة من نسائه إذ مر به رجل فدعاه النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يَا فُلَانُ هَذِهِ زَوْجَتِي فُلَانَةَ. قال: من كنت أظن به فلم أكن

1139 El-Buhari 4849, Ebu Davud 4917 i Ahmed 2/287.

1140 El-Buhari 7296, Muslim 136, Ebu Davud 4719 i Ahmed 3/156.

1141 El-Buhari 6066 i Muslim 2563.

عن بك. قال: إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ بَنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ.

1278. Enes kazuje: "Dok je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, bio s jednom od svojih žena, pokraj njih prode neki čovjek. Vjerovjesnik ga, neka je mir i blagoslov na njega, zovnu i reče:

— Ovo je moja žena.

— Ako bih pomislio o bilo kome, ne bih pomislio o tebi — reče čovjek.

— Šejtan, uistinu, kola čovjekovim tijelom poput krvi — odgovori Alejhisselam."¹¹⁴²

عن عبد الله قال: ما يزال المسروق منه يتظن حتى يصير أعظم من السارق.

1279. Abdullah je rekao: "Pokradeni toliko sumnjiči da postane gorod od lopova."¹¹⁴³

عن بلال بن سعد الأشعري أن معاوية كتب إلى أبي الدرداء: اكتب إلي فساق دمشق! فقال: ما لي وفساق دمشق، ومن أين أعرفهم؟! فقال ابنه بلال: أنا أكتبهم، فكتبهم. قال: من أين علمت ما عرفت أنهم فساق إلا وأنت منهم. أبدأ بنفسك. ولم يرسل بأسمائهم.

1280. Bilal b. Sa'd El-Eš'ari¹¹⁴⁴ prenosi da je Muavija napisao Ebu-d-Derdi:

— Popiši mi imena razvratnika iz Damaska.

— Šta ja imam s njima i kako da ih uopće znam? — reče Ebu-d-Derda, pa se javi njegov sin, Bilal:¹¹⁴⁵

— Ja ću ih popisati — što i učini.

— Kako ih ti znaš? Da nisi isti kao i oni, ne bi ih znao. Prvo stavi svoje ime — reče Ebu-d-Derda i ne posla njihova imena.

¹¹⁴² Muslim 2174. U drugoj se predaji spominje da je to bila Safija.

¹¹⁴³ Et-Taberani u *El-Kebiru* 12/266.

¹¹⁴⁴ Bio je pouzdan prenosilac, učevan, pobožan i čestit čovjek. U Šamu je bio ono što je Hasan El-Basri bio u Basri. Svaki je dan klanjao hiljadu rekata. Umro je za vrijeme vladavine Hišama.

¹¹⁴⁵ Bio je kadija u Damasku za vrijeme Jezida, pa sve dok na vlast nije došao Abdulmelik. Umro je 93. h. god.

Kada sluškinja ili žena briju svoga muža

عن عبد العزيز بن قيس قال: دخلت على عبد الله بن عمر وجارية تحلق الشعر وقال: النورة ترق الجلد.

1281. Adulaziz b. Kajs prenosi od svog oca: "Kada sam ušao kod Abdullaha b. Omera, zatekoh ga kako mu sluškinja brije kosu.

— Nura¹¹⁴⁶ listi kožu — dobaci Ibn Omer."¹¹⁴⁷

Uklanjanje dlačica ispod pazuha

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: الْفِطْرَةُ خَمْسٌ: الْخِتَانُ وَالْأَسْتِحْدَادُ وَتَنْفُ الْإِبْطِ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ.

1282. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Čovjekova priroda uključuje pet stvari: sunećenje, otklanjanje stidnih dlačica, odstranjivanje dlačica ispod pazuha, potkraćivanje brkova i obrezivanje noktiju."¹¹⁴⁸

Pijetet

عن أبي الطفيل قال: رأيت النبي صلى الله عليه وسلم يقسم لحما با لجعرانة و أنا يومئذ غلام أحمل عضو البعير. فأتته امرأته فبسط لها رداءه. قلت: من هذا؟ قيل: هذا أمه التي أرضعته.

1283. Ebu-t-Tufejl kazuje: "Vidio sam Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kad je na El-Dži'rrani dijelio meso. Tada sam bio dječak i nosio sam devine kosti. Kad mu je došla neka žena, on joj prostre svoj ogrtač. 'Ko je ova?', upitah, pa mi neko odgovori da mu je to pomajka koja ga je dojila."¹¹⁴⁹

¹¹⁴⁶ Smjesa napravljena od kreča, arsena i drugih sastojaka koja se koristila za otklanjanje dlaka.

¹¹⁴⁷ En-Nesai 8/128.

¹¹⁴⁸ El-Buhari 5891 i Muslim 257.

¹¹⁴⁹ Ebu Davud 5144.

Poznanstvo

عن المغيرة بن شعبة قال رجل: أصلح الله الأمير، إن آذنتك يعرف رجالا فيؤثرهم بإذن. قال: عذره الله، إن المعرفة لتتفع عند الكلب العقور وعند الجمل الصئول.

1284. El-Mugire b. Šu'be prenosi da mu je neki čovjek rekao:

— Da Allah učini vladara boljim. Tvoji tjelohranitelji proturaju svoje poznanike.

— Allah mu oprostio. Poznanstvo koristi i kod zvijeri i kod deva bijesnih — odgovori El-Mugire.

Igranje djece je dozvoljeno

عن إبراهيم قال: كان أصحابنا يرخصون لنا في اللعب كلها غير الكلاب. قال أبو عبد الله: يعني للصبيان.

1285. Ibrahim priča: "Stariji ljudi dozvoljavali su nam da se igramo sa svačim, osim pasa." Ebu Abdullah kaže: "Misli se na djecu."¹¹⁵⁰

عن أبي عقبة قال: مررت مع ابن عمر مرة بالطريق فمر بغلمة من الحبش فرآهم يلعبون فخرج درهمين فأعطاهم.

1286. Ebu Akabe prenosi da je prošao s Ibn Omerom pored abesinske djece koja su se igrala na putu, pa im dade dva dirhema.¹¹⁵¹

عن عائشة أن النبي صلى الله عليه وسلم كان يُسَرِّبُ إلي صواحي يلعبن باللعب، البنات صغير.

1287. Aiša prenosi da joj je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov njega, slao njene vršnjakinje – male curice – da se igraju s njom.¹¹⁵²

¹¹⁵⁰ En-Nesai II *Es-Sunenu-l-kubra* 8949.

¹¹⁵¹ Ebu Davud 4940 i Ibn Madždže 3765.

¹¹⁵² El-Buhari 6130, Muslim 2440 i Ibn Ebu Sejbe 41263.

Klanje golubova

عن أبي هريرة قال: رأى رسول الله صلى الله عليه وسلم رجلاً يتبع حمامة قال: شَيْطَانٌ يَتَّبِعُ شَيْطَانَةً.

1288. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, vidio nekog čovjeka kako ide za golubicom, pa reče: "Šejtan prati šejtanicu."¹¹⁵³

عن الحسن قال: كان عثمان لا يخطب جمعة إلا أمر بقتل الكلاب وذبح الحمام.

1289. El-Hasan prenosi da je Osman na svakoj hutbi naredivao da se ubijaju psi i kolju golubovi.¹¹⁵⁴

عن الحسن قال: سمعت عثمان يأمر في خطبته بقتل الكلاب وذبح الحمام.

1290. El-Hasan kazuje: "Čuo sam Osmana kako u hutbi naređuje da se ubijaju psi i kolju golubovi."

Svako treba sam rješavati svoje poslove

عن زيد بن ثابت أن عمر بن الخطاب جاءه يستأذن عليه يوماً، فأذن له، ورأسه في يد جارية له ترجله، فترع رأسه فقال له عمر: دعها ترجلك. فقال: يا أمير المؤمنين، لو أرسلت إلي جئتك. فقال عمر: إنما الحاجة لي.

1291. Zejd b. Sabit prenosi da mu je jednog dana na vrata pokucao Omer b. El-Hattab. Glava mu je bila u rukama njegove sluškinje koja ga je češljala, pa kad Omer ude, on se trgnu iz njenih ruka.

— Neka te češlja — reče Omer.

— Poglavaru vjernika, da si zatražio, ja bih tebi došao.

— Meni nešto treba.

¹¹⁵³ Ebu Davud 4940, Ibn Madždže 3765 i Ahmed 1/72.

¹¹⁵⁴ Ed-Darekutni 4/93 i El-Bejheki 6/247.

Rako pljuvati kad si u društvu

عن أبي هريرة قال: إذا تنخع بين يدي القوم فليوار بكفيه حتى تقع نخاعته إلى الأرض، ورد صام فليدهن لا يرى عليه أثر الصوم.

1292. Ebu Hurejre je rekao: "Ako si u društvu i hoćeš pljunuti, sakri rukom dok pljuvačka ne padne na zemlju, a ako postiš, onda se nauli kako se ne bi poznali tragovi posta."

Ne obraćati se samo jednome kada si u društvu

عن حبيب بن أبي ثابت قال: كانوا يحبون إذا حدث الرجل أن لا يقبل على الرجل الواحد ولكن ليعمهم.

1293. Habib b. Ebu Sabit prenosi: "Voljeli su da kad neko priča, da se ne okreće samo jednoj osobi, već svima."

Bespotrebni pogledi

عن ابن أبي الهذيل قال: عاد عبد الله رجلا ومعه رجل من أصحابه، فلما دخل الدار جعل يحبه ينظر، فقال له عبد الله: والله لو تفقأت عيناك كان خيرا لك.

1294. Ibn Ebu-l-Huzejl kazuje: "Abdullah je s jednim prijateljem otišao u posjetu nekom čovjeku. Kad udoše u kuću, prijatelj mu stade razgledati, a Abdullah mu reče: 'Tako mi Allaha, bolje ti je da izgubiš vid.'"

عن نافع أن نفرا من أهل العراق دخلوا على ابن عمر فرأوا على خادم لهم طوقا من ذهب، فمتر بعضهم إلى بعض، فقال: ما أظنكم للشر!

1295. Nafia prenosi da je jedna grupica Iračana došla kod Ibn Omera. Kad na njihovoj sluškinji ugledaše zlatnu ogrlicu, stadoše se zgledati pa Ibn Omer reče: "Pronicljivi ste kad je zlo u pitanju!"

Bespotrebni govor

عن أبي هريرة قال: لا خير في فضول الكلام.

1296. Ebu Hurejre je rekao: "Nema dobra u bespotrebnom govoru."

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: شَرَّ أُمَّتِي التَّرَثَاوُونَ، الْمُتَشَدِّقُونَ الْمُتَفَيِّهُونَ. وخيار أمتي أحاسنهم أخلاقاً.

1297. Ebu Hurejre prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Najgori u mom ummetu jesu brbljivci, drznici i osori, a najbolji su oni koji imaju najljepše ponašanje."¹¹⁵⁵

Dvoličnjaštvo

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: مِنْ شَرِّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهَيْنِ؛ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهِهِ وَهَؤُلَاءِ بِوَجْهِهِ.

1298. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Jedna od najgorih sorti ljudi jesu dvoličnjaci; jednima pokazuju jednu, a drugima drugu stranu lica."¹¹⁵⁶

Griješ dvoličnjaštva

عن عمار بن ياسر قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: مَنْ كَانَ ذَا وَجْهَيْنِ فِي الدُّنْيَا كَانَ لَهُ لِسَانَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ نَارٍ. فمر رجل كان ضخماً قال: هَذَا مِنْهُمْ.

1299. Ammar b. Jasir prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ko na ovom svijetu bude dvoličan, na Sudnjem danu imat će dva jezika od vatre." Uto prode neki krupan čovjek, pa

¹¹⁵⁵ Et-Tirmizi 2018, Ed-Darimi 1/167, Ibn Hibban 13/68, El-Bejheki 10/246 i Ebu Ja'la 3/193.

¹¹⁵⁶ El-Buhari 6058, Muslim 2526 i Et-Tirmizi 1996.

Alejhisselam reče: "On je takav."¹¹⁵⁷

Najgori su ljudi oni čijeg se zla drugi čuvaju

عن عائشة قالت: استأذن رجل على النبي صلى الله عليه وسلم فقال: ائذِنُوا لَهُ، بِئْسَ أَخُو عَشِيرَةٍ! فلما دخل أَلان له الكلام فقلت: يا رسول الله قلت الذي قلت ثم أَلنت الكلام؟ قال: أي عائشة، إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ أَوْ وَدَعَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ.

1300. Aiša prenosi da je neki čovjek zatražio dopuštenje da ude kod Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega:

— Dopustite mu. Loš je on čovjek — reče Alejhisselam. Ali kad uđe, Alejhisselam je s njim blago razgovarao.

— Allahov Poslaniče, ono si rekao, pa si onda s njim blago razgovarao?

— Aiša, najgori su ljudi oni koje ljudi izbjegavaju zbog njihovog zla — odgovori Alejhisselam.¹¹⁵⁸

Stid

عن عمران بن حصين قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: الْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِخَيْرٍ. فقال سحر بن كعب مكتوب في الحكمة: إن من الحياء وقارا، إن من الحياء سكينه. فقال له عمران: أحدثك عن رسول الله وتحدثني عن صحيفتك.

1301. Imran b. Husajn prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao:

— Stid donosi samo dobro.

— U *Mudrosti* je zapisano: "Stid daje dostojanstvo, stid nosi smiraj" — reče Bušejr b. Ka'b.

— Ja ti prenosim riječi Allahovog Poslanika, a ti meni čitaš iz svojih svezaka - reče Imran b. Husajn.¹¹⁵⁹

¹¹⁵⁷ Ebu Davud 4873.

¹¹⁵⁸ El-Buhari 6131 i Muslim 2591.

¹¹⁵⁹ El-Buhari 6117 i Muslim 37.

عن ابن عمر قال: إن الحياء والإيمان قرنا جميعا فإذا رفع أحدهما رفع الآخر.

1302. Ibn Omer je rekao: "Stid i vjerovanje spojeni su zajedno. Kad bude uzdignuto jedno, uzdignut će se i drugo."¹¹⁶⁰

Grubost

عن أبي بكرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ وَالْإِيمَانُ فِي الْجَنَّةِ وَالْبَذَاءُ مِنَ الْجَفَاءِ وَالْجَفَاءُ فِي النَّارِ.

1303. Ebu Bekr prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Stid je od vjerovanja, a vjerovanje vodi u Džennet, dok je vulgarnost od grubosti, a grubost vodi u Vatru."¹¹⁶¹

عن محمد بن علي – ابن الحنفية – عن أبيه قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم ضخماً الرأس عظيم العينين إذا مشى تكفأ كأنما يمشي في صعد إذا التفت التفت جميعاً.

1304. Muhammed b. Ali – Ibnu-l-Hanefije – prenosi od svog oca da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, imao veliku glavu i krupne oči. Hodao bi tako čvrsto i žurno kao da se penje uzbrdo i okretao bi se čitavim tijelom.¹¹⁶²

Ako se ne stidiš, radi šta hoćeš

عن أبي مسعود قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ الْأَوَّلَى: إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ.

1305. Ebu Mes'ud prenosi da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Ono što su ljudi zapamtili od prijašnjeg vjerovjesništva jeste: ako se ne stidiš, radi šta hoćeš."¹¹⁶³

¹¹⁶⁰ Ahmed 1/89.

¹¹⁶¹ Et-Tirmizi 2009, Ibn Madždže 4184 i Ahmed 4/121.

¹¹⁶² Ahmed 2/236.

¹¹⁶³ El-Buhari 6120.

Ljutnja

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرْعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ تُذِي بِمَلِكُ نَفْسُهُ عِنْدَ الْغَضَبِ.

1306. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao: "Nije jak onaj koji druge nadjača, već onaj koji se suzdrži u ljutnji."¹¹⁶⁴

عن ابن عمر قال: ما من جُرْعَةٍ أعظم عند الله أجرا من جرعة غيظ كظمها عبد ابتغاء وجه الله.

1307. Ibn Omer je rekao: "Allah će najviše nagaditi kada se čovjek radi Allaha, suzdrži u ljutnji."¹¹⁶⁵

Šta se kaže u ljutnji

عن سليمان بن صرد قال: استب رجلان عند النبي صلى الله عليه وسلم فجعل أحدهما يعضب ويحمر وجهه، فنظر إليه النبي صلى الله عليه وسلم فقال: إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَمَهَبَ هَذَا عَنْهُ؛ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. فقام رجل إلى ذلك الرجل فقال: تدري ما قل؟ قال: قل: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. فقال الرجل: أجمونا تراني؟

1308. Sulejman b. Suređ kazuje: "Dvojica se ljudi u prisustvu Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, tako žestoko posvadaše, da se jedan od bijesa zajapurio.

— Znam riječi s kojima bi ga ovo prošlo — reče Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega — Utječem se Allahu od prokletog šejtana.

Jedan čovjek ustade, ode do njega i reče mu:

— Znaš li šta je rekao? Rekao ti je da kažeš: 'Utječem se Allahu od prokletog šejtana.'

— Smatraš me ludim?! — reče čovjek.¹¹⁶⁶

¹¹⁶⁴ El-Buhari 6114 i Muslim 2609.

¹¹⁶⁵ Ibn Mađždže 4189.

¹¹⁶⁶ El-Buhari 6115, Muslim 2610 i Ahmed 1/283.

عن سليمان بن صرد قال: كنت جالسا مع النبي صلى الله عليه وسلم ورجلان يستبان فأحدهما أحمر وجهه وانتفخت أوداجه، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ. فقالوا له: إن النبي صلى الله عليه وسلم قال: تَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. قال: وهل بي من جنون؟

1309. Sulejman b. Sured kazuje: "Sjedio sam s Vjerovjesnikom, neka je mir i blagoslov na njega, kada se dvojica tako žestoko posvađale da se jedan zacrvenio i vratne mu se žile napeše.

— Znam riječi s kojima bi ga prošlo ovo što osjeća.

Oni mu preneseše da je Vjerovjesnik, neka je mir i blagoslov na njega, rekao da zatraži kod Allaha utočište od prokletog šejtana, a on reče:

— Zar sam ja lud?!"

U ljutnji treba šutjeti

عن ابن عباس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: عَلمُوا وَيَسْرُوا، عَلمُوا وَيَسْرُوا - ثلاث مرات - وَإِذَا غَضِبْتَ فَاسْكُتْ - مرتين.

1310. Ibn Abbas prenosi da je Allahov Poslanik, neka je mir i blagoslov na njega, tri puta rekao: "Podučavajte i olakšavajte, podučavajte i olakšavajte." Pa onda dva puta dodade: "I kada se naljutiš, šuti."

Voljeti s mjerom

عن علي أنه قال لابن الكواء: هل تدري ما قال الأول؟ أحب حبيبك هونا ما، عسى أن يكون بغيضك يوما ما، وأبغض بغيضك هونا ما، عسى أن يكون حبيبك يوما ما.

1311. Alija je rekao Ibnu-l-Kevvau: "Znaš li šta su stari rekli? Kad voliš, voli polahko, jer možda ti voljeni jednog dana postane dušmanin. I kad mrziš, mrzi polahko, jer možda ti omraženi jednog dana postane drag."¹¹⁶⁷

¹¹⁶⁷ Ibn Ebu Šejbe 7/260.

Ne priželjkivati tuđu propast zbog mržnje

عن أسلم عن عمر بن الخطاب قال: لا يكن حبك كلفاً ولا بغضك تلفاً. فقلت: كيف ذلك؟ قال: إذا أحببت كلفت كلف الصبي، وإذا أبغضت أحببت لصاحبك التلف.

1312. Eslem prenosi da je Omer b. El-Hattab rekao:

- Neka ti ljubav ne bude strastvena ni mržnja osora.
- Kako to? — upitah.
- Kad voliš, da voliš kao dijete, a kad mrziš, da priželjkuješ drugom propast — odgovori Omer.

Biografija imama El-Buharija

Njegovo pravo ime je Muhammed b. Ismail b. Ibrahim b. El-Mugire El-Džu'fi El-Buhari, Ebu Abdullah.

Rodio se u petak, nakon džuma-namaza, 13. ševvala 194. h. god., u Buhari, poznatom uzbekistanskom gradu.

Hadis je počeo slušati još 205. h. g. u rodnome mjestu, pred tamošnjom ulemom.

El-Buhari 210. h. god. putuje s majkom i bratom na hadždž u Mekku i tamo ostaje kako bi izučavao hadis. Poslije putuje u ondašnje poznate naučne centre islamskoga svijeta, kao što su Horosan, Šam, Egipat i Irak. U Bagdadu je boravio više puta. Hadise je zapisivao od više od hiljadu i osamdeset osoba. Učio je pred najvećim stručnjacima toga vremena, kao što su Sulejman b. Harb, Kutejbe b. Seid, Ali b. El-Medini, Jahja b. Mein, Ahmed b. Hanbel, Ishak b. Rahujeh i mnogi drugi.

Pored *Sahiha*, napisao je i druga značajna djela, kao što su:

1. *Et- Tarihu-l-kebir* (Velika knjiga o historiji)
2. *Ed-Duafaus-sagir* (Slabi prenosioci hadisa)
3. *Halku ef'ali-l-ibadi* (Stvaranje ljudskih djela)
4. *Kitabu-l-hibbe* (Knjiga o daru)
5. *Kitabu-l-ešribe* (Knjiga o pićima)
6. *Kitabu-l-akideti wet-tewhid* (Knjiga o akaidu i tevhidu)
7. *Džuz'u ref'l-jedejn* (Traktat o podizanju ruku)
8. *Esamis-sahabe* (Imena ashaba)
9. *El-Edebül-mufred* (Izdvojeni edeb) i mnoga druga.

Umro je noć prije Ramazanskog bajrama, a ukopan je prvog dana Bajrama, poslije podne-namaza, 256. h. god. u gradu Hartenek, u pokrajini Semerkand.

Recenzija

Bismillahirrahmanirrahim

Hvala Uzvišenom Allahu koji nam je poslao Kur'an preko Svoga najodabranijeg poslanika Muhammeda, s.a.v.s., čije je ponašanje bilo primjenjivanje kur'nskih propisa koje je potrajalo dvadeset i tri godine. Tu njegovu praksu i sve ono što je on, s.a.v.s., govorio i radio od njega zapamtiše i preuzeše ashabi, r.a., i to pomno prenesoše narednim generacijama.

Od onoga što su ashabi prenijeli tabi'inima a oni opet onima poslije njih počеше učenjaci u hadisu pisati hadiske zbirke raznih tematika i različitih načina redosljeda tih hadisa i predaja. Tako nastade knjige koje između ostalog govore o temeljima vjere, ibadetima, odnosima među ljudima, vrijednosti pojedinih dijela i tome slično.

Svakako da je tematika edeba/odgoja i ahlaka imala svoje zapaženo mjesto u svim tim djelima, obzirom da se ona smatra jednom od temeljnih grana poslaničke upute, uzimajući u obzir da je Muhammed, s.a.v.s., poslan da upotpuni lijepo i moralno ponašanje kod svojih sljedbenika.

Najpoznatije djelo imama Buharije njegov Sahih koji je, hvala Allahu, većim dijelom dostupan našim čitaocima. U njemu je on uvrstio poglavlje od edebu/ponašanju kao 78. poglavlje. Međutim, Buharija se nije zadovoljio time pa je napisao posebno djelo koje je posvetio samo ovoj tematici a to je ova knjiga koju imate u rukama i nazvao ju je "El-Edebul-mufred" želeći time ukazati na važnost odgoja kod muslimana.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: "Najbolja generacija je moja generacija, a zatim oni poslije njih (tabi'ini) a zatim oni poslije njih (etba'utabi'ini)..." Buharija, kao najveći i najpoznatiji autoritet u hadiskoj znanosti, je imao priliku da se sretne sa ovom posljednjom generacijom koju je Poslanik, s.a.v.s., posebno pohvalio. Ibn Hadžer kaže da su posljednji etba'utabi'ini (generacija nakon tabi'ina) živjeli do 220. h. god., a to je vrijeme kada je Buharija već uveliko slušao i sakupljao hadise.

Nema sumnje da je ova knjiga jedno od najpoznatijih dijela koje govori o vjerskom ponašanju i islamskom moralu i odgoju, a posebna vrijednost je u tome što ju je pisao najveći autoritet u hadiskoj nauci.

Pored Poslanikovih, s.a.v.s., izreka ovdje se vrlo često spominju izreke pojedinih ashaba i tabi'ina koje Imam Buharija citira. To ne treba da zbunjuje niti zabrinjava cijenjene čitaoce obzirom da Imam Buharija kaže: "Ja nikada ne navodim izreku nijednog od ashaba niti tabi'ina a da ta njegova izreka nema osnovu i temelj u Kur'anu ili u Poslanikovom hadisu."

Obzirom da se čovječanstvo danas podobro odmaklo od smjernica njihovog stvoritelja Allaha, dž.š., i zapalo u moralnu krizu čime prijeti svojoj propasti, jedini izlaz i spas ljudi na zemaljskoj kugli je u povratku okvirima vjere i moralnog ponašanja, a najbolji način za to je slijedenje Muhammedovih, s.a.v.s., uputa.

Ova knjiga je najbolji i najjednostavniji način upoznavanja vjerskog moralnog ponašanja i islamskog bontona i trebala bi biti sastavni dio biblioteke svake porodice koja želi dobro svojim članovima. Svojim lahkim i pristupačnim stilom dostupna je svim uzrastima i svima onima koji žele da se na Sudnjem danu sretnu sa svojim poslanikom Muhammedom, s.a.v.s., i da ih on prepozna kao svoje prave sljedbenike. Stoga je toplo preporučujem svim čitaocima i molim Svemogućeg Allaha da nagradi najljepšom nagradom sve one koji su pomogli oko njenog prevodenja i izdavanja.

Neizostavne su čestitke i priznanje njenom vrlo uspješnom prevodiocu hfz. Arminu Abazi, koji je ovu knjigu vrlo lijepo pretočio na bosanski jezik, kao i izdavaču na vrlo uspješnom izboru djela čije pojavljivanje naši dragi čitaoci s nestrpljenjem očekuju.

Bihać, 16. 08. 2009.

Fuad Sedić

Sadržaj

Riječ izdavača.....	5
Uvod.....	7
Svakom čovjeku naredili smo da se lijepo ophodi prema svojim roditeljima.....	11
Poslušnost prema majci	11
Poslušnost prema ocu	12
Poslušnost roditeljima, čak i ako su nepravedni	13
Blaga riječ roditelju	14
Može li se dijete odužiti svom roditelju.....	15
Neposlušnost prema roditeljima	17
Allahovo prokletstvo je na onoga ko proklinje svoje roditelje	18
Biti poslušan roditeljima sve dok se ne čini grijeh.....	18
Ko doživi starost svojih roditelja, pa ne zaradi Džennet.....	20
Ko bude pazio roditelje Allah će mu produžiti život	20
Ne može se tražiti oprost za oca višebošca.....	20
Poslušnost roditelju višebošcu	21
Psovanje roditelja	23
Kazna za neposlušnost prema roditeljima	24
Roditeljska suza.....	24
Roditeljska dova.....	25
Pozivanje majke kršćanke u Islam	27
Dobročinstvo roditeljima i nakon smrti	27
Očuvanje dobrih odnosa s očevim prijateljima	29
Ne prekidaj prijateljstvo s očevim prijateljima da ti se svjetlo ne utrne	30
Prijateljstvo se nasljeđuje	30
Sin neće zvati oca po imenu, neće sjedati prije njega i ići ispred njega	31

Da li će sin zvati oca po nadimku	31
Čuvanje rodbinskih veza je obaveza	31
Održavanje rodbinskih veza	32
Vrijednost održavanja rodbinskih veza	34
Čuvanje rodbinskih veza produžava život	35
Ko bude čuvao rodbinske veze zavoljet će ga njegova porodica.....	36
Dobročinstvo prema rodbini.....	36
Allahova milost ne spušta se na grupu ako među njima ima neko ko ne održava rodbinske veze	37
Grijech onog ko kida rodbinske veze	38
Kakva je kazna na ovome svijetu za onog ko kida rodbinske veze ..	39
Ko održava rodbinske veze	39
Održavanje rodbinskih veza s nepravednom rodbinom	39
Da li će čovjek biti nagrađen za čuvanje rodbinskih veza prije primanja islama.....	40
Održavanje rodbinskih veza s višebošcem i darivanje poklona.....	40
Izučavanje rodoslovlja radi poznavanja rodbine	41
Da li će rob kazati: "Ja sam od toga i toga"	42
Robovi su od naroda u čijem su posjedu.....	42
Ko odgoji dvije ili jednu kćerku.....	43
Ko odgoji tri sestre	44
Vrijednost onog ko se skrbi za vraćenu kćerku	44
Željati smrt vlastite kćeri.....	45
Dijete čovjeka podstiče na škrtost i strah.....	45
Nošenje djeteta na vratu	46
Dijete je izvor radosti	46
Učiti za nekoga dovu da mu Allah poveća imetak i potomstvo	48
Majke su milostive.....	48
Ljubljenje djece	49
Kodeks ponašanja oca prema djetetu	50
Dobročinstvo oca prema svome djetetu	50
Samo milostivi zaslužuju Božiju milost.....	51

Milosti ima stotinu vrsta.....	52
Vasijet o komšiji	52
Pravo komšije.....	53
Početi od komšije	53
Dati najbližem komšiji	54
Ko se smatra komšijom	54
Ko komšiji zatvori svoja vrata.....	55
Biti sit, a komšija gladan.....	55
Podijeliti hranu s komšijama	56
Najbolji komšija	56
Dobar komšija	57
Loš komšija	57
Ne uznemiravati komšiju	57
Papak za poklon nije znak omalovažavanja	59
Komšijina tužba	60
Ko svojim uznemiravanjem natjera komšiju da napusti stan.....	62
Komšija Židov	62
Plemenitost	63
Dobročinstvo prema dobrom i lošem	63
Skrb o siročetu.....	64
Skrb za vlastito siroče.....	64
Skrb za siroče svojih roditelja.....	64
Najbolja kuća je ona u kojoj se brine o siročetu.....	65
Skrbi se o siročetu kao brižan otac.....	66
Nagrada za ženu koja se ne uda, već se posveti svome djetetu.....	67
Odgoj siročeta	67
Nagrada onom kome umre dijete.....	68
Kome umre nedonošče.....	71
Lijepo ophođenje prema robovima	72
Ugnjetavanje robova	73
Prodati slugu beduinima	74
Oprostiti robu	75

Kad rob ukrade	76
Kada sluga pogriješi	76
Žigosanje sluga	77
Pravednost prema slugi	77
Odgoj sluge	77
Ne kaži: "Allah mu unakazio lice!"	78
Ne udarati u lice	78
Ko ošamari roba neka ga bezuvjetno oslobodi	79
Robovo pravo na osvetu	81
Odjenite ih istom odjećom koju i vi nosite	83
Vrijeđanje robova	84
Pomaganje slugi	84
Od roba se neće tražiti da radi ono što ne može	85
Izdržavanje roba i sluge je sadaka	86
Ko mrzi jesti sa svojim slugom	87
Hraniti roba istom hranom koju i sam jede	87
Hoće li sluga sjediti zajedno s gazdom za sofrom	87
Vjernost roba prema svome vlasniku	88
Rob je pastir	90
Željati biti rob	90
Nije dozvoljeno kazati: "Moj rob"	91
Da li rob smije kazati: "Moj gazda"?	91
Čovjek je pastir u svojoj porodici	92
I žena je pastir	93
Dobro dobrim vrati	93
I dovom se može zahvaliti	94
Ko nije zahvalan ljudima	94
Pomaganje svome bratu muslimanu	95
Dobročinitelji na ovome svijetu su dobročinitelji i na onome svijetu	95
Svako dobro djelo je sadaka	97
Otklanjanje prepreka s puta	98

Lijepa riječ	99
Odlazak u bašču i nošenje namirnica u zembilju.....	100
Odlazak u vrt.....	102
Musliman je ogledalo svome bratu	103
Koja vrsta igre i zezanja nije dozvoljena	103
Upućivanje na dobro	104
Opraštanje ljudima	104
Dobrodušnost prema drugima	106
Osmijeh	107
Smijeh.....	108
Alejhisselam se okretao čitavim tijelom.....	109
Ko se posavjetuje siguran je.....	110
Savjetovanje	111
Grieh je pogrešno savjetovati.....	111
Meduljudska ljubav	111
Prijateljstvo	112
Šaljenje.....	112
Šaljenje s djecom.....	114
Lijepo ćudorede.....	115
Darežljivost	116
Pohlepa	118
Lijepo ćudorede uz razumijevanje vjere	119
Škrtost	123
Dobar imetak kod dobrog čovjeka	124
Ko se probudi spokojan	125
Dobrodušnost.....	125
Dužnost je pomoći nesretniku	126
Moliti Allaha za lijep ahlak.....	128
Vjernik ne vrijeđa.....	128
Proklinjanje.....	130
Ko prokune svoga roba, pa ga onda oslobodi.....	131
Zazivati Allahovo prokletstvo, srdžbu i vatru	131

Proklinjanje nevjernika.....	131
Prenošenje tuđih riječi.....	132
Ko čuje ružnu riječ, pa je prenese.....	133
Razotkrivanje tuđih mahana	133
Hvaljenje.....	135
Dozvoljeno je pohvaliti nekog za koga smo sigurni.....	136
Bacanje zemlje u lice onih koji hvale.....	137
Hvalospjevi	138
Nagrađivanje pjesnika ako se bojimo njegove pakosti	139
Nemoj častiti gosta onim čime ćeš ga dovesti u nezgodan položaj.....	139
Posjećivanje.....	139
Ko ode u posjetu i tu objедуje	140
Vrijednost posjećivanja	142
Čovjek će biti s onim koga voli	142
Vrijednost starijih	143
Poštivanje starijih	144
Stariji će početi s govorom i pitanjima	144
Da li je dozvoljeno mlađem da priča ako stariji šuti	145
Glava kuće će biti najstariji.....	146
Allahov je Poslanik, neka je mir na njega, davao plod najmlađem djetetu koje se nalazilo u njegovoj blizini	147
Milost prema djeci	147
Grljenje djece	147
Ljubljenje djevojčice	148
Milovanje djeteta po glavi.....	148
Kazati djetetu: "moj sine"	149
Smiluj se onima na Zemlji	150
Biti milostiv prema svojoj porodici	150
Biti milostiv prema životinjama.....	151
Uzimanje ptičijih jaja	152
Stavljanje ptica u kavez.....	152

Prenošenje dobrih riječi	155
Laž nikad nije dobra	155
Onaj ko trpi uvrede ljudi	156
Podnošenje uvreda	156
Izmirivanje muslimana	157
Slagati čovjeku koji ti vjeruje.....	158
Ne iznevjeri dato obećanje	158
Vrijeđanje soja	158
Ljubav prema svome narodu	159
Ne govoriti s čovjekom.....	159
Ne govoriti s muslimanom.....	161
Ne govoriti sa svojim bratom muslimanom čitavu godinu	163
Svadljivci	163
Dovoljan je selam da se pomire dvojica muslimana	166
Mržnja.....	164
Nesloga među djecom	166
Ko posavjetuje svoga brata muslimana, iako nije od njega tražio savjet	166
Treba se kloniti loših osobina.....	167
O spletkarenju i varanju	167
Psovanje.....	168
Napojiti nekoga vodom	169
Griješ se piše onome ko je prvi počeo psovku.....	169
Oni koji se međusobno psuju poput šejtana su; svašta govore i lažu	170
Griješ je psovati muslimana	171
Ne obraćati se direktno drugima	173
Ko drugom kaže da je munafik.....	174
Ko svom bratu kaže da je nevjernik.....	175
Likovanje neprijatelja.....	176
Rasipništvo	176
Rasipnici.....	177

Obnova stanova.....	177
Ulaganje u izgradnju.....	177
Kada čovjek bude radio sa svojim radnicima.....	178
Nadmetanje u izgradnji	178
Baviti se izgradnjom	179
Prostran dom	180
Ko izgradi sprat	181
Izrađivanje dekora na građevinama	181
8lagost.....	182
Umjerenost u životu	185
Šta se daje vjerniku za blagost	185
Širenje pouzdanja	186
Grubost	186
Stjecanje imetka	188
Dova obespravljenog.....	188
Vjernik treba moliti Allaha za nafaku zbog ajeta: I opskrbi nas, jer Ti najljepšu opskrbu daješ.....	189
Nepravda je tmina.....	189
Iskup bolesnika	193
Posjećivanje bolesnika noću	195
Bolesniku će se pisati dobra djela koja je radio dok je bio zdrav	197
Da li se bolesnikove riječi "bolestan sam" smatraju jadikovanjem?	200
Obilazak onesviješćenog	201
Obilazak djece	202
Poglavlje	203
Obilazak beduina	203
Obilazak bolesnika	204
Moliti Allaha da podari bolesniku ozdravljenje	206
Nagrada za obilazak bolesnika	207
Razgovor bolesnika i posjetioca	207
Namaz kod bolesnika.....	208

Obilazak mušrika	208
Šta se kaže bolesniku	209
Šta će bolesnik odgovoriti.....	210
Obilazak grješnika	211
Obilazak ženā bolesnog čovjeka	211
Ko je mrzio da posjetilac razgleda po kući.....	211
Obilazak onog ko ima upalu oka	212
Gdje će sjesti onaj koji dode u posjetu bolesniku	213
Koji su čovjekovi kućni poslovi.....	214
Kada neko zavoli svoga brata, neka mu to kaže	215
Ne raspravljaj se s onim koga voliš niti se o njemu raspituj.....	216
Razum je u srcu	216
Oholost.....	217
Osveta.....	221
Solidarnost u oskudici	222
Iskustva	223
Ko u ime Allaha nahrani svoga brata.....	224
Neznabožačko savezništvo.....	224
Bratimljenje	224
Nema potrebe za obnavljanjem savezništva u islamu	225
Izlagati se prvim kapima kiše	225
U sitnoj stoci je berićet	226
Deve su ponos njihovim vlasnicima.....	227
Život u pustinji	228
Život na selima	228
Odlazak u pustinju na izvor	229
Čuvanje tajne i druženje s drugim ljudima kako bi upoznao njihovu čud.....	229
O obazrivosti	230
O obazrivosti	231
Nepravda	233
Prihvatanje darova	235

Odbijanje poklona zbog ljutnje	235
Stid	236
Šta se uči ujutro	238
Uputiti dovu za nekog drugog	239
Iskrena dova	239
Neka se odlučno moli jer Allaha niko ne može prisiliti	240
Podizanje ruku prilikom učenja dove	241
Najbolji istigfar	244
Dova za brata u odsutnosti	246
Poglavlje	248
Blagosiljanje Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega	251
Ko ne donese salavat na Vjerovjesnika, neka je mir i blagoslov na njega, kada se u njegovom prisustvu spomene Vjerovjesnikovo ime	253
Proklinjanje onog ko ti je učinio nepravdu	255
Moliti za dug život	256
Vjerniku će se dove uslišavati sve dok ne počne požurivati	257
Moliti Allaha da te zaštiti od lijenosti	258
Allah se ljuti na onoga ko Ga ne moli	258
Upućivanje dove prilikom formiranja borbenog reda na Allahovom putu	259
Vjerovjesnikove dove	259
Dova prilikom padanja kiše	266
Dova za smrt	267
Vjerovjesnikove dove	267
Dova protiv potištenosti	273
Dova za istiharu	274
Dova koja se uči ako se osjeti strah pred vladarom	277
Nagrada za onog koji bude molio Allaha	278
Vrijednost dove	279
Dova koja se uči kada puše vjetar	280
Ne psujte vjetar	281
Dova koja se uči prilikom sijevanja munja	281

Dova koja se uči kad se čuje grmljavina.....	282
Moliti Allaha za zdravlje	282
Nije lijepo tražiti iskušenje	284
Traženje zaštite od teških iskušenja.....	285
Ponavljanje riječi onog koga koriš	285
Poglavlje	286
Ogovaranje: I ne ogovarajte jedni druge.....	287
Ogovaranje mrtvog	288
Milovanje djeteta i upućivanje dove za nj.....	289
Prisnost među muslimanima	290
Uslužnost prema gostu	291
Gostova popudbina.....	292
Gostoprimstvo je tri dana.....	292
Gost ne treba ostati na konaku toliko dugo da postane teret domaćinu.....	293
U čijoj se avliji pojavi gost	293
Kada se gostu uskrati gostoprimstvo.....	293
Lično posluživati gosta	294
Ko gosta počasti hranom, a potom stane na namaz	294
Izdržavanje porodice.....	296
Čovjek će biti nagrađen za sve, pa čak i za zalogaj koji stavi ženi u usta	298
Dova u zadnjoj trećini noći	299
Kazati za nekoga da je crnomanjast ili visok/kratak, s namjerom da ga opiše, a ne ogovori	299
Da li je dozvoljeno prenositi vijesti	301
Ko sakrije sramotu nekom muslimanu	301
Kuditi druge.....	302
Ne smiješ licemjeru kazati: "gospodine"	303
Šta će kazati čovjek kad bude pohvaljen.....	303
Za ono što ne poznajete ne treba se kazati: "Allah zna da je tako"	304
Duga.....	304
Mliječni put.....	304

Ko mrzi da se kaže: "Gospodaru, učini me na mjestu Tvoje milosti".....	305
Ne psujte vrijeme	305
Nije lijepo buljiti za nekim.....	306
Kazati nekome: "Teško tebi!".....	306
Gradnja.....	309
Kazati: "Ne, tako ti oca!"	309
Kada od nekog budeš nešto tražio ne pretjeruj i ne hvali ga	310
Kazati: "Ne bilo ti dušmana!"	310
Kazati: "Allah i taj čovjek"	311
Kazati: "Šta Allah i ti htjednete"	312
Pjevanje i zabava	312
Čudoređe i lijepo ponašanje	313
"I vijesti će ti same doći"	315
Koje želje nisu poželjne	315
Ne kažite za grožđe da je plemenito	316
Kazati: "Teško tebi!"	316
Kazati za nekog da je naivan	316
Kazati: "Lijen sam"	317
Tražiti zaštitu od lijenosti	317
Kazati: "Ja sam tvoj kurban"	318
Kazati: "Moj otac i mati su tvoj kurban"	319
Kazati onome čiji otac nije doživio islam "sinčiću moj"	320
Ne kazati: "mrzovoljan sam"	321
Nadimak Ebul-Hakem	321
Vjerovjesnik je, neka je mir i blagoslov na njega, volio lijepo ime.....	322
Brzo hodanje.....	323
Allahu najdraža imena	323
Mijenjanje imena	324
Allahu najmrža imena.....	325
Izgovarati nečije ime u deminutivu	325
Drugog zvati njemu najdražim imenom	325
Mijenjanje imena Asija	326

Sarm	327
Gurab	328
Šihab	328
El-As	328
Zvati nekog skraćenim imenom	329
Zahm	330
Berra	331
Efleh	331
Rebah	332
Imena vjerovjesnikâ	333
Hazn	334
Vjerovjesnikovo ime i nadimak	335
Da li je mušrika dozvoljeno oslovljavati nadimkom	336
Nadimak za dijete	336
Nadimak za nerodeno dijete	337
Nadimak za žene	337
Ko dadne nadimak drugome zbog onog u čemu se on nalazi	338
Kako hodati s velikanima i uglednima	338
Poglavlje	339
Ima mudre poezije	340
Lijepa poezija je kao i lijepa riječ, ali ima je i loše	342
Ko bude tražio da mu se recitira poezija	343
Pretjerana posvećenost poeziji	344
Neke lijepe riječi su poput magije	344
Zabranjena poezija	345
Pretjerano pričanje	345
Priželjkivanje	347
Kazati za nekoga ili nešto da je plaho brz	347
Batine zbog greške u govoru	348
Kazati: "nije vrijedan", želeći kazati za nešto da nije istina	348
Dvosmislice	349
Otkrivanje tajne	349

Ismijavanje i riječi Allaha: Ne ismijavajte se jedni drugima	350
Promišljenost	350
Ko pokaže nekom put.....	351
Ko slijepca zavede.....	351
Nepravda	352
Kazna za nepravdu.....	352
Porijeklo	353
Duše su sučeljene vojske	354
Kazati prilikom divljenja: Subhanallah!	354
Potiranje zemlje rukom	356
Bacanje kamenčića	356
Ne psujte vjetar	356
Da li kiša pada zbog određenog položaja zvijezda.....	357
Šta kazati kad se ugleda oblak	358
Sujevjerje.....	358
Ko ne bude vjerovao u sujevjerja	359
Sujevjerja su od džina.....	359
Dobar predznak	360
Traženje berićeta u lijepom imenu	360
Sujevjerje za konja	361
Kihanje	362
Šta se kaže prilikom kihanja	362
Šta se kaže onom ko je kihnuo.....	363
Kada se čuje kihanje, kazat će se: Hvala Allahu	365
Kako se nazdravlja.....	365
Ako se ne zahvali Allahu, neće mu se ni nazdraviti	366
Šta se kaže nakon kihanja	367
Ko kaže: Allah ti se smilovao ako si se zahvalio Allahu	368
Ne smije se kazati: 'Āb'	368
Ko više puta kihne.....	369
Kada kihne Židov.....	369
Nazdravljanje muškarca ženi.....	369

Zijevanje	370
Kazati: Odazivam ti se	370
Ustajanje pred drugim.....	371
Ustajanje pred onim koji sjedi	373
Stavljanje ruke na usta prilikom zijevanja	374
Da li će neko milovati drugog po glavi.....	375
Okretanje glave i ujedanje za usne prilikom čuđenja	377
Udaranje rukom po nozi prilikom čuđenja	377
Kad neko udari po nozi svog brata, ne želeći ga povrijediti	378
Ko bude prezirao da on sjedi, a drugi stoje.....	381
Poglavlje	382
Šta reći kad utrne noga	383
Poglavlje	384
Rukovanje s djecom	384
Rukovanje	385
Da li žena smije milovati dječaka po glavi.....	385
Grljenje.....	386
Poljubiti vlastitu kćer.....	387
Ljubljenje ruke.....	387
Ljubljenje noge	389
Da li je dozvoljeno ustajanje pred drugim iz poštovanja	389
Nazivanje selama	389
Širenje selama.....	390
Ko prvi nazove selam	391
Vrijednost selama.....	392
Selam je jedno od Allahovih imena.....	393
Dužnost je muslimana da poselami drugog muslimana kad ga sretne.....	394
Onaj koji ide poselamit će onog koji sjedi.....	395
Jahač naziva selam onom koji sjedi.....	395
Da li će pješak nazvati selam jahaču	396
Manja skupina naziva selam većoj.....	396

Dijete naziva selam starijoj osobi	396
Forma selama.....	397
Nazivanje selama išaretom	397
Glasno nazivati selam	398
Selam za svakoga	398
Nazivanja selama prilikom dolaska na neki skup	399
Nazivanje selama prilikom napuštanja skupa.....	399
Pravo onog koji prilikom napuštanja društva nazove selam.....	400
Mirisanje ruke zbog rukovanja	401
Selam se naziva i onome koga poznaješ i onome koga ne poznaješ.....	401
Poglavlje	401
Selam se ne naziva grješniku	403
Nazivanje selama namirisanim halukom i grješnicima.....	403
Nazivanje selama vladaru.....	405
Nazivanje selama onome koji spava	408
Allah te poživio.....	408
Merhaba.....	409
Kako odgovoriti na selam.....	409
Ko ne odgovori na selam	411
Škrtarenje sa selamom	412
Nazivanje selama djeci	412
Žene nazivaju selam muškarcima	413
Nazivanje selama ženama	413
Da li treba nekoga izdvajati sa selamom	414
Kako je objavljen ajet o hidžabu.....	415
Privatnost	416
Objedovanje sa svojom ženom	417
Kada se uđe u nenastanjenu kuću	418
I neka od vas zatraže dozvolu oni koji su u vašem posjedu.....	418
I kad vaša djeca postanu punoljetna	418
Traženje dozvole za ulazak kod svoje majke	419

Traženje dozvole za ulazak kod svoga oca.....	419
Traženje dozvole za ulazak kod svoga oca i djeteta	420
Traženje dozvole za ulazak kod svoje sestre.....	420
Traženje dozvole za ulazak kod svoga brata	421
Tri puta se traži dozvola za ulazak.....	421
Traženje dozvole nije isto što i nazivanje selama	422
Grieh je gledati u tuđu kuću.....	422
Traženje dozvole je propisano zbog pogleda.....	423
Kada poselamiš čovjeka u njegovoj kući	423
Poziv je izun.....	425
Kako treba stajati pred vratima	426
Gdje sjesti kada ti neko kaže: "Eto me".....	426
Kucanje.....	427
Ulaženje bez dozvole	427
Ako neko upita: "Mogu li ući?", a nije nazvao selam.....	428
Kako treba tražiti izun	429
Kada na pitanje: "Ko je to?" neko odgovori: "Ja"	429
"Uđi u miru"	430
Da li je dozvoljeno gledati unutar tuđih kuća.....	430
Ući u svoju kuću sa selamom	432
Šejtan boravi u kući u kojoj se prilikom ulaska ne spomene Allahovo ime	432
Za šta nije potreban izun	433
Izun za ulazak u objekte na pijaci	433
Traženje izuna na perzijskom	434
Uzvratanje selama zimmijji	434
Zimmijjama ne treba prvi nazivati selam	435
Selamiti zimmijju išaretom	435
Kako odgovoriti zimmijjama	436
Nazivanje selama skupu u kojem ima i muslimana i mušrika	436
Kako treba pisati kitabiji	437
Kada kitabije kažu: "Es-samu alejkum"	438

Natjerati kitabije na uži dio puta.....	438
Kako treba moliti za zimmije.....	438
Nazivanje selama kršćaninu koga ne poznaješ	439
Kazati: "Selami te neko"	439
Odgovaranje na pismo.....	440
Pisanje ženama i njihov odgovor.....	440
Kako napisati uvod	440
"A potom"	441
Uvod pisama: U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog	441
Čime treba početi pismo	442
Kako si osvanuo	443
Kad neko na kraju pisma napiše: Es-selamu alejkum we rahmetullahi s vlastitim potpisom i datumom	445
Kako si?.....	445
Kako odgovoriti na pitanje: "Kako si osvanuo?"	446
Najbolji su najširi skupovi.....	447
Okretanje prema Kibli.....	448
Otići pa se vratiti	448
Sjedenje na putu	449
Pravljenje mjesta u skupu	449
Sjesti na slobodno mjesto	450
Nikoga ne razdvajati.....	450
Prolazak do glavnog u skupu	450
Najcjedeniji je sablesjednik	452
Pružiti nogu prema svom sablesjedniku.....	452
Pljuvanje u društvu.....	452
Sjedenje na putevima.....	453
Spustiti noge u bunar i otkriti potkoljenice.....	454
Ako ti neko ustane, nećeš sjedati na njegovo mjesto	456
Emanet	456
Kada bi se okretao, okretao bi se čitavim tijelom	457
Ne otkrivati razlog zašto je poslan nekom	458

Pitati nekoga: "Gdje si bio?"	458
Ko sluša šta drugi pričaju, iako oni to mrze.....	459
Sjedenje na krevetu.....	459
Nećeš prilaziti grupi koja međusobno šapuće.....	462
Nije dozvoljeno dvojici da se sašaptavaju u prisustvu trećeg.....	463
Ako ih bude četvero	463
Od edeba je tražiti dopuštenje kad se htjedne ustati	464
Ne sjediti na suncu.....	464
Ogrtanje haljinom.....	464
Kome bude bačen jastuk.....	465
Kurfusa položaj	466
Prekrstiti noge prilikom sjedenja.....	466
Ogrtanje u haljinu	467
Klečanje na koljenima.....	468
Opružanje.....	469
Ležanje na stomaku	470
Uzimanje i davanje isključivo desnicom	470
Gdje će ostaviti obuću ako sjedne	471
Šejtanski marifetluci.....	471
Spavanje na neograđenom natkrovlju	471
Da li pružiti noge prilikom sjedenja.....	472
Šta kazati kad se zbog nečega izađe	472
Da li okretati noge prema drugima i da li se pred njima naslanjati	473
Šta se kaže ujutro	476
Šta se kaže navečer.....	477
Šta se uči kad se legne u postelju.....	478
Vrijednost učenja dove prilikom spavanja	480
Staviti ruku pod obraz	482
Poglavlje	482
Istresanje postelje	483
Šta se kaže nakon buđenja iz sna	483

Ko zaspe masnih ruku	484
Gašenje svjetiljke	484
Ne ostavljati vatru kada se htjedne spavati	485
Traženje berićeta u kiši	486
Vješanje biča u kući	486
Zatvaranje vrata noću	487
Kada padne prvi mrak	487
Podjarivanje životinja	487
Zavijanje psa i rikanje magarca	488
Kukurikanje pijetla	489
Ne psujte bubu	489
Poslijepodneveni odmor	489
Spavanje pred kraj dana	491
Gozba	491
Sunećenje	492
Sunećenje žene	492
Pozivanje povodom sunnećenja	492
Zabavljanje povodom sunećenja	493
Poziv zimmilje	493
Sunećenje robinja	493
Sunećenje odraslog	494
Pozivanje povodom rođenja djeteta	495
Tahnik	496
Učenje dove povodom rođenja djeteta	496
Zahvaljivanje Allahu na zdravom rođenom djetetu, bilo muško ili žensko	497
Otklanjanje stidnih dlačica	497
Vrijeme kada se to čini	497
Kockanje	498
Kockanje na pijetla	498
Ko pozove nekog na kockanje	498
Klađenje na goluba	499

Vođenje žena	499
Pjevanje	499
Nenazivanje selama onim koji budu igrali tavlu	500
Grieh onog koji igra tavle	500
Kažnjavanje i izgonjenje tavlša i pokvarenjaka	501
Vjernik ne smije dopustiti da bude ujedan iz iste rupe dva puta ...	503
Gađati noću	503
Kad Allah htjedne nekog usmrtili u određenoj zemlji, dadne da u njoj ima neku obavezu	503
Obrisati nos o odjeću	504
Šejtanova došaptavanja	504
Sumnja	505
Kada sluškinja ili žena briju svoga muža	507
Uklanjanje dlačica ispod pazuha	507
Pijetet	507
Poznanstvo	508
Igranje djece je dozvoljeno	508
Klanje golubova	509
Svako treba sam rješavati svoje poslove	509
Kako pljuvati kad si u društvu	510
Ne obraćati se samo jednome kada si u društvu	510
Bespotrebni pogledi	510
Bespotrebni govor	511
Dvoličnjaštvo	511
Grieh dvoličnjaštva	511
Najgori su ljudi oni čijeg se zla drugi čuvaju	512
Stid	512
Grubost	513
Ako se ne stidiš, radi šta hoćeš	513
Ljutnja	514
Šta se kaže u ljutnji	514
U ljutnji treba šutjeti	515

Voljeti s mjerom	515
Ne priželjkivati tuđu propast zbog mržnje	516
Biografija Imama El-Buharija	517
Recenzija.....	519

štampano u BiH
august 2009. god. / Ramazan 1430. h. god.

marketing
Irfan Čolaković

design: Bambi Krompholtz

